

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS pro
KŘESTANSKOU MLÁDEŽ

J. HÖBSCH

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně:

Rakousko-Uhersko 1 K 60 h, Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.,
Italie 2 liry, Francie 2 franky, Amerika 40 c.

Vychází měsíčně jednou, vyjma červenec a srpen.

Spasitel světa vysílá své apoštoly a všechny své přátele do celého světa a volá, že žeň sice veliká, málo však pracovníků. Vy, milé děti, rády byste milého Spasitele vyzvání poslechly a šly třeba až do Číny a mezi divochy africké a australské hlásat, jak dobrotiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spasení přišli; avšak jste ještě malí, ještě doma zůstatí a se učiti musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za pohanské děti a šetříte dárky na vykoupení jich a vychování v křesťanské víře.

Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 9. zaslali:

V Bernaticích: Ludm. Glogarova,*) Cyr. Kittrich. — V Berouně: Mar. Jarchovská. — V Boňově: Jan Šeda. — V Bosonohách: Frant. Buček, Jos. Černý, Gabr. Šebestián, Jos. Vališ,*) Frant. Kamenický. — V Brně: Jan Žížka, Karel a Éva z Czesaných, Frant. Barančic. — V Bystřici: Mar. Píckova. — V Čeladné Prostr.: K. Štefek, Josefa Štefkova. — V Častolovicích: Al. Kudláček. — V Černilově: Al. Mencl. — V Dol. Bukovsku: Jan Holšán,*) — V Holešově: Frant. Šráček. — V Holici: Frant. Rychlý. — V Hostivaři: Kar. Arnoštova,*) Ludm. Sulcova. — V Husovicích: Ferd. Nesrovnal. — V Chrlících: Ant. Němec, Jindř. Kozel. — V Chrudimi: Zd. Linhart. — V Ivaní: Václ. Pohlídal. — V Ivančicích: Stan. Gross. — V Ivanovicích: Jos. Macalík, Rud. Geyer. — V Ježově: Anna Tichá. — V Jindřichovicích: Jan Novák. — V Jablonanech: Jos. Ocetek. — V Jiřikovcích: Jiří Sekanina, Frant. Liškutin, Lad. Brzobohatý, Alois Paulík, Alois Daněk,*) — V Knírově: Jos. Novotný,*) Anežka Vondráčková,*) A. Zachova, A. Pekárkova, Frant. Vondráček. Mař.

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 1.

«» ZÁŘÍ. — 1910. «»

Vlaštovky.

Již vlaštovky se loučí s námi,
jich zpěv zní krajem naposled.
Jde chladný podzim nad nivami.
Ony se v dalný strojí let

Ta hnízda úhledná a čistá
vám ochráníme do jara,
je najde každá dozajista,
jak bývalo dřív, — za stara

Nuž, leťte s Bohem miláčkové,
vám štěstí přejem v smutnou pouť!
Až vzejde u nás jaro nové,
vás čekat budem v rodný kout.

Jen teskno bude na dvorečku
i zpěvy s vámi odletí,
nám touha vzplane ve srdéčku
a za vámi kams zaletí.

Však přejdou opět zimní dnové,
i toho snad se dočkáme;
do kraje vtáhnou jara snové
a my se s vámi shledáme.

Edv. Elpl.

Zachránění.

Vypravuje **Karel J. Zákoucký.**

Vilboise byl starý, zkušený vysloužilce. Sloužil jako voják v sev. Africe, bojoval proti Prusům, ačkoliv se této války, která ho připravila o nohu, nemusel účastnit. Jeho pluk, u něhož sloužil jako důstojník, měl zůstat v Africe, ale Vilboise jako Lothrinčan znal pruské choutky; dávno již proslýchalo se, co Bismarck, muž železa a krve, radí svému králi Vilémovi I., a nač Prusové, ačkoli skrytě, již dávno pomýšlejí, a proto, sotva uslyšel o válce Francie s Prusy, předstoupil před svého velitele a žádal, aby byl přeložen k armádě, která bude vypravena proti nepříteli jeho vlasti, proti nepříteli, který se přizpůsobí, aby půdu jeho milého Lothrinska napojil krví jeho francouzských bratří.

Jeho žádosti bylo ihned vyhověno. Je tak zvykem. Vojáci, kteří se dobrovolně hlásí svoji vlast hájiti, jsou vždycky statečnější a odvážnější, více na bojišti svedou, než vojáci, kteří jsou tam vedeni z rozkazu.

Vilboise dostal se k VII. armádnímu sboru. Tento sbor měl těžkou úlohu a také mnoho vytrpěl. Ale všichni snášeli útrapy válečné rádi. Trpěli hlad i únavu celodenních, ba více než celodenních pochodů s příkladnou trpělivostí. Ani jeden si nestěžoval, ani jediný nereptal jak v čas války již bývá obyčejem — toliko nepříteli klnuli, jenž přišel, aby jejich drahou vlast zpusťoval a ty, kteří ji hájí, ubíjel. V té chvíli těžkých pochodů poznával, jak jest mu Lothrinsko milé, v té chvíli více než jindy nenáviděl Prusáků.

Dnes, kdy prožívá své stáří v Paříži, v tom srdci všeho francouzského života, často vzpomíná na chvíle útrap válečného tažení, a když si uvědomí pokošení francouzského národa, všecko v něm hořkne lítostí,

že jeho milé Lothrinsko od Francie odtrženo a připojeno k německému císařství a lid Francii odcizován. Školy, v nichž až do míru versaillského hlaholila toliko řeč francouzská, uzavřeny a nahrazeny školami, v nichž mluví se toliko německy, a tak pozvolna, ale vytrvale odcizován jest francouzský lid původní své vlasti, ano k nepřátelství jest vychováván proti těm, se kterými až dosud toutéž řečí mateřskou se dorozumíval,

Prožíval Vilkoise trpké okamžiky, když si to vše připomenul!

Měl tam v Lothrinsku dosud sestru, dobrovolně tam zůstala. nepřestěhovala se jako tisíce jiných, a tím v jeho příbuzenstvu vyrůstali nepřátelé jeho drahé Francie a opovrhovatelé jeho sladké řeči mateřské.

Když se vrátil po válce ze zajetí, do něhož se dostal jedině jen proto, že nemohl uniknouti, rovnou zaměřil do Stenay, svého rodiště, a zhrozil se nad tím, co se tu dělo. Němci houfem přicházeli a zakupovali se v celém Elsasku i Lothrinsku, aby dovršili dílo zkázy. A někteří se ani nezakupovali. Ti byli prohnaní. Použili nedávné minulost, a znajíce přestupky mnohých zdejších obyvatelů zmocnili se majetku úskokem. Nejednen rolník vida za doby válečné valící se řady nepřátel na svou vlast, chopil se ručnice a přihlásil se ke svobodným střelcům, kteří z úkrytu nepřítele pozorovali, jeho pohyby velitelstvím jednotlivých armádních sborů hlásili, nepřítele znepokojovali, menší, větší potyčky s ním sváděli a tak ho zdržovali. Ovšem, později byli tito svobodní střelci k hanbě pravidelného francouzského vojska. Přistoupili později do jejich řad různí lidé pověsti mnohdy velmi nekalé, a ti čestnou úlohu svobodných střelců poskvrnili. Nejednou počínali si jako skuteční loupežníci. Před nimi nebyl jist ani majetek jejich vlastních soukmenovců.

Jeho otec byl mezi prvními těmito svobodnými střelci a pokud mohl, vedl své druhy pro obranu vlasti jen k čestným drobným bojům s nepřítelem. Také jeho zprávy o postavení vojska byly spolehlivé. Nehlásil nikdy ničeho, dokud se přesně nepřesvědčil. Ale na jedné výzvědné vycházce byl zasažen nepřátelskou koulí. Jeho rána byla smrtelná. Před smrtí povolal k sobě dceru Gabrielu a syna Augusta, kteří byli doma, a prosil je, aby svoji vlast nikdy nepřestali milovati, ale vždy pracovali pro její rozkvět a povznesení, jako on vždy pracoval.

„Pro ni i život buďte hotovi dáti,“ žádal, a po těch slovech umřel.

Když mír byl uzavřen a Lothrinsko s Elsaskem připojeno k Německu, byla jeho vlast vydána Němcům na pospas.

I do Stenay přišel Němec. Byl mladý, hezký a úlisný. Přišel, požádal o nocleh, a když se vyspal a náležitě pohostinství použil, prohlásil, že Vilboisův statek bude jeho.

„Jak to?“ užasla Gabriela.

„A proč?“ vykřikl August, jemuž již bylo známo, co se děje. „Od nepaměti je tento statek v rukou Vilboisů! V poctivosti žili v něm naši předkové, v poctivosti potem svým svlažovali pole.“

„Věřím, ale byli-li jste až dosud majiteli tohoto hospodářství, nemusíte jimi být dále. Tvůj otec byl svobodným střelcem, hlesnu-li před úřady, bude váš statek konfiskován a já budu jeho pánem. Ale nechci tak učiniti bez dohody s vámi

„A žádáš?“ tázal se všecek rozechvěn August.

„Nechť tvá sestra podá mi ruku a pak tu můžeme všichni v poctivé práci žít!“ hovořil Němec. „Tím bude napraveno, čím se tvůj otec prohřešil

„Můj otec se ničím neprohřešil,“ rozkřikl se August. „Byl-li svobodným střelcem, byl jím jako pravý vlastenec. Pronešeš-li jediné jen urážlivé slovo o mém otci, poučím tě, jak máš o něm mluvit!“

„Ty že mne poučíš?“ pošupně se usmál Němec.

„Já!“ pronesl Vilboisův bratr a hned na to, když se Němec opět nešetrně dotkl památky jeho zesnulého otce, dopadla ruka jeho na tvář Němcovu.

„To zle mi odpykáš,“ vykřikl Němec a chtěl odejít, aby vše u nových německých úřadů oznámil.

„Neodcházej! Odpusť bratrovi,“ zadržela Němce Gabriela a žádala: „Ublížil-li ti, ublížil ti v hněvu, že jsi urážlivě mluvil o otci, jehož miluje a jehož památku ctí! Ty jsi se také zapomněl. Vinni jste oba, a proto nemusí býti zle! Usmírím vás a může býti zase dobře! Zde máš moji ruku!“ mluvila Gabriela.

Augusta její jednání překvapilo.

„Ty, sestro, ruku Němci podáváš?“

„Chci otcův statek zachránit!“

„Pak jsem s tebou domluvil,“ řekl August a na sestru již ani nepohlédnuv, odešel.

To všechno setník Vilboise uslyšel, když se na rodný statek vrátil. A uslyšev, co bratr učinil, pochválil a rodný statek s lítostí opustil. Odešel do Paříže a setkal se s bratrem Augustem a žil pak s ním pod jednou střechou. Byli jako ve vyhnanství a v tom vyhnanství sobě byli navzájem útěchou. Často rozhovořili se o své vlasti a její osudech. A kdykoliv se rozhovořili, slzeli. Bylo to smutné stáří, které prožíval. Jedinou radostí v těch smutných dnech byl mu synovec Maurice, syn bratrův. Vychovával ho a vychoval ho dobře — vlastenecky. Naučil

ho znáti dějiny jeho drahé vlasti, její místopis a vše, co s jeho rodnou zemí souviselo.

A synovec poslouchal ho pozorně. Každé jeho slovo vrývalo se mu v paměť hluboko. Na pokyn vysloužilcův dán byl Maurice do vojenské školy, aby měl příležitost pomoci zpět dobývati ztraceného Lothrinska a Elsaska, kdyby snad se jednou o to Francie pokusila, a Maurice šel do této školy rád.

Setník Vilboise musel svému synovci často a často vypravovat o svém válečném tažení, o ztrátě nohy, a synovec, ačkoli znal tu historii již velmi dobře, poslouchal vždy pozorně.

„Po těžkých bojích,“ vypravoval vždy Vilboise, „počali jsme couvati k Paříži, ale pak náhle zase postupovali jsme k Maase. A jednoho podvečera znavení a hladoví dorazili jsme do Boult-aux-Bois. Ale sotva jsme pojedli suché a studené brambory, již zase museli jsme se vzchopiti a postupovati přes Buzancy k Stenay na Besace a k Monzonu. Jak mi bylo, když jsem táhl přes rodiště a nesměl se doma staviti, nelze ti vypovědět. Nebylo času. Do Monzonu chtěli jsme se dostat dříve, než tam Prušáci dorazí. Ale u Saint-Pierremontu ukázali se nám pruští zvědové. To nás překvapilo. Generál Douay vida zemdlenost mužstva, uznal, že již do Besace a dále nedorazí, a kdyby i dorazil, že tam může naraziti na vojsko pruské a při té zemdlenosti že by zbytečně ztratil více než polovinu svého mužstva, a toho nechtěl. I poručil zůstati na návrších naproti Saint-Pierremontu a odpočinouti si. Následujícího dne vydali jsme se na další pochod, a sotva jsme vyrazili, ozvaly se stranou u Beaumontu výstřely a brzo za Ochés ozvaly se výstřely již za námi.

Byli jsme nepřitelem napadeni ze zadu. To účinkovalo. Náš sbor táhl třemi proudy, i jsouce tak roztroušeni, nemohli jsme zastavit a pomýšleti na odražení útoku. Rychleji a rychleji počali jsme tedy postupovati ku předu, abychom dorazili k Monzonu, kdež byl nás všech cíl. Ale šlo to čím dále tím hůře. Zmatek nad zmatek ovládl náš sbor. Generál byl v patrných rozpacích. Nevěděl si rady. Jen stále ku předu nás hnál. Přímou zoufalí dorazili jsme do Racourtu. Nepřítel byl nám v patách. Jeho děla stále houkala, granáty přímo pršely. Konečně ukázaly se nám výšiny remillské, za nimiž jest Sedan.

Tam jsme chtěli před nepřitelem prchnouti.

Prorahali tam moji druzi, ale já zůstal ležet na cestě k výšinám remillským. Granát dopadl poblíž mne a dopadnuv, roztříštil se, a já ucítil v noze prudké bodnutí. Zprvu jsem si toho nevšiml a statně kráčel ku předu, ale po několika minutách pocítil jsem v noze straš-

livou palčivost. Klesl jsem a nemohl dále. Ještě že jsem měl tolik síly a duchapřítomnosti a po čtyrech odlezl stranou s cesty a u stromu zůstal ležeti. Přátelé pomoci mi nemohli, táhli dál a dále a já, když jsem procitl, viděl jsem se v pruském lazaretě a bez nohy.

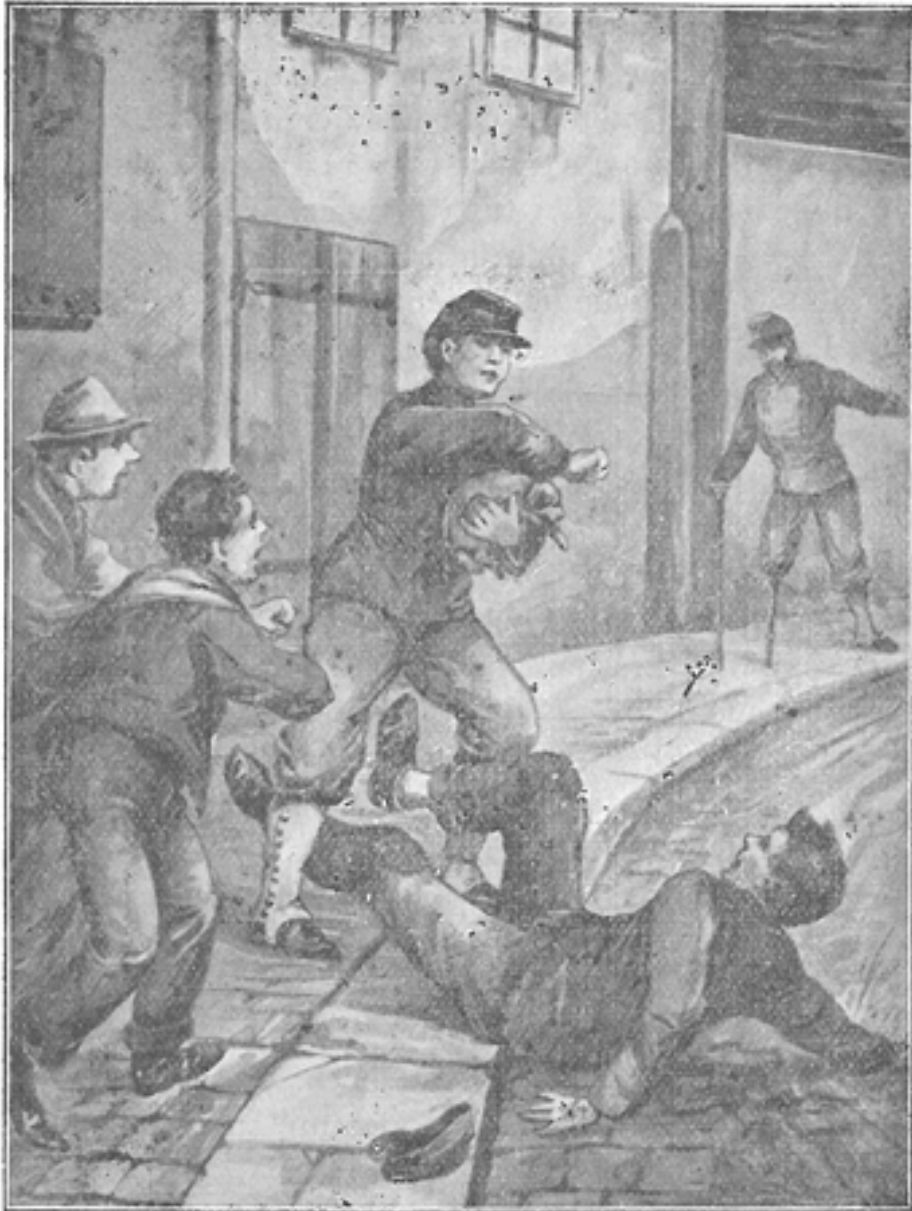

Šli a pojednou se zastavili u výkladní skříně jednoho obchodu.
(K povídce »Zachránění« na str. 8.)

Ale ztráta nohy mne tak nebolela jako to, co jsem sledal po válce ve svém rodišti . . .“

„A již se tam, strýčku, nepodíváte?“ přerušil ho synovec ne-
jednou.

„Myslím, že nepodívám. Velice mne bolí, že se sestra tak zapomněla a ruku nepříteli naší vlasti podala,“ odpovídal setník Vilboise.
„Chtěla zachrániti statek!“ zastal se jí Maurice.

a poněvadž se hoch na něho sápal, aby mu psa zase vzal, strčil do něho, že upadl. — (K povídce »Zachránění« na str. 9.)

„Raději do chudoby měla jít než s Němcem se spojit. Slíbila sice, že zůstane tělem i duší Francouzkou, ale časy přeletí, prchnou a na rodném statku bude jednou německý hlahol zaznívat! Školy to dokáží a Němci nám zakládají německé po celé vlasti.“

„Jednou mohli bychom se tam přece podívat,“ toužil Maurice.

„Nikdy! Srdce by mi puklo, kdybych pod rodnou střechou měl slyšeti řeč německou!“ zaříkal se Vilboise.

Maurice rád by tyl poznal rodiště svého otce a strýce, ale otec tam nemohl a strýci se nechtělo.

Leč stalo se, čeho se Maurice nikdy nenadál.

Jednoho dne vyšel si se strýcem na obvyklou procházku po boulevardu St. Germaine. Cestou pozorovali čilé hemžení přecházejícího lidu. Bylo to v 35. výroční den uzavření míru války francouzsko-pruské. Šli a pojednou se zastavili u výkladní skříně jednoho obchodu. Byly tu vystaveny různé předměty, které upomínaly na život a zvyky lidu lothrinského, dokud Lothrinsko bylo ještě částí Francie. Obchodník, jemuž obchod náležel, byl rodem Lothrinčan v Paříži usedlý. Že nechtěl žíti pod německou vládou, uprchl z vlasti a ve výroční den, kdy Lothrinsko přestalo býti zemí francouzskou, vystavoval ve svém výkladu vše, aby všem Lothrinčanům v Paříži žijícím připomínal nejen jejich minulost, ale i povinnost pro budoucnost.

Vilboise se synovcem dlouho vydrželi před výkladem. Bedlivě pozorovali vše, co tam bylo vyloženo. Synovec se doptával, strýc vykládal.

„Musí tam býti krásně!“ povzdychl Maurice.

„Bylo, hochu, bylo!“

„A není již?“

„Není! — Zaznívá tam již nyní jiná řeč než naše!“

„Snad ještě ne!“

„Již tomu, milý hochu, 35 roků, co jsme Lothrinsko ztratili,*) a za tu dobu mnoho se změní, zvláště když hrubé násilí panuje!“

„Ale násilí, strýčku, budí vzdor a v tom vzdoru láska k zemi a k řeči mateřské se tím více probouzí a utužuje a srdce posiluje k zápasu s nebezpečím, které hrozí!“ mýnil hoch.

„Snad máš pravdu, ale nevím, nevím,“ pochyboval Vilboise a odmlčel se.

Maurice pohleděl na strýce a viděl, že o čemsi vážně přemýšlí.

„Mohli bychom se tam přece jen podívati,“ opětně prozradil svoji touhu Maurice, doufaje, že v roztesknění strýcově spíše jím pohne a jej obměkčí.

„No, když stále tak toužíš mé drahé Lothrinsko spatřiti, podíváme se tam,“ slíbil synovci vysloužilce Vilboise a slibu dostál.

Již po třech dnech byli na cestě do Stenay, rodného to městečka otcova i strýcova.

*) Letos tomu bylo 40 let, kdy byla válka francouzsko-německá vypovězena.

Dorazivše tam, nešli hned do rodného statku. Procházeli se ulicemi a vše si bedlivě prohlíželi. Vilboise chtěl vypátrati, jaký život jest pod rodnou střechou, jakou řečí se tam mluví. A co tak pátrali, došli až k uličce, v které jejich dům stál. Je to ulice úzká, omezená vysokými domy.

Vilboise se synovcem se zastavili a nevěděli, mají-li již do ulice zabočiti. Nerad by, nevěděl dosud o sestře ničeho.

Ale pojednou opodál zaslechli prudké hlasy a viděli několik hochů. Táhalí se o psa.

„Ten pes jest můj! Je sestry, dostala ho od strýce z Nancy! Jdu mu dáti ušit obojek!“ hájil se jeden hoch. Mluvil plynne francouzsky.

„To můžeš, ale pes tvým nebude! Mým bude!“ křičel větší hoch, ale bylo patrné, že má s francouzskou řečí obtíže.

„Jakým právem?“ zdůrazňoval své právo ke psu menší a byl rád, že mu přibyl soudruh věrný a upřímný, v kterého doufal, že mu pomůže.

„Protože ti ho vezmu!“

„Oho!“ ozval se přibylý hoch.

„A já to povím otci!“ doložil vlastník psa. „Otec si dojde na úřad!“

„Jen ať jde! Tam pořídí!“ smál se hoch, jenž si chtěl psa přivlastniti.

„A proč by nepořídil?!“ divil se přepadený. „Což slyšel již někdo, aby se nedovolal práva a spravedlnosti, komu se křivda děje?“

„Pes bude můj!“

„Nikdy!“

„Jdi a žaluj! Otec jest Francouz a němčině se učiti nechcete! A takových lidí úřady nechrání. Jdi a přesvědčíš se!“

Všechna tato slova slyšel Vilboise, všechnu tuto řeč vyslechl Maurice a znepokojil se tím. Slyšel o nespravedlnosti a to ho pobouřilo. Zapomenuv, že jest na cizí půdě, v cizí zemi, odskočil od strýce a neubrániv se, přiskočil ke chlapci, jenž již menšímu chlapci psa vzal, a vytrhnuv mu ho, zvolal:

„Pes zůstane tomu, komu patří. Býti Francouzem nebo Angličanem není důvodem, abys ty mu směl vzíti, co jest jeho! Každý má právo ku svému majetku!“ dodával a poněvadž se hoch na něho sápal, aby mu psa zase vzal, strčil do něho, že upadl.

Poražený chlapec dal se do křiku.

Vilboise, vida, čeho se jeho synovec odvážil, zalekl se. Pokud mu chromá noha dovoľovala, spěchal, aby synovce napomenul a dalším nerozvážnostem snad zabránil.

Ale v tom již z domu vycházela jakás žena ustaraná a utrápená. Přivolal ji křik poraženého chlapce. Byla to jeho matka.

Setník Vilboise spatřiv ji, v udivení zůstal chvíli státi, a pak zvolal:

„Sestro!“

Žena se zarazila, ale pak popatřivši na příchozího, poznala ho.

„Bratře!“ zvolala a v jejím hlase bylo znáti všecku tu radost, již ve svém nitru pociťovala.

A nerozmýšlejíce se, padli si do náručí a zdravíce se, slzeli.

„Kde se tu bereš?“ divila se po chvíli sestra vysloužilcova.

„Přijel jsem podívati se na své rodiště, svůj rodný dům ukázati synovci!“

„Který to jest?“

„Tady ten, jenž spravedlivě trestá zpupné Němčíky!“

„Mého syna?“ užasla sestra páně Vilboisova. „Co udělal?“

Pan Vilboise vypověděl.

„Pak to zaslouží,“ uznala matka. „Ale odpusť, je tak vychován! Myslí, že může křivditi každému, kdo není Němcem. — O, trpkou školu života jsem prošla, že jsem své ruky podala Němci. Necítil nikdy se mnou. Mé národní city stále urážel, vždy byla jsem mu cizinkou a zatím zapomínal, že já jsem doma a on tu cizincem. Ale ozvati jsem se nesměla. Ani žádného vlivu na vychování svých dětí jsem neměla. Odcizil je mně, odcizil je mému národu!“

„To řekni obráceně! Neboť kdo nectí řeči své matky, nectí také matku!“

„Pravdu máš! — Od té doby, co zemřel, jsem volnějši a proto se u nás mnohé změnilo!“

„Ale ta tvrdá a necitelná zpupnost a hrubé násilnictví, kterým se Němci vyznamenávají, přece v jeho srdci zůstává!“

„To zůstává!“

„A není pomoci?“

„Není!“

„I jest! Věř, že jest!“

„A jaká?“

„Prodej to zde a pojd' do Francie!“

Sestra Vilboisova se zamlčela.

Maurice, který až dosud s ostatními chlapci poslouchal použil této pomlčky a psa dal chlapci, jemuž náležel.

„Pomohl jsem ti, že jsi byl utlačován. Spravedlivý člověk má vždycky utlačovaného se zastati! Ostatně, mám z tebe radost, že tady

v těch násilnostech německých zachoval jsi sobě svou národnost a hrdě se k ní hlásíš. Bude-li takových zde dosti, neponěmčí se Lothrinsko ani Elsasko!“

„O, dosti je nás!“ zvolal radostně chlapec, přijímaje psa. „Otec pro svoji národnost dosti vytrpěl, ale nezlomným zůstal!“

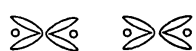
„Pak jest chloubou našeho národa! Takovíto lidé svým příkladem více vykonají, než ti, kteří žijíce uprostřed národa, nejsou ohroženi a násilnostem vydáni a jen o těchto násilnostech píší. Takovým pracovníkům má býti stavěn pomník! Obrazy a životopisy takových neohroženců pro povzbuzení mají kolovati z ruky do ruky! Každý je má znáti,“ zahovořil pan Vilboise s nadšením.

Chlapec poděkoval se slzami v očích a odspěchal. Jeho druh ho následoval.

Ostatní vstoupili do stavení, oslaveno shledání a dovršena porada.

Pan Vilboise radil, jak dovedl a jak mu jeho nitro kázalo, a sestra jeho nemajíc již muže, mohla jednati, jak jí francouzské srdce kázalo. Půdy prodati nechtěla, neboť kdo jest pánem půdy, nemůže býti zotročen, může se hájiti proti tomu, jenž hrubě sahá na jeho největší vlastnictví — na řeč mateřskou, ale svěřila děti své bratrovi a ten je se synovcem odvezl do Paříže, aby je tam vychoval na řádné Francouze, nadšené vlastence.

Podářilo-li se mu jeho dílo? — Přál bych to čackému pracovníku ze srdce.

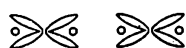
Ctnost.

(Z sbírky »Drobné květy« od Vladimíra Šťastného.)

Duchu Páně nejbliž stojí
svatá, čistá, krásná ctnost;
tou-li zdobíš duši svoji,
vyzdobíš ji pro věčnost.

Z Boha plyne, k Bohu řine
její jasná, svatá zář,
blaženým jí cílem kyne
pramen blaha — Boží tvář.

Bylinku viz beze světla,
kterak hyne nebohá;
nelze by ti duše zkvetla
bez ctnosti a bez Boha.

† Msgr. Vladimír Šťastný.

Dne 20. srpna tak tiše jak žil skonal v Brně vsdp. Msgr. Vl. Šťastný, papežský komoří, konsistorní a biskupský rada, rytíř řádu Františka Josefa a professor náboženství ve výslužbě. Četná tato vysoká významání svědčí o tom, že zvěčnělý byl osobností vynikající a velmi ctěnou i vysoce váženou. Byl jsem v letech 1877—1881 žákem Msgra. Vladimíra Šťastného na I. českém gymnasiu v Brně a dosud s láskou, úctou a vděčností vzpomínám svého učitele, který svou vlídností a dobrotou získával srdce nás všech. Nejen z vděčnosti a úcty k svému učiteli, nýbrž i pro veliký jeho význam jako básníka, spisovatele a vlastence-buditele pokládám za svou povinnost, milí čtenářové, několika řádky vzpomínku mu věnovati.

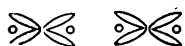
Msgr. Vladimír Šťastný narodil se r. 1841 v Rudíkově u Velkého Meziříčí. R. 1864 byl vysvěcen na kněze a stal se prefektem biskupského semináře v Brně. R. 1867 stal se učitelem náboženství na I. českém gymnasiu v Brně, kde působil až do roku 1898. Jako professor snažil se roznítit v srdcích našich nadšení náboženské, abychom životem na jevo dávali smýšlení křesťanské a zároveň v nás utvrzoval lásku k rodnému jazyku, vlasti a národu, jda úplně ve stopách svého velikého učitele a vlastence-buditele Frant. Sušila.

Jako spisovatel vystoupil poprvé v „Hlasu“ a kalendáři „Moravanu“, do něhož psal pojednání, básně a povídky. V každém jeho díle zračila se něžná, zbožná duše a snaha po mravním zušlechtění.

R. 1878 založil „Obzor“, časopis pro zábavu a poučení. Od smrti Sušilovy do své smrti byl starostou „Dědictví sv. Cyrilla a Methoda“. Vedle toho vydal samostatné sbírky básní: „Kvítí májové“, „Dárek vánoční“, „Kytka z Moravy“, „Drobné Květy“, „Hlasy a ohlasy“, „Hory a doly“ Porůznu vydal mnoho zpěvů vánočních, kantát a písní duchovních, z nichž zvláště velehradská hymna „Bože, co's ráčil“ mu zajišťuje trvalou památku mezi námi. Mnohé z jeho básní byly pojety do čítanek školních.

Odešel nám v něm muž horoucí lásky k církvi i vlasti, vzor kněze i učitele, vzor dobrého, šlechetného člověka. Budiž mu čest a památka neskonalá!

R.

Vlasti.

(Ze sbírky »Hory a doły« od Vladimíra Šfastného.

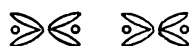
Má vlasti, tobě srdce dám,
ty's na zemi mé nebe!
Vždyť mi tu milý Pán Bůh sám
dal za matičku tebe.

Jest veliká tvá rodina,
a slavné jméno tvoje,
tvá mládež ctná a hrdinná,
buď zdráva, vlasti moje!

Ty vznešená jsi královna
a koruna tvá zlatá; —
všem národům se vyrovná
tvých dějů pamět svatá.

Však bys i byla chudičkou,
jak by tě míti chtěli;
ty's mojí drahou matičkou,
tě nedám za svět celý.

A kdybych ze vší rodiny
zbyl jediný ti synem:
až do poslední hodiny
tvým budu srdcem, činem!

Louskáček.

Povídka od J. Miloty.

Byli jednou otec a matka, a ti měli dva syny: starší se jmenoval Louskáček a mladší Vrtáček. Louskáček byl malý, ale zavalitý a velmi silný. Údy jeho byly jako ze železa. A jaké měl zuby — o jé! — to byste koukali, když otevřel ústa: Hrůza to byla — to vám povídám! A když ty strašlivé zuby sklapl, všechno rozdrtil na prášek.

I kámen? Ba že i kámen. Ten rozmáčkł jako homolku. Inu, zrovna jako silný Ctibor!

Tak, a teď o tom druhém, co mu říkali Vrtáček. Smějete se? Ó nemyslete si, že byl snad hloupý! Ten měl teprve za ušima! A jestliže Louskáček měl sílu v zubech, Vrtáček jí měl zase v hlavě — ta byla taky jako ze železa; a jak vytrvalá! Když si něco dobrého předsevzala, nepovolila, vrtala a vrtala, až se dovirtala k věci, kterou hledala. A tak vidíte, Vrtáček přišel všemu na kloub. A že byl tak vědychtivý, miloval knihy, a kam nemohl sám se dovirtati — toho dověděl se z knih. No, však uvidíme, co dokáže.

Oba bratři tedy, Louskáček i Vrtáček byli, jak vidíte, rozdílných povah a následkem toho se nemilovali a často se hašteřili.

Louskáček říkal:

„Já jsem silný jako Ctibor. Každého na světě přemohu. Kdybych tě, bratře, tak vzal mezi zuby, bude z tebe kašička.“

Vrtáček se mu jen smál a pravil:

Msgr. Vladimír Štastný,

papežský komoří, biskupský rada, rytíř řádu Františka Josefa, spisovatel, básník, profesor atd. Narozen 17. března 1841 v Rudíkové, ord. 4. června 1864, zemřel 20. srpna 1910 v Brně.
R. i. p.

„Jen si nemysli, že hrubou silou vše zmůžeš! Nevíš, co se stalo skopci, když chtěl mermomocí prorazit dubová vrata?“

„Nevím,“ odvětil Louskáček pohrdavě, „nejsem knihomolem jako ty.“

„Dobrá, budiž: Povím ti to. Ten skopec přerazil si oba rohy. Měj se na pozoru, aby se ti totéž nestalo.“

„Toho se nebojím, an rohů nemám,“ usmál se Louskáček.

„Tak si vylomíš zuby,“ odvětil Vrtáček, „nu, a co se mne týče, nemám z tebe strachu. Vím, v čem spočívá vlastně tvá síla. Kdybych ti vytáhl nýtek, byl bys docela bezmocný.“

A tak se hádali každodenně. Otec je trpělivě poslouchal, ale konečně ho to přece omrzelo a pravil:

„Už ty vaše nekonečné hádky nemohu ani poslouchat — uší mně brní. A k žádnému konci to nevede. Sedíte oba na peci a nic neděláte. Jděte do světa a tam ukažte, co umíte.“

Šli tedy.

Louskáček se dal na vojnu a přivedl to brzo svou udatností až na jenerála, a byl na to nemálo pyšný. Strhla se potom válka, a král mu svěřil všecko své vojsko, aby je vedl proti nepříteli.

„Teď bych tady potřeboval bratra Vrtáčka,“ myslil si Louskáček, „neboť při svádění bitev má síla nic neplatí, zde je třeba důvtipu a vědy. Škoda, že jsem knih tak velice zanedbával! Teď mne to mrzí, ale co dělat? Musíme do boje — padní oko nebo zub. Kostky jsou vrženy — ostatně co: hloupým štěstí přeje!“ Tak se těšil ubohý Louskáček a spoléhal na to, že všecko rozdrtí a řadami nepřátel se prokouše.

No, a tak se strhla bitva.

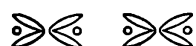
Louskáček bojoval jako lev a vojíni následovali příkladu vůdce. Ale, co platno? Nepřítel měl dokonalejší a chytřejší vůdce. Ti obstoupili a obklopili Louskáčka i jeho vojsko a zajali všecko. Potom Louskáčkovi vylámali všechny zuby a vsadili ho do vězení

Zatím Vrtáček putoval světem za pravdou, neboť hledal jen poučení a znalost všech věcí; a stále studoval. Uplynulo mnoho let, a Vrtáček dopracoval, dovrtil se na nejvyšší místa. Byl i řádným profesorem na universitě, předsedou královské akademie a členem všech učených společností. Ale pranic nezpyšněl, naopak říkal, že nic neví a neumí, a byl skromný a prostý, jako kterýkoli docela obyčejný člověk. Tu stal se ministrem věd a umění a přišel ke královskému dvoru. Tam se dověděl o smutném pádu svého bratra Louskáčka, a hned dal se do pátrání, kam nepřátelé bratra zavezli a uvěznili, neboť si umínil, že ho vysvobodí.

Dopátral se brzo, že jest uvězněn na pustém ostrově v moři, ale že nepřátelé mají veliké množství plachetních lodí, kterými moře hlídají. Pochopil ihned, že musí vynalézt dokonalejší loď, než mají nepřátelé.

I přemýšlel a pracoval, až se mu podařilo sestrojiti šroubový parník.

Král mu dal na to patent a vyznamenal ho kromě toho čestným diplomem. I nařídil mu, aby vystavěl množství lodí šroubových. S těmi potom nepřátele přemohli, opanovali moře a vysvobodili také ubohého Louškáčka. Však byl nejvyšší čas; neboť byl chudák všecek rezavý. Musili ho dáti do pense, protože byl zcela bezzubý.

Andílku Strážný!

Milý Strážný Andělíčku,
ochrany své vždy nám přej,
od nehody, od úrazu,
svoje dítě ostříhej!

Milý Strážný Andělíčku,
přítelíček ty jsi náš,
pod bělostným tvojim křídlem
nejlepší je naše stráž.

Milý Strážný Andělíčku,
věrným druhem vždy nám buď,
zaplaš vše, co dítky rmoutí,
čistou radost v myslech vzbud'.

Milý Strážný Andělíčku,
při mém lůžku v noci stůj,
sny pak blahé, utěšené
snášej v klidný spánek můj!

L. Grossmannová-Brodská.

Čáp.

Povídka z Polabí. — Napsal Karel J. Zákoucký.

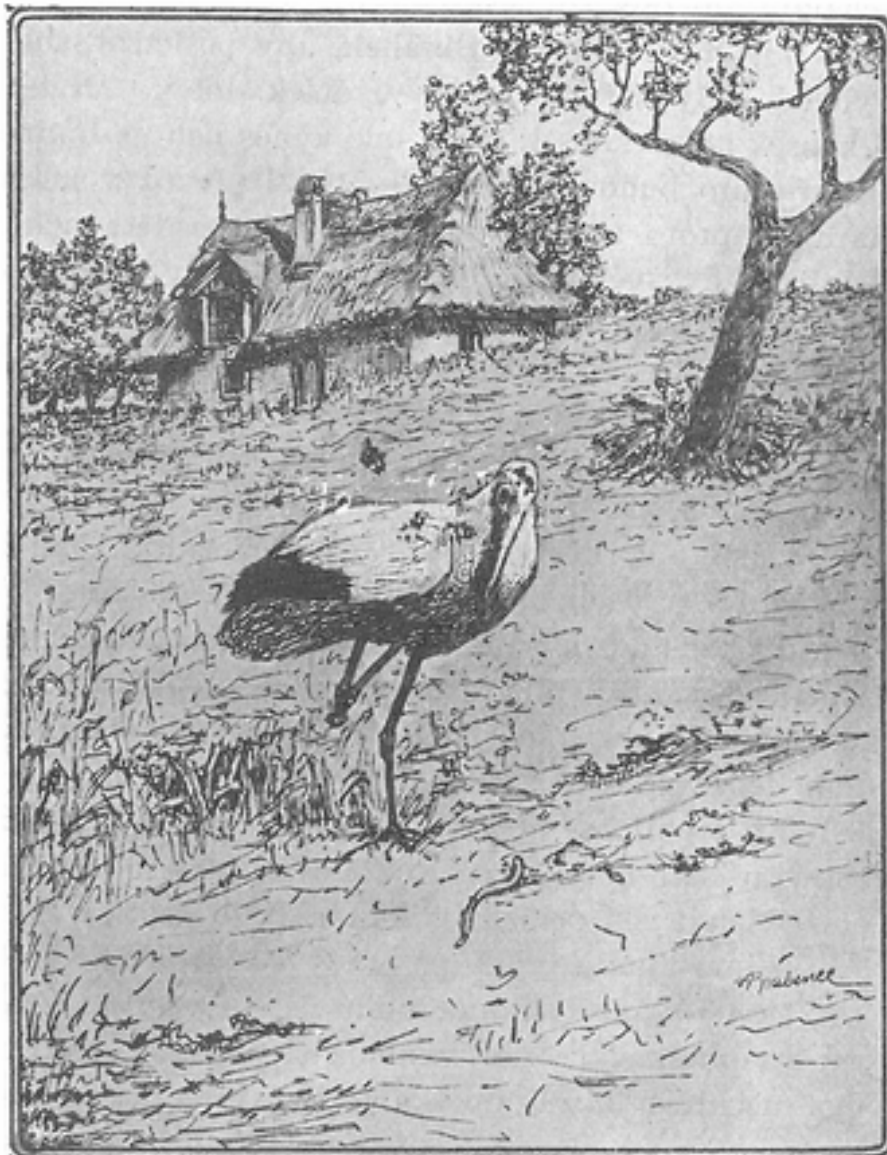
I.

Na žirných luzích českého Polabí jsou hlučná města, bohaté vesničky, ale i milá zátiší. Tu onde táhnou se podél Labe koberce pestrých lučin, jinde pruhy nebo i lány úrodných polí a někde i doubravy šelestí, jehličnaté lesy šumí.

Jedním takovým milým zátiším jest samota Vrkoš, nedaleko útulné dědinky Řetic. Od nepaměti bydlívali v ní převozníci. Posledními převozníky byla rodina Škrábkova. To, že samotu obývali jen převozníci, jest důkazem, že to nebyla žádná nádherná villa nebo snad výstavný zámek nějakého boháče, nýbrž jen chaloupka, a to chaloupka došky krytá a stářím již také poněkud nachýlená.

Tou dobou, kdy naše povídka počíná, byla již velmi sešlá; zdá se, jakoby se za tu svoji sešlost styděla. Tulí se do zeleně starých hrušní

a jabloní, které ji ovšem také chrání, aby se do ní prudký vítr tak zpřímá opřítí a ji s vysokého břehu do proudícího se Labe snéstí nemohl. Vlny chtivě by ji uchvátily, dravě jako kořist odnesly, a po doškové chaloupce nezůstalo by tu ani stopy.

Čáp.

Chaloupka, jak jsem již řekl, po několik pokolení jest v rukou rodiny Škrábkovy. Syn dědil ji po otci a opatroval ji, aby ji zase mohl odkázati některému svému dítěti. Chaloupka bývala odjakživa zdrojem polovičního příjmu rodiny. Dříve, dokud nebylo tolik mostů, lépe se ovšem převoznictví vyplácelo než nyní, ale přece i nyní ještě tolik se vydělá, že se tím v domácnosti dosti „uhradí“. Sotva že se jaro začne hlásiti a jeho slunce labským vodám ledová pouta uvolní,

již v chaloupce veseleji. Začíná převoz. Ale závadu to má přece. Nikdy se nesmí celá rodina vzdáliti, vždy musí někdo doma zůstat, aby byl pohotově, kdyby snad se někdo na tomto břehu objevil anebo na druhém někdo zahelákal a žádal za převoz.

Z chalupy do převozu jest viděti. Sotva se na tom neb onom břehu někdo objeví, již vychází Škrábek, aby posloužil, sobě a rodině něco přivydělal. Býval mu takový výdělek dobrý. Náleží mu sice k chalupě kousek pole i kousek louky, ale výnos jich, je-li převoz hojný, může se ušetřit pro budoucnost dětí. Býval převoz v některém roce došti vydatný a proto záhy vždy zaučoval otec děti zacházeti s lodí a řídit ji, aby vždy svého cíle dosáhla, aby vždy šipkou letěla přes prudký proud a na patřičném místě přistála. Záleží to na zkušenosti.

I naučilo se to za pokynův otcových vždy každé dítě záhy a snadno.

A když to umělo, že bylo naň spolehnutí, mohl se otec vzdálit a do města po práci jíti.

Toto zvláště rád dělával poslední převozník. Měl šest dítek a měl je rád; chtěl se o jejich budoucnost dobře postarati. Proto byl rád, když se dočkal dne, kdy loďku již bezstarostně mohl svěřit nejstaršímu chlapci a sám do města za zedničinou odejíti.

Pracovalť Škrábek rád. Z lásky ke svým dětem. Chtěl, aby se jim jednou lépe vedlo než jemu. Proto se nutil a žena snažila se podobně. Dřeli a lopotili se, a každý ušetřený halčř k halčři ukládali. Bývali šťastni, ušetřili-li tolik, že to stálo za uložení do záložny.

„Peníze dělají zas peníze,“ říkali a řídili se tím, šetřili.

Zvláště z jara hnali se vždy po práci. Škrábek odcházel do města a Škrábková, mohla-li, odskočila na louku nebo na pole a nezahálela tu. Ovšem dosti se omeškávala, ale nemohla si pomoci. Děti musely do školy, a ona nechtěla, aby zameškaly, byť i jediné hodiny.

„Co může chudý člověk dát svým dětem?“ často říkala si s mužem. „Jedině vzdělání, a to se ve školách dnes udílí zdarma, i nebudeme je nechávati doma.“

A tak chodívávala na pole teprve tehdy, když se děti ze školy navrátily. Za to Škrábek přičiňoval se, aby práce na jejich políčkách se nezdržely. Rovnou spěchával z města, ale nezaměřil domů do chalupy, nýbrž přímo na pole a zde pokračoval v tom, v čem se žena opozdila. Děti vrátivše se ze školy, bývaly doma samy.

Jednoho dne, když tak děti jako obyčejně seděly doma u okna, aby viděly do přívozu, nepřišel-li tam snad někdo, spatřily pojednou cos nevidaného v okolí své chalupy. — Veliký pták s černými křídly

se snesl k zemi a postaviv se na vysoké žlutočervené nohy, počal si po bahnitém břehu vykračovati a dlouhým svým také žlutočerveným zobanem po čemsi chňupal.

Dlouho si vykračoval, ale pojednou se zastavil, pravou nohu nazdvihl jako k obraně a zobákem připraven byl do čehosi zobnouti.

„Jejej, co je to!“ vykřikly nejmladší děti, spatřivše čápa a na jejich pokřik přiskočily starší, které uprostřed světnice u stolu pracovaly své úlohy, a pohlédly ven.

„Co jest?“ otázaly se při tom.

„Podívej se, to je veliký pták!“ ukazovaly děti nejstaršímu.

„To je čáp!“ odpověděl tento, spatřiv ve zdejším kraji dosud nevidaného hosta.

„Čáp?“ opakovaly děti, jakoby se divily.

„Ano! Nejspíše se stěhují z teplých krajin a jeden z celého hejna k nám zabloudil.“

„A zůstane tu?“ otázala se Anička, která byla nejmladší.

„Co by tu dělal,“ odpověděl Antonín.

„Kde si dělá čáp hnízdo?“ otázala se Marie.

„Nejraději na některém stavení za komínem, anebo na vysokém stromě. Hnízdo jeho bývá veliké a lidé mu musejí býti nápomocni!“ vykládal nejstarší.

„Jak to?“ nemohla pochopiti Anička.

„Obyčejně mu na hnízdo založí. Buď mu dají za komín nebo na strom kolo aneb ouhrabečník,“ vykládal Antonín, „a čáp si již hnízdo dostaví sám.“

„Jestli pak by se také u nás usadil,“ prohodila Anička.

Nejstarší chlapec neodpověděl. Díval se ven na čápa a tvářil se, jakoby se byl o čemsi zamyslíl.

Děti se po něm obrátily a zadívaly se naň.

„Počkejte, zkusíme to, aby se tu usadil,“ řekl po chvíli nejstarší a vyšel.

Děti šly opatrně za ním.

Antonín vešel do stodoly, vyhledal tu ouhrabečník, přistavil k chalupě žebřík, vyšplhal se na střechu, ouhrabečník dobře postavil za komín, vystlal ho slamou a sestoupil opět dolů.

Na jeho napomenutí vše dělo se tiše, aby se čáp nepoplašil.

A čáp se skutečně nepoplašil. Zůstal tu dlouho. Vykračoval si po břehu a stále zobanem klapal.

Chytil žáby. Byla jich tu hojnost, a to se mu líbilo.

Když se nasytil, roztáhl křídla, vzlétl do výše a chtěl odletět.

Ale neodletěl. Nejspíše spatřil za komínem hnízdo a zalíbilo se mu. Musel je spatřiti, neboť dvakrát či třikrát zakroužil nad chalupou a pak se snesl do hnízda.

Prohlížel si je důkladně.

A když si je prohlédl, zaklepal opět svým dlouhým zobanem, jakoby chtěl hnízdo pochváliti a za ně poděkovati, ale pak se zvedl a odletěl.

Dětem bylo ho líto. Myslily, že se již nevrátí. Ale když pak po dvou dnech opět se tu objevil a již nikoliv sám, nýbrž ještě s jiným čápem, s družkou svojí, byly rády.

Když Škrábek se ženou uslyšeli, že se u nich za komínem usadili čápi, byli překvapeni, ale neříkali ničeho. Ani Toníkovi za to, že ouhrabečník vzal a jim hnízdo pomohl udělati, nedomlouvali, naopak skoro byli rádi. Vzpomněli si, že se říká, že tam, kde se usadí čáp, také štěstí se usadí, a to vzbudilo u nich naději, že k nim štěstí zabloudí.

II.

O tom, že se u Škrábků usadili čápi, mluvilo se záhy po celém okolí. A jakýsi rozruch to způsobilo. Odevšad za nedělního i všedního odpoledne přicházeli lidé, aby se na čápy, kteří tu jakoby byli zdomácněli a se ochočili, podívali a je pozorovali. Zvláště děti přicházely. A když o prázdninách do okolních vesnic se nastěhovali Pražané na letní pobyt, neminulo dne, aby i tito nepřišli se podívat. Pro tyto zvláště byla to nevídaná podívaná. Čápi se svými mladými stáli na hřebeni chaty a svými zobany klapali, jakoby o čemsi vypravovali, anebo vážně kráčeli bažinou po břehu Labe a lovili žáby.

Zvláště častým divákem byla paní Klečková se svojí osmiletou Klárinkou. Pocházela z Prahy, kdež její muž byl stavitelem. Na léto usadila se v Řeticích, kde měli příbuzné, a uslyševši o čápu na Vrkoši, nemeškala, vyzvala Klárinku a vyšly si tam. Od té doby chodívaly sem každodenně a pozorující čápi rodinu seznámily se s celou rodinou převozníkovou. Klárinka k vůli čápům jakýsi druh přátelství uzavřela s dětmi Škrábkovými. Paní Klečkové nejvíce se líbila Mária. Snad proto, že se velice podobala její Klárince a také i proto, že v jejím chování bylo mnoho podobného s Klárinkou. Jakoby byly rodnými sestrami. Proto jejich přátelství nezbraňovala, naopak těšila se z něho.

Jakmile sem paní Klečková s dceruškou přišla, již byla děvčata u sebe a dovedla se bavit. Paní Klečková je ráda pozorovala a čas jí při tom ubíhal. Mnohdy odcházely odtud až pozdě na večer. Na

šťěstí neměly daleko a cesta byla příjemná. Vedla lesem, v němž vzduch byl pln sílivé vůně pryskyřičné.

Za takových vycházek z Řetic do Vrkoše ubíhal jim čas rychle. Než se nadály, uběhly prázdniny a paní Klečková musila do Prahy, ježto Klárinku očekávala škola. Proto vyšly si ještě jednou do Vrkoše, rozloučily se s čápy, s dětmi Škrábkovými a odjely. Odjížděly nerády, ale nebylo pomoci.

III.

Snad ta nechuť k odjezdu z Vrkoše a z Řetic vůbec byla jakousi předtuchou blížícího se a číhajícího neštěstí, jež na paní Klečkovou v Praze čekalo. Za několik neděl po návratu do Prahy onemocněla Klárinka a již z lůžka nepovstala. Za nemoci vzpomínala na čápy, na Škrábkovy děti a zvláště na Márinku; chtěla je viděti, ale již jich nespatriła.

Zemřela.

Boť paní Klečkové byl bezměrný. Div ubohá paní nesešilela. Pan Klečka, aby jí jaksi na jiné myšlenky přivedl, zajel s ní nejprve do Alžíru, pak se s ní toulal po Sicílii, Itálii, ale paní milého svého dítěte neustávala želeti. Proto marné byly tyto toulky, marné návštěvy všech krásných a pamětihodných míst. Paní toužila domů a domů ke hrobu milého dítěte.

Ale pana Klečku napadla šťastná myšlenka. Vrátil se do vlasti a zajel s paní do Řetic a odtud do Vrkoše. Příčinou tohoto rozhodnutí byly časté vzpomínky paní Klečkové na dcerušku převozníkovu, její řeči o podobnosti obou děvčátek, její poznámky, že Márinka Škrábková jest věrným obrazem Klárinky.

Když sem přišli, čápi na střeše převozníkovy chalupy již byli zase.

Ale tentokráte paní Klečkovou nezajímali. Neměla s sebou dcerušku. Za to tím více těšila se na setkání s Márinkou. Jejím zjevem chtěla si vykouzlit obraz svého milého dítěte. Proto došedši několik kroků od chalupy, rozběhla se, vklouzla do chalupy a naleznuvši zde Márinku, chytila ji, k srdci přivinula a líbajíc ji plakala.

Děvče bylo jako vyjevené. Nevědělo dosud, že Klárinka zemřela, i divila se, jednak že jí nevidí, jednak že si paní Klečková tak neobvykle počíná. Pamatovala se ovšem, že se při odjezdu nemohly s ní rozloučiti, ale tehdy jí tak vášnivě nelíbala jako dnes, pouze jednou ji políbila, a to na čelo, a dost.

Pan Klečka vida svou paní tak rozradostněnou a při tom tak dojatou probuzenou lítostí, chápal její počínání a bylo mu jí líto. Ale

také se nedivil. Na vlastní oči viděl, že skutečně podobá se Máriačka jejich zesnulé Klárince a když se tak na to dítě díval, napadla ho zvláštní myšlenka, již nerozpakoval se provést.

Vyčkal tu, až se Škrábek vrátil z práce a když pak přišel, promluvil s ním.

„Čekám tu na vás, abych se s vámi domluvil,“ pravil pan Klečka.

„O čem?“ divil se převozník.

„O tomto dítěti,“ ukázal pan Klečka na Máriačku, s níž se paní dosud laskala.

„Něco udělala?“ řekl pan Škrábek, jakoby se na dítě zamrzl.

„Nikoliv; víte však, že jsme měli dcerušku jí velmi podobnou.“

„Vím, a což jí již nemáte?“ zvolal pan Škrábek, jakoby se byl zalekl.

„Již bohužel jí nemáme, zemřela nám,“ přisvědčil pan Klečka a musel si utřít slzu, jež se mu do oka vedrala.

„No, nermuťte se příliš, líbilo se Pánu Bohu, je z ní andělíček. Bylo to hodné dítě,“ těšil pana Klečku i jeho paní prostý ten muž upřímně.

„Ale tato ztráta velmi matku trápí.“

„Věřím! Žádná matka neztratí dítě ráda, i kdyby jich měla deset!“ soudil převozník.

„Bojím se o její zdraví!“

„Čas hojí každou ránu, Bůh všechno dobře řídí a dává i zapomenutí,“ zase na útěchu pronesl převozník.

„Pravda; ale tato rána jest příliš těžká, a vy byste ji mohli zmírniti!“

„Já?“ užasl převozník.

„Ano, vy s vaší paní!“ zdůrazňoval pan Klečka.

„Jak to?“

„Svěřte nám toto vaše dítě! Postaráme se o ně, jakoby bylo naše, ale musí býti u nás!“

Žádost páně Klečkova Škrábka překvapila, ano přímo ho zarazila. Skoro ani odpovědi nebyl mocen. Zamyslíl se a skutečně neodpovídal. Ostatně byla rychlá odpověď také těžká.

„Rozhodněte se, prosím vás,“ naléhal pan Klečka. „Ale považte, že tu jde také o štěstí vašeho dítěte. To uznáte, že mu to na škodu nebude, bude-li u nás, a vám to také prospěje. To slibuji!“

„Nebude, věřím,“ vřel pan Škrábek, „ale Máriačka bude míti jiné vzdělání než její bratři a sestry, odcizí se jim, odcizí se i nám, snad námi bude jednou i pohrdat, k ostatním dětem nebude se třeba ani chtít znáti!“

„Dám vám je vzdělání všecky!“ nabídl pan Klečka.

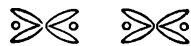
„To že byste udělal, pane!“ radostně překvapen zvolal převozník Škrábek.

„Zde moje ruka, že tak učiním,“ pravil pan Klečka a podával Škrábkovi ruku.

Škrábek ji přijal a nelitoval toho.

Pan Klečka přijav Márinku za vlastní, postaral se o všecky. Hochy dal na studie, děvčata do škol pro ně vhodných.

Rozhodnutí otcova děti skutečně litovati nemusely. Po letech zaujaly v lidské společnosti pěkná místa a uplatňovaly se dobře. Při tom nezapomněly na svůj rodný domek, na rodiče, kteří nechtíce se s ním rozloučiti, v něm zůstali. Každoročně vracely se pod rodný krov a těšily se s čápy, kteří vlastně jejich štěstí založili. Čáp stal se jim jaksi ptákem drahým.

Nejhezčí jablíčko.

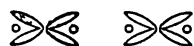
To je boží ourodička,
to je boží ouroda!
Jablek tady dosti máme —
jedno jen si ponecháme,
ostatní se rozprodá.

To je boží ourodička,
jablek máme tisíce:
všecka jsou jak malovaná,
Andulka však milovaná,
od maminky nejvíce.

To je boží ourodička —
jablek máme plný koš!
Každé z nich má pěkná líčka —
nejhezčí je Andulíčka,
ta už stojí dobrý groš!

Nesem', nesem nadělení,
na trh nesem' jablíčka:
I když nikdo nepožádá,
jedno z nich přec koupí ráda
naše dobrá matička.

J. Milota.

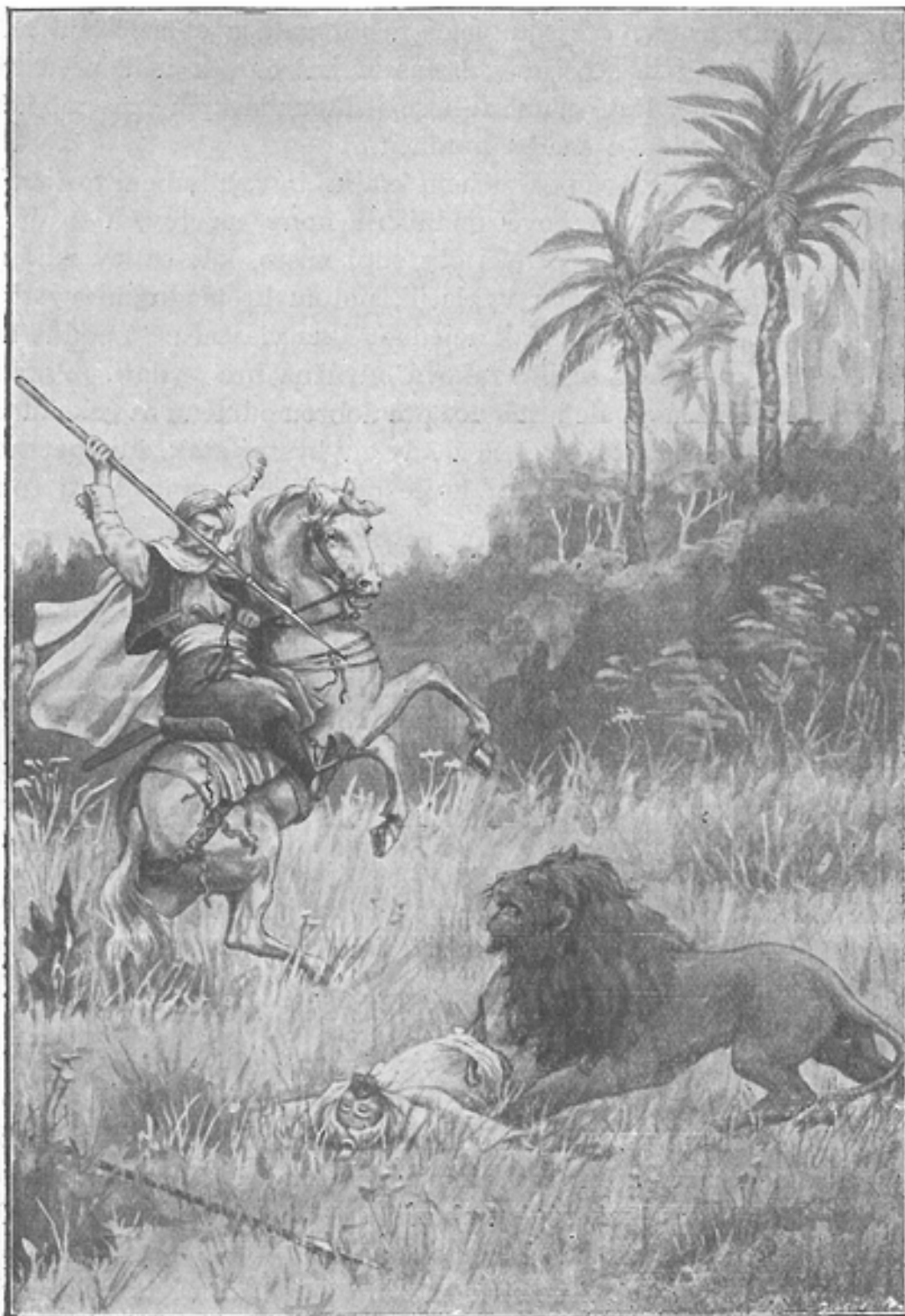
Zápas se lvem.

Napsal Václav Kálal.

L ev není milovník lesů, nýbrž travnatých a křovinatých stepí, kde jsou vody se zarostlými břehy, neboť koberec rostlinný shoduje se tam úplně s barvou jeho srsti, čímž i ve vzdálenosti zcela nepatrné může býti přehlédnut.

(K básničce »Pejhezčí jablíčko« na str. 23.)

Zápas se lvem.

O potravu tam také nemá nouze. Nejen nesčetná stáda skotu, bravu a velbloudů jsou mu komorou, kam v nouzi přichází si pro daň,

nýbrž i různá zvířata divoká odvádějí mu desátky ze svých stád. — Vraždí všechny tvory, ať jsou velcí nebo malí, a ať se brání nebo nebrání, stávají se jeho kořistí. A časem ani člověk není před ním jist svým životem, zvláště namlsal-li se jednou lidským masem, nebo je-li člověkem napaden a snad i poraněn.

Poněvadž jsou lvové postrachem krajin, bývají hubeni rozličným způsobem. Nejčastěji Arabové podnikají hony na lvy, a to dílem jednotlivě, dílem společně. Střelci obstoupí místo, kde se lev zdržuje, a když jej křikem a lomezem vyplašili, potom hromadnými výstřely usmrcují. Odvážlivější lovci však nejednou i na vlastní pěst podniknou lov na lva, ale málo kdy se jim taková odvážná hra vydaří. Pravda, činí tak pro trochu slávy, ale ještě více pro dobrou odměnu za „škodnou“ a pro to, co dostanou za kořist. Leč někdy ani bystrý zrak, ani opatrnost sebe větší nejsou s to zachrániti lovce od náhlého přepadnutí touto lítou šelmou.

Tak jedenkrát se umluvili dva srdnatí Arabové, že si sami vyjedou zase na lvy. Druhý den časně z rána osedlali rychlé koně, zastrčili za pásy nože a nabitě pistole, do rukou vzali přeostrá kopí. Cesta ubíhala jim dosti rychle, neboť nic jich v pochodu nezdržovalo. Byl krásný slunný den a horko nesmírné. Ni nejmenší větérek neochlázal rozpáleného ovzduší. V tu chvíli zabočili na step, chtějíce nejkratší cestou doraziti k nedalekým palmám, v jejichž stínu hodlali si odpočinouti.

Pojednou kuň předního lovce vztyčiv uši začal se vzpínati, a že nepůjde dále. To bylo lovcům výstrahou, že jest na blízku nebezpečství. Lovci tomu také tak rozuměli a ihned pátrali na všech stranách po příčině koňova znepokojení. Ale nikde nic podezřelého nespatri. I pobízel koně lovec dále.

V tom však vyřítil se z vysoké trávy, kde odpočíval, statný lev a rychle jako střela vrhl se na jezdce a strhl jej s koně, aniž by se přepadnutý mohl jen poněkud brániti. Prudkým nárazem bylo mu kopí vyraženo z ruky a on sám leknutím až omdlel. Kuň pak, jakoby mu byl skálu s beder sňal, zděšen uháněl, seč síly stačily, s místa hrůzy a neštěstí. Vše to stalo se dílem okamžiku.

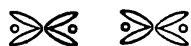
Lev maje svou oběť pod sebou, zuřivě pohlíží na druhého lovce, jenž se k němu neohroženě přibližuje. Ani chvilky času neztrácejí, žene se kopím po šelmě úkladné, která již již chystá se skočiti opět na něho. Lovec však nedbá vlastního života, děj se co děj, musí nešťastného kamaráda z drápů jeho dostat. Mocnou vůlí svaly jeho k zápasu se vzpružují, krev prudce žene se od srdce k hlavě, necítí, neslyší, jen

jediná myšlenka ovládá jeho bytost: Buď nikdo z nás nebo oba! Ovšem jest otázka, jak zápas skončí. Ale „kdo se namáhá, tomu Bůh pomáhá,“ říkávají. Musí i on doufati. Podaří-li se mu prokláti kopím lvovi srdce nebo ochromiti jej tak, aby ho mohl pak dobít, zachrání svého přítele od hrozné smrti; leč kdo může říci, že bude najisto vítězem?

V případě svého vítězství pokusí se nejdříve o vzkříšení svého druha, jež potom naloží na koně a opatrně dojede s ním domů. Po odevzdání kamaráda jeho nejbližším vybere si silného osla, aby na něm dopravil kořist do města. Zatím roznese se zpráva o činu udatného lovcce. Ze všech stanů vybíhají muži, ženy i děti a přejí mu štěstí k jeho hrdinství.

Když se byl poněkud občerstvil, pak s několika přáteli vydá se na cestu. Všude, kudy průvod se ubírá, Arabové vychvalují udatnost lovcovu. Ten a onen se přidruží k průvodu a než přijdou k městu, jest průvod velice slavný. Konečně došli. Průvod stane před úřadem a lovec přihlásí se o zákonitou odměnu 50 franků, t. j. 40 K. Po výplatě táhne průvod k obydlí náčelního generála, jemuž nabídne kůži.

Nekoupí-li jí on, spokojí se lovec pouze jeho pochvalou a prodá ji kožešníkově, který mu za ni dá 100 až 150 franků (80—120 K). Maso pak zpeněží u řezníka, jenž je tam prodává jako u nás řezníci maso ze zvířat našich. Takovým způsobem lovec získá někdy až 300 franků čili 240 korun, a to je pro Araba slušný peníz, pěkné jmění, ale také velikým lakadlem lovit nebezpečné tyto šelmy.

Proč a proto.

Řekněte mně, má babičko,
proč máte stříbrné vlásky,
a na čele kolem očí
samé jen se táhnou vrásky?

Řekněte mně, má babičko,
co ve vašem zraku září,
že to jako paprsk slunka
osvěcuje vaši tváři?

Řekněte mně, má babičko,
proč ta vaše zlatá slova,
vaše milá malá vnučka
jako perly v srdci chová?

Proč mně smutno, proč mně teskno
denně-li vás nevidávám,
proč tak ráda svoji hlavu
do vašeho klína vkládám?

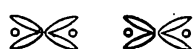
Stařenka se pousmívá:
Mnoho se má vnučka táže,
bílé vlasy, četné vrásky
moje láska k tobě váže.

Slunéčko mi hledí z očí
by zahřálo mládí tvoje,
aby mrak cizoty chladné
nezamračil vnouče moje.

A má slova z hloubi srdce
upřímného jež vychází
ať oporou moudré rady
v život tebe doprovází

Na sklonku jsem svého žití
ty's života na úsvitě,
pojí nás celý svět lásky
již mám pro tě, drahé dítě!

L. Grossmannová-Brodská.

Pepíčkovy úlohy pro zasmání.

Napsal Bohumil Bouška.

I. Kalamář.

Kalamář dělá jsitý člověk, který má dlouhou, koženou zástěru a kabát nechal doma, aby mu nebylo horko. Udělá kulatou díru a obloží sklem, a kalamář jest hotový. Do kalamáře se dává inkoust a strká se tam péro a nezbední kluci házejí tam fazolky a taky tam strkají prsty, aby je měli černé. V našem kalamáři dneska žádný inkoust nebyl, protože večer z něho vytekl. Někdo do něj udělal ze spodu díru. Já jsem to n e b y l, ale maminka mi to nevěří a já taky ne. Ale je to divné, když se u nás něco stane, že to vždycky odnesu já. Všecko se to strčí na mne. To je vidět, že trpím nevinně. Kalamář jest důležitá věc, kterou se píše. Pan učitel říká našemu malému Bědovi, že píše nosem po rukávě. Podle toho Bědův nos je také kalamář, ale nemá v něm černý inkoust. On tam má červený. Tuhle si rozbil nos na schodech a tak mu z něho ten červený inkoust vytekl.

II. Lavice.

Naše lavice je dřevěná a má čtyry nohy. Já mám jenom dvě, tak nejsem žádná lavice. Na lavici se sedí. Já jsem také jednou seděl na té lavici, ale náš Běda mne s ní stáhl za nohy a tak jsme se oba svalili na zemi. Ono to bouchlo. Tátínek přiběhl a lavici zase postavil. Mne postavil také, ale švihl mne při tom rákoskou. Tu lavici nešvihl a ta se přece také převalila a ještě k tomu tolik bouchla. Náš malý Běda při tom brečel a já nevím proč. Lavice nemá žádnou hlavu a proto také není zvíře jako pes. Pan učitel tuhle povídal, že pes má hlavu

Proč a proto.

a čtyři nohy a že je tedy zvíře. Tak lavice není zvíře. Někdy na ní leží naše kočka. Ta je zvíře. Mám na ni zlost, poněvadž mne jednou škrábla. Nic jsem jí nedělal, jen jsem ji třikrát zatáhal za ocas. Lavice jest velmi užitečná věc. Bez ní nemohla by naše maminka vařit kávu, protože vždycky na tu lavici dává hrnce.

III. Náš pes.

Náš pes se jmenuje Jakoty. Já ho mám rád a tahám ho někdy za ocas. Tatínek říká, abych to nedělal, ale já myslím, nač má tedy pes ocas. On je moc chytrý. Jednou strčil si ten ocas do černé kolo-maze. Já jsem si toho nevšiml a zatáhal jsem ho za něj. Ale tuze jsem si zamazal ruce a pak mi zapáchaly. To je filuta. On rád jí housky a já taky. Maminka ho ráno posílala s košíčkem pro housky. Jednou Jakoty přinesl o jednu housku méně. Ty dva krejcary zahrabal si na dvoře do písku. Druhý den to udělal zase tak. Třetí ráno si nechal opět dva krejcary. Šel potom na dvůr, vyhrabal tam ty čtyry. Teď měl šest krejcarů. Běžel na náměstí k řezníkovi. Koupil si za pět krejcarů uzeničku a za krejcar kousek chleba. Na zahradě to sežral. Tohle vypravovala naše služka, ale já jsem tomu nevěřil. Ona naše Marjána někdy lže a to nemá být. Když já lhu, jsem bit, ale naši Marjáně nenabije nikdo. To je nespravedlivost ta největší. Ta by unesla to bití spíše než já. Marjána jednou šla k řezníkovi pro maso. Jakoty šel s ní. Chytil tam kus masa a utíkal s ním z krámu. Řezník ho honil a on ho kousl. Maso bylo okousané psem a nikdo ho nechtěl. Marjána ho musila zaplatit. Dobře na ni, proč tenkrát lhala, že si Jakoty skládal na uzenici. Mnohdy Jakotovi závidím, že nemusí chodit do školy a já musím. Ale on je hloupý. Proč nechodí? Kdyby ho pan učitel chtěl nechat po škole, mohl by ho zkrátka kousnout a on by ho rad ji pustil domů. Jakoty má čtyři nohy a na hlavě má zasazené uši a do dvou dírek zastrčené oči. Na konci těla má přidělaný ocas, to je ten, za který jsem ho tahal. Živí se hubou a zůstává v boudě, kterou si vystýlá slamou a nic za to nemusí platit.

(Ostatek příště.)

HÁDANKY A REBUSY

1. Čtvercovka.

a	a	a	a
b	b	e	k
l	l	m	r
r	s	s	y

Pohoří,
vodní živočich,
biblické jméno,
jméno jisté hraběcí rodiny.

2. Číselka.

a) 45 prameny své v Alpách sbírá,
61 pozemků je známá míra,
236 z básnictví ji mnohý známe,
325 k ruským řekám počítáme,
356 nepříjemná bývá v těle,
361 milým nám je od přítele,
6556 říkáme tak mnohé dívčině,
34656 jméno bylo římské bohyně,
31456 do Dunaje Sávou letí,
123456 činí otec, matka, děti.

b)

1 2 3 4 známá všem je tekutina,
1 4 3 2 dceru má anebo syna.

c) Ze tří slepiček snesla první po jednom, druhá po dvou, třetí po třech vajíčkách; kolik vajíček je v hníždě?

d) Je to z kůže, má dvě uši, běhá to a nemá — duši.

e) Kdo děláje, dvakrát vydělává?

f) Kožená jsem jako ruka, mám pět prstů jako ruka, ale přece nejsem ruka! Hádat vtipně nejsou muka.

g) Který „domácí pán“ vyšed z domu, je přece doma?

h) Místa tečkami naznačená vyplňte vhodnými písmenami tak, aby střední písmena s hora dolů čtena, dala jméno města o vánocích často vyslovovaného.

o	o	kunovitý dravec,
l	b	městečko v Čechách,
a	e	město v Čechách,
o	á	moučné jídlo,
l	k	nápoj,
u	í	hlodavec.

3. Hádanky.

a) Z následujících jmen měsíců vyberte po písmeně tak, aby vzniklo křestní jméno ženské: Prosinec, leden, červenec, listopad, leden, září, červen.

b) Co jest těžší: kilogram peří či kilogram železa?

Rebusy.

4. $\text{Dh} = \begin{matrix} i & i & i \\ i & i & i \end{matrix} \text{B} 100 \text{ m}^2 \text{Ná.}$ 5. $\frac{\text{áž}}{\text{r}} \text{K}$

6. $\frac{\text{L}}{100, 100, 100} \frac{\text{Z}}{\text{im}}$ 7. **F.J.I.p+nJG1r.**

8. $\begin{matrix} v & v \\ v & v \\ v & v \\ v & v \\ v & v \end{matrix} \text{O}$ $\text{z} \text{ш} \text{001}$ **T.** 9. $\text{O} \text{k}$ 10. **A**
k

Pilní luštitelé hádanek a rebusů, kteří zašlou svá rozluštění nejdéle do 20. září 1910 redakci „Anděla Strážného“ v Brně, Biskupská ul. 1., obdrží odměnou pěknou knihu. — Na později došlá rozluštění nelze zřetele bráti. Luštitelé udávejte přesné adresy, zvláště ulici a číslo domu!

OBSAH:

Vlaštovky. Báseň od Edv Elpla. — Zachránění. Vypravuje K. J. Zákoucký. (S 2 obr.) — Ctnost. Báseň od Vl. Štastného. — † Msgr. Vladimír Štastný. (S obr.) — Vlasti. Báseň od Vladimíra Štastného. — Louskáček. Povídka od J. Miloty. — Andílku Strážný! Báseň od L. Grossmannové-Brodské. — Čáp. Napsal Karel J. Zákoucký. (S obr.) — Nejhezčí jablíčko. Báseň od J. Miloty. (S obr.) — Zápas se lvem. Napsal Václav Kálal. (S obr.) — Proč a proto. Báseň od L. Grossmannové-Brodské. (S obr.) — Pepíčkovy úlohy pro zasmání. Napsal Bohumil Bouška. — Hádanky a rebusy.

Svobodova, Máňa Heřmanova, Václ. Velebný, Frant. Tomášek, Mař. Kafkova. — V K o l í n ě : Jos. Morák, M. Valterova, Vlad. Preininger. — V K o l í n ě : Jan a Josef Zhánělovi. *) — V K o s t e l c i : Anežka Kaštylova. — V K r á l i c í c h : Anežka Špačkova. — V K r á s o n i c í c h : Frant. Moudrý, *) Jan Málek. — V K r o m ě ř í ž i : Frant. Mičák, Frant. Dvořák, A. Luska. — V K ř e l o v ě : Fr. Kaksa. — V K u t n é H o ř e : Lud. Pelikánova, Mar. Kadlecova. *) — V K v a s i c í c h : Jar. Kotásek. — V e L h o t ě V o l a v é : Mar. Patočkova. — V L i p t á l i : Jos. Guča, K. Jarošek, Cyr. Hart, Jos. Fiala. — V L y s i c í c h : Rud. Kovářik, Jan Marek. — V M ě š t i c í c h : Mar. Černá, Mar. Matějčková. — V M e z i ř í č k u : Jan Kovář. — V M i l e t í n ě : Jos. Heliga. *) — V M i s t r o v i c í c h : Vinc. Stejskal. — V M n i c h. H r a d i š t i : Anna Václavíková. — V M o r. O s t r a v ě : Ter. Žaludova. — V N a p a j e d l í c h : Mar. Kumpoštova, — V N e t v o ř i c í c h J i n d ř. Špačkova. *) — V N o v é D ě d i n ě : Olga Kotáskova, Jos. Čabla. — V N u s l í c h : K. Poleníkova. — V O l o m o u c i R ů ž. Langerova, Václ. Divina. — V O p a v ě : Ant. Dytrych. — V P e l h ř i m o v ě : J. Zájíc. — V P o k ř i k o v ě : Kar. Rais. — V P o l a n c e : Ant. Mikúšek, J. Zrník, *) Fr. Žák, Al. Hyžákova, M. Kašparova, Vikt. a And. Novotných, Mark. Preisova. — V P o s t ř e l m o v ě : Anna Hufova. — V P r á č í c h : Václ. Svoboda. — V P ř e d m ě ř i c í c h : V ě k. Valtova. — V P ř e r o v ě : Val. Hamerská, Edita Zapletalova. — V P ř í b r a m i : Emil Berka. — V P ř í s o t i c í c h : Jos. Měřínský. — V R a j h r a d ě : L. Dürböck, K. Ungr. — V R a j h r a d i c í c h : Václ. Koláček. — V R e š o v ě : Václ. Robeš. — V R o z s e č i : Jar. Šmahel. — V R y m i c í c h : Jos. Juráček, Frant. Olšina. — V S e d l c i : Mar. Culkova, Gust. Šrámek, Václ. Černický, *) Frant. Havnička, Jar. Majer, Jen. Šef ů, Jenda Grüner, Mař. Duškova, Máňa Grünerova, Jar. Šimkova, *) Pep. Šimek. — V e S m r k u : Jos. Knotek. — V S u c h é L o z i : Jan Petruj. — V Š a š o v i c í c h : Jan Příbyl, Vojt. Chalupa, Ant. Kacetl. — V e Š k v o r e t i c í c h : Václ. Prokopec. — V e Š l a p a n i c í c h : Jos. Sadílek, Tomáš Dvořák, *) Jan Hanzl, Frant. Fiala, Jan Marek, Jindř. Duchañ, Mařt. Charvát, P. Podsedník, *) Jan Zelinka, Jan Kolář, Jos. Zeman, Tomáš Šnajdr, Frant. Macháčková, Jan Matuška, Vlad. Zeman, Frant. Macháčková. — V T e l č i : Mar. Srbova. — V T e l n i c i : Mar. Bartáková. — V T r o u b s k u : Jos. Dejl, Jan Kozel, Cecilie Matějova, Tomáš Matěja. — V T u r n o v ě : Zorka Šulcova. — V T u ř a n e c h : Mar. Krejčova, R ů ž. Běhálkova, Mar. Krémova, Ant. Richter. — V U h ř i c í c h Anna Krtilova, *) Frant. Krtil. — V Ú j e z d c i : Jar. Pecl. — V Ú s t í n a d O r l. : Marie Poslušná. — V e V e d r o v i c í c h : Alois Flaček, Jan Čepera. — V e V e l. P a v l o v i c í c h : And. Švarná. — V e V í t k o v i c í c h : Kar. Pešat, Anha Charvátova. — V e V o m i c í c h : Petr Dryml. — V e V o s t o p o v i c í c h : Rud. Bartoněk, Jos. Doležal, Jan Kroupa. — V e V r a n o v i c í c h : Lad. Mička. — V Z á b ě h l i c í c h : Rud. Zimmer. — V e Z b o ž í : Frant. Kafka. — V e Z h o r c i Z a d n í m : Frant. Blažek. — V e Z l í n ě Emil Šmigura, Ant. Krajča, Jan Kolařík, Jindř. Blažek, Leop. Vrzalík. — V Ž e l e t a v ě : Fr. Komárek, Jar. Kolhofer, Jos. Janoušek, Frant. Silvestr, Jos. Vejvoda, Jos. Knejzlík, * Bohdan Müller.

Všem milým luštitelům za přčetné pozdravy děkuje a rovněž všechny srdečně zdraví strýček redaktor.

Dopisy nevyplacené neb jen částečně vyplacené se nepřijímají!

Proto nejlépe je poslati rozluštění na dopisnici.

Jména odměněných poznačena jsou hvězdičkou!

Redakci zasláno.

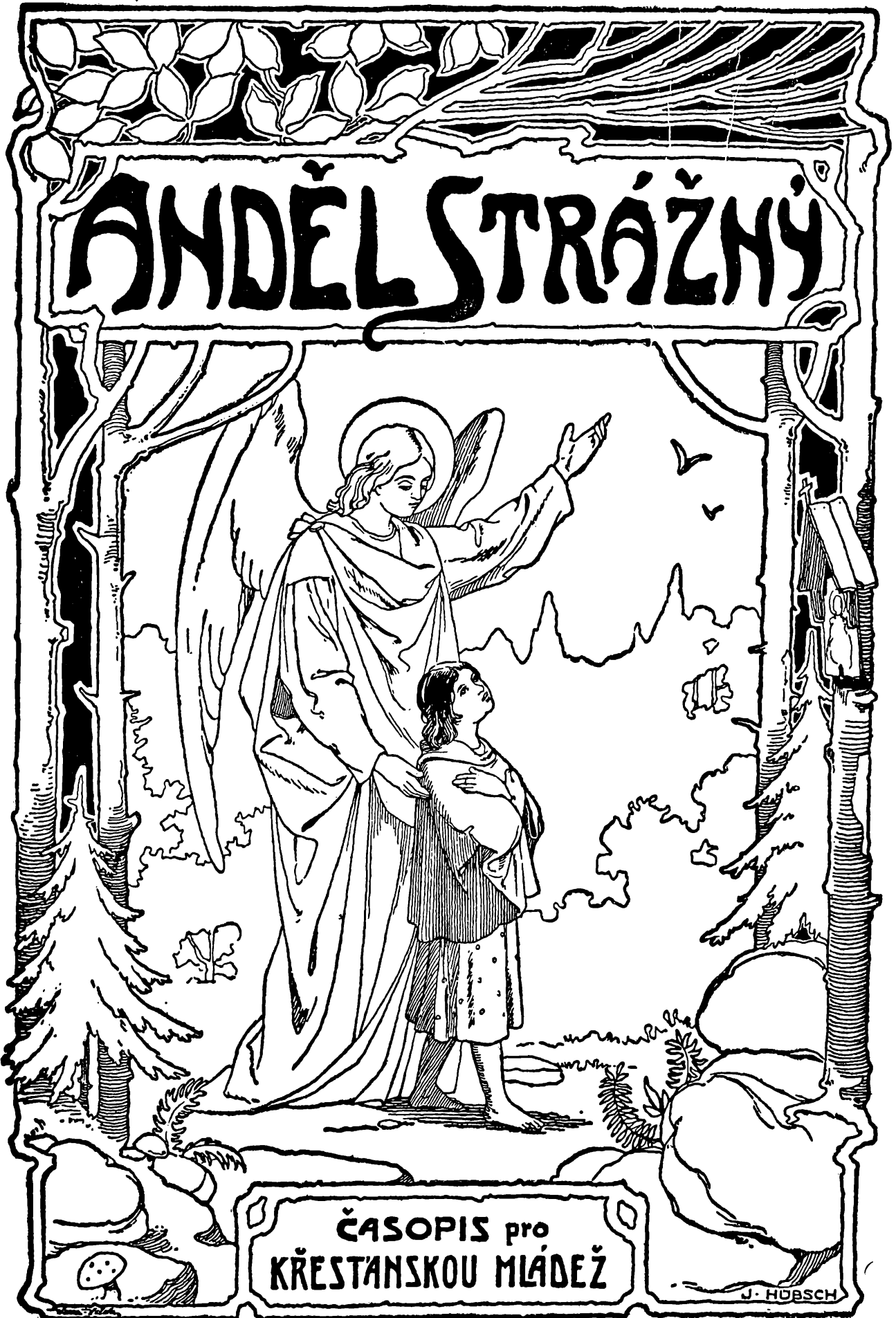
Květy Lásky. Ročník V., číslo 8. Lidový měsíčník, věnovaný zájmům křesťanské charity, zvláště opuštěným dětem. Redaktor Antonín Hoffmann, kooperator na Král. Vinohradech. Administrace na Král. Vinohradech, Palackého třída číslo 86 („Útulku sv. Josefa“). Čistý výnos věnován sirotkům „Útulku sv. Josefa“ Předplatné na celý rok 2 K 40 hal.

Našim čtenářům a P. T. příznivcům!

Úkolem „Anděla Strážného“, jehož 1. číslo rozesíláme, jest poskytovat křesťanské mládeži vhodnou četbu. Dávno již uznán i náležitě oceněn jest význam dobré četby jak poučné tak i zábavné, ježto mysl dětskou dobrými příklady zušlechťuje a k dobrému povzbuzuje. Hlavně láska k Bohu, církvi, národu a vlasti má docházeti bedlivého pěstění u naší mládeže. Bohužel, že z přečetných časopisů pro mládež vydávaných mnohé nábožensko-mravní výchovy si nehledí, ba spíše zaujímají stanovisko odmítavé a nepřátelské. Rovněž i nynější poměry společenské jed nevěry a nevázanosti vždy a všude šířice mají zhoubný vliv na mladistvá srdce i city naší mládeže. — Z těchto důvodů obracíme se na všechny naše dosavadní příznivce se snažnou prosbou, aby podle možnosti ještě úsilovněji přízeň svou nám osvědčovali hojným rozšiřováním „Anděla Strážného“ a získáváním nových čtenářů a podporovatelů mravních i hmotných. Čím více odběratelů, tím více bude pak možno pro povznesení jeho učiniti, aby i po vnější stránce s nepřátelskými nám časopisy úspěšně soutěžit mohl. — Též literární příspěvky myslí, srdcím i věku dětskému přiměřené jsou vítány a honorovány. — Časopis „Anděl Strážný“ vychází (vyjma prázdniny) jednou za měsíc, počínaje měsícem zářím o dvou arších (32 stranách) s textem rozmanitým a četnými ilustracemi a stojí ročně 1 K 60 h i se zásilkou pošt. — P. T. pp. sběratelům poskytujeme těchž výhod, jako roku loňského. — Na požádání rádi zašleme číslo na ukázkou.

◆◆◆◆ Redakce a vydavatelství časopisu »ANDĚL
◆◆◆◆ STRÁŽNÝ« v Brně, Biskupská ulice číslo 1. ◆◆◆◆

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS pro
KŘESTANSKOU MLÁDEŽ

J. HÜBSCH

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně:

Rakousko-Uhersko 1 K 60 h, Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.,
Italie 2 liry, Francie 2 franky, Amerika 40 c.

Vychází měsíčně jednou, vyjma červenec a srpen.

Spasitel světa vysílá své apoštoly a všechny své přátele do celého světa a volá, že žeň sice veliká, málo však pracovníků. Vy, milé děti, rády byste milého Spasitele vyzvání poslechly a šly třeba až do Číny a mezi divochy africké a australské hlásat, jak dobrotiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spasení přišli; avšak jste ještě malí, ještě doma zůstatí a se učiti musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za pohanské děti a šetříte dárky na vykoupení jich a vychování v křesťanské víře.

Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 1. zaslali:

V Bernaticích: Cyr. Kitrich.* — V Borovnici: Ludvík Neděle. — V Brně: Karel Pokorný, Jan Žizka. — V Hostivaři: Jaroslava Valtrova, Karla Arnoštova.* — V Ivančicích: Karel Kabelka.* — V Kostelci: Anežka Kaštylova (díky!) — V Miletíně: Josef Heliger. — V Opavě: Antonín Dytrych.* — V Proskovicích a Staré Bělé: Správa školy.* — V Pustějově: Alb. Tobolova. — V Suché Lozi: Frant. Viceník,* Klement Viceník, Jan Petrůj, Frant. Velečný. — V Šárce: Josefín Václav, Frant. Blažek.* — V Telnici: Josef Chudáček. — V Vítkovicích: Anna Charvátova (Díky! Podobně!) — V Vranovicích: Jos. Švejnoha.*

Všem milým luštitelům za přčetné pozdravy děkuje a rovněž všechny srdečně zdraví strýček redaktor.

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 2.

«» ŘÍJEN. — 1910. «»

Modlitba Páně.

Modlitba Páně čarovnou mocí
do srdce vlévá hřejivý jas,
rozptýlí boly, ozáří duši,
vykouzlí v mysli tisíce krás.

Modlitba Páně, nebeské světlo,
nahradí srdci pozbytých vnad,
mění jak divem na jaře slunce
pláň holou, pole, zahrady, sad.

Modlitba Páně, útěcha naše,
kterou se modlil dobrý Bůh sám,
leskem svým v srdci prozáří boly,
vede nás k cíli, kde lásky chrám.

Modlitba Páně čarovnou mocí
do duše leje pokoj a klid,
slunce když v západ skloní svou hlavu
naposled jdeme se pomodlit!

Marie Kadíčáková.

Práce nehanobí.

Podává Josef Brožek.

V domě bohatého košíkáře Periera v jistém francouzském městě bylo jedné letní neděle velmi živo, ačkoliv toho dne ve velkém, těsně k domu přiléhajícím skladišti se neprodávalo.

Tam však, kde bydlela rodina košíkářova, panoval život více než sváteční — slavilť dnes staříčký košíkář Perier své 70. narozeniny, a den ten byl pro celou rodinu, k níž náležel syn starého Periera, jeho manželka a čtyři děti, dva chlapci a dvě děvčata, radost to dědečkova, dnem slavnostním. Dědeček Perier byl zakladatelem nynějšího košíkářského závodu, který povznesl pilnou prací k velikému rozkvětu.

Ač se den dědečkových narozenin každoročně oslavoval, přece v den, kdy naše vyprávění počíná, měl býti ještě slavnější. Slíbilť dědeček vnoučkům vypravovati hned po obědě, jak svoje řemeslo započal; a že dědeček uměl pěkně vyprávěti, čekaly děti nedočkavě, až oběd skončí.

Po obědě zavolal dědeček děti k sobě a řekl: „Slíbil jsem vám, milé děti, pověděti, jak jsem se stal košíkářem, a chci svůj slib splniti, abyste viděly, že nikdo se nemá za práci, byť i těžkou, hanobiti. Poslouchejte tedy:

Jednoho dne, ke konci osmnáctého století, přišel k jistému hra-
běti mladý muž, aby ho požádal o jeho dceru, kterou chtěl pojmouti

za manželku. Mladý muž ten byl také hrabě, jemuž náleželo ve Francii rozsáhlé panství.

Starý hrabě vyslechl klidně žádost mladého muže a potom pravil: „Jste, pane hrabě, vyučen nějakému řemeslu?“

„Řemeslu?“ zvolal mladý hrabě s úžasem.

„Ano,“ děl klidně starý hrabě, „neboť nevyučil-li jste se nějakému řemeslu, nemohu vám dceru za manželku dáti.“

Mladý hrabě však to považoval za žert a odpověděl: „Odpusťte, pane hrabě, neměl jsem nikdy příležitosti nějakému řemeslu se vyučiti, neboť není mi toho ani zapotřebí, a pak věnoval jsem všechny čas studiím a zábavám společenským.“

„Pak je mi líto, že vaši žádost musím odmítnouti, neboť dceru moji dostane za manželku jenom ten, kdo jest vyučen nějakému řemeslu. Ten obyčej panuje v našem rodě od pradávna a nemíním též ani já jinak jednati.“

„Je to skutečnost, pane hrabě?“ tázal se mladý muž.

„Ovšem. I já jsem vyučen truhlářskému řemeslu a mnoho nábytku jsem si sám zhotovil, mnoho nábytku, který jsem vyrobil, rozdával sem mezi chudinu. Tím nabyl jsem znalosti v dřevním obchodě, a proto mi dnes lesy na mých panstvích více vynášejí než jiným šlechticům. Můj otec byl vyučen kovářem. Dokud byl učedníkem, všímal si bedlivě železa, a zvyk ten mu zůstal; i když ujal se vlády na panství, všímal si bedlivě všeho a dovedl z každého oboru znamenitě těžiti.“

Mladý šlechtic naslouchal bedlivě slovům hraběte, měl jej za podivína, nicméně však po chvíli pravil: „Smím si vyprositi lhůtu na tak dlouho, nežli bych mohl přijíti s vysvědčením za vyučenou?“

„Nejen to,“ odvětil hrabě, „ale i výrobek svůj přineste, a pak bude moje dcera vaší ženou.“

„Děkuji, pane hrabě,“ odpověděl mladý muž a rozloučiv se srdečně, odcházel.

Známí se nyní divili, jaká se stala s hrabětem P. změna. Co dříve pídil se po zábavách, vysedával nyní celé dny doma, pilně se uče — plésti košíky, vzav si do zámku zručného košíkářského mistra, za jehož dozoru pracoval.

V krátkém čase osvojil si mladý hrabě v pletení košíků takovou zručnost, že téměř vynikl nad svého mistra, neboť zhotovoval velice pevné a při tom tak úhledné košíky, že právem mohly se nazývati dílem uměleckým. Několik nejpěknějších košíků poslal brzo otci své nevěsty a za dva dny potom dostavil se sám k němu. Hrabě jej uvítal velmi laskavě, zvláště když četl jeho vysvědčení za vyučenou a

obejmuv jej, řekl „Nyní, pane ‚mistře‘, rád vás přijmu za svého syna,“ a dovedl jej k manželce a dceři.

Za krátký čas potom slavil mladý hrabě-košíkář sňatek s dcerou hraběte Duvalda, nepomýšleje již na své řemeslo, jemuž se byl vyučil.

Za několik roků po té vypuklo ve Francii povstání — revoluce, již padlo za oběť mnoho lidí, nejvíce šlechticů a kněží. Mezi nejprvnějšími oběťmi tehdejších spiklenců byl hrabě Duvald a jeho manželka, kteří byli od luzy zavražděni a jejich statky zabráný. — Než ani hrabě P. nezachránil ze svého jmění ničeho a jen stěží podařilo se mu s manželkou prchnouti. Aby sebe i ženu uživil, přijal práci u košíkáře v malém městě, taje svůj stav, a později založil si vlastní závod, kterému pro dobrou a vkusnou práci dovedl získati v krátkém čase velký počet zákazníků.

Z jeho jmění ani z jmění jeho manželky nezůstalo jim sice nic, ale zůstalo jim řemeslo, kterému se byl vyučil, a to bylo zlaté dno, na němž byla založena pevná budoucnost.

Nyní často vzpomínal na otce své ženy, hraběte Duvalda, a byl povděčen jeho rozhodnutí. Závod svůj rozšířil v krátkém čase tak, že v něm pracovalo třicet dělníků; závod ten vede nyní jeho syn, milé dítka a — váš otec . .

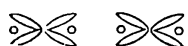
„Dědečku, dědečku!“ zvolaly dítka, „vy jste hrabě?“

„Ano, dítka, ale z hrabství mi nezbylo ničeho, nežli košíkářské řemeslo. — Protož nikdy se nestyďte za práci, aniž se k dělníkovi nebo řemeslníkovi opovržlivě chovejte. Že jsem byl hrabětem, to zachovejte v tajnosti, jak posud v naší rodině bylo zachováno. Mne, až zemru, uložíte k babičce, která již šest let v zemi odpočívá.“

„Ale, dědečku, vy budete ještě dlouho s námi živ.“

„Jak Bůh usoudí. Nyní pojdte, dítka, na požehnání, bude čas,“ vybídl dědeček dítka, a všichni šli do kostela.

Nyní si teprve vnukové dědečka velice vážili.

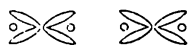

Podzimek.

Podzimek již kvapí z dálí,
mizí radost, mizí květ;
nebude již na zahrádce
ptáček milých písní pět.

Odevšad již smutek dýše,
rozloučení vzešel čas,
pole, lesy budou zase
chudičké a beze krás.

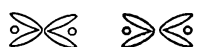
Edv. Elpl.

Desatero pravidel pro čtenáře.

1. Čítej pouze knihy dobré!
2. Čítej takové knihy, které ti jsou prospěšny.
3. Čítej denně alespoň půl hodiny a potom nějakou dobu o tom přemýšlej.
4. Čti někdy také hlasitě; při tom dávej pozor na přízvuk a zřetelnost.
5. Čítej, je-li možno, s nějakým známým nebo přítelem (spolužákem) a rozmlouvejte spolu potom o všem, co jste četli.
6. Čti vždycky tak, abys mohl o tom, co jsi četl, jiným vyprávěti.
7. Čti v knize dle pořadu, nikoli však brzo tu, brzo tam zas něco.
8. Čítej pouze, dokud nejsi unaven.
9. Čítej jen, chceš-li svoje vědomosti rozmnožit nebo mysl svou osvěžit, nikoli však, abys sobě chvíli ukrátil.
10. Zaznamenávej si, co se ti zdá dobré, do zvláštní knížky; časem budeš mít hojnou sbírku zlatých zrněk.

J. Beneš.

O ovládnutí vzduchu.

Napsal Karel J. Městecký.

Zdařilé vzlety českého aviatika, inženýra Kašpara z Pardubic více než jindy byly příčinou hovorův o vzduchoplavbě vůbec a české zvláště.

Pokusy o vzletu, o dobytí vzduchu nejsou žádnou novinkou. Dle řecké pověsti létal prý již Abaris, vyučenec boha Apollona, na zlatém šípě, jež mu tento daroval. Daidalos se synem Ikarem pomocí uměle zhotovených křídel chtěl uniknouti hněvu Minoovu, ale Ikaros přiblíživ se blízko ke slunci, stal se první obětí vzletu neboť vosk, jímž měl křídla připevněná, přílišným teplem slunečním roztál a nešťastník spadl do moře, jež se až posud po něm jmenuje.

Také středověk má své pověsti o pokusech, jimiž snažili se jednotlivci dobytí nadzemských výšin. Němci mají svého Fausta, Čechové Kyndla, o nichž vypravuje se, že pohybovali se rychleji ve vzdušných výšinách než po zemi. V pověstech ruských mnoho se vypravuje o čarovném koberci, jenž lidi dobré vůle přenášel z místa na místo.

Ale vedle těchto pověstí i historie vypravuje o mužích matematikou se zabývajících, kteří skutečně se zabývali sestavením ja-

kýchsi létadel a uvádí se mezi nimi zvláště jakýsi Archyta z Tarentu, který urobil dřevěnou holubici, jež létala. Těchto mužů jest celá řada a byli nazýváni létací mužové. Pro zajímavost uvedu jméno polského šlechtice Lukáše Piotrowskiho, o němž se vypravuje, že přilétal do Krakova a zase z něho odlétal.

Po nezdarech, jež byly výsledkem všech pokusů s létáním, ať na pověstech založených nebo historií dokázaných, následovalo sestrojování létacích hraček a to ptáků, hmyzů, motýlů a pod. Pak dostalo se sem i známé nám „pouštění draka“ které již dávno bylo známo v Číně.

A poněvadž tyto hračky, pouštění všelijakých létadel, se líbily, jest samozřejmo, že opět a opět vyskytovali se mužové, kteří s neúnavnou pílí se pokoušeli o zhotovení nějakého přístroje, jenž by člověka „nad zemskou hroudu povznesl“ Podařilo-li se to, není známo, ačkoliv Roger Bacon na konci XIII. stol. píše o jakémsi létadle. Určitější zprávu podává slavný malíř Leonardo da Vinci o padáku a to nejen slovem, ale i obrazem. Po něm jsou již zprávy o různých pokusech letu častější. Celá řada učených mužů se tím zabývala, ale nejdále došel jesuita Franciscus Tertius de Lana. Navrhoval loď, která by se vznesla pomocí čtyř kulí, z nichž by se vzduch vyčerpával. A tato myšlenka se vzduchoprázdnými kulemi se ujala. R. 1709 Portugalec Pater Bartolomeo Laurencio de Guzmão sestrojil z papíru balon a povznesl se do výše.

Od té doby se již myšlenka o sestrojení balonů ujala. Pracováno o jejím provedení na různých místech. Ale nejlépe zdařily se pokusy bratřím Montgolfierům a proto balony nazvány byly montgolfierami. To byly balony papírové, dobře vytužené. Ale mnohé nezdary přivedly učence k tomu, aby k sestrojení balonů užili jiné látky než papíru a skutečně také užito hedvábné dykyty uvnitř pryžcem natřené. Byli to zvláště prof. Charles a Roberts, kteří takovéto balony sestrojili a s nimi také do výše se vznesli.

Když pak r. 1766 Angličan Cavendish vynalezl vodík, jenž jest 14kráté lehčí než vzduch, upuštěno od plnění balonů zahřátým vzduchem a plněny vodíkem. Tyto balony nazvány po svém původci charliery. Když pak vynalezen byl svítiplyn, užito Angličanem Greenem k naplnění balonu lacinějšího svítiplynu a tyto balony nazvány greeniery. Od té doby činěny již pokusy častější a častější a v dějinách o ovládnutí vzduchu jest mnohý smělý vzlet zaznamenán.

Také v Čechách a na Moravě byly pouštěny balony. Tak 18. března 1784 puštěna v Praze Tadeášem Hankou montgolfiera, téhož

roku dne 12. září v Židlochovicích na Moravě ze zahrady hraběte Dietrichšteina. R. 1787 vzletl v Praze do výše bruselský mechanik Jan Hooghe a téhož roku 14. září provedl tu Elसान Karel Enslen jakési aerostatické hry. R. 1790 několik vzletů podnikl tu francouzský vzduchoplavec Jan Petr Blanchard. Po té s většími menšími přestávkami konáno tu několik vzletů, z nichž nejvíce vykonáno bylo o jubilejní výstavě r. 1891. V té době vznikla tu také na popud Fr. O. Vaňka „Česká společnost aeronautická“, kteráž za prvního předsedu vyvolila si českého učence K. V. Zengra.

Za častých a častých vzletů do výšin nadoblačných shledalo se, že tu ve výši odevzdán jest člověk nahodilosti větrů, že tu jest bezmocný a že jeho opětné přistání k zemi závisí pouze na šťastné náhodě. I pomýšleno na sestrojení balonů říditelných, a tu uznáno, že předem tvar se musí zříditi. První změnu provedl V. Meusnier. Zhotoviv balon, dal mu tvar elipsoidu a, aby balon ten tvar udržel, vložil do něho jiný balon, menší. Tento nazývá se balonet a užívá se jich dosud.

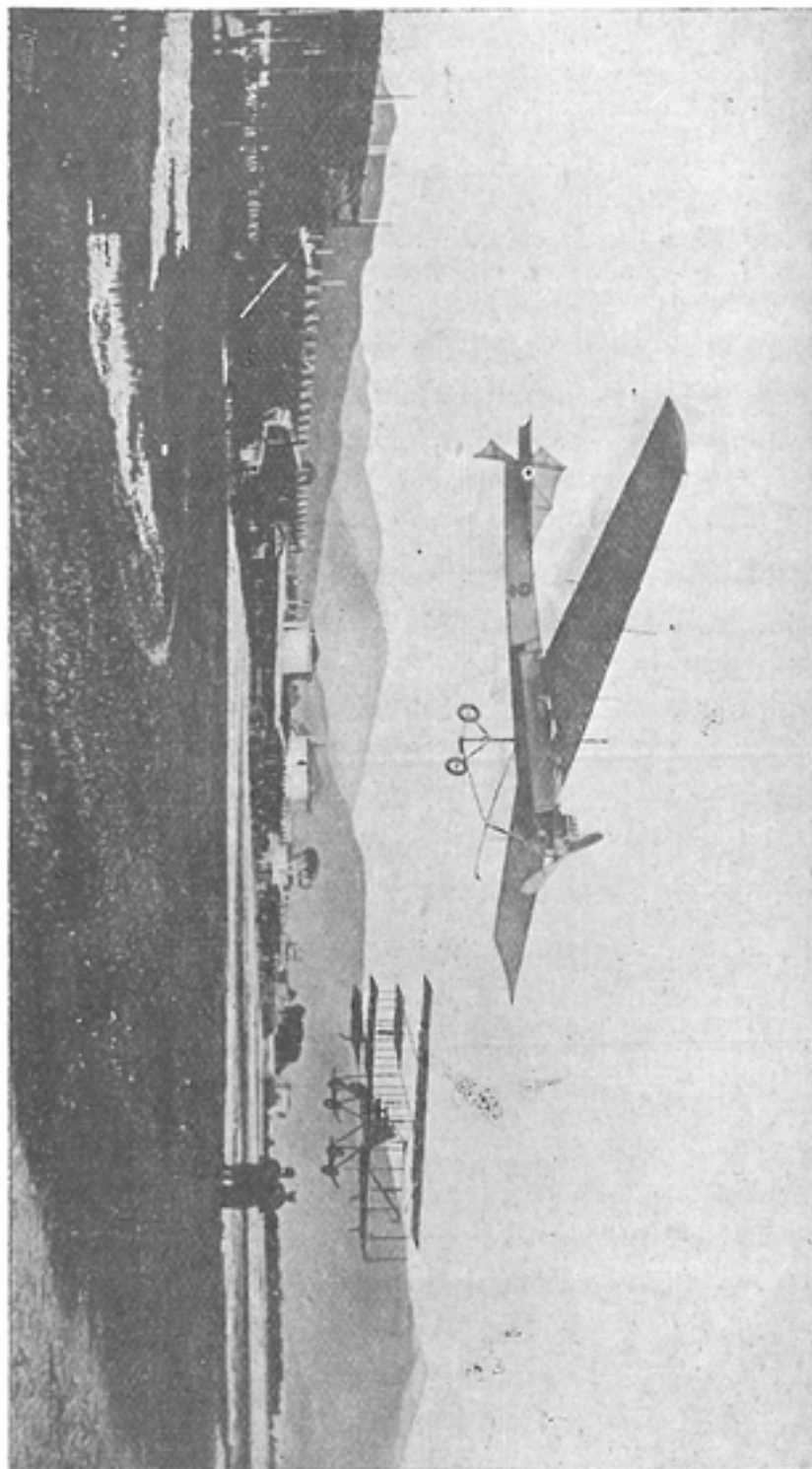
Ale ani tento tvar balonu se neosvědčil, i pomýšleno na tvary nové a z těchto nejlépe osvědčují se balony tvaru řadoutníkového. První, kdo tohoto tvaru užil, byl Francouz Julien a známý německý vzduchoplavec hrabě Zeppelin tohoto tvaru vůbec užívá, a to s výsledky až dosud dosti uspokojujícími. Tyto balony nazývají se vzducholodi. Že vedle Zeppelina i jiní pokoušeli se o sestrojení říditelné vzducholodi, rozumí se samo sebou. Mezi nejpilnější náleží Alberto Santos-Dumont.

Ačkoliv balony již dobré služby konaly ku vzletu, přec objevovali se mužové, kteří toužili se jinak dostatí do výšin nadzemských. Ti stále majíce na mysli let ptáka, pokoušeli se sestrojiti létadlo, kterým by se vznesli do výše, jako pták se vznáší. I počali sestrojovati různé aeroplany a podobá se, že skutečně nebude ničeho, co by člověk nesvedl. Alespoň svědčí o tom různé zdařilé vzlety četných aviatiků všech národů.

My Čechové můžeme býti hrdí, že i u nás vyskytl se muž, který pokoušel se o sestrojení létadla, jímž dal by se napodobiti let ptáka. Byl to Václav Kadeřávek. Jeho samolet měl býti sestrojen úplně na základě ptačí kostry, zvláště jeho křídla, která se měla pohybovati pomocí přístrojů elektromagnetických; ale než dokončil své dílo, vyčerpal své prostředky, a tím dobrá jeho myšlenka se neuskutečnila. Od té doby byl Kadeřávek všecek nešťasten, zamyšlen, ano i zádumčiv. A v takové chvíli jeho zamyšlenosti pronesl k němu sice žertem, ale pravdivá slova Vítězslav Hálek: „Ano, ano, Václave; škoda, že nám Čechům schází při všem a všude to druhé — křídlo!“

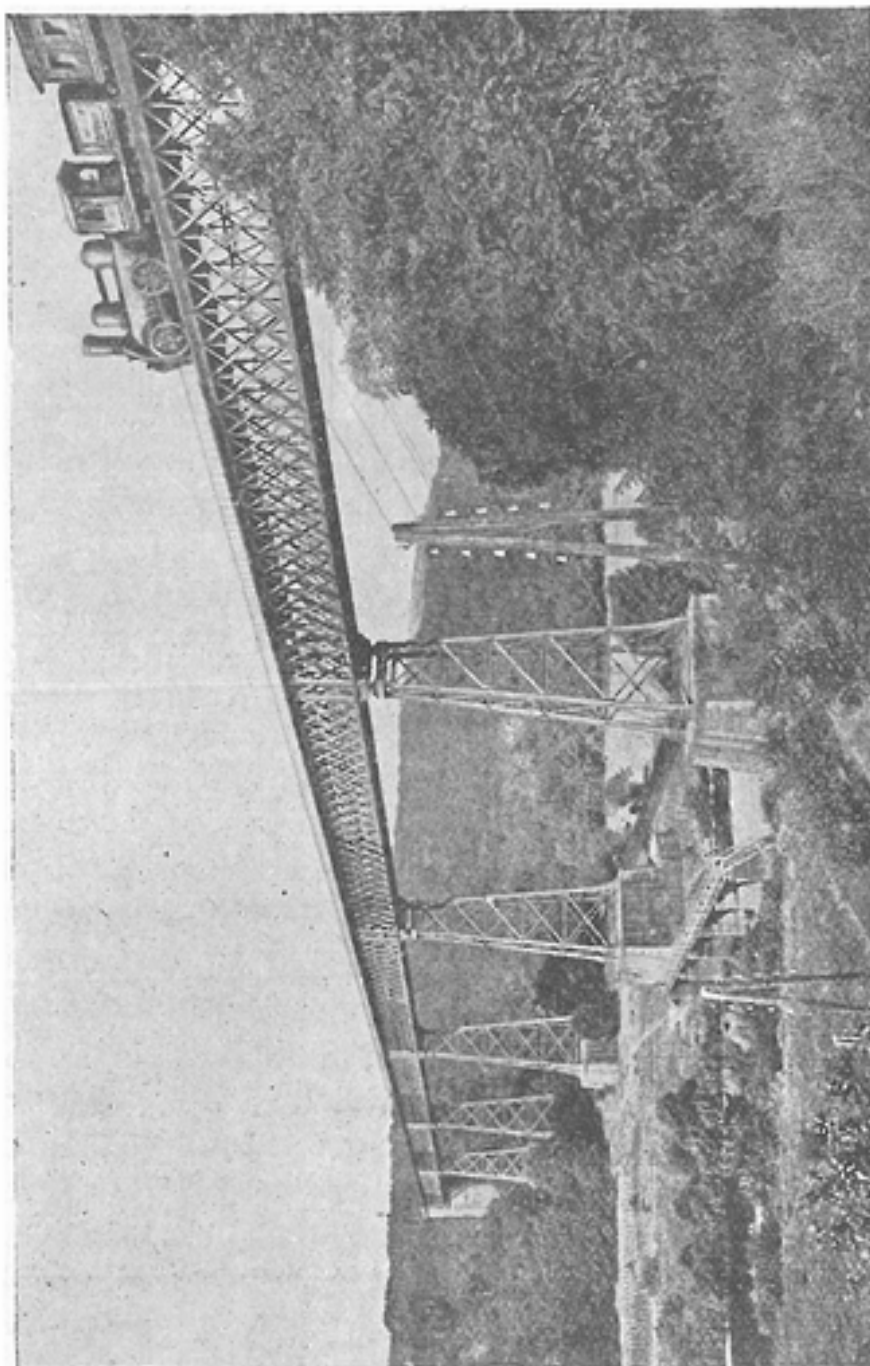
Mnohem nešťastnější se svým létadlem byl Otto Lilienthal, ačkoliv se dodělal přec jakýchsi výsledků. Celkem sestrojil dvě létadla.

Vzduchoplavec při závodech v Nizze.

Původní létadlo byla jednoduchá křídla a ocas jako kormidlo, druhé létadlo sestávalo ze dvojatých křídel nad sebou postavených, a také z ocasu. Aby je mohl zkoušeti, nakupil si zvláštní pahrbek s jedné

strany se strmým srázem, z druhé strany pozvolna stoupajícím. Připnuv si křídla, po tomto svahu se rozběhl a pak se spustil. Ale pokusy se neosvědčily; při jednom po zlepšení létadla se dne 10. srpna 1896 zabil.

Železniční most u Ivančic.

Ale smrt jeho nezastrašila odvážlivce. Na všech stranách vyskytovala se jména mužů, kteří s veškerým úsilím snažili se sestrojiti létadlo, kteréž by se osvědčilo a jejich jméno proslavilo. V dějinách aviatiky čteme mnohá zvučná ména jako: L. Hargrave, Hiram Maxim,

Langleye, O. Chanute, Dumonlin, Gêlit, Paulhan, Deltour-Roze, Seux a j. v. Myšlenka sestrojení u všech v základě byla táž, ale různila se v provedení. Že však se přístroje všech těchto mužů neosvědčily, pokoušeno opět a opět o sestrojení nová, a tu zase vyskytuje se celá řada vytrvalých snaživců, kteří usilují vzletnouti do výše, tam setrvati a se pohybovati dle vlastní své vůle. I nalézáme mezi těmito muži i Santos-Dumonta, jenž upustiv od zhotovování říditelné vzducholodi, počal se zanáseti sestrojením aeroplanu a, ačkoliv postavil několik létacích strojů, přec poznal, že se dobrého výsledku nedopracuje.

Šťastnější byl Blériot. Sestrojiv si aeroplan, vznesl se několikráte do výše, ale při jednom vzletu spadl a zranil se. To však ho neodstrašilo. Zapadl do své dílny a o zdokonalení svého stroje přemýšlel a pracoval.

Také jiní vidouce jeho nezdar, počali o zdokonalení svých strojů uvažovati a všelijak je pozměňovati. Tím vzniklo nyní několik druhů aeroplanů. Různí se počtem nosných ploch. Některý aeroplan má pouze jedinou nosnou plochu a nazývá se monoplan, jiný má dvě a nazývá se biplan, jiný má tři a sluje triplan anebo jsou posléze aeroplany o více nosných plochách a nazývají se multiplany. Tyto nosné plochy ženou se do výše účinkem pohybu vzdušného šroubu. Stroj stoupaje, tlačí dolů vzduch takovou silou, že sám se zvedne a pak se již obratným řízením ve výši udržuje, anebo z ní zase spouštěti může. Nosné plochy mohou býti v jedné rovině nebo ve dvou neb ve více patrech nad sebou.

K nejlepším jednoplošníkům náleží monoplan Blériotův, Kapfererův a Esnault-Pelteriův. Z dvouplošníkův dosud dobře se osvědčil biplan Delagrangův, Farhamův, Wrightův a Ferberův. Vzdušní šrouby pohánějí se velmi lehkými motory, z nichž nejlépe osvědčuje se motor českého vynálezce Očenáška. Směr a výška vzletu řídí se dvěma kormidly. Každý aeroplan má dnešního dne dole kolečka. Jakmile motor začne pracovati, letadlo smýká se buď po kolejnicích nebo jen po holé zemi a zvolna, když se rozjel, vznáší se do výše.

Úspěchy mnohých aviatiků jsou veliké. Časopis *Les Sports* z r. 1909 právem dí: „Dějiny křídel lidských jsou jednoduché. Před třemi lety dne 13. září 1906 byl učiněn začátek, opravdový začátek, neboť přes všechnu svou důmyslnost, zajisté záslužnou, Avion Aderův, kterému náleží sláva, že první se vznesl od země, nemůže býti pokládán za předchůdce dnešních umělých ptáků. Létající člověk poprvé zamával křídly, nesměle tápavě, jak svědčí protokol, jenž praví: stroj, řízený p. Santosem Dumontem se zvedl na třech kolech do výše 50—70 centimetrů na dálku 4—7 metrů.

Byl to skok, skoro let. Let se záhy prodloužil a začátkem roku 1908, něco více než po roce už byly první rekordy. Osmi lidem se už podařilo delší sklouzání vzduchem. Byli to Henry Farman 771 m, Blériot 660 m, de Pischoff 500 m, Santos Dumont 220 m, pak Delagrance, Esnault Pelterie, Vnia a de la Vaulse.

Ale zatáčky zůstaly postrachem, skoro nepřekonatelnou překážkou, a tím budoucnost aviatických vzletů zůstávala daleko vzdálena.

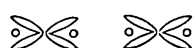
Náhle se události hrnuly. Henry Farman proletěl kilometr v uzavřeném kruhu v lednu 1908, Farman, Delagrance, Blériot se dovedli udržeti ve vzduchu několik minut.

A tu se objevil Wright. Se svým společníkem Selfridgem udržel se ve výši 112 m již 1 hodinu 15 minut. A tato „sláva Wrightova byla tak mocná“, že pracovalo se přímo horečně, aby tento Američan byl překonán. A skutečně se to podařilo. Roger Sommer o 10 minut déle udržel se ve výši než Wright a Paulham musel sestoupiti jedině pro nedostatek oleje. Ale nedosti na tom. Již dne 19. července 1909 pokouší se Hubert Latham o přelétnutí kanálu La Manche, ale bohužel! — přelet se mu nezdařil. Ale odvážný Latham nezoufá. Byv z moře zachráněn lodí, která jeho let provázela, znovu na výspě sangattské u Calais upravuje svoji „Antoinettu“ a doufá, že při druhém letu bude šťastnější a přistane na anglickém pobřeží u Doveru, dvě míle od pobřeží francouzského vzdáleného. Pracuje a nedbá o jiný svět. A tu znenadání, aniž by Latham tušil, přibude sem Lonis Blériot, připraví se a vzlétne, a to dne 25. července 1909 a šťastně na pobřeží anglickém přistane.

A od této doby pokroky aviatiky jsou větší a větší. Dokazují to různé závody, z nichž mnohé uvádím. V Champagni, kdež Paulhan uletěl 56 km, v Mourmelonu, kdež Roger Sommer vydržel ve výši dvě hodiny, 27 min. 15 vteřin, v Remeši, v Betheny v Nizze, kterýchžto závodů přinášíme obrázek, a jiných závodů více.

Náš český aviatik inženýr Kašpar uspořádal již také mnohé zdařilé vzlety a to: v Pardubicích, Jaroměři, Hradci Králové, Olomouci, Lysé n. Labem a j.

Mimo inženýra Kašpara zabýval se u nás aviatikou již také Fr. Urbánek, inženýr E. Žižka, inženýr Gust. Fingr a L. Očenášek, jenž proslul již svým motorem. Snad jich přibude a mnohý z nich se proslaví, tak že se bude moci také ucházeti o titul „Dr. aer.“ (doktor vzduchoplavby), jež udělovati bude pařížská „Ecole superieure d'aeronautique.“

Měsíček.

Zastav se, měsíčku,
na temném nebičku,
pěkně si poslechni
tu moji písničku.

Rád bych se otázal,
abys mi ukázal
čím si tě Pánbiček
k oblakům přivázal?

Daleko putuješ,
kraj světa zcestuješ,
z večera celý svět
mile pozdravuješ.

Ty jsi tak vysoko,
tak že moje oko
k tobě se upírá
pod nebem hluboko.

Drží tě hvězdičky,
ty zlaté kytičky,
které máš okolo,
jak drobné dětičky?

Měsíčku kulatý,
mnohý hoch okatý,
chtěl by vše viděti
z té výše jako ty.

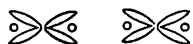
V oblačné prostoře Měsíčku — bochničku,
přepluješ za moře, měsíčku — rohlíčku,
jak lampa zazáříš pěkně ty zasviť mi
v oblacích nahoře. za tuto písničku!

L. Grossmannová-Brodská.

Most u Ivančic.

Údolí řeky Jihlavy mezi stanicemi Němčice a Kounice—Ivančice překlenuto jest železničním mostem, který právem vzbuzuje podiv cestujících. Hrůza zmocňuje se toho, kdo jedá vlakem, s mostu patří do závratné hloubky. Most spočívá na 5 železných, 35 m. vysokých sloupích a je 275 m. dlouhý. — Přes to však v novější době umění stavitelské vybudovalo mosty rozměrů ještě daleko větších.

Malá Aninka.

Napsal Ignát Zháněl.

Není pomoci, milá Aninko, již musím jíti. Je nejvyšší čas, chci-li dojíti na vlak. Opatruj Tě Pán Bůh!“

Těmito slovy loučil se se svou malou dceruškou řídící učitel Dolepil, ubíraje se na dráhu a udělal jí při tom křížek na čele, na ústech a na prsou a na konec ji vřele políbil.

Byl právě počátek prázdnin. Všechny dívky školní tolik se na ně natěšily a též s radostí je očekával jejich pan učitel. Měl již dávno

umlouvený výlet se svým bratrem, P. Josefem, kaplanem v Brně a chtěli se podívatí asi tak na dvacet dní po naší milé vlasti Moravěnce a pokročiti až k bratrskému národu polskému do Krakova.

Oba bratří, řídící učitel i kaplan, těšili se na výlet, jen malá Aninka nijak se nechtěla s touto myšlenkou spřáteliti. Mělať svého tatínka velice ráda a kdykoliv se mínil, že odjede, vždy dala se chudinka do hořkého pláče a volala: „Tati, nejeďte pryč, zůstaňte u nás. Mně bude smutno po vás!“

Chodívali spolu na procházky, na něž se Aninka vždy velmi těšila. Sotva že odpoledne skončila se škola o třetí hodině, stála již Aninka svátečně oblečena venku přede dveřmi a toužebně čekala, až milý otec dítky přivede z učební světnice a propustí je domů.

Malá Aninka jde milému tatíčkovi naproti.

Sotva že otec tak učinil, již k němu hopkovala, uctivě mu políbila ruku a první její otázka byla: „Otče, již půjdeme?“ a obyčejně vzpomněla si i na milého psíka Topa a chtěla, aby též šel s nimi.

„Měj přece chvílku strpení,“ těšil pan řídící svého jedináčka.

„Pojď napřed za maminkou do kuchyně, posvačíme spolu trochu kávy a pak půjdeme okolo kostela na louky.“

Na procházce zodpovídal trpělivě pan řídící tisíce otázky své milé Aninky. Chodívali obyčejně okolo potoka ke kostelu, který byl za osadou na kopečku a pak usedli někde na mezi u luk; Aninka si chvílku hrála a pak se vraceli domů.

Děvčátko tak si tyto vycházky zamilovalo, neboť vypravoval a vysvětloval jí otec vše, co na cestě pamětihodného uviděli; když šli

blíže kostela, vypravoval jí různé příběhy ze života Pána Ježíše a dítě vždy plno radostí naslouchalo.

„A nyní nepůjdu na procházku,“ myslilo si a když otec skutečně odešel na dráhu, padlo matce do náruče a těžko se dalo utišiti.

„Však otec brzy přijde, neplač, bude nám zasílati každý den pohlednice, já ti je vysvětlím a budeš-li chtít, můžeme spolu jít každý den dvakrát na procházku, ráno i odpoledne.“

„Ano, pojďme, mami,“ žadonila Aninka, a když pak šli okolo potoku, dala se do žvatlání, upokojila se a na chvíli zapomněla na otcův odjezd.

Každodenně skutečně došla nějaká pohlednice. Matka ji vždy Anince vysvětlila, ukázala jí, kde se podepsal tatínek a kde strýček, velebný pán. Kolikrát se ještě vyspím? ptávala se a maminka jí na prstech počítala, jak dlouho bude ještě trvati, nežli se navrátí milý otec.

Ale konečně i tato doba uplynula a matka pravila Anince, když ji večer chystala ku spaní. „Ještě jen jednou se vyspíš, milé dítě, a zítra poledním vlakem otec přijede.“

„Mami, oblečete mně ty nové šatky? Půjdeme tatínkovi naproti?“

„Půjdeme, ale jen se dobře vyspi, zítra tě obleku v nové šatky a tatínek bude pak po celé prázdniny doma a nikam více se nevzdálí.“

Bylo to příprav, když ráno Aninka se probudila. Chtěla, aby ji maminka hned z rána oblékla do nových šatů, ale musila se napřed pomodliti, pak posnídati, potom pomáhati mamince, aby připravila na oslavu příchodu otcova lepší oběd.

Děvčátko nedočkavostí hořelo, ale musilo poslechnouti. Konečně ji zavolala matka z koutka, v němž seděla, hrajíc si s pannou, a pravila: „Pojď, Aninko, obleku tě!“

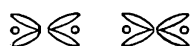
Oblékla ji novou modrou sukýnku, dala jí čistě vypranou zástěrku, při níž se Anince nejvíce líbil široký límec; na hlavu jí dala červený čepeček a děvčátko pak poskakovalo radostí po kuchyni a netrpělivě čekalo, až se konečně i maminka uchystá a spolu odejdou.

Ale najednou se jaksi obloha kabonila!

„Bude asi pršet!“ zvolala matka, „Aninko, zde máš deštník, vezmeme ho s sebou na dráhu.“

„Mami, otevřte mi ho, já půjdu napřed na dvůr a počkám na vás.“

Matka otevřela deštník, Aninka šla na dvůr, tam si stoupla a čekala na matku. V tom okamžiku šel okolo pan farář, zahlédl děvčátko, a protože měl s sebou vše potřebné, fotografoval Aninku a zde máte, milí čtenářové, její obrázek.

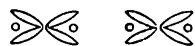

U těch našich vrátek .

U těch našich vrátek, Tančísmyškou myška, Tančí kočka s kočkou
u těch našich vrat, tančí s myškou myš, v sadě za dvorkem,
hraje kolovrátek, slepička i kohout starý kocour dává
hraje kolovrat. na smetisku blíž. takt jim pazourkem.

Holub s holubicí U těch našich vrátek,
tančí na stříšce, u těch našich vrat
špaček k tomu hvízdá hraje kolovrátek,
s lípy ve výšce — — hraje kolovrat.

J. Dědinský.

O dvou bratřích.

Pohádka z Chrudímska. — Vypravuje Karel J. Zákoucký.

Před dávnými a dávnými časy žili dva lidé — otec a matka — a měli dva syny. Nebyli bohatí pozemskými statky a proto od rána do večera pracovali na svém chudičkém poli, aby svým dětem alespoň nejnnutnější sehnali. Dokud byly děti malé, nebylo to tak nesnadno, hůře bylo, když dorůstaly. V té době otec i matka často uléhali, aniž by se po denní lopotě soustem posilnili; šťastni bývali, že své děti nasýtí.

Mnohem hůře bývalo, když oba synové dospívali. S přirůstkem let dětem přirůstala léta i rodičům a dotekem jich bělely jim vlasy na ustaraných hlavách, vráskami brázdila se jim čela, pod nimiž probouzely se jim vážné myšlenky o budoucnosti dětí, a ustavičná práce tělesnou sílu jejich vyssávala. Tehdy nedostatek doléhal do jejich chaloupky dotěrněji a dotěrněji. Tehdy již také synové se dost často do syta nenajedli.

Ale nejhůře bylo v chudé chaloupce, když jednoho roku před samými žněmi přihnal se bouře a všechnu úrodu na chudičkém poli kroupy zničily. Tehdy rukama zalomil otec, zabědovala matka a synové zaplakali. Zvláště mladší — Radoš. Ten vždycky spíše povšiml sobě starostí, jež o ně rodiče měli, a kde mohl, rád ruky přiložil, aby rodičům v té neb oné práci vypomohl, anebo je úplně zastal. Starší — Vitoš — nebyval již takovým. Vida však, že mladší bratr práci se nevymyká, ale že pomáhá, kde může, nabízel se i on, a když mu otec nějakou práci vykázal, šel a kdesi ulehnuv, čekal, až Radoš práci svou ukončí; věděl,

že mu pomůže. A nepřepočítal se. Radoš skutečně, kdykoli svou práci ukončil, vyhledal ho a pomohl mu, aniž by o tom rodiče věděli.

A v tom smutném roce byl hlad neodbytným hostem v jejich chaloupce. Jen tak něco že vzdy bylo sehnáno, aby všichni hladem nepomřeli. Ale když přišla zima a sněhovým příkrovem všecko přikryla, bylo těžko sehnati i to nejpotřebnější. Tehdy před otce předstoupil Radoš a pravil:

„Nemožno mi již déle se dívat na to, jak hladem trpíte vy i matka i my oba synové vaši. Dovolíte-li, půjdu do světa nějaké práce si hledat!“

Otec i matka slyšíce ho zaslzeli, ale svolili. Otec mladšího svého syna objal, matka políbila na čelo a starší bratr podav mu ruku, pravil:

„Půjdu s tebou!“

Věděl, že mu po boku bratrově, jehož dobré srdce znal, bude lépe než doma při sestárlých již rodičích.

Zaplakal otec, zabědovala matka po druhé, když viděli, že ve svém stáří budou tak opuštěni, ale nezbraňovali ani jemu. Doufali, že synové ve světě štěstí naleznou.

A synové šli.

Přes hory, přes doly cestou necestou šli a mlčeli. Mladší uvažoval o jejich vlastní bídě, vzpomínal na domov, kde o hladu zůstal otec a matka a oběma za společníci nouze. Starší uvažoval také; přemítal, kde asi je to štěstí, za nímž se lidé do světa ubírají a za kterým se i oni vypravili, a naleznou-li je.

A za takovýchto myšlenek nepocítovali hladu, necítili únavy. Šli a šli, až došli ku starému, hustému lesu. Nevědouce, kde by povečeřeli, byli skoro rádi. Doufali, že tu naleznou nějaké lesní plody, jimiž se nasytí a pod některým stromem že se uloží a sobě odpočinou.

Ale sotva že se několik kroků hustými křovinami prodrali, ocitli se v části lesa mnohem řidší, než jakou se až dosud prodírali, a jakýmsi podivným jasem prozářenou. Necháпали, od čeho by mohl v lese být tento podivný jas, ale za to se skoro obávali dále pokročit. Stanuli skoro ustrašeně a bojácně se rozhlížejíce, zaslechli jakési rány, jakoby tu kdos pařezy dobýval.

„Co to?“ zvolal ulekaně Vitoš, a mladší neodpovídaje, rozhlížel se.

A rozhlížeje se, spatřil nedaleko vetchého stařečka, an se namáhá mohutný strom podsekat a povaliti.

„Pojďme mu pomoci,“ zvolal Radoš a nečekaje na odpověď bratrovu, šel, aby svůj úmysl provedl.

Starší chtěj necatěj musel s ním, ale valně ho to rozhodnutí netěšilo. Přemýšlel rychle, kterak by se té namáhavé práci buď úplně

poklekl na koleno (K povídce »O dvou bratřích« na str. 52.)

vyhnul, anebo si v ní ulehčil. Štěstí bylo mu příznivo. Sekera, kterou se stařec o mohutný strom pokoušel, byla tupa, že bylo přímo směšno chtít s ní porazit strom.

„Takovouto sekerou do soudného dne ani slabý strom neporazím, nerci-li takovýto mohutný,“ řekl a sekery od starce ani do ruky nevzal.

„Nesud' před časem,“ řekl mladší a vyžádal si od starce sekeru, jal se s ní vší silou do stromu bušiti.

Hned po první ráně rozlétlo se několik třísek a za každou následující ranou odlétalo jich vždy víc a více.

Po několika ranách byl strom podřat a poražen.

„Díky tobě, synu,“ řekl stařec, pohlížeje s potěšením na poražený kmen. „Buď tvoje dílo požehnáno! Žádej, začkoli chceš, vše se ti vyplní!“

Kdežto starší ihned počal osnovati, oč o všecko by žádal, řekl mladší s klidem a upřímně:

„Máš-li kousek chleba, dej mi ho! Tuhle bratr se vrátí a donese ho hladovícím rodičům!“

„Ne kousek, ale celý bochník ti dám,“ řekl stařec a pokročiv k odloženému šatu, odhrnul ho a vzav tu bochník chleba, Radošovi ho podal.

Radoš ho přijal a poděkovav zaň, podal ho staršímu bratrovi, aby s ním spěchal domů a zase za ním přišel.

„Že jsi se takto rozhodl, bude požehnán,“ řekl stařec. „Ať se z něho krájí sebe více krajícův a skyv, nikdy ho neubude!“

To dopověděv stařec zmizel.

Starší bratr již také odspěchal.

Mladší bratr v širém pustém lese osaměl. Nebylo mu však smutno. Ve svém nitru pociťoval jakousi až dosud nepoznanou radost, a ta ho činila nesmírně spokojeným. Uleh si pod strom a s úsměvem na rtech usnul

Dlouho-li, krátko-li trvala Vitošovi cesta k domovu, těžko říci. Ale rodiče spatřivše ho, zaplesali radostí a když jim podal chléb a žádal je, aby pojedli, div nejasali. Přijali bochník, krájeli a jedli, a hle! — chleba neubývalo. To vida Vitoš, byl rád.

„Nač bych ještě za bratrem do světa chodil, když jsme si již takovýto chléb vysloužili,“ pomyslí si a zůstal doma. Krájel chléb a jedl, krájel chléb, a že byla následkem krupobití v celém kraji nouze, prodával ho a bohatl.

Brzo měl tolik, že mohl k oteckému poli přikupovati jiná pole a statek svůj rozmnožiti. Brzo musel stavěti nové a zase nové stodoly a chlévy. Také nádherný dům obytný si vystavěl. Přehlížeje pak všecko to své bohatství, mohl býti spokojen, ale nebyl. Musel se starat o churavějící staříčké své rodiče, kteří při všem tom bohatství zůstávali stále

prostínkými lidmi, a to ho mrzelo. Zhrdl a zpyšněl a rád by byl na svoji minulost zaponněl, jako i na bratra chtěl zapomenout.

Ten zatím v lese se vyspav, procitl a na bratra čekal. Dlouho-li, krátko-li čekal, těžko říci, ale nemoha se dočkati, rozhodl se jít dále do světa sám a sám, a také šel.

Těžko říci, jak dlouho a kudy všude šel, ale když vyšel z lesa, ocitl se u velikého pole s dozrávající právě pšenicí. Zůstal státi na mezi a se zalíbením díval se na vlnící se před ním obilí. A co se tak díval, uzřel, ana po mezi přímo k němu běží drobná koroptvička a kulhajíc, žalostivě volala:

„Zdra—víí! — Zdra—víí!“

Doběhnuvši k jeho nohám, přikrčila se k zemi a skoro smutně k němu vzhlížela.

Radoš ji zdvihl a shledav, že má nožičku přeraženou, šel s ní k vodě, vymyl jí ránu, ovázal a dav si ji za ěadra, šel s ní dále do světa.

Dlouho-li, krátko-li šel, těžko říci. Šel a šel cestou necestou, až se náhle zastavil. Z jiného obilí před ním vyletěl krahujec a ve svých spárech nesl křepelku.

„Pět peněz! Pět peněz!“ žalostivě volala.

Radošovi bylo jí líto. Rychle uchopil kámen a po dravci jím mrštil. Šťastně ho zasáhl. Krahujec pustil křepelku a uletěl. Křepelka dopadnuvši k zemi, opětně žalostivě zaplakala:

„Pět peněz! Pět peněz!“

„Neslibuj mi ničeho, zadarmo tě ošetřím!“ pomyslíl si Radoš a zdvihnuv ji, očistil jí rány, ovázal a za ěadra ku koroptvičce uloživ, šel dále.

Když se oba ptáci po několika dnech pozdravili, pustil je. Ale kdykoli nadešel večer a Radoš vyhledal si místo, aby ulehl a sobě odpočinul, objevili se oba ptáci u něho.

Tak šel a šel, že ani nevěděl, které země prošel; přes hory, přes doly putoval, až ocitl se znaven u obilí, že nemohl dále. Znaven ulehl a brzo usnul.

A jak tak spal, zdálo se mu, ze se nad něj vznesla jakás velebná postava se zlatozáří kolem hlavy a že k němu promlouvá:

„Pomáhaje, kde komu jsi mohl, šťastně jsi se vrátil. Věř, že Pánu Bohu na úrok dává, kdo se nad ubohým smilovává. A ty jsi se ustrnul všude! Odměna tě nemine. Došel jsi právě k polím, které si tvůj bratr pomocí tvého chleba nakoupil! Jmění má, ale srdce nemá!“

A co tak Radoš ve spaní naslouchá vlídným slovům, zdá se mu, že jakýs hluk a řev uslyšel, a to tak prudký, že vlídných slov neslyšeti

již. Kdosi křičel, klnul a hrozil, že nohy zpřeráží těm, kdož mu chodí obilím. I vzchopil se Radoš ve spánku svém, p o k l e k l n a k o l e n o, a vida nad obilím vznášeti se velebnou postavu Kristovu, ruce pokorně přiložil k srdci a s posvátnou úctou pohlížel ku vznešenému zjevu.

A dívá se dál a vidí po levici Kristově sv. Petra a po pravici poznává bratra s klackem v ruce, an přiběhl s čeledínem, aby sv. Petra, jenž obilím krácel, zahnal.

Kristus skoro se nad obilím vznášel.

„Až tě spatří bratr,“ pokračoval Kristus vlídným hlasem oáře, „zastydí se a svého majetku část ti nabídne. Já ti tvůj díl odměřuji. Vezmi si díl, v němž stojí sv. Petr. Je sice menší a úroda na něm špatnější a proto ti ho bratr rád odstoupí. Kdybys chtěl díl větší s lepší úrodou, ke sporům a zlým slovům by došlo. I spokoj se, co ti určuji, a bude ti požehnáno!“

To dopověděv zmizel spanilý zjev, ale stopy jeho v obilí zůstaly.

Radoš vzchopiv se šel po těchto stopách proti bratrovi.

„To jsi ty?“ zvolal Vitoš udiveně a jeho ruka s klackem klesla. Zastyděl se. Nechápal, co se to zde dělo. Myslíl, že to hrozil bratrovi, jenž vlastně jeho štěstí založil.

„Ano, já jsem to a doufám, že mi dáš, co mého jest,“ zahovořil Radoš.

„Tvým není nic, ale abys věděl, že jsem bratr, rád ti kousek polí dám! Řekni, kterou část bys chtěl,“ vybízel Vitoš Radoše, dobře znaje bratra, že jen nemnoho bude žádat.

„Máš-li mne jako bratra rád, pak mi tento díl menší dej, s úrodou chudší,“ ukázal Radoš.

„Budiž tvým, co žádáš,“ zvolal Vitoš radostně a spěšně dodával: „Ale dávám-li ti takový kus pozemků, musíš k sobě vzít i staré naše rodiče a starati se o ně. Já se o ně za tvé nepřítomnosti již dosti nastaral!“

„Děkuji ti, bratře! O rodiče se nestarej! Po všecku svoji nepřítomnost jsem na ně myslil a vzpomínal, mají-li dosti chleba. Vidím, že měli,“ uspokojoval se Radoš a v tom okamžiku ozvaly se v jeho části obilí hlasy křepelky a koroptvičky:

„Pět peněz! Pět peněz!“

„Zdra—ví! — Zdra—ví!“

Radoš se ohlédl a hned v tom okamžiku se mu zdálo, že obilí jest již větší, klasy jeho bohatější.

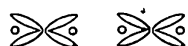
Radoš vystavěv si pak u svého pole domek, uvedl do něho rodiče, a vyhledávaje stále jen práci a práci, byl zdrav a spokojen. Kdežto

jemu na jmění přibývalo, Vitošovi ubývalo. Hoduje stále jen, nemohl se o hospodářství své tak starati, jak toho potřebovalo. To vida bratr, napomínal ho, ale Vitoš se jen smál a hodoval dále, až ochuravěl.

Nyní byl konec. Ani chléb mu nepomáhal. Jsa uvyklý jen na dobrá jídla, pohrdal chlebem, a lidé majíce úrodu na svých polích, chleba nekupovali. A tak hospodářství Vitošovo hynulo každým dnem více a více.

I ustrnul se bratr nad ním zase a kde mohl, mu vypomohl a Bůh mu požehnával. Kamkoli popatřil, všady viděl stopy jeho péče a lásky.

Komu se nelení, tomu se zelení.

Mráz a chudobka.

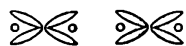
Chudobinka na podzim by kvetla,
jenom více tepla, více světla.

Mráz jí vece: Jdi jen pěkně spat,
sice na tě přijde Listopad.

Chudobinka pláče, že je záhy,
že by ráda ještě trochu vláhy.
Mráz dí přísně: Poslechněš-li přec?
že na tebe přijde Prosinec?

Chudobinka prosí: Ještě chvíli!
Všecky lístky se mi nerozvíly — —
Mráz jí praví: Poslechni jen hned,
sice spálím tobě list i květ.

J. Milota.

Pepíčkovy úlohy pro zasmání.

Napsal Bohumil Bouška. — (Dokončení.)

IV. Můj deník.

Pan učitel nám řekl, abychom popsali každý svůj deník. Můj kamarád řekl, že je to lehké, ale to není pravda. Já jsem si tuhle koupil nový deník a jenom jeden list jsem v něm popsal. Než ten celý deník dnes odpoledne popíšu, to se u toho nasedím. Mám dnešní

odpoledne celé zkažené, ale já si pospíším a hnedle ho popíšu. Ale, teď jsem zapomněl, čím ho mám popsat. Nedával jsem na to dobrý pozor, co pan učitel říkal. Teď, kdybych ten svůj deník i chtěl popsat, nemohu, poněvadž nevím, čím. To jsem to hloupě provedl. Teď poznávám, že je to veliká chyba, když nedávám pozor. Tuhle jsem taky nedával pozor a spadl jsem do hnoje. Měl jsem na sobě nové šaty. Ty potom zapáchaly. Doma jsem dostal bití od tatínka. Maminka mi dala dvě buchy do zad. Tak nevím, čím ten deník popíšu.

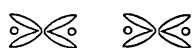
V. Okno.

Naše okno v kuchyni jest průhledné. V pokoji je neprůhledné, protože tam visí záclony. Tak jsem raději v kuchyni. Naše okno je taky skleněné. Ale lepší jsou okna, která nemají skla. Nemusím aspoň tak dávat na okno pozor. Maminka říká, že okno nemá žádnou duši. A taky nemá. Tuhle jsme hráli na dvoře špačka. Napálil jsem ho pořádně. Špaček vletěl oknem do kuchyně. To se ví, že ho rozbil. Já mám vždycky smůlu. Tatínek přišel a vyplatil mne rákoskou. Co na tom tlučení tatínek jenom má? Vždyť ho od toho pak bolí ruce. Tak je to nesmysl. Já jsem přece to okno neprorazil. To udělal špaček. Tak měl špačka vyplatit. Když jsem přestal plakat, hledal jsem špačka. Ne a ne ho najít. A také jsem ho tu chvíli nenašel. Až v poledne přišel špaček opět na svět. Když maminka lila tatínkovi na talíř z hrnce polévku, vylila mu tam taky špačka. Kdo by to byl řekl, že oknem vlítne zrovna na plotnu do hrnce s polévkou. Tak byl rámus zase. Divil jsem se, že tatínek už tu polévku nechtěl jíst. Že prý nechce polévku vyvařenou ze špačka, s kterým prý jsem smejščil po dvoře a na smetišti. Já jsem sice také polévku nejedl, ale k vůli špačkovi ne. Já vůbec polévku nerád jím. Okno je průhledné a když se rozbije, je děravé. Ale je to zvláštní. Tou dírou špaček neproletí, on radši letí do skla. Potom ho ovšem musí rozbít. Mělo by se to těm špačkům zakázat.

VI. Náš dědeček.

Tak vám ho musím co nejlépe popsat, abyste ho poznali, až ho potkáte. Je hodný, dává mi v neděli desetihalěř a kouří z dýmky. Tak ho musíte poznat hned, jak ho potkáte. A kdybyste ho potkali a on zrovna nekouřil z dýmky, tak ji má doma stát vedle okna. On je moc hodný, protože mi dává ten desetihalěř. Já mu někdy donesu tabák. Jednou se také na mne rozzlobil a já byl nevinný. To bylo

tak: Vedle nás na pavlači bydlila stará jedna slečinka. Domovník, který nosí velkou modrou zástěru a všemu dobře rozumí, říkal, že jest přes padesát let stará. Já tomu nerozumím. Ale to vím, že ta slečna stála celý den na pavlači nebo na dvoře a moc mluvila. Ten domovník, co měl ten velký rozum, říkal, že klepala se ženskými. Ale já jsem u ní žádné kladívko neviděl a dobře jsem se na ni podíval. Ta slečna měla hezkého pudlíka a ošklivý zvyk. Dlužila si od dědečka šňupavý tabák. Dědeček taky šňupal. Měl pěknou stříbrnou tabatěrku, jeden nos a v něm dvě dírky. Tak mohl pohodlně šňupat. Jednou mi řekla: Pepíčku! Že prosím dědečka, aby mi půjčil do tabatěrky trochu tabáku. Já jsem tedy šel domů. Na cestě jsem potkal kočku našeho domovníka a zatahal jsem ji za ocas. Ona mne sekla přes ruku a já jí dal za to pohlavek. Ona zamňoukala a utekla do sklepa. Já jsem ji tam zavřel. Pak jsem šel do pokoje a řekl jsem dědečkovi o tom tabáku. Dědeček řekl: To je protivná ženská. Jen by si pořád tabák dlužila. Potřebuje taková ženská šňupat. Dát jí do tabáku trochu pepře. — Já jsem nemohl dědečkovi nic odepřít. On nasypal do její tabatěrky trochu tabáku a já jsem v kuchyni roztloukl trochu pepře a přimíchal jsem ho do tabatěrky. Donesl jsem to té staré slečně. Za chvíli nastal v domě veliký rámus. Ta stará slečna vylítla ze svého bytu a tolik kýchala a při tom křičela a nadávala, že se sběhl celý dům k nám na pavlač. Náš dědeček přišel taky. Ona mu notně vyhubovala, že jí dal do tabáku pepř. Všichni se tomu smáli, stará slečna kýchala a při tom jí tekly slzy z očí a dědeček mne držel za ucho za to, že jsem mu chtěl vyhovět. Podle toho poznáte mého dědečka. Ale tohle ještě nebyl mému trápení konec. Za hodinu na to moje maminka šla pro maso uložené ve sklepě. Maso tam už nebylo. Kočka ho právě dojídala. A zase to na mne prasklo, že jsem já kočku do sklepa zavřel. Dostal jsem zase. Ten den jsem měl smůlu. Na to druhý den byla neděle. Dědeček mně ten desetihalář nedal. Prý za trest. Kdybyste mého dědečka někde potkali, tak ho podle toho poznáte a řekněte mu, že už jsem hodný, ať mi dá tedy ten desetihalář, co mi zůstal v neděli dlužen.

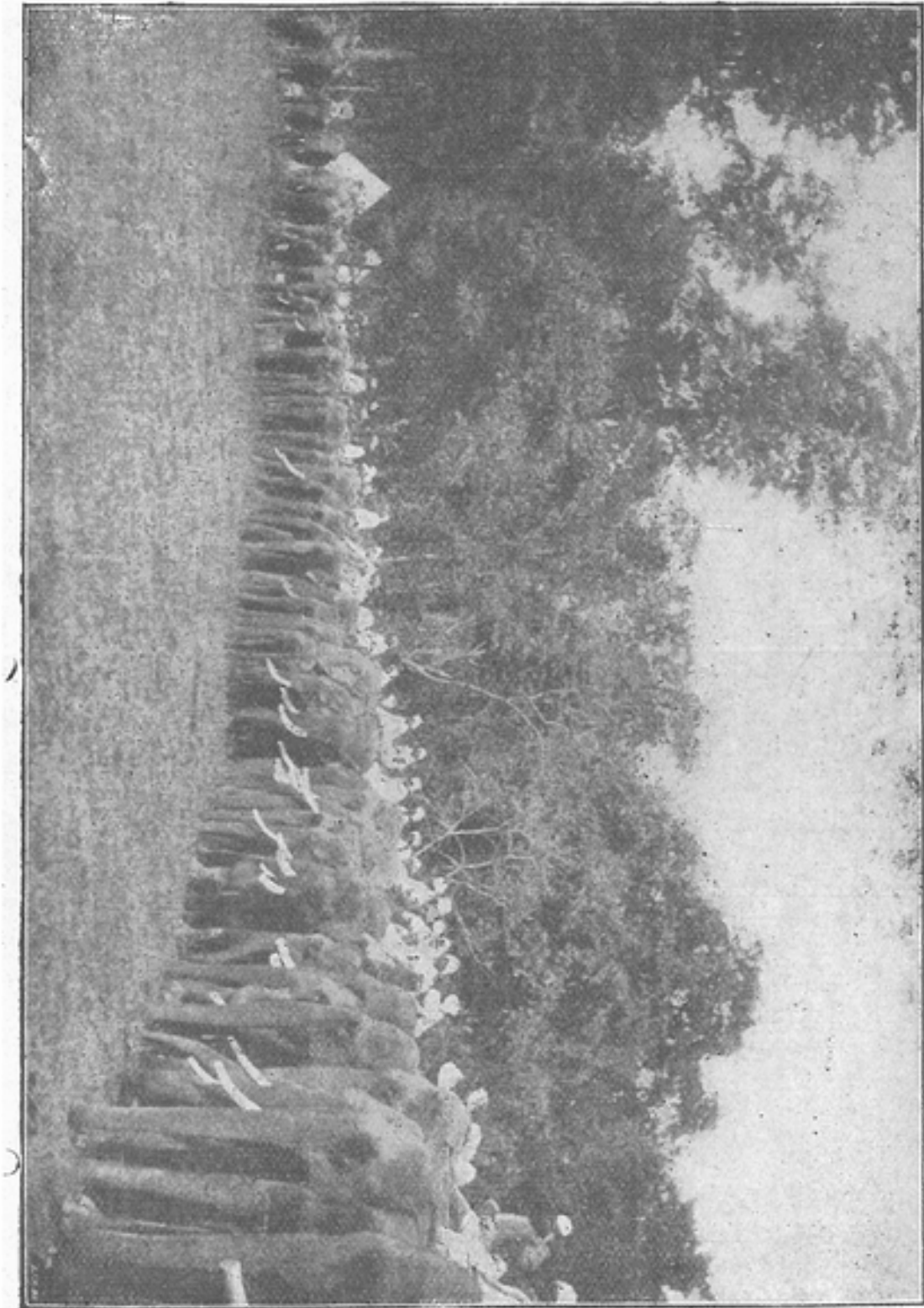

Stromy a blesk.

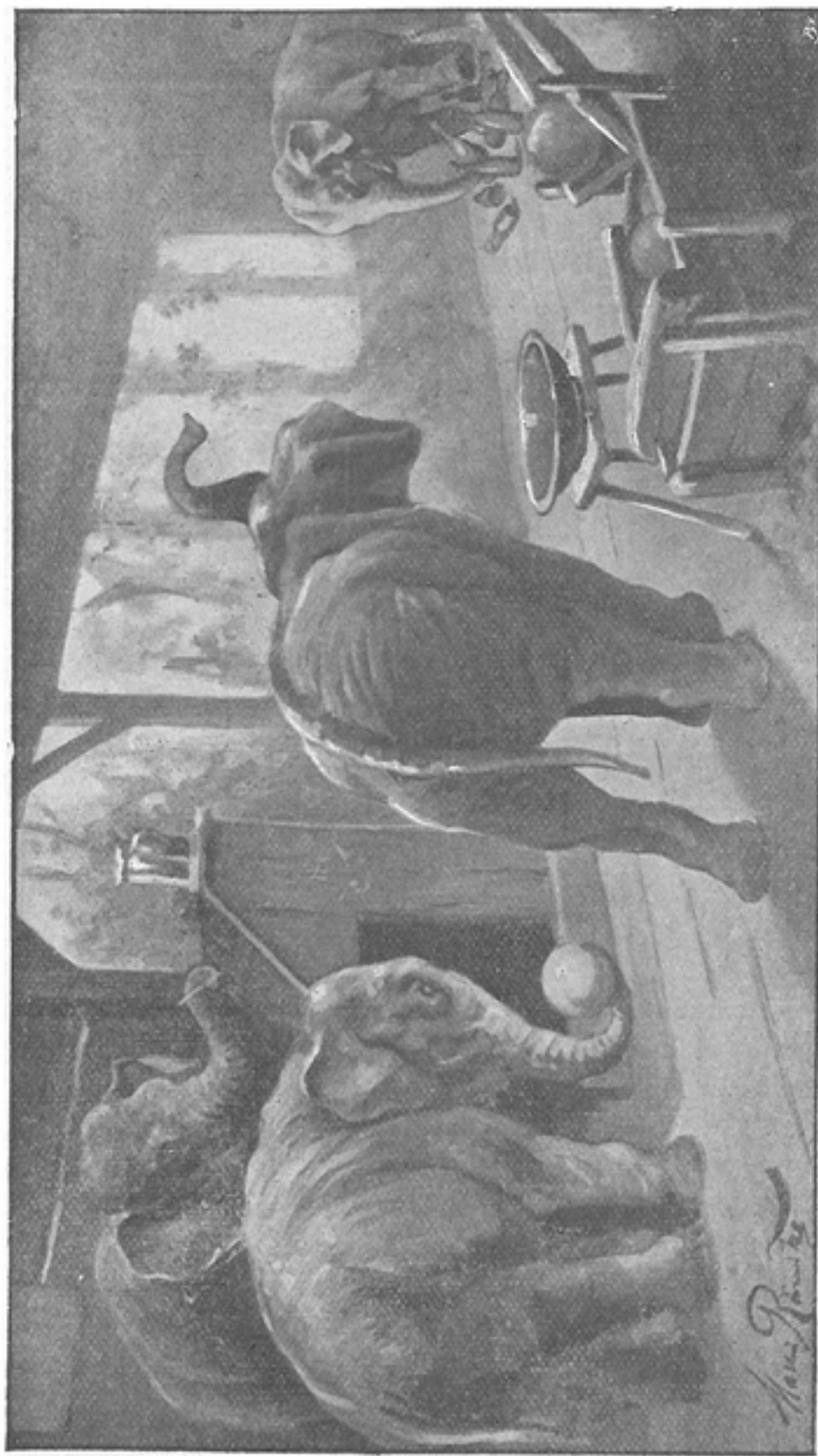
Podivuhodnou zvláštností jest, že blesk zasahuje stromy velice různě. Kdesi se po 15 roků pozorovalo, do kterých stromů blesk nejčastěji udeří, a které jsou chráněny. V této době zasáhl blesk topoly

232krát, jilmy 130krát, vrby 70krát, smrky 27krát, hrušně 25krát, duby 18krát, lípy 14krát, vlašské ořechy 8krát, buky, jabloně a ka-

Lov pardálů.

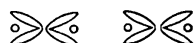
štany 5krát, třešně 4krát a břízy jen 2krát. Jsou tedy ovocné stromy skoro všechny šetřeny.

Sloni na kuželně.

Které pak země bývají bouřemi nejvíce znepokočovány? Jsou to ostrovy Java, Sumatra a Borneo. Na Javě řádí blesk a hrom ročně průměrně v 97 dnech, tedy déle nežli čtvrt roku dohromady. — U nás v Evropě bývají nejčastěji bouřky v Itálii, 38 dní v roce. V Anglii a ve Švýcarsku pouze 7krát v roce řádí blesk a hrom. A severně od Islandu vůbec nikdy se neblýská a nehřmí.

J. Beneš.

Lov pardálů.

Napsal Václav Kálal.

Pralesy indické oživeny jsou nesčetnou zvěří, slony, nosorožci, opicemi a nádhernými druhy ptáků. Ze šelem kočkovitých mimo tygry a levharty žijí tam také pardálové.

Pardál liší se od levharta pouze většími, kruhovitými skvrnami, ale v povaze jsou všichni tři téměř stejní. První jako poslední jest lstivý, úskočný, loupeživý, krvežíznivý a mstivý. Pardál i levhart pouze v útočnosti a zběsilosti zůstávají poněkud za tygrem. Přes to i pardálové vyznamenávají se velikou ukrutností a krvelačností. Obratně, rychle a jistě loví opice na stromech, lstivě přepadávají zvěř, nemilosrdně vraždí ovce ve stádech, směle navštěvují chlévy s hovězím dobytčím a častokrátě útočí i na člověka.

Ký potom div, že pardálové jako tygři stali se postrachem tamních obyvatel, kteří hubí je, jak mohou, nečiníce si výčitek zbytečného nebo surového pronásledování. Mimo do ok, sítí a tenat chytají lidé tyto šelmy do pastí a hlavně je střílíávají a podnikají na ně lovy. Ovšem lov na pardály není lovem na zajíce, ale přece není tak nebezpečný, jako lov na tygry. Avšak i na pardály vyjedou si se cvičenými slony, na kterých jsou lovci bezpečnější.

Takový lov tam bývá pak velikým svátkem. V ustanovený den sejdou se lovci a honci na určitém místě a odtud potom vydají se do lesa. Podivná to směsice! Lovci sedí na slonech, nebo vedou psy, honci opět opatření jsou bubny, píšťalami, holemi i zbraní. Sloni nesou na bedrách potřebné stany pohlavárům, jakož i nápoje a potravu pro občerstvenou, někdy i divákům zejména druhého pohlaví.

Když dojdou k vykácenému lesu, lovci se slony postaví se podle sebe čelem k mýtině, tvoříce dlouhou, nepřehlednou řadu, pevnou jako zeď. Každý se těší, jestli se bude moci vyznamenati nejen svým slonem, ale i osobní statečností a obratností.

Ostatní lovci, mající na starosti výborné chrty, obstoupí s honci se tří stran les, ve kterém se pardálové ubytovali. Na dané znamení pak honci počnou křičeti, bubnovati, pískati a jinak hřmotiti. Není to právě nejpříjemnější koncert pro pardály.

Psy, kteří byli do té chvíle drženi, pustí lovci před sebe, ale nedovolují jim, aby se příliš vzdálili. Chrti jako šipky odběhnou od svých pánů a pátrají po šelmách. Nezřídka musejí je lovci okřikovati, aby se zastavili. A toho jest nejvýš třeba, neboť zaběhnutí některého psa příliš daleko mohlo by mu býti osudným. Jsouť pardálové velicí nepřátelé psího plemene.

Po chvíli lovci z chování psů poznávají, že jsou na stopě pardálí. V tom okamžení, když psi vyslídili první šelmu, počíná býti lov nejzajímavější.

Pes sleduje pardála, který hledí všemožně uniknouti pronásledovatelům, skočí brzo na strom v levo, brzo v pravo a neví, jak by psa pomátl a unavil. Ale pes, jenž tento lov zajisté neméně miluje než jeho pán, zná již veškeré lstivé úskoky jeho a maří jeden po druhém svou zkušeností a vytrvalostí.

Konečně podrážděný pardál chce se psu pomstíti; leč chrt okamžitě postřehne léčku pardálovu a místo aby se mu na doskok přiblížil, počká na lovce, až bude pod jejich ochranou.

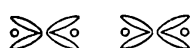
Šelma vidouc nebezpečí, prchá dále. Zatím kruh honců pomalu se stahuje v užší a užší, až posléze jest mýtina mezi lovci a honci.

Teď teprve nastává pravý boj o život a na smrt.

Střelci na slonech klidně čekají se zbraní v ruce, až pardálové opustí poslední zástitu a pustí se přes mýtinu přímo k nim. Děšť kulí a kalených šípů přivítá prchající šelmy, jež hledají poslední spásu svou mezi slony. Leč běda! Jakmile se pardál přiblíží k slonovi, tu jej slon uchvátí dlouhým chobotem kolem těla a strašnou silou v něm všechna žebra rozmačká a přeláme.

Mnohdy se arciť podaří pardálovi, že mocnými drápy strhne a serve slonovi s chobotu ohromný kus na palec tlusté kůže, ale než se vzchopí k druhému rozmachu, již padá zabit výstřely lovců nebo rozdrcen mohutnými, sloupovitými tlapami hrozného tlustokožce.

Když šelmy pobity, končí se lov. Po lovu sejde se někde celá společnost, kde pak rozproudí se veselý život se všelikými zábavami a kratochvílemi dle způsobů obvyklých.

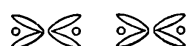
Sloni.

Kdo by neměl rád slona? Kdo z Vás by ho nemiloval, milí čtenáři, pro rozmanité anekdoty a veselé příběhy z jeho života, jichž se dočítáte ve školních čítankách? Viděli jste ho v boudách, ohradách a cirkusech a všude Vás dobře pobavil.

Princ Orleanský, jenž poznal jej na velkolepých honech na tygry v Indii, líčí slona takto: „Miluji velice toto veliké zvíře s lebkou širokou, po níž roztroušeno je několik vlasů vzpřímených jako u starého učence.“

Veliké jeho uši jsou stále v pohybu a malé zlomyslné oko, pod hustými brvami skryté, bystře hledí kolem. Vidíte-li jej, kterak otevírá bezzubá ústa bez pysků jako stařec a dlouhým nosem stále pohybuje, neudržíte se smíchu. A což teprve od zadu! Zdá se, jako by měl široké kalhoty, jež mu padají a překáží v chůzi. Zdá se, že má příliš mnoho kůže. Neméně směšný je ocas, ukončený malým chvostem tuhých chlupů; pravé koště, nastrčené na dlouhém držadle. Jen se mu smějte! Smích by Vám zašel, kdyby na Vás zkoušel svou sílu. Ovšem, že mohutná jeho síla, kterou má ve svém chobotu a údech, je lepšího upotřebení hodna, než-li vídáme v našich zvěřincích a cirkusech, kde frká na harmoniku, točí kolovrátkem, sbírá krejčary, zasedá k hostině, trhá zvoncem, volá sklepníka a konečně vyhodí vše: talíře, stůl i pána. Na našem obrázku vidíte, kterak ku obveselení obecnosti hraje kuželky. Pěkná sloní partie! Hraje s kolegou a třetí kolega jim dělá „stavitele“

R.

Bájkky.

PLEVEL, A ŘEPA.

„Udusím tě! Umořím tě!“ volal bujný plevel na mladou řepu, jež nedávno ze země teprv vyrazila.

Řepa se však neulekla a pravila: „Toto pole patří nyní mně a nic jiného zde neporoste!“

„Uvidíme, uvidíme!“ smál se plevel zlomyslně a rozkládal šíř a šíř své lupeny.

Řepa již neodpovídala, ale myslila si: „Tomu, jenž mne sem nasel, musí na tom záležeti, abych nezhylnula!“

A skutečně přišel hospodář a dal pole plevele zbaviti. J. M.

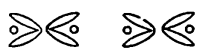
LIŠKA A PTÁCI.

V příjemném zátiší lesním za krásného jarního jitra besedovali ptáci lesní a bavili se lahodným svým prozpěvováním.

„Ach, jak jsem okouzlena vaším překrásným zpěvem,“ ozvala se v tom liška pod stromy stojíc a toužebně po ptácích hledíc, „věřte, že jsem mezi všemi tvory božími největší přítelkyní krásného vašeho zpěvu a ptáků vůbec. Všude horlivě vás chválím a vás od srdce se zastávám z pouhé lásky!“

„Mlč, ošemetná lhářko!“ zvolal zvučným hlasem kos, „my tě neposuzujeme podle tvých sladkých slov, ale podle skutků, a ty tě viníš z nesčetných vražd na ptácích spáchaných. Vari od nás a neukazuj se více!“

J. M.

Vypravujme si.

Pro čtenáře „Andílka“ sebral Ignát Zháněl.

Vidle vystřelily. Statkář Sobola poslal pacholka s nádeníkem na louku. Mezi prací se domlouvali, zda sloužili u vojska; nádeník pochyboval, že byl pacholek vojákem. Aby mu dokázal, že skutečně vysloužil u pěchoty tři leta, vzal pacholek do ruky vidle a učinil s nimi — jako puškou — několik pohybů. Nádeník, též vysloužilý voják, postavil se před pacholka a začal ho zkoušet, zda ještě vše má v paměti. Mezitím přišel statkář na louku podívat se, jak pracují jeho lidé. Když viděl, že zkouší nádeník pacholka, zda je vojensky vycvičen, schoval se za keř a díval se, co budou dále dělat. Měl s sebou, jako vždy, když chodíval do polí, pušku. Netrvalo dlouho a zavznělo velení: „Pušku k líci!“ Vidle letěly ku tváři pacholkově. Ale na další povel: „Palte!“ vystřelil za keřem ukrytý statkář. Všecek se třesa zahodil pacholek vidle, a když se nádeník omráčen hrůzou ptal: „Co jsi udělal?“ — odpověděl pacholek: „Nic jsem neudělal, vidle samy od sebe spustily a vystřelily!“

Dobrá odpověď. Starý mistr klempířský byl zavolán do domu bohatého peněžníka, aby něco popravil na rourách plynu. Sluha ho zavedl do jídelny; mistr dal se právě do práce, když tam vkročila domáčí paní. Uviděvši starého klempíře, pravila sluhovi: „Františku, odkliděte se stolu všecken stříbrný příbor a zamkněte ho do skříně!“ — „Jene,“ volal mistr na svého učedníka, „zde máš moje hodinky i s řetízkem, zde mou peněženku, zanes vše k nám a odevzdej paní mistrové. Neboť zde v tomto domě nezdá se mi dosti bezpečno!“

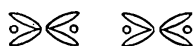
Kočka se vrátila. Velmi zřídka se stane, že by si zvykla kočka na nový domov. Přestěhuje-li se někdo a vezme s sebou svou kočku, obyčejně uteče a někde zahyne; nemá totiž vycvičeného smyslu, že by si zapamatovala cestu. Ale přece se někdy přihodí, že se vrátí, i když je starý domov hodně daleko. V Anglii přestěhoval se pan Liveer z Newcastlu do Tootingu; obě města jsou od sebe vzdálena asi 450 kilometrů. Pan Liveer dovezl s sebou kočku, ale ta se dva dny po příchodu do nového domu ztratila. Teprve za rok zpozorovali v Newcastlu, že se vrátila do bývalého domova svého.

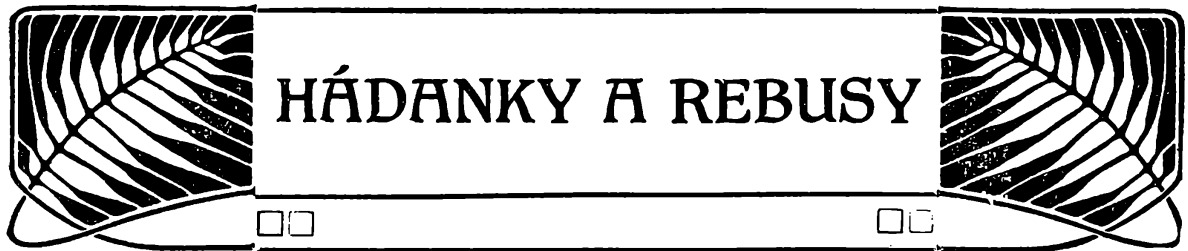
Pštrosí žaludek. Má-li někdo zdravý žaludek, říkává se o něm: Má žaludek jako pštros! Vypravuje se totiž, že pštros může sežrati co chce, že mu nic neuškodí. V zoologické zahradě v Rio de Janeiro posel pštros; dali ho vycpati a darovali tamějšímu přírodopisnému museu. V žaludku pštrosově našli: 700 niklových a 920 měděných mincí, dále 4 cm dlouhý kus cínu, hodně velký kámen, kus kůže, dlouhý šroub, 5 mramorových kuliček, kapesní hodinky a mnoho jiných předmětů.

Podivné pečinky. O minulých vánocích psal někdo v Anglii, že by neškodilo, kdyby si, kdo může, koupil labuť a upekl ji. Mnozí vyzvání uposlechli. Obchodníci se na to připravili, krmili po delší dobu labutě a pak je prodávali po 50—60 korunách. Vyprávělo se, že i anglický král Eduard měl na Boží Hod vánoční k obědu pečenou labuť, která prý mu i jeho hostím výborně chutnala. — V Paříži přišli na jinou chuť. Kdosi si vzpomněl, že by se mohlo jísti velbloudí maso. Protože ho byla malá zásoba, prodávali kilogram za 4—6 korun, a co bylo, vše se vyprodalo. Ve veřejných jídelnách byla velká poptávka po této neobvyklé pečince a výtečně prý chutnala. Obchodníci pařížští navázali styky se zeměmi, kde je mnoho velbloudů a budou mít vždy zásobu.

Hloupý jako husa. Jest u nás ustálené úsloví: Hloupý jako husa. Zdá se tedy, že je husa málo chytrý tvor. Tomu však odporuje následující událost, kterou přinesly francouzské listy: Blíže Grenoblu je velká louka, kde bývá velmi mnoho drůbeže shromážděno. Jednou dali se do sebe dva kohouti a tak urputně se rvali, že peří s nich daleko lítalo. Stranou pásly se dvě husy, jimž se dle všeho tento boj nelíbil, neboť daly se do křiku, roztahovaly křídla a chystaly se jako do letu. Najednou skočila každá husa na jednoho kohouta, chytly ho zobákem za krk a odnesly hodný kus stranou. Kohouti pak již spolu nebojovali. Je-li případ tento pravdivý, byl by důkazem, že nejsou husy tak hloupé, jak se obyčejně říká.

(Ostatek příště.)

1 Čtvercovka.

a	á	b	b	c	č
e	e	e	k	k	k
l	m	n	n	n	n
p	p	r	r	s	s
š	t	u	u	v	i
i	i	í	í	í	y

Která slova sestavíte z písmen do vedlejšího obrazce vepsaných, aby čtena z rohu do rohu dala jméno kněžny české? — Význam slov: 1. Lesy ošetřuje, 2. církevní je hodnostář, 3. ryby chová v sobě, 4. malá míra časová. 5. nízká vyvýšenina a 6. část oděvu hochova.

2. Číselka.

Psal námořník svému příteli:
„Ach — co se 12 3456 člověk
123456!“

3. Doplnovačka.

Která — ves jest ve vsi?
Které — ruky děti nepotřebují?

4. Hádanky.

a) S ,p' jednou v týdnu jistě
bývá,
s na hlavě jej dívka mívá.

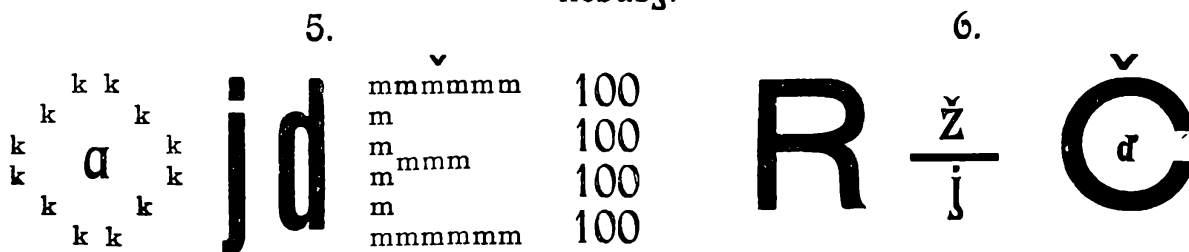
b)

Čtyři rohy — jeden hřbet,
mnoho listů — žádný květ,
žádná ústa — řečí dost,
neživý — a přec milý host.

c)

První rozkošná je roční doba,
druhou ukončí se války zloba,
celkem mnohý chlapec po-
křtěn byl,
téhož jména v Čechách kníže žil.

Rebusy.

Pilní luštitelé hádanek a rebusů, kteří zašlou svá rozluštění nejdéle do 20. října 1910 redakci „Anděla Strážného“ v Brně, Biskupská ul. 1., obdrží odměnou pěknou knihu — Na později došla rozluštění nelze zretele bráti. Luštitelé, udávejte přesné adresy, zvláště ulici a číslo domu!

Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 1.

1. Kras, ryba, Abel, Salm. — 2. a) In, ar, oda, Don, dna, dar, Anna, Diana, Drina, rodina. — b) ocet, otec. — 3. a) Cecilie. — b) Obé je stejně těžké. — c) 4 vajíčka. — d) Bota. — e) Koželuh. — f) Rukavice. — g) Hlemýžď. — h) Sobol, Žleby, Žatec, koláč, mléko, lumík; Betlém. — 4. Duha je šestibarevná. — 5. Narážka. — 6. Nastal podzim. — 7. František Josef I. panuje 61 r. — 8. Kolovrat. — 9. Vosk. — 10. Káva.

OBSAH:

Modlitba Páně. Báseň od M. Kadlčákové. — Práce nehanobí. Vypravuje Josef Brožek. — Podziměk. Báseň od Edv Elpla. — Desatero pravidel pro čtenáře. Napsal J. Beneš. — O ovládnutí vzduchu. Napsal K. J. Městecký. (S obr.) — Měsíček. Báseň od L. Grossmannové-Brodské. — Most u Ivančic (S obr.) — Malá Aninka. Napsal Ignát Zháněl. (S obr.) — U těch našich vrátek Báseň od J. Dědinského. — O dvou bratřích. Povídka. Napsal Karel J. Zákoucký. (S obr.) — Mráz a chudobka. Báseň od J. Miloty. — Pepičkovy úlohy pro zasmání. Napsal Bohumil Bouška. (Dokončení). — Stromy a blesk. Napsal J. Beneš. — Lov pardálů. Napsal Václav Kálal. (S obr.) — Sloni. R. (S obr.) — Bájky od J. M. — Vypravujme si. Sebral Ignát Zháněl. — Hádaneky a rebusy.

Dopisy nevyplacené neb jen částečně vyplacené se nepřijímají!

Proto nejlépe je poslati rozluštění na dopisnici.

Jména odměněných poznačena jsou hvězdičkou!

Redakci zasláno:

Květy Lásky. Ročník V., číslo 9. Lidový měsíčník, věnovaný zájmům křesťanské charity, zvláště opuštěným dětem. Redaktor Antonín Hoffmann, kooperátor na Král. Vinohradech. Administrace na Král. Vinohradech, Palackého třída číslo 86 („Útulok sv. Josefa“). Čistý výnos věnován sirotkům „Útulku sv. Josefa“. Předplatné na celý rok 2 K 40 hal.

.....
„VZÁJEMNOST“
.....
v HRONOVĚ č. 574, Čechy,.....

který sobě v naší době chudí čeští tkalci založili, jest činem jejich obrození a vymanění z cizího područí. Skvělá pověst rukodílných výrobků krkonošských tkalců, pečlivost a příkladná solidnost jejich zboží při nejlevnějších cenách získává jim přízeň ve všech kruzích našeho národa, těšícího se z toho, že ubozí lidé dovedli si pomoci sami svou prací a přičinlivostí.

Zádejte cenníky, kupujte jejich zboží a agitujte pro ně v zájmu národním a prospějete sobě i jim. — Podnik křesť.-socialní! — Cenník a vzorky zdarma a franko.

Objednejte i balík, 40 metrů, různých látek v domácnosti nutně potřebných, jako: plátno, kanafas, zefír atd. za **18 K.**

»MORAVAN«

KALENDÁŘ NA ROK 1911

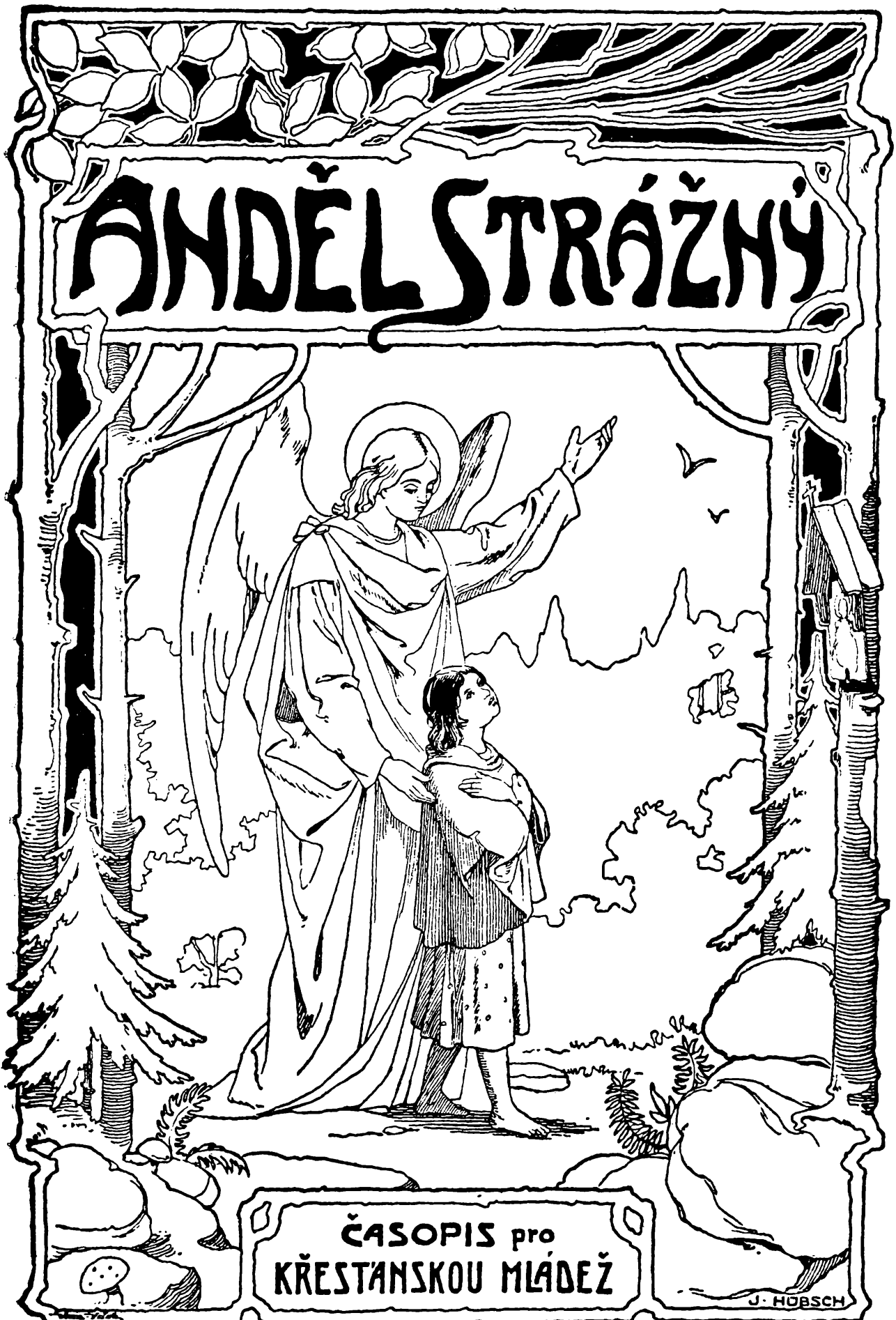
s bohatým obsahem a četnými zdařilými, novými ilustracemi v moderní úpravě doporučujeme co nejlépe! — Právě vyšel! — Cena pouhých 90 haléřů. — Nákladem Benediktinské knihtiskárny v Brně.

Našim čtenářům a P. T. příznivcům!

Úkolem „Anděla Strážného“, jehož 2. číslo rozesíláme, jest poskytovat křesťanské mládeži vhodnou četbu. Dávno již uznán i náležitě oceněn jest význam dobré četby jak poučné tak i zábavné, ježto mysl dětskou dobrými příklady zušlechťuje a k dobrému povzbuzuje. Hlavně láska k Bohu, církvi, národu a vlasti má docházeti bedlivého pěstění u naší mládeže. Bohužel, že z přčetných časopisů pro mládež vydávaných mnohé nábožensko-mravní výchovy si nehledí, ba spíše zaujímají stanovisko odmítavé a nepřátelské. Rovněž i nynější poměry společenské jed nevěry a nevázanosti vždy a všude šíříce mají zhoubný vliv na mladistvá srdce i city naší mládeže. — Z těchto důvodů obracíme se na všechny naše dosavadní příznivce se snažnou prosbou, aby podle možnosti ještě úsilovněji přízeň svou nám osvědčovali hojným rozšiřováním „Anděla Strážného“ a získáváním nových čtenářů a podporovatelů mravních i hmotných. Čím více odběratelů, tím více bude pak možno pro povznesení jeho učiniti, aby i po vnější stránce s nepřátelskými nám časopisy úspěšně soutěžiti mohl. — Též literární příspěvky myslí, srdcím i věku dětskému přiměřené jsou vítány a honorovány. — Časopis „Anděl Strážný“ vychází (vyjma prázdniny) jednou za měsíc, počínaje měsícem zářím o dvou arších (32 stranách) s textem rozmanitým a četnými ilustracemi a stojí ročně 1 K 60 h i se zásilkou pošt. — P. T. pp. sběratelům poskytujeme těchže výhod, jako roku loňského. — Na požádání rádi zašleme číslo na ukázkou.

◆◆◆◆ Redakce a vydavatelství časopisu »ANDĚL
◆◆◆◆ STRÁŽNÝ« v Brně, Biskupská ulice číslo 1. ◆◆◆◆

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS pro
KŘESTANSKOU MLÁDEŽ

J. HOBSCH

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně:

Rakousko-Uhersko 1 K 60 h, Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.,
Italie 2 liry, Francie 2 franky, Amerika 40 c.

Vychází měsíčně jednou, vyjma červenec a srpen.

Spasitel světa vysílá své apoštoly a všechny své přátele do celého světa a volá, že žeň sice veliká, málo však pracovníků. Vy, milé děti, rády byste milého Spasitele vyzvání poslechly a šly třeba až do Číny a mezi divochy africké a australské hlásat, jak dobrotiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spasení přišli; avšak jste ještě malí ještě doma zůstatí a se učiti musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za pohanské děti a šetříte dárky na vykoupení jich a vychování v křesťanské víře

V »Ochotnickém
jevišti« vyšlo:

Kristus vítězí.

Z dob pronásledování křesťanů za císaře Domiciana. — V pěti jednáních.

Upravil A. SVOBODA-POŠUMAVSKÝ. — Stran 74. — Cena 70 haléřů.

Vydala benediktinská knihtiskárna v Brně, Biskupská ulice číslo 1.

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 3

«» LISTOPAD. — 1910. «»

Dušíčková vzpomínka.

Podzimní roucho oblaků šedých
ve smutek halí pole i les.
Jde krajem jeseň tváříček bledých,
dechem svým ostrým zažehá mez.

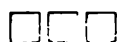
Tak pozdní podzim chmurný již bývá,
za zpěvy ptačí — větrů jen hvizd.
Z okolí smutek na nás se dívá,
uvadá kvítko, uvadá list.

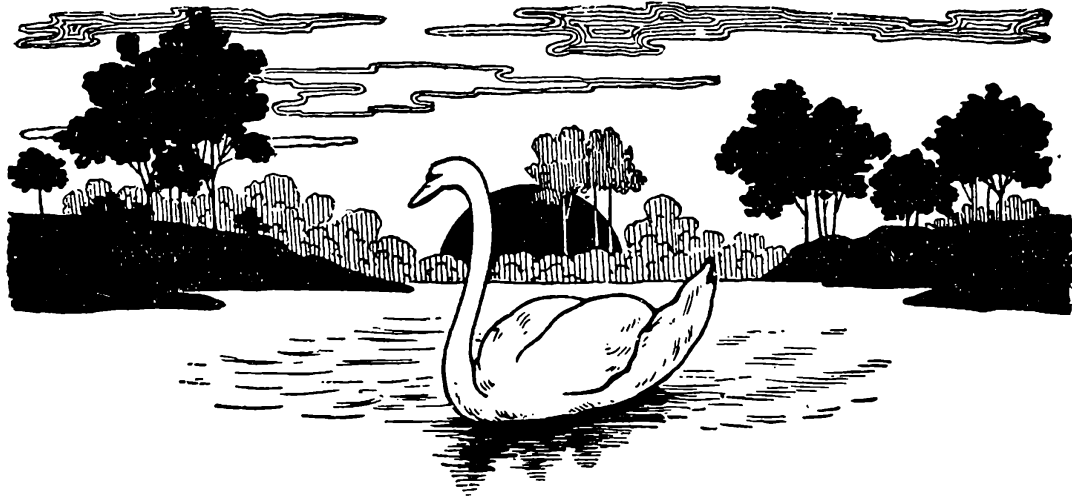
Jen hřbitov tichý, prostičký květů,
podzimek zdobí spouští zas krás.
V paměť dušíček nadhvězdných světů
plno kol věnců a světél jas.

V každý ten rúvek vzácný i prostý
zapadá slza v povadlý květ.
„Dnes máte, drazí, odevšad hosty!“
Modlitbu vroucí šepotá ret.

„Miláčci naši, s Bohem tu dlete
pod drnem zvadlým blažený sen!
Naděje símě vzroste a zkvete,
nadejde šťastný shledání den.

Edv. Etpl.

Pohádka

o caru Berendějovi, o synu jeho careviči Ivanovi, o chyřostech Kostlivce Nesmrtelného i o moudrosti dcery Kostlivcovy, carevny Marie.

Napsal **V. A. Žukovský.**

Byl jednou car Berenděj — vousy až po kolena. Již tři léta byl ženat a žil s manželkou ve shodě, ale neustále Bůh nedával jim děti, i bylo to carovi líto. Přihodilo se, že carovi bylo třeba, by ohledal své mocnářství; rozloučil se s cařicí a zrovna osm měsíců byl vzdálen z domova. Devátý měsíc chýlil se ku konci, když blíž se k carskému sídelnímu městu svému, usmyslil si v širém poli za parného dne si odpočinout; rozbili stan. Carovi bylo dusno pod stanem i hrozně zachtělo se mu napít se studené vody. Ale pole bylo bez vody. Co si počít? Co udělat? Bylo pak mu až špatně. Tu odhodlal se, že sám objede celé pole; snad naskytne se někde na štěstí zřídlo. Jel, a vidí studni. Spěšně seskočil s koně, nahlédl do studně: byla plna vody až po samý okraj. Na povrchu pluje zlatý džbán. Car Berenděj spěšně chce se chopit džbánu — ale chyba lávky: džbán uklouzne mu z ruky. Za jantarové ucho car s netrpělivostí brzo pravicí, brzo levicí chytá džbán; ale ucho čile se pohybuje i v pravo i v levo, jenom dráždí cara, jenž nikterak nemůže je popadnout. Jaká je toho příčina? Hle, dočkav

se chvíle, kdy džbán zastavil se na místě, rázem chopil jej s pravé i s levé strany. Ale chyba lávky! Džbán vyklouzl z rukou jako rybka, ponořil se — přímo na dno studně, a potom znova vyplul na povrch, jakoby se nic nebylo stalo.

„Počkej!“ pomyslí si car Berenděj, napiji se bez tebe, a nedlouho se chystaje, hltavě přihnul rty k vodě, i začal proud zřídla táhnout do sebe, nedbaje toho, že ve vodě potopily se celé jeho vousy. Když se napil do sytosti, chce pozvednout hlavu. ale kde, počkej! Nepouštějí ho. A kdosi drží cara za vousy; opřev se o ohradu studně, snaží se, by se odtrhl, třase, vrtí hlavou — drží ho a konec! „Kdo je to? Pustte mne!“ volá car. Žádné odpovědi; jenom ode dna hledí hrozný pitvorný obličej na něho; dvě velikánské oči hoří jako dva smaragdy; ústa rozevřená smějí se podivným smíchem; dvě řady velkých, bělostných zubů svítí se v ústech a jazyk mezi zuby ukazuje se, dráždí cara; do vousů pak místo prstů zabořila se klepeta. A tu konečně trochu sípavý hlas řekl z vody: „Nenamáhej se, je to marno; nepustím tě. Chceš-li pak na svobodu, dej mi to, co máš doma, a o čem nevíš.“ Car si pomyslí: „O čem pak bych nevěděl? Já, tuším, vím o všem!“ I odpověděl pitvoře: „S radostí, svoluji.“ — „Dobrá!“ opět sípavý hlas ozval se. „Dej pozor, dostůj slovu, abys se nedočkal ani předhůzky, ani ničeho zlého.“ Po tom slově zmizela klepeta; pitvora se ztratila.

Vysvobodiv ctihodnou bradu car otrásl se jako kachna, všecku dvorní družinu postříkal a všichni carovi se poklonili. Vsednuv na koně, jel; a jak dlouho jel, neznámo, ale hle, již byl blízko sídelního města. Jemu vstříc v zástupech sype se lid, a z děl střílejí, i na všech věžích zvoní. A car přijíždí ke svému paláci se zlatými báními — tam cařice stojí na schodišti a čeká; a vedle stojí první ministr; na rukou svých drží zlatohlavovou podušku; na ní pak chlapeček, krásný jako světlý měsíc, v plénkách hemží se. Car dovtípil se i zavzdychal: „Tohle je to, o čem jsem nevěděl! Umořil jsi mne, proklatý démone!“ Tak si pomyslí a hořce, velmi hořce zaplakal. Všichni se podivili, ale nikdo nepromluvil slova.

Car Berenděj vzal pacholátko na ruce a dlouho kochal se pohledem na ně, sám je zanesl na schodiště, položil do kolébky a skryv hoře pro sebe, začal vládnout jako dříve. O tajemství carově nikdo nezvěděl; ale všichni pozorovali, že car byl tuze zarmoucen — neustále čekal: hle, přijdou pro syna jeho. Ve dne pokoje neměl a v noci neznal spánku, čas ubíhal stejně, a nikdo nepřicházel.

Carevič rostl ne po dnech, nýbrž po hodinách a stal se podivuhodným krasavcem. Tu konečně také car Berenděj na to, co se při-

hodilo, úplně zapomněl. ale druzí nebyli tak zapomínaví. Když carevič jednou bavil se v lese honbou, zajel sám do husté houštiny. Hledí: všecho je tu divoké; palouk; kolem černé sosny; na palouku dutá lípa; najednou něco zašramotilo v dutině: carevič hledí: z dutiny vylézá jakýsi čarokrásný stařec se zelenou bradou, s očima rovněž zelenýma.

„Vítám tě, careviči Ivane,“ vece, „dlouho jsme na tebe čekali; je čas, abys na nás si vzpomněl.“

„Kdo jsi?“ otázal se carevič.

„O tom později; nyní pak tohle učin: Vyřid' svému otci, caru Berendějovi, moji poklonu. A řekni mu jménem mým: ‚Není-li čas, care Berenději, bys zaplatil svůj dloužek? Již dávno minul čas.‘ Ostatnímu car sám porozumí. Na shledanou!“

A s touto řečí zmizel vousatý stařec. Carevič Ivan pak silně zadumán jel z tmavého lesa. Tu přichází k otci svému, caru Berendějovi:

„Tatínku, pane care, přihodilo se mi,“ praví, „něco divného.“

I vyložil o tom, co viděl a slyšel. Car Berenděj zbledl jako mrtvola.

„Je neštěstí, můj rozmilý příteli, careviči Ivane!“ zvolal car a hořce zaplakal. „Je vidět, přišlo nám rozejít se!“

I zjevil synovi hrozné tajemství o dané přísaze.

„Neplač, netrap se, otče!“ tak odpověděl carevič Ivan. „Neštěstí není velké! Dej mi koně. Já pojedu, ty pak mne očekávej. Tajemství zachovej pro sebe, aby o něm zde nikdo nezvěděl, ani sama paní matka. Nenavrátím-li se k vám po uplynutí celého roku, pak už vězte, že není mne na světě.“

Opatřili jak se patří na cestu careviče Ivana. Car mu dal zlaté brnění, meč a koně vraného; cařice pověsila mu kříž se svatými ostatky na krk; vykonali veřejnou modlitbu. Potom něžně se objali, poplakali a s Bohem!

Jel na cestu carevič Ivan. Co se s ním stane? Již jede den, dva, tři. Na sklonku čtvrtého dne — slunce právě bylo zapadlo — přijíždí k jezeru. Jezero to jest hladké jako sklo; voda je zároveň s břehy. Všecko v okolí je pusto. Ruměným svitem večerním pokryté vody hasnou a v nich odrazil se zelený břeh i hustý rákos, a všecko, jak se zdá, dríme. Vzduch nevane, třtina se nepohne, šelestu ve světlých proudech není slyšet. Carevič Ivan hledí, a co pak vidí? Třicet chocholatých sívoučkých kachniček plove kolem břehu: v řadě třicet bílých košilek podle vody na trávě leží. Opatrně opodál slezl s koně carevič Ivan, přilezl skryt vysokou travou a jednu z bílých košilek potichoučku vzal;

potom uvelebil se v křoví, by čekal, co se stane. Kachničky plovou, šplíchají se v proudech, hrají si, ponořují se. . . Tu konečně, když si pohrály, dosti naponožovaly, pošplíchaly se, připluly k břehu; dvacet devět z nich přiběhše kolíbavou chůzí k bílým košílkám, uhodily sebou o zemi, všechny proměnily se v hezké dívky, nastrojily se, zatřepetaly se a najednou zmizely. Jenom třicátá kachnička neosmělujíc se vyjít na břeh, sem a tam sama samotinká s žalostným křikem okolo břehu sebou zmítá; ostýchavě natáhši šíji, hledí sem a tam, tu vyletí, tu znova přisedá. Politoval ji carevič Ivan. Tu vyjde k ní z pozadí kře; ona pak jemu lidským hlasem hlasitě praví:

„Dej mi, careviči Ivane, moje šaty, sama přijdu ti vhod.“

Nezačal se s ní přítí, položil na trávu košílku a skromně odešel pryč, i postavil se za keř. Vyletěla kachnička na trávu. Co pak tu vidí carevič Ivan? Dívka v bílém oděvu stojí před ním, mladá a tak krásná, že ani v pohádce nelze to říci, ani pérem popsát, a se zarděním podává mu ruku i sklopivši stydlivé oči, zvučným hlasem jako struny praví jemu: „Děkuj, dobrý careviči Ivane, za to, že jsi mne uposlechl; tím jsi sobě samému posloužil, ale i se mnou budeš spokojen; jsemť dcera Kostlivce Nesmrtelného, carevna Marie. Je nás u něho třicet mladých dcer; královstvím podzemním vládne Kostlivec. Již dávno čeká na tvou návštěvu a tuze se zlobí. Ale nestarej se, netrap se, jenom učiň to, co ti poradím. Poslouchej: jakmile spatříš cara Kostlivce, padni na kolena, přímo k němu lez; zadupe-li, nelekej se; začne-li nadávat, neposlouchej; jen lez a dosti; co bude později, uvidíš.

A carevna Marie udeřila do země svojí maličkou nožkou; ihned rozestoupila se země a oni společně sestoupili v podzemní království. Vidí carevič palác Kostlivce Nesmrtelného; byl celý vytesán z kamene karbunkulu a jasněji než nebeské slunce všecko pod zemí osvětluje. Carevič Ivan odvázně vchází: Kostlivec sedí na trůně ve světlé koruně; oči se mu blyští jako dva smaragdy; ruce má s klepety. Sotva spatřil ho zdaleka, hned padl na kolena carevič Ivan. Kostlivec pak zadupal; zablýsklo se hrozně v zelených očích a tak zakřičel Kostlivec, že klenby podzemního království se zachvěly. Vzpomněv si na slova carevny Marie, carevič Ivan lezl na kolenou ke trůnu; car hlučí, carevič pak leze a leze. Naposledy bylo caru do smíchu.

„Dobře s tebou, nezbedo,“ vece car, „podařilo-li se ti mne rozesmát, nyní s tebou nebudu se pouštět do hádky. Prosím, rač k nám do podzemního království. Ale věz, za svoji neposlušnost musíš nám vykonat tři služby; zítra se vyrovnáme. Nyní je již pozdě. Jdi!“

Tu dva dvorní sluhové vzali careviče Ivana pod paže velmi uctivě, šli s ním do pokoje jemu vykázaného, otevřeli dvěře, poklonili se careviči hluboko, odešli, i zůstal tam on sám. Bezstarostně lehl si na postel a rychle usnul tvrdým spánkem.

Nazejtří po jitra časně car Kostlivec zavolal k sobě careviče Ivana.

„Nuže, careviči Ivane,“ vece car, „nyní se podíváme, co dokážeš. Rač, na příklad, dnešní noci vystavět nám palác: aby střecha byla zlatá, zdi z mramoru, okna křišťálová, kolem něho pravidelný sad a v sadě rybníky s karasy. Vystaviš-li tento palác, zasloužíš si naši carské milosti, nevystaviš-li, nestýskej si, prosím, . neudržíš své hlavy!“

„Ach, ty zatracený Kostlivče!“ pomyslíl si carevič Ivan, „hle, co jsi sobě usmyslíl, dej si pozor, prosím!“

S těžkým zármutkem vrátil se do svého pokoje, i sedí zarmoucen. Jest již večer. Hle, tu lesknoucí se včelka přiletěla k jeho okénku, tluče sebou o tabule, i slyší hlas: „Vpusť mne!“ Otevřel kukátko okénka, včelka vletěla a náhle proměnila se v carevnu Marii.

„Pozdrav Bůh, careviči Ivane. Proč jsi tak zadumán?“

„Bezděčně se člověk zadumá — tvůj otec má namířeno na moji hlavu. “

„Co pak učinit jsi se odhodlal?“

„Co? Nic. Ať mne připraví o hlavu: dvakrát smrt na člověka nepřijde, a jedné smrti člověk neujde.“

„Nikoli, můj milý careviči Ivane, nesmíme ztrácet odvahy. Je snad to neštěstí? Neštěstí přijde později. Nermuť se. Sám víš, že přes noc přichází dobrá rada. Jdi spat. Zítra pak co nejčasněji vstaň, tvůj palác bude již vystavěn. Jenom choď s kladívkem a poklepávej na zeď.“

Tak také všechno se stalo. Ráno ještě před úsvitem, než ukázaly se ranní červánky, z komůrky vyšel carevič Ivan . . . hledí, palác pak je už vystavěn, takový čarokrásný, že to ani nelze říci. Kostlivec žasl; nechce zrakům věřit.

„Ano, jsi ty chytrák bez žertu,“ tak řekl careviči Ivanovi. „Vidím, že máš dovednou ruku. Tu však uvidíme: budeš-li rovněž tak prozíravý? Mám třicet dcer, krásných careven. Zítra postavím je všechny podle sebe; ty budeš povinen třikrát jíti mimo a po třetí bez omylu poznat moji nejmladší dceru, carevnu Marii. Nepoznáš-li ji, hlava dolů! Jdi!“

„To si vymyslíl něco moudrého, strašák!“ myslil si carevič Ivan, sedě pod oknem. „Abych nepoznal carevnu Marii . . . co pak je tu obtížného?“

„Obtíž pak je tu taková,“ mluvila carevna Marie, vletěvši jako včelka, „že neujmu-li se tebe, neštěstí tě nemine. Je nás všech třicet

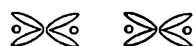
sester, a všechny máme stejný obličej. A taková podobnost je mezi námi, že sám otec náš jen podle šatů může nás rozeznávat.

„Nuže, co pak mám dělat?“

„A tohle: já budu ona, u níž na pravém líci spatříš mušku. Ale dej pozor, buď opatrný, velmi dobře si nás prohlížej, snadno je udělat chybu. Na shledanou!“

A včelička zmizela.

(Dokončení.)

Rodný kraj.

Když tichý večer přijde k nivám,
a měsíc stoupá zlatobledý,
tu v rodný kraj se vroucně dívám,
a nořím v něj své toužné hledy.

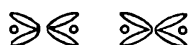
Když hvězdy září s nebes výše
vždy ret můj šeptá sladce, tiše:
„buď požehnána, matko zemi,
ty's nejkrásnější mezi všemi!“

I ráno, když se budí ptáci,
a slunce hýří v nebes pláni,
zrak můj se ve kraj rodný vrací,
já v něj se dívám bez ustání.

Za zpěvu ptactva, mezi květy
své k zemi stiskám prudce rety,
a roztouženě, zbožně, tiše
si šeptám ke své rodné líše:

„Ty rodná, krásná matko zemi,
ty s nejdražší mi mezi všemi!
Jsem dítě tvé, ty zas má máti,
k níž vždy mne dětská láska chvátí!

Vilma Prácheňská.

Na Oravě.

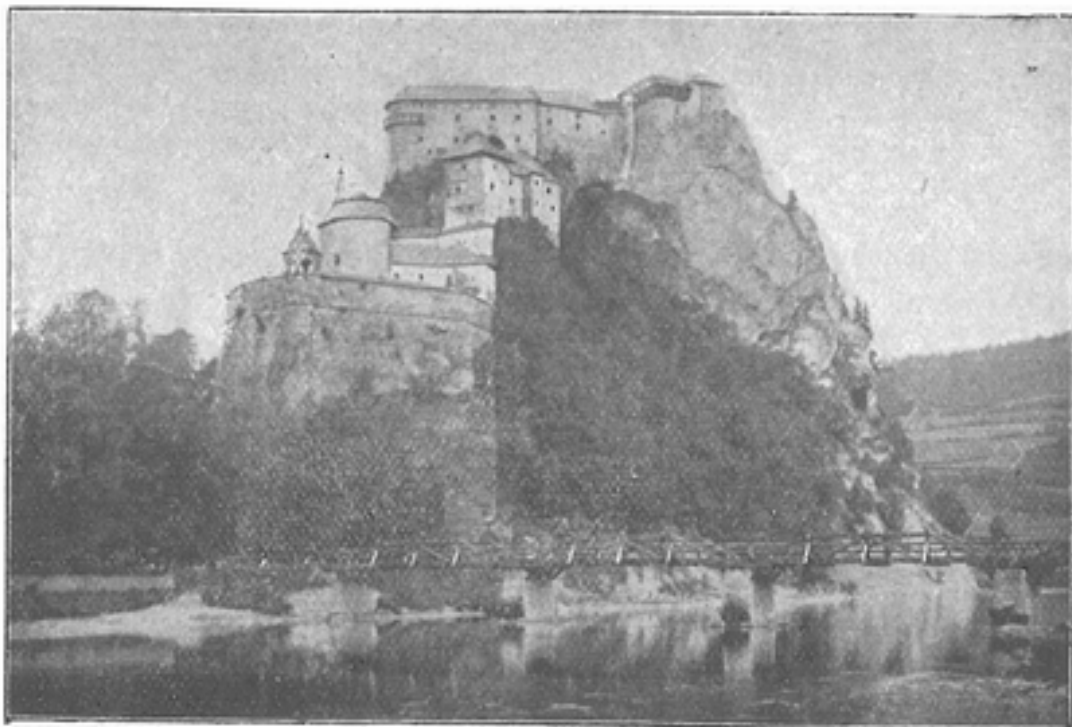
Momentka z cest. — Vypravuje **Karel J. Zákoucký**.

K nejvděčnějším našim výletům patří Slovensko. Nikde n ní tolik jímavé krásy jako na Tatrách a po všem Slovenském kraji pod Tatrami a nikde takového přijetí jako mezi slovenskými bratry.

A kdo navštíví Slovač, nechť nezapomene navštívit hrad Oravu. Odtud si odnese nejkrásnější památku na Slovač.

Až do nedávna bývala cesta na Oravu velmi neschůdna, zbudováním oravské dráhy výlet usnadněn, cesta zpříjemněna. Východiskem je Turčanský Sv. Martin.

Výlet na Oravu vyžaduje den, ale nikdo toho času neželí. Celá krajina, kterou se dráha vine, jest zajímavá. Hned před Kralovany poutá oko naše starobylá zřícenina hradu Sklabiny. Škoda však, že jen na krátko. Jen se ukáže a již mizí za horami.

Hrad Orava.

Sotva za kralovanským nádražím projedeme tunelem, ocitáme se v krajině, jejíž krásu sotva by vystihl štětec nejdovednějšího malíře-krajináře v té věrné nádheře, v jaké se nám jeví. Zmizely holé stráně Štúrovských vrchů a na místo nich vytýčila se pásma olesněných hor, jichž úbočí sevřela údolí tak těsně, že silnici a dráze po břehu veselé řeky se táhnoucím lidé jen s námahou proklestili místo. Je něco nevystihle krásného v tom údolí. Dívali jsme se po starých mohutných lesích, po pěnících se vlnách a přáli si: „Tak sám tu být — tak sám — nikým nevyrušován!“ A krásu údolí dostupuje svého vrcholu u tak zvaného „Janošíkova stolu“ — skaliska to z vody vystupujícího.

Jako had vine se údolím říčka; jako had vine se dráha a stoupa výš a výše do oravské stolice. Minuli jsme Párnici, Jatebné, Velkou Ves a když pak za velkým Bystercem ukázaly se nám veliké železné mosty, tušili jsme blízkost Dolního Kubína.

Dolní Kubín je stoliční město. Pohled naň je půvabný. Bílé jeho domky vykukují ze zeleně zahrad, do výše týčí se věže dvou výstavných chrámův a pozadí jest olemováno oravskými vrchy. Dolní Kubín jest jedním střediskem slovenských vlastenců. V popředí jich stojí Hvězdoslav (Ország).

Krotcí emuové v oboře.

A zase nás unáší vlak dále. Mijíme Bziny, Medzibrodzie a již se nám ukazuje nová staniční budova s nápisem: Arvaváralja. Jsme u cíle cesty, jsme v Oravském podzámku. Ač rádi jsme byli, že jsme u cíle své cesty, přec neradi jsme vystupovali. Uvažovali jsme právě o tom, že vísky v oravské stolici mají zcela jiný vzhled než vísky jiných stolic. Při starobylém kostelíku s dřevěnou omšelou zvonící kupí se dřevěné chalupy v řadu a malými okénky ze širokých rámců zvědavě pohlíží za příchozími.

I za námi pohlížely. Ale my vystoupivše z vlaku, již jsme na ně nemyslili. Nebylo možno. Nás zcela upoutal rozlehlý zámek strmící na vysokém vrchu. Stáli jsme jako přikováni a jako očarováni po-

hlíželi jsme k němu hluboce dojatí. Něco tak velikolepého jest zřídka kde spatřiti.

Řada smělých staveb na vrchu přímo nepřístupném stála před námi a příjemně odrážela se od zeleně tmavých, rozsáhlých lesů po vúkolních vrších. A hned na úpatí vrchu spatřili jsme příkrčenou vísku Oravský podzámek. Obyvatelstvo její počtem asi 400 osob jest převážnou většinou slovenské. Proto radostně jsme se dali vpřed. — Nejprve nás vedla cesta šťavnatými lučinami. Přešedše široký dřevěný most překlenutý přes řeku Oravu, octli jsme se v podzámku asi v XVIII. století zbudovaném, odkudž stinným stromořadím ale příkrou cestou kolem sochy sv. Jana Nep. stoupáme k první bráně hradní. Znak a počáteční písmena i letopočet hlásají, že tato dolní část hradu byla vybudována za hejtmanování Jana z Dubovce, tedy asi v první polovici XVI. století.

Hrad sám sestává vlastně ze tří částí. Nejvýše, na samém temeni vypíná se tvrz, odkudž otvírá se čarokrásná vyhlídka na daleký kraj; níže jest část střední s jinou tvrzí a kostelíkem a konečně část nejnižší. Vystupující nahoru, probírali jsme celou historii hradu. — Jest dosti zajímavá. Ale ač nesahá daleko do minulosti, přec není známo, kdy byl hrad postaven. Již roku 1010 připomíná se Orava jako zámek královský. Později náležela Orava synům župana Dětricha Bajassa, od nichž r. 1267 převzal ho zase král Bela IV. Ale již roku 1298 připomíná se jako jeho majetník Matouš Trenčanský, později Ladislav Opolský a po něm palatin Mikuláš Garai. Roku 1440 dobyt byl Jiskrou z Brandýsa a roku 1474 opanoval ho Petr Komorovský. Ale již roku 1484 věznil tu král Matiaš Korvin kaločského biskupa Petra de Varda a na to střídali se jeho majitelé rychle. Sluší vzpomenouti Jana Zápolského, Mikuláše Kostku a Jana z Dubové, který tu mnohých změn a oprav provedl zvláště v části střední. Po jeho smrti, že zemřel bezdětek, nastaly spory o Oravu. Konečně dostala se do rukou Frant. Thurzy a doba vlády Thurzů byla pro Oravu dobou nejskvělejší. Po Thurzech vládli tu Tökölycoi, kteří hrad nebyvale opevnili. Ale všechna opevnění byla marna proti zradě, kterouž hrad přešel do rukou císařského jenerála Sporcka a zůstal od té doby nějaký čas zase majetkem královským. Roku 1703 zmocnil se ho Rákoczy, ale již roku 1711 byl zase dobyt a zůstal majetkem královským. Roku 1800 byl velice zpustošen požárem, ale byl zase znovu vybudován, ač stavitel, který tuto opravu prováděl, mnoho nevkusného tu zavinil.

Zatím přešli jsme úzký dvůr, přešli dlouhou branou, octli se v tunelu pod gloriem a vyšli do druhého dvora k hradnímu kostelu. V kostele mezi mnohými památkami zvláště vyniká mramorový nádherný náhrobek Jiřího Thurzy, hlavní oltář, kdež na zdi zeměkoule vyřezáno jest peklo se zatracenci, a v sakristii jsou mnohé věci, které byly nalezeny ve hrobce Thurzově.

Po prohlídce kostela uchýlili jsme se do zámeckého musea. Jest velmi bohato na sbírky přírodopisné, technologické a kulturně-historické. Zvláště zajímavé jsou modely, které znázorňují celý život na Oravsku. Zde uloženy jsou i nálezy archaeologické a též zajímavým doplňkem musea jest stará hradní kuchyň a zbrojnice.

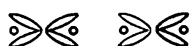
Neméně zajímavé jsou i hradní pokoje. Skoro v každém našli jsme starobylé obrazy, které jsou skvělým důkazem, že již v minulosti bylo zde umění pěstováno a také asi štědře podporováno. Zajímavý jest obraz Alžběty Thurzové († 1626), manželky Jiřího Thurzy. Jest dokladem, jak malebný kroj nosíval se na Oravsku. Také mnoho starobylého nábytku nalézá se v jednotlivých komnatách.

Po prohlídce této části stoupáme po schodech mezi dvěma ležícími lvy do následujícího dvora. Jdeme kolem studny asi 96 metrů hluboké a zásobované prý vodou z řeky Oravy. K této studni poutá se pověst, že prý v ní zahynula sličná dcera Jiřího Thurzy a hovorný náš průvodce ihned celou pověst nám vykládá. Posloucháme ho a stoupáme výš a výše. Úzké schody vyvádějí nás k malé brance, kterou vcházíme do nejvyšší části hradu.

Odtud rozhlížíme se na všechny strany a oko radostně těká dál a dále po širé části krásného Slovenska a duše podléhá mocným dojmům a na mysl tlačí se verše Adolfa Heyduka, jež bychom tak rádi, než odejdeme, pronesli k lidu slovenskému:

Nes, vytrvej, sil ducha muk svých žárem,
tuž křídla odvahy, výš vzlétej, výš,
pak vlkům hrůz, již rvou tě křivdy spárem,
k své touhy slunci spíše doletíš.

Svou duši chraň, svých otců jazyk svatý,
nech zlatem zvoní odrodilců svod,
bdi! za Jidášův peníz Bohem klatý
a skývu chleba nedávej svůj rod!

Emuové.

Kníže Karel Ludvík z Hohenlohe na Poděbradech v Čechách má ve své tamní oboře různá cizozemská zvířata, jež svými zvláštnostmi vzbuzují obdiv všech přátel přírody.

Z ptactva jsou tu chováni neobyčejně vzácní emuové čili pštrosi australské, příbuzní to pštrosa afrického a amerického, blízcí však úplného vyhubení ve vlasti své. — V lesích východní Austrálie, kde před sto lety proháněla se ještě hejna obrovských těchto ptáků, jsou již jen tu a tam poslední jich zbytky a nebude-li jich všemožně šetřeno, jistě, že co nejdříve nebude po nich ani památky a jen potomci jejich v cizině, jakožto ptáci zdomácnělí, přežijí původní svůj rod.

Emuové jsou menší než pštros africký, ale přec měří „jen“ jeden a tři čtvrti metru výšky. Peří jejich není jako obyčejné, nýbrž stětinaté. Tento zajisté zvláštní zjev objevuje se pouze v končinách Austrálie, kde je plno podivuhodných zvláštností nejen mezi živočištvem, nýbrž i rostlinstvem. Navrch těla jsou barvy hnědé, vespod světlejší. Jinak i tělo jejich jest zavalité, krk dlouhý, na němž sedí malá hlava s očima jiskřícíma. Krásné oko jejich rozhlíží se po krajině a vidí na velikou vzdálenost. Jakmile některý spatří nepřítele, prchá s místa a s ním i ostatní jeho druhové. Nemajíce řádného ocasu ani křídel, nelítají, ale zakrnělými křídly při chůzi a běhu udržují tělo v rovnováze. Znamenitě však utíkají, skáčou a hrabou. K těmto výkonům uzpůsobují je silné, pružné nohy, které mají po třech prstech s hrubými drápy. Sílu mají tyto ptáci ohromnou a jedinou ranou jsou s to přeraziti člověku holeň nebo usmrtiti sebe statnějšího psa.

Maso jejich velebí se jako výborná zvěřina, ač je tuhá a chuti poněkud sladké. Pro kuchyni hodí se hlavně stehna, která jsou tak veliká, že na příklad jistý lovec emuů byl na smrt utýrán, než odnesl 2 kytý čtvrt hodiny cesty.

Samice snáší 6 až 7 tmavozelených vajec do vyhrabaného důlku v zemi a samec sedí na nich 58 dní, ničeho téměř po celou tu dobu nepožívaje. On také sám na rozdíl od našich ptáků mláďata i odchovává a proti samici, macešsky s nimi zacházející, jich brání.

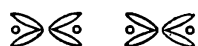
Emuové ze všech pštrosů by se u nás nejlépe dařili, ježto snášejí i kruté mrazy a sněhové vánice. Na ujmu plemenitby emuů je ta okolnost, že doba hnízdění, australské jaro, připadá na naše podzimní měsíce a krutá zima máří často péči pěstitelovu. Přes tyto nesnáze

přece však odchovalo se v uvedené oboře již několik mláďat a i mladí vydrželi tu zimu bez pohromy.

Z toho vidno, že by se emuové skutečně tady udrželi. Konečně uživiti tyto ptáky lze snadno, neboť nevyžadují obzvláštní péče. Spokojí se zrním a zeleninou a mimo to snadno zkrotnou.

V poděbradské oboře jsou emuové tak krotcí, že přibíhají ku knížeti pánu anebo k myslivci, jakmile je spatří, očekávající nějakého pamlsku.

Václav Kálal.

Svatý Martin.

Svatý Martin na bělouši
již k nám zavítal.
Od půlnoci větřík chladný
na cestu mu vál.

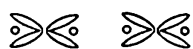
Kudy jel, tam severák mu
sněžný sypal květ,
podkoviček běloušových
na něm neslyšet.

Přejel v noci naší vískou,
vážnou maje tvář,
od postroje stříbrného
zdaleka šla zář.

Tak tu přejel beze stopy,
bílý květ zbyl jen. — — —
Jaká radost vzešla dětem
v jitru druhý den!

Pole, luka, všecky chaty
stříbrem přioděl
svatý Martin, když tu v noci
včera ujížděl.

Edv. Elpl.

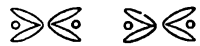

Slovácká kapela.

Obyvatelstvo Moravy různí se nářečím a krojem, ale venkonce jest svérázné a zajímavé v každém kroji. Nejzajímavějším krojem pak jest Slovácko. Naše kapela jest právě připravena na první kousek, tak zvaný „volavý“ Stojí před hospodou v celé své parádě. Tmavomodré nohavice s bohatým šňurováním vězí jim ve vysokých botách, aby se nezablátili, když musejí třeba i za deště přes pole, a na hlavě mívají vysoký klobouk pentličkami a housenkami vyšňořený. Vesta bývá delší z bílého flanelu hojně knoflíčky (bombičky) opatřena a u kapes a šušků pestře zdobena. Obyčejně ji nazývají kordulkou. Košile bývá různá, ale nejčastěji s rukávy úzce končenými, na ná-

prsence, límci a manžentách červeně a modře vyšívána. Slovák rád si vychází bez kabátce, čili jak říkávají bez lajblu. Je-li však jen poněkud chladno, obléká se v lajbl většinou bílý flanellový až přes kyčle sahající s červeným přeložením u rukávů a takovým též podložením v předu. V rohu bývá pravidlem nějaká výzdoba. Slovácká hudba má zlaté časy na konec „fašanku“ (masopustu), o poutích a hodech. Že si někdy vyjdou a chase i mimořádně zanotí, rozumí se samo sebou.

K. J. Z.

Obrázek.

Po polích ze široka rozběhl se vítr. Pádil k lesu a před sebou hnal sloupy sněhu. Kde byl vršek, tam jej sebral, kde byla dolina, tam sněhu nasypal. Koukal si při té práci divoce.

Když vše srovnal, pustil se do lesa. Štíhlý bouček hned s kraje až k zemi sklonil, do chomáče křoví zajel, až to zachrastilo. Pustil se úvozem do stráně vzhůru a hučel jako divoch.

Tu na záhybu vrazil čelem do staré jedle a náhle ztichl. Na jedli zazvonil v rámci pod sklem svatý obraz. — Matička tam v klíně držela malé Jezulátko. Usmívalo se a rozpínalo obě ručičky, jakoby jimi chtělo někoho k sobě přivinouti.

Přihopkoval sem zajíček, sedl na bobek, zapanáčkoval a pustil se dále. Přilétla sýkorka, sedla na rámeček, zašveholila a uletěla. Šel tudy hajný, smekl a pokřižoval se. I ten vítr na ráz utichl.

Hle! Tam s kopce jde úvozem malý dráteníček, pasti a hrnky mu na zádech rachotí — jde sám a sám. Ode vsi ke vsi jde, do země hledí a na matičku — daleko za horami — vzpomíná.

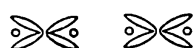
A tu náhle jakoby ta matička na čelo mu prstem zaťukala, pozvídá modré oči. A již klobouček s hlavy letí do sněhu, dráteníček padá před obrázkem na kolena a modlí se a modlí... Jezulátko na obrázku rozpíná svoje drobné ručky, jakoby tu jeho krásnou modlitbu chtělo k srdéčku přivinout.

Má Jezulátko také dobrou matičku. V klíně je drží a usmívá se na ně. Ví ona dobře, dráteníčku, že ses modlí za svou matičku!

Malému dráteníčkovi zasvítily oči. Pokřižoval se a políbil jedli. Výše nemohl. Vesele se pustil s kopce dolů k vesnici. Z dále se ještě dvakrát po obrázku ohlédl.

Jdi, dráteníčku, jdi — a zdráv dojdi brzo ke své matičce!

B. Jásková.

Čert a bába.

Pohádka z Horácka. — Napsala **Vlasta Pittnerová.**

To bylo rámusu v pekle! — Napadlo Luciperovi, že bude přehlížeti pekelné své voje a přesvědčí se o spolehlivosti svých poddaných. Byli někteří z nich spurní, někteří neposlušní, někteří líní a co nejhoršího, totiž za nejhorší pokládáno: někteří byli hloupi.

A je-li čert hloupý, tedy je hloupějším než kterékoliv zvíře.

Luciper vyslychal, tázal se, nechal mluvit svědky proti i ku prospěchu nařčených; káral, určoval tresty a přijímal omluvy a sliby.

Jeden z mladších čertů, na kterého byla žaloba, že jest i líným i hloupým, byl odsouzen k trestu, že musí na dva roky jít nahoru na svět někam do služby a dokáže-li, že odložil lenost a polepšil se ve svojí hlouposti, že bude přijat na milost a bude užívatí všech pekelných radovánek. Nedokáže-li, stane se otrokem, kterého bude kdokoliv z ostatních čertů moci k jakýmkoli službám používatí.

Této pokuty hrozili se všichni čerti a ten odsouzený pelášil z pekla s pevným předsevzetím, že svoji lenost a hloupost předá někomu z lidí. —

Přišel na svět a sháněl se po službě. Našel ji brzo; tehdy se lidé čertů tuze nebáli. Buď je zažehnali, anebo jich hleděli použití k rozličným službám. Dopadlo to někdy špatně, tak že doposud lidé říkávají, že ten neb onen nápad jim byl sám čert dlužen, strkajíce na tohoto vlastní svoji vinu.

Náš čert že byl líný, aby dlouho chodil a hloupý, aby přemýšlel, k čemu se zavazuje, přijal službu u baby čarodějnice, která si vyšla na rozcestí hledat služku neb sluhu. Bylo to v noci před prvním májem, a baba dojela na rozcestí na koštěti.

„A co ty tady, ty smutný čerte?“ tázala se baba líného hlupáka.

„Ach, milá ty babo, hledám služby. Jsem na dvě leta vypo-
vězen z pekla a nesmím se dříve vrátit,“ vzdychl čert.

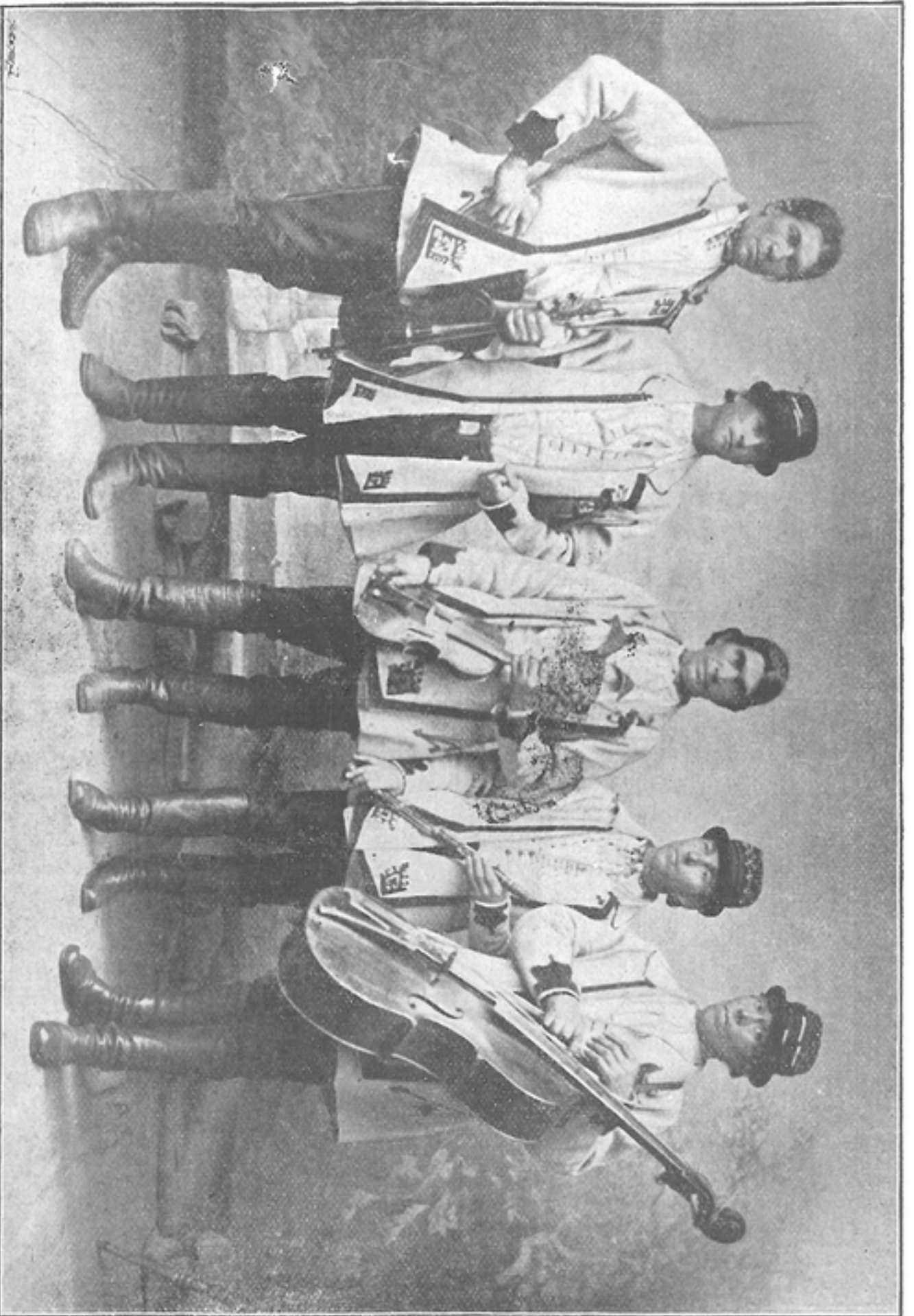
„Co pak's provedl?“

„Jsem hloupý a líný. Mám dvě léta na světě sloužit a pak, až donesu, co jsem si vysloužil, rozhodne se nade mnou.“

„Chtěl bys sloužit u mne?“

„I chtěl, abych se nemusel dále trmácet. A co mi dáš za službu a jakou mzdu?“

„No, služba nebude těžká. Za sedmi kopci v dědině mám chalupu a pole. Ty budeš mi kozy pásat a pole pomůžeš obdělávat. Budeš-li hodný, budu tě dobře živit a udělám ti všelicos pro radost. A s políčkem

Slovácká kapela.

Kolíhala baba čerta
na pařezo lipovým:
hajé, hajé, čerte mlade,
a já na tě nepovím.

to uděláme tak: Co zasejeme, dostaneš ty jeden rok, co urodí se navrchu. a já, co vespod, a druhý rok naopak. Jsi spokojen?“

Čert byl líný déle se smlouvat, podal babě pazour, a tato usadivši ho před sebe na koště, ulétala s ním až do dědiny, kde měla svůj majetek.

Lidé se jí báli a nechodili k ní, dostala-li kdy návštěvu, byly to soudružky čarodějky. Ani na práci nedali se lidé rádi k ní zjednat, ač dobře zaplatila. Ale báli se, vidouce, že orá baba dřevěným pluhem, do kterého zapřáhla dvě černé kozy, báli se, aby neproměnila svoje dělníky v nějaká zvířata, i vymlouvali se všelijak.

A tak počala baba s čertem hospodařit. Vyjeli orat na políčko. Čert měl orat a baba poháněla kozy. Než záhy musela popoháněti čerta víc než kozy a notně hubačila, jakého si to zjednala pacholka.

Než přece za několik dní políčko zorali a nyní mělo se něčím oseti.

„Tedy, čerte, pamatuj si. Letos patří vrchní úroda tobě, spodní mně. Já co vzroste pod zemí, ty co vyroste nad zemí,“ opakovala baba čertovi úmluvu.

„Ale ano, ale já bych si ještě rád trochu odpočal, chce se mi spat a jsem od té práce polámán,“ naříkal líný čert.

„I jak chceš, a víš co, abys ještě lépe si odpočal, já tě trochu pokolíbám. Neboj se, kdyby se na tebe z pekla ptali, co a jak děláš, tož na tebe nepovím, vždyť jsi ty ještě takové mládě, takové čířtě, pojď, čertíčku, pojď, budeme se kolíbat,“ vybízela baba.

Čert rád svolil.

Baba donesla z komory korýtka, ve kterém býval vysypán hrách nebo kroupy a jiné zásoby, zaklesla na obou koncích lýkové provazy a šla s čertem kousek za chalupu, kde se nacházel mohutný pařez lípy, kterou sklátil před lety blesk.

Na tento pařez usedla baba, zavěsila na pahýly téhož provazy, čert vlezl do korýtka, uložil se pohodlně a bába ho kolíbala, zpívajíc k tomu skuhravým hlasem:

„Kolíbala baba čerta
na pařezo lípovým:
hajé, hajé, čerte mladé,
a já na tě nepovím.“

Čert si liboval, záhy usnul a baba zatím šla a osela políčko.

Nasela semene mrkve, a když se čert probudil, potěšila ho zprávou, že je práce obstarána. Také pověděla čertovi, že nebude již mnoho práce s úrodou.

„Leda trochu pletí, a k tomu máš silné drápy na pazourech,“ dodala a čert odpověděl, že by se raději kolíbal než pracoval.

„I to se ti může stát,“ smála se baba úšklebně a kolíbávala čerta obyčejně při měsíčku. Lidé z dědiny se věru otrásali hrůzou, šli-li náhodou kolem a zaslechli tu babinu písničku:

„Kolíbala baba čerta
na pařezo lipovým:
hajé, hajé, čerte mladé,
a já na tě nepovím.“

Semeno mrkve na políčku vzešlo, muselo se trochu proplet, baba měla k této práci nacvičeného černého kocoura a černou kočku, kterýžto párek dovedl tak dobře plet, jako kozy orat.

Čert plet také, ale obyčejně se při pletí převalil a usnul. Ale ani se spaním se mu nyní dobře nedařilo. Míval špatné sny obavou před Luciperem, doví-li se tento, jak je on nadále lživým.

Baba potěšila ho vždycky, že ona na něho nepoví a kolíbala ho v korytku každého večera usednouc na lipovém pařezu.

Přišel podzim a vyrostlá mrkev se měla sklízeti.

Baba sehnala na pole kozy, které mrkev rohy vyrypovaly, kocour a kočky odhryzovaly nať a baba nakládala mrkev na vozík. Když byla hotova, zavolala čerta, který se na mezi povaloval, a ukazujíc na hromadu natě, řekla: „Zde je tvůj podíl z úrody, to, co vyrostlo navrchu.“

„Co s tím budu dělat?“ ptal se hloupý čert.

„Co chceš,“ smála se baba.

Čert očuchával nať i šel do dědiny, hledaje, komu by ten svůj podíl prodal. Ale nikdo nestál o takové zboží, měliť lidé dosti krmiva pro dobytek a když konečně přece se po několika dnech kdosi vypravil podívat se na to čertem nabízené zboží, nechtěl je ani zadarmo. Bylať nať navrchu hromady zvadlá, vespod shrnilá a nehodila se k ničemu.

Čert se škrabal mrzutě za ušima a baba musela ho denně kolíbat, aby zapomenul na tu mrzutost.

„Však napřesrok mne, babo, neošidíš!“ sliboval čert babě.

Zimu čert prospěl. A z jara byl ještě línější. Při orání nerad pomáhal a když se mělo set, nechtělo se mu do práce. A baba ukolíbala ho za poledne a zasela zatím na pole ječmen. Čert byl rád, že nebylo potřebí žádného pletí a povaloval se po celé léto, těše se vždy na večerní kolíbání.

A při žních baba dala kozám a kočkám odhryzati stébla s klásky a čertovi zbylo strniště.

Škrabal se mrzutě za ušima a když ho baba večer kolíbala, nemohl ani při kolébání usnouti. To strachem.

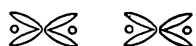
Však když právě zpívala, vlastně skuhrala: „A já na tě nepovím“, zachvěl se pařez lípy, z tohoto vylítl o ohnivých křídlech sám Luciper a zařval: „Pověz nepověz, já vím!“

Baba se lekla až s pařezu spadla.

„Ty se neboj, buď pyšnou, že's ošidila čerta,“ chechtal se Luciper.
„Však ty nám neujdeš!“

A chytla líného a hloupého čerta za nohu, zmizel s ním ve vykotlaném pařezu.

S čertem bylo zle. Stal se v pekle otrokem a jen se těšil, až se tam dostane ta baba, že pak on ji pokolíbá v ohnivém korýtku. A zpívat že bude muset k tomu sama.

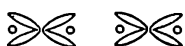
Roste jedle.

Roste jedle v širém lese,
shora pěkné šišky nese;
veverky tam sedí spolu,
loupou je, házejí dolů.

Házejí je na palouček
myslivcovi za klobouček,
za klobouček s pírkem sovím,
já to na vás, šelmy, povím!

Povím já to myslivcovi,
on má pěkný klobouk nový,
on má pušku na řemeni,
blýská se mu na rameni!

B. Lenta.

Vypravujme si.

Pro čtenáře „Andílka“ sebral **Ignát Zháněl**. — (Dokončení.)

Přísný poddůstojník. Blíže Heidelbergu konalo se velké vojenské cvičení. Vojákům se přísně poručilo, že nikdo nesmí nic poškodit, ani žádného ovoce se stromu utrhnouti. Tu zpozoroval při pochodu četař, kterak jeden voják utrhl zralou karlátku. Hned zastavil celou četou, a voják musil nití uvázat utrženou karlátku na strom, s něhož ji vzal. „Proti rozkazu se nesmí jednat,“ rozhodl poddůstojník.

Otázky dětí. Říkává se, že deset mudrců nezodpoví otázek jednoho dítěte. Každé dítě je zvědavé a ptá se na vše možné i nemožné. V Anglii vychází časopis pro děti; redaktor vyzval malé čtenáře, by se ho ptaly, nač chtěly, a slíbil, že jim podá poučení. Ale brzo uznal, že nemá tolik rozumu, aby uspokojil zvědavost čtenářů svých. Ně-

kolik otázek dovedl sice zodpovědět, ale brzo byl tázán na věci, jimž sám nerozuměl a jimž nerozuměli ani jiní lidé, kterých se tázal o radu. První otázky, jež došly, zněly: Proč zbarví bílý kouř parního železničního stroje všechny tunely na černo? Proč mají živočichové, kteří žijí v trávě aneb v listí stromů, zelenou barvu? Tyto otázky dovedl zodpovědět redaktor, ale následujícím již nepřišel na kloub: Kam jde rozum, když člověk spí? Proč jsou ženy zbožnější než muži?

Něco o hodinách. V Anglii jsou na věži kostela v Peterboroughu hodiny, které pocházejí z roku 1320. Zhotovil je mnich, který byl dovedným hodinářem. Závaží má váhu půldruhého metráku a visí na šňůře dlouhé 90 metrů. Hodiny nemají ciferníku, tlukou velkým kladivem na zvon. — Po patnáct let pracoval obuvnický mistr Wegner v Elsasku na hodinách ze slámy. Vše, i nejmenší kolečka, ciferník, šrouby jsou ze stébel slámy. Hodiny tyto jdou úplně správně a jsou vystaveny v berlínském průmyslovém museu.

Duchapřítomnost úředníková. Jednoho rána vyšel z kanceláře na nádraží krakovském podúředník poštovní Olszewski. Tu upozoroval, že vyjíždí z nádraží vídeňský rychlík a jede na koleje, na nichž stojí několik nákladních vozů. Nepozbyl duchapřítomnosti. Mžikem svlékl zimní plášť, skočil doprostřed kolejí, kudy jel rychlík a dával pláštěm znamení, by vlak zastavil. Strojvedoucí ho upozoroval, vypustil páru a zastavoval vlak. Vzдор tomu byla srážka, ale tak slabá, že se nikomu z cestujících nic nestalo, jen se rozbilo několik oken. Vlak se opozdil o čtvrt hodiny a mohl jeti dále, až byly odstraněny vozy nákladní. Kdyby poštovní podúředník nebyl měl tolik duchapřítomnosti, bylo by se stalo hrozné neštěstí, při němž mohlo zahynouti mnoho lidí, neboť rychlík byl úplně obsazen. Nikdo nemohl vysvětlit, jak se dostaly nákladní vozy na kolej, která měla býti úplně volná.

Odvážní zloději. Po blízku Budapeště je velmi mnoho letohrádků, v nichž přebývají v létě boháči z tohoto města. Inženýr Szabó měl tam též své letní obydlí. V letoším červenci přijel k jeho letohrádku vůz, kterým se stěhuje nábytek. Když zastavil, slezl s něho slušně oděný pán, šel k domovníkovi, představil se jako majitel závodu záslatelského, Szechyi, a vyprávěl, že přichází na rozkaz pana inženýra Szabó, aby odvezl všechnen jeho nábytek zpět do města, protože zde již nemíní bydlet. Domovník se sice divil, že mu majitel letohrádku nic o tom neřekl, ale když mu Szechyi ukázal klíč od bytu, který prý mu inženýr odevzdal, nic již neříkal a sám ochotně pomáhal čtyrem nádeníkům, které Szechyi s sebou dovezl. Vůz byl brzo naložen, odjel a Szechyi dal domovníkovi klíč od prázdného bytu. Ale večer přijel

inženýr Szabó a náramně se divil, když mu domovník vyprávěl, že je byt jeho úplně prázdný a že jeho nábytek byl ráno z jeho rozkazu odvezen do města. Bylo zřejmo, že byl inženýr velmi drzým zlodějem okraden. Szabó má škody několik tisíc korun. Vše oznámeno policii, ale nic nenašla, zloději beze stopy zmizeli.

Vypravuje pohádky. Po Anglii cestuje starší, ctihodná, stříbrovlasá paní, která se žíví vypravováním pohádek. Přijela z Ameriky, kde měkkým, roztomilým hlasem vykládala pohádky v rodinách boháčů, ale i ve velkých místnostech, kde bylo na tisíce posluchačů malých i velkých. Bývala dříve učitelkou frančtiny, ale od mládí četla nejraději pohádky; několikráte vypravovala je svým malým žákům, a těm se vždy její pohádky velice zamlouvaly. Proto se rozhodla, že zanechá vyučování a bude se žíviti jako vypravovatelka pohádek. Když ponejprv veřejně vystoupila, oděla se jako stařenka a pak začala vypravovati. Brzo byla po celé Americe známa, a zvali ji do všech velkých měst, by přijela a pobavila pohádkami nejen mládež, ale i dospělí. Hlavně mládež jest jejím vypravováním nadšena a nemůže se jejími pohádkami ani nasytiti. Paní tato jmenuje se Sheloková.

U vodníkovy tůně.

Pohádka. — Napsala **L. Grossmannová-Brodská.**

Bylo tiché, modrojasné jezero, v jehož čisté a lesklé hladině se odrážel nebeský blankyt a jehož vlnky podobaly se tekutému zlatu, kdykoli nad nimi slunéčko zazářilo.

Krásné jezero, půvabné jezero, jenže kdesi v zatáčce u zeleného břehu nalézala se zlopověstná vodníkova tůně, před jejíž blízkostí rodiče své dítky důtklivě vždy varovali.

Bylo to na pohled pěkné místečko. Na travnatém, zvolna k vodě se naklánějícím svahu rostly olše a nízké vrbové keře, kolem jejichž prutů táhly se nahoru bílé, růžové i modré zvonky svlačce; vysoký trávníček podobal se měkkému aksamitu — kdo poprvé šel kolem, každého to lákalo, aby si zde poseděl a odpočinul. Ale běda, pak-li ničeho netušící chodec nechal se svéstí lákáním vodníka, jenž opodál na konci tůně pod rozložitou vrbou měl na dně jezera svůj křišťálový palác! Zlý a lstivý byl vodník z jezerní tůně, pranic se neohlížeje koho polapí, aby ho uvěznil dole ve vodní říši. Dovedl k sobě stáhnouti dospělého člověka právě tak snadno jako kvetoucí, zdravé dítě vesele

po břehu pobíhající. Opatrní lidé z daleka se vyhýbali zlopověstné tůni a jen cizinci nebo neposlušní tvrdohlaví hoši, kteří se zde koupávali vzdor záповědi rodičův, bývali někdy vodníkem do hlubiny stažení. Ve své lstivosti vodník lákal mladá marnivá děvčátka krásnými pestrobarevnými stužkami, které rozvěšoval na křoviny u břehu, a běda té, která chtivě po stužkách sáhla. Žblunklo to, na vodě se udělala kola — a po dívce nebylo více ani památky.

Ve Vávrovic mlýně často o tom vypravovala stará babička vnoučatům, z nichž světlovlasá hezounká Dornička nejednou povídala:

„Já bych se nikdy nedala zlákatí vodníkem, nestojím o pestré stuhy, ale tuze ráda bych si někdy poseděla na tom krásném místečku. Mám tuze ráda kvetoucí svlačec, jehož něžné zvonky nikde nemají takové velikosti a sličnosti jako právě u tůně vodníkovy.“

Babička řekla:

„Milá Dorničko, není dobře pokoušeti zlobu vodního netvora. Tamnější vodník jest velice rozhněván na naši rodinu.“

„Proč pak?“ divily se děti, „vypravujte nám to, babičko.“

„To je tak. Můj muž, váš nebožtík dědeček, kdysi vypudil tohoto vodníka z jeho brlohu pod splávkem u našeho mlýna. Stěhuje se odsud, vodník přisliboval pomstu. My jsme se arci měli na pozoru, ale při veškeré naší opatrnosti váš tatíček, kdysi ještě pokud byl malým hochem, býval by vinou vodníka v jezeře utonul.“

„Ale náš mlýn je na jiné řece, od jezera dosti daleko.“

„Dobře pravíš, Dorničko; nemůže uškoditi vodník nikomu, kdo neprijde na jeho území. Ale tatíček váš se kdysi navracel domů po břehu jezera; uviděl ho vodník a hned se proměnil v malého chlapce, který před tatíčkem vašim vesele pobíhal a náhle, jakoby náhodou, spadl do vody a počal tonouti. Aby ho zachránil, tatíček za ním skočil do vody, kde ho vodník hned uchopil.“

„Toť bylo hrozné,“ zděsila se Dornička.

„Jen slyš dále. Můj syn byl by hnedle utonul, ale hodná vodní víla dívala se na to z olšinek, rychle stočila několik stonků kvetoucího svlače, jemuž propůjčila kouzelnou sílu a hodila ho do vody. Vodník udeřen mezi oči kvetoucí snítkou, pozbyl síly, kdežto váš tatíček se chopil květinového lana a víla šťastně ho na břeh vytáhla. Od té doby jakoby na výstrahu tam kvetou zvonky svlače.“

„A víly také se tam někde zdržují, babičko?“

„Nikoli, krásné a dobré vodní víly odstěhovaly se odtamtud, když nedaleko počala jezdit železná dráha, jejíž hřmot a dým zapudil odtud hodné víly.“

„To je věru škoda. Kdyby raději vodník chtěl se nadobro odsud stěhovat.“

„Hm, to vodnímu zloduchu ani nenapadne; ví, že by ho jinde lidé ještě více znepokojovali. Však postačí, míti se před ním na pozoru,“ mínila babička.

Dornička mlynářova často nyní přemítala o těchto slovech. Ne, ona se vodníka nebála, leč litovala, že nikdy neuzří hodné vodní víly, která kdysi zachránila jejího tatíčka.

U vodníkovy tůně.

Myslíc na krásnou vodní pannu, zadumaná chodívala po břehu jezera, sama podobajíc se krásné a vzdušné víle ve svém bělostném šatu a s rozpuštěným zlatoplavým vlasem.

Slyšela, že vodní víly nejraději se zdobí vodními růžemi, květy leknínu a zvonky svlačce, a když na jaře všecko zelení jásalo a v barvách kvetlo, Dornička si umínila, že i ona se ozdobí podobným věnečkem. —

Vodních růží ani leknínu zde nikde nebylo, ale tam u vodníkovy tůně jaký kvete sličný svlačec! Myslíla si: „Půjdu hodně daleko od břehu, natrhám květných zvonků a hned se vzdám, aby vodník ani mne nezpovozoval.“

Jak řekla, tak učinila.

Z kapradin, pomněnek a svlačce uvila tak překrásný věneček, až jí nad ním srdečko poskočilo, a když si ho vtiskla na zlaté vlasy, netušila, že je mnohem krásnější než vodní víla.

Již chtěla spěchat k domovu, když jí kdosi cestu zastoupil; překvapena vzhledla a uzřela mladého, osmahlého myslivce. Ačkoliv se usmíval, Dorničku zamrazilo a polekaně ucouvla.

„Jsi lesní žínka nebo vodní panna?“ tázal se neznámý.

„Jsem Dornička mlynářova.“

„Ale jsi tak hezká, jak obyčejné dívky nebývají. Abych ti uvěřil, že nejsi víla, dej mně na památku ten krásný věneček, který máš na hlavě.“

Již chtěla Dornička tak učiniti, když si povšimla, že neznámému myslivci kape z levého šosu voda. Věděla hned, že je to vodník, jenž se takto proměnil k její záhubě. Neztrácejíc mysle, pravila:

„Nedám ti ta kvítka, jdi svou cestou.“

„To ti přijde draho,“ zachechtal se myslivec zlostně, strhl si s hlavy opeřený klobouk, a prudce jím zatočil ve vzduchu. Zvedl se tak silný vítr, že Dornička celá zakolísala, a když všecka ustrašená opět nabyla rovnováhy, myslivec zmizel, jakoby do země se propadl, ale též Dorniččiny ruce byly prázdné — krásně uvitý pestrý věneček plul po vodě těsně u břehu. — —

A odněkud volal zlý, výsměšný hlas:

„Nedostaneš se domů, Dorničko, nedostaneš, pokud se ti nepodaří věnec z vody vyloviti. Jinak nadarmo budeš hledati cesty ku mlýnu.“

Nedbajíc těch slov, Dornička jala se prodíratí houštinou, ale nadarmo! Po stezičce, kudy sem přišla, pátrala bez výsledku, ať se obrátila kamkoli, nikde neviděla průchodu, jakoby neviditelná moc jejímu odchodu zbraňovala.

„Ach, jak a kudy jen se odtud dostanu?“ zahořekovala ve své úzkosti dcerka mlynářova.

„Až vylovíš z tůně svůj věneček,“ odpovídalo to kdesi posměšně.

Již nastával soumrak. Dornička všecka unavená, ustrašená a hladová již se vzdávala naděje na shledání se svou rodinou. Skloní-li

se k tůni, jistě ji vodník dolů stáhne, nevyloví-li věnec, stejně se odtud nedostane. Konečně se přece rozhodla.

Ušklubla si dlouhý vrbový proutek a pokleknouc na břehu, snažila se věneček blíže přitáhnouti.

Nepozorovala, že opodál ve vodě kmitl se strašidelný a příšerný vodníkův obličej, neviděla dlouhé jeho ruky, po ní se vztahující.

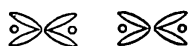
Že to hrozné zjevení neviděla, bylo štěstím pro Dorničku, která jinak ustrnulá zděšením, bývala by se ve své nehybnosti stala jistou kořistí vodníka.

Za to její námaha byla odměněná — zdařilo se jí přitáhnouti věnec na dosah ruky — sáhajíc po něm, uzřela sice nyní také vodníka, ale spolu viděla také něžnou bílou postavu dívčí, oděnou bílým rouchem, již nad čelem plála třpytící se hvězda. Netušila, že se obloha zatím posela stříbrnými hvězdami a že to jest její vlastní podoba, odrážející se ve vodní hladině, ozářené bílým světlem měsíce.

Zvolala:

„To's ty, dobrá vílo, přicházíš mně na pomoc?!“ rychle uchopila věnec, povstala a vstoupila od vody právě v čas, aby jí vodník dolů nemohl stáhnouti. Jak si oddychla Dornička, pociťujíc, že jest nyní zachráněna! Rozhlížela se kolem, neuvidí-li kde vodní vílu, potom pustila se k domovu známou pěšinkou, již byla prve nadarmo hledala.

Šťastně se Dornička do mlýna navrátila ku své a rodičův svých radosti. K vodníkově tůni již nikdy nechodila, neboť se jí ujal v domácí zahrádce svlačec, který z onoho věnečku rozsázela. Také nikdy nezapomněla na to, jak se lstivý vodník dovede přeměňovati v různé podoby.

Sen matičky.

Umřela dceruška matičce,
poupě jak zvadlo by růžičce.

Chodila ranního za šera,
plakala pozdního večera.

Plakala matička, plakala,
dcerušce v hrobeček ustlala.

Usnula kdysi a viděla
vznášet se nad hrobkem anděla.

Denně ku hrobečku chodila,
dcerušce květinky nosila.

Poznala dcerušku matička,
byla to milá ta hlavička,

zlatavé vlásky má kol čílka — „Matičko drahá, ó neplač již,
perutě bělostné andílka — — — v ráji mne opětně uvidíš!“ —

Usmála krásná se hlavička,
procitla s útěchou matička.

Vlasta Pittnerová.

Sen matičky.

Hříby na stromech.

Napsal **Bohumír Tomíček.**

Zdalo by se naprosto nemožným, aby hříby rostly na stromech, a přece by tomu Bohuš Linhartů z Vršovic u Prahy málem uvěřil. Ve škole se sice mnoho vysvětluje z přírodopisu, ale kde má často takový chlapec ducha! A tak se stane, že mu časem něco pověsí lidé na nos, aby si z něho udělali dobrý den. Jako se stalo Bohušovi.

Byl to již větší hoch, jenž po prázdninách měl vstoupiti do první třídy realní. Proto jej poslal otec na nějaký čas k příbuzným až do Nechanic, aby se k těžkému svému úkolu nadýchal předem čistého vzduchu. Když se Bohuš u strýce jak náleží uvelebil, přemýšlel, jak by krásný čas co nejlépe zužitkoval.

„Můžeš chodit se mnou na houby!“ pravil mu strýc.

„Ó, jak bych rád!“ prohodil budoucí student, „jen kdybych věděl, jak houby vypadají!“

Strýc se této nevědomosti dal upřímně do smíchu, a ostatní děti smály se též.

„Neboj se, však my ti houby ukážeme!“

A ukázaly.

Na počátku arci sbíral všechno, co našel. Čím červenější houba a čím větší, tím se mu zdála cennější. Měly s ním mnoho práce, nežli mu vštípily aspoň nejhlavnější rozdíly mezi houbou jedlou a jedovatou. Kdyby šlo podle Bohuše, byla by rodina strýcova v Nechanicích dávno otrávena.

Budoucímu studiosovi začalo se hubaření jak náleží líbiti. A jak by ne! Ráno časně vstali, a hajdy do lesa! Vzduch byl teplý, jemně vlhký a prosycený příjemnou vůní. A pak toho koncertu! Brzo zakukala žežulíčka, zase zapískal drozd a hned na to ozvala se pěnkava. Bohuš se divil, jaké vědomosti mají děti strýcovy. Hned poznaly každého ptáka po hlase.

V lese byly cesty pěkně upraveny. Měkký mech jako koberec pod nohama, sem tam pěkné kvítko, a což ty mohutné stromy! Žádný park není tak krásný jako venkovský les.

Arci největší radost, našla-li se jedlá houba, zejména hřib. Sbírali hříby, kozáky, křemenáky, lišky a modráky, později pouze jen hříby.

Bohušovi stala se jednou prapodivná náhoda. Jde za strýcem a dětmi po cestě lesní, a tu bác! S vysokého dubu něco spadlo, až se ulekl. Štěstí, že pod dubem bylo dosti mechu, jinak by z toho jistě byla kaše. Budoucí „syn vědy“ jde blíže a poznává, že to spadla houba. A když důkladněji prohlíží, není pochybnosti, že to byl hřib. Mohutný, zdravý hřib! Jak se vzal na stromě? To jistě také na stromě rostou houby, a když dozrají, padají jako hrušky dolů.

Bohuš křičí na ostatní společnost, a když všichni slyší podivnou zvěst, nastane veliké rokování. Jedni věří, druzí pochybují, strýc však jen se usmívá.

Od té doby nikdo nemohl vršovickému výletníku vymluviti, že hříby rostou také na stromech. Co prý viděl a o čem se na vlastní oči přesvědčil, to mu nikdo nevyvrátí. A zejména když za jeho hubaření stalo se mu několikrát, že hřib spadl shůry a skoro div, že mu neurazil nos. Bylo to téměř na tomtéž vždy místě.

Jednou potkali v lese hajného Lapáka. Nízký muž se zarostlým obličejem a s puškou na rameně. Nebyl sice rád, potkal-li hubaře, ale se strýcem Bohušovým se znal, a proto neměl proti tomu ničeho, že na místech méně choulostivých hledali houby. Jen když nečiní škod, nevyhrabávají kořeny a neplaší zvěře.

Strýc se s Lapákem zastavil a rozmlouvali o počasí a budoucí úrodě. Hajný několikrát se podíval na Bohuše upřeně, a potom prohodil:

„Co pak to máte s sebou za chlapce?“

„Je to příbuzný z Vršovic. Bude studovat, a otec ho poslal na čerstvý vzduch, aky si plíce dal do pořádku!“

Řeč plynula dál a dále, až došlo konečně na příhodu s hříby, které padají se stromů dolů.

Hajný se upřímně zasmál:

„Snad jste nemyslili, že hříby rostou na stromě?“

A vysvětlil vše zcela pochopitelně.

„To mlsná opička našich lesů, totiž v e v e r k a časem najde hřib. Pěkně si ho vyloupne ze země a hup s ním na strom! Tam hoduje. A poněvadž jí hřib chutná, pěstuje takový sport často. Někdy však jest v mlsání vyrušena. Hubař jde kolem stromu, veverka se lekne, hřib upustí, a ten bác — — — spadne dolů. Nežli se hubař vzpamatuje, opička je ta tam, a ubožáček člověk myslí, že houby rostou na stromě.“

Lapák podíval se jako žertovně na Bohuše, a všichni se smáli.

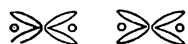
Za řeči přišli právě ke stromu, kde obyčejně hříby padaly dolů. A skutečně jako na zavalanou — — — bác! Spadl hřib. Hajný podíval se nahoru a zvolal:

„Vidíte ji, čtveračku?“

Všichni se podívali, kam Lapák ukazoval, a skutečně!

Veverka utíkala, skákajíc s větve na větev, aby unikla zvědavým zrakům nepovolaných diváků.

Tak se celá záhada vysvětlila, ale děti strýcovy dlouho si vzpomínaly, jak Bohuš by rád houby pěstoval jako hrušky na stromech.

Co to bude?

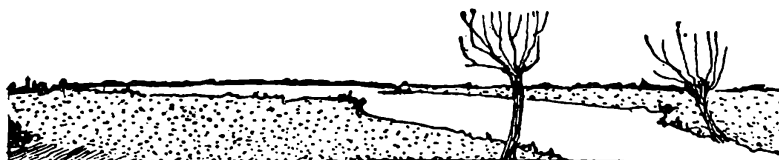
Co to bude, co to bude?
Vítr smutné písně hude,
list se stromů upadá,
plná je ho zahrada.

Babí léto pěkně lítá
sem i tam se vzduchem kmitá,
těžké mlhy halí kraj,
ptactvo opustilo háj.

I to slunce jaksí chladne
tráva, kvítí všecko vadne,
prázdný je již vinohrad,
pole, zahrada i sad

A to podzim kolem kráčí
aby skončil svoji práci
v zahradách i na polích
dřív, než padne bílý sníh

A. Marie Kadlčková.

HÁDANKY A REBUSY

1. Koníček.

mu	né	pá	deš	Pří	Kdo	S	po	dál	vo
sám	J. Ž.	já	ji	ní	doj	stí	vl:	dá.	
mu	ko	do	z B.		slo	pa	cti	nej	

2. Ctvercovka.

a	a	o
o	k	r
r	t	v

Písmena ve vedlejších čtverci napsaná seřaďte tak, aby čtena ve směru svislém i vodorovném táž slova tvořila.

3. Číselka.

2 6 3 vodou čile vrtí,
 3 4 2 kryje oběť smrti,
 2 4 3 brázdí proud široký,
 6 2 6 3 východu syn divoký,
 4 2 6 3 zimní to pochoutka,
 5 1 3 4 dává nám peroutka,
 1 2 6 dlouhá žila léta,
 1 2 3 4 5 6 nevelký díl světa.

4. Dopřňovačka.

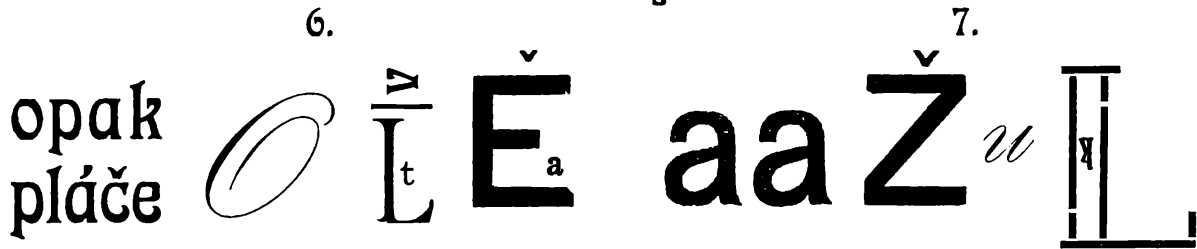
u - e - měsíc,
 - o - e - část rostliny,
 - s - n - mladičké obilí,
 - í - e - sestra hladu,
 t - r - den,
 - o - e - opak začátku.

Vyplňte místa tečkami naznačená písmeny tak, aby střední písmena dala jméno jisté části roku.

5. Hádanka.

Zvláště hezkou knihu obdrží, kdo správně rozřeší následující hádanku skládací: Z těchto slabik: den, e, há, hu, ka, lek, lí, luž, o, sek, u, ze sestavte šest slov, jichž počáteční i koncová písmena čtena shora dají jméno věci, již si právě přejete. Význam slov: 1. Český spisovatel. 2. Přečrásná zahrada. 3. Zelina. 4. Prohlubenina s vodou. 5. Město rakouské. 6. Křik největší sovy.

Rebusy.

Pilní luštitelé hádanek a rebusů, kteří zašlou svá rozluštění nejdéle do 20. listopadu 1910 redakci „Anděla Strážného“ v Brně, Biskupská ul. 1., obdrží odměnou pěknou knihu. — Na později došla rozluštění nelze zřetele bráti. Luštitelé udávejte přesné adresy, zvláště ulici a číslo domu!

Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 2.

1. Lesník, biskup, rybník, minuta, návrší, čepice. — 2. Na moři, namoří. — 3. Náves. — 4. a) Pátek, šátek, b) kniha, c) Jaromír. — 5. Vozka jede z města. — 6. Růžena je děvče.

OBSAH:

Dušíčková vzpomínka. Báseň od Edv. Elpla. — Pohádka o caru Berendějovi atd. Napsal V. A. Žukovský. — Rodný kraj. Báseň od Vilmy Prácheňské. — Na Oravě. Napsal Karel J. Zákoucký. (S obr.) — Emuové. Napsal Václav Káral. (S obr.) — Svatý Martin. Báseň od Edv. Elpla. — Slovácká kapela. Napsal K. J. Z. (S obr.) — Obrázek. Napsala B. Jásková. — Čert a bába. Napsala Vlasta Pittnerová. (S obr.) — Roste jedle. Báseň od B. Lenty. — Vypravujme si. Sebral Ignát Zháněl. (Dokončení). U vodníkovy tůně Napsala L. Grossmannová-Brodská. (S obr.) — Sen matičky. Báseň od Vlasty Pittnerové. (S obr.) — Hříby na stromech. Napsal Bohumír Tomiček. — Co to bude? Báseň od A. Marie Kadlčákové. — Hádanky a rebusy.

Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 2. zaslali:

V Archlebově Josef Němec, Mart. Hrbotický. — V Bernaticích Frant. Hanzelka, Ludmila Glogarova*, Jos. Kelnar. — V Berouně Zdenka Šestáková, Mar. Jarchovská. — V Bílé Lhotě Jindřich Pluskal. — V Borovnici Ludvík Al. Neděle. — V Bráníku Ant. Kudrnova. — V Brně Jan Žižka, Karel Pokorný, Rob. Mráz* Mar. Janáčková. — V Brumovicích Růž. Horníková. — V Břez. Horách Ant. Duškova. — V Bystřici n. P. Jar. Onzova, Mar. Pickova. — V Čehovicích Mirouš Hájek. — V Damborčicích Kar. Leviček. — V Dejvici Mar. Špolcova. — V Doubravniku Jos. Sys. — V Hartmanicích Jan Polák ml., Al. Dostál*, Anna Dvořáková, Mar. Tourkova, Jos. Mařík. — V Holešově Frant. Šráček. — V Horní Čeladné Jos. Štefkova. (Dík! Pozdrav!) — V Hořicích Vlad. Vymetal, Jos. Vrána. — V Hostivaři K. Arnoštova. (Srd. pozdrav!) — V Chrlčicích Vojt. Hunke. (Díky! Podobně!) — V Ivančicích Karel Kabelka. — V Ivanovicích Ludm. Pavlíkova, Vojt. Hudečkova. — V Jaroměřicích Adol. Velich, Jar. Uhlíř. (Díky! Podobně!) — V Jirchářích Anna Píšová. — V Jiřikovcích Ant. Daňkova, Alois Daněk. — V Knířově Frant. Vondráček, Anežka Vondráčková. (Díky! Pozdrav všem!), Mař. Heřmanova, Václ. Velebný. — V Kolíně Mil. Lahulek. — V Kostelci Anežka Kaštylova. (Pozdrav!) — V Král. Poli Jan Pospíšil*. — V Kroměříži Tomáš Pěček, Kar. Sup. F. Holiš, Al. B. Slavík, Vendelín Svoboda, Flor. Němeček, Frant. Baláš, Klem. Mikšíkova, Mar. Mikšíkova*. — V Koberčicích Anděla Hradilova. — V Kvasejovicích Anna Knappova, Anežka Hrdinkova. — V Kvasicích Jar. Kotásek. — Ve Lhotě Volav Marie Patočková. — V Ličném Anežka Vašátková. — V Liptále Sirotčinec. — V Líšni Mar. Bodlákova. — V Maloměřicích Lad. Dvořák. — V Městicích Mar. Matějčková. — V Mezicích Anna Majtnarova. — V Miletíně Jos. Heligr*. — V Milíně Vojt. Krtil. — V Mor. Budějovicích Jena Funtíčková. — V Nagy Kartale Jos. Jedlička. — V Napajedlich Balt. Krátký, Mař. Kumpoštova, Markéta Boschettiova, Božena Lepařova. — V Novém Veselí Ludvík Irmásek, Josef Hron*, Stan. Kalas. — V Nuslicích Mar. Müllerova. — V Olomouci A. Prokop, Jan Rektořík, Jan Klisz. Bož. Ličmanova, Oldř. Holiš. — V Opavě Ant. Dytrych. — V Ostrově František Kučera. — V Pelhřimově Václ. Torner Otakar Pestranecký, Boh. Dvorský Fr. Pikal. — V Plumlově Mar. Kreplova. — V Plzni J. Dohnálek*. — V Polehradicích Zdeněk Omasta. — V Polici Al. Orsáková. — V Praze Mar. Seifertova, Mař. Benešova (Nikoliv zapomenutá Srd. pozdrav Článek velmi hodí do časopisu Růže Lurdská"), Jiř. Váňova, Lid. Hnátkova, Joh. Wintrova, Bož. Ryšavá, Pavlinka Seidelova, Bož. Thuringrova, M. Hospodářova, Jana Kolátorova, Anna Tučková. — V Proskovicích Správa školy. — V Prostěj. Čeladné Karel Štefer. — V Příbrami Pavlína Zabranská, Frant. Krátký (Vzpomínám Dík a pozdrav!), Jos. Maudr. — V Přívoze Frant. Macura. — V Rajhradě Kar. Ungr. — V Rohozné Jos. Válek. — V Říčanech Anna Kvardova. — V Sedleci Gust. Šrámek, Jarda Šimkova, Pepa Šimek, Mař. Duškova, Jen. Šeflů, Pep. Holubovská. — V Suché Lozi Jan Petrůj*, Klem. Viceník, Jan Hranec, Fr. Viceník, Frant. Welecký (Dík! Podobně!). — V Šárce Frant. Blažek, V. Josefus, Jos. Malý. — Ve Škvoreticích Václ. Prokopec, Frant. Šilha. — Ve Šlapanicích Jos. Sadílek, Ant. Zeman* Frant. Macháčková, Jindř. Duchañ, P. Podsedník, Petr Páral. — Ve Štramberku Mar. Sochova, Jan a Jos. Petrášovi. — V Tištině Frant. Řezáč. — V Troubsku Jan Doležal, Frant. Mahel, Cecilie Matějova, Ant. Otoupalík, Frant. Vykoukal*. — V Třeboni Bertička Nováková, Pepička Šneidrová. — V Tuřanech Anna Havránková*, Al. Pečinkova, A. Zavorálková, Anežka Šmehlíková, Ludvika Musilova, Frant. Šenkýř, Mar. Krejčova, Jul. Smoláková, Růž. Krejčova. — V Uhřicích: Fr. Krtil. — V Újezdě Vilém Blažek*, Josef Florián. — V Ústín. Orl. Mar. Poslušná. — Ve Vel. Němčicích Stan. Urbanec. — Ve Vel. Pavlovicích And. Švarná. — Ve Vítkovicích Anna Charvátova (Dík! Podobně!), Frant. Skařupa. — Ve Vladislavi Arnošt Masopust, Karel Neoral, Josef Dvořák, Stan. Cejpek (Těž srdečný pozdrav!). — Ve Vomících Ant. Doležal. — Ve Vranovicích Lad. Mička, Jos. Švejnoha. — Ve Vyškově M. Greplova, Mar. Kostelkova*. — V Zadn. Zhorci Frant. Blažek (Dík! Podobně!). — V Zálší Jan Kunt, Mar. Váňova, Mar. Šubrtova, Bož. Líkařova, Václ. Hruška, Mar. Hubená, M. Hruškova, František Nouza, Jan Chlaň, Frant. Špatný, Frant. Hrad, Jos. Nováček, Kar. Suchan, Frant. Mráz, Jan Líkař, Frant. Chochol*, Mar. Tlášková, Růž. Nováčková, Kar. Vaněk, Mar.

Líka Mar. Rysova, Vl. Janžura. V Závěšicích Josef Havrlant. V Zbejšově Mar. Vaňkova, Anna Franzova. Ve Zdonkách Jar. Žingor, Bedřich Čermák* — Ve Zlíně L. Zapletal, Leop. Vrzalík Stan. Červinka, Fr. Kucera, Jindř. Blažek, Mar. Janáčková (Děk Pozdrav!), Jan Bartoš* Jan Kolařík, Emil Šmigura.

Všem milým luštitelům za přečetné pozdravy děkuje a rovněž všechny srdečně zdraví strýček redaktor.

Dopisy nevyplacené neb jen částečně vyplacené se nepřijímají!

Proto nejlépe je poslati rozluštění na dopisnici.

Jména odměněných poznačena jsou hvězdičkou!

Krkonošský tkalcovský spolek „VZÁJEMNOST“
v HROPOVĚ č. 574, Čechy,

který sobě v naší době chudí čeští tkalci založili, jest činem jejich obrození a vymanění z cizího područí. Skvělá pověst rukodílných výrobků krkonošských tkalců, pečlivost a příkladná solidnost jejich zboží při nejlevnějších cenách získává jim přízeň ve všech kruzích našeho národa, těšícího se z toho, že ubozí lidé dovedli si pomoci sami svou prací a přičinlivostí.

Zádejte cenníky, kupujte jejich zboží a agitujte pro ně v zájmu národním a prospějete sobě i jim. — Podnik křesť.=socialní! — Cenník a vzorky zdarma a franko.

Objednejte 1 balík, 40 metrů, různých látek v domácnosti nutně potřebných, jako: plátno, kanafas, zefír atd. za **18 K.**

»MORAVAN«

KALENDÁŘ NA ROK 1911

s bohatým obsahem a četnými zdařilými, novými ilustracemi v moderní úpravě doporučujeme co nejlépe! — Právě vyšel! — Cena pouhých 90 haléřů. — Nákladem Benediktinské knihtiskárny v Brně.

ANDĚL STRÁŽNÝ

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně:

Rakousko-Uhersko 1; K 60 h, Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.,
Italie 2 liry, Francie 2 franky, Amerika 40 c.

Vychází měsíčně jednou, vyjma červenec a srpen.

Spasitel světa vysílá své apoštoly a všechny své přátele do celého světa a volá, že žení sice veliká, málo však pracovníků. Vy, milé děti, rády byste milého Spasitele vyzvání poslechly a šly třeba až do Číny a mezi divochy africké a australské hlásat, jak dobrotiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spasení přišli; avšak jste ještě máli, ještě doma zůstati a se učiti musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za pohanské děti a šetříte dárky na vykoupení jich a vychování v křesťanské víře.

Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 3. zaslali:

V Archlebově Frant. Kepák. — V Bernaticích Cyril Kittrich, Frant. Hanzelka. — V Berouně M. Jarchovská, Zd. Šestákova. — V Borovnici Ludv. Neděle. — V Bosonohách Frant. Buček, Jos. Čoupek, Leopold Gabriel, Šeb. Gabriel, Frant. Kamenický, Jos. Vališ. — V Braníku: Ant. Kudrnová. — V Břevnově V. Gracias, O. Borek, L. Procházka, Karel Weiß. — V Brně: Jan Hnilica, Jan Pokorný, Frant. Paťák,* Josef Čermák, Mar. Janáčkova, Jan Žižka, Eva a Kar. Czesaných, Josef Horník.* — V Broumově: Josef Němeček. — V Bubenči J. Smečka, O. Švorčík, A. Pěnkava, B. Lóučka, J. Brož, A. Vávra, A. Emler, J. Vichstein, V. Hřebík, J. Vaňka, A. Jahn, V. Mašek, V. Zeman, F. Cikhart, K. Karhan, J. Kalivoda, J. Myslivec, J. Brabec, F. Kašpár, J. Müller, F. Rechta.* — V Bučovicích Ludv. Beránkova, Anna Doležalova, Zdenka Hěgrova, Marie Dinterova, Mar. Machálkova, Zd. Svobodova, Anežka Budíkova. — V Bystřici n. P. Jar. Onzova. — V Čehovicích: Anna Čičátkova, Mir. Hájek. — V Černilově Jos. Mencl. — V Čes. Budějovicích Anna Kopalova* (Ano! Pozdrav!). — V Čes. Skalici Mar. Řemínková, Mar. Švábova. — V Čidružicích Jiří Vedra (Těž. srd. pozdrav!). — V Dědicích Magd.

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 4.

«» PROSINEC. — 1910. «»

Horské chaloupky.

Sníh padá na hory
i v lese na doušky,
zavál nám pod strání
ty horské chaloupky.

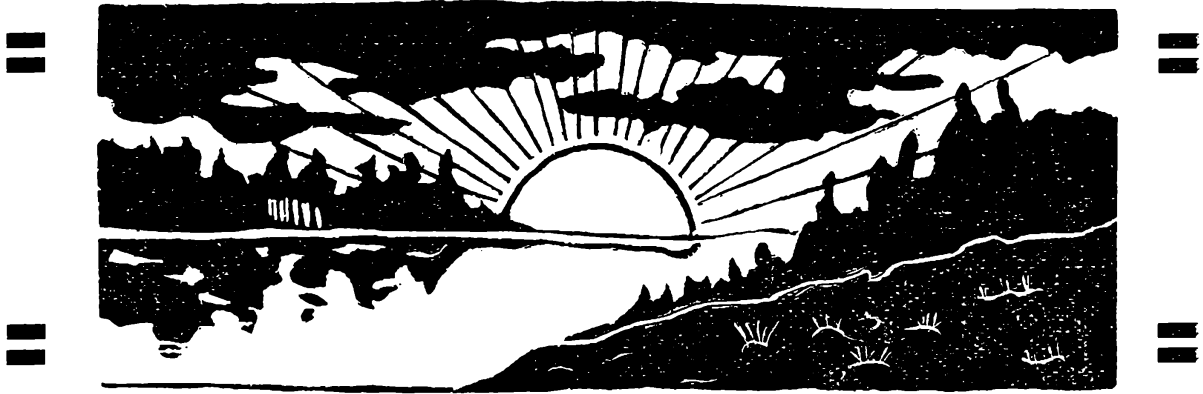
Ty horské chaloupky
malé jsou, chudičké,
přec najde cestu k nim
i štěstí celičké,

přec najde cestu k nim
i bída všeliká —
pak plaché štěstí to
jak ptáče uniká.

Jak ptáče uniká
před sněhy chladnými —
smutné jsou zaváté
chaloupky za zimy!

J. Milota.

Pohádka

o caru Berendějovi, o synu jeho careviči Ivanovi, o chytrostech Kostlivce Nesmrtelného i o moudrosti dcery Kostlivcovy, carevny Marie.

Napsal **V. A. Žukovský.** — (Dokončení.)

Tu nazejtří opět car Kostlivec volá careviče Ivana. — Carevny jsou již tu a všechny ve stejných šatech vedle sebe stojí se sklopenýma očima. .

„Nuže, mistře,“ pravil Kostlivec, „rač se projít třikrát vedle těchto krasotinek a po třetí neobtěžuj si ukázat nám carevnu Marii!“

Šel carevič Ivan; hledí oběma očima: skutečně je tu podobnost! A tu projde po prvé — mušky tu není, projde po druhé — pořád mušky tu není; prochází po třetí, i vidí — krade se muška sotva znatelně po svěží tváři, tvář pak pod ní jen jen hoří; zahořelo též v něm, i s chvějícím se srdcem řekl Kostlivcovi: „Tu je carevna Marie!“ I podal ruku krasotince s muškou.

„Eh — eh! Ale tu, jak pozoruji, je něco povážlivého,“ zabručel Kostlivec, vypouliv na careviče obě zelené oči. „Ovšem, poznal jsi carevnu Marii: ale jak jsi ji poznal? Tohle právě je chytrost; zajisté dosti podezřelá. Jenom počkej, nyní dostanu se ti na kůži! Asi za tři hodiny přijdi k nám opět; máme rádi hosta, ty pak nám svoji vele-

moudrost skutkem zde ukaž! Zapálím stéblo; zatím pak, co ono stéblo bude hořet, ty zde, nehýbaje se s místa, ušij mi pár bot s lemovkou. Není to žádný div; ale věz napřed: neušiješ-li bot — hlava dolů! Na shledanou!“

Rozloben vrátil se do svého pokoje carevič Ivan. Včelka carevna Marie byla už tam.

„Proč jsi opět tak zádumčiv, milý careviči Ivane?“ otázala se.

„Mimovolně musí být člověk zádumčiv,“ odpověděl jí. „Otec tvůj vymyslí si nový šprým: mám mu ušítí boty s lemovkou. Co pak jsem nějaký obuvník? Jsem syn carův; nejsem rodu špatnějšího než on. Je Kostlivec Nesmrtelný! Vídali jsme mnoho těchto nesmrtelných!“

„A co pak budeš dělat, careviči Ivane?“

„Šítí bot nebudu! Sejme mi hlavu — ať ho kozel vezme, psa! Co mi na tom záleží!“

„Nikoli, můj milý, vždyť nyní jsme ženich a nevěsta. Příkladím se, abych tě vysvobodila. Spolu se zachráníme, nebo spolu zahyneme. Musíme prchnout: jiné rady není.“

Když carevna Marie tak řekla, naplila na okénko. Sliny v minutě přimrzly ke sklu; z komůrky vyšla pak spolu s carevičem Ivanem, zavřela dvěře klíčem a klíčem pak daleko mrštila. Vzavše se potom za ruce, pozdvihli se a okamžitě octli se tam, odkud sestoupili v podzemní království: totéž jezero, nízký břeh, zelená, svěží louka, i vidí, že po svěží louce bodře pobíhá kuň careviče Ivana. Sotva zvěřil mohutný kuň careviče Ivana, jezdců svého, hned zařehtal, zaplesal, i uháněl přímo k němu, a přihnáv se, stanul před ním jako přibitý do země. Carevič Ivan dlouho se nerozmýšleje, sedl na koně, carevna za ním, i pustili se jako střela.

Car Kostlivec v určenou hodinu posílá dvorní sluhy oznámit careviči Ivanovi: Proč se tak dlouho ráčíte meškat? Car čeká. — Sluhové přijdou: Dvěře zavřeny. Klep! klep! a tu za dveřmi jim sliny zrovna jak sám carevič Ivan odpovídají: „Přijdu!“ Tuto odpověď dvorní sluhové přináší Kostlivcovi. Čeká, nemůže se dočkat, carevič nejde. Posílá po druhé tytéž posly rozzlobený Kostlivec, a pořád táž píseň: „Přijdu!“ A nikdo nejde. Rozvzteklil se Kostlivec.

„Usmyslil si snad posmívati se? Běžte hned, rozlámejte dvěře a v minutě za límec přitáhněte k nám nezdvoračka!“

Hnali se sluhové. Dvěře rozlámány Tu to máš, nikoho tam není, sliny pak jen jen se chechtají.

Kostlivec málem zlostí by byl pukl.

„Ach, ten zatracený zloděj! Sluhové! sluhové! co nejrychleji všichni ho stíhejte! Všecky pověsím, uteče-li!“

Odběhli honci .

„Slyším dupot,“ šeptá careviči Ivanovi carevna Marie, přitisknuvši se k němu.

Carevič Ivan slézá s koně a přikloniv ucho k zemi, praví jí:

„Ujíždějí, a jsou na blízku.“

„Tak tedy nesmíme váhat,“ vece carevna Marie, a v touž chvíli proměnila se sama v říčku, carevič Ivan pak v železný můstek, kuň v černého havrana, hlavní silnice pak za můstkem rozdělila se na tři cesty.

Rychle honci ujíždějí po svěží stopě; ale když přihnali se k říčce sluhové Kostlivcovi, ztratili hlavu: vždyť dále i stopa se ztrácí i cesta dělí se na tři. Co je dělat, třeba se vrátit zpět! I vrátili se nazpět tito nerozumní lidé.

Hrozně car Kostlivec se rozzlobil, uslyšev o jejich nezdaru.

„Trulanti! Vždyť můstek i říčka — byli oni! Mohli jste se přece dovtípit, tulpasi! Nazpět, ať jistě je zde on!“

Opět uháněli honci .

„Slyším dupot,“ šeptá opět careviči Ivanovi carevna Marie.

Carevič Ivan slezl se sedla, naklonil se uchem k zemi i praví:

„Ujíždějí, a jsou blízko.“

A v téže chvíli carevna Marie spolu s carevičem Ivanem, zároveň s nimi i kuň jejich proměnili se v prales; v lese tom cestiček, stezek bez počtu; po lese pak, jak se zdá, kuň s dvěma jezdci uhání. Tu po čerstvé stopě honci přihnali se k lesu. V lese vidí klusáka, i pustili se za ním, by jej dohonili. Les pak rozpoložil se úplně až k samému vchodu v království Kostlivcovo. Ujíždějí honci, kuň pak před nimi uhání a uhání. Zdá se, že je blízko, jenom jej chytit! Ale chyba lávky, nedá se. Hle! octli se u vchodu v království Kostlivcově, na témž místě, odkud se pustili v pronásledování. I skrylo se všecko: ani koně, ani pralesu tu není. S prázdnýma rukama znova vrátili se ke Kostlivcovi. Jako pes na řetěze začal sebou zmítat Kostlivec.

„Však já dám tomu taškářovi! Koně sem! Sám pojedu, uvidíme, jak se mně vykroutí!“

Znova careviči Ivanovi carevna Marie potichoučku šeptá:

„Slyším dupot.“

A znova jí carevič odpovídá:

„Uhánějí, a jsou blízko.“

„Běda nám! Vždyť je to sám Kostlivec, můj otec. Ale u prvního

kostela je hranice jeho království. Dále pak za kostel uhánět se neosmělí. Podej mi svůj kříž se svatými ostatky!“

Carevič Ivan uposlechnuv carevny Marie, snímá s krku svůj zlatý kříž a podává jí jej do rukou a v minutě carevna Marie proměnila se v kostel, carevič Ivan v mnicha, kuň pak ve věž — a v téže chvíli s komonstvem přicválal ke kostelu Kostlivec.

„Neviděl-li jsi mimojdoucí, důstojný otče?“ otázal se mnicha.

„Právě zde jeli carevič Ivan s carevnou Marií; vešli do kostela, pomodlili se ke svatým a mně rozkázali postavit svíčku na tvoje zdraví a vyřídit ti poklonu, zajedeš-li ke mně.“

„Aby jim, prokuratým, ďas krk zlomil!“ zvolal Kostlivec, a obrátiv koně jako šílený uháněl s komonstvem nazpět; a když se přihnal domů, nemilosrdně zmrskal všechny sluhy své do jednoho.

Carevič Ivan pak se svou carevnou jeli dále, již se nebojíce pronásledování. Tu jedou krokem; už se sklánělo slunce k západu, najednou ve večerních paprscích před nimi objeví se krásné město. Careviči Ivanovi hrozně zachtělo se zajeti do tohoto města.

„Nejezdi tam, careviči Ivane,“ vece carevna Marie. „Ne bez příčiny srdce ve mně nyje: přihodí se neštěstí.“

„Čeho se bojíš, carevno Marie? Zajedeme tam na chvíli; prohlédneme si město, potom hned vydáme se zpět.“

„Nebude těžko zajet tam; ale těžko bude vyjet. Ale budiž! Jdi si, já pak zde zůstanu ležet jako bílý kámen u cesty; dej však pozor, můj milý, buď opatrný: car i cařice i dcera jejich carevna vyjdou ti naproti a s nimi bude překrásné pacholátko. Pacholátka toho nelíbej: políbíš-li ho, hned zapomeneš na mne. Pak ani já nezůstanu na světě, hořem umru, i umru pro tebe. Tuhle u cesty budu na tebe čekat tři dni; nepřijdeš-li třetího dne Ale s Bohem, jeď!“

I jel do města, s ní se rozloučiv, carevič Ivan sám. U cesty jako bílý kámen zůstala carevna Marie.

Uplynul den, uplynul druhý, naposledy uplynul i třetí — carevič Ivan nepřichází. Ubohá carevna Marie! Nevyplnil jejího poučení: v městě vyšli jemu naproti i car i cařice i dcera jejich carevna; vyběhl s nimi překrásný pacholík, kudrnatý hošík, čilý klučina, oči měl jako jasné hvězdy; i vrhl se přímo do náručí careviči Ivanovi. On pak byl jeho krásou tak okouzlen, že ztrativ hlavu, začal ho líbat v hořící tváře a v tu chvíli zatemnila se jeho paměť, i pozapomněl na carevnu Marii.

Hoře ji pojalo. „Tys mne opustil, nemám tedy již proč žít!“

A v témž okamžiku z bílého kamene carevna Marie proměnila se v modré polní kvítko. „Zde u cesty zůstanu, snad mimochodem někdo

v zemi mne zadupe,“ vece, a rosičky slz zaleskly se na lístcích modrých.

Cestou šel v tu chvíli stařec; spatřil u cesty modré kvítko; okouzlen něžnou krásou jeho, opatrně vyryl je s kořenem, přenesl do své chyšky a tam zasadil do květináčku i zalil vodou, i začal ošetřovat milé kvítečko.

Co pak se přihodilo? — Od téže chvíle všecko proměnilo se v chyšce; cosi podivného začalo se v ní dít: stařec se probudí — v chyšce pak už všecko náležitě uklizeno. Nikde není ani prášku. Přejde v poledne domů — oběd pak jest již připraven a čistým ubrusem stůl je již pokryt: jen si sedni a jez na zdraví. Stařec se divil, nevěděl, co si pomysliti; naposledy pojala ho hrůza, i začal prosit o radu jednu starou hadačku, co má dělat.

„A tohle udělej,“ tak odpověděla mu hadačka. „Vstaň před první ranní zoří, dokud kohouti nezazpívali, a hled' oběma očima: co se začne v chyšce tvé hýbat, to přikryj tímhle šátkem. Co bude, uvidíš.“

Celou noc stařec proležel v posteli, očí nezavíraje. Červánky se ukázaly na nebi i bylo v chyši vidět, i vidí stařec najednou, že kvítko modré se zachvělo, s tenkého stébla sletělo i začalo létat po chyšce. Všecko zatím na místa svá se stavělo, všude smetal se prach, i oheň rozhořival se v kamnech. Čile s postele seskočil stařec i přikryl kvítko šátkem, a tu objevila se před zraky jeho krasavice carevna Marie.

„Co jsi to učinil?“ vece, „proč jsi mi vrátil život můj? Můj ženich, hezký carevič Ivan, opustil mne i zapomněl na mne.“

„Tvůj carevič Ivan žení se nyní. Již svatební hostina přichystána a všichni hosté se sjeli.“

Hořce zaplakala carevna Marie; potom utřela si hořké slzy a nastrojila se do sarafánu (sarafán je ruský národní ženský oděv bez rukávů) i šla do města jako selka. Přichází do carské kuchyně; tam běhají kuchaři v čepičkách i zástěrách bílých; hluk, klopoty, šramot. Tu carevna Marie přiblížila se k vrchnímu kuchaři a s laskavým vzezřením i s hlasem sladkým jako flétna promluvila:

„Poslouchej, milý kuchaři, dovoľ, abych upekla svatební piroh pro careviče Ivana.“

Kuchař, zaměstnán prací, ze zlosti chtěl odseknout, ale náhle slovo ztichlo mu na rtech, když spatřil carevnu Marii. I odpověděl jí s přívětivým pohledem:

„Mnoho štěstí přeji, sličná dívko; dělej všecko, cokoli ti libo. Sám zanesu tvůj piroh careviči Ivanovi.“

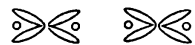
Tu je piroh upečen; pozvaní hosté pak, jak se patří, všichni už sedí za stolem a hodují. Úslužný kuchař vážně staví velikánský piroh

na vzorkované stříbrné míse na stůl před samým carevičem Ivanem. Všichni hosté se podivili, spatřivše piroh. Ale sotva vrch s něho sřezal carevič Ivan — nový div! Popelavý holub s bílou holubičkou vyletěli odtud. Holub chodí po stole, holubička za ním, a vrká:

„Počkej, holube, můj holube, neutíkej! Zapomeneš na mne tak, jak carevič Ivan zapomněl na carevnu Marii!“

Zavzdychal carevič Ivan, uslyšev to slovo holubiččino, vyskočil jako šílený a vrhl se za dveře; za dveřmi pak stojí carevna Marie a už čeká. U schodiště pak vraný kuň osedlaný, zuzděný v netrpělivosti tančí.

Nač meškat! Jel carevič Ivan se svojí carevnou Marií; jedou a jedou, a tu přijíždějí do království cara Berenděje. I car i cařice přijali je s takovou veselostí, že o takové veselosti nikdy nikdo neslyšel, ani jí nikdo neviděl. Dlouho nepřemýšleli. Ustrojili stkvělou hostinu i svatbu. Sjeli se hosté; svatbu vystrojili stkvělou. Já sám jsem tam byl, med a pivo jsem tam pil; po vousech mi teklo, ale do úst nepřišlo. A tu jest konec.

Zimní radosti.

Přikvapila zima bílá,
květy krásné vykouznila
malá naše na okýnka.
A což rozmilá dědinka!

Celičkou noc od večera
hlídá dvorek až do šera.
Sukovici v ruce třímá,
bázeň před ním všecko jímá.

Běloučké jsou pole, nivy.
Jaké se to staly divy!
Pusto, smutno kde dřív bylo,
stříbrem vše se vyzdobilo.

Na kopečku za vesnicí
hleďte děti na směsici!
Na sáňkách tu jezdí čile,
nepromaří ani chvíle.

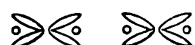
Letí sánky po závěji,
rolničky sem z dále znějí.
Všecek kraj se bělá, svítí,
v slunci brillanty se třpytí.

Dětem líce hoří, planou,
od smíchu perličky kanou.
Jásot hlaholí až z dále,
převrhne-li vozka malý.

Na dvorečku ve ústraní
jaký šumot — povídání!
Hosta, jenž tu v koutě stojí,
vrabčáci se hrozí — bojí.

U krbu pak za večera
babiččina báje sterá
dětem zimní dobu krátí,
jaré mládí blahem zlatí.

Edv. Elpl.

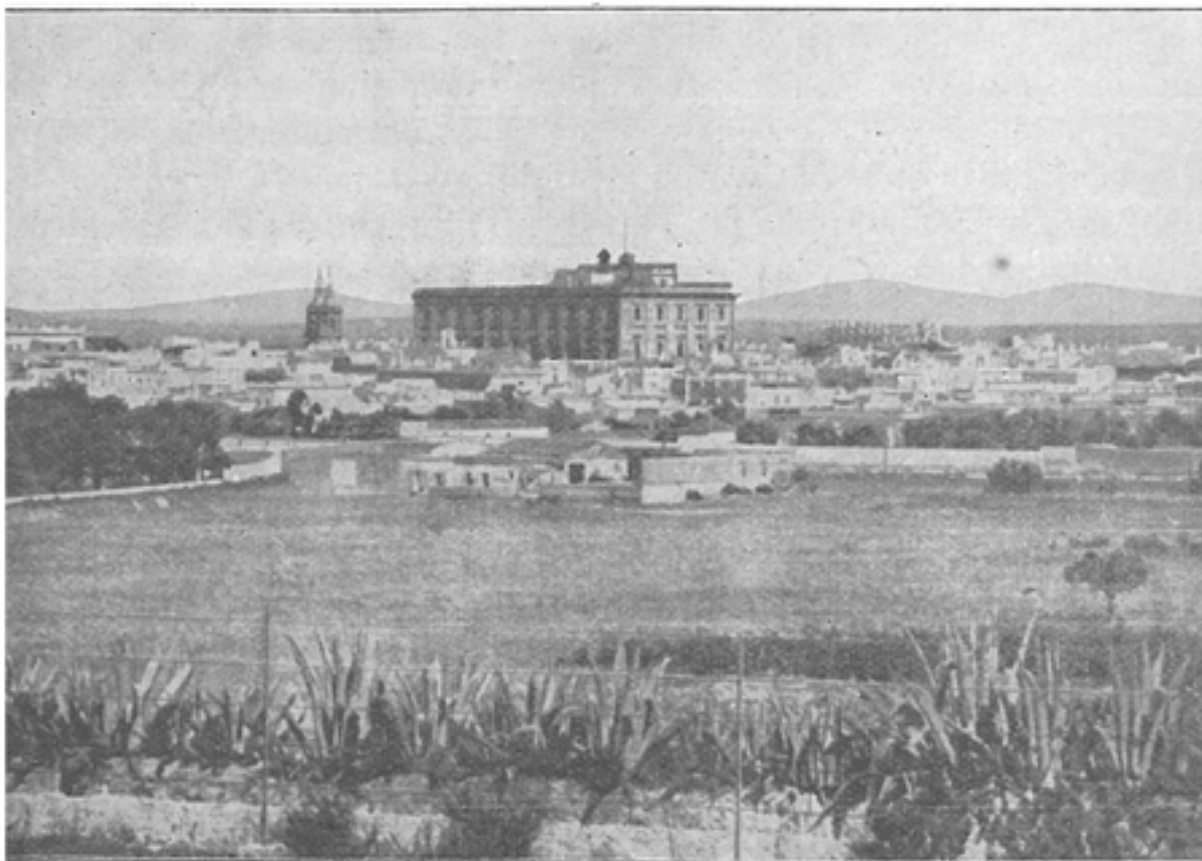

Cadiz.

Napsal **Ignát Zháněl.**

Stalo se nyní všeobecným zvykem, že kdo jen poněkud může, vydá se v létě někam na cesty. Podobně učinil jsem i já; domluviv se s několika známými, cestoval do Španěl.

Dlouho trvalo — několik dní a nocí — než jsme překročili hranice této krásné a zajímavé země. Bylo dosti času a mnoho vhodných

Cadiz : Celkový pohled.

chvilí, kdy vyprávěli jsme si různé příhody a hleděli jeden druhého příjemně pobaviti a poučiti.

Byl s námi staříčkový pán, milý společník, který rád se rozhovořil o svých zkušenostech, jichž nabyl na svých četných cestách celým světem. Jeho jediným zotavením bylo, že po celoroční namahavé práci ve škole — bylť professorem — vždy po celé prázdniny jezdil po světě. Vypravoval svěže, řeč svou rád kořenival různými veselostmi; proto vždy, jakmile se dal do vypravování, všichni rádi naslouchali.

Jednou přišla řeč i na účel, proč lidé cestují. — Proč cestujeme? Pan professor ihned se uchopil této myšlenky rozváděl ji dále a vyprávěl ze svých bohatých zkušeností:

Cadiz : Život na ulici.

Byl jsem v Anglii. Obyčejně si představujeme Angličany jako lidi trošinku výstřední, což snad někdy je pravda. Navštívil jsem Londýn, ale myslil jsem si, že by neškodilo zajet si někam na venkov. Odejel jsem tedy z tohoto novodobého Babylonu podívat se ven do

přírody. Byl jsem u jakési menší osady; celou jsem ji prošel a na konci vidím tmavý les, kolem něhož tekla řeka. — Což i zde jsou cikáni? — povídám si vida u lesa několik plachtových vozů, opodál nichž páslo se několik koní. Též tam plápolaly asi tři ohně, u nichž leželo ve trávě několik mužů a žen. Když jsem přišel blíže, bylo mi s podivením, že nemají snědých, opálených tváří; naopak byli až skoro nádherně oděni, vozy, postroj koní — vše jako nové. Toto jsou jacísi cikánští boháči, myslil jsem si a více jsem si jich nevšímal. Až později setkal jsem se s hovorným Angličanem, což je vzácností, neboť skoro každý Angličan je málomluvný a nerad se dává s cizincem do řeči. Ptal jsem se ho, vida jeho sdílnost, zda-li mají zde mnoho cikánů a popsal jsem mu, co jsem viděl tehdy u lesa. — Ten se však jen usmál a pravil: U nás máme moderní (novodobé) cikány. Mnozí naši lordové (šlechtici) vyjedou si v létě na cesty úplně po cikánsku. — Dají si shotoviti vůz s plachtou, vezmou celou svou rodinu s sebou a jezdí po naší vlasti; kde se jim zalíbí, tam si vystavějí stany a žijí jako kočovníci. — Divil jsem se tomuto podivnému životu, ale můj hovorný společník vyprávěl mi ještě něco ze svých zkušeností: Zním jistého profesora Angličana. Ten každoročně jede na delší dobu na cesty. Jezdí od osady k osadě a všude navštěvuje jen hřbitovy, kdež si prohlédne všecky pomníky a opisuje si nápisy. — Pomyslil jsem si: je tedy přece něco na tom, že považujeme Angličany za lidi poněkud výstřední.

Když náš milý společník, pan professor, byl dopověděl, ozval se jiný pán z našeho středu a vyprávěl: U nás v Turingu v Bavorsku je několik úředníků na poště. Mívají neustále mnoho práce. A je tu zavedeno, že kdykoliv některý sluha anebo úředník má něco vykonati, zazvoní se. Poštovník je totiž velice přísný pán, a aby nikdo nic ze svých povinností nezanedbal, dal do všech místností bicí hodiny, které mají hodně hlasitý chod a tak skoro po celý den a po celou noc ozývá se zvonek hodin i zvonek na chodbě. Jeden z těchto úředníků bere si každoročně dovolenou a prvních šest dní leží v posteli, všecky hodiny v jeho bytě se musí zastaviti, aby neslyšel žádného tikotu a žádných bití. Nic nedělá, jen noviny čte. Říkává, že to jsou jeho — nejmilejší prázdniny.

U nás zase — přerušil vypravování opět jiný společník — máme obchodního cestujícího z továrny, který též mívá podivnou dovolenou. Když mu pán jeho dovolí, aby si čtrnáct dní odpočinul od neustálého plahočení světem, pošle manželku s dětmi k příbuzným do nedaleké osady. Sám pak obleče si svoje nejstarší šaty, přiváže si zástěru

a dělá pořádek ve svém domku. Již dříve objednal si vápno, nyní vezme do ruky štětku a olíčí zvenčí svůj dům. Když to ponejprv konal, všichni jsme se mu divili a smáli. — Nechte mne! — volal na nás — tato práce jest mi nejmilejší, já při ní okřeju na těle i na duchu. A abyste věděli, co ještě podniknu, přijďte, líbo-li vám, za 14 dní podívati se na mou chaloupku. Přijďte jistě — uchystám něco na přilepšnou! — A skutečně jsme k němu za 14 dní přišli. A tu prováděl nás pan Šrom po celém domku a ukazoval, co vše byl vykonal: vylíčil domek i uvnitř: světnice, kuchyni i síň; též natřel nově všechny dvěře, rámce u oken, ba natřel i podlahu ve světnicích, jež obývali. Zároveň všechno nářadí očistil a rozestavil, tak že měl vše jako nové. Měli jsme chuť smáti se, ale vidouce, že se vše lesklo jako zrcadlo, chválili jsme jeho píli. A nyní, když pan Šrom každého roku totéž opakuje, nikdo se tomu již nediví.

Tak a podobně krátili jsme si čas, než jsme dojeli do Španěl.

Podívej se, milý čtenáři, na mapu této země a tu na jihozápadě uvidíš při moři město Cadiz, do něhož tě chci nyní zavésti. Přiložený obrázek (celkový pohled) tě poučuje, že je Cadiz se tří stran obklopen nesmírným oceánem a jenom na jedné straně souvisí s pevninou. Již příjezd železnicí je velice poučný.

Jede se dlouho kolem přirozených i umělých nádržek mořské vody, z níž se dobývá sůl; říkají jim „salíny“. Pomocí dlouhých lopat odvádějí dělníci vodu z jednoho oddělení do druhého; voda se samovolně a přirozeně odpařuje, až zbude jen pěkná, bílá sůl. Některé z těchto salín jsou docela obyčejné močály, ostatní pak jsou uměle vykopané mělké nádržky. Vzadu vidíme na obrázku obrovskou hromadu soli, vedle níž je domek pro strážníky, aby snad někdo nepřišel a nenahrabal si soli zadarmo.

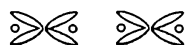
Město samo nemá nic obzvláštního. Život na ulici jest jako v jiném španělském městě zajímavý, neboť je na jihu zvyk, že odbývá se vše na ulici: zde uvidíš obchodníka, jak vede za uzdu svého šemíka, na němž má naloženy 2 koše ovoce a zeleniny. V ruce drží velkou, slamou ovinutou láhev, z níž prodává vodu. Voda na pití je zde totiž vzácná a kdo se chce napítí, musí na to obětovati několik haléřů. Jako jinde, tak i zde vidíš plno dětí, které hledají soudruhy, aby si s nimi hrály. Dítky neděsí se nepříjemného horka a vyhledávají stinná místa, kde by se oddaly svým hrám.

Zvláštností jen Cadizu vlastní jest, že mají přemnohé domy věže, jak vidíš na obrázku „hlavní třída“ Dům na pravé straně této třídy má pěknou vížku, v níž obyvatelé obyčejně večer za chládku sedávají

a dívají se na široširý oceán a naslouchají jeho hučení, kterak doráží na břeh. Ovšem rozzuří-li se, je hukot hrozný.

Cadiz je památný tím, že měl tu neštěstí proslavený španělský malíř Murillo, který byl velikým přítelem dítek, jež tak rád a tak často maloval. Jsou lidé, kteří jeho obrazy dětí prohlašují za nejlepší ze všech. V kostele kapucínů maloval Murillo obraz „zasnoubení svaté Kateřiny“ Ale nešťastnou náhodou spadl s lešení, následkem čehož dne 3. dubna 1682 zemřel.

Neměl spolupracovníka takové duchapřítomnosti, jako se vypravuje o kterémsi moravském malíři: Maloval v kostele na klenutí veliký obraz. — Protože každý malíř, když něco maluje, musí se často ze vzdálí podívati, aby mohl lépe posouditi, zda vše správně barvami podáno. Také tento umělec ustupoval do zadu po lešení a bystrým očima bedlivě prohlížel svou práci. Tak přiblížil se až na okraj lešení. Ještě jen jediný krok — a sřítíl by se do značné hloubky. To spozoroval jeho pomocník. Co dělati? Zakřikne-li, mistr se lekne a spadne. Bleskurychle šplíchl barvou na obraz a zohyzdil jedné z postav tvář. Malíř v tom okamžiku jako rozlícený lev vrhl se na pomocníka, popadl ho za ruku a křičel Ty darebáku, co to děláš!? Co pak ses zbláznil?! — Duchapřítomný pomocník teprve nyní vysvětluje mistrovi, že mu tím zachránil život.

Jak jel stehlíček pšenku kupovat.

Napsala **L. Mičanová.**

Putoval ptáček stehlíček ode vsi ke vsi, od lesa k lesu. Měl plnou kapsu peněz a chtěl nakoupiti pro svou dědinu na zimu pšenice. Chtěl dukáty platit, ale nikde mu neprodali, protože měli sami málo.

A tu potkává cestou do Křečkova povoz. Byl plný pytlů pšenice. Komu asi jen patří takové bohatství — pomyslíl si stehlíček. Když se potkali, tu vidí, že fůra patří strnadovi, jenž stále poháněl koně a vesele si hvízdal.

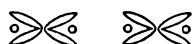
„Vida kmotra, jak je veselý? Kde pak jste nakoupil?“ ptal se stehlíček místo pozdravu. — „V Křečkově na trhu!“ — „Po čem jste platil?“ — „Po dukátu.“ — „A to musím také do skoku přidat, aby nebylo vše už rozprodáno. S Pánem Bohem, kmocháčku!“ Už se ani neohlédl a uháněl, aby přišel na trh včas.

Na trhu panuje ruch a šum. Ptáčci smlouvají, křečci hubují a o groš se hrubě hádají. Vozy drnčí a odvázejí obilí. Náš stehlíček vybral pšenku jako zlato, zaplatil a naložil na vůz. Kapsička byla prázdná, ale vůz byl plný.

Cestou domů potkal myš. Ta se po ceně ani neptala a jen pytle s vozu shazovala. Milý stehlíček počal naříkat a prosil lupiče, aby mu pšenky nebral, že dal za ni poslední své peníze. Ale myš se jen usmívala a brala.

Nářek stehlíčkův uslyšel v brázdě havran. Rozpial křídla a řekl: „Počkej, lupiči, já ti povím!“ Jako šíp snesl se na silnici a chňaps myš. Jerom kvikla a již byla pohřbena v žaludku havrana. Stehlíček havranovi děkoval, že mu pšenku zachránil a pozval ho k nim na posvícení. Havran se zasmál a uletěl.

Když doma stehlíček vyprávěl, jak by byl málem o pšenku přišel a jak havran mu na pomoc přispěchal, všichni havrana chválili a na posvícení chystali mu slavnostní uvítání.

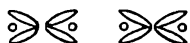
Podřatá jedlička.

Už je ta jedlička,
už je podeřatá,
co na ní sedala
a sobě zpívala
pěnkava chocholatá.

Už je ten vršíček,
už je porubaný,
co na něm sedával
a sobě zpíval
ten ptáček malovaný.

Už je ten stromeček.
už je zbaven choje,
co pod ním sedával
a sobě zpíval
šohájek, duše moje.

P. Janovský.

Chytráček.

Z francouzského přeložil J. Milota.

Chytráček šel jednou na strniště sbírat klásky. Šel paběrkovati a našel 3 klásky. S těmi šel do vsi a jal se tlouci na jedny dvěře, za nimiž se ozvalo: „Kdo je to?“

„Já, strýček Chytráček — otevřte!“

„No — tož pojdte dál, strýčku! — Co pak chcete?“

„Prosím vás, schovejte mi tyto tři klásky do stodoly — já si pro ně zase přijdu!“

„Dobrá, dejte si je tam.“

Strýček dal klásky do stodoly a odešel.

Po několika dnech přišel opět a pravil: „Jdu si pro své tři klásky, prosím,“

„Vaše tři klásky sežralo kuře —“

„Vraťte mi jen moje tři klásky — anebo mi dejte kuře!“

„Nemáme klásků, vezměte si kuře!“

Chytráček vzal si kuře a šel tlouci zase na jiné dvěře.

„Kdo je to?“

„Já, strýček Chytráček — otevřete!“

„Čeho pak si přejete, strýčku?“

„Mám tuhle kuřátko a velice mi překáží. Nenechali byste mi je u vás? Ja bych si brzo pro ně přišel.“

„Dobrá, dejte si kuřátko na dvůr mezi ostatní drůbež!“

Strýček poslechl, poděkoval a šel svou cestou dále.

Za kratičký čas se vrátil a řekl: „Jdu si, prosím, pro svoje kuřátko, kde pak je?“

„Vaše kuřátko zašlápla kobyla.“

„Svěřil jsem vám svoje kuřátko a nyní je chci od vás nazpět! Buďte mi dáte moje kuře anebo kobylu!“

„Vaše kuře vám nemůžeme dáti, vezměte si tedy naši kobylu.“

Chytráček vzal kobylu za uzdu a šel tlouci opět na jiné dvěře.

„Kdo je to?“

„Já, strýček Chytráček, otevřete!“

„Čím vám můžeme sloužiti, strýčku?“

„Prosím vás, nechte mi ve vaší stáji asi na dva dny moji kobylku!“

„Proč ne, činí-li vám to potěšení. Zaveďte si ji do stáje.“

Chytráček tak učinil, poděkoval a odešel.

Po dvou dnech se vrátil a řekl: „Jdu si, prosím, pro svou kobylku.“ A šel rovnou ke stáji.

„Vaši kobylku!? Ó já! Naše děvčátko ji v řece napájelo a ona se utopila.“

„Vraťte mi moji kobylku anebo mi dejte děvče!“

„Vaši kobylky nemáme, vezměte si tedy děvče!“

Chytráček strčil děvče do pytle, hodil pytel přes rameno a šel k dívčině kmotřičce. Zaklepal a pravil: „Milá kmotřičko, nemohla byste mi tu nechat na chvílenku tento pytel?“

„I s radostí! Položte si ho někam.“

Chytráček složil pytel do kouta a poroučel se.

Kmotříčka právě byla uvařila pro své děti polévku a zvolala: „Kdo si chce olíznout tuto lžici?“

„Já, milá kmotříčko!“ oznal se z kouta hlásek.

„Ty, moje děvečko!?! A kde pak jsi?“

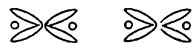
„Já jsem v pytli!“

Kmotříčka hned běžela, pomohla holčičce z pytle ven a vstrčila tam psíka a kočku a dala jim tam mísku mléka.

Chytráček po chvíli si přišel pro svůj pytel. Nepozoroval ničeho. Přehodil pytel přes rameno, poděkoval a krácel dále. Cestou se mu zdálo, že se děvče v pytli jaksi moc vrtí — ve skutečnosti však kočička chtěla pít mléko a psík jí bránil a kousal. Při tom hašteření převrhli mísku a mléko teklo Chytráčkovi po zádech.

Chytráček se stále domníval, že to všechno dělá neposedné děvče; i položil pytel na zem, uřízl si vrbový proutek, aby děvčeti našvihal.

Jakmile však otevřel pytel, vyskočila z něho kočka a hned za ní pes — a strýček na to otvíral oči, jak se to mohlo státi

Dvě přítelkyně.

Dle polského od V. Stachevské.

Boženka Mrázková s Boženkou Lupínkovou měly se upřímně rády. Chodily do jedné třídy, bydlely v jednom domě, měly stejná jména křestní a obě byly ve stejném věku. Byla to zvláštní shoda, jaká se vyskytuje málokdy. Ale jim bylo dobře při tom. Učily se spolu doma, chodily spolu do školy i ze školy, hrály si jako dvě sestřičky a zvykly si na sebe, že nemohla být jedna bez druhé.

Nikdy se nehádaly, nikdy neublížila jedna druhé. Proto jejich rodiče to přátelství rádi viděli.

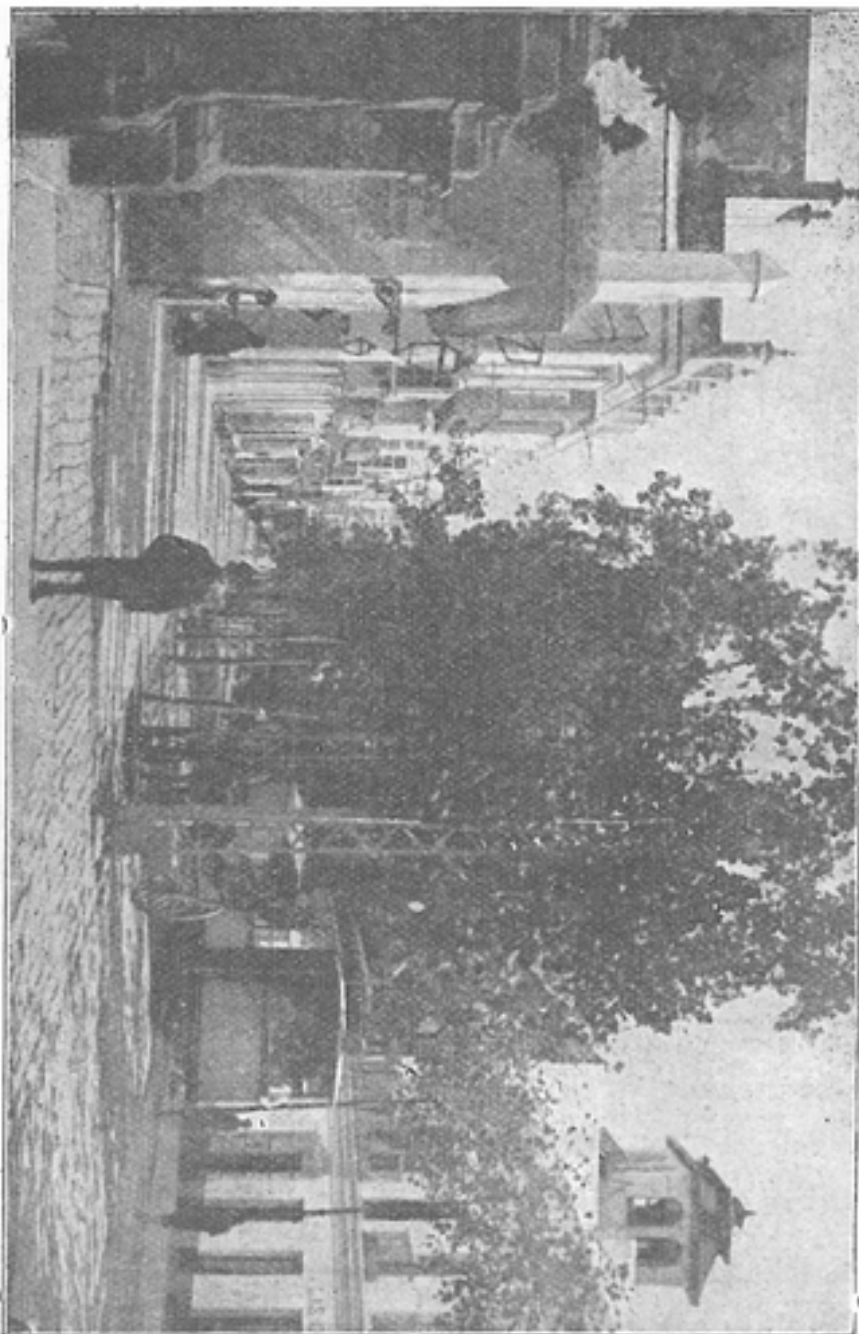
Přišla zima. Sníh jen se sypal již několikátý den. Ani v neděli nebylo lépe. Ve městě chodníky sněhem zaváté — ale to nevadilo našim „sestřičkám“ Vždyť škola naproti a kostel nedaleko! Rodiče jim nebránili, věděli dobře, že by to bylo marné.

„Ať si zůstanou doma ty malé ze třetí a čtvrté třídy, ale my jsme z páté. My máme teplé šaty a zimy se nebojíme, proto půjdeme za ty, které nemají takových šatů. Kdybychom i my zůstaly doma, kdo pak by v kostele byl?“ Tak by jistě byly odpověděly obě malé hrdinky. A šly. Po mši sv. se vrátily veselé, s růžovými tvářičkami

a s¹chutí se daly do práce; napsaly si úlohy a naučily se všemu, co měly uloženo na druhý den.

Odpoledne byly již zase pohromadě. „Víš co,“ povídala jedna druhé, „pojďme si hrát na domácnost; já budu paní a ty služkou a budeš¹ si hledat službu.“

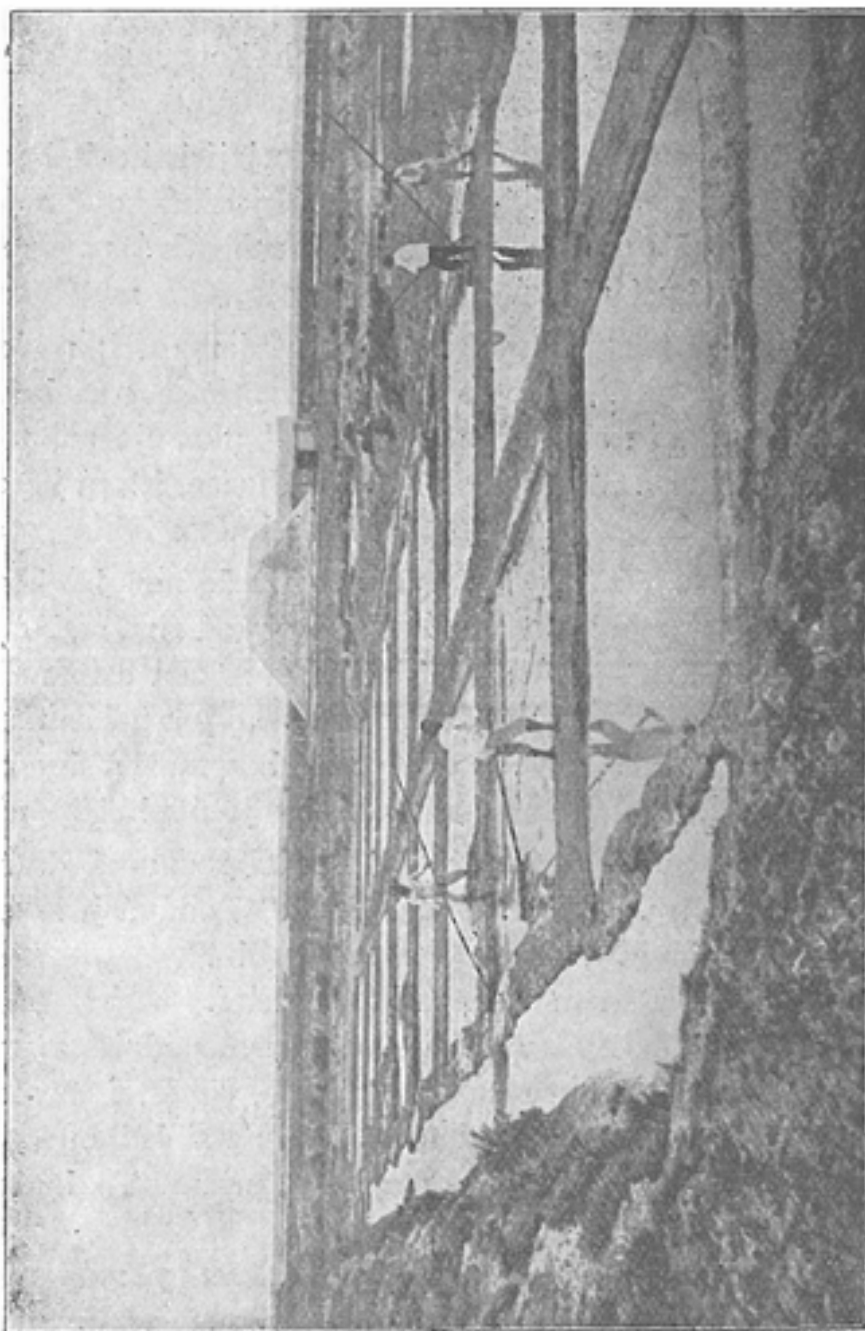
Cadiz: Hlavní třída.

Obě souhlasily a hra začala. Mrázková se rozložila na pohovce, vzala ruční práci do rukou a vážně se tvářila, jak to vídala u maminky. Lupínková si zatím oblékla zástěrku, na hlavu uvázala šátek, do ruky vzala knížku a již stála před ní.

„Čeho pak si přeješ, miláčku?“ tázala se s milým úsměvem nová paní. „Hledáš službu? Ó tos mi přišla právě vhod. Ale máš-li pak také dobré vysvědčení a jsi-li pracovitá, nebo na tom mi velice záleží?“

„Není mým zvykem, milostivá paní, abych se sama chválila, ale tuhle v mé služební knížce je to všechno vypsáno. Byla jsem v po-

Cadiz: Dobývání soli.

sledním] místě pět roků, umím práti, žehliti a nelekám se žádné práce.“

„To se mi od tebe líbí.“ Běře knížku do rukou a čte z ní hlasitě: „Božena Lupínkova sloužila u mne pět let a po celý ten čas byla pra-

covitá, poctivá, pořádná a ve všem spolehlivá. Propouštím ji na vlastní její žádost.

M. Petříková, choť stavitele.“

„Máš krásné vysvědčení, jen co je pravda. Ale pověz mi, miláčku, proč pak jsi to místo opustila?“

Služka se červená, mačká v rozpacích konec zástěrky a teprve po chvíli odpovídá nesměle.

„Byla to hodná rodina, pán i paní, ale jejich hoch Prokúpek byl velice vzdorovitý a neposlušný, jako bývají jedináčkové a jeho nezvedenost mne konečně omrzela. Nedivte se, milostivá paní; nedovedete si představit, co zkusí ubohá služka od takového malého tyрана.“

„U mne budeš ušetřena takových nepříjemností; moje děti jsou dobře vychované a vědí, jak se mají chovati ke služebným. Tady vidíš mou dcerušku, je chudinka nemocná,“ ukazuje při tom na velkou pannu na pohovce. „Ta musela naší kuchařce, která již u mých rodičů sloužila, políbiti ruku za to, že jí ve hněvu řekla „stará babo!“

Služka Boženka pohlédla na pannu a div že nevybuchla smíchem. Ale opanovala se přece a mluvila vážně jako před tím. „Není to hezká přezdívka, ale mně by to jistě neřekla. Jsem mladá a mám hodné děti velice ráda, zvláště dívky, které již chodí do školy a učí se tam mnohým krásným věcem. Ty také vědí dobře, že bez služby by neměly ani čistého prádla ani čistých šatů a proto by jí neublížily nikdy.“

„Máš pravdu, moje drahá; vidím, že jsi rozumná dívka a proto tě přijímám do služby. Zde máš závdavek.“ Podává jí kousek papíru a něžně ji hladí. „Uvidíš, že se ti u nás zalíbí.“

Služka dává „s Pánem Bohem“ a odchází.

Za chvíli se Lupínkova vrací ve své pravé podobě a praví přítelkyni: „Teď si zahrajeme zase na něco jiného, chceš, Boženko? Víš, že jsme se spolu dosud nikdy nehádaly, zahrajme si jednou „na hádku“; nebudeme se hádati opravdu, ale jen tak žertem. To bude něco nového a nasmějeme se dosyta.“

„Výborně,“ pochválila ji přítelkyně. „Ale ty máš nápady, jak jsi jen na to přišla?“ A již seděly obě na pohovce vedle sebe, přitáhly k sobě stolek a daly se do kreslení. Kreslily jedna druhou.

„Ale, Boženko, nestrkej do mne,“ zvolala jedna z nich. „Ani chvíli neposedíš; kroutíš se jako holub na bání a vrážíš mi do ruky. Podívej se, jak se mi tvůj nos nepovedl.“

„Když neumíš kreslit, nepleť se do toho,“ odsekla druhá.

„Za to já přece nemohu, že máš nos jako kratiknot, kterým kostelník zhasí svíce v kostele. Jdi přece kousek dál, nevidíš, že nemohu kreslit!“

„Což pak ti překážím?“ bránila se druhá. „Tys se rozložila jako paní kněžna, podívej se, jak jsi mi zmačkala sešit. A nekopej stále!“

„Já že jsem tě kopla? Ty mne a ne já tebe! Jen se podívejme na panstvo! Kdo tohle jakživ viděl? Sama do mne vrazila, až mi vyhlila nejlepší barvu a teď mi ještě do očí lže. Že se trochu nestydíš!“

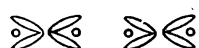
Ale štal se div. Sotva že Lupínkova vyslovila ta nepěkná slova, její přítelkyně se zapálila až po uši, dech se v ní zatajil, z očí vyhrkly slzy a hlas se jí chvěl, když pravila: „Prosím tě, Boženko, pro všechno na světě, nehrejme si tak, mně se to nelíbí. Jaká pak je to zábava! Hádky nestojí za nic ani kdyby jen žertem byla; na konec bychom se ještě opravdu rozhněvaly.“

„Mluvíš mi ze srdce, Boženko. Však se to nikdy již nestane. Nebud' raracha, když spí — praví jedno přísloví a podle toho i my se zachováme. Zahrajeme si raději na dobré sousedky, to bude něco jiného.“

Objaly se vroucně; snad si chtěly dokázat svoje upřímné přátelství, o něž by se málem hádkou byly připravily. A pak se daly do nové hry. V té již ani slova nebylo o kratiknotu, ani o kopání. Jen slova plná upřímné sesterské lásky se ozývala z jejich úst. Hrály si tak celé zimní odpoledne.

Od té doby nikdy se nehádaly, ani opravdu, ani žertem. Neboť hádka nesluší nikomu a dětem nejméně.

J. K.

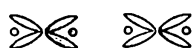
Napadl sníh v lesy.

Napadl sníh v lesy,
kde jsi — ptáčku — kde jsi?
Kde jsi, ptáčku, co jsi zpíval,
když se motýl v květech skrýval?

Napadl sníh v lesy,
kde jsi — ptáčku — kde jsi?
Kde jsi, ptáčku, co jsi v chvoji
na jedli hrál k písni mojí?

Napadl sníh v lesy,
kde jsi — ptáčku — kde jsi?
Kde jsi, ptáčku? Ozvi se mi
za horami v cizí zemi!

P. Janovský.

Lidunčina návštěva ve Svatvečer.

Dramatický obrázek od F. V. Karlovského.

O S O B Y

Vítková, vdova.
 Boženka, }
 Jaroslav, } její děti.
 Milada, }
 Bohuš, syn hrobařův.
 Růženka, dcera mlynářova.
 Lidunka, zjev.
 Sbor andělů. Děti ze sousedství.

Dekorace: buď jednoduchý pokoj městský, nebo lépe upravená světnička venkovská. Po jedné straně stůl, židle a asi 3 stoličky. — Na stole květiny a započetý věnec.

I. výstup. — Vítková a Boženka.

Vítková (podávajíc Božence květiny): Tak, tak, Boženko, měj na mysli, aby byl věnec krásně upraven, tak, aby z něho Lidunka, kdyby byla živa, měla radost, jako měla vždy z květin, kytic a upletených věnců. (V zamyšlení): Ubohé dítě! Co se těch kvítků nasbírala! Sotva mizel sníh a objevovaly se první sněženky, již hledala jednu po druhé a když si jich přinesla první kyticu, ó, co tu bylo radosti v tom dobrém jejím srdci, které neznalo zla, které bylo plno lásky ku všemu, co bylo krásného. Zvadla, když počala rozkvétati, jako ta kvítka a dnes odpočívá pod sněhem, jako ty sněženky. Ó, proč, proč to vše tak musí býti, proč právě dítě tak dobré na prahu života loučiti se musí se světem navždy?

Boženka (vila zatím věnec, ukazuje část zhotovenou) Je to tak dobře, maminko?

Vítková: Dobře, dítě, dobře! Zde jen přidej ještě nějaký bílý kvítek. Tak. Jsem tomu tuze ráda, že jste si na Lidunku vzpomněli a rozhodli se donésti jí na rov v dnešní svatvečer věnec vaší lásky. Jakou by měla, chudinka, radost, kdyby tak vstáti mohla!

Boženka: Květin je málo, ale Jaroslav šel s Miladou a s nimi hrobařův Bohuš a mlynářova Růženka požádati na několika místech o slaměnky a hvězdice, aby byl věnec co nejkrásnější a bohatý.

Vítková: Ano, ano. Půjdu se za chvíli zase podívat. (Odejde.)

II. výstup. — Jaroslav, Milada, Bohuš, Růženka.

Jaroslav: Podívej se, Božko, co já mám slaměnek — a jaké krásné! Daroval mi je pan mlynář, vidíš!

Růženka: A tu ještě maminka posílá jich několik. U nás je vždycky na zimu schováváme na kytice a věnce.

Milada: Já mám hvězdice ze sklenníku pana učitele, podívej se!

Bohuš: A já barvínek! Tatínek říkává, že ten alespoň nezmrzne — a tohle všechno vám pomrzne.

(Všichni kladou květiny na stůl a dívají se na práci Boženkinu.)

Boženka: Ach, to je dobře, to je dobře. Lidunka bude mít radost, až ten věnec od nás na svém rově uvidí.

Milada: Uvidí?

Jaroslav: Uvidí. Ona všechno vidí, protože je v nebi — a nebe je přece nahoře.

Růženka: A jednou se zas probudí — říkala naše maminka.

Bohuš: Když nám zemřela naše babička, říkala také maminka, že se probudí, ale neprobudila se. Co mi dala vždycky rohlíků a housek — a teď — nemám nic.

Růženka: Proč jen umřela? Měl ji každý tak rád a ona nás. Jak ráda nás vodila k Čapkovu kříži, kamž často nosívala věnečky.

Milada: Neměla nám umřít!

Bohuš: Neměla, A neměla se bát smrti. Náš tatínek říkává, že často hleděl smrti do očí, když byl na vojně — ale nebál se. — A proto také neumřel.

Boženka: Věnec bude co nevidět hotov a budeme moci jít na hřbitov.

Milada: Přejde ještě více chlapců a děvčat, Boženko. Zastaví se u nás a půjdou s námi.

Bohuš: A já tam Lidunce zazpívám!

Boženka: Ale, ale — a jakou chceš zpívat?

Bohuš: Tuhle:!
Narodil se Ježíšek,
ušijem mu kožíšek,
hodně dlouhý, chlupatý,
aby mu šel na paty.

Růženka: Ne, to jí zazpíváme všichni!

Milada: Ale kterou?

Růženka: Tu, kterou jsme zpívali u nás. Seřadte se! Jaroslav a Bohuš, to budou basy a my budeme hlasy, víte — první hlasy. Tak!

(Zpívají některou lehkou, ale oblíbenou píseň vánoční. — Když dozpívají, je slyšeti slabé zvonění klekání.)

Růženka: Klekání — — Pomodlíme se a půjdeme. (Všichni kleknou po obou stranách jeviště a tiše se modlí. Ku konci klekání slyšeti zdálí slabounké zvuky zpěvu anebo hry na harmonium. Zadní opona se zvolna zvedá. Uprostřed viděti nadzemský zjev — Lidunka; po obou její stranách andělé s dary. Děti rychle, překvapeně vstanou a udiveně patří na zjev bledě modře anebo bledě růžově ozářený.)

Lidunka (mírně, něžně a zvolna)

Jdu s nebes výšin z lásky mezi vás,
vy děti milené, druhové mého žití,
z těch říší nadhvězdných, kde slunce věčně svítí,
kde blaženo vše, plné záře, jasu, krás.

Vám, děti národa, jenž věčným trpitelem,
přináším pozdrav sborů andělských
a dárky lásky s výšin nebeských —
poslané samým božským Spasitelem.

Zůstaňte hodny — národ na vás patří,
milujte vlast svou, mluvu mateřskou;
já budu v nebi vaší Lidunkou,
vy zůstaňte zas sestry mé a moji bratři!

(Zjev zmizí.)

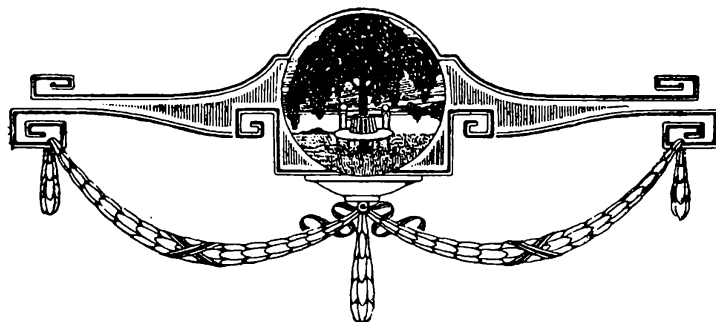
Všichni: Lidunka, Lidunka!

Milada a Růženka: Ó, že tu nezůstala!

Boženka: Jak byla krásná — jak zářila!

Bohuš: A zas je pryč — měla tu zůstat!

(Předstupují andělé a rozdávají dárky. Neúčinkující děti mohou z obou stran vcházeti na jeviště, aby mohly býti podarovány.)

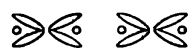
Klevety na vrabce.

A ta husa kleveta
pořád jenom štěbetá,
že prý vrabec na sýpku si
na pšenici zalétá.

A ta slípka na dvoře
pořád jenom krákoře,
že prý vrabec včera ráno
mlsal buchty v komoře.

A ten holub do kola
točí se a tak volá:
Že prý vrabec okukoval,
kde má díru stodola.

P. Janovský.

Chodové.

Vypravuje se, že Břetislav I. ze své výpravy do Velkopolska přivedl s sebou část obyvatelstva z okolí hradu Chodzec a usadil je na českém pomezí, svěřiv jim stráž nad pohraničními hvozdy vůbec a nad vpády cizinců do Čech zvláště. Ale tato domněnka se skutečností nesouhlasí a nemůže souhlasiti, neboť lid zajatý a do Čech násilím přivedený byl by zajisté špatným strážcem. Spíše jest pravdou, že tito polští zajatci, kteří se jmenovali Hedčané, usazeni byli v lesích berounských, o čemž i jména osad: Hedečko, Hedčany dosud svědčí.

Na Domažlicku žil nejspíše nějaký slovanský kmen, který měl vždy svoji rázovitost v kroji i v nářečí a vždy osvědčoval statečnost proti od jakživa do Čech dorážejícím německým sousedům a věrnost ku svému českému knížeti, později králi. Proto asi Břetislav I., když porazil Jindřicha III. v lesích šumavských roku 1040 za pomoci zde usedlého lidu, svěřil tomuto lidu stráž nad pomězními stezkami a přiknul jim za to svlášní práva.

Že asi stále po hranicích chodili, dáno jim jméno Chodové a po nich dostaly zase jméno některé jejich osady. A Chodové jsou až dosud upřímnými strážci tohoto pomezí i jazyka mateřského. V čas válečný přísáhali svému praporu, na němž byla namalována psí hlava — proto dáno jim také jméno „Psohlavci“, že budou konati hlídky a také je „dle povinnosti a pořádku jedné každé vesnice konali.“

Chodských osad je dosti. Jsou roztroušeny v délce 6 mil. Od Domažlic na jihovýchod nejdále jest Lhota a Pocínovice a na severo-

Chodský dudák.

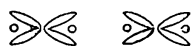
Vydry na číhané.

západ: Újerd, Draženov, Postřekov a Kleneč. Zde u této osady vítávají Chodové českého krále pod svým praporem vždy, kdykoliv se ubíral jejich končinami a uctivše ho soudkem medu, na jeho cestě ho provázeli jako čestná stráž. Nosívali vždy zbraň až do XVII. století, kdy vůbec zbaveni byli všech svých práv. Jen „čekana“ — hůl — jim zůstala a tu nosí dosud.

Na počátku XIV. století dáni byli v zástavu p. Vil. z Landšteina, ale již roku 1425 vyplaceni. Jan Lucemburský dal jim táz práva, jaká měli Domažličtí a pak střídavě doléhaly na ně doby zlé i dobré, až posléze roku 1621 dáni v právomoc Wolfu Vilémovi Lamingerovi z Albenreuthu, jehož syn Maxmilian práva jejich úplně zmrhal. V této pohnuté době statečným obrancem chodských práv byl Jan Sladký z Oujezda, řečený Kozina, jehož postavu pečlivě vyličil Alois Jirásek ve svém umělecky psaném románě „Psohlavci“

Chodové měli vždy své vlastní zvyky a obyčeje, své písně i pohádky, své nářečí a kroj. Že místo „byl“ říkají „bul“, často slyšíme jmenovati je „buláci“ Význačnou částí jejich oděvu jest černý nízký klobouk se širokou střechou, dlouhý šosatý kabát a kalhoty po kolena sahající. Mezi nimi zvláště vynikali dudáci, kteří zapadnuvše do osad, rázem v nich probudili nebývalé veselí. Mladí i staří sešli se a zazpívali si své písně, zatančili si svoje tance a bylo veselo až do pozdního večera. Ještě dnes žije tam mnohý dudáček a chodský rázovitý kroj — jak obrázek ukazuje — dosud dodržuje.

K. J. Z.

Nebezpečný rybář.

Vedle člověka—rybáře největším nepřítelem ryb je vydra. „Co liška v lese, to vydra v rybníce“ — jest obecný a také správný soud lidu o této šelmě, která hubí vše, co jen trochu kloudného žije v tomto chladném živlu.

Ať ryba, vodní hraboš, pták, žába nebo rak, vše hodí se vydře a nepohrdá ničím, co jest od masa. Ovšem nejraději má ryby, jež lovívá v noci, ale často i za dne stane se mnohý kapr její obětí. A běda, nepostřehne-li pěstitel ryb záhy, jak nebezpečného má pomocníka. Za krátko spláče nad výdělkem, který si již v duchu počítal z příchovku ryb.

Význačnou vlastností vydry jest její dravost, v čemž podobá se kunám, k nimž se též počítá a nijak se od nich neliší, leda tím, že

ostatní kunovité šelmy zdržují se výhradně na souši a vydra zase většinou ve vodě.

K delšímu pobytu ve vodě je také její tělo úplně přizpůsobeno. Jest štíhlé, s malou hlavou a na krátkých nožkách, jež jsou opatřeny plovací blanou, která jí usnadňuje pohyb; jsou to vydří vesla. Při tom je podporována dlouhým, se stran sploštělým ocasem, jenž jest jí opět kormidlem. Mimo srst jest hustá a na omak mastná, aby zamezovala vodě přístup ke kůži. Tím vydra snáze plove a jest mimo to ještě ochráněna proti chladnu v zimě. V tom jeví se podobnost úkonu s peřím ptáků vodních. Tuk vylučuje se ze žláz pod kůží. Proti vnikání vody do uší jest opatřena kožními příklopkami, jež při plování uší uzavrou. Takto jsouc tělo zabezpečeno, hravě může se ve vodě pohybovat!

Kořist vydra uchvacuje a trhá neobyčejně ostrými zuby, jimž nic neuteče, co polapily. Kdož by mohl vypočítati, co všechno již se světa sprovodily!

Po lovu zpravidla vydra odpočívá. Obydlí mívá vždy pod zemí, nejraději ve březích říčních a rybníčních, stromy a křovinami porostlých. Vchod do jejího brlohu bývá asi půl metru pod vodou. Odtud vede chodba asi 2 metry dlouhá. Na jejím konci má lože suché, senem a suchým listím vystlané a tak prostranné, aby jí postačilo k pohodlnému přebývání. Někdy nalezneme v trávě malou díрку. To jest větrací komín příbytku vydřina přímo nad jejím ložem.

Ze svého brlohu vydra vychází na lup po západu slunce. Stará se o svůj nenasytný žaludek po celou noc, nejraději však rejdí ve vodě při měsíčku. Jsouc plachá, opatrná a lstivá, jakož i bystrými smysly nadána, vyhne se člověku i psovi z daleka a uchyluje se střelhibtě do vody. Jakkoliv se pohybuje i na souši dosti obratně, přece voda jest jí živlem, v němž prožije půl svého života. Plove i potápí se výborně. Rychlostí neuvěřitelnou plove ke dnu a ode dna ke hladině a jako šipka proráží vodu i proti proudu.

Takto rejdic po celé hodiny, prohledává řeky a rybníky; ryby pronásleduje potud, pokud jich neunaví a nepolapí. Menších ryb požírá ve vodě, s velkými vylézá obyčejně na břeh, kdež je pohodlně sežírá. Šupiny a skřele, zbytky to po hodech, obyčejně prozradí pobyt tohoto žravého lupiče. Kdyby vydra nebyla nucena občas vynořiti se nad vodu pro vzduch, snad by jí žádná ryba neunikla. Má-li vydra výběr, pronásleduje vždy větší ryby, v nouzi však vezme zavděk i rybami menšími.

Vydra potřebuje denně ku své výživě asi 3—4 kg ryb a z toho se snadno domyslíte, jakou škodu způsobí za rok jediná vydra. Proto jest heslem všech pěstitelů ryb: „Smrt vydrám!“

Vydru chytají do pastí i želez a střílejí ji na číhané, jakkoliv často po mnoho nocí svou ostražitostí uniká lovcům. Ve vodě střílejí

Na ledě.

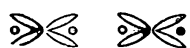
vydru opět v okamžiku, kdy vystrkuje čenich, aby se nadýchala vzduchu. Postřelena jsouc, brání se zuřivě a často již jediným kousnutím připravila psa o nohu.

Vydry žijí hlavně v severní Evropě, Asii a Americe poblíž rybnatých jezer, řek a rybníků. Kde není pro ně hojnost potravy, tam se nezdržují; odstěhují se jinam.

Vydra mívá každý rok 2—4 mládčata a — jestli je někdo předčasně nezabije — vydrží až 10 let. V mládí chycena, snadno zkrotne a jest přítulná, poslušná a naučí se i ulovené ryby z vody přinášet.

Z vydry jest velmi cenná tmavohnědá kožešina, která je známa pode jménem „vydroviny“. Kožešníci a klobučníci ji kupují až za 20 K a zhotovují z ní jemné čepice a rukávníky. U nás nejvíce kožešin zpracují tito řemeslníci z vydry kanadské. Chlupy z ocasu hodí se na maňské štětičky. Maso vydří se jí a počítá se k jídlům postním. Ve středověku bývalo hlavně za klášterskou lahůdku považováno a placeno za jednu vydru až 36 K.

Václav Kálal.

Na ledě.

Napsala Vlasta Pittnerová.

To bylo radosti, když Ježíšek naložil Vládovi, Milošovi a Jarmilce brusle. Hoši uměli jezdit na bruslích už od loňska a letos hodlali učiti Jarmilku této pěkné a zdravé zábavě. Ale šlo to pomalu. Hoši jezdili příliš rychle a malá Jarmilka nemohla jim stačiti; nejraději se postavila na led zpřima a bratři táhli ji za sebou.

Jarmilce se to líbilo, ale hoši jí domlouvali, že tak nikdy se nenaučí řádně klouzati. — Musela to opět zkoušeti sama, klopýtala, padala, bratři jí pozvédali, trochu ji chlácholili, trochu se jí smáli, povzbuzovali ji a ona nabývala smělosti.

Leč pojednou upadla tak prudce, že sletěla jí s hlavy čepička, narazila si obě kolínka a rozplakala se,

Na štěstí měli s sebou hoši sánky, usadili na ně Jarmilku a odvezli ji domů,

Druhého dne to šlo již poněkud lépe a do konce zimy naučila se Jarmilka tak klouzati, jako Vláša a Miloš a jezdila s bratry o závod — dokud jaro led ve vodičku neproměnilo.

Ukradený kůň.

Napsal J. Sázavský.

Jednomu sedlákovu ukradli neznámí zloději v noci ze stáje jeho nejkrásnějšího koně. Sedlák vydal se třetího dne na trh do vzdáleného města, aby si tam koupil koně jiného. Jaké však bylo jeho překvapení, když spatřil tam svého vlastního koně, vystaveného na prodej!

I chopil se hned jeho úzdy a zvolal:

„Tento kůň jest můj; tři dny tomu, co mi byl ukraden!“

„Mýlíte se, příteli,“ pravil zdvořile muž, který měl koně na prodej, „to jest můj kůň; mám ho již přes rok; možná však, že jest vašemu koni podoben!“

Rolník na ta slova rychle zakryl oběma rukama koni oči a zvolal:

„Nuže, máte-li koně tak dlouho, budete snad věděti, na které oko je slepý!“

Neznámý muž, jenž byl skutečně koně ukradl, ale blíže si ho nepohlédl, byl nyní velice zaražen, přece však odvětil na zdařbůh:

„Kůň je slepý na levé oko!“

„Chyba lávky!“ zasmál se sedlák.

„Oh!“ zvolal nyní zloděj, „já jen žertuji. Máte pravdu, kůň není slepý na levé, ale na pravé oko!“

V tom sedlák odkryl koni oči a pravil:

„Nyní je zjevno, že jsi taškář prolhaný. Hleďte, lidé, kůň není vůbec slepý. Kladl jsem otázku onu jen proto, abych objevil zloděje!“

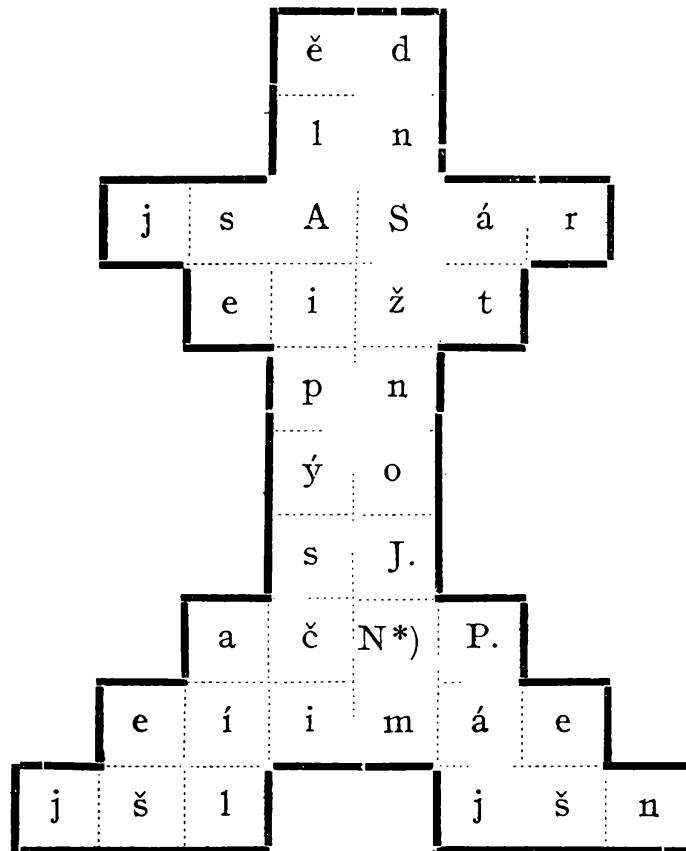
Všichni přítomní začali se smáti, tleskati rukama a volati výborně! Zloděj je dopaden!“

Zloděj musil koně zanechatí pravému majetníku jeho; byl uvězněn a potrestán, jak si zasloužil.

HÁDANKY A REBUSY

Královská procházka.

J. Páč.

2. Hádanky.

a)

Která rada neradí?
Který rám nebývá u obrazu?
Co nemůže člověk o sobě říci?
Co je za oblohou?

b)

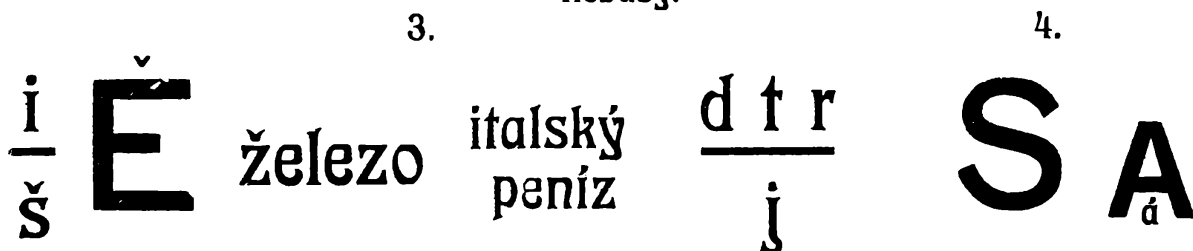
S „l“ roste v horké Africe,
s „r“ žije u nás v rybníce.

c)

Tříslabičné slovo jsem;
každý již mne uviděl,
pak-li někdy ujížděl
rychlým parním povozem.

Změníš-li však jednu hlásku,
máš tu malou českou ves,
z jejíž chýší prostý orač
na knížecí trůn se vznes.

Rebusy.

Pilní luštitelé hádanek a rebusů, kteří zašlou svá rozluštění nejdříve do 20. prosince 1910 redakci „Anděla Strážného“ v Brně, Biskupská ul. 1., obdrží odměnou pěknou knihu. — Na později došlá rozluštění nelze zřetele bráti. Luštitelé udávejte přesné adresy, zvláště ulici a číslo domu!

Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 3.

1. Přísloví: Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá. S poctivostí nejdál dojdeš. J. Ž. z B. — 2. Vor, Ota, rak. — 3. Var, rov, vor, Avar, ovar, péro, Eva, Evropa. — 4. Dušen, kořen, osení, žízeň; úterý, konec. — Hálek, Eden, zelí, kaluž, Osek, uhu — hezkou knížku. — 6. Smíchov leží na Vltavě. — 7. Pára žene vlak.

OBSAH:

Horské chaloupky. Báseň od J. Miloty. — Pohádka o caru Berendějovi atd. Napsal V. A. Žukovský. (Dokončení). — Zimní radosti. Báseň od Edv. Elpla. — Oadiz. Napsal Ignát Zháněl. (S 4 obr.) — Jak jel stehlíček pšenku kupovat. Napsala L. Mičanová. — Podřatá jedlička. Báseň od P. Janovského. — Chytráček. Napsal J. Milota. — Dvě přítelkyně. Napsala V. Štachevská. — Napadl sníh v lesy. Báseň od P. Janovského. — Lidunčina návštěva ve svatvečer. Dramatický obrázek od F. V. Karlovského. — Klevety na vrabce. Báseň od P. Janovského. — Chodové. Napsal K. J. Z. (S obr.) — Nebezpečný rybář Napsal Václav Kálal. (S obr.) — Na ledě. Napsala Vlasta Pittnerová. (S obr.) — Ukradený kůň. Napsal J. Sázavský. — Hádanky a rebusy.

Kudličkova. — V Dejvicí Ferd. Svoboda, Mař. Špalcova, Jar. Brabec. — V Hájanech Vlad. Drápal. — V Hartmanicích Jan Polák, Al. Dostál, Anna Dvořáková, M. Tourkova, Jos. Mařík. — V Hodoníně Vikt. Bršlicova.*
V Hodslavicích Aneřka Tomanova. — V Holeřově Frantiřek Šrácěk. — V Hořicích Vláša Vymetal, Josef Vrána. — V Hostákově Hodv. Mastná. — V Hostivaři Lid. Šulcova, Kar. Arnořtova (Dopiř na administraci „And. Str.“ Srd. pozdrav!). — V Chromči: Al. Matura. — V Chrlicích: Vojtěch Hunkes, Marie Doleřalova, Frant. Doleřalova, Ant. Němec, Amálie Černá, Marie Šikova (Těři mne, že jsi spokojena. Pozdrav!). — V Ivani Ferd. Nakládál, Frant. Přehnal. — V Ivančicích Kar. Kabelka. — V Ivanovicích Alois Teřárek, Boř. Holancova. — V Jaroměřicích Adolf Velich, Jar. Uhlř. — V Jedovnicích Ant. Julínkova. — V Jestřabicích Vinc. Černý. — V Jetřichovicích Mař. Doleřřova, Mar. Kraftova. — V Jeřově Bohuř a Miloř Tichý. — V Jiřřkovicích: Lad. a Vinc. Brzobohatí, Hedvika Koudelkova, Anna Dvořáčkova. — V Knížově Frant. Vondráček, Václ. Velebný, Boř. ředova, Fr. Pekař, Mař. Řřhova, Aneřka Vondráčkova (Dřk! Podobně!), Anna Zachova, Frant. Vřtek, Mar. Truhlářova, Jos. Novotný, Mař. Heřmanova. — V Kolíně Kar. Kubes. — V Komíně Jan Zháněl.* — V Konici Růř. Slavičkova. — V Kostelci Aneřka Kařtýlova. — V Kouřimi: Jar. Miřkovský. — V Kovářové Julie Sedlákova. — V Králicích Anna řpačkova. — V Král. Poli Mojmřr Směkal. — V Krčmání Anděla Hlavinkova, Mar. Koutná.* — V Kroměřřži Klem. a Mar. Mikřřkovy, Al. A. Slavřk (Dřk! Podobně!), Frant. Dvořák, Rud. Groř, Jos. Bartoř, Jos. Richter, V. Stochleba, Ferd. Holiř, Kar. Sup, Jos. řtěpka, Boh. Kittrich, Jan Vrána, Viktor Karlřk. — V Kuřelově Jar. Páč. — V Kvaselicích Stan. Hell, Anica Knappova, Boř. Zoulova. — V Kvasicích: Jar. Kotásek. — V Lhotě Volavě Mar. Patočkova. — V Letonicích L. Jandl. — V Liřni Jos. Mlčoeh, Mar. Bodlákova (Dřk! Srd. pozdrav!).* — V Litořicích V. Jukl. — V Litovli Fr. Vaněk. — V Loučce Anna Homolova. — V Maloměřicích Frant. Řezáč.* — V Mělčanech Mar. Ptáčkova, Frant. řimberova, Frant. Věrostova, Anna Zoufalá. — V Mezicích A. Maitnarová. — V Miletíně Josef Heligr. — V Milíně Vojt. Krotil. — V Mřstrovicích Vinc. Stejskal. — V Mor. Buděřovicích Jena Funtíčkova. — V Mysliboři Ant. Novák, Frant. Skoumal. — V Napajedlicích Balt. Krátký, Jan řvancer (Neni úplně. Pozdrav!), Mar. Kumpořtova, Boř. Lepařova, Markěta Boschettiova. — V Netolicích Mar. Studlarova,* Anna Můgova. — V Nové Dědině Olga Kotáskova. — V Nov. Veselí Ludvřk Irmásek, Stan. Kalas. — V Nuslicích Mar. Müllerova. — V Obřřstvi Adolf Tichý. — V Ohrazenici F. Řřhova, Anna Řřhova. — V Olomouci: Emil Vacá, Boh. Tomářek, Jan Klisz, Bořena Limanova, Ludm. Vičkova, Kar. Leibner, Frant. Hlavica, And. Cinkova, Ant. Kubis, Ed. Václavek, Oldř. Holiř. — V Olři: Jos. Bartuřek. — V Ostrově Frant. Kučera. — V Otřokovicích Jan Bartoř, Bořa Valouchova* (Dřk! Srdečný pozdrav!). — V Peřřřimově A. Dalřkova, V. Torner, Mar. Rubnerova, Mil. Stavova, Frant. Marřřk, Frant. Máoło, Frant. Pikal, Nepodepsaný. — V Plumlově Mar. Kreplova. — V Plzni Jan Dohnálek,* Václ. Jeřetic. — V Polehradicích Zd. Omasta, Boh. Friedlova. — V Postřelmově Anna Hufova. — V Proskovicích řpráva řkoly. — V Pustějově Josef Tobola, Albina Tobolová. — V Praze Anna Piřova, Jana Kolátorova, Boř. Ryřavá, Mař. Beneřova (Nejsrdečněři dřk za překrásnou vzpomřnku z Lourdes! Jak se odvděčřm? Srdečný pozdrav!), Mar. Hospodářova, Mar. Seifertova, Elinka Ullrichová, Jiř. Váňova. — V Prachaticích Ed. Nachlinger. — V Prostějově Jes, Aron. — V Přerově Mar. Sekerova.* — V Příbrami Pavlřna Zábřanská.* — V Rajhradě Kařel Unger. — V Rohozně Josef Válek. — V Rychmanově Stan. Dokládál. — V Rymicích Frant. Olřina. — V Řřřanech Tom. Kvarda, Anna Kvardova. — V Sedlci Mař. Duřkova, Lidka Vyskočilova, Jen. řeflů, Pep. Holubovská, Frant. Syrotek, Gust. řrámek, Jar. řimkova (Dřk! Podobně!). — V Sedlici Václ. Pancer. — V Sloupě Vojt. Vaňous. — Oldř. Hasoň, V. Vaňous, Kar. Kařpárek. — V Sobědřaři Stan. Klřma. — V Starči Aneřka Housova. — V Střeběticích Josef Chytil. — V Suché Lozi Fr. Vřcenřk, Jan Petrůj, Klem. Bujáček, Klem. Vřcenřk,* Frant. Velecký. — V Sv. Hoře Anička Forstová. — V řaraticích Mar. Holoubkova. — Na řárce Frant. Blařek, Jos. Malý, Václ. Josefus. — V řkvoreticích Václ. Prokopec, Frant. řilha. — V řlapánicích Pavěl Podsedňřk, Frant. Macháčkova, Lřda Zemanova, Jindř. Duchañ, Petr řáral, Josef Sadřlek. — V řošůvce: Frant. Sedlákova, Vil. Hudec. — V řtramberku Jan a Jos. Petrášovi, V řelnici Jos.

Chudáček, M. Bartáková. — V T r o u b s k u Jan Doležal, Václ. Konečný, C. Matějova, Tom. Matěja, Ant. Otoupalík, Ant. Porkeš, Frant. Vykoukal. — V T ř e b í č i Mich. Melounova.* — V T ř e b o n i Klára Držníková, Lidka Pospíšilova (Těž srd. pozdrav !), Mar. Hanzalova, Mar. Horvátova, Bert. Novákova, Pep. Schneidrova, A. Valentova, Tonča Kučerova. — V T u ř a n e c h L. Musilova, Jul. Smoláková, Anežka Šmehlíková, Anna Havránková, Edmund Gloc, Frant. Šenkýř, Marie Krejčova. — V Ú h ř i c í c h Frant. Krtíl. — V Ú j e z d ě Vil. Blažek, František Ocásek.* — V Ú j e z d c i Alex. Dvořan. — V e V e l. B y s t ř i c i: Lad. Hořínek. — V e V e l. M e z i ř í č í E. Kvasnička. — V e V e l. P a v l o v i c í c h Frant. Horáček, And. Švarná, Josef Prát. — V e V í d n i Kar. Šelepa. — V e V i t o n i c í c h Frant. Hradilova, Jos. Zámorský, Lad. Novák, Jiljí Zaozálek. — V e V í t k o v i c í c h J. Moškoř, Anna Petříčková,* Hermínka Špornova, Jenda a Kar. Pešat, Anna Bradova, Anežka Zavřelova (Dík! Srd. pozdrav !), Arnošt Blaha, Frant. Skařupova, Anna Charvátova. — V e V l a d i s l a v i Arnošt Masopust.* — V e V o m i c í c h Ant. Doležal, Petr Dryml. — V e V r a n o v i c í c h: Petr Švejnoha, Lad. Mička. — V e V o s t o p o v i c í c h: Jos. Horák. — V e V y š k o v ě: Mar. Vartova. — V Z a d. Z h o r c i Frant. Blažek. — V Z á l š í J. Kunt, M. Váňova,* M. Šubrtova, B. Líkařova, Václ. Hruška, Mar. Hubená, Mar. Hruškova, Fr. Nouza, Jan Chloň, Fr. Špatný, Frant. Hrad, Josef Nováček, Karel Suchan, Frant. Mráz, Jan Líkař,* M. Tláškova, Růž. Nováčková, Kar. Vaněk, M. Líkařova, Mar. Rysova, Vlad. Janžura. — V e Z b e j š o v ě And. Růžová, Mar. Kozlova, Anna Jakešova. — V e Z b o r o v i c í c h Fr. Vránova.* — V e Z d o u n k á c h Bedř. Čermák, Josef Maňásek,* Jar. Žingoi. — V e Z l í n ě Ot. Krajča, Jan Baťa, J. Kolařík, Em. Šmigura, Mar. Janáčková, Jindř. Blažek, Got. Malota, Ant. Krajča, Ant. Krajčova, Leop. Vrzalík. — V Ž a m p a c h u Bern. Moravec.

Všem milým luštitelům za přečetné pozdravy děkuje a rovněž všechny srdečně zdraví strýček redaktor.

Dopisy nevyplacené neb jen částečně vyplacené se nepřijímají!

Proto nejlépe je posílati rozluštění na dopisnici.

Jména odměněných poznačena jsou hvězdičkou!

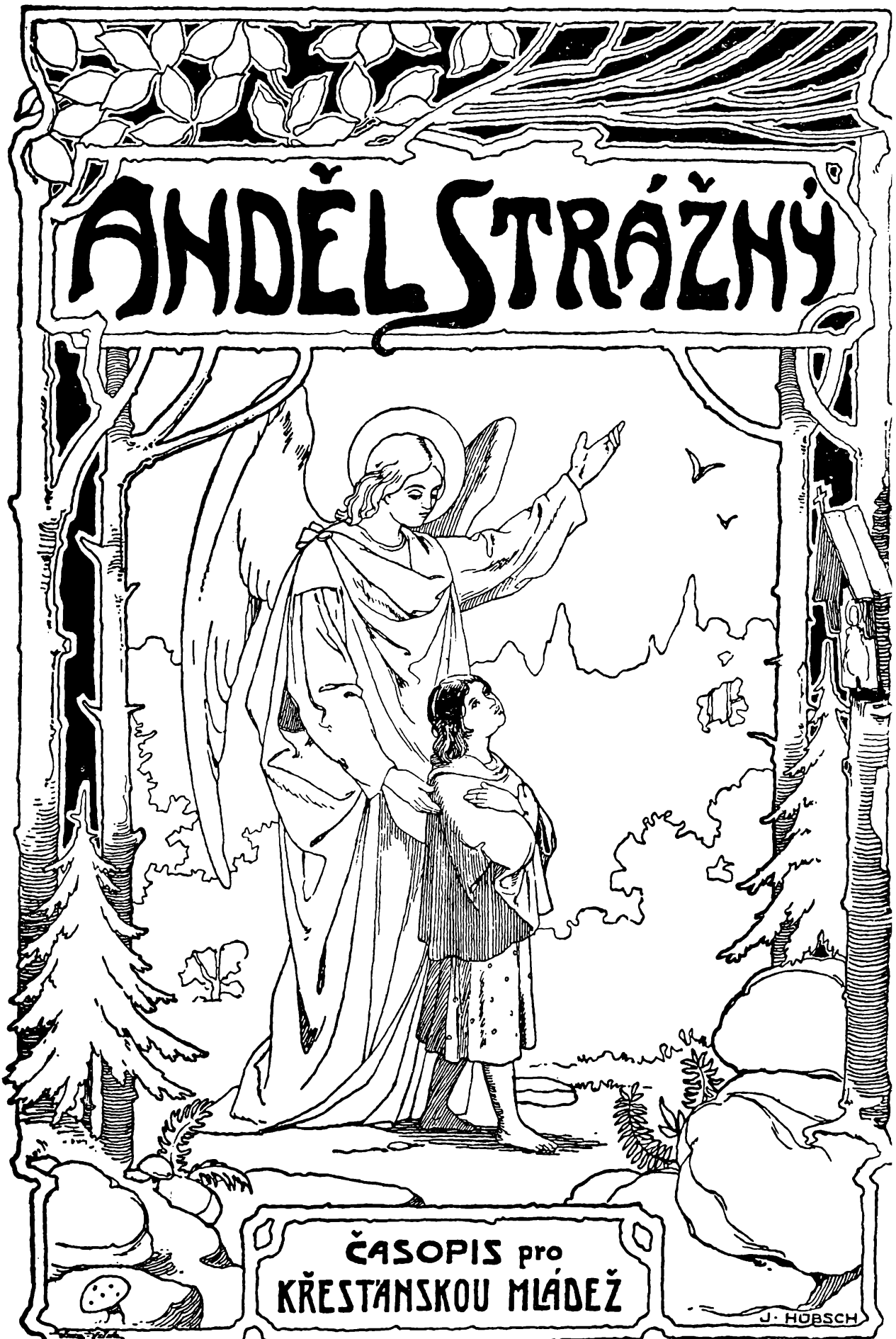

 Krkonošský tkalcovský spolek „**VZÁJEMNOST**“
 v HROPOVĚ č. 574, Čechy,

který sobě v naší době chudí čeští tkalci založili, jest činem jejich obrození a vymanění z cizího područí. Skvělá pověst rukodílných výrobků krkonošských tkalců, pečlivost a příkladná solidnost jejich zboží při nejlevnějších cenách získává jim přízeň ve všech kruzích našeho národa, těšícího se z toho, že ubozí lidé dovedli si pomoci sami svou prací a přičinlivostí.

Žádejte cenníky, kupujte jejich zboží a agitujte pro ně v zájmu národním a prospějete sobě i jim. — Podnik křesť.-socialní! — Cenník a vzorky zdarma a franko.

Objednejte 1 balík, 40 metrů, různých látek v domácnosti nutně potřebných, jako: plátno, kanafas, zefír atd. za **18 K.**

Za obsah odpovídá JAN DVOŘÁČEK, učitel v Brně. — Vydává svým tiskem a nákladem benediktinská knihtiskárna v Brně.

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS pro
KŘESTANSKOU MLÁDEŽ

J. HÜBSCH

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně:

Rakousko-Uhersko 1 K 60 h, Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.,

Italie 2 liry, Francie 2 franky, Amerika 40 c.

Vychází měsíčně jednou, vyjma červenec a srpen.

Spasitel světa vysílá své apoštoly a všechny své přátele do celého světa a volá, že žeň sice veliká, málo však pracovníků. Vy, milé děti, rády byste milého Spasitele vyzvání poslechly a šly třeba až do Číny a mezi divochy africké a australské hlásat, jak dobrotiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spasení přišli; avšak jste ještě malí. Ještě doma zůstatí a se učití musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za pohanské děti a šetříte dárky na vykoupení jich a vychování v křesťanské víře.

V »Ochotnickém
jevišti« vyšlo :

Kristus vítězí.

Z dob pronásledování křesťanů za císaře Domiciana. — V pěti jednáních.

Upravil A. SVOBODA-POŠUMAVSKÝ. — Stran 74. — Cena 70 haléřů.

Vydala benediktinská knihtiskárna v Brně, Biskupská ulice číslo 1.

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 5

«» LEDEN. — 1911. «»

Vánoční.

Viola z Prácheňska.

Posvátné je ticho v lese,
ani snítka nepohne se,
drobotina ptačí, snívá,
nezapípne, nezaspívá. —
Smutno jest tam štíhlé jedli,
že jak soused smrček nedlí
ve chrámu a u jesliček,
v nichž spočívá pacholíček.

Ach, kéž aspoň na chvílku
mohla zřít jas andílků
a pak lidi, dětičky
z celé rodné vesničky,
jež Mu krásné písničky

z čisté duše vroucně pěj,
prosby své Mu přednášejí.
Většího přec blaha není,
oslavovat narození
přebožského Jezulátka,
jež povila Boží Matka! —
Vzpomíná tak jedle malá,
jaká čest se smrčku stala!

Štědrý večer.

Napsal **Jos. Fabian.**

Vdova Mužíková těžko se protloukala životem; měla sice jen jediné dítě — roletého Stanislava — ale ježto byla zdraví chatrného, měla co činiti, by se s hochem svým užívala. Právě že nebyla k těžší práci, brali ji sousedé více jen z útrpnosti na výpomoc k zaměstnání lehčímu — než podle toho byl také plat! Těch několik haléřů sotva že tak stačilo na nájem a palivo — což však strava, oděv a to ostatní!? Jak matka při své slabosti, tak synáček při svém vývinu byli by potřebovali aspoň dostatečného nasycení — než toho často nebylo .; následek toho byl, že hoch byl bledý — a matka čas od času trpěla bolestmi v žaludku. Měla pro tento případ z lékárny kapky, po jejichž užití vždy se jí ulehčilo.

Bylo před Štědrým dnem. Mužíková sotva se k večeru domů přivlekla, stěžujíc si na hrozná bolestí; Slávek ihned běžel pro kapky, ale jaké bylo jeho sklamaní, když spatřil, že láhvička jest prázdná úplně. O, byla to hrozná noc, jak pro matku, jež bolestí se svíjela, tak pro synka, jenž jí pomoci nemohl! K ránu konečně se matka utišila a usnula. Toho použil hodný Stanislav, i vzav láhvičku, pospíchal do města do lékárny; cestou teprve vzpomněl si, že nemá peněz, a bez těch že mu asi kapek nedají. Má se vrátiti a opět hleděti na veliké bolestí své matičky? Ne, nevrátí se, ale poprosí pana lékárníka,

by mu počkal — ale což nebude-li chtít? V tom zpozoruje, že kdosi od města proti němu se ubírá; ta chůze zdá se mu býti tak známá, i utírá si zaslzené oči, kdo to asi jest. K veliké radosti sezná brzy, že jest to velebný pán, který dochází do jejich školy; zrychlil opět svůj krok a když přiblížil se k panu katechetovi a hezky pozdravil, tázal se ho tento, kam tak pospíchá a proč jest uplakán. Hoch pověděl knězi všechno upřímně, načež vrátil se velebný pán ihned se Slávkem do města a zavedl ho k nejbližšímu kupci, kde nakoupil mu různých věcí pro něho i nemocnou matku; potom šel s ním do lékárny a požádal pana lékárníka, by na jeho účet hochovi dal kapky. Tento napomenut, aby pak ihned šel domů, se slzami v očích děkoval neočekávanému dobrodinci.

Než lékárník odbýváje jednoho zákazníka za druhým, venkovského hochu hrubě si ani nevšimal; teprve když všichni byli obslouženi, vzal od hochu láhvičku a pomalu mu ji naplnil. Zatím však uplynulo již poledne; Stanislavovi, jenž byl jako na trní, zdálo se, že již musí býti mnohem později, a to tím spíše, že obloha se zatáhla hustými mraky. Sotva vyšel za město, nastala taková vánice, že na několik kroků nebylo viděti. Slávek si mnoho z toho nedělal; myslel stále jen na to, jakou radost bude míti matička, až uzří nejen láhvičku plnou kapek, ale i ten uzel rozličných potravin! Hleděl, aby již jen co nejdříve byl doma; na to, že by za takové metelice mohl snadno zablouditi, ani nevzpomněl — a přece se tak stalo!

Celý již zpocen, kráčel statečně hošík dále a divil se, že již není ve vsi; zrychlil dle možnosti opět krok, čekaje, že každou chvíli musí již stanouti u prvního stavení rodné své vísky — ale vše marno. Místo ve vsi octl se konečně na kraji jakéhosi lesa; „pro Boha, kde to jsem?“ táže se uleknut sám sebe — „vždyť na cestě k Podhájí není žádného lesa!“ Co tak přemýšlí, kde by asi mohl býti, zmocní se ho veliká slabost a únava; jen chvilenu chce si odpočinouti a pak zase dále se pustiti. Usedá, tiskna pevně zvláště láhvičku, by jí neztratil — ale sotva že usedl, již se mu zavírají oči, již neví o sobě. Sníh sype se na něho — než hoch necítí jeho chladu; jemu jest tak milo, tak sladce v tom libém spánku. .! Zajisté, že bíděně byl by zahynul v těch kyprých peřinách sněhových, kdyby Anděl strážný byl nad ním nebděl.

Neodpočíval Stanislav ještě dlouho, když přiběhl k němu pes lovecký, jenž ihned vydal zvláštní znamení; na toto přichvátal jeho pán, jenž odhrnuv s povýšeného místa spoustu sněhu, spatřil tu ku svému velikému úžasu spícího chlapce. Věděl hned, co se asi stalo —

i zahvizdl silně; v tom byl zde již jako šípka přemovaný kočí s nádhernými saněmi. Vida, jak pán jeho, mladý kníže, tře sněhem hochu zimou ztuhlého, ihned též seskočil a horlivě panu knížeti pomáhal, a ujížděli do zámku.

Stanislav, přinesen byv do krásného pokoje, nevěděl, co se s ním děje; teprve, když mu vyložili, jak ho našli u lesa pod sněhem, upamatoval se na vše, i vypravoval ku přání knížecích manželů všechno podrobně. Tito hluboce dojatai jak bídou a nemocí ubohé vdovy, tak láskou hochovou i štědrostí kněze, naplnili veliký koš vybranými jídly a nápoji, k nimž dítka jejich, jež vypravování Stanislavově byly přítomny, přidaly i množství dárků pro Betlém a na vánoční stromek hodnému Slávkovi a zavezli tohoto k jeho matičce

U této byla právě jedna susedka, těšíc ji, jak mohla; myslilať ubohá matka, že synek její snad se již nevrátí, ježto nikdo nic o něm nevěděl! Když nyní spatřila knížecí manžely vstupovati do své jizbičky, když uzřela svého Slávka zdravého a se usmívajícího, když viděla ty četné dárky — byla jako u vidění; uslyševši, jak se všecko stalo, děkovala slzíc Pánu Bohu i šlechtným dobrodincům, že jí připravili tak krásný Štědrý večer! I na kapky, po nichž se jí vždy ulevilo, byla by docela zapomněla, kdyby Slávek stále jí byl nepamatoval, by jich trochu požila; více však než tyto působila na ni radost z vrátivšího se synka a z ubezpečení knížecích manželů, že jak o ni, tak i o Stanislava pro vždy bude postaráno v zámku, kam se co nejdříve odstěhovali a kde často vděčně vzpomínají na onen Štědrý večer.

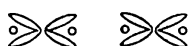

Jedle.

Stojí jedle voňavá, vítr chvojí hvízdá, jednou za rok pěnkava staví si tu hnízda.	Stojí jedle vysoká, po větru se kývá, s její větví do roka jednou ptáček zpívá.
--	--

Stojí jedle zelená,
po větru se kloní,
jednou za rok jelena
myslivec tu honí.

O. Rajská.

V chumelici.

Z dědových žertů. Napsal J. Sázavský.

Děti se těšily již na nové jaro, ale ono pořád nepřicházelo; ba teprve paní Zima jak náleží upevňovala své panství. Mrzlo jen fičelo, sněhu leželo všude, až bílo a přece na tom nebylo ještě dosti: vždy znova a znova proletovaly vzduchem bílé chumáčky sněhové.

Tak tomu bylo i dnes: chumelilo se již od božího rána a k tomu bylo prázdno. Býti škola, to by se tomu jen smály a dívaly by se oknem na tu veselou chumelici — ale takto? Dopoledne jim to ještě jakž takž uteklo, trochu se zabavily knihami, ale co odpoledne? Zdálo se jim dlouhé k nepřechkání a proto z dlouhé chvíle prováděly všelijaká čtveráctví a chvílemi dívaly se na dědouška, jenž stále prořezával v prkénku nějakou ozdobu.

„Co to bude, dědečku? Já — já — to je to hezké!“ a podobně opakovalo se stále.

Konečně chtěly také pohádku a dědoušek už viděl, že musí děti něčím zabavit, aby měl chvílku od nich pokoj. Ale čím? O to se nyní jednalo.

V tom někdo vykřikl:

„Koukejte, koukejte, jak se zas chumelí!“ A skutečně: venku lítaly veliké chumáče sněhu tak hustě, že nebylo viděti ani na sto kroků.

Dědeček měl nápad; pravil:

„Tohle je chumelice, to napadne sněhu na metr!“

„Na metr!“ opakovaly děti žasnouce a nedůvěřivě na děda hledíce. —

„Kde pak na metr!“ zasmál se Ladík, „to by ho musilo býti!“

A již vzal se stolu metr, postavil ho na podlahu a měřil, jak vysoko by mu sníh sahal.

„To bych ho měl až po bradu!“ smál se a dodal: „Tolik sněhu ještě nikdy nenapadlo!“

„Ba napadlo a ještě více než na metr!“ mínil dědeček.

„To není možná!“ volaly děti.

„Nuže, vsaďte se,“ smál se děd, „že za hodinu napadne na metr sněhu?“

Děti se zarazily.

„Oč pak se vsadíme? My nic nemáme!“

„Já se vsadím o mé rozkřípané péro!“ smál se Jeník.

„Já o mou dřavou kapsu!“ zvolal Pepík.

„A já, já — o můj utržený knoflík!“ doložil Jarouš.

„Platí, platí!“ svoloval děd, „tak teď se podívejte na hodiny. Kolik je?“

„Půl druhé!“ volaly děti.

„Dobrá. V půltřetí uvidíte, že napadlo na metr sněhu, ale s podmínkou, že do té doby se budete tiše chovati — jinak nic!“ řekl dědouš a dal se znova do práce.

Hoši uposlechli: jeden vzal knihu, druhý se dal do kreslení, třetí do psaní a bylo ticho jako v kostele. Jen přes tu chvíli některý ze chlapců běžel k oknu, aby nahlédl, mnoho-li sněhu už přibylo — ale bylo ho skoro pořád stejně, tím spíše, ježto se nyní chumelilo jen drobně.

„Dědeček prohraje!“ šeptali si hoši a tiše se smáli, že na dědouška tenkrát jistě vyzrají.

„Jen se smějte!“ ozval se děd, „kdo se směje naposled, ten se směje nejlépe!“ Při tom vstal, vzal metr, a jakoby nic, vyšel ven.

„Dědeček jde měřit metrem, mnoho-li sněhu už napadlo!“ smáli se chlapci nyní hlasitě a hrnuli se k oknu, aby se na dědečka podívali. Toho nebylo však nikde viděti; po chvílce se však vrátil bez metru

„Dědečku, kam pak jste dal metr?“

„Uvidíte!“ zněla stručná odpověď a již opět jezdila lupenka v prkénku nahoru dolů, nahoru dolů. Hoši umkli a jen chvílemi se dívali buď na hodiny, nebo z okna, kde opět hustěji a hustěji sněžilo

Konečně uhodilo půltřetí.

Sotva hodiny dozněly, chlapci se hrnuli k oknu a již se smáli.

„Hleďte, tohle prý je na metr sněhu! Vždyť ho je o málo více, nežli před hodinou! A já jsem se již obával, že nebudeme zítra ani moci jíti do školy! Dědeček prohrál, dědeček prohrál!“

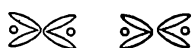
„Ještě nejásejte a pojdte se mnou!“

Děd vstal a vedl hochy do zahrady k místu, kde na zemi ležel dřevěný metr a na něm byl ovšem napadlý sníh!

„Nuže, zde vidíte zcela jasně, že na metr napadlo sněhu — či nikoli!?“

„Inu, ano — ale my jsme to mysleli jinak!“ volali chlapci.

„To je vaše chyba, prohráli jste!“ usmál se dědeček a šel domů. Hoši kráčeli za ním, směříce se tomu žertu.

Vánoční stromek.

Napsala **L. Grossmannová-Brodská.**

Dědoušek hajných oblékl teplý, beránkem podšitý kožíšek, na hlavu vzal teplou beraničku, obul velké boty, natáhl podšité zimní rukavice a bafaje spokojeně z malé dýmčičky chutě šlapal od hájovny do lesa; po cestě sám sobě povídal:

„Za dva dni bude štědrý večer. Musím těm našim dětem připravit nějaký stromeček, pod který by jim Ježíšek položil své dárky. Ba, je ten božský pacholíček štědrý. Každoročně posílá hodným dětem bohatou vánoční nadílku, zajisté i letos budou se naše děti o vánocích radovati.“

Dobrácky se při tom usmívaje dědoušek přešel paseku a vysokým borem krácel k nedalekému hájku, na jehož jednom c pu menší lesní stromky byly vysázeny jen k tomu účelu, aby o vánocích v záři planoucích světél zvyšovaly oslavu památky narození Ježíškova.

Opodál na silnici stál žebřinový povoz, do něhož zaměstnaní zde lidé nakládali uřezané stromečky, které se povezou do velkého města na prodej.

„Pěkně vás vítám, dědoušku,“ povídal zeť hajný, který zde dohlížel na dělníky.

„Jde vám ta práce pěkně od ruky,“ povídal dědoušek dobrácky mž kaje ma'ýma očkama.

„Aspoň nám není zima; prací se člověk zahřeje,“ smál se dělník.

„A co vy, tatíku, že jste si vyšel do té zimy?“ otázal se hajný.

„Přicházím také pro stromeček,“ s úsměvem řekl tchán.

„To je arci jiná. Vyberte si, který chcete. Pan fořt mně dovolil jeden strůmek si vzít,“ vece hajný.

„Vezmu si tam ten,“ ukazoval stařeček.

„Jenom nebude-li vám těžký?“

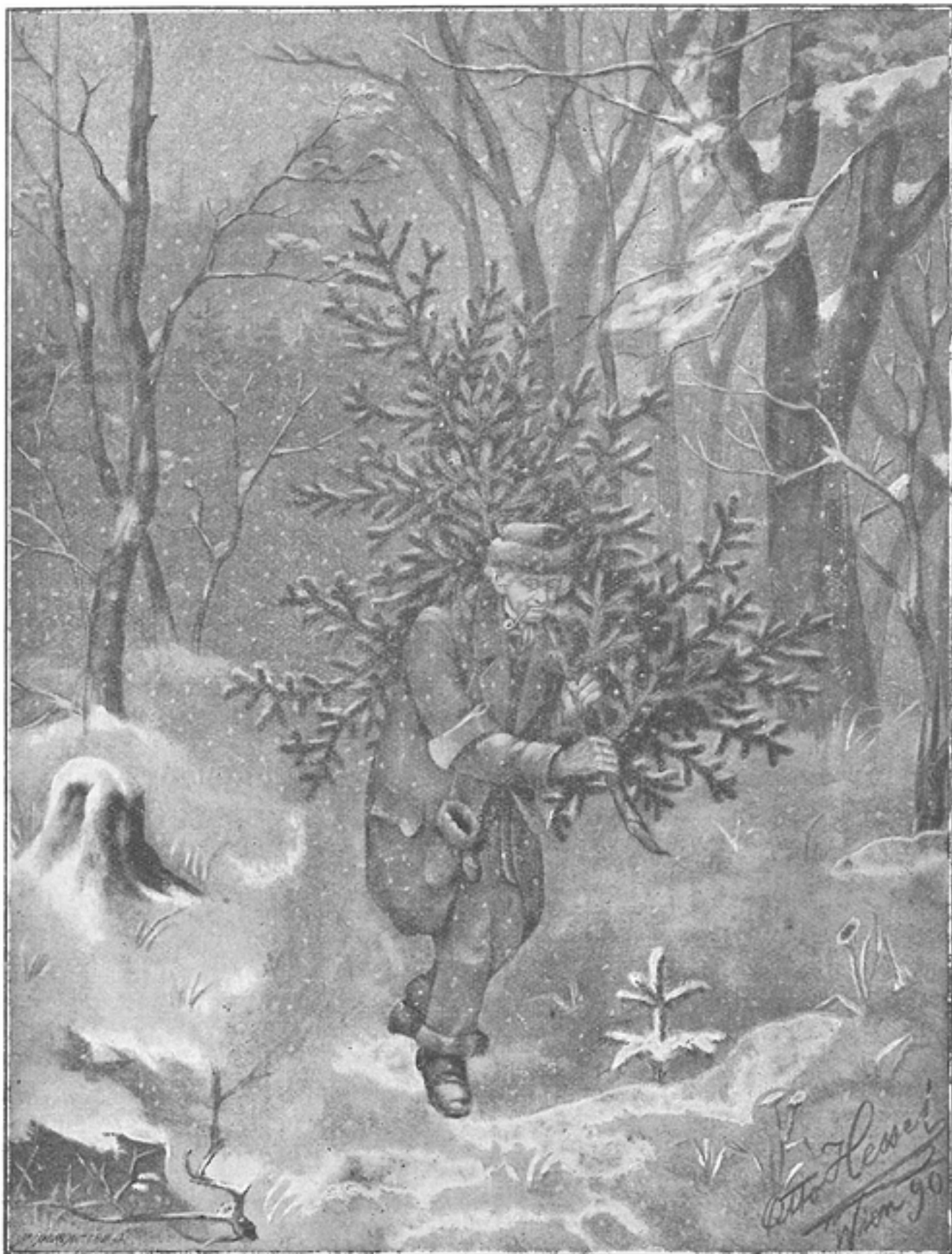
„Nebude.“

„Tak sečkejte, půjdu hnedle domů a ponesu jej.“

„To nic,“ bránil se dědoušek. „Mohly by nás děti vyčíhat. Unesu ho sám.“

„Jak chcete.“

A za malou chvílku dědoušek opět šlapal sních cestou zpáteční. Opět usmívaje se bafal ze své dýmčičky — věděl, ak mnoho

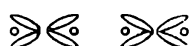

Vánoční stromek.

radosti a blaha způsobí jeho vnoučkům tento svěže zelený stromeček lesní, až pěkně ozdoben záplavou svého světla změní chudou světličku hájovny v kouzelně krásnou pohádkovou síňku.

A o štědrý večer hajných děti radostně plesaly — měly stromek a pod ním dárky od Ježíška. Jejich jáсотem přivábené srnky zvědavě nakukovaly do osvětlených okének.

Nelitoval dědoušek námahy, jakou mu působilo z lesa nesení stromku, na nějž děti po vánocích navěsily obilních klásků, rozpůlených ořechů a malých kousků tuku, aby také nebozí ptáčkové měli potřebnou potravu a snáze odolali zimě. A kolem stromku takto ověšeného, který stál před plotem u zahrádky, po celý den bylo živo. Hejna různého ptactva působila radost dětem z okénka je pozorujícím.

Zelená jedle.

Z němčiny od **B. Schmiedeisové.**

Stojí jedle vysoká, vysoká, jako svíce rovná. Kolem ní v lese stromů, že bys jich nespočetl. Ale nade všechny zvedá svou hlavu jedle zelená a hledí daleko, daleko do bílého kraje. Nikde v lese není vyššího stromu, ba ani žádné jedle jiné.

Vítr jí šumí haluzemi, koléba její korunou. Na ní plno šišek červených svítí vrchem v zeleném chvojí.

A jen ten vítr hučí její korunou. Studený vichor ze sněžných mraků hvízdá lesem. A když se utiší, je nebe modré a mrzne od země až nahoru k hvězdám. Mrzne, mrzne!

Kdo by na mráz vycházel, když nemusí. V lese jako by živého tvora nebylo. Už si vychladlé slunce vyšlo nad oblohu. Ani ptáček nezatíkl. Ani krok se nikde neozval. Ani větvička se nepohnula.

A přece se něco v lese stalo. Padlo také trochu světla do černé díry v kmeni starého dubu. A hned z ní cosi vylítlo jako červený plamének. Veveruška. Veveruška všecka červená a ospalá od vousek až na konec ohonu. Zívla a protřela předními tlapkami svá očka. Rozhlédla se a vyběhla nahoru až do holých větví.

„Hu!“ otrásla se zimou. A zima probudila s veveruškou také hlad! Leč důkladný hlad! Prospala veveruška mnoho, mnoho sněhu

a mnoho mrazu a ještě více hladu. Jak dlouhý měla spánek, tak veliký byl i její hlad.

„Aha, tam je moje zásobárna!“ výskla si, když ji s dubu spatřila. S větve na větev několik skokův a několik stromův a již byla na starém habru. Protože v něm byla díra na opačné straně, ani jsme jí neviděli do ní vklouznout.

Nebyla tam však dlouho. Všecka vyděšena vyběhla ven. „Pryč, pryč jsou! Šelma hajný! Jsou pryč!“ Snad křivdila hajnému, ale oříšky byly pryč, pryč. Hned se ozval hlad prudčeji.

Co teď? Aspoň kdyby se dnes najedla. „Snad ještě někde něco najdu!“ A hledala a sháněla po lese. Ale nic, nic, nikde nic, ani žaludu, natož oříšek, šišky prázdné nebo dávno vyloupané. Čím déle hledala aspoň jediné jádérko, tím byl hlad větší.

A tu náhle spatří zelenou jedli, zelenou a jako věž vysokou a rovnou jako svíce. Vysoko v koruně svítily jí červené šišky, plné semen. Ale veveruška o nich neví. Ani o jedné neví.

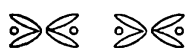
Přehoupla se skokem na zelenou jedli. Ale nahoru to nešlo tak hbitě jako jindy. Prohledala spodní chvoje. Nic, nic! Ani výše již nechtěla. Ale hlad je hlad. Ten všemu naučí, ten ke všemu přinutí.

I veveruška sebrala svoje síly a vyšplhala se do vršku. Jak se zaradovala, když spatřila stůl, do široka prostřený zelený stůl! Jako pro celý zástup vzácných hostí! „Je to možná?“ myslila si veveruška. „Je, je, je!“ vesele zavýskla a pustila se do nejlepší šišky. Šupiny jen pršely. A za první druhá a potom hned třetí a po sněhu pod jedlí zelenou se to jen červenalo.

Neslyšelas, jak cosi cvaklo? Pozor, pozor, veveruško! Ještě že včas se skryla za oblý kmen. Hajný přikládal pušku k líci a rána houkla. Div s jedle zelené dolů nepadla. S větví jehličí přšelo, ale jedle zelená zachránila svou veverušku. Broky zachytla a ostatní šly mimo.

Bylo po hostině. Hajný obešel zelenou jedli, ale veverušky nespatriil. Bylo však opravdu po hostině. Hajný odešel a červená veveruška vracela se domů. —

Víte-li, proč nemá jedle zelená již žádných šišek? Darovala je veverušce. Všechny, všechny! Najdete je v dutém dubě a vedle nich spící červenou veverušku. Och, jak za to chválí jedli zelenou.

Zbloudili.

Vánoční povídka. Dle německého spracoval **Ignát Zháněl.**

V hlubokém údolí alpském stál malý selský domek. Byl skoro ukryt pod zelení vysokých jedlí. Patřilo k němu několik polí a ta byla na stráních; malou úrodu však dávala. Dole u potoka rozprostírala se dosti dlouhá louka, z níž měli seno pro svůj dobytek. — V domku bydlili rodiče s dvěma dětmi, sedmiletým Karlíkem a pětiletou Mařenkou; starý pacholek Petr opatroval kravičku a pět koz, jež skoro po celé léto honival na pastvu do lesa. Též měli psa, jež se říkalo Top. Ale málem bychom zapomněli na sýkorku, kterou si Karlíček chytl a dal do klece.

V zimě lítala po světnici po celý den a jen na noc se ubytovala do klece.

Karlík byl boháč — tak si aspoň myslel, neboť měl korunu, kterou dostal v letě od jednoho pána. Přišel k nim a žádal, by ho někdo dovedl do Švýcar, kam patřili do školy a do kostela. Karlík cestu dobře znal, proto ho otec vybídl, aby šel s pánem. Když pak došel do osady, dal mu pán korunu za odměnu.

Ce vystál chlapec strachu, aby mu ji někdo neukradl? Dal ji do škatulky od sirek a schoval ji za trám ve světnici, pak ji dal do almary pod šaty, později ji ukryl někde jinde. Jen aby mi ji žádný zloděj neukradl, — říkával ku své sestřičce.

Bál se sice Karlík o svůj poklad, ale vždy si umíňoval, že sice za tyto peníze postaví na vánoce „Betlém“ Již si vše rozmyslel a měl v hlavě vypracovaný celý plán, jak si vše zařídí. Kdesi pod kůlnou stál starý stůl; ten si zanesl do světnice, z destiček srobí na něm oltář, ze špalíčků udělá svícny, tři budou na každé straně, do zadu přibije větší desku, na ni přilepí obrázek, jež dostal darem ve škole od pana kaplana, nad stůl pak zavěsí sváteční hedbávný šátek Mařenčin, což budou nebesa, jak je nosívají při procesí o Božím Těle. Kdykoliv vykládal tyto své plány sestřičce, což se stalo během roku častěji, vždy se oba radostí usmívali a nemohli se dočkatí vánoc.

Byl štědrý večer. Obě děti probudily se časně z rána a prosily rodiče, by jim dovolili jít do Švýcar ku kupci Mackovi. Neboť původní Karlíčkův plán byl poněkud pozměněn. Asi týden před vánočními svátky přinesl hoch stůl z kůlny do světnice a postavil ho do kouta, kde visely na zdi četné obrazy svatých. Otec i pacholek Petr pomáhali a srobili místo oltáře jesličky. Do nich položili pře-

krásné voskové, obarvené Jezulátko, jež měli ve skříni, též se postarali o ostatní výzdobu; jen chyběly ještě svíčky a „Betlém“ který se měl vystříhati z archů papírů, jež prodával kupec Macka.

„Otče, matko, dovolte nám, bychom šli do Švýcar!“ tak již od Božího rána žadonily děti.

„Vždyť já,“ tvrdil Karlík, „chodím tam každý den do školy a Mařenku bráváte s sebou každou neděli do kostela!“

Protože nebylo mnoho sněhu a beztoho se bude jísti až večer, rodiče dovolili, ač Petr pořád zrazoval, aby děti toho nechaly až na zítřek, na Boží Hod, tu že se dokoupí, co chybí. Ale děti uprosily rodiče. —

Karlík udělal si na šátku suk, dal do něho korunu a strčil vše pečlivě do kapsy u kalhot.

„Topa s sebou nevezmeme,“ rozhodl chlapec, „nadarmo by nás bavil na cestě. Matko, koupím pět svíček zelených, pět žlutých a pět červených, pak koupím malovaný, nebo raději zlatý papír, vyberu asi tři archy s osílkou, ovečkami, pastýři — ach, to bude krásné!“ ještě si povzdechl a již uháněl se dveří.

„Počkejte, děti!“ volala na ně matka a pokropila oba svěcenou vodou, řkouc: „Jděte ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého!“ Podívala se, má-li Mařenka dobře uvázaný vlnáček a nezapomněla-li vzít si na krk medajlku Panny Marie.

Otec šel s nimi, až před dvířka zahradní a pak pln radosti díval se za dětmi; Karlík kráčel srdnatě napřed a Mařenka šlapala do jeho šlépějí.

„Je osm hodin,“ počítal otec, „před jedenáctou jsou v dědině, tam se zdrží hodinu, o třech budou za světla opět doma.“

Dítky obstaraly si své nákupy u Macků a ze známosti dala jim Cílenka, kupcova dcera, každému po preclíku a po několika cukrlátkách, aby prý si zavlažily v ústech. S nedočkavostí spěchaly domů, vždyť peníze jim stačily, tak že dostaly místo žádaných pěti po osmi svíčkách a obrázků nakoupily čtyři archy.

Právě byl u Macků soused Sojka, který k nim rád chodívá na besedu. Když uviděl děti ze samoty, pravil:

„Nevím, nevím, jak se děti dostanou domů, mají tři hodiny cesty a co nevidět počne padati sníh, smráká se jaksi podezřele. Pán Bůh vás opatruj!“ zvolal za ocházejícími.

„Nic se nebojíme!“ volal Karlík.

„Mám na krku obrázek Panny Marie!“ zvolala dívenka; vytáhla ze spodu vlňáčku medajlku a uctivě ji políbila.

„Tož jděte s Bohem!“ opakovali kupec i soused Sojka.

Oba zůstali státi u dveří a dívali se za dětmi, až zašly do lesa.

* * *

„Tu volal syn králův: Pojď ke mne! a hned přiblížil se k němu kopec ze zlata, svítil jako měsíc, když je v noci na obloze,“ Karlík vykládal pohádku Mařence, která za ním capkala, dávajíc nožičky do šlépějí chlapcových.

Chlapec stále vyprávěl pohádky; šel pomalu, aby sestřička stačila, neboť sníh hustě padal a cesta byla obtížná, nožky dětí bořily se dosti hluboko do sněhu. Ani se neohlédl na Mařenku. Nesmí viděti, že mu vystupuje na čelo studený pot, neboť čím dále, tím více poznával, že sešel z cesty.

Zná každý strom. Šli již okolo vysoké jedle, kterou rozrazil hrom. Ale nedošli k lavičce u studánky, neviděl smrku s hnízdem veverky, doposud nepřešli přes lávku na louce. Dívá se kolem sebe a vše je mu cizí, nezná těchto stromů a balvanů.

Sníh stále padá a začíná tma. Děti jdou lesem a nevidí deset kroků před sebe.

„Karlíčku, nespěchej tolik! Prosim tě, nech se mí chvilěčku odpočinouti!“ žadoní sestřička, „jen chvilčinku si odpočinu a hned půjdu dále. Jsem umdlená, dovol, abych chvilenku si lehla a spala.“

Karlík myslí, že slyší, jak mu strachem srdce tluče, dobře ví, že nesmí si Mařenka zdřímnouti, sic že by zmrzla. Vzpomíná na Václava, když jim onemocněla matka v loňské zimě; šel pro lékaře. Asi umdlel, sedl si pod strom, zavinul se do deky jako do pláště, usnul a zmrzl, chudáček!

Hoch dělal menší kroky, aby mu sestřička stačila, ale brzy poznával, že nevyjde z lesa. Tu uviděl mohutný balvan, který vyčníval daleko se skály, tak že bylo pod ním suché místečko, porostlé zeleným mechem.

Pomohl sestřičce, aby si tam usedla. Vytáhli z kapes cukrlátka, jež dostali u Macků a dali si je do úst.

Děvčátko si však vzpomnělo: „Mamička má již hotovou vánočku, a my ji nemůžeme jísti! Škoda!“

Zatím se úplně setmělo. Karlík dělal co mohl, aby ani sestřička, ani sám neusnul. Najednou zvolal:

„Víš, co uděláme? Zde je zrovna vedle nás malý smrček, vidíš ho? Ten si ověsíme svíčkami a budeme mítí vánoční stromek.“

Dříve, než děvčátko pochopilo, co bratříček zamýšlí, byl již hoch pln zápalu v práci. Sestřička plna účastenství mu pomáhala. Pak vytáhl krabici sirek, kterou mívají hoši z hor vždy u sebe, neboť nevědí, co se stane. Často chodívají s kozami na pastvu a dávají kouřem rodičům znamení, kde jsou.

Podářilo se chlapci, že rozžel svíčky a proto, že bylo bezvětří, brzy vesele plápolaly.

Dítka sepjaly ruce a nábožně se dívaly na tu krásu. Poklekly a modlily se růženec. Po každém zdrávasu přidal Karlík: „Ó Matko Maria, zaveď nás k rodičům! Marie, neopuť nás!“

* * *

„Pořád mne něco trápí a leze do hlavy,“ opakoval si po celé odpoledne pacholek Petr. Když padal sníh a stmívalo se a děti nedocházely, šel z kůlny, v níž štípal dříví, do světnice a pravil:

„Hospodáři, pojďme dětem naproti! Mám pořád jakousi starost o ně, aby vám někde nezabloudily.“

„Půjdemel!“ rozhodl otec.

Za chvíli kráčeli otec, matka i pacholek s lucernami. Za nimi poklusával Top; šli již hodnou chvílí, ale nikde neviděli žádné stopy.

„Půjdeš domů!“ volali na psa, „ať nás někdo neokradne; jdi a hlídej!“

„Nezahánějte ho,“ prosila matka, „vzpomeňte si, jak často jsme slyšeli, že přivedl pes při hledání na pravou stopu, snad nám také náš Top pomůže a nepomůže-li, jistě nic nepokazí.“

„Hledej,hledej!“ volal Petr na psa, ukazuje na sníh.

A pes jakoby rozuměl, oč se jedná, přičuchával k zemi, ale nic nenašel.

„Hoj! Hoj!“ volali všichni, příkládajíce ruce k ústům, aby hlas jejich bylo daleko slyšeti. Ale nic nezaslechli, jen ozvěna jim odpovídala. Všude bylo ticho jako v kostele.

„Podívejte se na psa,“ zvolala pojednou matka. „Hrabal do sněhu a neustále k němu číchal.“

Petr myslil, nejsou-li tam děti zaváty a pomáhal hůlkou Topovi, aby odhrabal sníh. Když přišel na starý sníh, zaštěkl pes a hnal se do kopce. Sotva zaběhl několik kroků, zastavil se a pozoroval, zda jdou za ním.

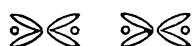
„Pojďme za Topem!“ ihned rozhodl otec.

Pes ssál nosem vzduch, ohlížeje se na všechny strany. Najednou skočil a běžel na levo.

Sotva popošli všichni několik kroků, jako by je ohromilo něco, zastavili se: slyšeli hlásky svých dětí, jak zpívají: „Tichá noc, svatá noc a viděli je, jak klečí pod balvanem a mají na malém smrku zastrčené svíčky jako na vánočním stromku!

V tom již skočili k nim rodiče. Otec vzal do náruče Karlíka, matka Mařenku a Petr hnal se za Topem, kterého chtěl také nésti, ale ten, sotva že po něm sáhl rukou, uskočil.

Šťastně vrátili se domů, poklekli, poděkovali Bohu, že dítky šťastně našli a pak je uložili do postele. Vánoční stromek a Betlém si vystrojili až druhého dne, na Boží Hod vánoční!

Soucítí nebes.

Když v nejsmutnější roční době
sám ukrývá se slunce svit
a příroda spí jako v hrobě,
tu praví Jezulátko k sobě:
„Hle, přišel čas, bych všechen lid
zas na zemi šlo potěšit.

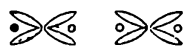
Čas přišel, na který se děti
už těšívají každý den,
o němž si musí vyprávěti,
než spánek na jich víčka sletí
a než je v náruč pojme sen,
o Jezulátku krásný sen.

Nenechám dítek v toužné muce:
Já s nebe dolů sestoupím!
Sem plášť na tělo, do kapuce
ať rychle hlavu zahalím!
Sem stromek podejte mi v ruce —
svět znova láskou vykoupím!“

A Jezulátko s nebe snáší
se na tu bílou, smutnou zem.
Sníh po poli se větrem práší —
však milo v každé chatě naší,
kde stkví se stromek nad stolem
a září líčka dětem všem .

Ó požehnáno budiž dítě,
s ním soucítí mají nebesa!
A co vy pro ně učiníte,
to nezůstane Bohu skryté,
to na své ceně neklesá —
sám Bůh nad vámi zaplesá!

J. Milota.

Soucit nebes.

Vánoční svaté chvíle...

Vánoční svaté chvíle...

Vánoční svaté chvíle,
kdy znějí zpěvy milé,
že světu byl kdys dán
Syn Boží, světů Pán.
V čisté radosti vznětu
hlásají všemu světu
nadšeně, vesele
to Boží andělé.
Na nebi hvězdy září,
radost na každé tváři
se jeví dojemně.
Sladce a tajemně
andělské hlasy zvučí:
„Tam Matky ve náručí
v chudém Betlémě skryt
má Ježíšek svůj byt !

Takto andělé pějí,
a dole lidé spějí
ve osvětlený chrám,
by k rajským výšinám
se nesla hymna díků
Božskému Slitovníku,
že Synáčka nám dal,
by lidské hříchy sňal. —

Co radostí tam slétlo,
kde v jizbě hoří světlo
vánočních svíčiček
k radosti dětiček,
jež pod stromečkem stojí,
blaho v dušince svojí
a dobře se mají
jak v nebi na kraji. —

Zde poutník opuštěný
jde přes závěje — němý;
teskný mu úděl dán:
jen hejno černých vran
přes jeho míjí cestu
od vísky dále k městu —
na štědrý večer dnes,
kdy jinde zní jen ples. —

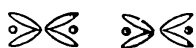
Kéž vlídné smilování
se ku všem chudým sklání,
a dárek podá jim
se slovem laskavým.

Přes zasněžená pole,
kde stojí stromy holé,
kdo kráčí z dědiny
přes polní pěšiny ?

Tři králové to malí
se na dlouhou pouť dali,
aby svůj příchod k jeslím
každému zvěstovali.
Proč z nich ten černý vzadu,
pozvedá vzhůru bradu ?
Snad chce čiperný brach
každému nahnat strach!

Vánoční poesie
co blaha v duši sije,
když zní přes zemský lán:
„Zrodil se Kristus Pán!“

L. Grossmannová-Brodská.

Přítel dítek.

Napsal **A. B. Šťastný.**

Koza — koza — kozá — — koza — kozá!“ zazněl na vrcholu kamenité, hojnými keři trnkovými a šípkovými porostlé stráni zpěvavý hlas mladistvý.

Hoch asi desetiletý, nuzně oděný, v jedné ruce provaz, ve druhé knížku‘ provolav tato slova, opustil plochý balvan, na němž dosud seděl a rozhlížel se po okolí.

Nedaleko něho okusovala bílá kozička větvičky, kdežto na jiném, ještě vyšším a příkřejším pahorku poskakovala její černá družka.

Týmž zpěvavým hlasem volal ji hoch znovu k sobě; a koza, pohazujíc dlouhou bradou, pádila k němu.

V tom vystoupil s druhé strany návrší, na němž nalézal se hoch, na hřeben stráně statný muž v oděvu mysliveckém, maje pušku na rameni zavěšenu.

Hoch uctivě smekl a po křesťansku pozdravil.

Myslivec s úsměvem poděkoval a zvolna přiblížil se k němu.

„Učíš kozu zpívat?“ zažertoval.

Hoch zprvu nechápavě zahleděl se na něho. Potom však porozuměl smyslu otázky.

„Maminka říká, že takhle kozy nejsnáze poslechnou,“ vykládal prostodušně.

„Pozoruji, že je to skutečně pravda,“ doznával myslivec, s jehož rtů úsměv nemizel. „To jsou vaše kozy?“ dotazoval se.

„Obě — Černá i Bělka!“ přisvědčil hoch. „Maminka říká, že bychom se bez nich těžko obživil. Dávají nám mléko, a z toho dělá maminka někdy tvarůžky. Pane — ty já rád! Jsou tak dobré!“ liboval si. „Škoda, že jste nepřišel dříve, pane fořt!“ projevil své politování. „Měl jsem s sebou dva syrečky, byl bych vám dal ochutnat.“

„Děkuji, hochu,“ odvětil myslivec, zálibně pohlížeje ve tvář nebojácného, sdílného chlapce. „Mně stačí, že chutnaly tobě. — A co s tou knížkou?“ otázal se, utkvěv pohledem na levici chlapcově, která držela knížku. „Učíš snad kozy také čísti?“ zase zažertoval.

„Vzal jsem si ji na pastvu a celou jsem ji přečetl!“ chlubil se hoch. „Pane, to bylo krásné čtení! O hodných i nehodných dětech, také o zvířatech — nejvíc mi bylo líto kůzlátka, které vlk roztrhal. A pohádky krásné o trpaslíčkovi, jak pomohl chudému sirotku, o divotvorném stolečku, o princí měsíčku a princezně hvězdě. Nejvíce však se mi líbila povídka o svatém Mikuláši, — jak chodil s andělem po

městě a všude nadílel. Přišel také k chudým dětem v malé chaloupce a těm uštědřil nejkrásnější dárky. Pane, hned jsem si při tom vzpomněl na našeho Jeníčka, a bylo mi líto, že k nám svatý Mikuláš nenajde cesty.“

„U vás ještě nikdy nebyl?“ otázal se myslivec.

„Nikdy, pane. Maminka říká, že by k nám měl daleko, protože zůstáváme na samotě. A nechodí ani do vesnice. Snad jen proto, že jsou tam samí chudáci, jako my. Do města však chodí. Byli tady v létě páni z města, zůstávali ve vesnici měli chlapce — Jiřík mu říkali — a ten si jednou hrál se mnou a s naším Jeníčkem, když na procházce se svým tatínkem zabloudili až k naší chaloupce. Přišla tenkrát bouřka, oni se schovali u nás a Jiřík nám mnoho vyprávěl o městě. Také nám povídal, že chodí k nim každý rok svatý Mikuláš — má dlouhý plášť a biskupskou čepici, v ruce berlu, dlouhé bílé vousy a vlasy, a vždycky s ním jde krásný bílý anděl, jenž Jiříkovi dává knihy, hračky a ovoce. Pane, kdyby tak náš Jeníček aspoň jednou viděl svatého Mikuláše! Ten by měl radost!“

„A což ty — ty bys jej nechtěl viděti?“

Hoch přikývl.

„Já také.“

„A jeho nadílka by tebe také potěšila, vid'?“

Hoch ukázal zdravé zuby.

„Ty tedy rád čteš?“

„A jak rád! Jenom že málokdy si něco vypůjčím. Ve vesnici mají jenom kalendáře — takové čtení není ještě pro mne — říká maminka. V naší škole máme knihovničku; já však jsem už všecko přečetl. — Tuhle knížku půjčil mi Václav pana učitele — chodím s ním do téže třídy — poslal mu ji nedávno strýček z Prahy, a Václav mně ji zapůjčil.“

Neklidná Černá opět za tohoto hovoru se vzdálila na příkré návrší, které jejímu mlsnému jazýčku patrně skýtalo svým porostem vítanější pochoutku.

A zase rozezpíval se pasáček svým: „Koža — koza — kozá —“, aby ji přiměl k návratu.

„Spadla tam už jednou koza Plichtova do rokle a zle se potloukla,“ objasňoval myslivci svou starost o černou kozu.

A když ji zase přilákal k sobě, pohrozil jí prstem a ukázal provaz, který odmotal si od pasu.

„Nebudeš-li poslouchati, přivážu tě tady ke křoví!“ vyhrožoval koze.

„Ani jsi mi ještě neřekl, jak se jmenuješ,“ ozval se myslivec.

„Josef Kopřiva,“ odvětil chlapec.

„A kde je vaše chaloupka?“ dále vyzvídal myslivec.

Josef ukázal rukou v levo.

„Tamhle za vesnicí, hned za těmi kopci. Říkají tam „Na ztraceném““

Myslivec poklepal mu na rameno a potom odcházel.

„S Pánem Bohem, pane fořt!“ volal za ním hoch.

„S Bohem!“ přívětivě pokynul mu myslivec

Když Josef vyprávěl doma o svém setkání s vlídným myslivcem, Kopřivová vrtěla hlavou.

„Podivno, kdo to asi byl? Ze zdejších myslivců zajisté nikdo; ti na chudé lidi sotva promluví. Snad z jiného revíru — anebo snad,“ rozpomněla se náhle, „je to někdo z družiny pana hraběte.“

Majetník panství přibyl sem před krátkou dobou, aby byl přítomen velikým honům, k nimž pozval mnoho svých přátel. Zajisté zabloudil na návrší některý z myslivců, jež vzal hrabě s sebou z jiného panství.

Josef přál si, aby zase někdy potkal hodného myslivce; — však marně toužil.

A potom odjel pan hrabě i se svou družinou, aby se sem vrátil snad až příštím rokem

Nastal prosinec. Zima byla tuhá, sněhu po kolena. V předvečer svatého Mikuláše drala vdova Kopřivová ve své nuzné světničce peří, kterého měla několik hrstí v kamenném hrnku. Sbírala ona i její děti každé peříčko, jež našly na cestě nebo na úhorech, kde je husy utrousily.

Josef jí čiperně pomáhal při draní. Také malý Jeníček útlými prstíky pokoušel se o tuto práci.

Kopřivová byla dnes nějak zamlklá. Trápily ji starosti, kterak zase přečkají dlouhou zimu, jež vždy vhněla do jejich chaloupky nedostatek. Ani neposlouchala, čím Josef baví bratříčka.

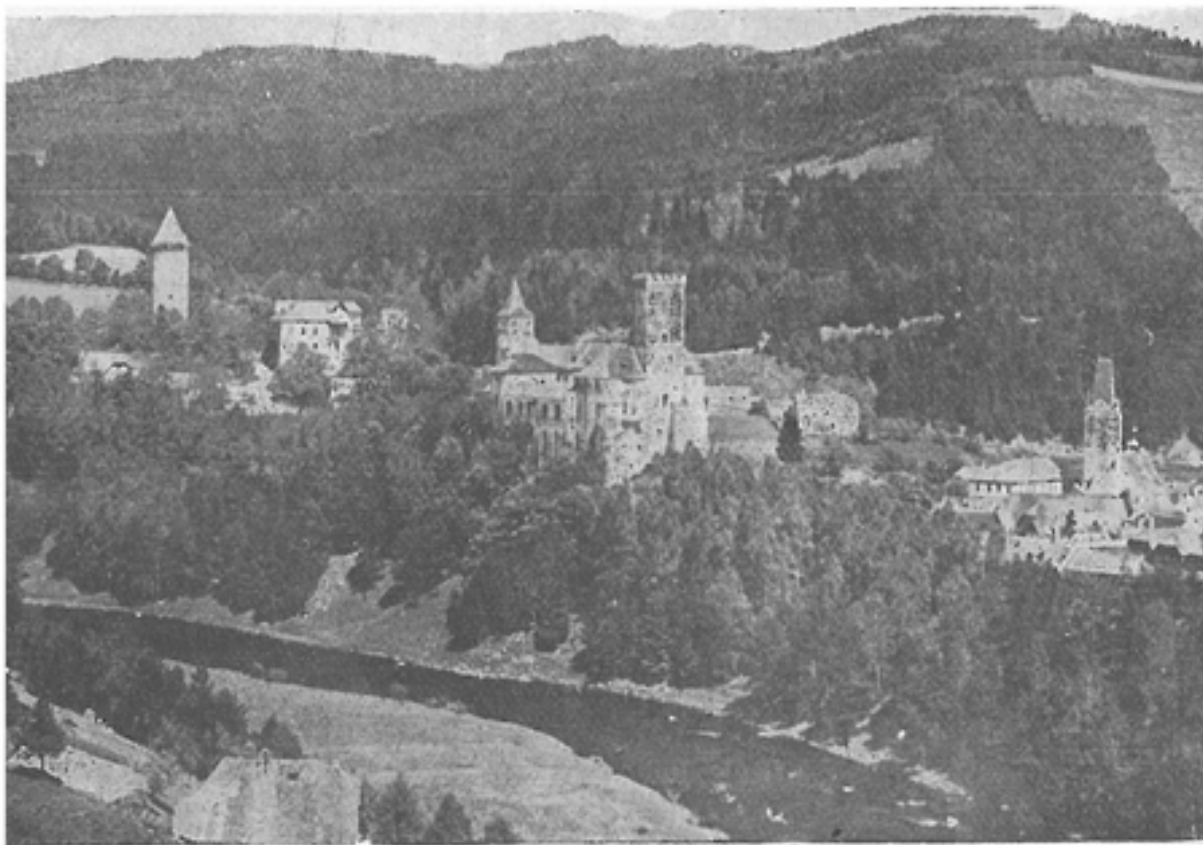
Starší hoch tichým hlasem vyprávěl Jeníčkově, dnes že vchází ve městech do příbytků svatý Mikuláš, aby potěšil děti svou nadílkou. A k žádosti Jeníčkově opakoval mu zase povídku o svatém Mikuláši, kterou byl vyčetl z knížky, páně učitelovým synem jemu zapůjčené. Malý hošíček poslouchal, ani dedutaje. A když Josef právě pronesl slova: „Najednou bylo slyšeti venku slabé zazvonění —“ chytil jej Jeníček za rukáv, vyvalil oči a udiven zahleděl se k okénku, jehož ledové květy ani teplo vycházející z kamen nedovedlo zcela zničit.

(Příště ostatek.)

Na Rožmberku.

Není možno, abyste na své potulce Šumavou nenavštívili útulné městečko Rožmberk. Rozkládá se s předměstím Latranem na obou březích horního toku Vltavy a jest cílem všech, kteří touží ztráviti léto v idyllickém přímo zátiší. Jeho bílé, skoro vesměs jedno-patrové domky mile odrážejí se od svěží zeleně šumných lesů a hájů po táhlých návrších rozběhlých, a kynou nám přímo přívětivě. Nad celé město hrdě vypíná se zámek. Stojí na návrší ze tří stran omýva-

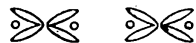

Švaberský zámek Rožmberk na Šumavě.

ném Vltavou. Skládá se ze starého a nového zámku. Starý se hlásí kamennou, žlutošedou, až do vrcholu vyzděnou věží, nový věží čtyřbokou. Zakladatelem hradu byl Vok z Prčice (r. 1241—1246), který má ve znaku pětistou růži, byl zároveň praotcem pozdějších pánů z Rožmberka. Také jsou tu po nich četné památky. Mezi podobiznami jednotlivých členů tohoto slavného rodu nalézá se i podobizna paní Perchty, známé bílé paní z Jindřichova Hradce. V novém zámku jsou také komnaty plné bohatých sbírek a to jak histo-

rických, tak uměleckých. Snesli je sem jednotliví členové rodu, jehož zakladateli, Karlu Bonaventurovi hraběti z Buquoy, připadl jako odměna za vítězství na Bílé Hoře. Vidíme zde v komnatě pojmenované po tomto bělohorském vítězi nejen jeho vlastní podobiznu, ale i mnoho jiných generálů, kteří ve smutné válce třicetileté stáli v popředí vítězné soldatesky, jak Dampierra, Tillyho a j. Hrad Rožmberk od svého založení byl v rukou Rožmberků a to až do r. 1611., kdy Petr Vok nemaje potomků, odkázal hrad synovci svému Janu hraběti Zrinskému. Že pak tento zemřel r. 1612 bezdětek, přešel hrad na Jiřího Švamberka. Ale synové jeho Petr a Adam účastnili se odboje českých pánů; hrabě Buquoy proti nim vyslán a hradu dobyl v květnu 1619. Když pak Karel Bon. hrabě Buquoy v Uhrách padl, přiřknut byl hrad Rožmberk pozůstalé po něm vdově a udržuje se v něm až dosud. Nad branou do vlastního hradu umístěny jsou hlavy posledních medvědů, kteří ve zdejším okolí byli zastřeleni. Na hradě jest kaple Panny Marie, v městě kostel sv. Mikuláše, jenž pochází ze XIII. stol. V něm odpočívá vítěz bělohorský, Karel Bonaventura hr. z Buquoy.

K. J. Z.

Zima.

Již kruté mrazy nastaly,
kraj všecek zas se bělá,
na saních ledem zdobených
k nám paní zima vjela.

Rázem vše zase ovládla,
pole, háje i luhy;
řeky, potůčky bublavé
ledem spoutal mráz tuhý.

Severák, věrný její druh,
ji provází tou poutí
a šlehá v stromů koruny
i v holé keřů proutí.

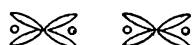
Jak hvízdá, zmítá větvemi,
zbylý list rve a honí,
tím veseleji vládkyně
si rolničkami zvoní.

Když venku led a ostrý mráz
a vítr vločky shání,
u krbu dětem miloučko,
hlavičky k sobě sklání.

Jich milá, sivá babička
je v divné vodí světy,
kde krásné zámky, zahrady,
v nich černé růže, květy.

Marně sem zima tlačí se,
by zhubila to kvítí;
zavřeny dveře petlicí
a u krbu se svítí.

Edv. Elpl.

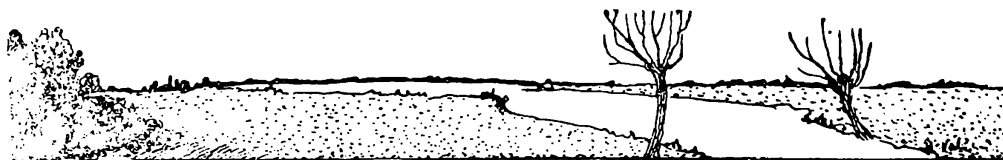

Zimní radovánky.

Sotva trochu sněhu pade,
už klouzačky vidíš všade.
Tam to jezdí po kopečku
stojatě i na bobečku,
tam se klouzá mládež v řadě,
tu je panstvo „na hromadě“
Tady sánky s kopce letí,
radují se z toho děti.
Mnohého zas více láká
stavět pana Sněhuláka:
z mrkve nos a klobouk starý,

koště v dlaň — toť chlapců dary.
Také je tu vidět „trojka“:
jeden táhne, sedí dvojka —
Anda místo na klouzačky
radš hladové krmí ptáčky,
by je nezhubila zima —
dívku jimi s o u c i t jímá.
Nejhodnější Bohuš jesti
— Pán Bůh dá mu za to štěstí! —
styděl by se pokřikovat,
žebráčka jde podarovat.

J. Milota.

Tři zetové.

Napsal M. Michajlov.

Žili jednou stařec se stařenou i měli tři dcery — všechny tři — malované krasotinky.

Jel stařec na jaře orat pole. Obloha celá byla potažena mraky, sluněčka nebylo vidět. Začala starce mlet zima.

„Eh,“ povídá, „kěz by sluněčko vyšlo ! Nejstarší dceru bych mu dal za manželku, jen aby ohřálo !“

Sluněčko vyhlédlo.

Kde se vzala tu se vzala, nejstarší dcera jde, nese otci oběd.

„Inu,“ povídá stařec, „namluvil jsem tě, dceruško, sluněčku za nevěstu. Žij s ním v pokoji a souhlase ; na nás pak nezapomínej!“

Dcera praví „Děkuji ti, tatínku !“

Zeť praví „Račte k nám na návštěvu přijít !“

Jakmile stařec vrátil se domů, táže se ho manželka

„Kdeťpak je dcera ?“

„Provdal jsem ji.“

„Za koho ?“

Za sluněčko !“

„Chvála Bohu !“

Po nějakém čase jel stařec do lesa — kácet dříví. V lese se opozdil ; hled — už je noc. A tma taková, že nevidí sekery v ruce.

„Eh,“ praví, „kěz by vyšel měsíc ! Prostřední dceru dal bych mu za manželku, jen aby mi posvítíl.“

Měsíc skutečně vyhlédl.

Kde se vzala, tu se vzala, prostřední dcera jde ; hledala hříby a cestu ztratila.

„Inu,“ praví stařec, „namluvil jsem tě, dceruško, měsíci za nevěstu. Žij s ním v pokoji a souhlase ; na nás nezapomínej.“

Dceraťpraví „Děkuji ti, tatínku !“

Zeťťpraví „Račte k nám přijít na návštěvu !“

Jakmile vrátil se stařec domů, táže se ho manželka

„Kde pak je dcera ?“

„Provdal jsem ji.“

„Za koho ?“

„Za měsíc.“

„Chvála Bohu !“

„Přišel pŭst pŕed sv. Petrem a Pavlem ; jel stařec kosit seno. Na nebi ani mráčku ; vedro takové, že kosa z rukou padá, pot s obličeje jen se řine.“

„Eh,“ praví, „kěz by zavál vítr ! Nejmladší dceru dal bych mu za manželku, jen aby chládkem ovanul !“

Vítr zađul.

Kde se vzala, tu se vzala, nejmladší dcera jde, nese otci snídání.

„Inu,“ „praví stařec, „namluvil jsem tě, dcerko, za nevěstu větru. Žij s ním v pokoji a souhlase ; na nás nezapomínej !“

Dcera praví „Děkuji ti, tatínku !“

Zeť praví „Račte k nám na návštěvu !“

Jakmile vrátil se stařec domů, táže se ho manželka

„Kde pak je dcera ?“

„Provdal jsem ji.“

„Za koho ?“

„Za vítr !“

„Chvála Bohu !“

I začali stařec se stařenou žít sami dva.

Neuplynul ani týden, zatesknul stařec po nejstarší dceři.

„Chci jít,“ praví stařec, „zvědět, jak žije s manželem.“

Vyšel z domu za světla; když pak přišel k zeti, ú plně se smrklo; slunéčko s manželkou ulehli už ke spánku na půdě.

Vstali uvítat otce.

„Nuže, manželko,“ praví slunéčko, „nutno nám tatínka pohostit. Připrav lívanců !“

„Co to pravíš ? vece manželka, „co pak v noci budu vytápět pec !“

„Jen těsto třeba zamísit,“ vece slunéčko, „peci však vytápět není třeba.“

Zamísila těsto, slunéčko pak praví „Lej mi těsto na hlavu !“

Manželka nalila lívanec se upekł.

Jakmile stařec pobyl jako host u zeti, a přišel opět domů, volá na stařenu

„Hej, stará, dělej lívance !“

Co pak jsi snad přišel o rozum ?“ vece manželka. „V noci budu vytápět pec !“

„Není třeba peci vytápět. Jen třeba zamísit těsto!

Zamísila stařena těsto. Stařec nastavil jí hlavu.

„Lej mi,“ praví, „na pleš !“

Nalila mu stařena, zalepila starci i oči i uši, i nos, i ústa.“

Tři dni stařec v koupeli se omýval

Uplynul ještě týden, zatesknul stařec po prostřední dceři.

„Chci jít,“ praví, „přezvím, jak žije s manželem.“

Vyšel z domu za světla ; když pak přišel k zetě, úplně se smrklo ; měsíc s manželkou šli už spat na půdu.

Vstali uvítat otce.

„Nuže, manželko,“ praví měsíc, „musíme tatínka pohostit !

„Jdi, přines medu !“

„Co pravíš,“ vece manželka. „A jak pak po tmě půjdu do sklepa.“

„To nevadí,“ vece měsíc, „jdi jenom ! Nebude tma.“

Šla do sklepu ; měsíc pak podržel jen prst nad padacími dveřmi — všecky kouty osvítil.

Když stařec pobyl jako host u zetě a přišel opět domů, křičí na manželku:

„Hej, stará dej mi medu !“

„Co to pravíš ! Snad jsi se zbláznil ?“ vece stařena. „V noci lézt do sklepu !“

„To nevadí,“ vece stařec, „já ti posvítím.“

Lezla stařena do sklepu, on pak nad padacími dveřmi drží prst.

Sletěla stařena po tmě se schodů, oko si vypíchla.

Ještě týden uplynul, zatesknul stařec po dceři nejmladší.

„Chci jít,“ praví, „přezvím, jak žije s manželem.“

K nejmladší dceři došel za světla.

Pohostila ho s manželem tím, co Bůh dal. Pobyl u nich stařec jako host, začal se loučiti.

Tu praví vítr k manželce

„Je horko, manželko, v chyši ; pojdme si sednout na vodu.“

„Co pravíš,“ vece manželka. „Vždyť utoneme.“

„Neutoneme,“ vece vítr, „jen vezmi kožich.“

Vzala manželka kožich, přišli k řece, vhodil vítr kožich na vodu.

„Skoč !“ vece manželce.

Skočili oba najednou na kožich, vítr zavál, i plul s nimi kožich jako loďka.

Když přišel stařec domů, volá na manželku

„Hej, manželko, je horko v chyši ; pojdme sedět na vodu !“

„Co to mluvíš ?“ vece stařena ; či jsi přišel o poslední špetku rozumu ? Zachtělo se ti se utopit ?“

„Neboj se,“ vece stařec, neutopíme se. Jen vezmi s sebou kožich !“

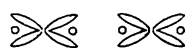
Vzala stařena kožich, šli a přišli k řece.

„Hod' kožich,“ vece stařec, „na vodu !“

Hodila stařena kožich.

„Nuže podejmi nyní ruku,“ vece stařec, „skoč se mnou na kožich. Budu se nám sedět měkce i budeme mít chládek.“

Skočili oba zároveň, i padl s nimi kožich ke dnu. Už byli ti tam.

Daňci v zimě.

Všeckrá příroda ulehla v hrob. Všude jako po vymření. Kde která cestička, kde jaký pažit, mech, strom a keř, všecko, všecičko jest posypáno vysoko a vysoko sněhem. Jehličnaté stromy ohýbají se pod tíží sněhových vloček a vyhlížejí jako shrbení starci s bílými vousy. —

Les němě stojí, jakoby všechen život v něm pohasl. Zvěř volněji prochází se po sněžné pláni a není jí do radosti. A jak se má radovati, když je zle, tuze zle? Nejednou již usnuli naši paroháči o hladu, ale — kéž by této trýzni byl konec!

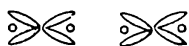
Za tuhé a dlouhé zimy hyne každým rokem na sta a tisíce jedinců, kteří by za příznivějších okolností byli jistě obstáli. Leč někdy nelze ani pomoci. Časem smrt přikvapí maně nechtíc.

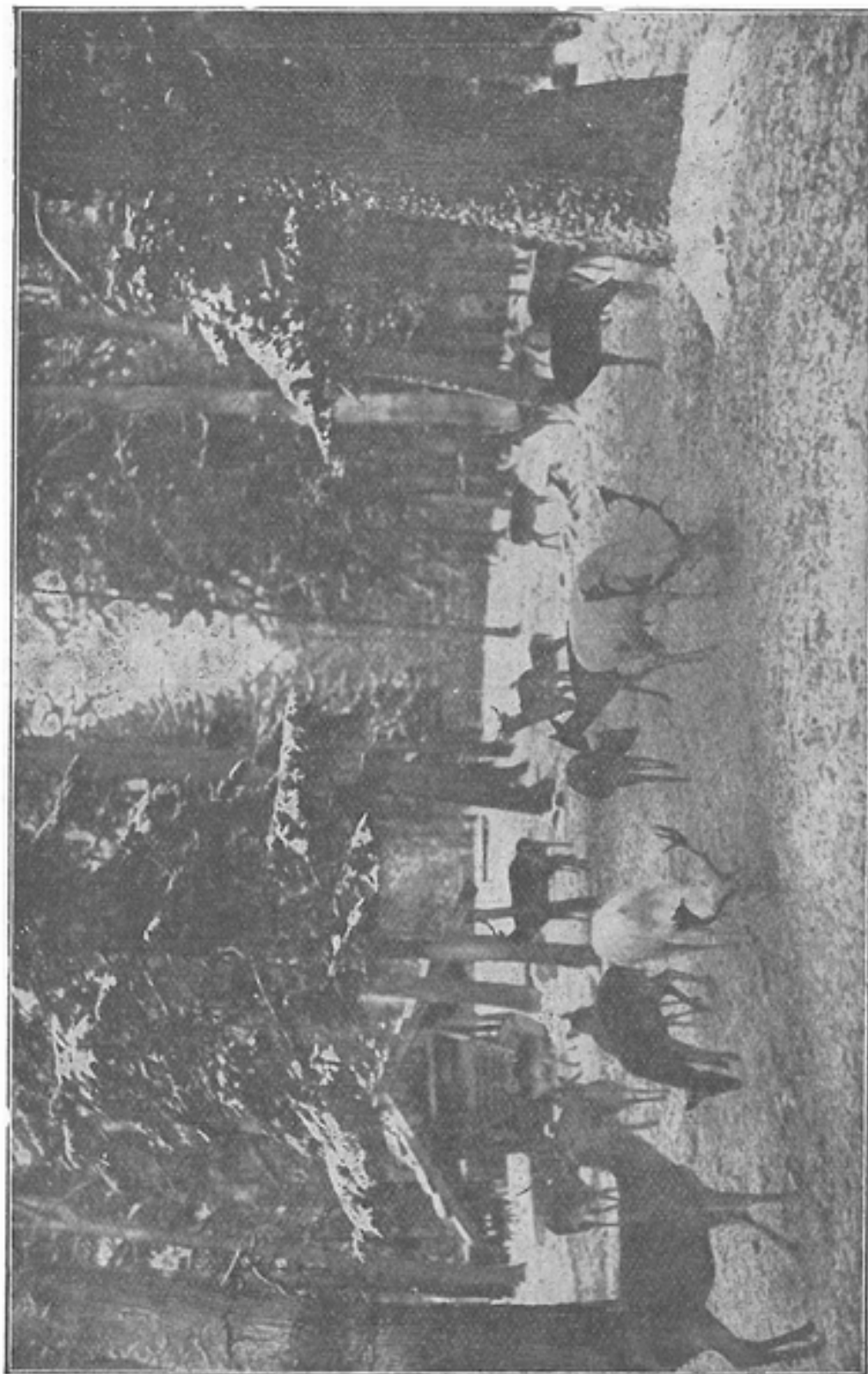
V podobně povážlivý čas připadá i náš obrázek: „Daňci v zimě.“ Skoro měsíc již chladná ruka severáku drží drsnou vládu v rukou a nemíní se ještě poddati, dělej co dělej.

Divně pohlíží družina daňcí na novou přírodu, které nikdo z nich letos tak brzy nečekal! Pravda, královská tabule jest sice pokryta bílým ubrusem, ale na něm není nikde nic. Z nedostatku vyhrabují si potravu hluboko pod sněhem, avšak pro tvrdý, zmrzlý sníh nemohou se dostat ani k nuzné trávě pod sněhem. Tu onde suchá metlice, listí malin a ostružin, pupeny a kůra stromová stěží zahánějí krutý hlad. Ovšem tak daří se nejen jim, ale i jiné zvěři. Ale když jest nejhůř, pomoc bývá nejbliž. Pečlivý hajný připraví společný stůl hodovní. Založí do krmišť seno, jetel, suché listí a větvoví. Tam mohou hladoví přicházeti denně, dokud mrazy neuleví.

A daňci jsou v té době nadmíru důvěrní, ba nelekají se ani kulí pytláckých, jakoby tušili, že jsou pod ochranou patrona myslivců, kteří říkají: „Kam hajný nemůže, tam sv. Hubert pomůže.“

Václav Kálal.

Daňci v zimě.

Vánoční.

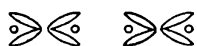
Slyšte sbor andělův, jak s výše hlásá,
že Kristus zrodil se chudičký v dáli,
že vzešla světu dnes očista — spása.
Ó, vítej nám, vítej, nebeský Králi!

Děj věčně krásný z betlemské chyše
blahem a štěstím duši nám plní,
jak na zem seslán král věčné říše,
jemuž svět uchystal korunu z trní.

Dítě i stařec, muž plný síly,
každému jaro v duši se vkrádá,
vše v mysli k Betlemu ku jeslím pílí,
v duši si omládlé krásný děj spřádá.

S něhou dnes, Kriste, k Tobě lid vzhlíží,
se srdcem, z něhož dík, láska plane.
Ó, žehnej mu s výše, zbav všech ho tíží,
vděčné Tě srdce ctit neustane.

Edv. Elpl.

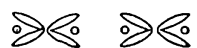

Obrovská paměť.

Dle zápisků anglického kardinála Wisemanna čtyři muži to byli, kteří znali docela z paměti celý obsah Písma svatého starého i nového zákona. Byli to papež Pavel IV potom jakýs Pontanus, dále Němec Varerius a Francouz Michael Langlois, který byl oslepl. Zajímavý příklad nevšední paměti dal též francouzský jeden kněz, který se v Anglii seznámil s tímže kardinálem Wisemannem. On opakoval doslovně kterékoliv noviny, i když je pouze jednou byl přečetl. Ničeho nevynechal, každý článek těchto novin odříkal, každou poznámku znal, ano též inseráty zcela správně opakoval, jak šly pořadem za sebou.

Hleďte, milé dítky, jakou sílu v sobě má lidský duch! Děkujme Pánu Bohu za dary duševní!

Jan Beneš.

HÁDANKY A REBUSY

1. Čtvercovky. (V. Hlaváč.)

a)

b	b	h	l
l	n	n	o
o	r	r	r
u	u	y	y

Ruský peníz,
země v Rakousku,
město na Moravě,
město ve Francii.

b)

o			
	o		
		o	
			o

Doplňte vedlejší čtverečky tak, aby vznikla slova tohoto významu
1. známé u nás obilí, koníky vždy posílí,
2. hmyz je barvy žlutavé, zvířátko to bodavé,
3. všech nás lidí očekává komůrka ta těsná, tmavá,
4. nápoj silný, ohnivý, kéž se vám všem protiví.

2. Hádanky.

a) Ze slabik: cký, ce, de, dvo, ha, ka, kol, li, lár, ma, or, pra, ra, rel, řák, šu, va, sestavte 7 slov, jichž písmena shora dolů od levého rohu ku pravému čtena, dají jméno slavného spisovatele českého. — Význam slov 1. České město, 2. český král, 3. český básník, 4. české hory, 5. česká řeka, 6. český skladatel, 7. rakouský vojevůdce.

b) S „n“ se ze mne lana dělají,
s „s“ v něm ptáčkové si zpívají,
s „d“ to děti mají rády,
když je řádná zima tady.

Rebusy.

3.

j

 ddd
 d d
 ddd
 d d
 d d

4.

Pilní luštitelé hádanek a rebusů, kteří zašlou svá rozluštění nejdéle do 20. ledna 1911 redakci „Anděla Strážného“ v Brně, Biskupská ul. 1., obdrží odměnou pěknou knihu. — Na později došlá rozluštění nelze zřetele bráti. Luštitelé, udávejte přesné adresy, zvláště ulici a číslo domu!

Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 4.

1. Náš nejmilejší časopis je Anděl Strážný. J. P. — 2. a) Brada, trám, prám atd., že zemřel, otazník, b) palma, parma, c) stanice, Stadice. — 3. Naši předkové měli rádi turnaje. — 4. Sáva.

OBSAH:

Vánoční. Báseň od Violy z Prácheňska. — Štědrý večer. Napsal Jos. Fabian. — Jedle. Báseň od O. Rajské. — V chumelici. Napsal J. Sázavský. — Vánoční stromek. Napsala L. Grossmannová-Brodská. (S obr.) — Zelená jedle. Napsala B. Schmiedeisová. — Zbloudili. Napsal Ig. Zháněl — Soucit nebes. Báseň J. Miloty. (S obr.) — Vánoční svaté chvíle... Báseň od Grossmannové-Brodské. (S obr.) — Přítel dítek. Napsal A. B. Šťastný — Na Rožmberku. Napsal K. J. Z. (S obr.) — Zima. Báseň od Edv. Elpla. — Zimní radovánky. Báseň J. Miloty. (S obr.) — Tři zeťové. Napsal M. Michajlov. — Daňci v zimě. Napsal Václav Kálal. (S obr.) — Vánoční. Báseň od Edv. Elpla. — Obrovská pamět. Napsal Jan Beneš. — Hádanky a rebusy.

Doporučujeme následující spisy

— k vánoční době —

Narodil se Kristus Pán. Vánoční sbor ve dvojnásobném zpracování. Upravil Alois Vlk. Cena partitury 1 K, hlasů 1 K 60 hal.

Vánoční směs I. Dle národních koledí pro trojhlasý ženský sbor s průvodem piana upravil Frant. Musil. Cena 30 hal. — Díl II Pro tříhlasý ženský sbor s průvodem piana. Cena 30 hal. — Díl III. Pro tříhlasý dětský sbor s průvodem piana. Cena 30 hal. — Díl IV. Pro dvouhlasý ženský sbor s průvodem piana. Cena 20 hal. — Díl V. Koleda. Pro trojhlasý ženský sbor s průvodem piana nebo harmonia. Cena 30 hal.

Pašeráci. Napsal Bohumil Bouška. Vánoční hra ve 3 jednáních pro mládež. Cena 60 hal.

Tři mikulášské hry. Napsal Frant. Bukovec. Cena 60 hal.

Bůh — láska v jesličkách. Vánoční hra se zpěvy o pěti jednáních s předehrou. Cena 60 hal.

Hry jesličkové a tříkrálové. Složil Fr. Klínkač. Díl I., cena 20 hal.; díl II. cena 30 hal.

Večer sv. Mikuláše. Dramatický obraz. Z lidu pro lid napsal Adam Chlumecský. Cena 30 hal.

Štědrý večer. Vánoční hra se zpěvy o třech dějstvích, s předehrou a dohrou. Napsal mládeži české J. Kousal, duchovní správce c. k. trestnice v Plzni. Cena 20 h.

O vánocích. Pro dvouhlasý ženský sbor s průvodem piana. Upravil Frant. Musil. Cena 20 hal.

Vydaļa a má na skladě

— benediktinská knihtiskárna v Brně. —

*Potulky
životem.*

Napsal
P. Giuseppe.

Knihovna našeho lidu. R. XXVII. č. 2. Cena 50 h.

Fr. v. Seeburg:

Dítko Marianské.

Třetí vydání.

«Knihovna našeho lidu» 1910 č. 3.
Cena 3 K.

K vánocům

nejlepší dárek

pěkná kniha

Nejlepší, bohatě ilustrovaný
zábavný časopis jest

Náš Domov

Vychází měsíčně a předplácí
se 4 K ročně.

Žádejte korrespondenčním
lístkem PRVNÍ SEŠIT na
ukázkou zdarma!

Ze starších ročníků na skladě ještě jsou:

noč.	I. str.	384	s 90 obr.	cena	2.— K
	II.	480	přes 100		4 30 K
	VII.	480	100		4 10 K
	VIII.	480	100		4 10 K
	IX.	480	100		4 10 K
	X.	480	100		4 10 K
	XI.	384	80		3 50 K
	XII.	384	80		3 50 K
	XIII.	384	80		3 50 K
	XIV.	384	80		3 50 K
	XV.	384	80		4 — K
	XVI.	384	80		4 — K
	XVII.	384	80		4 — K
	XVIII.	384	80		4 — K
	XIX.	380	„ 80		4 — K

Objednávky vyřizuje Papežská knihtisk.
benediktinů rajhradských v Brně. ::

Krконоšský tkalcovský spolek

v HROPOVĚ č. 574, Čechy,

„VZÁJEMNOST“

který sobě v naší době chudí čeští tkalci založili, jest činem jejich obrození a vymanění z cizího područí. Skvělá pověst rukodílných výrobků krkonošských tkalců, pečlivost a příkladná solidnost jejich zboží při nejlevnějších cenách získává jim přízeň ve všech kruzích našeho národa, těšícího se z toho, že ubozí lidé dovedli si pomoci sami svou prací a přičinlivostí.

Žádejte cenníky, kupujte jejich zboží a agitujte pro ně v zájmu národním a prospějete sobě i jim. — Podnik křesť.-socialní! — Cenník a vzorky zdarma a franko.

Objednejte i balík, 40 metrů, různých látek v domácnosti nutně potřebných, jako: plátno, kanafas, zefír atd. za **18 K.**

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS pro
KŘESTANSKOU MLÁDEŽ

J. HÜBSCH

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně:

Rakousko-Uhersko 1 K 60 h, Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.,
Italie 2 liry, Francie 2 franky, Amerika 40 c.

Vychází měsíčně jednou, vyjma červenec a srpen.

Spasitel světa vysílá své apoštoly a všechny své přátele do celého světa a volá, že než sice veliká, málo však pracovníků. Vy, milé děti, rády byste milého Spasitele vyzvání poslechly a šly třeba až do Číny a mezi divochy africké a australské hlásat, jak dobrotiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spasení přišli; avšak jste ještě malí, ještě doma zůstatí a se učiti musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za pohanské děti a šetříte dárky na vykoupení jich a vychování v křesťanské víře.

Dary na „Sv. dětství“ zaslali:

Frant. Mlečka, katecheta v Napajedlích K 5.50.
Fr. Daneček, f. ř. v Hořticích, od školních dětí farnosti hořtické K 2.10.

V „Knihovně naší mládeže“ vyšlo:

Mezi víry a úskalími.

Napsal Karel J. Zákoucký. — Stran 140. — Cena K 1.80.

Vydala benediktinská knihtiskárna v Brně, Biskupská ulice číslo 1.

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 6.

« ÚNOR. — 1911. »

Sirotek.

Kdybych byl větérkem,
věř, drahá matičko,
letěl bych do nebe
pro tvoje srdíčko.

Zadul bych zlehounka
do vrat tam u ráje,
v písni své stále jen
jméno tvé volaje.

Matičko, matičko,
volal bych v písni své,
kéž bych směl zlíbati
vráscité čelo tvé.

Kéž bych směl zulíbat
ruce i milou tvář,
kéž bych směl uzříti
v oku tvém lásky zář!

Smím však jen volati
teskno mi po tobě,
když, drahá matičko,
kleknu tvém na hrobě!

Marie Kadlčáková.

Přítel dítek.

Napsal **A. B. Šťastný.** (Dokončení.)

Josefe — mně se zdálo, že venku někdo zazvonil!“ zvolal hošíček.
Josef zavrtěl hlavou.

„Já jsem neslyšel ničeho.“

A v tom již také v jeho obličejích zjevil se úžas. Zřetelně slyšel jasný zvuk zvonku, zcela blízko chaloupky.

„Maminko, co to venku zvoní?“ obrátil se k matce.

Kopřivová probrala se ze chmurných myšlenek — a také ona byla překvapena, když neobvyklý zde zvuk znovu se ozval.

„Aby jel někdo okolo, toť nemožno!“ ozvala se. „Do této končiny nikdo se neodvážívá s povozem ani se saněmi, neboť by snadno došlo k úrazu.“

Přistoupila ke dveřím. Neznajíc bázně, chtěla otevřít, aby vyhlédla ven.

V tom bylo na dvěře zaklepáno. A než mohla se Kopřivová ozvat, zazněl opět zvonek a bylo slyšeti zvučný hlas „Mikuláš! Otevřte!“

Kopřivová byla tímto vysvětlením tak překvapena, že nemohla učiniti kroku. Josef však přiskočil ke dveřím, a zatím co Jeníček tleskaje ručkama, volal jásavě „Mikuláš! K nám jde svatý Mikuláš!“, — otevřel.

Ve tmě bylo zřítí jasnou září. Josef zahlédl vysokou postavu velebného kmeta, jenž byl oděn právě tak, jak mu Jiříček z města líčil

světce Mikuláše. Po jeho boku stál anděl v bělostném rouchu, na ramenou bílá křídla. V levé ruce nesl koš, v pravé hořící svítilnu.

Velebný kmet pohnul zlatou berlou, na které houpal se zvonek, jenž nyní zase se rozezvučel.

A když Josef ucouvl, vkročil Mikuláš s andělem do světničky, jejíž dveře za sebou zavřeli.

„Pochválen buď Ježíš Kristus!“ pozdravil kmet.

„Na věky!“ děkovala Kopřivová, a obě děti opětovaly tato slova.

Velebný kmet obrátil se ke Kopřivové

„Matko, jsou vaše děti hodné? Poslouchají vás? Nezarmucují vás?“

„Byly mi vždy jen k potěše, a děkuji Bohu, že mne jimi obdařil!“ odpovídala žena.

„Umíte se modliti?“ otázal se nyní kmet dětí.

„Ano,“ přisvědčil Josef hlasem poněkud stísněným. Přece jen nebylo mu volno v přítomnosti kmeta, jenž zde tak neočekávaně se objevil.

Jeníček však bez bázně a bez ostychu díval se na kmeta i na anděla, a usmíval se na ně — jak se říká — celým obličejem.

„Maminka nás naučila tolika modlitbičkám, svatý pane Mikuláši!“ pochlubil se v dětské prostotě.

„Tedy se pomodlete!“ vyzval kmet dětí.

Hoši poklekli, sepjali ruce a zvučnými hlásky zřetelně odříkávali modlitbičky. Jenička bylo ještě více slyšeti než Josefa.

Kmet jim posléze pokynul, aby vstali. Oba pohládl a řekl laskavě „Jsem přítelem hodných dětí, a těší mne, že je i v této chaloupce shledávám. Abyste měli památku na svatého Mikuláše!“

Pokynul andělovi a ten vyňal z koše tři balíčky, jež položil na stůl. A dříve než obdaření zmohli se na slova díky, kvapně vyšel s andělem ven.

Když Kopřivová vyběhla za chvíli z chaloupky, uzřela již dosti daleko sněhem se brodití dvě postavy, a při nich kmitající se světélko. —

„Zaplať vám to Pán Bůh!“ volala za nimi vroucně. A vytrvala přede dveřmi, až neznámí dárci zmizeli za pahorkem. Pak zaslechla vzdalující se řinkot rolniček a sykot saní, ujíždějících po sněhu.

Když se vrátila do jizbičky, přiběhli k ní hoši a s jásotem volali: „Maminko, na jednom balíčku jest moje jméno! A také moje! A pro tebe je tu také něco!“

Kopřivová přesvědčila se, že na balíčkách jsou napsána jejich jména. Dárek jí určený byl svými rozměry nejmenší. Netrpělivě přihlíželi hoši, kterak matka odstraňuje obal s jejich nadílky.

A potom rozezvučela se chudá jizbička jásotem, jakého ještě nikdy neslyšela.

Jeníček dostal pěkné hračky, ovoce, pečivo. Josefa překvapily krásně vázané knihy o mnoho více, než lahodné pochoutky, kterými byl také obdařen.

A když Kopřivová rozevřela svůj balíček, slzy radosti zaleskly se jí v očích.

Dostala slušnou částku peněžitou, jež rázem zapudila její starosti, které jí zima naháněla. Sepjala ruce a řekla chvějícím se hlasem: „Děti, poděkujme Bohu, že nám vzbudil dobrodince, že k nám poslal svatého Mikuláše!“

Dnes nechtělo se hochům ani na lože. Jeníček stále obíral se hračkami a při tom okoušel pamlsků. Josef zase prohlížel si knihy, jež obsahovaly zábavné i poučné čtení, provázené zdařilými obrázky, —

Příštího dne potkala Kopřivová hajného, jenž dnes jevil se nápadně vlídným.

„Nuže, Kopřivová: nadělil svatý Mikuláš něco také vašim dětem?“ otázal se s úsměvem.

Rozradovaná žena hned se mu se vším svěřila.

„Tak ráda bych věděla, komu mám děkovati za milé překvapení!“ řekla posléze.

„Povím vám to,“ ztišiv hlas, prozrazoval hajný. „Byla to naše vrchnost, pan hrabě!“

„Pan hrabě!“ užasla žena. „On tedy poslal k nám někoho?“ — A kterak o nás zvěděl?“ nechápala.

„Hned vám vysvětlím,“ slíboval hajný. „Pan hrabě včera neočekávaně — jak se říká — na zapřenou — přibyl na zámek. K večeru byl jsem tam já obeslán, a pan správce sdělil se mnou, proč pan hrabě přijel. Za svého posledního pobytu u nás setkal prý se s chlapcem, jenž pásł kozy —“

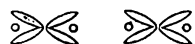
„Můj Bože, to byl můj Josef!“ spráskla ruce Kopřivová. „Tedy onen myslivec —“

„— byl sám pan hrabě! Ano, milá Kopřivová. A potom mi pan správce prozradil, že pan hrabě přijel, aby jako svatý Mikuláš podělil děti svých poddaných. Já jsem byl zavolán, abych ukazoval cestu, protože se tu dobře vyznám. Pan hrabě prý má s sebou všechno potřebné, aby se mohl změnit v představitele svatého Mikuláše; anděla

bude představovati syn pana správce. Oba přestrojení brzy vyšli k sáním, jež už čekaly na zámeckém nádvoří, naplněny dárky. Usedli jsme a vyjeli. Pan hrabě chtěl nejdříve k vám. Zatím co s andělem brodil se sněhem k vám, čekali jsme se saněmi na silnici. A potom jeli jsme do vsi, kde byly všechny děti poděleny.“

„Tedy sám pan hrabě!“ opětovala užaslá vdova. „Dej mu Bůh za jeho lásku k chudým svoje požehnání!“ — — —

Rok co rok podílel pan hrabě o svatém Mikuláši děti svých poddaných. Posměváčkové nazývali jeho jednání podivínským rozmarem, avšak chudí lidé zřeli v něm lidumila.

Pokora, poslušnost — překrásné ctnosti, koho ty ozdobí, krásný je dosti!

Z vlastní zkušenosti vypravuje **Máňa Preiningerova.**

Byla jsem letos o prázdninách u strýčka v Praze. Chodívali jsme každý den odpoledne na procházku a nejčastěji na Petřín. Tam se mi tak zalíbilo, že bych tam byla chodila třeba den co den. Petřín je dosti vysoký vrch a s něho čarokrásná vyhlídka na stověžatou maticku Prahu. Ta vyhlídka mne tam vábila nejvíce. Ale jsou tam také krásné procházky ve stínu košatých stromů, vysoká rozhledna, umělé bludiště a ještě jiné věci.

Jednou jsme se podívali také do bludiště. A na ten den snad do smrti nezapomenu. Hodnou chvíli jsme chodili sem a tam — až se mi strýček ztratil a já zůstala samotna. Volala jsem, co jsem síly měla, prosila i plakala, ale po strýčkovi ani památky. Věděl však o mně dobře, jak jsem se později dověděla! Nezbylo mi, než abych si pomohla sama. Bloudila jsem s místa na místo, abych našla východ. Vrážela jsem do zrcadel, v obličejí už krvácela, ale všechno marné. A když jsem pak ani volat ani plakat nemohla, smířovala jsem se znenáhla se svým nešťastným osudem. Strýček mne tu přece nenechá, těšila jsem sama sebe; bude mne jistě hledati, nebo někdo jiný přijde a vysvobodí mne. Případala jsem si jako v zakletém zámku. Všude kolem zrcadla a jen zrcadla a já samotná mezi nimi. Šly mi na mysl různé pohádky o zakletých zámcích, které jsem tak ráda čítávala i jiným vypravovala, a mráz mne přecházel. Na štěstí zrovna tu chvíli spatřila jsem strýčka. Vykřikla jsem radostí a už jsem byla

u něho. Tvářil se přísně, ale pod vousy se zatím dobrácky usmíval, jak mívával ve zvyku. „Vidíš, vidíš,“ vítal mne, „říkávám ti vždycky, abys byla poslušnější, ale kde pak ty! Máš ze všeho lepší rozum, než tvůj starý strýc. Dobře se ti stalo. Pán Bůh tě potrestal za to, žeš mne něposlechla a nedržela se mne. Budeš si to aspoň pamatovati pro podruhé!“ Ale nehněval se dlouho; odprosila jsem ho, políbila mu ruku — a bylo zase dobře.

Jeho napomenutí se mi brzy vykouřilo z hlavy a byla jsem jako dříve. Přišlo zase nedělní odpoledne. Tetička nebyla doma a strýček se chystal na hřbitov, tentokráte sám. Nemohl mne vzít s sebou a na mou žádost mi aspoň dovolil, abych si pohrála s kanárkem. „Jen okna neotvírej,“ napomínal mne ještě před odchodem; „vylétne ti a už ho nedostaneme.“ Slíbila jsem a strýček odešel.

Ještě jsem slyšela jeho kroky na schodech a již jsem otevřela klec a kanárka pustila. Honili jsme se po pokoji, kanárek zpíval a já s ním. Ale najednou bác! — a na zemi leží vása s květinami, která stála na stole. V tom běhu jsem stáhla se stolu pokrývku i s vásou! Co teď? Strýček se vrátí co nevidět a bude mít pěknou radost ze mne. Rychle jsem uklidila, co se dalo. Ale s vásou jsem si nevěděla rady. Tu mi připadla dobrá myšlenka. Strýček měl ještě jednu takovou vásu. Hned jsem ji vyhledala, nalila do ní vody, sebrala květiny po zemi a vásu s květinami postavila na stůl jako bývala dříve. Střepy jsem pečlivě sesbírala, otevřela okno a vyházela kousek po kousku dolů do zahrady. Ještě mi překážela voda na podlaze a na kobercích. Utřela jsem ji, ale co to bylo platné, když mokro zůstalo. Unavena jsem konečně usedla. Přemýšlela jsem o tom a umínila si, že strýčkovi jednou všechno povím, až bude v dobré míře. On mi to jistě odpustí a domů o tom nic nenapíše.

Ale moje neštěstí nebylo tím u konce, ještě horší mne čekalo. Ve chvatu a v těch starostech jsem zapomněla na kanárka — a ten zatím otevřeným oknem vyletěl! Teď byla dobrá rada opravdu drahá.

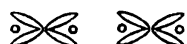
Pohlédla jsem oknem do zahrady — kanárek sedí na stromě a křičí úzkostlivě. Volám na něj: Kanárku, můj zlatý kanárku! Ukazuj kousky cukru, ale on si toho ani nevšímá, jako by mne ani neznal. Tu chvíly se otevřely dvěře a vešel strýček! Byl přece jen dobrý, ten strýček. Když uviděl okno otevřené a moje oči slzami zalité, hned věděl, kolik uhodilo: Nepromluvil ani slova, ale pospíšil dolů, vzal žebřík, opřel jej o strom a kanárka chytil.

Vrátil se s kanárkem a zase ani slova. Ale viděla jsem na něm, že se nehněvá; věděl jistě dobře, že jsem sama již dosti strachu vy-

trpěla. Usmíval se dobrácky jako obyčejně a to mi dodalo odvahy. Přiznala jsem se ke všemu a pověděla mu i o rozbité váze.

„Upřímná jsi, jen co je pravda,“ povídal, „a proto se pořád ještě nevzdávám naděje, že se konečně i poslouchati naučíš. Ale myslím, že by byl již nejvyšší čas!“

Od té doby jsem strýčka nikdy nerozhněvala.

Sanice.

Zima, zima,
sype se sních,
veselý venku
slyšet je smích.

Je to radost pro dětičky,
když se přijde ze školy,
vyběhnouti na sanici
za dědinu do polí.

Chudý Vašík
tváře bledé
se sáňkami
k lesu jede.

Matička mu těžce stůně,
pro roští sám zajet musí,
bez pláště a bez rukavic
věru hodně zimy zkusí.

„Hledte pána,
jak se veze,
zdali pak nás
také sveze?“

Neboj se, že snad my chceme
dlužni tobě zůstati;
sněhu dost, a za svezení
koulemi se zaplatí.“ —

„„Nesmějte se,
nesmím hráti,
k večeru již
den se krátí.“

Matička má zimou strádá,
není mi, ach, veselo,
ani by se sáňkovati,
koulovat mi nechtělo.“ “ —

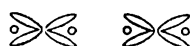
„Ale, brachu,
zanech pláče,
ve sněhu se
hezky skáče.“

Zapřáhnem se do saněk ti,
budem dělat koníčky,
abys uvez více roští
ku zahřátí světničky.

Neplač, Vašku,
pomůžeme,
s tebou sáňky
zavezeme.

Jak koníčky zařehtáme,
vesele si poskočíme,
po návratu něco k snědku
od maminek vyprosíme.“

Vlasta Pittnerová.

Sonice.

F. J. P. 1911

O zraku nočních zvířat.

Světlo bylo a jest až dosud zdrojem všeho života na zemi. Bez něho nebylo by ani rostlina, ani zvířat. Vlivem jeho dařily se netoliko rostliny, nýbrž prospívali i všelící živočichové, kteří pro uhájení života vedli mezi sebou boj. Bojem pak vzpružovaly se jejich síly i smysly, ze kterých byl na prvním místě zrak, jenž u většiny zvířat jest nejdůležitějším činitelem u vyhledávání potravy a nejspolehlivějším rádcem, je-li potrava pro ně vhodná nebo ne.

Nechybíme se s pravdou, soudíme-li, že všechna zvířata pečovala původně za denního světla o veškeré své potřeby životní. To však mělo při četnějším rozmnožení v zápětí úbytek potravy, a z nedostatku toho potom přepadal silný slabého, aby jej s místa buď zapudil nebo docela zahubil. A to není nic divného. Bytí většiny zvířat zakládá se na ničení jiných.

Z bázně u pronásledovaných, aby nebyli všichni jedinci vyhubeni, bezděčně vyvíjel se pud po sebezachování a směřoval k tomu cíli, aby hledali spásy v útěku, a když by nebyl útěk možný, aby se aspoň před nepřáteli ukryli a ze skrýše pak vycházeli za potravou v čase života jejich bezpečnějším.

Ale tím se stalo, že i zvířata, která je pronásledovala a jimi se živila, byla nucena čekati na kořist, až ze skrýše vyleze a k životu se přihlásí.

Tak vidíme, že u jedněch přizpůsobuje se ústrojí tělesné z potřeby za účelem ochrany, u druhých pak ze zaopatřování si potravy. Tolikéž bystrily a zjemňovaly se některé smysly, jichž bylo nutně potřebí; ty pak znenáhla se zdokonalovaly, až posléze vynikly nad smysly ostatními, jichž nebylo tak často užíváno.

A opravdu, některá zvířata mají zvláště některé smysly velmi bystré, že se tomu až podivujeme. Jindy se zase zdá, že mnohý smysl tomu neb onomu zvířeti docela schází.

Který živočich jest opatřen bystrým zrakem, má zas obyčejně slabší sluch a po případě i některý smysl jiný. Které zvíře má jemný sluch, nemá zase takového zraku. U koho jest dokonalý hmat nebo čich, ten prozrazuje opět slabý zrak nebo sluch.

Zvířata, jimž usouzeno jest trávit život pod zemí nebo ve velikých hloubkách mořských, zakrňuje zrak tou měrou, že vidí buď málo nebo nic. Jsou však také tací tvorové, jimž oči vůbec scházejí. Žijí rovněž pod zemí nebo v temných jeskyních a slujích.

Velice b y s t r ý m z r a k e m vyznamenávají se d r a v í p t á c í a ze čtvernožců š e l m y. Naproti tomu některé rody a druhy vynikají zase smyslem jiným.

Orel zrakem svým z ohromné výšky pozoruje kořist, sova i kočka uslyší nejmenší hnutí myšky, pes čichem najde po stopě zalehlou zvěř, netopýr hmatem pozná nejjemnější nit, když mu byla do cesty natažena.

Tyto zvláštní a jemné odstíny smyslův u rozličných zvířat vznikly jistě jen dlouhým pěstěním a užíváním. Tak a nejinak vyvíjela se též u nich schopnost viděti i v noci. Tento zvyk byl s rodičů přenesen na potomky, kteří potmě viděli čím dále, tím lépe. Způsobilsto ta stala se konečně trvalou pro všechny téhož druhu na rozdíl od těch, kteří zůstali při původním návyku.

Dle toho třídíme zvířata na d e n n í a n o č n í. Nočním zvířatům jest denní světlo nemilé, obtížné; denním opět tma, a proto raději odpočívají. V noci probouzejí se většinou jenom šelmy a dravci všeho druhu, kteří vraždí jiné tvory buď ve spánku nebo na potkání.

U šelem čidlo zraku jest přizpůsobeno různým proměnám světla a podporuje šelmy, kde třeba kořist uchvátiti, aby neunikla, nebo samému lovcovi neuškodila.

Za to býložravci jakožto dobráci jsou zpravidla odkázáni pouze na potravu rostlinnou, a proto jejich život jest mírnější, klidnější.

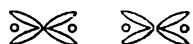
Tato povaha zračí se již v jejich oku, jež u rozličných zvířat různě jest utvářeno. Tu jest malinké, tu zase veliké a všelijak postavené. Nejnápadnější oči mají k o č k y a s o v y, které jsou si životem i očima velice podobny. N e o b y č e j n á v e l i k o s t o č í jejich jest patrnou známkou, že jsou p ř i z p ů s o b e n y docela jiným poměrům, než oči zvířat d e n n í c h. A sledujeme-li ústroj zrakový zvířete denního a nočního, pozorujeme mezi nimi veliký rozdíl. Vedle velikosti vyznamenává se oko pravých, nočních zvířat zvláštní p a n e n k o u nebo-li z ř í t e l n í c í, která z a d n e jest ú z k á, p o d l o u h l á, v e č e r však se r o z š i ř u j e, ozařujíc téměř celé oko, jež potom svítí jak elektrická žárovka.

Toto světélkování, na příklad očí kočičích ve tmě, povstává tím, že i malé množství paprsků světelných do oka vpadajících odráží se na zadu sítnice jako od zrcadla. Čím je temněji a čím méně světla padá do oka, tím více se panenka roztahuje, aby oko zachytilo dostatečný počet paprsků světelných a lépe vidělo proto jsou také obě oči obráceny d o p ř e d u.

Toto postavení očí bývá pravidlem u všech živočichův a zvláště ssavců, kteří potřebují bystřejšího zraku k lovení potravy v čase nočním. —

Jiná zvířata noční, která takového zraku jako kočky a sovy nemají, bývají vedle zraku opatřena ještě jiným, jemným ústrojím, jež nemá jiného účelu, než sloužiti v temnotě k obeznámení se s okolím. Jisto však jest, že u nich oči proti dřívějšímu původnímu stavu se též zvětšily a jinak z a b a r v i l y, aby citlivost jejich se zvýšila. Dle badatele Schneidera již z v ě t š e n í o b j e m u o k a a r o z h o j n ě n í b a r v i v a v něm jest počátkem, přizpůsobení se zvířete k poměrům tmy a noci.

Václav Kálal.

Jak daleko.

Bral se Karel ke strýci na posvícení do Šatic. Posud tam nebyl návštěvou, strýc se sem před nedávnem přistěhoval. Karel statně krácel, už ho nohy bolely, a rád by věděl, jak ještě je do těch Šatic daleko. —

Aha, zeptá se cestaře, který tu nedaleko kámen tloukl.

„Pantáto, jak dlouho ještě půjdu do Šatic?“

Cestař nazvedl hlavu a prostě řekl: „Jdi!“

„Ale vždyť se vás přece zcela slušně táži, povězte mně, jak je daleko do té vesnice?“

„Jdi!“ přímo velel cestař.

Karel tedy šel, ovšem bez valné radosti.

„Počkej, v Šaticích budeš za půl hodiny,“ řekl cestař.

„Ale pantáto, proč jste mně dříve odbyl, proč jste povídal: Jdi!“

„Abych poznal, jak rychle chodíš, jakou máš chůzi, jaký krok, a dle toho pak rozsoudil, za jakou dobu cíle svého dojdeš.“

Tomu se Karel zasmál a vesele putoval na slavné posvícení.

Alois Dostál.

Valaši.

České obyvatelstvo Moravy dělí se na Horáky, Hanáky, Slováky, Valachy a Slezáky. Čtenáři „Anděla Strážného“ měli častěji příležitost dočísti se v něm o Slovácích jakožto nejrázovitějším a nejzajímavějším kmeni. Neméně zajímavými jsou moravští Valaši, obýva-

Valach mladý s Valaškou.

jíci hořejší poříčí Bečvy. Města Hranice, Valašské Meziříčí, Vsetín a Rožnov jsou jejich nejdůležitější střediska.

Někteří učenci tvrdí, že Valaši pocházejí od Rumunů,*) kteří se ve 12.—16. století sem stěhovali a se svými stády ovec zde usadili.

*) Rumunsko slulo dříve obecně Valaškem.

Jiní pokládají je za kmen původu ryze slovanského. V a l a š i s a m i pokládají se za potomky betlemských valachů čili pastýřů. Proto na Moravě nikde poesie lidová nevytvořila tolik vánočních koled, jako na Valašsku.

Nářečí valašské je nejzachovalejší a nejpěknější ze všech nářečí českomoravských. Slovák mluví pomalu, jaksi váhavě, Valach mluví hbitě, jadrně, plynně.

Orání hákem.

Mužský národní kroj valašský se jen místy zachoval, a to v úpravě již změněné. Části jeho jsou košile se širokými rukávy z celé šířky loketní, nohavice (místo kalhot), boty kordybánky (krabaté), brunclak (vesta) a lajbík. Ve svátky neb na slavnosti brávali na sebe ž u p i c i, t. j. dlouhý kabát po kolena, ze sukna zeleného s velikými olověnými kulatými b o m b í k y (knoflíky) a kyčkami. Hlavu pokrývali vysokým kloboukem se širokou střechou, v zimě beraněcí. Vousů nenesili a nenosí dosud. K celému kroji náležel obušek (valaška),

t. j. malá sekyrka na dlouhém topůrku perletí vykládaném neb mosaznými knoflíky ozdobeném.

Ženský oblek je zachován a hlavní jeho části jsou rubáček (místo košile), rukávce, kordulka (u bohatých zlatými portami lemovaná a knoflíky ozdobená), sukně nebo kasánka a fěrtoch. Na kordulku dala se v létě p l a c h t a pěkně vyšívána nebo u b r u s z tenké příze utkaný. Na místo těchto oděvadel berou nyní na sebe soukenné k a b á t k y a ve městě též aksamitové.

V národním kroji vypadá Valach stepilý a vysoký jako jedle jeho lesů. Valaška zvláště vyniká krásou a drobným jemným krokem.

Pokud se týče povahy, je lid valašský veselý. Zpívá si při práci i při odpočinku. Však také nikde není tolik krásných lidových písní jako zde na a Slovácku. Z p ě v je zázračné koření, které dodává lidu chuti k práci a zapuzuje trapné myšlenky na mozolný život. K t a n c i je lid obzvláště nakloněn. K h u d b ě jeví též veliké nadání. Již pasáci pěkně pískávají na píšťalce nebo tlukou cimbál, který si sami zrobili. Velká valašská píšťalka jmenuje se furyja (fujara). L á s k a k domovu je velmi vyvinuta. Valach miluje nade vše svou malou dřevěnou, třeba roztrhanou chaloupku, a místečko, kde se zrodil. Proto v cizině nevydrží dlouho od „tesknic“

Půda je na Valašsku málo úrodná. „Je zde začátek kamení a konec chleba“, praví o ní domácí obyvatelé. Čím výše do hor, tím méně hlíny a více kamení a písku. Místy kolem rolí bývají vysoké ohrady z kamení na poli nasbíraného a přece je role ještě kamením jako poseto. T a k o v á půda se místo orání kypří h á k e m (viz obrázek).

L e s y jsou velmi rozsáhlé, a to jehličnaté nebo listnaté; jehličnatých je více. Porážením a odvážením dříví lesního živí se mnoho obyvatel. Bohužel, kácí se v poslední době lesů příliš mnoho.

Jedním z nejdůležitějších zdrojů výživy jest o v č á c t v í č i l i s a l a š n i c t v í.

Dříve mívali sedláci 30 až 60 ovcí, které vespolek pásali v létě n a s a l a š i, na horských pastviskách. Ovcí bývalo v okrese 12 až 15 tisíc; nyní jen přes 2 tisíce.

Salaše patří soukromníkům. Hospodáři, kteří nemají vlastního salaše, buď pasou ovce své s kravami na svém pasínku, nebo dávají ovce přes léto majetníku salaše na pašu (pastvu).

Majetník nebo nájemník salaše sluje v r c h a ř e m, hospodáři, kteří ovce své na jeho salaš dávají, m í š a n í c i. Ovce na sa-

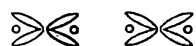
laši pasou ovčáci (valaši) a ředitelem salaše je b á č a, jenž valachům poroučí, kde mají pásťi, vaří v kotli mléko, tuží z něho sýr (zbylá syrovátka sluje žinčice) a připravuje ze sýra b r y n z u (drobený sýr solený) pro svou potřebu; ostatní sýr v hručkách posílá majetníku salaše, který jím podílí dle počtu ovec míšaníky.

Na salaši stojí k o l i b a, dřevěný příbytek pro valachy a ne daleko ní košár (t. j. ohrada pro ovce, kde za poledne a v noci stávají. Viz obrázek). V košáru se též ovce dojívají.

Ovce pasou se na horách na salaších od května do polovice září. Stíhají se před vyháněním na salaš a po příchodu s něho. Ročně je s jedné ovce 1½—2 kg vlny.

Tkalcovství, pletení punčoch, vyšívání a výroba různého dřevěného zboží jest značně rozšířena.

Kéz rázovitý kmen moravských Valachů zůstane cizími vlivy neporušený!

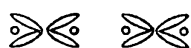

Veleměsta.

N o v ý Y o r k jest ze všech měst světových vůbec největší. Zaujímá prostor 82.000 hektarů a má obyvatel 3,716.000, takže na jednom hektaru žije průměrně pouze 45 lidí. Avšak v P a ř í ž i o 7800 hektarů žije lidí 2,731.000, tedy na hektar připadá 330 obyvatel. — V B e r l í n ě bydlí 2,034.000 obyvatel na prostoru 6300 hektarů; tam na jeden hektar průměrně se počítají 322 obyvatelé. V L o n d ý n ě obývá místo měřící 30.500 hektarů 4,536.000 lidí, z nichž připadá na hektar obyvatel jen 148. — Ještě lépe to jest ve V í d n i, kde roku 1900 obývalo průměrně 97 lidí jeden hektar; zde se rozprostírá město na 17.200 hektarech, obyvatel tu bylo onoho roku 1,675.000.

Jak lze snadno pochopiti, jsou tedy Nový York a Vídeň nejzdravější z veleměst, Paříž pak a Berlín zdravotně nejhorší. — Mimochodem budiž zde podotknuto, že z dílů světa nejzdravější jest A u s t r a l i e, z e v r o p s k ý c h zemí však poloostrov skandinávský.

J. Beneš.

Smýkání dřeva na Valašsku.

Obrázky z katolických missií.

Podává Frant. Všeňka.

Učme se od nich!

Často se říká, že člověk není nikdy vyučen, že se stále musí doučovati. Proto si máme všimati života jiných lidí, a co se nám na nich dobrého líbí, napodobiti. A tu bych mohl věru s dobrým svě-

domím doporučiti milým čtenářům i čtenářkám „Anděla Strážného“, by povždy rádi čítávali v časopisech vydávaných missionáři, působícími mezi pohany. Jak krásné a následování hodné příklady tam mnohdy naleznou, z nichž poznají, že nově na víru obrácení pohané a missionáři vyučené i vychované děti nejednou svým chováním zahanbují křesťany dospělé i děti našich zemí křesťanských.

Valaši : Na salaši.

Novoroční číslo afrických „P o m n ě n e k“*) přináší na příklad celou řadu novoročních přání, poslaných černými žáčky dobrodincům evropským. Nejen že k r á s n é p í s m o — jsou tam totiž dva celé dopisy ofotografovány — zahanbuje nejednoho „D r á p a l u“ neb „Š k r a b á l k a“, patlajícího inkoustem lavici, prsty i krasopísne sešity v našich školách, nýbrž psaní ta prozrazují zároveň ušlechtilá srdce, proniknutá vděčností k dobrodincům žijícím daleko za mořem.

*) „Vergissmeinnicht“, časopis natalských missionárů v Mariannahilfu 1911.

Uvádím jeden z listů těch v původním znění*) i v překladě:

Zihlobo zetu ezitandekayo!

Vumani ukuba sipakamise izandhla zetu; ugoba sing' abantu abampofu abadingayo. Sizwile imisebenzi eminingi aniyenz'e la abampofu. Siyabonga kakulu ugoloko enikwenzayo kitina. Siyanifisela kouka okuhle ukuba inkosi ibenani kuleli nakwelizayo.

Yimiva

Mlambo.

T. j.:

Naši milovaní přátelé!

Vztahujeme k Vám ruce, neboť jsme ubozí, pomoci potřební lidé. Stále se dovídáme, že pro nás chudé mnoho dobrého činíte. Přejeme Vám mnoho štěstí a požehnání v tomto životě, v budoucím pak žití věčnou blaženost!

Já jsem to

Mlambo.

Podobně tlumočí vděčnost i jiní. Jeden však z přejících pamatuje také trochu sám na sebe (čehož mu ovšem nemáme za zlé, vždyť na prvním místě přece také děkuje dobrodincům). Jeho novoroční gratulace zní:

Milovaní přebývající na druhé straně!**)

Na počátku tohoto roku Vám děkuji za vše dobré, co jste nám prokázali. Přeji Vám zdraví a bohatství, a byste nám i nadále pomáhali. Prosím Vás, darujte mi v tomto novém roce kalhoty, neboť jsem chudý. Odměním se Vám modlitbou.

Petr Mkize.

Aby pak čtenář opravdu uvěřil, že prosící Petr je chudý, jest vedle jeho dopisu podobizna, na níž je vidět hojně záplat na oděvu pisatelově. Chtěl-li by některý z čtenářů „Anděla Strážného“ dopřátí svým kalhotám výletu do Afriky, Petr Mkize je přijme s „otevřenou náručí“

V jiném čísle téhož časopisu***) se dovídáme, jakou úctou mají pokřtění černoši ku chrámu, jakožto k místu, kde přebývá sám Bůh.

*) Řeč kaferská.

**) Za mořem.

***) Č 12, 1910

V Čenstochově v Natalu*) stavěli nový kostel. Sestra Engelberta o tom vypravuje: Přála bych si, aby naši vážení čtenářové mohli přihlížeti ku práci našich černých dělníků. Měli by nad nimi opravdovou radost.

Především panuje při práci posvátné mlčení. Naši černí křesťané si pokládají za čest, že mohou stavěti dům Páně! S mužnou vážností v černohnědých tvářích zvedají, válejí a kladou mlčky hrubé, těžké balvany, vozí hlinou naplněné vozíčky a jsou poslušni každého pokynu dozorce, ctih. bratra Leodegara, který se stejnou vážností nade vším bdí a přesně se řídí ve všem nákresy našeho architekta**), bratra Nivarda. Občas přichází tento sám, počítá a měří vše důkladně i dává nová nařízení. Také přicházejí někdy kněží a misionáři a pozorují mlčky, jak stavba pokračuje. Dobří černoši jsou nadšeni při práci, jež jich sice při africkém vedru mnoho potu stojí, která však jejich srdce věrou proniknuté posvátnou radostí plní.

Jednou jsem se jich tázala, proč jsou tak potichu a sotva šeptem spolu slovíčko promluví. Dostalo se mi krásné odpovědi: Vždyť je to práce svatá, která nemá ničeho společného s „umsindo wohlamba“, t. j. s „hlukem světským“ Jindy ku pochvale: „Pracujete věru pilně, základy téměř rostou,“ posmekl oslovený a ukazuje prstem k nebi, řekl: „Uma u Jehova eng'aki indhlu, abayiakayo, basebenza ugeze,“ t. j. „Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteříž stavějí jej.“***)

Avšak nejen úctou ke chrámu a návštěvou služeb Božích ukazují tito Kafrové, že jsou křesťany. Jejich srdce je také proniknuto opravdovou láskou k Bohu, která se jeví odevzdaností do vůle Boží a trpělivostí v křížích a útrapách životních.

Že tomu skutečně tak, doložím opět příkladem): V témže Čenstochově zemřela 15letá dívka jménem Johanka. Byla chovankou ústavu, kde sestry vychovávají černošky. S pláčem stály kolem lože jejího družky a zdobily zesnulou růžemi. Když umírala, klečela vedle ní matka, mladá ještě žena. Byla také již křesťankou a připravovala se k prvnímu sv. přijímání. Když Johanka naposledy vydechla, povstala matka, chvějící se rukou zatlačila oči milého dítěte, vtiskla na chladné čelo políbení a pravila: „Bůh mi tebe kdysi dal, jemu náležíš. Jdi nyní, mé dítě, k tomu, jenž tě stvořil! Já přijdu za tebou!“ Pak se obrátila k plačícím sestřím a dětem se slovy: „Neplačte, staň se vůle Boží!“

*) Missijní stanice v jižní Africe, nazvané dle polského poutního místa Čenstochova v Rusku.

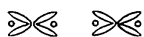
**) Stavitele.

***) Slova žalmu 126. 1. verš.

Když pak přišla později babička dítěte a vrhla se s pláčem na zemi a naříkala srdcelomně, pravila jí táž statečná žena: „Matko, nenaříkej tak. Hle, jsme křesťané, a proto si nesmíme počínati jako pohané! Upokoj se, matko, a odevzdej se do vůle Boží. Intando ka' Nkulunkulu! t. j. Je to vůle Boží!“

*

Podobných pěkných příběhů se lze dočísti v českém missijním časopise „Echo z Afriky“; týž se tiskne v Praze a stojí I K 30 h. Objednati lze u „Družiny sv. Petra Klavera“ v Praze, Hradčany, 33.

Báčův synek.

Na horách, tam na salaši
dobré pastviny,
zastesklo by se tam synu
žírné roviny.

Ale synek báčův chutě
tam se stěhuje,
dítě hor zas hory, lesy
věrně miluje.

Věru že se nezasteskne
hochu v samotě,
zazpívá si při ovečkách,
čelí teskotě.

U žlábků tam u pramene
kvítí pomněnek,
synek báčův neopláče
teskno myšlenek.

A pes Dunaj, co tu sdílí
hochu samotou,
s ovečkami zaplašuje
všecku teskotu.

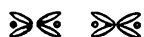
Jen když synek báčův trhá
v kytku pomněnky,
vzpomíná si — slzy v oku —
svoji maměnky.

Valašku — hůl se sekyrkou
půjčil tatíček;
pod večer když u salaše
vzplane ohníček,

valaškou hoch pohazuje,
volá na pozdrav:
„Tatíčku můj pod horama,
zůstaňte mi zdráv!“

Dunaj pes si poštěkává,
shání ovčičky,
báčův synek na salaši
skládá písničky.

Vlasta Pittnerová.

Báčův synek.

L. J. 20
4

Také druzí měli hlad.

Na východě se ukázalo krvavé sluníčko. Podívalo se ospalýma očima do hromady dříví na dvoře a probudilo kosa. Ten sotva narovnal přemrzlá kolínka, protáhl peroutky, smutně pískl a pomyslíl si: „Ještě jsem nezmrzl?“

Vylétl na holou švestku a rozumoval: „Co bude teď? Buď zemru hladem, nebo zmrznu. Dva dni jsem neměl ani drobečku v žaludku. Musím se přece ještě po něčem ohlédnout!“ — Zafrčel mrazivým vzduchem, ale hned zas usedl na protější jabloň. Tak byl zkřehlý a se-sláblý, že ani dobře lítat nemohl. Zkusil křidel ještě dvakrát, a pak to již šlo.

Prošukal celý dvůr, ale nikde nic. Až k zápraží přiběhl, avšak ani tam ničeho. Tak prometl asi deset dvorův. Oči se mu hladem kalily, křídélka umdlévala. Povídá si ještě tam k té chaloupce! Potom děj se vůle boží!“

Zalétne na dvoreček a již něco lahodného čichá. Rozhlédne se, a hle! pod kůlnou na desce čerstvé brambory a ještě se z nich kouří. Hopsa hopsa hopsa — běží, a ďob ďob ďob — ani se neohlíží a polyká. Jak to příjemně v žaludku hřeje! Už necítí zimy. Zob zob, až je volátka plně! Ještě se dobře podívá, kdo to na ptáčky tak vzpomněl, a odletí nasycen.

Usedl zas v zahradě na švestku. Sedí tam i jiní ptáci. Oči mhouří, peří čechrají, mají hlad. „Kde's byl?“ ptala se kosa pěnkava. Kos rozmýšlel, má-li odpovědět. Řekne-li ptáčkům, kde byl a co tam dělal, všichni tam poletí a snědí mu to. Neřekne-li, zahynou snad hladem.

Pak najednou řekl: „V Kolíbalově chalupě na dvorku.“ — „A našel jsi něco na zub?“ Ještě jednou se zamyslíl kos nad teplými brambory, ale pak řekl odhodlaně: „Jsou tam pod kůlnou vařené brambory.“ — „Kde, kde že?“ volali ptáci jeden přes druhého. Slabotou byli poklimovali a poslouchali jen na půl ucha. — „No, u Kolíbalů pod kůlnou na dvoře!“

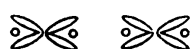
A nyní jste měli vidět. Do ptáčků jako když střílí. Všichni mžikem vzlétli a rovnou ke Kolíbalům na dvůr. Cestou prohodí ještě vrabčák: „Ale jestli nás kmotr kos podvedl!“ Ale nepodvedl. Všichni ptáčci se nazobali a ještě zbylo.

Když se najedli povídá strnad: „Abychom se kosu pěkně poděkovali.“ Všichni hned byli při tom. Letěli tedy na švestku do zahrady. Ale kosa již tam nebylo.

„Bláhovci!“ hubuje chocholouš, „kdo poděkuje Kolíbalově Mařence?“ Ptáci se nad tím zamyslili. Opravdu, kdyby ona tam nebyla bramborů dala, ani kos by jim nebyl mohl o nich říci. Pěnkava radila, aby všichni v máji zahráli Mařence zastaveníčko. Souhlasili, i ten čimčara vrabec. Ale přece musil něco ještě moudře dodat: „Počkáme však, bude-li ještě zítra něco pod kůlnou.“ Nejen zítra, ale skoro denně se ptáčci u Kolíbalů najedli.

Jistě také splní, co Mařence slíbili.

F. Kalina.

Chaloupky v zimě.

Jest noc. Mrzne, jen se jiskří. Měsíc jasný jako nový tolar polévá stříbrnou září umrzlý sníh. V jeho světle je všechno ještě bělejší. Hvězdičky jiskří, jako by jehlami bodal.

Chaloupky ve vsi tlačí se k sobě. Bílou čepici stáhly až přes uši a přikrčily se do bílých podušek k zemi.

Je všude ticho. I pes se skrčil do boudy a zahrabal se do slámy. Ani zlým lidem nechce se ven na lup.

V oknech jedné chaloupky zasvitla záře. Chaloupka otvírá oči a nařiká, že ji zebe v nohy. Stojí u potoka, a tam je mráz ještě větší. Slyšet, jak chaloupka klepe zuby. „To je mráz! To je mráz!“ Zdá se, že se jí bílá čepička na hlavě zimou třese.

Očka se všem chaloupkám do rána zakalila mrazem. Když vyšlo červené sluníčko, protíraly dlouho oči, než prohlédly. A ještě jim mráz aspoň slzy vehnal do zraků, než se jim úplně vyjasnily. Nastavily sluníčku záda a hřály se a dýchaly do dlaní, až se jim od úst kouřilo.

Čím tepleji bylo chaloupce, tím více si to libovali ti, kteří v ní bydleli. Že chaloupce u potoka bylo nejvíce zima, nemohl se Jeník ani pod peřinou zahřátí.

K. Müller.

Doma.

Napsala **L. Grossmannová-Brodská.**

Panímáma Havlenová měla všeho dosti. Hospodaříc na velkém statku, ráda dopřávala také jiným, co Bůh do hospodářství udělil.

Zvěděla kdysi, že pro chudé děti, žijící ve městě v nezdravých, dusných a vlhcích příbytcích, jest velkým dobrodiním, mohou-li přes léto pobýti na zdravém venkovském vzduchu.

Domluvila se s dcerou Anežkou a tato došla na faru. Vyřizovala tam, až pan professor, bratr pana faráře, přijede sem s rodinou na prázdniny jako každého roku, tedy že by s sebou mohli vzíti nějaké chudé dítě, které by mohlo býti na statku u Havlenů.

Pan farář dívku pochválil

„To jste hodná, Anežko, že cítíte s chudými.“

Uzardělá dívka odpověděla

„To naše panímáma řekla, že u nás není o trochu mléka a kousek chleba ; ať se tedy nějaký městský chudáček na sluníčku proběhne a zotaví.“

„Dobře, napíše to bratrovi,“ sliboval pan farář.

O prázdninách přivezli s sebou professorovic slaboučké, bledé děvčátko. Mělo ručky jako hůlky, pod zapadlýma očkama modré kruhy a i když se usmívalo, zdálo se spíše, že k pláči nabírá.

Paní professorová sama děcko dovedla k Havlenovým a tam vysvětlovala

„Je to dceruška naší domovnice. Její otec je obuvníkem a bydlejí ti lidé ve vlhkém a tmavém sklepním bytě. Holčička, pokud není ve škole, je sama na sebe odkázána, neboť její matka chodí po domech práti. Ubohé dítě je zchřadlé jako květina bez sluneční záře, rostoucí ve stínu. Tak smutně to dítě živoří.“

„Nu, však se u nás sebere,“ slibovala panímáma Havlenová, podávajíc dítěti na přivítanou velký krajíc chutného domácího chleba máslem namazaný a pokapaný zlatožlutým medem. Tázala se při tom:

„Jak se jmenuješ?“

„Mařenka Coufalova,“ řeklo dítě, dychtivě zakusujíc zoubky v chutné sousto.

„Tož dobře, Mařenko ; zatím se jdi proběhnouti do zahrady,“ řekla panímáma, „a můžeš si pochutnati na sladkých hruškách, které spadaly se stromů.“

Radostně odběhlo dítě a paní professorová odcházejíc si pomyslíla

„Přece jsou ještě na světě hodní a dobří lidé!“

Malé Mařence na venku znamenitě svědčilo. Mdlé očinky se zaleskly, vpadlá líčka zaokrouhlila se a zružověla; již neměla tak žalostně vyhublých tenkých ručky, ani se na slabých zkřivených nožkách tak nekolíbala, pobíhající nyní čile po stavení i po lučinách.

Přátelila se s domácím psíkem „Voříškem“ i kočičkou „Mícou“; chodila s „tetou“ Anežkou na trávu a sypala slepičkám obilná zrnka.

Stanula překvapena, vidouc smějící se Anežku...

Nezastesklo se jí zde u hodných lidí po tatínkovi a mamince; věděla, že se k nim zase vrátí, jen až bude čas opět choditi do školy.

Léto se chýlilo ke konci a s ním též milé prázdniny; profesorovic chystali se již k návratu, a Mařenka arci pojede s nimi.

Tu asi dva dni před odjezdem prohodila paní professorová:

„Malá Mařenka se u Havlenů spravila; jistě si posilnila a upevnila zdraví. Jsou to hodní lidé. Ráda bych učinila Anežce nějakou radost: vezmu ji s sebou do Prahy. Ukážeme jí tam všechny krásné památnosti a také do Národního divadla ať se podívá.“

Pan professor souhlasil. Kdo byl raději, než-li Anežka? Matka jí arci s radostí dovolila a Mařenka jákala, že „tetička“ pojedje s nimi do Prahy.

Tak se i stalo, a Anežce velice se tam líbilo, neboť hodná paní professorová sama dívku všude prováděla a jí vysvětlovala památky staré české slávy. Nejvíce ovšem byla Anežka pohnuta vděčností chudých manželů Coufalových, kteří své dcerušky s počátku ani nemohli poznati. Vždyť odjela slabá, vyzáblá, a vrátila se zčervenálá jako růžička! Jak blahořečili hodné panímámě Havlenové!

Obuvník Coufal, aby dokázal také skutkem svoji vděčnost, shotovil pro Anežku pár pěkných střevíčků. Paní professorová přidala k tomu hezkou zástěrku a pro panímámu hedvábný šátek na hlavu.

Radostně navracela se Anežka po týdnu opět domů, na dědinu. Vzpomínala si cestou, jak dobře se jí v Praze vedlo, jak mnoho pěkného viděla; těšila se pěkným dárkům i na překvapení matčino. Také pro všecky domácí nakoupila dobrých makových rohlíků. Aby matku překvapila, šla od dráhy po humnech zadními vrátky přes zahradu, opatrně nesouc veliký uzel, v němž měla svoje sváteční šatstvo i dárky. Také nepozorovaně vklouzla do světnice, ale právě když rozvazovala uzel, aby si všecko do truhly urovnala, panímáma vešla do světnice.

Stanula překvapena, vidouc smějící se Anežku, již uvítala:

„Tak již doma? Vítám tě pěkně, děvče. Jak pak jsi se měla v Praze?“

„Toť víte, maminko, v Praze — blaze,“ u veselém úsměvu vyceňla Anežka bílé zoubky.

„A zde jsem vám přivezla dárky,“ vykládala.

I panímáma měla radost a řekla:

„Je to pěkné od těch chudých lidí, že jsou uznali. Vezmeme sem Mařenku také na přes rok; ať zase užije prázdnin na zdravém, čistém vzduchu.“

V práci a vědění jest naše spasení.

Dle vypravování svého dědečka píše **A. M. Ivanovna.**

V jednom větším městě naší vlasti na pěkném místě stál krásný třípatrový dům, okolo něhož se rozkládala pěkná zahrada. Majitel jeho byl továrníkem a jmenoval se Hořický. Jediný syn Jaroslav byl pak, jak již to v takových případech bývá — mazlíčkem svých rodičů. Bylo mu ponecháno vše, mohl dělati, co chtěl, za nic nebyl pokárán. Rodičové jeho nechtěli viděti jeho chyb, a vyvedl-li nějaké nezbednictví, smáli se tomu a každé nové uličnictví přičítali jeho bystrému důvtipu. Tak dosáhl Jaroslav šestého roku věku svého a tu nastala mu povinnost choditi do školy.

V domě pana Hořického byl zahradník, jenž měl také synka, který se jmenoval Oldřich. Jaroslav s Oldřichem začali stejně choditi do školy. Však každý jinak plnil své povinnosti. Jaroslavovi se brzo škola zprotivěla, neboť se mu nechtělo tiše seděti a pozorně poslouchati, co pan učitel vypravoval. Byl zvyklý jen skotačiti v zahradě, a proto nechtělo se mu do školy. Hned bolela jej hlava, potom zase zuby, jindy zase noha, a stále nacházel nové a nové výmluvy, jen aby nemusel do školy, v čemž podporovala jej ve své zaslepené lásce jeho vlastní maminka. Oldřich však nevynechal ani jediného dne. Ve škole pilně a pozorně poslouchal, tak že pan učitel počítal jej mezi první žáky. Tak se stalo, že Oldřich přinesl si ku konci školního roku krásné vysvědčení, ale Jaroslav propadl. To se opakovalo několikrát. Oldřich byl již ve třetí třídě školy měšťanské a Jaroslav měl jíti teprve do čtvrté třídy školy obecné. Spolužáci smávali se Jaroslavovi, ale ten vždy jen říkal: „Nemusím se učit — tatínek má továrnu, veliký dům, krásnou zahradu a moc peněz, a to všechno bude mé, proč bych se učil?“ Ať se učí ten, kdo nic nemá, já toho potřebovat nebudu!“

Když bylo Oldřichovi čtrnáct let, dal jej otec učit kupcem, neboť na vyšší vzdělání nemohl jej dáti, maje kromě Oldřicha ještě tři menší dítky. Po třech letech byl vyučen a tu odebral se do ciziny na zkušenou. Cestoval do různých zemí, a že byl řádně v kupectví vyučen, všude se mu dobře dařilo. Naučil se několika cizím řečem a za dvanáct let pobytu svého v cizině vracel se opět do rodné vlasti své. Rodiče přivítali jej s radostí a nutili jej, by nějaký čas zůstal doma. Oldřich vyhověl žádosti svých rodičů, ale po čase odebral se do Olomouce, kde v jednom velkoobchodě nastoupil místo účetního, neboť znalost cizích řečí otevřela mu dvěře do lepší budoucnosti. S místem

tím spojen byl velký plat, který Oldřichovi umožnil, by mohl pomáhati svým rodičům.

A co dělal Jaroslav? Jsa zvyklý zahálce, chodil jen na procházky, do divadla a do kaváren, jezdil na koni a v kočáře, zkrátka žil v ustavičných radovánkách. Otec jeho hleděl všemožně přidržeti jej k práci ve své kanceláři, ale marně! — Tak se stalo, že otec zármutkem nad svým synem zemřel a matka brzo ho následovala. Jaroslav stal se dědicem velké továrny, krásného domu se zahradou a mnoha tisíců peněz na hotovosti.

Počal hospodařiti tak, jak mu radili jeho kamarádi. Všechny staré úředníky propustil a na místa jejich dosadil nové, nezkušené a hýřivé mladíky. Tak stalo se, že továrna pod vedením nerozumných a nezkušených úředníků za několik let dostala se do úpadku. Věřitelé továrnu prodali a Jaroslavovi zůstal jen rodný dům. Žil však dále ve se, nestaraje se o nic, jen o své pohodlí.

Čas rychle prchá a lidé stárnou. Z Oldřicha stal se rozumný a vážný muž. Žil svému povolání a svým staříckým rodičům, které měl u sebe. Vše ostatní bylo mu věcí vedlejší. Pán, u něhož byl účetním, složil celé vedení závodu v ruce jeho, a on svědomitě plnil povinnosti své, tak že závod rok od roku zkvétal. Stalo se, že sluha zaměstnaný v obchodě pána jeho zemřel. Bylo potřebí najmouti jiného, a proto bylo dáno oznámení do novin. Také na okno pisárny podobné oznámení bylo nalepeno. Za dva dny bylo zaklepáno na dvěře pisárny a dovnitř vstoupil muž asi pětatřicetiletý. Na těle jeho byl ošumělý šat. Ukloniv se, prosil, by přijat byl za sluhu. Oldřich přistoupiv k němu, ptal se, zda má nějaká vysvědčení. Tázaný podal mu pracovní knížku. Oldřich pohlédnuv do ní, zvolal překvapeně: „Jakže — vy jste Jaroslav Hořický?“ — Tázaný udiveně pohlédl na Oldřicha. — „Ano, jsem — vy mne znáte?“ — „Znám vás, ale bez této knížky bych vás nepoznal. Čas změnil nás oba. Já jsem Oldřich, syn zahradníka v domě otce vašeho. Jaroslav rozpačitě ustoupil ku dveřím. „Jen zůstaňte — snad známost naše vás odtud nevypudí! Posad'te se, lépe se tak vypravuje!“ — Jaroslav uposlechl. — „Co vás — pro Bůh — přivedlo do tohoto postavení, vždyť továrna otce vašeho byla v ceně mnoha tisíců a krásný dům stál též za větší obnos,“ pravil po chvíli Oldřich. Jaroslav chvíli mlčel.

Zdálo se, že nemůže zpovídati se ze své lehkomyšlnosti. Konečně pravil: „Postavení mé vyžaduje, bych byl upřímným! — Jak víte, zemřel otec můj a za krátký čas i matka. Zdědil jsem továrnu i dům úplně bez dluhů. Jsa však nezkušený, uposlechl jsem rady kamarádů,

propustil jsem všechny úředníky v továrně po otci zděděné a dosadil na místa jejich nezkušené a hýřivé mladíky, kteří pracovali tak, že přivedli mne na mizinu. Zůstal mně jen rodný dům, a ten mi před rokem shořel.“ — „Což jste nebyl pojištěn?“ — „S počátku ano. Později však ve své lehkomyšlnosti jsem toho nechal. Když jsem prosil, by mně půjčili přátelé peněz, nedostal jsem ani krejcaru. Bez peněz stavěti jsem nemohl. Spáleniště prodali mně věřitelé, a tak stal se ze mne žebrák!“ — „Vždyť jste měl přátele, — proč vám nepomohli?“ namítal Oldřich. — „Přátelé moji znali mne jako boháče, k žebrákovi nehlásil se nikdo! Nejsa zvyklý žádné práci, ani duševní, ani tělesné, stal se ze mne nádeník, neboť hlad jest zlá věc. Přiznávám se, že jsem ani pero neuměl vzíti do ruky, a tak nezbylo mně nic jiného, než hrubá práce. Za ten rok zvykl jsem všemu a byl bych šťasten, kdyby místo sluhy ve zdejší obchodě bylo mi svěřeno.“ — Oldřich pozorně poslouchal, co Jaroslav vypravoval. Nečinil mu žádných výčitek, ale v duchu si však myslel: „Hle, co má větší cenu — jmění — nebo vědomosti? Přes noc stane se z boháče chudák, ale to, čemu se naučíme, toho nám nikdo nevezme!“ S pohnutím stiskl Jaroslavovi ruku a uprázděné místo sluhy mu svěřil. Jaroslav s chutí pracoval a Oldřich zůstal mu věrným přítelem. Po třech letech vzal jej do pisárny za písaře, naučiv jej sám předem dokonale psát a počítati.

Nuže, učte se, dítky, a pracujte vždy s chutí! Vědomosti jsou ten největší poklad, o který vás nikdo nemůže oloupiti! Již v mládí učte se pilně pracovati, neboť v práci a vědění jest naše spasení!

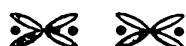
Hladoví ptáčci.

Venku zima veliká,
trápí vrabce, stehlíka.
A když sněhu napadá,
trápí hlad i strnada.

Pak se tlačí do dvorka
i ta malá sýkorka.
Když se drůbež svolává,
přiletí i pěnkava.

Kdo je ještě o hladu,
zalétne na zahradu.
Aby hladu neměli,
děti ptáčkům prostřely.

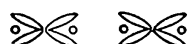
Z. Tichý.

Obrovské stromy v Kalifornii.

Ve svých rozsáhlých lesích má Kalifornie velikány, které působí na diváka úžasným dojmem. Ale hlavní místo, kde stromy ty rostou, nyní již není tak objemné. Největší obry nalézáme na západním svahu pohoří Sierry Nevady asi po 260 anglických mil. Les, kterému říkají Calaveras Grove, není sice veliký, má však za to ty nejmohutnější stromy. Podobně les Mariposa Grove poblíže horské vesničky Mariposy má stromy velikány. V tomto lese, který jest asi 970 m dlouhý a 210 m široký, jsou dosud ještě obrovské stromy přes 60 m vysoké. Z těchto 94 obrů měří jeden, který pojmenovali Grizzly Giant, 29 m v objemu dole při zemi, ale i ve výši 3.4 m má ještě objem přes 18 m. Kůra těchto stromů je tvrdá jako kámen, je barvy tmavošedé nebo i hnědočerné a jest jakoby proti ohni chráněna.

Jan Beneš.

Různé zprávy.

Co víme o mozku. Povrch mozku dospělého člověka obnáší 180 až 220 čtver. milimetrů. Váha mozku novorozeného chlapečka má 400 g, děvčátka 380 g. Za tři léta váha se zdvojnásobí. Průměrná váha mozku mužova obnáší 1.280—1.460 g, ženina 1.200—1.250 g. Trvalé váhy nabývá mozek asi v osmnácti letech.

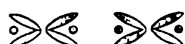
Kolik je na Moravě škol. Škol národních a měšťanských jest na Moravě, celkem 2.826. Z těch jsou 2.002 české a 824 německé.

Obdivuhodná síla srdce lidského a zvířecího. Dospělý člověk (a zvíře téže velikosti) mají v těle aspoň 15 kg krve, jež během dne musí nesčetněkrát projít srdcem. Toto má obyčejně průměr 12 cm a bije asi 70krát za minutu a 4.200krát za hodinu. Každým úderem vžene srdce do těla 17½ g krve, za minutu 5 kg, za hodinu 300 kg, za den 72 q krve. Všecka krev z celého těla proběhne srdcem ve 3 minutách.

Stáří člověka. Stáří člověka činí průměrně 33 let. Čtvrtina lidí umírá před 7. rokem, polovice před 17. rokem. Teprve z 10.000 dosáhne 1 člověk sta let, z 500 lidí jeden 80 let, ze 100 lidí jeden 65 let.

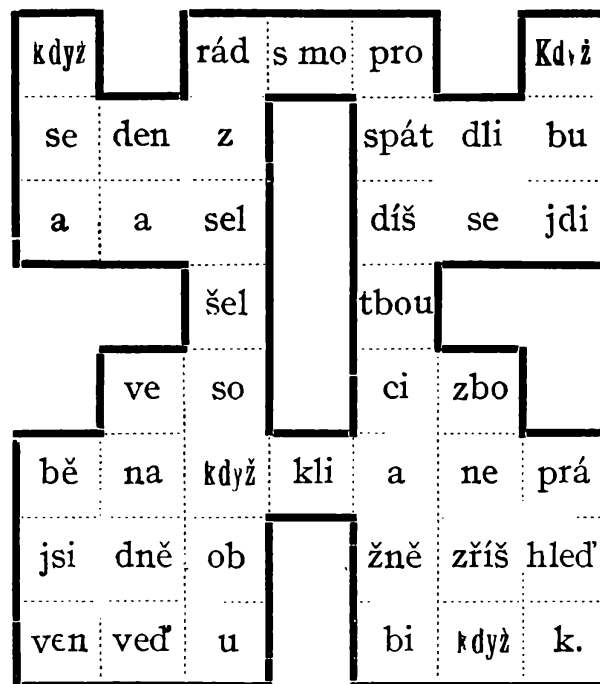
Oběti alkoholu. V posledních 30 letech padlo alkoholu za oběť 7,500.000 lidí, to jest více, než padlo lidí ve válkách XIX. století. Dle statistiky na 7 lidí zemřelých ve věku 35—55 let připadá jeden člověk, jenž zemřel následkem nestřídmého pití lihovin.

Sebral Vilém Slabý.

HÁDANKY A REBUSY

1. Koníček (od J. Klisza).

2. Hádanky.

a)

Š „b“ ve vodě se prohání,
s „z“ před kočárem uhání.

b)

Nejspodnější část jsme vozu,
bez nás nelze jeti;
přidej hlásku, a jsme místo,
kam tak rády chodí děti.

c)

Který beznohý leze na dřevo?

d)

Kdy voda na mlýn padá?

e)

Chalupa hoří a přece se nezboří,
co jest to?

3. Číselka.

„1234—56 78 tento hrad,
123456 78 jeho posádka bez pohromy,
pravil velitel k plukovníkovi.

Rebusy.

4.

M 100 m² k Y^{cho} pondělí
úterý
středa

5.

Na slepou bábu E

Pilní luštitelé hádanek a rebusů, kteří zašlou svá rozluštění nejdéle do 20. února 1911 redakci „Anděla Strážného“ v Brně, Biskupská ul. 1., obdrží odměnou pěknou knihu. — Na později došla rozluštění nelze zřetele bráti. **Luštitelé udávejte přesné adresy, zvláště ulici a číslo domu!**

Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 5.

1. a) Rubl, Uhry, Brno, Lyon; b) oves, vosy, hrob, víno. —
2. a) Praha, Karel (IV.), Kollár, Šumava, Orlice, Dvořák, Radecký =
Palacký; b) len, les, led. — 3. Těsto. — 4. Voda je zdravý nápoj.

OBSAH:

Sirotek. Báseň od M. Kadlčákové. — Přítel dítek. Napsal A. B. Šťastný (Dokončení) — Pokora, poslušnost — překrásné ctnosti, koho' ty ozdobí, krásný je dosti! Z vlastní zkušenosti vypravuje Máňa Preiningerova. — Sanice. Báseň od Vl. Pittnerové. (S obr.) — O zraku nočních zvířat. Napsal V. Kálal. — Jak daleko. Napsal Al. Dostál. — Valaši. (4 obrázky.) — Veleměsta. Napsal Jan Beneš. — Obrázky z katolických missií. Podává Fr. Vsetečka. — Báčův synek. Báseň od Vl. Pittnerové. (S obr.) — Také druzí měli hlad. Napsal K. Müller. — Doma. Napsala Grossmannová-Brodská. (S obr.) — V práci a vědění jest naše spasení. Napsala A. M. Ivanovna. — Hladoví ptáčci Báseň od Z. Tichého. — Obrovské stromy v Kalifornii. Napsal Jan Beneš. — Různé zprávy. Sepsal Vilém Slabý — Hádanky a rebusy.

V » Ochotnickém
jevišti« vyšlo :

Kristus vítězí.

Z dob pronásledování křesťanů za císaře Domiciana. — V pěti jednáních.

Upravil A. SVOBODA-POŠUMAVSKÝ. — Stran 74. — Cena 70 haléřů.

Pýcha předchází pád. ○ ○ ○ ○

Obraz ze života ve třech jednáních. — Napsal P. Giuseppe.

Stran 56.

Cena 50 h.

Dva úpady.

Obraz ze života v jednom jednání. — Napsala B. Mellanová.

Stran 32.

Cena 35 hal.

V tisku nachází se

Vina otcova.

Činohra o pěti jednáních. — Napsala »Dolfa« Lesnická.

Vydala benediktinská knihtiskárna v Brně, Biskupská ul. č. 1.

*Potulky
životem.*

Napsal
P. Giuseppe.

Knihovna našeho lidu. R. XXVII. č. 2. Cena 50 h.

Fr. v. Seeburg:

Dítko Marianské.

Třetí vydání.

Knihovna našeho lidu 1910 č. 3.

Cena 3 K.

Vždy vhodný dárek

jest nejlepší

pěkná kniha

Nejlepší, bohatě ilustrovaný
zábavný časopis jest

Náš Domov

Vychází měsíčně a předplácí
se 4 K ročně.

Žádejte korrespondenčním
lístkem PRVNÍ SEŠIT na
ukázkou zdarma!

Ze starších ročníků na skladě ještě jsou:

roč.	I. str. 384	s 90 obr.	cena 2— K
	II. 480	přes 100	4 30 K
	VII. 480	100	4 10 K
	VIII. 480	100	4 10 K
	IX. 480	100	4 10 K
	X. 480	100	4 10 K
	XI. 384	80	3 50 K
	XII. 384	80	3 50 K
	XIII. 384	80	3 50 K
	XIV. 384	80	3 50 K
	XV. 384	80	4 — K
	XVI. 384	80	4 — K
	XVII. 384	80	4 — K
	XVIII. 384	80	4 — K
	XIX. 380	80	4 — K

Objednávky vyřizuje Papežská knihtisk.
benediktinů rajhradských v Brně. ::

Krkonošský tkalcovský spolek

v HROPOVĚ č. 574, Čechy,

„VZÁJEMNOST“

který sobě v naší době chudí čeští tkalci založili, jest činem jejich obrození a vymanění z cizího područí. Skvělá pověst rukodílných výrobků krkonošských tkalců, pečlivost a příkladná solidnost jejich zboží při nejlevnějších cenách získává jim přízeň ve všech kruzích našeho národa, těšícího se z toho, že ubozí lidé dovedli si pomoci sami svou prací a přičinlivostí.

Žádejte cenníky, kupujte jejich zboží a agitujte pro ně v zájmu národním a prospějete sobě i jim. — Podnik křesť.-socialní! — Cenník a vzorky zdarma a franko.

Objednejte i balík, 40 metrů, různých látek v domácnosti nutně potřebných, jako: plátno, kanafas, zefír atd. za **18 K.**

Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 4. a 5. zaslali:

V A r c h l e b o v ě : Frant. Kepák. — V B o s o n o h á c h Jos. Vališ, Frant. Kamenický, Šeb. Gabriel, Leop. Gabriel, Frant. Buček*. — V B r n ě K. Pckorný*. — V B u č o v i c í c h : Vil. Pokorná, J. Baňochova, Mil. Kolečkářova*, Em. Válkova, M. Zouharova, Zd. Hegrova, Anna Doležalova, Zd. Svobedova, Mar. Dinterova, Mar. Machálkova, Anežka Budíková, Mar. Mlejnkova. — V H a r t m a n i c í c h Jaen Polák, Al. Dostál, Anna Dvořáková, Mar. Tourkova, Jos. Mařík, Jan Kunt*, Mar. Váňova, Mar. Šubrtova, Bož. Zíkařova, Václ. Hruška, Mar. Hubená, Mar. Hruškova, Frant. Nouza, Jan Chlaň, Frant. Špatný, F. Hrad, Jos. Nováček, Kar. Suchan*. — V H o s t i v a ř i : Kar. Arnoštova. — V C h r l i c í c h : Ant. Němec. — V J i ř í k o v i c í c h : Lud. Hudečková*, Anna Dvořáčková, Lad. Brzobohatý (Srd. dík! Podobně!), Al. Daněk, Ant. Daňkova. — V K o m í n ě : Stan. Zháněl. — V K o u ř i m i Jar. Miškovský. — V K u ž e l o v ě : Jar. Páč. — V K v a s e j o v i c í c h Stan. Hell, Bož. Zoulova, Anna Knappova. — V K v a s i c í c h Jar. Kotásek. — V L e t o n i c í c h : Lud. Ludvík. — V e L h o t ě V o l a v ě Mar. Patočková. — V L í š n i Mar. Bodlákova. — V M a l o m ě ř i c í c h : Frant. Řezáč, Leop. Hauser, Ladislav Dvořák. — V M i l e t í n ě Jos. Heligr*. — V M y s l i b o ř i Frant. Skoumal, Ant. Novák*. — V N á r a m ě i Em. Rous. — V O l o m o u c i Jan Klis, Fr. Hlavica. — V P a č l a v i c í c h Jos. Urban. — V P l z n i Jan Dchnálek. — V P r a z e Anast. Svobedova. — V P ř e r o v ě Mar. Lekerova. — V R a j h r a d ě : Kar. Ungr. — V R o h o z n ě Jos. Válek. — V S e d l c i Mař. Duškova, Jos. Holubovská, Jen. Šeflů, Máňa a Jenda Grünerovi, Jarda a Pepánek Šimkovi (Srd. dík! Podobně!). — V e S l o u p ě Kar. Kašpárek, Vojt. Vaňous. — V e S t a r ě i Anežka Honsova*. — V S u c ě L o z i Jos. Beníček, Jan Petrůj, Klem. Bujáček. — V e Š k v o r e t i c í c h Frant. Šilha. — V T e l n i c i : Mar. Bartáková. — V T r o u b s k u : Fr. Vykoukal, Ant. Prokeš, Tomáš Matěja, Cecilie Matějova, Václ. Konečný, Jos. Dejl, Frant. Bartoněk*. — V T u ř a n e c h : Frant. Šenkýř. — V Ú j e z d ě : Jan Murič. — V e V a n o v ě Jan Tůma. — V e V í t k o v i c í c h : Anna Bradova, Anna Charvátova, Anežka Zavřelova, Anna Petráčková, Hermína Špornova, Jan Leher, Jenda Pešat, Nepodepsaný. — V e V o m i c í c h Petr Dryml. — V e V o s t o p o v i c í c h Fr. Rozmarin, Jos. Pišťalák, Jan Kroupa, Jan Kroupa (č. 88), J. Doležal, Lud. Bartoněk. — V Z á l š í Frant. Mráz, Jan Líkař, Frant. Chochol, Mar. Tláškova, Růž. Nováčková, Kar. Vaněk, Mar. Líkařova*, Mar. Rýsova, Vlad. Janžura.

Upozornění! Rozluštění hádanek a rebusů budiž vždy zasláno nejdéle do 15. každého měsíce! - - -

V A d a m o v ě Bož. Horníčková. — V B e r o u n ě Zd. Šestáková, Ant. Nový, Anna Purkova, Frant. Mareš, Klem. Šimonkova*. — V B e r n a t i c í c h Rud. Valova, Frant. Hanzelka, Jos. Kelnar, Cyr. Kittrich. — V B i l o v i c í c h Frant. Navrátil, El. Poláková, Frant. Ondrůjova. — V B l í ž k o v i c í c h : Frant. Salaquarda. — V B o r o v n i c i : Lud. Al. Neděle. — V B o s o n o h á c h : Frant. Buček, Jos. Čoupek, Leop. Gabriel, Šebest. Gabriel, Frant. Kamenický, Jos. Vališ. — V B o š o v i c í c h Jan Žemla. — V B r á n k á c h Frant. Cahlíková. — V B r n ě : Eva a Karel z Czesaných, Jiří Wacha*, Karel Hrabec, Frant. Šibor, Robert Mráz, Mil. a Bož. Svobodovy, Kar. Pokorný, Rajmund Kočí. — V B r u m o v i c í c h Matěj Musil. — V B r u š p e r k u : Jos. Treutler, Kar. Šajer. — V B y s t ř i c i n . P . : Jar. Onzova. — V B u b e n ě i J. Brabec, J. Brož, J. Cikhart, Emler, V. Hřebík, A. Jahn, J. Kalivoda, K. Karhan, F. Kašpar, B. Loučka, J. Mašek, J. Myslivec, J. Müller, A. Novák, J. Pěnkava, F. Remta, J. Smečka, O. Švorčík, A. Vávra, J. Vaňha, J. Vickstein, V. Zeman. — V B u č o v i c í c h Mar. Zouharova, Mil. Kolečkářova, Jos. Baňochova, Vil. Pokorná, Emilie Válkova, Mar. Polcučková. — V B y t o v ě Frant. Nejtkova. — V Č e h o v i c í c h Frant. Vysloužil, Anna Čičatkova. — V Č e s . B u d ě j o v i c í c h : Anna Kopalova. — V Č i d r u ž i c í c h : Jiří Vedra. — V D ě d i c í c h Magda Kudličková. — V D o b ř í š i Růž. Tcmášková. — N a D o l . B e č v ě : Mir. Španihel. — V D o l . B u k o v s k u Jan Holšán, Frant. Fišer, Jan Cihla. — V D o u b r a v n í k u Jos. Sys. — V e F r e n š t á t ě : Annuše, Valentin a Eman. Bénovi. — V H a r t m a n i c í c h Jan Polák, Al. Dostál, A. Dvořáková, Mar. Tourkova, Jos. Mařík. — V H a v l o v i c í c h A. Hyšpova. — V H e j č í n ě V. Dastych. — N a H l í n ě : Mar. Vašulinova. — V H n á t n i c i Ant. Felgr. — V H o d o n í n ě Frant. Adamíková. — V H o d s l a v i c í c h Svat. Turek, Ant. Tomanova. — V H o l e š o v ě : Frant. Šráček. — V H o l i c i Jos. Rychlý. — V H o r . Č e l a d n ě Jos. Štefkova. — V H o r . K o u n i c í c h Ant. Kudera. —

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 7.

« BŘEZEN. — 1911. »

Skřivánek.

Skřivánek jako čaroděj,
proutkem jenž divy činí,
prostou když jizbu chaloupky
ve zlatou mění síni.

Skřivánčí píseň nad krajem,
z jara když zazní plání,
kouzlem hned vše se měnívá,
netušíc skoro ani.

Ptáče když z jihu přiletší,
perličky v nivy seje,
větérek vlašný nad krajem,
umrzlou plání věje.

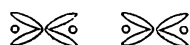
Kam květy písni dopadnou,
k životu vše hned má se ;
praskají pouta ledová,
volně zem dýše zase.

Potůček šplouchá vrbovím,
omývá skloněné sněti,
tuší, že jaro blízko už,
uslyšev skřivana pěti.

Sněženka něžná ve stráni
květinky ze spánku budí,
nic nedbá, že zem umrzlá,
že chladí ještě a studí.

Mocným tím kouzlem skřivánka
zimě se odzvání hrany.
Jaro k nám brzo přikvápí,
slavnostní stavte již brány!

Edv. Elpl.

Zlaté prasátko.

Nemíti v chalupě na co zubem kousnout a mítí hromádku dětí, i kdyby byly sebe hodnější, to je velmi zlé. Ještě horší však to bylo u podruha Látala. Měl ke všemu ještě nemocnou ženu. Ne že by se byla někde pochroumala nebo v práci přemohla. Od hladu byla její nemoc, že sama nejedla a poslední sousto dětem dala, aby netrpěly.

U Látalů byly stále smutné časy, ale o Štědrém dni nejsmutnější. Když se jiní radují, bývá chudákům dvakrát hůře.

Kupka dětí Látalových hned ráno o Štědrém dni věděla, že uvidí večer zlaté prasátko. Nebyloť doma ani drobečku chleba. Chtěl tatíček vypůjčit, ale nikde nic nedostal. Byl již všude dlužen.

Toho dne byly však děti jaksi veselé. Ani rodiče si to nemohli vysvětlit, co by to bylo. Celý den seděly venku, jako by někoho čekaly. Stále si cosi vykládaly, ale hned zmlkly, jakmile přišel tatínek nebo maminka. Jak byli pryč, hned zase začaly

„Víš, az přijde to zlaté prasátko, chytáme je a bude po hladu,“ rozumoval nejstarší Frantík. „A kdo je chytne?“ ptala se maličká Andulka. „Já, já,“ volaly děti jedno přes druhé. „A co za ně koupíme?“ přál si vědět Pepík. „Koupíme mamince léku, aby byla zdravá. Tatínkovi nové holínky, aby mohl po práci. To budu mít radost. A za ostatní napeče maminka buchty a chlebička. To se najíme!“ maloval dětem Frantík. „Ale nepřijde-li zlaté prasátko!“ strachovala se Mařka. Frantík však tvrdil, že musí přijít, poněvadž se celý den postili.

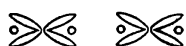
Zatím zalezl mráz dětem za nehty. Vyběhly na náves, trochu se proběhly, zahřály se a hned zas domů. Zatím však kdosi neznámý vešel do chaloupky, nikoho tam nezastal a zase odešel a zmizel, než se kdo vrátí!

Děti přišly domů a ve světnici se již tmělo. „Teď již musí přijít zlaté prasátko,“ tvrdil Pepík. Proto dávaly ještě větší pozor, aby jim snad neuteklo. Vrátil se otec ze vsi s bochánkem chleba a matička se dvorku se dřívím. Rozsvítili olejovou lampičku a postavili na stůl. Děti mlčely a jen po světnici se rozhlížely. A tu najednou spatřily něco na stole, co tam nikdy nebyvalo. Stálo tam uprostřed — prasátko hlíněné. Malé, červené, se štěrbinou na zádech, do jakých šetrné děti schraňují haléře. Nebylo zlaté, a přece po něm chytla Mařka. Zatřásla jí radostně, až to v něm zazvonilo. Rodiče se ptali, kdo je tam položil, ale nikdo nevěděl.

Vzali ra pomoc nůž a ze štěrbiny vypadlo pět zlatých zotikorun.

Přece tedy chudobné děti Látalovy chytily na Štědrý den zlaté prasátko! Čí bylo? Jistě jejich. Od koho? Nevěděly. Byl by to jistě věděl ten, který do domku vstoupil a zase z něho zmizel nepoznán. Snad bychom uhádli, proč je tam dal.

K. Vávra.

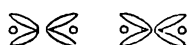
Vrány dorážejí na zajíce.

Jest zima drsná zima. Na polích, luzích i v lese všude pusto a smutno. Severní vítr kvílí v suchých metlicích dřímajících korun a suché listí chrastí o skleslé odyhy. Pestrý život, z jakého se těšíváme na jaře a v létě, unikl, ale nezanihl docela.

Žádný mráz, žádná vánice nezbavují nás aspoň některých opeřených i osrstěných druhů, kteří s námi ochotně snášejí strast i rozkoš dlouhé zimy. Na domácím dvoře, na širé pláni, v hlubokém lese, v háji, v zahradě i trnitém plotě poletují, poskakují, šuškaří a klobají, hubené potravý pracně shánějíce.

Aj, což neslycháte často nad hlavami zaznívati drsný hlas vran „krá, krá?“ Letí někdy dlouhým, širokým tahem zpod šedých mraků a hledí něco uloviti do hladových krků. Dychtivě pátrají po potravě. V tom z pelechu vyběhl zajíc—ušák, a hladové vrány — spatřivše jej — radostně křičí, že budou míti něco na zob. Dorážejí naň se všech stran a jistě by jej byly do smrti uklobaly a roztrhaly, kdyby byl včas nedošel hajný a vrány střelnou ranou nezaplášil. Nerady opouštěly ušáka, ale strach z ručnice je donutil k ústupu. Zatím zajíc vběhl do lesa a tak zachránil svůj život. Po druhé bude snad opatrnější!

V. K.

O perníkové chaloupce.

Napsal J. Miloša.

V nízké chaloupce pod vysokou stráňí zůstával chudý dřevař se svými dvěma dětmi Aničkou a Jeníčkem. Dřevař chodil denně na práci do vzdáleného lesa a obě děti zůstávaly v chaloupce po celý den samy; neboť neměly už maminky, byly sirotkové. V létě pod stráňí, kam pěkně svítilo slunce, bývalo jim veselo: nahoře v křovinách i vysokém lese zpívali ptáci od božího rána až do večera, dole pak lučinou vinul se čistý potůček, kde proháněly se blýskavé rybky, ale v zimě bývalo hůře — vše zapadlo sněhem a děti nemohly z chatrče ani na krok, ba mnohdy i otec zůstával doma.

V takových dnech pak říkával častěji, že jest mu samotnému v chaloupce smutno, že mu nemá kdo uvařit ani vyprat, a když musí po práci, že se nikdo o děti nestará, že rostou jako dříví v lese. A tu jedenkrát si přivedl jinou maminku, ale ta nebyla tak hodná jako první maminka a dětem často ubližovala, zvláště když otec nebyl doma, což se často stávalo. Tu obyčejně je posílala do lesa, do sněhu a mrazu na dříví a ještě jim na cestu přávala: „Kéž by vás tam vlci roztrhali!“

Ale vlci toho neučinili, ba ani blízko k chaloupce se neodvážili, jen za zimních večerů z daleka ozývalo se jejich vytí. Tu tedy posílávala děti daleko za otcem do lesa, aby mu donesly oběd a říkávala: „Kéž byste tam někde zabloudily!“ Ale děti vždy zastrkávaly si cestou do sněhu smrkové větvičky a podle nich se zase pěkně a šťastně vrátily domů.

Tu zlá žena si usmyslila, že je ponenáhu hladem umoří a dávala jim nejprve jen půl krajíčku chleba, ale tu jedenkrát, když otec v lese obědval, pošeptala Anička Jeníčkovi „Vidíš, tatínek dostává celý oběd, a my jen půl krajíčku!“

„Co si to šeptáte?“ ptal se otec.

„Ale Anička povídá, že vy dostáváte celý oběd a my jen po půl krajíčku!“ povídal Jeníček.

„Tak,“ podivil se otec a hned přestal jísti a polovici svého obědu dal dětem.

Macecha se divila, že děti neslábnu, ale jsou čím dále tím silnější; proto si usmyslila, že jim bude dávat čtvrtinu krajíčku, ale tu opět, když otec v lese obědval, Anička něco Jeníčkovi šeptala.

„Co si to šeptáte?“ ptal se otec.

„Ale Anička povídá, že vy dostáváte celý oběd a my jen čtvrt krajíčku.“

„Tak!“ podivil se otec, povzdechl, přestal jísti a dal skoro celý oběd dětem.

Macecha se opět divila, že děti nechuraví, ale jsou čím dále tím zdravější, pročež si po čase usmyslila, že jim nebude dávatí ničeho. Ale když potom otec v lese obědval a sotva začal jísti, šeptala Anička něco bratříčkovi.

„Co si to šeptáte?“ ptal se otec.

„Ale Anička povídá, že vy dostáváte celý oběd a my už docela ničeho.“

„Tak!“ zvolal otec, zaplakal a dal dětem svůj celý oběd, sám spokojiv se kouskem chleba, který si každodenně s sebou bral do práce.

Macecha po čase vidouc, že její namáhání je zcela marné, usmyslila si, že se jiným způsobem dětí zbaví, a začala otce přemlouvati, aby je odvedl někam daleko do lesa, odkud by nenašly cesty nazpátek. Otec dlouho odporoval, ale když zlá žena neustávala, pravil sám k sobě:

„Zavedu je někam daleko, snad jim Pán Bůh ukáže cestu k dobrým lidem a bude to pro ně lépe, než aby se zde déle trápily — neboť takhle to dále jíti nemůže —“

I pravil dětem jednoho dne v létě

„Milé děti, chcete-li, můžete se mnou jíti dnes do lesa. Já tam budu pracovati a vy si můžete trhati borůvky a jahody

Šly velmi daleko a ještě dále, až přišly na místo, kde bylo plno jahod a borůvek až černo. I pravil otec

„Tak, tady si trhejte! Já pak poodejdu trochu dále a budu rubati dříví. Budete slyšeti, jak palice do dříví mlátí a nemusíte se ničeho báti —“

I udělal jim křížek, políbil je a s těžkým srdcem odcházel; neboť mu bylo dětí velmi líto. Když pak poodešel asi na sto kroků, zavěsil těžkou palici na větev borovice a jak se větrem klátila, tloukla stále do kmene: buch, buch — buch, buch.

Děti to slyšely a myslyly, že otec tam rubá dříví a nedělaly si žádných starostí. Trhaly jahody a borůvky až do poledne. Tu si vzpomněly na oběd, vzaly košíček a spěchaly k otci. Jaké však bylo jejich podivení, když otce tam nikde nebylo a jen palice klátila se na borovici a tloukla do kmene: buch, buch — buch, buch..

Dítky dlouho stály v ustrnutí, nevědouce si rady ani pomoci. Potom začaly otce volati a hledati, ale vidouce, že je to všechno marno, poznaly, že je opustil a hlasitě plakaly.

Konečně se přece trochu utišily a povídaly si, co budou nyní dělati. „Půjdeme domů!“ pravil Jeníček, ale Anička řekla

„Jak pak? Vždyť jsme zapomněly si zastrkávati větvičky a ne-najdeme cesty zpátky!“

„I najdeme, najdeme!“ tvrdil Jeníček a tak tedy šly.

Šly hodinu, šly dvě hodiny, šly tři hodiny a cesty nikde nenalezly, ba čím dále tím byl les hustší a divočejší a nikde žádné chaloupky.

„Zabloudili jsme!“ pravila Anička a Jeníček dal se znova do usedavého pláče.

„Neplač,“ těšila ho Anička, vždyť nás Pán Bůh neopustí — však se brzy dostaneme z lesa a najdeme nějakou chaloupku.

„Ale já nemohu dále a mám hlad!“ bědoval hošík.

„Počkej, sedneme si — tady máme tatínkův oběd!“ zvolala Anička a hned si sedly do mechu a daly se do jídla; neboť hlad jest nejlepší koření a žaludek se nedá umlčeti ani zármutkem ani starostí.

Když se nasytily, vstaly a pustily se dále, neboť slunce ponenáhlu chýlilo se k západu a děti se začaly v lese báti.

I hleděly mezi stromy, kde by trošku prosvítalo světlo, že je tam řídký les, a skutečně, po nějaké chvíli les řídil a než se nadály, ocitly se na neveliké pasece. Byla zarostlá hodně trním a bodláčím, tak že si nožky do krve poškrabaly, ale přece se jim něco podařilo — našly stezičku. Jak se zaradovaly! S veselejším srdcem pospíchaly dále a těšily se, že přijdou na nějakou chaloupku. A skutečně! Sotva tak uběhly asi dvě stě kroků, spatřily nad houštinou vystupovati kotoučky dýmu. A hle! Tu již byla chaloupka. Ale byla to prapodivná chaloupka stěny byly ze samého marcipánu, střecha z tabulek čokoládových, okénka z čistého kandisového cukru, práh z perníku, dvěře také z perníku a plůtek ze samých tyček cukrových, až se dětem samou mlsností v ústech sliny sbíhaly. Ale nedotkly se ničeho, obávajíce se, že by je někdo mohl viděti. Nakukovaly do okének, do dveří, do zahrádky, ale nikde nebylo ani živé duše. Trochu se jim odlehčilo, a začaly již směleji se rozhlížeti a perníkovou chaloupku ohledávati. Ačkoli Anička bratra varovala, nezdržel se Jeník a uštípl tu od stěny kousek perníku, tam zas od nízké stříšky uďoubil ždíbec marcipánu a pochvaloval si, jak je to dobré. Konečně i Anička si dala říci a brzy se pustily tak horlivě do chaloupky, že to jen, jen lupalo, jak kus po kusu olamovaly. Měly toho již plné náručí, když v tom vnitř se něco pohnulo a ozval se skřehotavý hlas „Kdo pak to tam olamuje chaloupku?“

Dětem přeběhl mráz po těle a leknutím se nemohly ani pohnouti

V tom již perníkové dvěře se zvolna otvírají a z nich valí se ven ohnutá ohyzdná stařena. Opírala se o sukovici a bílé vlasy jí po stranách visely jako dlouhé vousy.

Dlouhým kostnatým prstem s drápem místo nehtu na konci ukázala na cukroví, jež děti dosud držely a ječela:

„Co pak tohle je — he? Tak vy tak — he? Kdo pak vám to dovolil — he!?“

Děti klesly na kolena, sepialy ruce a prosily za odpuštění — třásly se chudáci jako osyky. Stařena se ďábelsky zachechtala a zaskřehotala.

„To jsem vám nahnala strachu — he? Já vím, že jest ve vás dušička malá — he? No, nebojte se, červíčkové — snad se mne nebojíte — he? No, pojdte dále, či nechcete — he?“

A již je chytla za ruce a táhla je do chaloupky. Z opatrnosti zamkla z vnitřku dvěře na petlici a děti posadila za stůl.

„No, jak se vám to tu líbí — he? Že je to hezká chaloupka — he? Nemáte hlad — he? Hned vám něco přinesu — hehehe!“

Šourala se k peci, vzala pohrabáč, hrábla do pece a vytáhla pekáč. Ten vzala a donesla na stůl — byl na něm pořádný kus pečeně.

„No, jezte, jezte — snad se mne už nebojíte — he? Či jsem ošklivá — he? Štítíte se mne — he?“

A když dítky řekly, že nikoli, zasmála se a nutila je, až se daly do jídla.

Babka je po chvíli pozorovala jak jedí, při tom se oblizovala a šňupala. Najednou povídá

„Ale to jsou roztomilá děťátka, k nakousnutí! — to jsem ráda, že mně sem zabloudila. Jen že jste málo vykrmeny, zvláště tenhle chlapeček je ještě moc hubený — hehehe.“

A začala je svými špičatými prsty omakávat jako nějaká zvířátka.

Děti se jí bály, ale netroufaly si nic říci. Konečně jim bylo u báby tak úzko a zatoužily tak po domovu, že se báby ptaly, kudy by se do-taly z lesa domů.

„Ale, ale snad byste mne nechtěly opustiti — he? A kam byste šly teď na noc — he? Abyste zabloudily — he? Zůstanete u mne přes noc — hehehe.“

A bába se rozchechtala na celé kolo, až se chatrč třásla a dětem se hrůzou vlasy ježily. Byly tedy ze strachu z ticha a brzy dělaly, jakoby byly ospalé — zatím však chtěly babičku ošiditi a uprchnouti.

Bába jim tedy odestlala na peci a děti se stavěly jakoby spaly; neboť si netroufaly před ní nahlas mluvit. Ale nespaly; neboť strach

jim nedal spáti a tak pozorovaly s pece všechno, co se dole dělo. Bába seděla a četla z nějaké čarodějné knihy, při tom si pobručovala a chvílkami se tiše chechtala. Najednou zase vstala a dlouho hleděla oknem do měsíční noci. Zdálo se, že někoho očekává. A skutečně: najednou bylo slyšeti těžkopádné kroky a dusivé chrchlání a oddychování; dvěře se otevřely a do nich valil se tlustý, nemotorný dědek huňatý a černý jako medvěd. Byl všecek vlasy a vousy zarostlý a břicho mu viselo až na podlahu. Odhodil dřínkovnici a jako měch dopadl na lavici, supě, chrchlaje a hekaje už hrůza.

„Pst!“ zahrozila mu svým dlouhým ukazovákem bába a zašeptala: „Neseš? Neseš?“

Dědek zavrtěl hlavou a odplivl si.

„Oh ty nemotoro!“ zasyčela stará, „nemotoro, nemotoro! Celé dny bloumá po lese a nepřinese ani žábu! Co tam děláš — he? Vyhříváš své břicho někde na sluníčku — he? — či koupáš je v tůni — he? Kéž by tě tam hastrman utopil —“

„Jsem unaven — dej mi jísti!“ zahuhňal dědek.

„Jísti — hehehe? Co pak ti dám jísti — he? Cos přinesl — he? Tam si vezmi v troubě — však kdybych já se nestarala, neměl bys celý čas nic kloudného na zub — čím bys naplnil ten svůj veliký měch — he?“

Dědek ani nepípl, přitáhl si pekáč, položil si ho na stůl a jal se holýma rukama cpáti, až mu teklo po bradě. Bába mezi tím přišla opět do své veselé nálady, začala se chychlati a dokonce tiše skřehotati i nějakou divnou písničku.

Když se dědek najedl, odstrčil pekáč a několikrát na všechny strany začmouchav, povídá tlumeně:

„Čichám, čichám člověčinu!“

Bába položila významně prst na pysky a očima mrkla směrem k peci. Dědek se otočil a spatřiv na peci děti, tiše si zamlaskal a zaluskl prsty — těšil se na novou pečení.

„Jsou ještě moc hubeny,“ sdělovala bába a dodala, „je to děvče a hoch. Děvče bych si ráda nechala k obsluze, jsem už stará, ale hochu sníme — co s ním?“

Dědek horlivě příkyvoval a mlaskal.

„Já bych ho nejraději snědl hnedle!“ povídal.

„Je to hubené — musíme to několik dní trochu přikrmovati.“

Tak se ještě dlouho radili a děti slyšely všechno — můžeme si pomyslet, jak chudáčkům bylo — bály se i dýchat. Konečně dědek

napil se z putynky vody, svalil se na svůj pelech a usnul. I bába zalezla do svého kouta a za nějakou chvíli mocné chrápání obou prozrazovalo, že jsou v limbu.

Dlouhým kostnatým prstem s drápem místo nehtu na konci ukázala na cukroví...

Děti vidouce, že jsou bezpečny, začaly se raditi, jak by utekly. Rozhodly se brzy a Jeník chtěl utéci hned, ale Aninka pravila, že by v noci nikam se nedostali a k tomu by je mohli vlci sežrati.

„Ostatně nám zatím nehrozí nebezpečí,“ doložila, „a zítra si už poradíme. Až dědek odejde, bábě lehce utečeme.“

Ale Jeník si nedal říci a neměl žádného stání. Vyhlídka na upečení nedala mu pokoje. Konečně slezl s pece a opatrně šoural se ke dveřím. Anička již chtěla za ním, když v tom Jeník zakopl o dřínkovnici a upadl. Šramotem tím se probudila bába, zdvihla hlavu, ale ničeho nevidouc, tázala se: „Spíte, děti?“

„Spíme,“ odvětila klidně Aninka s pece a bába opět ulehla, ale už nemohla usnouti. Pořád se převalovala na svém pelechu a hekala a Jeník měl co dělati, aby se nepozorovaně dostal na pec. Nový pokus již nechtěl opakovati. Za to jal se zcela zticha svým prstíkem dlouhati do perníkové zdi, mysle si, že provrtá si díru a protáhne se ven. Dloubal tedy, dloubal, až ho prsty bolely, a konečně se proklubal navskrz, v tom se začalo dělati venku světlo, zakokrhál kohout a bába se vzbudila. Jeník, jak cítil, že bába se hýbá, hned se schoval pod peřinu, ale zapomněl zacpati otvor do zdi. Bába to zpozorovala a povídá:

„Co pak se tam svítí — he? Není to snad nějaká hvězdička — he? Snad abych se šla podívat — he!?“

A již vstávala a hledala brejle. Než je našla, rozednilo se úplně a díra byla ještě patrnější. Tu bába narazila si na nos ohromné okuláry a koukala na to světélko jako hvězdář na kometu.

„I heleme se!“ povídá, „není-li to hezké světélko — he? Jako hvězdička to vypadá — hehe — a ona je to díra ve zdi! A že ony to ty děti proklobaly — he? Už tomu je tak — hehehe — jako myšky se prokousaly — hehe! Děti, spíte — he?!“

Děti se nehýbaly.

„Dětičky, spíte — he?“

Děti ani muk.

„Povídám, zlaté dětičky, spíte?“

Děti opět nic.

Tu bába z nich začala trhati peřinu, ale obě děti, bojíce se snad výprasku — neboť nespaly a vše slyšely — držely peřinu zuby nehty. Bába tahala ze všech sil, funěla a hekala, ale nic platno — děti nepovolily. V tom hrc! Stará peřina se přetrhla vejpůlky, bába se svalila a všecko peří se vysypalo na ni a na dědka, jenž dole chrápal. Byla to pěkná hromádka! Dědek se probudil, začal házet rukama i nohama a křičel „Sníh! Sníh!“ A peří lítalo na všechny strany.

Konečně se oba postavili na nohy a měli na sobě tolik peří, že vypadali jako sněhuláci. Dědek začal hubovati, bába ovšem nemlčela a byli by se málem chytli do křížku, ale dědek raději ustoupil s bo-

jiště; nečekaje ani na snídání, sebral dřínkovnici a hubuje, valil se ze dveří ven. Bába ho zdvořile vyprovodila s mnohými poklonami a na rozloučenou hodila za ním marcipánové srdce, až se mu o záda rozbilo.

Teď se šla vyrovnati s dětmi.

„Tak vy tak — he?“ ječela na ně plna zlosti, „udělat díru do zdi a ještě mně roztrhat duchnu — he? Počkejte! A nechtěli byste slézt s pece — he?“

Děti neměly chuti a bába nemohla na pec za nimi. Chvilku dováděla, ale pak se upokojila a povídá

„No, tak snad půjdete přece dolů — he? a sesbíráte mi to peří — he?“

„Nebudete nás bít, babičko?“

„Snad byste se nebály — hehe? Jen slezte — já teď budu vařit snídání.“ A bába odešla do černé kuchyně k peci.

Děti tedy ne bez bázně slezly a sbíraly peří. Když byly hotovy, bába jim přinesla snídání a jedly.

Ta bába povídá: „Ty, Aničko, budeš mi pomáhati v domácnosti, ale tohohle hochu musím zavřít do chlévka protože by mi mohl utéci!“

A chytila Jeníka a zavřela ho na dvorku do chlévka. Anička věděla, že ho tam chce bába přikrmovati, ale neříkala nic — myslíc si, že mu snadno pomůže a že uprchnou spolu.

Bába však byla chytrá; nepustila Aničku takřka ani s očí a stále ji držela při sobě: tu musila pomáhati při plotně, tu zas zametati, díru ve zdi marcipánovým těstem vymazati, dříví a vodu přinésti, tříštěk na zátop nadělati, jehlu bábě navlíkati neb i šíti pomoci a steré jiné drobné práce, tak že ani chvilku neměla pokdy, aby se šla na bratříčka podívati, jak se mu vede.

Tak plynul den po dni a večer jak večer přicházel břichatý dědek s dřínkovnicí a ptal se báby:

„Máme dnes tcho kluka k večeri?“

A upokojil se teprve tehdy, když dostal na stůl aspoň zajíce nebo jinou zvěřinu.

Ráno pak odcházeje, loučil se obyčejně se slovy

„Ale dneska ať už je jistě!“

Co tím mínil, každý uhodne.

Byly to zlé dny pro hodnou sestřičku, ona se každodenně musila obávati o život Jeníkův a nemohla mu pomoci. Ještě dobře, že bylo pořád s dostatek zajců. Bába je uměla chytati. Měla na zahrádce krásné hlávky zelí — to zajíce velmi lákalo. Ale jakmile tam některý

vlezl, zatáhla bába za provázek, branka se zavřela a ušák byl v pasti, kde ho snadno chytila.

Konečně to vzalo konec. Jednoho dne šla bába ke chlívku, nařízla Jeníkovi malíček, a když viděla, že teče samé sádlo, vyrozuměla, že by už byl dosti tučný, a proto nařídila Aničce, aby hodně vytopila pec, že budou péci chleba.

„Ale vždyť nemáte ani zaděláno na chleba,“ namítla chytrá dívka.

„Však já si zadělám, hehehe,“ smála se bába.

„— ani vymísíno,“ řekla Anička.

„Však já si vymísím, hehehe.“

„— ani vykysáno,“ přidala Anička.

„Však ono to vykyše, hehehe.“

„— ani bochníky vyváleny,“ doložila Anička.

„Však já si je vyválím, hehehe,“ chechtala se bába.

Anička tedy zatopila.

Pec byla konečně vytopena, ale bába pořád ještě nezadělávala, ani nemísila, ani bochníky neválela. Za to však najednou přivedla Jeníčka. Jak byl vykrmený! Ani ho sestřička poznati nemohla.

„Aha,“ pomyslíla si, „už vím, co chce péci!“

A potaji mrkla na Jeníčka, aby se měl na pozoru. Jeník porozuměl a usmál se.

Tu bába povídá:

„Nechcete, děti, se trochu povoziti?“

„Na čem pak?“

„Inu, třeba na lopatě. Sedněte si na lopatu a já vás budu voziti po světnici!“

Děti byly při tom. Sedly si na lopatu a bába je vozila po světnici pěkně dokola, ale pořád blíž a blíž k peci. Jakmile však je přišoupla k peci blíže, děti hned se s lopaty skulily na zem a smály se.

„Takhle to nejde. Oba jste mně moc těžcí — Jeníček si sedne sám — he.“

Jeníček si sedl sám a bába s ním lítala po světnici jako posedlá, ale jakmile se přiblížila k peci, Jeník se smekl na zem.

Bába už se zlostí ani necítila a sotva dechu popadala, jak byla unavena. Konečně praštila lopatou a vyhrkla

„Takhle to docela nejde — —“

„Tak nám to, babičko, ukažte, my to neumíme!“ volaly rozjařené děti.

„Tak počkejte! Já vám to ukáži!“ zvolala bába a sedla si na lopatu. Děti hned jaly se jí voziti po světnici

„Rychle! čerstva! Hodně čerstva!“ ječela bába jako posedlá, „ještě víc! Ještě víc! Až k samé peci! Zpátky zas! Hurá! Ku předu! A zas k samé peci a teď zase zpá—“

Už nedočekala! Děti ji šouply do pece.

Potom utíkaly ze dveří na dvorek, ze dvorka na zahradu, ze zahrady na palouk a z palouka do lesa — ani se už neoblédly.

Utíkaly kam je nohy nesly, cestou necestou, přes trní i kamení, až najednou zaslechly rány: buch — buch, buch — buch, buch!

„Co to?“ zvolala Anička.

„To je tatínek!“ radoval se Jeník.

Běžely po zvuku a přiběhly na paseku, kde stála borovice. Na ní visela palice, a jak větrem se houpala, tloukla neustále do stromu: buch — buch, buch — buch!

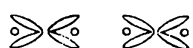
A hle, pod tou borovicí někdo seděl a hlasitě plakal.

Děti přišly blíže a volaly: „Tatínku! Tatínku!“

A začaly ho objímati a líbati.

Otec se protrhl jako z těžkého sna, zaradoval se a hned si děti vedl domů. Cestou mu všechno vypověděly, a tu otec s hrůzou poznal, v jakém nebezpečí jeho děti byly a umínil si nikdy jich od sebe nepouštět.

Když přišly domů a macecha viděla, že jí opět sklaplo, tak se rozhněvala, že hnedle odešla a už se nevrátila. Děti pak s otcem dále zůstávaly spokojeně v chaloupce.

Láska rodičů.

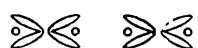
Rodičů láska — slunce dech,
pod ním vše roste, zkvéta,
a pomníš rád, jak v rodných zdech
přešťastná žil jsi léta.

Když nemocí jsi sklíčený
a údy horkem planou,
tu nad postýlkou zničení
rodiče v slzách stanou.

Když v žití potká tebe bol
a mnohá trudu muka,
kdy bez citu svět chodí kol,
matičce srdce puká.

Ó, mívej rodiče své rád,
oni tak pro tě cítí —
a běž se v náruč jejich hřát
jak v slunném teple kvítí.

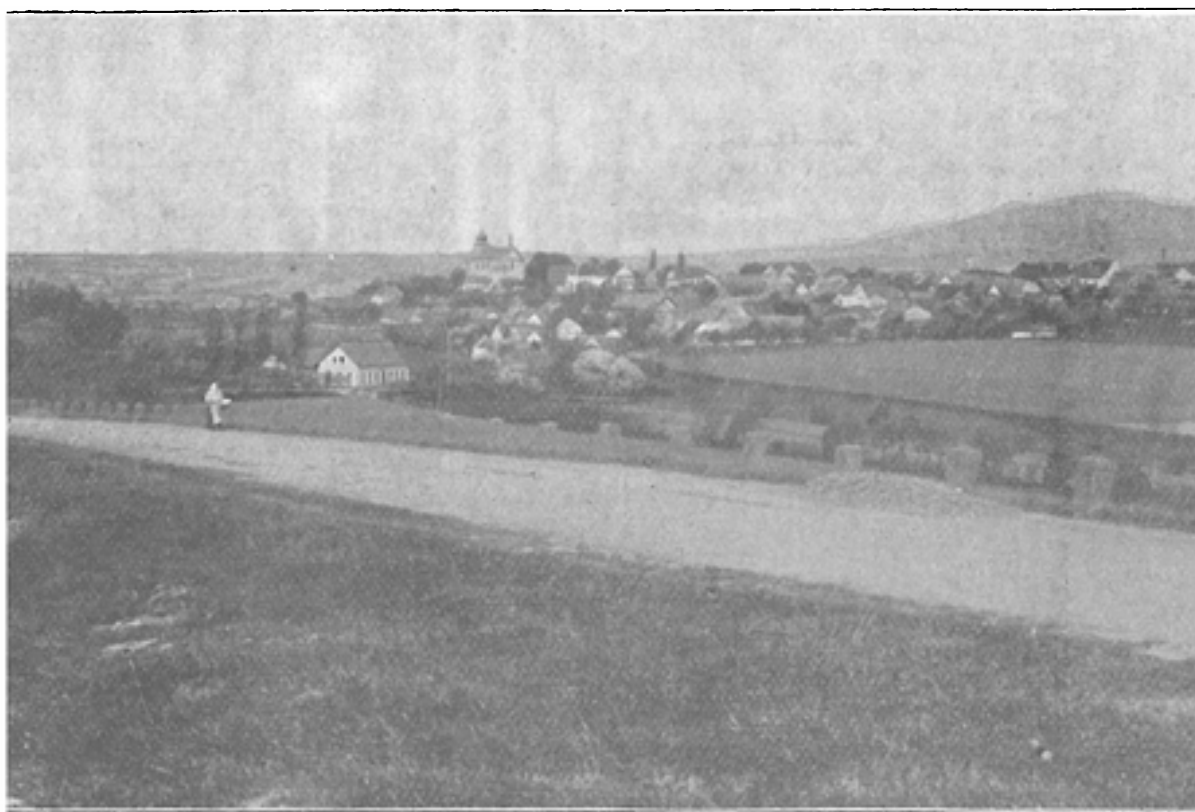
Edv. Elpl.

Milý kout český — lázně Železnice.

K příštím dnům turistickým píše **Karlovský.**

Zavítáte-li, čtenářové mladí, v letošním roce o prázdninách do „českých rájí“ na Jičínsko a Turnovsko, zajisté neopomenete se podívat do nejmladších českých lázní — Železnice u Jičína v Čechách. Hravě dostane se tam každý dráhou, jede-li z Turnova k Jičínu nebo z Jičína k Turnovu, krajinou rozkošnou, plnou krás přírodních, stále svěžích a milých.

Celkový pohled lázeňského města Železnice.

Městečko nevelké, dosud málo známé, ale útulné a malebně položené, v němž brzy cítíte se jako doma, a kdy i za našich dnů všeobecné drahoty žije se příjemně a lacino.

O původu jeho málo je známo, ale má se za to, že starší jest než nedaleký Jičín, a že dostalo se mu pojmenování od blízkého hradu Železného, který již v dobách nepamětných krajině zdejší vévodil. Kdo byl jeho zakladatelem, neví se, ale jako nejstarší známý držitel Železnice jmenuje se Ratibor ze Železnice, jehož památka neblaze zachována je z roku 1318, kdy barbarsky některé vsi okolní

vyplenil. Později připomínají se: Jarek ze Železnice, bratří Václav a Bohuslav ze Železnice, Václav Věrduňk a Jarek ze Železnice a Lemberka.

Neví se určitě, zdali majitelé hradu byli zároveň i držitelé městečka již za těchto dob či teprve později; historiograf Sedláček soudí, že Železnice již dávno před tím byla hradem nebo osadou valy dobře chráněnou a že snad nynější věž kostelní byla kdysi věží toho hradu, která — jak to zvykem bývalo — měla sloužiti za poslední útočiště obležených. Dle toho tedy stávala by ona starodávná tvrz tu, kde nachází se nyní kostel se hřbitovem.

Ve druhé polovici 14. století uvádí se jako patron kostela Puta z Turgova, jmenovaný též „Turgovec“ Za něho asi zanikl hrad na vrchu Železném a páni hradní obývali od doby té Bradlec; že však přebývání tu bylo pro ně nepohodlným, vystavěli si novou tvrz v Železnici samé, na místech, kde se dosud říká „na tvrzi“ a „na zámkách“ Dosud tu lze viděti sklepení pod stavením a na sadě k němu patřícím.

Roku 1539 prodal tehdejší majitel Železnice A. z Valdštejna hrad i tvrz, město asi a j. obci Jičínu za 7400 kop grošů míšenských a od té doby sídlil ve tvrzi jakýsi správce, který majetek jménem obce jičínské spravoval.

V dobách robotních docházelo často ke sporům Jičínských se Železnickými, jimž žádoucí konec přineslo zrušení roboty ku dobru obou měst sousedních.

Přes cestu u stavení „na tvrzi“ a „na zámku“ stával před dávnými časy kostelíček sv. Trojice. Nynější kostel vystavěn byl v letech 1727—1731. Železnice měla faru již roku 1350. Roku 1408 uvádí se zdejší farář Řehoř jako děkan jičínský. Po bitvě na Bílé Hoře a potomních bouřích byl stav far v Čechách vůbec velmi smutný a kněží katolických bylo velmi málo. I v Železnici po delší dobu žádného faráře nebylo.

V 18. století stála tu dřevěná škola naproti faře, dnes je zde škola pětiletá obecná a dvouletá pokračovací škola průmyslová.

Jako temné stíny minulosti městečka Železnice jeví se léta velikých a zhoubných požárů roku 1700, 1708, 1788 a 1826, jakož i četným pamětníkům dosud v mysli utkvělý rok hrůz válečných, roku 1866, kdy obyvatelstvo plnou měrou zažilo útrap války rakousko-pruské, zejména v den 29. června i ve dnech následujících. Boj zápasících rozvinul se v okolí Prachovských skal a ukončil ústupem rakouské armády přes Jičín. Z našich hrdinů bylo zde zničeno nebo zraněno 184 důstojníkův a 4714 mužů!

Četné jednoduché i nákladné pomníky v okolí Železnice, Jičina a v Prachovských skalách dosud ony chvíle válečných hrůz připomínají. V kapliče sv. Petra a Pavla na hřbitově Kbelnickém koná se každoročně v den 29. června velká slavnost vojenská na počest vojinů zde padlých.

Městečko čítá dnes 310 domův a 1756 obyvatel, vesměs české národnosti.

Železnice činí milý, klidný dojem, jemuž svědčí ovšem zvláště příznivá jeho poloha a lesy bohaté okolí. Náměstí vysázeno jest lípami

Pohled od rybníka.

a opatřeno chodníky, které vedou i po stranách ulic hlavních. Městečko stalo se v době nedávné vítaným útlukem mnohých, kteří trávití chtějí odpočinek svého života ve klidu přírody. Několik z nich má tu již i své villy a domky. Přispívají k tomu hlavně městské slatinné lázně, kteréž za krátkého trvání svého dodělaly se úspěchů netušených. Zříditi zde lázně bylo vůbec myšlenkou dobrou; jeť tomu již sama poloha Železnice velmi příznivou. Městečko, nacházejíc se v malebném údolí, obklopeno jest vrchy a starobylými zříceninami. Na straně severní vidíme Kumburk a Bradlec s rozsáhlými vyhlídkami,

dále stojí poutní hora Tábor a starobylý Kozlov s Košovem. Perla okolí, Prachovské skály totiž, vzdáleny jsou sice půl druhé hodiny, ale dráhou možno až na nepatrnou vzdálenost k nim se dostat. I ku Troskám, Hrubé Skále a Sedmihorkám je spojení železniční velmi čilé. Krajina jest velmi bohatá lesy jehličnatými i listnatými, v nichž jest hojnost zdravé vody lékařsky zkoumané a za zdravou k pití uznané. Okolo budovy lázeňské zřízen park s vodotryskem.

Léčení v lázních děje se hlavně koupelemi rašelinnými čili slatinnými. Rašelina zdejší byla zkoumána prof. Štolbou a o jakosti její

Slatinné lázně a hotel »Valdštejnův dvůr«.

svědčí nejlépe vzrůstající návštěva lázní a velmi četné příznivé výsledky v posledních letech docílené. Léčí se tu hlavně rheumatismus, obrny a podobné choroby nyní tak rozšířené.

Vedle lázní postaven krásný hotel „Valdštýnův dvůr“ naproti několik úhledných vill. Bytů je tu hojnost a život — milý i laciný. Kdo chce pokochati se krásami přírodními a okřáti na duchu i na těle, zde — nalezne oboje!

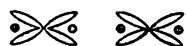

Přání matce.

Má milá dobrá matičko,
co v srdci lásky mám,
já ku Tvému dnes svátku
za dáreček Ti dám.

A ovinu jí všecko,
v svém žití každý čin,
bych zůstala jen povždy
miláček maminčin.

Edv. Elpl.

Kapka života.

Pohádka **Jv. Turgeněva**, zaznamenaná **Jak. Polonským**.

Jednomu ubohému hochovi onemocněli otec i matka. Hoch nevěděl, čím by jim pomohl, i trápil se.

Jednou kdosi praví jemu „Jest jedna jeskyně, a v té jeskyni každého roku v jistý den na klenbě objevuje se kapka, kapka divotvorné živé vody, a kdo tu kapku pohltí, může vyléčit nejen neduhy tělesné, nýbrž i duševní choroby.“

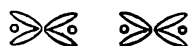
Zdali brzy, či za dlouhý čas, neznámo, ale hoch vyhledal tuto jeskyni a vnikl do ní. Byla kamenná, s kamenným rozpraskaným klenutím.

Pohlédnuv se, upadl v úžas — spatřil kolem sebe množství hadů nejrozmanitějšího vzezření, se zlýma očima, hrozných a odporných. Ale co bylo dělat, hoch začal čekat. Dlouho čekal. Konečně vidí: na klenutí objevilo se něco modrého, něco na způsob lesklého slizu, a tu pomaloučku začala se tvořit kapka, čistá jak slza i průhledná. Zdálo se, že již již sleje se a spadne. Ale sotva objevila se kapka, hned všichni hadi natáhli se po ní a otevřeli své tlamy. Ale kapka, jež byla na skápnutí, opět zmizela.

Co dělat, nutno bylo čekat, čekat a čekat.

A náhle znova uzřel, že vedle něho, téměř dotýkající se tváří jeho, natáhli se vzhůru hadi a rozevřeli tlamu svoji. Hochá padl strach „He, he,“ myslil si, „všechny tyto stvůry vrhnou se na mne, zabodnou do mne svá žihadla a uškrtní mě.“ Ale přemohl svůj úžas, také natáhl se vzhůru a — ó, zázrak! Kapka živé vody kápla mu přímo v otevřená ústa. Plazi zasyčeli, zdvihli hvizdot, hned však odstranili se od něho jako od šťastného, a jen zlé oči pohleděly na něho se závistí.

Hoch ne nadarmo pohltil tuto kapku, začalť znát všecko, cokoli přístupno lidskému chápání, vnikl v tajemství lidského organismu, a nejen vyléčil své rodiče, nýbrž stal se mocným, bohatým, a sláva o něm daleko rozšířila se po světě.

Špačkové.

Nejprvnějším zvěstovatelem jara z družiny ptačí je skřivan, který k nám přilétá obyčejně již v únoru, kdy ještě mrazy a sníh mu ztrpčují život.

Brzy za skřivanem přichvátají v naše kraje špačkové a usednouce na holé dosud větve staré hrušně, odpočívají po daleké cestě.

Vítání hosté!

Černý oděv leskne se jim obzvláště na krku a prsou modrozeleným leskem. Ale nenosí ho stále. Na podzim zamění jej za bohatě skvrnitý, jenž jim také pěkně sluší. Družky špačkův bývají poněkud světlejší a tím se od nich liší.

Hned po svém návratu se špaček rozhlíží, zdali visí dosud na vršku loňský jeho palác — budka. Nalezne-li ji, sedne si na kolík a zobákem vyměřuje, jak jest velký otvor. Chce se tak dle svého zvyku přesvědčiti, není-li velký nebo malý.

Po chvíli, jakoby si řekli, zvednou se s ostatními a v malém hejnu zaměří do polí, bývalého loviště. Od hroudy k hroudě chodí a pozorně prohlížejí každou skulinku, zdali se tam nic kloudného ne-skrývá. Najdou-li sebenepatrnější sousto, provázejí svůj nález obvyklým „šrrr!“

Nenajdou-li však ničeho na polích, poslední spásou jest jim břeh potoka, řeky nebo rybníka, kde snad přece něco uloví. Ale když i tam zavřela se ruka Páně, tenkrátě bývá špačkům zle. I nezbyvá ubohým hladovcům, než aby celé hodiny rozčepýřeni seděli na hrušni, očekávající, až hospodyně nahází drůbeži vařených bramborů nebo odpadků z kuchyně. Pak bez okolků přidruží se k domácí havěti a s ní dělí se o nuzný chléb.

Mnohý hladovec však nedočká se ani toho okamžiku; pozbyv poslední síly, vytratí se a někde v ústraní očekává milosrdnou smrt, která vysvobodí z hrozných muk bolestného hladu.

Zatím uplynulo hodně času od první návštěvy našich hosti. Každým dnem mění se čas k lepšímu. Konečně slunéčko zahřálo širý kraj. Vlahý vítr rozpustil poslední zbytky sněhových vánic, pole i luka se zazelenala, hmyz opouští zimní své úkryty. Doba nouze a hladu přestává.

Špačkové, kteří šťastně přežili dobu nedostatku a bídy, brzy zapomenou na bývalé strasti a oddají se veselým radovánkám. Po celý den lítají v malých houfcích do polí a zase zpátky. K večeru shromáždí se vždy na některém vysokém stromě a společně si zaspívají.

S počátku se zdá, jakoby pouze svá hrdélka ladili. Potom na chvílku ztichnou a hned na to rozléhá se daleko jejich hvízdání, vrzání, skřípání, škrtání, sykání a klepání. Tak až do západu slunce. Se zapadajícím sluncem roztrousí se společnost a chvátá do svých domovů.

Jaké však překvapení! Mnohá budka jest osazena dotěrnými vrabci. Na bidélku jako bez rady sedí špaček a čeká, jestli vetřelec vyleze. Ale vrabec klidně sedí v budce, jakoby byla jeho. Ob chvíli zakrouží špaček kol díry zobákem, leč vrabčák zlostně seká po kružítku špačkově. Posléze majitel budky poznává, že vrabec po dobrém nepůjde. I beze všeho dalšího otálení vrazí dovnitř. Vrabec překvapen a z bázně před výpraskem již na nic nečeká. Vyletí jako střela.

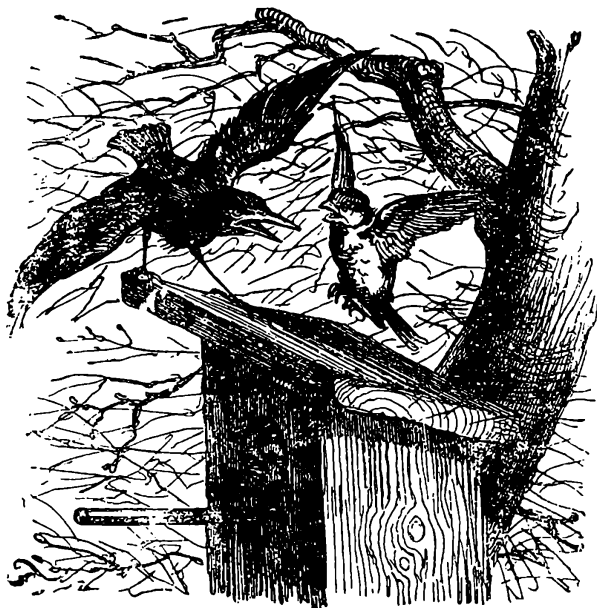
Pro dnes mají špačkové pokoj. Ale zítra, pozejtří a i později budou se mezi nimi ještě několikrát opakovati podobné šarvátky. Konečně vrabec uzná, že všechno jeho úsilí opanovati budku jest marné, i opustí ji. Teď teprve špačkové klidně započnou čistiti hnízdo. Staré stelivo vytahají a nové nanosí. Ke konci dubna již je tam 4—5 světle modravých vajíček. Staří na nich po čtrnáct dní střídavě sedají a pečlivě toho dbají, aby se jim ani jedno nezastudilo. Po tomto čase mladí se líhnou. Za týden pak z paláce již vykukují šedivé hlavičky se žlutým ozobím.

Tou dobou přestaly špačkům všechny radovánky nadobro. Matka i otec jsou plni starostí. Od milého rána až do večera nemají chvílky klidné. Na stromech sbírají housenky, na polích žížaly a ponravy, na lukách a zahradách slimáky. Ostatně nic neujde bystrému jejich zraku. Proto také mladí nepoznají hladu a rostou jako z vody. Za 14 dní dospívají.

Nejradostnější chvíle nastane špačkům, když z hnízda vyvádějí mláďata. Celá osada špačků rázem oživne. Na větvích třepetají se nezkušené děti a cvrčí neustále. Druhý nebo třetí den odlétají se starými do polí, kde zděděným pudem, nutností a napodobivostí vedeni hledají potravu. Do týdne se tak dalece osamostatnili, že je rodiče opustí.

Mladí špačkové zatím poznali jiné špačky a spřátelili se s nimi. Jsou všickni jako velká rodina a v nesčetných hejnech poletují s místa na místo. Na večer pak zapadají do hustých vrb nebo do rákosí a tam společně noclehují. Mnohdy již se šero rozložilo nad krajinou a ještě opozděné hloučky přilétají a tratí se jako přízrak ve špaččí osadě. Uvnitř to potom hlučí jako v úle.

Každým novým přírůstkem noclehářů oživne ptačí štěbet. Nastalou tmou pak rázem umlkne všechno vrzání, škrtání, hvízdání a klapot zobáků. Jen občas ozve se tu a tam pipnutí nebo ševel popuštěného křídla.

Společné toto nocování není u špačků nahodilé. K tomu je vede opatrnost před nepřáteli. Nocleh chráněný hladinou vodní jest vždy bezpečnější ochranou než sebe hustší strom. Ze zkušenosti vědí, že jsou ohrožováni všelikými škůdci, proti nimž jejich ochranné prostředky nepostačují. Dvoje oči vždycky více vidí než jedny. Výstražný hlas jedince varuje ostatních, aby se měli na pozoru. Přiblíží-li se k nim z nadání krahujec nebo ostříž, v tu

chvilí rozrazí se hejno, ale v témž okamžiku se zase srazí, při čemž ohlušujícím křikem naplňují vzduch, tak že popletený dravec konečně odlétá s nepořízenou. Zcela jinak dopadne mu lov, je-li špaček sám.

I při vyhledávání potravy napomáhá společnost. Jako černé mračno přiletí špačci s havrany, vranami, kavkami a čejkami na pole a obsadí je. Jakmile jeden najde něco k snědku, dle pohybů hned ostatní to poznají a snaží se, když ne všichni, aspoň nejbližší, aby také z nálezů toho kořistili.

A málem byli bychom zapomněli, co se zatím dělo na staré hrušni. Po opuštění mládat většina starých vrátí se do hnízda, jež znova vyčistí a vystelou. V týdnu jest jako po prvé. Potom zase jsou v něm vajíčka a po 14 dnech ozývá se v budce nový život. Čtyři mláďata piští, jakoby měla hlad. Ale nemají. V té době všude dost potravy. V zahradě, na louce i na poli. Špačkové od zánvu shánějí pro své miláčky až do soumraku. Tak zase 14 dní.

A aj, obilí na poli dozrává!

„Pojďte žít! pojdte žít!“ volá křepelka pod mezí. Hospodáři klepají kosy. Všude samý shon, samá práce.

I na hrušni něco nového se děje. Staří špačkové podruhé vyvádějí mladé z hnízda. Mladí nejprve přelétají s větve na větev, po chvíli odváží se na jiný strom, až pak druhý nebo třetí den opustí zahradu a odletí s rodiči na strniště, kde si zvykají sami hledati potravy, neboť staří je přestávají krmiti. Mladí špačkové hladem donuceni, brzy se živí jako staří. Lapají kobylinky, brouky, mouchy a jiný hmyz, jenž se jim dostane pod zobák. Zatím v třešňovkách, višňovkách jest plno práce. Sadaři česají ovoce. Špačkové z mlsoty odvažují

se do sadův a způsobují tam mnoho škody. Ovšem ostražití hlídači brání a zapuzují smělce jak mohou stavějí strašáky na stromy, tlukou na plechové hrnce, klapají na klapáčky, a když si nemohou pomoci — střílejí. Mnohý svévolný synáček neshledá se již se svými sourozenci, ale to jich neodstraší. Znova a znova podnikají nové spády, jakoby jim ani nezáleželo na padlých jednotlivcích. Ale i těch jest hospodář škoden! Ostatně by se nemělo zapomínati, že na zapuzení špačků postačí střílet na slepo.

V rozkoších špačkům uplyne léto, přiblíží se podzim. Hospodář připravuje pole k podzimní setbě. Špačkové budou vybíratí červy a ponravy za oráčem.

V té době zase dozrává na vinicích víno. Špačkové zalétají opět sem, aby si pochutnali na sladkých hroznech. Ale vinař jich zrovna tak nenávidí jako sadař s červeným ovocem. Ký také div, že i tentokráte jich mnoho padne za obět mlsným svým choutkám.

Od té chvíle, co i tito špačkové opustili hnízdo, nespali v něm už nikdy. Najdou si noční útulek buď někde v lese nebo na topolích a vysokých lípách. Na takových místech potom se shromažďují s večerem každého dne. Na tisíce špačků tu sedává pohromadě a provozují známé koncerty. Takto veselý život vedou až do konce října.

V přírodě se valem připozdívá. V poli téměř pusto, mrtvo. Jen ještě tu a tam cukrovka se dodělává. Skoro všichni ptáci tažní již se rozloučili s krajinou, jen špačkové jsou tu ještě. Ale ani jim nelze otáletí. Po krátké úradě rozloučí se s domácími, se zahradou, s dědinou a — příštího rána není po nich ani památky. Odletěli pryč a pryč, tam za Alpy do teplejších krajin. Většina jich zůstane v jižní Evropě; ostatní podívají se až do severní Afriky.

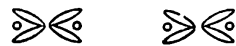
Špaček jest pták velice bystrých smyslův, a proto také udržel se až podnes v neztenčeném množství. A s chytrostí a rozvahou pojí se ještě smysl pro krásno. Jeho pozornost upoutají lesklé kamínky, sklíčka, plíšky a pod., jež si uschovává jako straka. Další pěknou vlastností špačkovou je schopnost napodobovací. Nejsnadněji napodobí písňe ptačí, ač dovede napodobiti i jiné zvuky. Tak na př. kdáče po slepici, kokrhá jako kohout, štěká jako pes, mňouká jako kočka a j. Těmto zábavkám oddává se špaček v zajetí z dlouhé chvíle, kdežto na svobodě baví se docela jinak, neboť má ke všemu větší příležitost než v kleci.

Ale i v prosté písni, kterou předvádí, není nic jiného, než co slyšel. Vůbec v jeho zpěvu není nic samostatného, vše zakládá se na slyšeném. Podobně je tomu i při napodobování lidské řeči. Nejsnáze na-

učí se vyslovovati slova ze sykavých a skřípavých zvuků složená, jako: „Špačiček pán!“ a pod. Avšak jeho řeč nikdy není hlasitá a jasná, nýbrž šeptavá a skřípavá. Někde mívají špačka v krámech kupeckých, a tu náš umělec vítá vstupující: „Pěkně vítám! Co poroučíte?“ A když kupující odchází, volá za ním: „Poroučím se. Navštivte nás brzy!“

Pro tyto vlastnosti je špaček miláčkem všech, kdož chovají ptáky pro radost a potěšení. Ale mnoho práce a trpělivosti třeba, než se špaček naučí těmto věcem. Obyčejně trvá podobné učení rok a někdy přes rok. Starý špaček však se nehodí k tomu. Musí býti mladý a ještě málokterý se vydaří.

Václav Kálal.

Pánkující psík.

Co to sedí před portálem
v klidu stálém
jako portýr (ale v malém
vydání)?

Na zadní se nohy staví —
důstojně jak portýr pravý,
jako vojín nás tu zdraví
ve zbrani.

Co tu dělá na ulici
stvořeníčko pánkující?
co chce asi (prosbu v líci)
malý psík?

Zimou chvěje se jsa bosý,
až mu očka slza rosí —
oč tak roztomile prosí
trpaslík?

Snad almužnu pro koťátka
vybírám jak chudá matka —
povinnost to málo sladká
pro něho!

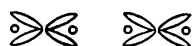
Ač to komediant není,
snad tu dává představení
ve prospěch a pobavení
jiného?

Či snad páni domů jeli,
psíka tady zapomněli,
teď jich mrzí, nev děli
že to dřív?

Avšak paní v krátké době,
nebo služka, nebo obě
pro miláčka přijdou sobě —
jaký div?!

Odnesou ho do své síně,
bude opět paní v klíně
jen se protahovat líně,
zívati
a na chudé na ulici
s okna pěkně pánkující
lhostejně se (nudu v líci)
dívati.

J. Dědinský.

Novodobé vozidlo.

Píše Ignát Zháněl.

Naši milou vlast protíná mnoho silnic. Některé z nich jsou hodně široké a těm se říká císařské. Pocházejí totiž z oněch dob, kdy nebylo žádných železnic, kdy cestující buď chodili pěšky, anebo se nechali za velké peníze voziti v kočáře. Hlavní města naší říše byla spojena takovými silnicemi, které se stavěly z rozkazu císařova, proto se jmenují až doposud císařskými.

Jen se pozeptejte, milé dívky, vašich dobrých dědečků a milých babiček, jak to vyhlíželo před mnohými lety na těchto silnicích. Tu jezdíval forman (vozka) s velkým nákladem, do vozu měl zapřažené tři až čtyři silné koně. Vůz jezdil za vozem a skoro v každé dědině, kterou probíhala silnice, byly hostince s velkými stájemi pro koně. Vozkové bývali poctiví lidé, jimž se svěřovalo, co kdo potřeboval nakoupiti. Šel-li po silnici někdo pěšky, rádi svezli, když je požádal. Zvláště chudí studenti bývali jejich milými hostmi.

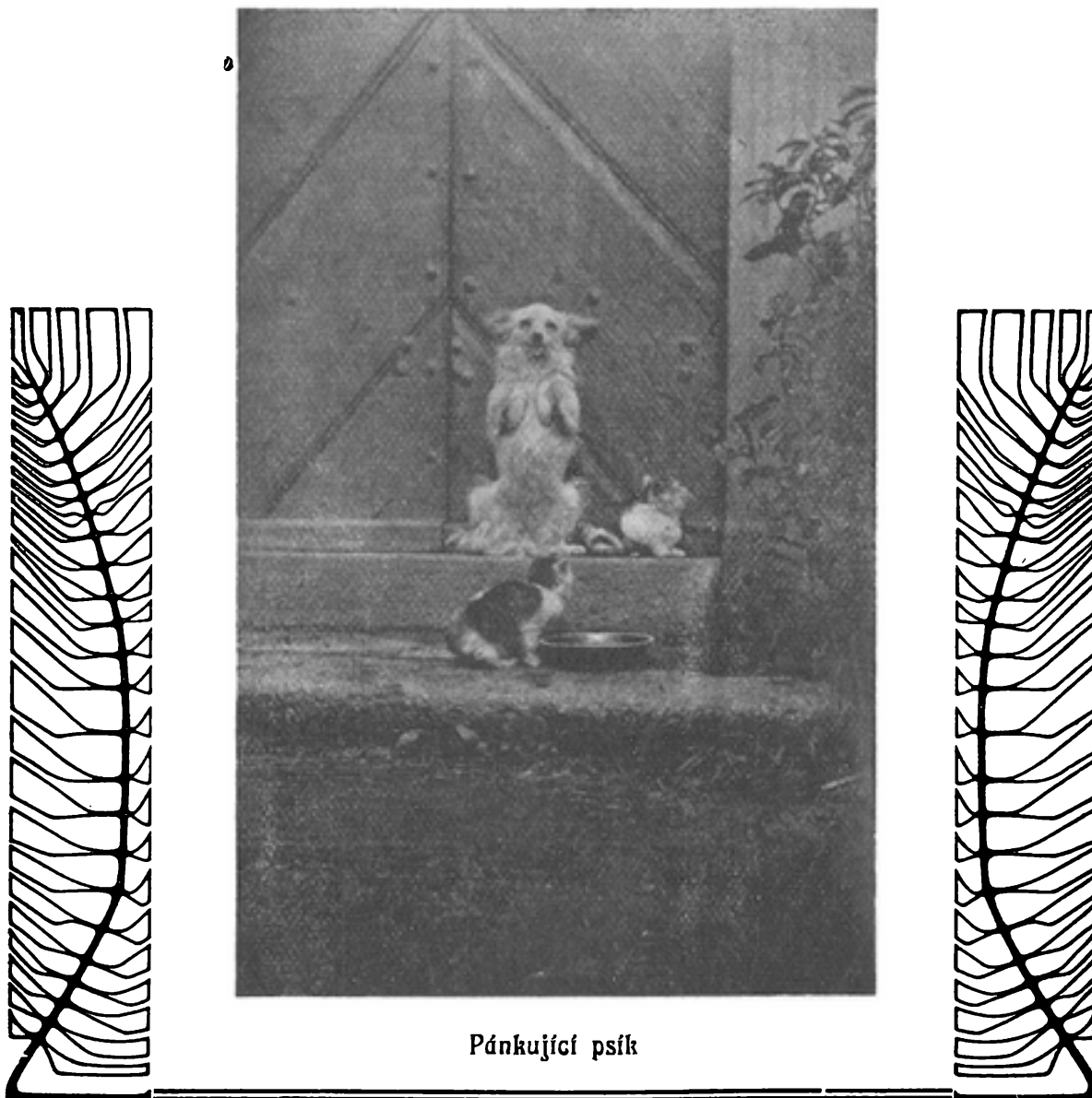
Ty časy, kdy býval na císařských silnicích takový čilý život, dávno již pominuly. Dnes je mnoho železnic a silnice vedou skoro z každé osady do celého sousedství.

Na silnicích vidáme nyní mnoho automobilů, jež můžeme nazvati novodobým vozidlem anebo též vozidlem budoucnosti. Není pochybností, že, až budou automobily lacinější, až bude vynalezena lacinější hybná síla, budou nejoblíbenějším vozidlem. Ale do té doby jest asi daleko!

Na Veselce, blízko hlavního města Moravy, Brna, mluvívá ve škole často pan učitel o automobilech. A má k tomu důležitou příčinu. Veselkou vede totiž císařská silnice k Jihlavě a skoro nepřetržitě jezdí po ní vozy automobilové. A na neštěstí dělá tu silnice právě u hospody ostrý uhel, tak že bývá velké nebezpečí, aby některé z neopatrných dětí nebylo přejeto.

Mají tam sice na obou koncích osady výstražnou tabulku: auto! pozor! jeď pomalu! Ale tabulka je malá, řidič automobilu jede rychle a nepovšimne si jí. Proto navrhoval pan učitel, aby pověsili tabuli nahoru nad silnici přes celou její šířku, pak že by si jí každý řidič musil povšimnouti, ale pro velký náklad doposud nepřijali jeho návrhu. Díky Bohu, nestalo se na Veselce doposud žádné vážné neštěstí, neboť jsou tam poslušné dívky a jak jim přísně naporučil pan učitel, ihned jakmile uslyší zvuk: tu! tu! odběhnou ze silnice a skočí do příkopu, aby automobil nebyl ve své rychlosti zdržován.

Nedávno přece se tam stala nehoda, ale jen jedné z tamějších hus. Přijížděl automobil, řidič viděl, že přebíhá přes silnici stádo hus, ale myslil si: husa není tak hloupá, že by nevyhnula vozu! A skutečně všechny zavčas uhuly, jen jedna se opozdila a kolo jí přešlo přes krk, tak že byla mrtvá.

Pánkující psík

Vůz zastavil, slezl z něho pan Dajč, továrník z Brna, a bere husu do ruky. Hned byl u něho zástup dětí, jichž se ptal, čím je husa?

„Je Dostálova,“ odpovídá starostův Jeník, jako by nejbystřejší ze všech.

„Běž k Dostálům a řekni, by sem strýček přišel, zaplatím mu husu!“ poroučel Dajč Jeníkovi, který utíkal pro Dostála.

„Co chcete za husu?“ ptá se Dajč Dostála, když přišel.

„Osm korun,“ odvětil, „je před hody a husy jsou drahé.“

„Něco slevíte!“ mýnil továrník. „Dávám vám šest korun, zde je máte. Za šest korun je také vaše husa zaplácena.“

Dostál nechtěl sleviti, pan Dajč nechtěl přidati a nemohli se nijak dohodnouti.

„Jeníku, běž domů pro tatínka!“ poroučel Dostál a vysvětlil Dajčovi, že je Jeníček starostův syn, který dovede otce, aby rozhodl mezi nimi. —

Za chvílku přišel pan starosta a vyslechl, co si oba páni přejí.

„Ty, Dostále,“ pravil starosta, „chceš tedy za husu osm korun — jinak ji nedáš, nic neslevíš?“

„Neslevím!“ odvětil soused. „Mrtvé husy nechci a nepotřebuji!“

„Já též husy nechci, co bych s ní dělal? Dávám Dostálovi husu zpět, ať si ji ponechá,“ namítal továrník, „ale nechce ji za šest korun.“

„Já vás rozsoudím,“ rozhodl rozšafný a moudrý starosta. „Vy, pane Dajči, dáváte tedy Dostálovi šest korun. Tož mi je dejte!“

„Zde jsou!“ řekl Dajč, sáhl do kapsy, vytáhl z ní šest korun a vy-sázal je na napřáženou levici pana starosty.

„A ty, Dostále, husu nechceš a přeješ si osm korun?“

„Ano, tak jest!“ dotvrzoval ochotně rolník.

„Nuže, oběma vám pomohu,“ řekl starosta. Pravicí vyňal z kapsy dvě koruny a přidal je k šesti, jež mu vyplatil Dajč. „Zde máš, Dostále, dle svého přání osm korun. Vy, pane Dajči a ty, Dostále, husy nechcete. Nuže, já si ji vezmu. Buďte s Bohem!“

Toto dopověděv, vzal starosta husu do pravé ruky a šel domů. A za dvě koruny stála přece husa!

Obrázky z katolických missií.

Podává Frant. Vsetečka.

„Plení učedník nad mistra.“

Slova, jež jsem nadepsal dnešnímu obrázku, jsou vyňata z evangelia sv. Matouše (10, 24). Proslovil je Pán Ježíš, když svatým apoštolům předpovídal, že jako On, Mistr a Pán byl pronásledován, i oni, učedníci Jeho a jich nástupcové pronásledování neujdou. Dějiny církve jsou pak jasným dokladem, že Pán Ježíš mluvil pravdu. V každém století byly doby, kdy se zloba nevěřícího davu obracela

s projevy zavilé zášti proti sluhům Páně — byť oni nikomu neublížili, ba přemnohým dobré činili.

Snad všichni naši mladí čtenářové slyšeli v nejnovější době o revoluci čili bouřlivém rozvratu v Portugalsku. Část obyvatelstva vypudila za krvavého vzbouření krále Manuele a zařídila tak zvanou republiku, t. j. stát s vladařem na čas voleným, jemuž se dává jméno president.

A jakoby kněží, řeholníci a milosrdné sestry byli lidmi státu a blahu lidu nebezpečnými, byly rozvášněnou luzou chrámy ničeny, kláštery zapalovány, osoby duchovní zneuctívány, týrány, ba i vražděny a ze země vypuzovány. Nejen však ze země portugalské musili takoví přemnozí odejít, nýbrž také mnoho missionářů bylo vypuzeno z krajin zámořských, pokud tyto jsou tak zvanými koloniemi čili osadami portugalskými. Opouštějíce své milé missie, mohli ubozí ku své útěše říci slova svého Mistra, jehož učení s tolika oběti hlásali pohanům: „Není uředník nad mistra!“

Jeden missijní časopis podává o této truchlivé události zprávu následujícími prostými slovy: 1)

Rozkazem ze dne 10. října 1910, kterým byli jesuité vypověděni z Portugal, bylo také jejich vypuzení z kolonií nařízeno. Zdá se, že jest rozkazem tím k úplnému zániku odsouzena missie při dolním Zambezi²⁾, s kvetoucími stanicemi Boroma a Mirnou, které po 30 let stály tolik obětí a vydání, jakož i mnohoslibná missie Angoni. Missionáři původu portugalského byli od svých řádových představených okamžitě odvoláni a posláni do jižní Ameriky, do Kanady a Spojených Států³⁾, kdežto missionáři pocházející z národností jiných, dostali dovolení, by se usadili u horního Zambezi na území britském.⁴⁾

Jsou snad missionáři opravdu tak nebezpeční lidé, že zasloužili býti vypuzeni ze svých missionářských chatrčí a odloučeni býti násilně od černochoů, jimž věnovali své zdraví, své síly, své životy?

Čtenářové „Obrázků z missií“ by si dle toho, co jest jim o těchto hrdinech křesťanské lásky již známo, dovedli na tuto otázku dáti správnou odpověď.

Odpovím na ni však také sám, a sice vypravováním, jež jsem našel v malé africké knihovně,⁵⁾ kterou mi nedávno pošta doručila

1) „Die katholischen Missionen“ 1910-11, č. 4.

2) Řeka v jihovýchodní Africe.

3) V severní Americe.

4) T. j. anglickém.

5) „Kleine Afrika-Bibliothek“ 1911, 1.

V době posledního hladu přišel křesťanský hoch, jménem Robert, se svým otcem z Mandera do Bagamoyo,¹⁾ by se tam živili. V missii Mandera nebylo lze uživit všech, kteří se tam uchýlili.

Byl ovšem i v Bagamoyo veliký nedostatek, přece však tam bylo možno koupiti alespoň něco rýže a také tamější útulna, ač přeplněna nuznými, rozdávala denně nejpotřebnějším po troše rýže.

Malý Robert nebyl před tím nikdy ve městě a odvážil se jednou večer do ulic bagamoyských. Potuloval se od domu k domu a prohlížel překrásné předměty ve výkladních skříních indických obchodníků. Jak rád by si byl něco koupil a upokojil hlad; neměl však peněz! Pojednou kýval naň z jednoho obchodu jakýs Arab a vybízel tak, by přistoupil blíže. Těše se, že něco dostane, a neznaje lidské zloby, vešel za ním. Byl však ihned zaveden do tmavé komůrky a spoután. Také vyňal Arab dýku a blýskaje jí před zraky vyděšeného dítěte, pravil hrubě: „Budeš-li křičeti, jsi synem smrti!“ Robert se chvěl hrůzou a dal se do pláče. Arab mu dal k jídlu něco rýže, oznámil, že za dva dny jej zaveze do Zanzibaru,²⁾ a dodal: „Při nejmenším pokusu útěku tě Allah³⁾ usmrtí.“ Hoch nemohl s počátku jísti. Stále vzpomínal na otce i matku, která zůstala v Manderu. Hlad však zvítězil nad bolestí. Po jídle usnul. Druhého dne večer jej dopravil otrokář — neboť nikdo jiný nebyl onen Arab — do přístavu a s novými pohružkami jej zavedl na loď. Robert se těšil, že snad potká cestou otce, avšak marně. Ulice byly prázdné.

Otrokář nejel přímo do Zanzibaru, nýbrž napřed kamsi na venkov a teprve asi po dvou měsících zavedl hochu do jmenovaného města, by jej tam prodal za otroka.

Mlčky krácel Robert městem po boku svého necitelného velitele. Pojednou však uskočil do postranní uličky a zmizel rychle, prchaje brzo jeho zrakům. Co se to stalo? Co dodalo hochu takové zmužilosti? Uslyšel zvoniti zvony, a z toho poznal, že jsou v Zanzibaru missie a misijníci. Utíkal po zvuku zvonu a přiběhl uštván k missijnímu kostelu, kdež vyprávěl knězi, co se s ním dělo. Misijnář se nejen hochu ujal a postaral se o jeho dopravu do otčiny, nýbrž postaral se i prostřednictvím tamějšího německého konsulátu⁴⁾ o vypátrání a potrestání otrokáře.

¹⁾ Přístavní město ve východní Africe. Patří Německu a jest sídlem katolického biskupa (nyní jm. Vogta), od něhož toto vypravování pochází.

²⁾ Ostrov a město.

³⁾ Mohamedáni tak nazývají Boha.

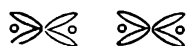
⁴⁾ Zástupce německé říše.

Hle, toť odpověď na otázku svrchu učiněnou!

Stejně jasnou odpověď na touž otázku mi dává fotografie, kterou kdysi jistý missionář vložil do psaní mi zaslánoho. Jsou na ní vyobrazení málomocní, jimž missionář rány omývá a jich ošetřuje! — — —

Co asi říkali děti a podobní ubožáci, když je missionáři z rozkazu revolucionářů musili opustit?

Půjdou snad nyní ti, kdož je vyhnali na místo vypuzených, nejen do chrámu, nýbrž i do škol, k málomocným a budou pomáhati nevinně jatým z otroctví? — —

Mluvící špaček.

Mistr Kapounek vyučil několik chlapců obuvnictví a dával si s nimi práci. Mnohdy je napomínal a často říkal „Bude-li pak z tebe něco, lumpe?“ Jindy opakoval: „Já tě naučím, já ti povím“ a podobně.

Nad stolem visel v kleci špaček, který slova mistrova opakoval a dobře se v nich vycvičil, že někdy mluvil místo Kapounka: „Lumpe! — Já tě naučím.“

Chlapcům to působilo veselost.

Ale kdysi zůstala klec otevřena, a špaček zatoužil po svobodě. Uletěl.

Na louce ptáčník měl nalíčeno na ptáky. Dlouho se uhýbali jeho lečkám, až se chytil špaček. Ptáčník se hnál po něm.

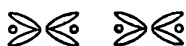
„Také dobrý,“ radoval se.

„Ty lumpe, bude-li pak z tebe něco?“ bylo slyšeti od vějiček. Ptáčník se zarazil. Kdo mu nadává? Kdo to mluví?

„Já tě naučím, já ti povím — lumpe,“ bylo dále slyšeti.

Ptáčník se lekl, dostal strach, že snad to mluví strážník, i dal se na útěk do lesa. Zatím přišli učedníci Kapounkovi a vysvobodili špačka, kterého delší dobu hledali.

Alois Dostál.

Sněženka.

Sněženka byla dívka milá,
macechu měla ale zlou,
Sněženka pastorkyní byla,
macecha ale královnou.

A král byl starý, moji zlatí,
a jako list se stále třás' —
královně nemoh' odolati,
poslouchat musil, prosím vás !

A tak se nedivte, že v říši
šlo všecko trochu nazpátek,
a královna že pastorkyni
vyhnala kdysi ze vrátek !

No, Sněženka šla v hořkém pláči,
šla, kam ji vedla nebesa,
a nevěděla si, že se stačí
cestička zvolna do lesa.

Tam zůstávalo sedm skřítků,
a měli pěkný domeček ;
ti pohostinství dali dítku —
vždyť byl to taký drobeček.

A Sněženka tam u nich dlela,
tak něžná a tak spanilá ;
královna o tom nevěděla —
(no, ta by byla zuřila !)

Však to vám musím říci právě,
kouzelné měla zrcadlo,
a to jí pravdu řeklo hravě,
kdy královně to napadlo.

„Kdo nejkrásnější?“ kdys se ptala
a zrcadlo jí ve mžitku
zjevilo, co se nenadála :
„Sněženka v lese u skřítků !“

A královna, jak by jí dýku
do srdce vrazil, zbled a hned,
do lesa pustila se v mžiku
v úsměvu tajíc zášť a jed.

Jabličko krásné dívce dala
však jedovaté žena ta :
Sněže ka jak ho ochutnala,
hned klesla jako podřata.

A královna se smála tomu
a pospíchala z lesa ven ;
však skřítkové když přišli domů,
plakali v tento smutný den.

A nad Sněženkou mrtvou stáli
bez rady v duších truchlivých,
pak v rakev ze skla dívku dali
a na stráži stál jeden z nich.

Den za dnem tiše, smutně míjel
a my je čítat nebudem' — —
princ ze sousední říše přijel
v ten les snad sveden osudem !

Sněženko uzřel v rakvi sklenné,
hned srdce jeho pojal žal
a prosil skřítky zarmoucené,
že by si rád ji s sebou vzal.

Vedli se ovšem dlouhé řeči,
však na konec ji dali přec,
a nosičové na své pleci
ji nesli jako s ptáčkem klec.

Však nedošli s ní ani míli,
tu o kořen s ní klopýtli,
a div že rakev nepustili,
jen tak tak že ji zachytli.

Tu kousek jab'ka, který snědla,
Sněžence vypad' z úst a s ním
zmizelo kouzlo ; hned se zvedla
a princ byl všecek blaženým ..

Pak byla svatba, jak to bývá,
a vedli život přesladký ;
zhynula královna též mstivá —
a to je konec pohádky.

J. Milota.

HÁDANKY A REBUSY

1. Koníček.

	dné	zí:	le	hra	
snad	ze	za	žá	vzcbá	ná,
ve,	je	ne	do	to	a
Po	že	se	hřbi	co	K.
tam	to	řád	Hřbi	jou,	ve,
je	na.	hra	be	Sup	do
dník	ko	se	há	dra	se
me	za	ta	bo	te	zí.
	hlu	za	há	jou	

2. Hádanky.

a)

Se slabik; An, al, ba, dra, ha, já, ka. ká, lá, lí, ma, na, no, pa, o, rá, va sestavte devět slov, která čtena s hora dolů dají jméno slavného básníka českého, Význam slov : 1. Ostrov, 2. jméno ženské, 3. část lidského těla, 4. nápoj, 5. řeka rakouská, 6. strom listnatý, 7. ssavec dvoupaznehtní, 8, pták mořský, 9. řeka v Uhrách.

b)

S „á“ chutná dobře na chlebě, s „í“ město jest i vesnice, s „e“ při jízdě jest k potřebě.

3. Roháček.

(Sup Karel.)

a	a	c	c	ď	e
e	í	m	m	n	
n	r	r	u		
u	ů	v			
v	z				
z					

V našich krajinách je jich málo.

Patří k Slovanům.

? ?

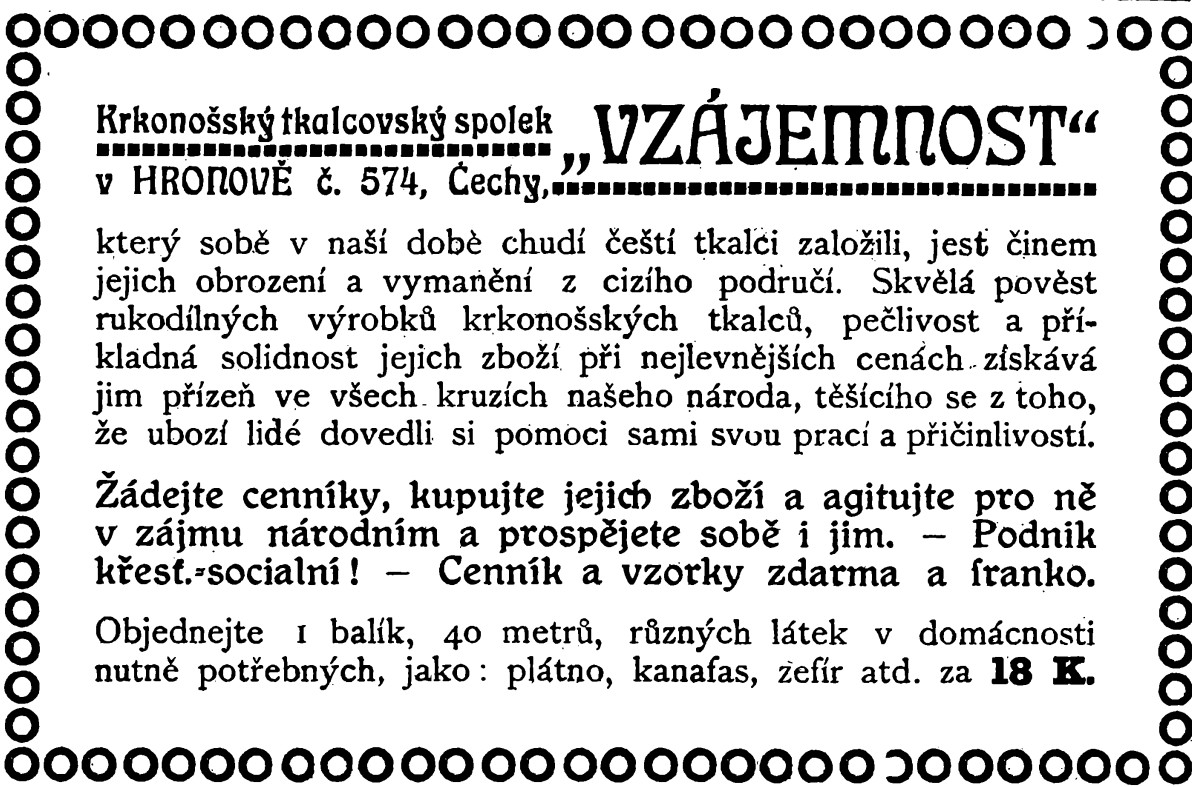
Rolník potřebuje.

Jméno souhlásky.

Souhláska.

V Hořicích Vláda Vymetal*. — V Hostivaři: Kar. Arnoštova, Hel. Rysova. — V Hoštýně: Jos. Verner, Krist. Jarmarova. — V Hunčovicích: Mar. Horčíčková. — V Husovicích: Ferd. Nesrovnal. — V Chválkovicích: Herm. Spáčilova. — V Chrlicích Ant. Němec, Vojt. Hunkes (Dík! Podobně!), Am. Černá, Mar. Šikova*. — V Chromči Al. Matura. — V Chrudimi Zd. Linhart. — V Ickovicích: Jan Kotápiš*. — V Ivančicích Kar. Kabelak, Mar. Smejkalova. — V Ivanovicích: Vojt. Hercdek. — V Ivaní Fr. Přehlina, Ferd. Nakládal, Frant. Novák. — V Jablůňanech Jos. Ocetek. — V Jaroměřicích Jar. Kočár, Václ. Chroumel, Mar. Heinigova*. — V Jedovnicích: Mar. Julínková. — V Jesenicích: Jos. Hrotka. — V Jiřkovících: Hedv. Koudelkova, Ludm. Hudečková. — V Karl. Huti: Mar. Kořínkova. — V Klimkovicích Marta Urbaníková. — V Knížově Anežka Vondráčková, Anna Zachova, Mar. Říthova, Frant. Pekař. — V Kochánově Leop. Mikyska*, Anežka Dočekalova. — V Kojeticích: Al. Drcbný. — V Komíně Mař. Zhánělova*. — V Konici Růž. Slavičková, Mar. Poláková. — V Kostelci An. Kaštýlova. — V Kovářově Jul. Sedláková. — V Kraděroběch Jos. Janík. — V Král. Dvoře Zd. Jelínek. — V Kroměříži: Mar. Mikšíkova, Klem. Mikšíkova, Kar. Sup (Diky! podobně!), Al. B. Slavík, Viktor Karlík, Jos. Štěpka, Jan Vrána, F. Holíš*, Vít. — V Král. Poli: Frant. Skořepa, Mojmír Smekal, Jar. Brada, Albín Iglo*. — V Kutné Hoře: Mar. Kadlecova, Mar. Obstova. — V Kvasejovicích: Stan. Hell, Mar. Hrdinkova, Anna Knapova, Bož. Zoulova. — V Kvasicích: Jar. Kotásek. — V Lhotě Volavé: Mar. Patočková. — V Licomělicích Jos. Levinský ml. — V Liptáli Sirotčinec. — V Líšni Heřman Bodlák, Mar. Bodlákova, Jos. a Frant. Peškovi. — V Litovli: Milada Fidlerova. — V Lounině: Žofie Orlická. — V Malíně Ferd. Pleskač. — V Maloměřicích: Frant. Řezáč, Leopold Hauser, Jan Farmačka. — V Mělčanech Frant. Vérostova, Frant. Šimberova, Mar. Ptáčková, Anna Zoufalá. — V Městicích Mar. Matějčková. — V Mezicích Anna Majtnarova. — V Miletíně Jos. Heligr. — V Mnich. Hradišti Jos. Mrňavý*. — V Mochtíně Jar. Babkova. — V Mysliboři Frant. Skoumal, Ant. Novák. — V Napajedlích Terezie Kohnova, Bož. Lepařova, Jos. Neoral, Jos. Vadas, Lida Uhlřova, B. Krátký, Jar. Marcaník, Kr. Brzobohatý, Ant. Klablena. — V Nárámči: Bož. Šoukalova. — V Nedvědicích C. Švábenský. — V Netolicích Růž. Žáčková. — V Nevcehli: Marie Štamberova* (Dík! podobně!). — V Něm. Prusích Kar. Krátký. — V Nikolčicích Jos. Bílkova. — V Nudvojovicích: Ludm. Tcmášova. — V Nuslích Mar. Müllerova. — V Olomouci: Kar. Leibner, Vl. Středova, Kar. Kundrát, Emil Vaca, Jan Klisz, Frant. Hlavica, Ludm. Vlčková, Leop. Cink, Jos. Kartarik, Rajmund Konečný, And. Divinova, Hel. Holečková*, Bož. Ličmanova, Boh. Tomášek, Jos. Hladík, Jos. Bartušek. — V Opatovicích Mat. Urbánek. — V Opavě Kat. Maskova, Ant. Dytrych. — V Ostrově Frant. Kučera. — V Otrokovicích Bož. Valouchova. — V Paskově Kar. Husar. — V Pelhřimově Jos. Stejskal, Jiří Peiskar*, Fr. Pikal, Václ. Torner. — V Plzni Jan Dohnálek. — V Počátkách Jar. Třebický. — V Polance: Jos. Hyžák, Jos. Mikúšek, Jos. Zrník, Al. Hyžákova, M. Pavlíkova, F. Juřicova, And. a Vítka Novotných, Mark. Preisova, Frant. Žákova, J. Žák. — V Polehradicích: Zd. Omasta. — V Poličce Jar. Turkova. — V Práčích: V. Svoboda. — V Praze: Anna Moravcova, M. Seifrtova, Mař. Benešova (Dík! podobně! Za minulý dopis děkuji! V květnu!). — V Prachaticích Anna Hlávková. — V Pratici: Jan Kaňa. — V Prostř. Čeladné Kar. Štefek. — V Předměřicích: Věk. Valtova. — V Předždírnici Jan Stránský*. — V Přemyslovicích An. Skládalova, Vinc. Kučera, Frant. Pcpelka, Al. Kozílek, Em. Smékalova, Jan Smékal. — V Přerově Mar. Lekerova. — V Příkazích Jcs. Květcň. — V Přívoze B. Poláček. — V Pustějově Alb. Tcbolova. — V Pustiměři Jcs. Drbal, Kar. Trnavský, Dom. Zbořil. — V Pyšelu Leop. Moravec. — V Rajhradě Kar. Ungr. — V Rohozné Jos. Válek*. — V Rudslavicích Fr. Závrbská, Frant. Konečná, Vil. Nováková. — V Rýmicích: Frant. Olšina. — V Řičanech: Tomáš Kvarda*, Anna Kvardova. — V Sedlci Jenda a Máňa Grünerovi (To muselo býti hezké! Já nic! Srd. pozdrav!), Mař. Duškova, Jeníček Šeflů, Gust. Šrámek, Pepinka Holubovská, Jar. Šimkova s Pepou. — V Sedlici Václav Pancer. — V Slatině: Frant. Hula. — V Slavkově: Frant. Kilian. — V Sloupě Al. Koupý, Vojt. Vaňous, Kar. Kašpárek. — V Starči: An. Honsova. — V Staré Vsi: Jos. Zanáška, Jos. Šenk, Boh. Pcpela, Jcs. Vybyral. — V Syrovicích: Ter. Štastná*, Anast. Pelouškova. — V Šaraticích Mar. Holoubkova.

— Ve Šlapanicích: Jos. Sadílek, Petr Páral, Pavel Podsedník. — Ve Štramberku: Jan a Jos. Petrášovi. — V Telčích: M. Hochova. — V Telnici: Mar. Bartáková, Jos. Drápal, J. Chudáček. — V Tišnově: Tcm. Hejl. — V Tlumačově: Šebest. Šafařík, František Ryšavík. — V Topolně: Stanisl. Hrdina. — V Troubsku: Jos. Dejl, Jan Doležal, Václ. Konečný, Cecilie Matějčva, Tcm. Matěja, Ant. Otoupalík, Ant. Prokeš, Jan Putna, Frant. Vykucal. — V Tršicích: An. Hanusova. — V Třebíči: Jos. Vávra, Václ. Menčík, Mich. Melcurova, Frant. Švábeníkova*, Al. Drštičkova, Emma Nečesaná. — V Třeboni: Klára Držmířkova, Lid. Pospíšilova, Bož. Stejskalova, Anna Širíšťová, Albertina Valentčva. (Dík! podobně!) — V Tuřanech: Mar. Krejčova, Frant. Šenkýř, An. Šmehlíkova. — V Uhřicích: Frant. Krtil. — V Újezdě: Jan Viktorin, Josef Bišek*, Václ. Rozkydal, Vojt. Kalvoda, Tob. Roblík, Jan Muric. — Ve Vel. Bystřici: Lad. Hořínek. — Ve Vel. Meziříčí: Ed. Kvasnička. — Ve Vel. Němčicích: Vlad. Stelzer, Kar. Broskva, Stan. Urbanec. — Ve Vel. Pavlovicích: Ma. Bálkova, Frant. Sedova, Frant. Horáček, Frant. Nesvadba, Mar. Zajícova, Ter. T76 hankova, Mar. Horáčkova, Pavel Švasta, And. Švarná, Mar. Destcupilčva, Frant. Havlíkova. — Ve Vítkovicích: A. Bradova, Alžb. Kaupčva, Lud. Peckova, Frant. Kuděláskova, Anna Charvátova, An. Zavřelova. — Ve Vitonicích: Met. Novák, Lad. Novák, Jos. Zámorský, Jiljí Zaorálek. — Ve Volšovicích: Mar. Poislova. — Ve Vomicích: Jul. Škarvada, Jos. Raušer, Ant. Doležal, Klem. Rejda, Petr Dryml. — Ve Vostopovicích: Lud. Bartoňek, Jos. Doležal, Jan Kroupa*, Jan Kroupa (č. 88), Jos. Pištělák, Frant. Rczmarin. — Ve Vranovicích: Lad. Mička, Jos. Švejnoha. — Ve Vyčapech: An. Trcjárcva. — Ve Vyškově: Mař. Greplova, Mar. Pařilova*. — V Záběze: Kar. Rabenseifner. — V Zad. Zhorci: Frant. Blažek. — V Zálší: Jan Kunt, Mar. Válcva, Mar. Šubrtčva, Bož. Líkařova, Václ. Hruška, Mar. Hubená*, Mar. Hruškčva, Frant. Ncrza, Jan Chlaň, Frant. Špatný, Frant. Hrad, Jos. Nováček, K. Suchan, Frant. Mráz, Jan Líkař, Frant. Chochol, Mar. Tláskova, Růž. Nováčkova, Kar. Varěk, Mar. Líkařčva, Mar. Rysova, Vlad. Janžura. — Ve Zbejšově: And. Růžčva, Anna Jakččva, Aug. Baštářova, Mar. Kozlova, Ant. Horák, Anna Pavlíčkčva, Jan Nekůža. — Ve Zborovicích: Frant. Vránova. — Ve Zbraslavi: Ant. Křivánek, Jan Kaláb, Jos. Macholán. — Ve Zdounkách: Jos. Maňásek, Jar. Žinger. — Ve Zlíně: Leop. Vrzalík*, Otokar Krajča, Jan Bařa, Jindř. Blažek. — Ve Zlobicích: Ant. Sjezáček. — V Žampachu: Vinc. Moravec. — V Želeticích: Frant. Průša.

Krkonošský tkalcovský spolek „VZÁJEMNOST“

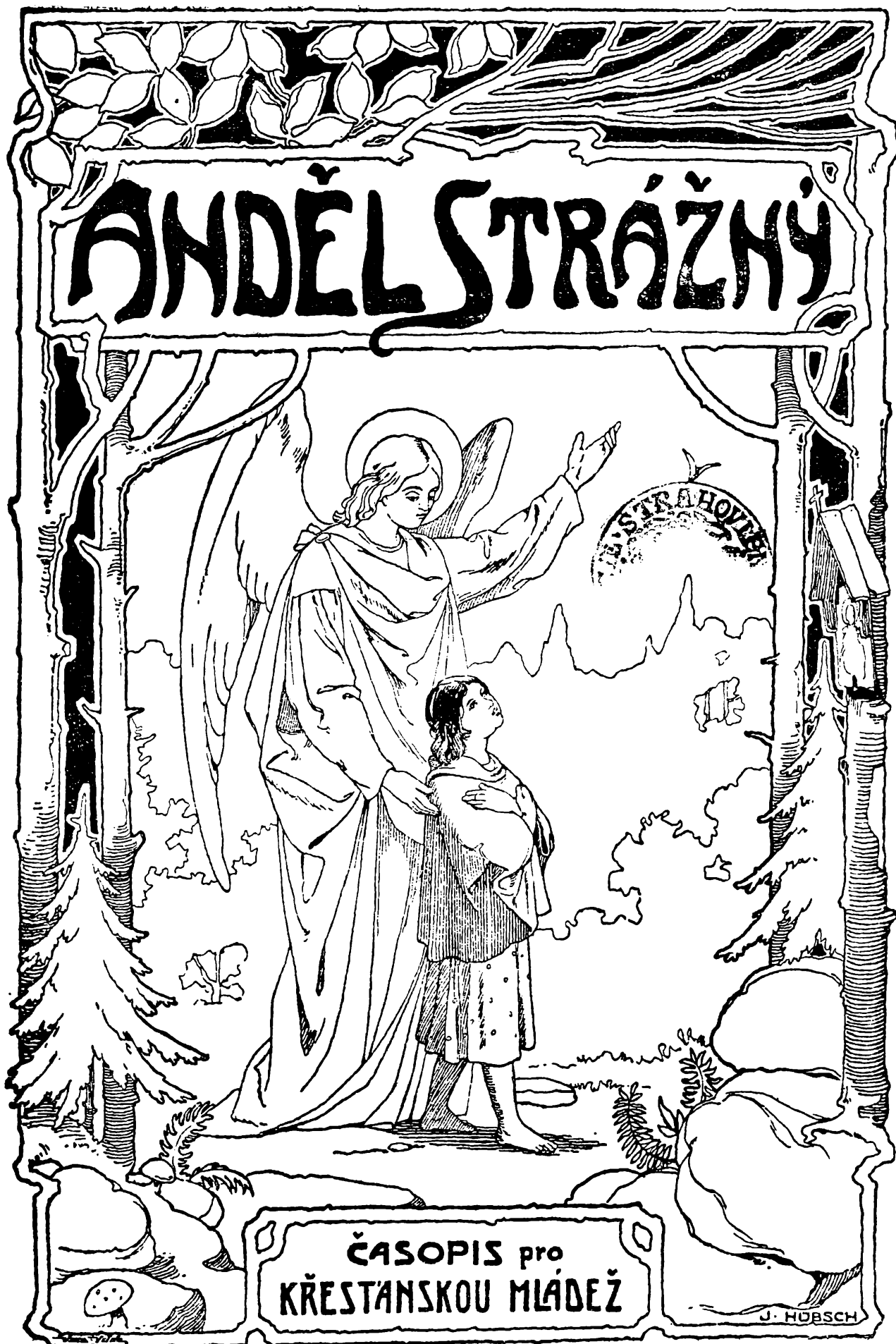
 v HRONOVĚ č. 574, Čechy,

který sobě v naší době chudí čeští tkalci založili, jest činem jejich obrození a vymanění z cizího područí. Skvělá pověst rukodílných výrobků krkonošských tkalců, pečlivost a příkladná solidnost jejich zboží při nejlevnějších cenách získává jim přízeň ve všech kruzích našeho národa, těšícího se z toho, že ubozí lidé dovedli si pomoci sami svou prací a přičinlivostí.

Žádejte cenníky, kupujte jejich zboží a agitujte pro ně v zájmu národním a prospějete sobě i jim. — Podnik křesť.-socialní! — Cenník a vzorky zdarma a franko.

Objednejte i balík, 40 metrů, různých látek v domácnosti nutně potřebných, jako: plátno, kanafas, zefír atd. za **18 K.**

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS pro
KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ

J. HÜBSCH

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně

Rakousko-Uhersko 1 K 60 h, Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.,

Italie 2 liry, Francie 2 franky, Amerika 40 c.

Vychází měsíčně jednou, vyjma červenec a srpen.

Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 6. a 7. zaslali.

V Bučovicích Jos. Baňochova, Mil. Koleckářova, Emilie Válkova, Marie Zouharova, Vil. Pokorná, Vlad. Otisk. — V Hartmanicích Jan Polák, Marie Tourkova*, A. Dvořáková, Al. Dostál, Jos. Mařík. — V Hor. Čeladné A. Dornák, Al. Trčka, Cyr. Tkač* — V Hor. Kounicích: Ant. Kudera; — V Chrlcích Vojt. Hunkes. — V Ivani Frant. Novák. — V Jiřikovcích Alois Daněk, Ant. Daňkova, Anna Dvořáková, Ludm. Hudečková. — V Kostelci An. Kaštýlova. — V Kraderobech Jan Nečas*. — V Kralicích Anna Špačkova. — V Král. Poli: Jan Pospíšil. — V Kroměříži Klem. a Marie Míkšikovy, R. Augustin. — V Kvasicích: Jar. Kotásek. — V Lhotě Volavé Marie Patočková. — V Maloměřicích Jos. Veleba*, Frant. Řezáč. — V Miletíně: Jos. Heligr. — V Myslibořicích: Ant. Novák, Frant. Skoumal. — V Nákle Vojt. Směták*. — V Novosadech Frant. Hlavica. — V Olomouci: Emil Vaca, Jan Klisz, Kar. Suchý, Emil Václavek. — V Opavě Ant. Dytrych. — V Poličce Kristina Smejkalova*. — V Přísnoticích Jos. Měřinský. — V Pustějově Alb. Tobolova. — V Rajhradě: Karel Ungr. — V Starci An. Honsova. — V Suché Lozi Klem. Bujáček, Jos. Beníček, Jan Hranec*. — V Svaté Hoře Anička Forstova. — V Tabarkách: Ir. Kocholatá. — V Telnici Mar. Bartáková. — V Tištině: Ant. Prokop. — V Třeboni Klára Držmíškova, Lid. Pospíšilova, Božena Stejskalova*, Anička Šiříštova, Berta Nováková, Pepa Šneidrová, Albert. Valentova (Pozdrav!) — V Tuřanech Rud. Vymazal. Frant. Šenkýř. — V Újezdě: Jos. Šustek, Jan Červenka*, Jan Lekeš, Jos. Bišek. — V Vel. Dřevíči Ant. Lindr. — V Vel. Němčicích Vlad. Stelzer. — V Vítkovicích: A. Zavřelova, A. Charvátova. — V Vomích Dal. Doležal*. — V Vranovicích Jos. Švejnoha. — V Zálší Václ. Hruška, Bož. Líkařova, M. Šubrtova, Jan Kunt, Růž. Nováčková, Frant. Nouza, Fr. Chochol*, Kar. Suchan, Frant. Špatný, Mar. Tláškova, Jan Fík, Jan Líkař, Jan Chlaň, Frant. Mřáz, Mar. Hruškova*, Frant. Nouza. — V Závěšicích Jos. Havrlant, Frant. Raška. — V Želči Ir. Němečková. — V Židlochovicích Rud. Polster*.

V Archlebově Ignác Strmiska. — V Bernaticích Ludm. Glogarova. — V Berouně: Zd. Jarchovská. — V Brně: Frant. Šibor, Kar. a Eva z Czesaných. — V Bučovicích: Vlad. Otisk, Jar. Linhart. — V Bukovsku Frant. Fišer. — V Čeladné: Al. Trčka, Bož. Nevesova. — V Dol. Bukovsku: Jan Holšán. — V Hartmanicích: Jan Polák, Jos. Mařík, Anna Dvořáková, Alois Dostál, Mar. Tourkova. — V Holešově: Frant. Šráček. — V Hor. Čeladné: Al. Dornák*, Frant. Malina, Jos. Tkač, Cyr. Tkač, Ign. Strnadel. — V Hořicích: Vl. Vymetal. — V Chrlcích: Ant. Němec, Vojt. Hunkes (Dík! podobně!). — V Ickovicích: Jos. Ocetek. — V Jaroměřicích: Jar. Kočár. — V Jiřikovcích: Ludm. Hudečková, Hedv. Koudelkova, Lad. Brzobohatý*, Ant. Daňkova, Anna Dvořáková, Al. Daněk. — V Král. Poli Jar. Brada*. — V Kroměříži Josef Štěpka, Jan Vrána, Vend. Svoboda, Kar. Šup (Šrd. pozdrav!). — V Kuželové Jar. Pác. — V Kvasějovicích Stan. Hell, Anna Knappova, Mar. Hrdinkova. — V Kvasicích: Jar. Kotásek*. — V Letonicích: Ludv. Jandl. — V Lhotě Volavé: Mar. Patočková. — V Litovli: Mil. Fiedlerova. — V Měšticích: Mar. Matějčková. — V Miletíně: Jos. Heligr. — V Mysliboři Ant. Novák, Fr. Skoumal. — V Nákle: Frant. Vodička*. — V Napajedlích: Mar. Kumpoštova, Josef Vadas, Nepodepsaný. — V Nikolčicích: Al. Nečas, Josefa Bílkova, Al. Jelínkova.

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 8

« DUBEN. — 1911. »

Petrklíče.

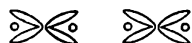
Petrklíče, petrklíče
na palouce rozkvétají,
klíčky Petra apoštola —
zemi Jaru otvírají.

Petrklíče, petrklíče
pozdravem jsou Vesny ladné,
rozkvétají do zlatova,
kam polibek slunka padne.

Petrklíče, petrklíče,
kvítka vonná, něžná, zlatá,
jak se hrstkou vašich květů
rozveselí dům i chata.

Petrklíče, petrklíče,
počnete-li z jara kvésti,
víme, že k nám táhne jaro,
s Jarem Zdraví, Šmích a Štěstí...*

L. Grossmannová-Brodská.

V podezření.

Podává Josef Brožek.

Pan rada Dlouhý v Praze měl jediného asi jedenáctiletého synka Jarouše, který skutečně byl pýchou rodičů. Tichý, skromný, rodičů na slovo poslušný, a také ze školy přinášel samé dobré známky.

U radových stravoval se i bydlel professor Potůček, bratr paní radové, Jaroušův strýček. I on měl svého synovce rád, a poněvadž byl majetný a měl i slušné příjmy, často Jarouše nějakým dárkem překvapil, ano i dárky peněžitými jej obmýšlel. Jarouš ovšem byl by pro strýčka šel do ohně, a často odmítal, když strýčkovi měl někam doběhnouti a tento mu hned od cesty platil.

„Jen si vezmi, Jarouši, dávám ti to rád, a můžeš si peníze ukládati, chceš-li, a někdy si koupiti nějakého pěkného kanárka, když máš tak ptáčky rád.“

„To si strýčku nekoupím,“ odvětil Jaroslav.

„A proč?“ divil se strýček.

„Mám rád ptáčky, ale ve volné přírodě. Míti ptáčka uzavřeného v kleci, nic by mne netěšilo. Víím, že by mu zde bylo nevolno, a že kdybych jej sebe raději měl, krmil a opatroval, přece by ten ptáček tesknil, toužil po svobodě. Kdybych mohl, všechny klece bych zotvíral a ptáčky na svobodu pustil.“

„Jsi hodný hoch,“ poklepal mu strýček na rameno, „dávám ti zcela za pravdu. Víím, že mnozí lidé mají též ptactvo rádi, z lásky třeba jen chovají je v kleci, ale přece souhlasím s tebou, že ten ptáček byl by každému vděčnějším, kdyby jej pustil na svobodu. Dobře máš tedy. Nekupuj si ptáčka, ale přece si peníze podrž. Počkej, přinesu ti tedy něco jiného,“ slíbil strýček.

A skutečně druhého dne, když přišel z university, přinesl Jaroušovi pěknou pokladničku a hned mu do ní několik níkláčků vložil. „Zde tedy máš. Sem si skládej, a až budeš potřebovat něco, kup si.“

Jarouš strýčkovi poděkoval, a s dárkem se běžel rodičům pochlubiti.

„Hleď, ať ji brzo naplníš,“ řekl otec, prohlížeje pokladničku. „Nikdo ti z ní nebude peněz bráti, a můžeš si s nimi dělati, co chceš. Ale špatného nic kupovati nesmíš, a také ke špatnému účelu jich nesmíš užívat.“

„Však nebudu,“ slíbil hoch, a od té doby, ať dostal od strýčka, rodičů nebo od kohokoliv nějaký peníz, šup! s ním do pokladničky. To bylo na jaře, a Jarouš ukládaje po celé léto pilně do pokladničky, těšil se, že ji do příštího jara bude míti plnou.

Přišla zima. Jarouš často v zimě vycházel ven na kluziště, někdy vyšel i bez bruslí, sám, někdy i s rodiči, ale to bylo málo kdy.

Zapomněl na pokladničku, aspoň se nechlubil jak úspor přibývá a rodiče se ho také po tom netázali. Věděli, že se pochlubí pojednou sám, ale teď nemá kdy. Den jest krátký, na večer téměř přijde ze školy, pospíchá ven, večer vypracuje nějaký úkol a potom rád se uloží do postele.

Až někde po vánocích přišlo náhodou paní radové sáhnouti na Jaroušovu pokladničku. Vzala ji do ruky, zatřepala, ale zdálo se jí, že v ní zvoní jen několik kousků peněz. Pověděla to panu radovi „Kam pak dává ten náš chlapec peníze?“ ptala se. „Přece říkal ještě na podzim, že bude míti pokladničku brzo plnou, a zatím ji má skorem prázdnou.“

Pan rada ohmatal pokladničku. „Snad si vyměnil drobné peníze za desetikorunu,“ mínil.

„Ale kde by tak učinil?“ ptala se paní.

„Třeba u strýčka,“ soudil otec a vešel do pokoje k panu profesorovi, aby se ho zeptal.

Pan profesor však ničeho nevěděl. „Dávám mu jako obyčejně peníze, ale drobných mi nepřinesl,“ povídal. „A proč se tážeš?“ zeptal se švagra.

„Zdá se nám, že má pokladničku prázdnou.“

„Nestrachujte se, Jarouš peněz zbytečně neutratil,“ jistil pan profesor.

„Kdož ví. I ten nejhodnější se zkaží. Necháváme ho bez dozoru, důvěřujeme mu příliš — velice by mne to mrzelo, zvláště kdyby prováděl nějaké špatnosti.“

„Snad to nebude tak zlé; třeba si někde jinde peníze vyměnil.“

„Přesvědčím se,“ řekl pan rada, šel a pokladničku otevřel. Všichni se ulekli. Jarouš tam neměl zlaté desetikoruny, nýbrž pouze několik desetihaléřů, ani tolik ne, co jich pouze od otce dostal.

„Počkej, chlapče, až přijdeš,“ zlobil se otec. „A již jej samotného ven nepustím.“

„Neukvapuj se, švagře,“ mírnil pana radu pan professor. „Bude lépe, když si dáš na hocha pozor, budeš jej sledovati a při činu jej přistihneš. Jest již jisto, že někam peníze dává, a bylo by ho škoda, kdyby se snad pokazil.“

„Aby tak někde stranou mlsal, nebo — nedej Bože — jako jiní uličníci kouřil,“ lekala se paní radová.

„Snad si děláme zbytečné starosti,“ mínil pan professor. „Neříkejte dnes ničeho a já zítra Jarouše budu stopovati.“

Na tom zůstalo.

Jarouš přiběhl na večer vesele domů, a nepozoroval ani, že rodiče i strýček jsou poněkud zamkljší. Povečeřel, vypracoval školní úkol a pomodliv se, klidně odešel na lože.

Druhý den po škole šel pan professor za Jaroušem. Šel hezky povzdálečí, ale s očí ho nepustil. Jarouš se za sebou neohlížel, a strýček se nemálo podivil, vida jej vcházeti do — semenářského krámu. „Jaké by zde mlsy kupoval?“ tanulo mu na mysli. Jarouš po chvíli vyšel, drže v rukou menší kornoutek a spěchal dále k Vínohradským sadům.

Strýček za ním. Na volném prostranství se Jarouš zastavil a pan professor, ukryt za silnější strom, jej pozoroval. Sotva se Jarouš postavil, jako když se mračno sežene. Se všech stran slétali se k němu ptáci, strnadi, sýkorky, vrabci, ba i několik holubů. Jarouš otevřel kornout a z něho něco vyhazoval.

K překvapenému panu professoru kdosi od zadu tiše přistoupil.

„Zajímá vás ta podívaná?“ oslovil cizí pán pana professora. „Zvláštní to chlapec. Téměř každého dne sem dochází a krmí ptactvo. Musí to býti dobrý hoch,“ vykládal cizí pán. „A hleďte, dva holubi mu sedí na ramenou.“

Pan professor nepověděl, z jaké příčiny je zde, ale nad jednáním chlapcovým div jej slzy nepolily. Zbytečně jej tedy podezřívával také. „Hodný hoch,“ řekl k cizímu pánu, a dav pozdrav, hleděl odejít, pokud by ho Jarouš nepozoroval.

Přišel domů dříve než Jarouš, a rozumí se, že byl hned obléhán otázkami, co vyzoroval. Dlouho nechtěl říci: „Bylo by lépe, kdybyste se sami přesvědčili,“ řekl.

„Tedy jsme se nemýlili a v chlapci se klamali,“ bědovala paní radová.

„Jen se tak, sestro, nelekej,“ chlácholil ji pan professor, „kdybys to viděla, byla bys pohnuta jako já.“

„Tedy nekouří?“

„Ale kde — krmí ptáky,“ usmál se pan professor a vysvětloval, čeho byl svědkem a co slyšel. „Jako kamarád je s těmi ptáky, věru, stálo by za to, abyste jako já nepozorovaně se přesvědčili.“

„To není potřebí, věříme ti,“ jsouce potěšeni řekli oba rodiče.

„Až přijde, zeptejte se, co dělá s penězi,“ radil pan professor. Skutečně, když Jarouš přišel, zeptal se jej otec, zdaž bude jednou mít pokladničku plnou.

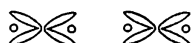
Jarouš se zarazil, začervenál a dal se do pláče. „Tatínku, prosím vás, odpusťte mi, ale já to bez vašeho svolení skoro utratil.“

„A co jsi s tím dělal?“ ptal se otec na oko přísně.

„Bylo mi líto ptáčků, kteří nemají v zimě co zobati, kupoval jsem semeno a krmil je v sadech.“

„Jsi hodný, že nezapíráš. Strýček tě viděl. Byly peníze tvé, mohl jsi s nimi dle své vůle naložit a bylo by mně mrzelo, kdybys je naložil na nějakou špatnost. Odpouštím ti.“

Jarouš poděkoval a druhý den šli všichni na Vinohrady a přesvědčili se o přítulnosti ptáčat k Jaroušovi. Hoř měl radost a činil při tom dobrý skutek a rodiče zase měli radost ze synka, který jevil tolik citu a přáli si, aby vždy tak útlocitným zůstal.

Jako holubička bílá.

Jako holubička bílá
vedle holoubka
sedí vedle jiných
naše chaloupka.

Jako holubička čistá
svítí bělostí;
podívám se na ni,
výsknu radostí.

Jako její holoubátka,
jen se sešeří,
sběhnem se jí pod perutě,
skryjem pod peří.

R. Váňovský.

Román lidského života.

Příběh života skoro neuvěřitelný a přece pravdivý. Dokončen byl dne 24. ledna 1911. A právě že jest tak zajímavý jako jímavý, vytrhl jsem ho ze sloupců denních zpráv a podávám ti ho, mladistvý čtenáři. Pro příští svůj život nalezněš v něm mnoho.

V Holešovicích našli roku 1866 starého Krejzu mrtvého. Byla doba cholery po Prušácích a nebylo divu, že lidé hromadně umírali. Vedle otce ležel 5letý jeho synek Josef v opuštěném bytě a příšedší komise uznala, že hoch je také mrtev. V rodině Krejzových byla hrozná chudoba, a proto objednána rakev, do níž položení syn s otcem, aby do západu slunce byli 6 stop pod zemí. Jen zvláštní náhodou stalo se, že rakev nebyla zavřena. Přišel totiž kterýs příbuzný, aby oba nebožtíky spatřil naposledy a s nimi se rozžehnal, a ten zdvihnuv dítě u nohou otcových spočívající, aby je poceloval — shledal ke svému hroznému úžasu, že dítě slabě dýše. Patrně nahodilým pozdvihnutím probudil se život ve zdánlivě mrtvém děcku. Nastal poplach, zavedeno u děcka umělé dýchání a dítě oživilo plně — vráceno bylo životu. Tatík byl pochován; dítě prochodilo školy, protlouklo se o hladu, bídě a nouzi reálkou. Mladý student o kávě — již v rodinách říká se brynda — prodělal děsný život. Zůstával v úzké, tmavé a studené komůrce, sotva to nejpotřebnější s těžkostí si opatřil. Při bídě hořící olejové lampičce, v níž vězel knůtek, vpíjel do sebe pro život potřebné i nepotřebné vědomosti. Mráz mnohdy pronikal mu kosti, bída zela ze všech koutů chudičké komůrky — ale mladý hoch, druhdy uměle do světa vyvolaný, se dřel se vzácnou odvahou dále. Chtěl býti živ, stůj v cestě, co stůj. A uhájil život, protloukl se jím. Skončil po dlouhých útrapách studia na reálce — ale pak, aby se uživil, ježto nedostal místa, podával v Pardubicích zedníkům na stavbě cihly. Tehdy o studentu-nádeníku zvěděl řed. Jahn, ten dopomohl mu k místu výpomocného učitele v Šachové a odtud k poště. Jednou již zemřelý a oživlý Josef Krejza stal se později poštovním oficiálem a dne již uvedeného v Pardubicích skončil jako vrchní poštovní oficiál, jakožto úředník svědomitý a poctivý a jako člověk vůbec muž vzorný.

Sebral **Zatty**.

Patero smyslů.

Na celní strážnici.

Na celní strážnici sešlo se jednoho zimního odpoledne několik starých přátel; většinou byli to kamarádi z vojny. Odbyvše si svá tři léta, jež odvykla je pravidelné práci, již dříve vykonávali, dali se do služeb státních a stali se tím, čím právě byli nyní. Tato společná služba ještě utvrdila jejich přátelství a semkla jejich tužby a zájmy ještě širší páskou.

Ale ačkoliv v této věci a jejich uniformě nebylo u nich žádného rozdílu, musíme přece podotknouti, že co se týče povahy a zvyků, nebylo druhů rozdílnějších, a tyto různosti přibývajícím stářím ještě v ostřejší hrany se vykrystalovaly. Starý Salakvarda, silně přihluchlý kanonýr — ovšem že dávno již vysloužilý — měl jedinou silnou vášeň: byla to láska k jeho jinak docela sprosté sádrové dýmce, z níž hulíval, až bylo ve strážnici „černo“ (zvláště když mu kamarádi vydatně pomáhali).

Soused jeho Závora byl zase velmi horlivým čtenářem novin (ovšem jen přísně úředních), a tam s obzvláštní zálibou nahlas předčítával politické zprávy příteli Salakvardovi, jenž aby lépe slyšel, nastavoval si k uchu dlaň, což ovšem nezabránilo mnohému nedorozumění. A tak vznikaly mezi oběma starými druhy nekonečné hádky, jež obyčejně ku všeobecné veselosti končivaly vyznáním starého Salakvardy, že se zas jednou „přeslechl“ nebo podotknutím pana Závory, že se „přehlédl“. Byl totiž velmi krátkozraký, a ani silná skla, kterých užíval, nezabránila, aby se při čtení nepřekoukl.

Neméně zajímavou osobou v této společnosti byl pan Karabáč, starý desátník, který byl horlivým přívržencem nyní již neodvratně vymírající sekty „šňupáků“. Jeho stříbrná tabatěrka, o níž tvrdil, že ji obdržel darem od kteréhosi generála jako zvláštní odměnu za hrdinství, o němž čím dále tím úžasnější věci uměl vypravovati, se mu stále blýskala a otáčela mezi prsty. Časem si s chutí šňupl a lupnul prsty, otřepáváje tabák.

Labužník docela jiného druhu byl jeho soudruh jménem Boubela, u něhož nos neměl nikdy žádného požitku, poněvadž všecko dával raději „pod nos“. Co kde po celém městě bylo dobrého k snědku, o tom zajisté nikdo lépe nevěděl než pan Boubela, jenž, jak se podobalo, po celý den na nic jiného nepřemýšlel, než na jídlo — aspoň o jiných věcech nemluvil. Věděl takřka na minutku, kdy budou vedle

u uzenáře vytahovati z udírny párky a obyčejně byl také první párek jeho kořistí!

Strážným duchem tohoto pětিলístku byl pan Hadinec, nejstarší, nejkliďnější a nejusedlejší člen této vzácné společnosti. Kdo ho znal, nedovedl si ho ani jinak představití než sedícího u kamen, k nimž nikdo nelnul takovou láskou jako on. Byl strážcem a udržovatelem ohně jako v Římě panny Vestálky, ač jinak se jim ovšem v ničem ani za mák nepodobal, nejméně pak bačkorami, kterých nikdy snad ani neodkládal. Říkali mu proto „Zmrzlík“, ale mohli říkati cokoliv, nic ho nepohnulo, aby vstal od kamen aneb zachmuřil svoji úsměvnou tvář, jež tím více zářila, čím lépe to v kamnech hořelo a praskalo.

Onoho zimního odpoledne, o němž jsme se na začátku zmínili, vyvinula se mezi členy pětিলístku zajímavá a poučná rozmluva: Boubela, jenž právě si pochutnal na čerstvém z udírny přineseném párečku, byl v dobré míře a pravil panu Karabáčovi

„Nechtěl bys nám vypravovati historii své tabatěrky?“

Karabáč, jenž si právě šňupl a hlučně sklapl víčko své slavné „pikoly“ (jak ji jmenoval), odvětil skromně

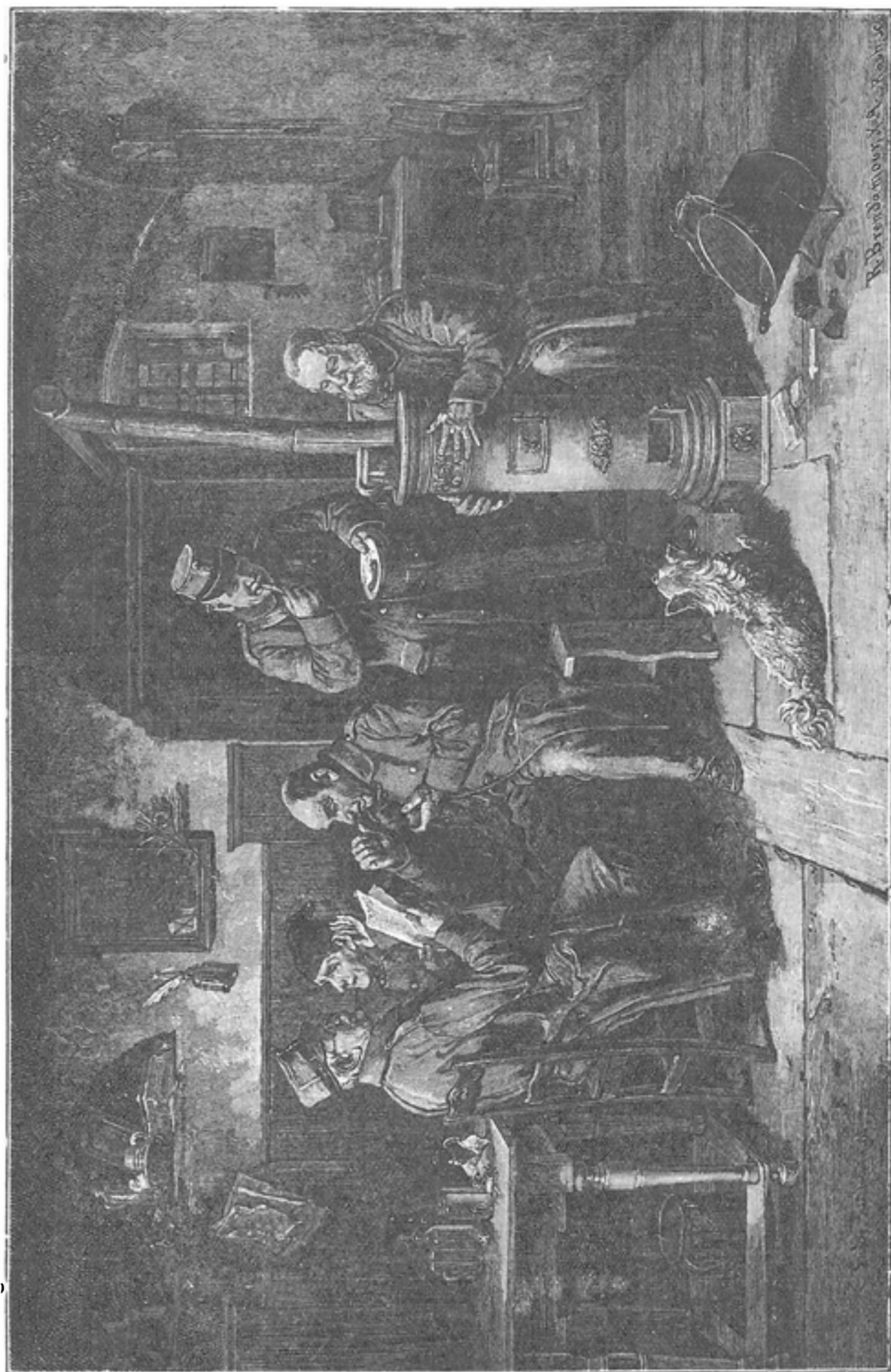
„Vždyť jste to už slyšeli!“

„I jen vypravuj!“ pobízeli ostatní.

„Bylo to v Lombardii, jak víte,“ začal Karabáč, „vedl nás slavný arcivévoda Albrecht. Bylo to v předvečer bitvy u Custozzy. Stál jsem na stráži nedaleko našeho ležení. Noc byla tmavá a úplně tichá. Po celodenních pochodech v parnu, jaké v těch krajinách panuje, cítil jsem únavu a ospalost, ale přece jsem se přemáhal, abych na stráži snad neusnul — neboť by mne to mohlo státí život. Tu pojednou slyším v dáli za kopcem jakési dunění. „Snad se blíží bouře“, napadlo mi; ale když to nepřestávalo, ba zřejmě se sesilovalo, přiložil jsem ucho k samé zemi — a už jsem věděl, kolik uhodilo dunění pocházelo od koní a těžkých vozů — patrně dělostřelci! V tom mi napadlo, že náš jenerál chtěl ještě před večerem obsaditi právě onen kopec. „Obsadí-li ho nepřátelé se svými děly, zle je s námi!“ napadlo mi a hned jsem učinil opatření, aby věc byla oznámena jenerálovi. Ten vyslal tam několik setnin myslivců, kteří vrch obsadili. Sotva se tak stalo, přiblížila se nepřátelská děla. Myslivci spustili palbu. Nepřátelé vidouce, že jest vrch silně obsazen, hned ustoupili. Druhého dne ho obsadili naši a statečně bouchali do ustupujících nepřátel.

„Zapomněl jsi na tabatěrku,“ podotkl Boubela.

„Však to víte! Druhého dne, když nepřítel ustoupil, předvolal mne jenerál a před celým vojskem mi daroval tuto tabatěrku!“

W. Brendonson, del. & sculp.

Patero smyslů.

„A potom byla slavná hostina,“ podotkl Boubela, jenž vždy a všude měl na mysli jen jídlo.

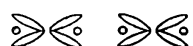
„A na tvou oslavu jsme bouchali z děl, až jsem při tom ohluchl,“ pravil se smíchem starý kanonýr Salakvarda.

„A v novinách toho bylo o tobě tolik, že jsem čtením při špatném světle si zkazil oči!“ přidal čtenář Závora.

„No, co se mne týče,“ ozval se od kamen usmívavý Zmrzlík, „mohu směle říci, že jsem se v Itálii tenkrát aspoň pořádně ohřál a bez kamen.“

A když utichl smích, doložil „Máme, myslím, všichni něco na památku!“

J. Sázavský.

Co vypravuje pampeliška.

I.

Pastoušek Jeník miluje přírodu. Zvířátka i bylinky na pastvě jsou jeho věrní přátelé, kteří se s ním často velmi dobře baví. Však také není hloupý a rozumí všeličemu; a proto mu vyprávějí skřivánek a střevlík, strom a keř i květina o různých věcech, které jiným chlapcům jsou naprosto neznámy. Dnes usedl si Jeník do trávy k pampelišce, a ta mu nyní povídá. I my chceme něco zvědět z té rozprávky.

Jeník „Pověz mi, žluťáčku, jak se jmenuješ latinsky?“

Pampeliška „Páni profesori mi říkají taraxacum officinale, ale dříve jsem se jmenovala leontodon (t. j. lví zub) taraxacum.“

J. „Ty rosteš všude, vid'? Ale na šťavnaté louce jako zde na této se ti asi nejvíce líbí, že ano?“

P. „Ovšem že! Nemám žádných starostí o potravu. Jak vidíš, Jeníku, jsem dosti při těle. Laločky mých velikých listů skoro srostly. Avšak přece si musím dáti pozor, abych nepřišla někomu pod nohy.“

J.: „To snad myslíš, že by tě udupaly susedky?“

P.: „Arci! Přílišná potrava totiž jde jim velice k duhu, že zmohutnějí, obzvláště traviny, a já chudinka mám se co ohánět, abych si zachovala místečko na slunci.“

J. „Poslyš, drahoušku, nezdá se mi býti u tebe taková obava. Tvoje velké široké listy nejsou věru tak slabé, že by se daly travou podmanit, ano, spíše se poddá tato tobě. Ostatně je to hezké od tebe,

že dáváš své listy skoro do výše a nenecháváš rozložené a zjištně se vzcháhati. Bylo by mi chudých travin líto, a snad bych přestal býti tvým přítelem.“

P.: „A přece nejednám tak nezištně, jak ty, Jeníku, myslíš. Potřebuji sama slunce, bez něhož mi nelze žít, a proto jsem vztýčena.“

J.: „Rozumím ti, rozumím; zajisté také k vůli slunci rejší chmýřím oděna jako vlaštovičník. Chceš patrně, aby sluníčko mohlo bezprostředně na tebe účinkovat.“

P.: „Pravdu díš, miláčku! K tomu by mi ještě takový kožíšek jen překážel; nemohla bych se tak snadno a rychle zbaviti veškeré vody, kterou skoro hltavě do sebe vsávám.“

J.: „Toho se asi tvoje sestřičky tam vedle zaprašené silnice nemusí obávat; proto snad ony mají listy chlupaté.“

P.: „Víš, milý Jeníku, v té velké boží zahradě jest všecko velice účelně zařízeno. Považ jen, co bych já si tam, kde moje sestřičky spokojeně žijí, s mými velikými listy jen počala! Po několika hodinách bych tam docela zvadla. Zde mnoho vody a málo světla, tam mnoho slunce a málo vláhy. Proto také sestřičky mi jsou tak nepodobny. Jejich listy — — —“

J.: „Počkej, sám to vyzkoumám! Ty listy jsou malé a jako z plsti, a proto ty kapky vody, které jim suchá země poskytuje, velmi pomalu se vypařují.“

P.: „Zdali jsi, Jeníku, zpozoroval, že jejich listová růžice leží zcela na zemi?“

J.: „Ovšem že! Je to na dvojí způsob účelno. Předně listy větrem se tak nevysuší, a za druhé, chrání takto ležící růžice ten kousek půdy před přílišným suchem. — — Avšak běda! Moje velká Stračena se pustila nějak moc stranou a na cizím se pase! S Bohem, drahoušku! Zítra opět přisednu k tobě, a budeš mi vypravovati jinou kapitolu svého života.“

II.

Jeník: „Dobré jitro, ospalko! Jsi konečně vzhůru? Když jsem o šesté hodině zde u tebe byl, ještě jsi snila, mělas své žluté květy bezstarostně uzavřeny a nepozorovalas ani, že několik třeptících se rosních kapek sedělo na tvých čerstvých listech.“

Pampeliška: „Nemluv tak, Jeníku! Bylo právě čtvrt na sedm, když mne rosa a slunko zbudily. Jak to jest rozkošné, již tak z rána rosní víno mítí! A k tomu teče samo do úst!“

J.: „Dobře vím, že Pán Bůh tě obdařil jakýmsi napajedlem. Kapky rosy a deště se spojují na ohnutém povrchu tvých listův a hezká hladká vydlabaná stroužka převádí vodičku ke kořenu. Pověz mi však nyní, proč vlastně uzavíráš každý večer a také při dešti svoje květy?“

P.: „To dělám k vůli pelu, aby mu vlhko neškodilo.“

J.: „Ale jiné rostliny nechávají květ otevřený!“

P.: „Ty mají zase něco jiného, čím své prášníky chrání. Což vy lidé máte deštník, když prší! Mnohým stačí plášť. Já se zabaluji zelenými lístečky a jsem vždy zdráva.“

J.: „No, no! Nechci tě déle trápit otázkami. Chci jen naslouchati, co hezkého mi ještě o sobě povíš. Prosím tedy, vypravuj!“

P.: „Byla kdysi pampeliška, a ta kvetla na palouku za Prahou. Dokvetla a měla na stvolu hezounkou bílou kuličku jako z peří, právě jako tam u cesty jedna sestřička ji má. Tato chmýřivá semínka tak ráda by se byla někam dostala. Nastal větrík a rozfoukl kuličku. Kolemjdoucí koroptev zbytek ještě roznesla. Vítr zanesl jedno semínko na starou kapličku, kde se uhostilo. Z jara pak a v létě se děti divily, že tam nahoře někdo pampelišku zasadil. Jiné semínko vzal vítr s sebou a unášel je daleko k severu. Konečně tam spadlo vedle cesty za kámen. Ten byl za nějakou dobu velice potěšen, že se několik hezky žlutých hlaviček lichotivě k jeho studeným prsům sklánělo.“

J.: „To tvé povídání se mi líbí, avšak rád bych uslyšel něco z tvého života.“

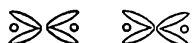
P.: „Měj trochu strpení! Třetí takové semínko mělo prazvláštní osud; ono jelo i na vlaku! To se stalo takto: Když ve svém letu semínko jsouc unaveno, chtělo na kolejích dráhy si odpočinouti, ujížděl právě rychlík mimo; prudký vzdušný proud strhl chudáčka do sebe. Kdož ví, co by se s ním bylo stalo, kdyby nebylo jedno okno vozu otevřeno bývalo? Sem tedy se opeřené semínko uchýlilo. V tomto vozu seděl jistý pán, který se asi zajímal o potácejícího vetřelce, chytil ho a uschoval ve svém notesu či zápisníku. Týž pán cestoval až sem na Moravu k nám. Semínko již málem si zoufalo, že v oné knížce zahyne avšak pán je vyndal a vsadil do květináče. Byl to asi nějaký profesor přírodopisu, že tak jednal s tím ubožáčkem. Ale ještě téhož dne velmi prudký vítr shodil květináč s okna. Dole však podomek prstí koštětem shrábl a vyhodil ji na nedalekou louku. Ovšem že semínko se tam s prstí také dostalo. A líbilo se mu mezi zelenou travou a šťavnatými bylinkami, začalo klíčeti a pozvolna růsti. A potom v létě na téměř místě kvetla bujná pampeliška. Nikdo

však z kolemjdoucích, ani onen milý pan professor neměl tušení, že tato pampeliška zde na louce pochází až z Čech od Prahy.“

J.: „Skutečně hezká povídka; ale v čem souvisí s tvým životopisem?“

P.: „Ve všem, milý Jeníku! Hle, onou pampeliškou není nikdo jiný, leč já sama!“

Jan Beneš.

Návrat čápů.

iž se čápi navrátili,
již jsou u nás na střeše,
přitáhli k nám s teplým
vánkem,
velkým, malým k potěše!

Táhli z jihu, tam kde
kvetou
citrony a mandloně,
to již také u nás záhy
budou kvésti jabloně.

Čápe, čápe, dlouho-
zobko,
nezapomněls dě-
dinu,
odkud loni vyvedl
jsi
mladou čapí rodinu?

Vitají tě, milý čápe,
hlásky dětí veselých,
ručky k tobě natahují,
vstříc ti letí hlasný smích.

Čápi, jaro, zlaté slunko,
ptačí zpěv a květinky —
to vše změnilo na pohádku
naše rodné dědinky.

L. Grossmannová-Brodská.

Čabanův robenec.

Historický román. — Napsal **Karel J. Zákoucký.**

I.

Nadešel listopad roku 1579. Ale nebyl jeho počátek příliš příjemný. Byl den Všech Svatých, ale obyvatelé města Pardubic takřka ani z domů nemohli. Hned od rána foukal ostrý severák, který i teplý pláštík z dobrého sukna pardubického profukoval a skoro až do kosti se zařezával. Kdo nemusel, nevycházel, ač mnohého to mrzelo. Co to jindy v tento den bývalo ruchu na Dlouhém předměstí pardubickém (nyní Zeleném)! Kdo měl jakého milého pohřbeného na hřbitově u kostela sv. Jana Křtitele, spěchal sem, aby jeho hrob navštívil a za něho se pomodlil. Ale tentokráte mnohému se sem nechtělo. Odložil svoji návštěvu na druhý den, na den dušiček. Každý raději doma byl a k teplému krbu se tlačil.

Tak činil i pardubický měšťán Čaban, takto mistr a vyrábětel pověstného sukna pardubického. S chotí svou seděl v jizbici dobře vytopené a na počasí skoro zle se zlobil. Tolik se těšil, že se podívá ke hrobu svého jediného syna a nemohl. Paní manželka obávajíc se, aby se nenachladl a snad se i nerozstнал, s prosbou, aby doma zůstal, mu připomínala, co by s ní a s dcerou Katuškou bylo, kdyby jim odešel a je v sirotě nechal. Nerad, velmi nerad vyhověl měšťán Čaban těmto prosbám, ale uznav důvod, zůstal. I seděl u krbu teplem dobře sálajícího a jen o synkovi mluvil, na léta, kdy kolem něho se batolil, vzpomínal. Vše měl zapsáno v paměti, jako by to včera bylo. Míval ho rád, i vzpomínal naň s obzvláštní radostí.

První manželka dosti se ho již jinak natěšila, ale všechno do sud marno. Otec zapomenouti nemohl. Mrzivalo to mistra Čabana, ale mrzelo ho také, že o toho svého roztomilého synka přišel smrtí nepřírozenou. Utopil se v Labi. A býval jeho chloubou, jeho radostí. Rektor pardubických škol, M. Martin Bacháček z Nauměřic, který v dějinách českého školství zván bývá předchůdcem snah J. A. Komenského, nemohl si ho ani dosti vynachváliti. Nejlepším žákem býval. Ale jednoho parného červencového dne dal se přemluvit s jinými hochy, k Labi zašel, aby se tu vykoupal a již se nenavrátil. Proud vody do víru ho strhl a živého již nevydal. Ba, myslelo se, že ani jeho mrtvolu Labe nevydá. Tehdy myslel každý, že měšťán Čaban zármutkem sešílí. Tři dni a tři noci s rybáři na lodkách na Labi ztrávil, aby mrtvolu utonulého synka vyhledal, ale marně. Teprve

pátého dne voda sama mrtvolu na povrch vynesla a kořeny staré vrby kdes u Rosic ji zachytily.

Od pohřbu tohoto nešťastného bývala cesta na hřbitov jedinou procházkou měštěnína Čabana. Zvláště o Všech Svatých býval pak tu dlouho. A počínal si, jakoby ani jiného dítěte neměl, a přece měl ještě dcerušku Katušku. A nebylo to snad děvčátko srdce ledajakého. I Katuška vynikala všemi vlastnostmi, jež jsou lidem kozdobě. Paní mistrová každé chvíle musela mu to připomínati a pan mistr se vzpamatoval a s Katuškou chvíli si pohrál, ale po krátké době svému zármutku opět se poddal. A v takových chvílích slze třpytily se mu v očích a hlas se mu chvíval.

Zvláště zmíněného dne byl dojat. Opět na synka se rozpomenul a počítal, jak byl by již stár a že by jistě byl bakalářem na koleji pražské.

A za těch vzpomínek a úvah zaslechl pojednou neobyčejně divný hlahol zvonů na nedalekém chrámě děkanském.

Lekl se. Posledního slova ani nedořekl. Vztýčil se a naslouchal. Zvony dál zněly, úděs budíce.

„Co to?“ vzchopil se po chvíli k otázce. „Toť jako by na poplach! Aby se tak neštěstí stalo a teď v tom větru hořelo!“ dokládal všecek uděšen a k oknu zaměřil.

A otevřev okno dolů do Řeznické ulice (nyní Bartolomějské) nahlédl.

Tam byl shon. Lidé nedbajíce nyní ostrého větru, z domů vybíhali a ulicí do náměstí spěchali.

Měštěnín Čaban neubráníl se zvědavosti.

„Co se stalo? Co se děje?“ volal dolů na spěchající sousedy.

„Na Výstrkově hoří!“ zněla odpověď.

„A co?“ vyzvídal měštěnín Čabanec.

„Bubeníčkův dvorec!“ byla zase odpověď kohosi, a to stačilo, aby se pan mistr do hloubi své duše rozrušil.

„I totě neštěstí!“ zvolal. „Musím tam, Bubeníček jest dávný můj přítel!“ dodával a zavřev okno chtěl se k ohni vypraviti.

„Ach, nikoli, muži,“ zadržela ho starostlivá a o něho bojácná choť. „Stár jsi již a tam k úrazu přijítí nebo nachladnutí snadno bys mohl si utržití. Chasu tam pošli, ta ať vypomáhá!“ radila Čabanka a přístup k almaře, v níž pan mistr plášť měl uložen, zastoupila.

Pan mistr chtěj nechtěj musel poslechnouti. Na přítele však nezapomněl. Do mazhausu vyšel, a přítomnou čeleď, slíživ jí odměnu, požádal, aby na Výstrkov spěchali a pomáhali ze všech sil svých.

Rozruchu panujícího v domě použila Katuška. Uslyševši, že na předměstí Výstrkové hoří, v matčin mantlík se zahalila a vytratila se, že toho nikdo ani nepozoroval.

Na Výstrkově bylo zle. Oheň, neopatrností zaviněný, divě se rozpoutal. A šířil se přímo zběsile. Každé chvíle zachytili se ohniví jazykové některé jiné části dvorce a čeho se chytli, toho se již ne-

...ale když hoch s pláčem vrhl se před pana Čabana...

pustili. Každá pomoc zdála se býti marnou. Vítr, jenž právě panoval, jen oheň dráždil a podněcoval.

Pan Bubeníček namáhal se všemožně, aby rozpoutaný živel umírnil, ale všechno jeho úsilí tříštilo se o divokou rozpoutanost jeho.

Pan Bubeníček, chráně svůj majetek, odvažoval se mnoho. I na vlastní bezpečnost zapomínal. A choť byla mu stále v patách a opět a opět ho prosila, aby se šetřil, zkáže dvorce že již nezabrání. Ale pan Bubeníček přece jen doufal, a proto se zapomínal.

A čeho se paní Bubeníčková obávala, stalo se. Pojednou se žebřík s panem Bubeníčkem zvrátil a pan Bubeníček do plamenů spadl. To spatřivší paní, vykřikla přímo uděsně. Chtíc pak svého muže zachrániti, nerozmýšlela se, ale bez rozvahy skokem byla za nešťastným mužem.

... a pozdvihnuv pravici proti svému robenci pokračoval..

V té chvíli právě doběhla sem Katuška. Viděla všecko. Hrůzou div neklesla. Vzpamatovala se však. Bylo nutno vzpamatovati se, nebo již již za svými rodiči do plamenů skočiti chtěl čtrnáctiletý synek Bubeníčkův Vít. Katuška jen jen že přiskočila a zadržela ho.

„Chceš také uhořet?“ napomenula ho.

„Chci rodiče zachrániti,“ odpověděl Vít.

„Na to jsi slab! To musí někdo z lidí dospělých,“ domlouvala nu Katuška. „A těch snad již nikdo nedovede zachrániti,“ doložila mutně.

„Že nikdo?“ zaúpěl hoch a chtěje úmysl svůj přece jen provésti, trhl s sebou, jako by se chtěl Katušce vytrhnouti.

„Nikdy!“ řekla Katuška a zadržela ho pevněji. „Jsou již oběti tohoto ohně!“

„O, ne, ne! Já je jistě mohu ještě zachrániti,“ bědoval hoch a znova pokusil se Katušce utéci.

A snad by se jí skutečně také vysmekl, kdyby jí lidé nepomohli hochu zadržeti.

Bylo skoro po ohni, když se konečně podařilo Katušce Víta přemluvíti a tak daleko upokojiti, že si dal říci a s ní šel do domu otcova dávného přítele.

Tam byl již po ní shon. Matka i otec sháněli se již po ní. Té chvíle poznala Čabanka, že jest Katuška i mužovi milá.

„Ale kde jest?“ volala úzkostně a trnula hrůzou. „Aby tak k ohni utekla a tam nějakého úrazu utrpěla,“ obávala se a byla by ráda někoho vyslala, aby jí hledal a domů přivedl, ale z čeledi nebylo doma již nikoho.

Zvony svým táhlým Bim! — Bam! úzkosti její nedaly odumřítí, naopak, každý úder kovového srdce ji děsil a zneklidňoval. Již již se rozhodovala sama za nerozvážným děvčetem se vypraviti a hledati je, any v tom se otevřely dvěře a v nich objevila se Katuška s plačícím Vítem.

Otec i matka chtěli Katušce domlouvati, ale když hoch s pláčem vrhl se před pana Čabana, běduje, že nemá již rodičů, že mu uhořeli, oněměli děsnou tou zprávou a Katušce ani slova neřekli. A když pak uslyšeli, že i hoch by do plamenů skočil, nebýti Katušky, odpustili dcerušce, že bez dovolení z domu odešla a hochu těšiti se jali.

II.

Sirotek Vít nemaje žádných příbuzných v domě pana Čabana zůstal. Pan Čaban před purkmistrem města i konšely slíbil, že o hochu poctivě se bude starati a také ho řádně vychovávat.

A slovo své ihned počal plniti. I spáleniště jeho rodného dvorce se ujal. Ačkoliv ho dluhem zatížil, vystavěl ho znova a staral se o polnosti, jakoby celé hospodářství bylo jeho a nikoliv jeho robence.

I o robence samého se tak staral, jako by byl synem vlastním. Měšténinka Čabanka viděla to ráda a kdekoli mohla, pomáhala mužovi radou i skutkem. Těšilo ji při tom, že muž za těch starostí na svůj

bol zapomíná a v robenci Vítovi vidí to, co vídal v dítěti vlastním. A zvláště byla šťastna, když muž chováním hochovým spokojen, říkal, že snad mu Bůh za ztraceného syna dává náhradu.

A podobalo se skutečně, že to dobrá náhrada. Jak kdysi hodným a pilným býval vlastní synek Čabanův, tak hodným a pilným byl i robenec Vít. Tehdejší pan rektor škol pardubických právě tak chválil Víta jako kdysi rektor Bacháček synka Čabanova.

Pan rektor měl Víta skutečně rád. Byl to vzorný mendik. V době rorátní býval vždycky v čas v kostele, nikdy nezaspal a zpíval tu ze všech žáků nejlépe. Dobře pamatoval si slov páně rektorových a bez pobdky vstával a dobře jsa proti zimě opatřen s lucerničkou v ruce ke kostelu chvátal, když jiný mendik se začal teprve probouzeti. Také vždy jindy za vzor býval dáván. Na slovo uměl vždy všecko, co bylo uloženo a všechny „koledy“, po nichž tehdy žáčkové chodili, uměl ze všech nejlépe zazpívati. Všude se na něho, ať to bylo v městě nebo ve vřkolních vesnicích, těšili. Však také z koled přinášival nejvíce. Že měl pěkný hlas, každý ho rád poslouchal a štědře ho odměňoval. A tyto „koledy“ byly: o sv. Mikuláši, o vánocích, o Třech králích, o sv. Řehoři a j.

Pan Čaban slýchal od sousedů, jaký má jeho robenec hlas, jak umí roztomile zpívati a těšilo ho to. Také ho často za to pochválil.

„A čím bys chtěl jednou býti?“ otázal se jednoho dne pan Čaban Víta. „Půjdeš na otecký statek či mému řemeslu se vyučíš? Vyučíš-li se, na škodu ti to nebude, i kdybys krásně statek otecký jednou převzal a řídil!“

„Řemeslu se učiti?“ podivil se Vít.

„Ano! Pamatuji, že má řemeslo zlaté dno, když se mu člověk dobře naučí a vždy řádně si ho hledí!“

„Necítím k němu náklonnosti!“ netajil se Vít.

„Pak tedy převezmeš rodný statek. Řádně jsem ti ho spravoval, máš ho v pořádku!“

„Nevím, těšila-li by mě polní práce!“

„Nezapomínej, že polní práce nejvděčnější práce!“

„Mně se líbí ve školách!“ přiznal se Vít a tím Čabanovi prozradil, co by rád.

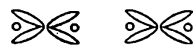
„Líbí-li se ti ve školách, pak tě do Prahy vypravím, ale nezapomínej, že sám jsi tomu chtěl a že vždycky, kdykoliv se ti ve školách znelíbí, můžeš se vrátiti!“ řekl pan Čaban a pozdvihnuv pravici proti svému robenci pokračoval: „A nemarni tam však časem! Čas jest vzácný! Dni rychle ubíhají a nevrátí se! Mládí

má člověk jen jednou. I využij každého okamžiku a uč se! Tebe samého to bude jednou těšiti, že jsi každé hodiny náležitě využil!"

„Všecko vím, strýčku,“ svědčil Vít, jak panu Čabanovi říkal, „a slibuji, že se dle tvé rady zachovám!“

A Katuška, která jejich hovoru byla přítomna, pohlížela na Víta s jakousi lítostí. Těšilo ji, že na pardubické škole vyniká, ale jakási tesknota ji nyní napadala, když slyšela, že Vít odejde. Připomenula si ovšem, že nebýti jí, ani by u nich Vít nebylo, jako nebude, ale to právě, že mu navykla jako bratrovi, ji rozbolňovalo. I slze vkradly se jí do očí. Aby je skryla, zdvihla se a za matkou do kuchyně odešla.

(Dokončení.)

Heřmanův Městec.

Mezi česká města, která se vyznačují velmi půvabným okolím, bez odporu náleží také Heřmanův Městec. Je to zátiší přímo zvoucí k letnímu pobytu. Leží ve velmi malebné kotlince na samém úpatí Železných Hor, výběžku to Českomoravské krabatiny. Bělostí svítící jeho domky milým kontrastem prokukují ze smavé zeleně, jež město kolkol obklopuje, tak že ho nevidíte, až když do ulic jeho vstoupíte. A nejkrásnější obraz poskytuje z těch míst, kde se spojují dráhy od Přelouče a Chrudimi vedoucí. Odtud daleko jest viděti i na hory. A tu zvláště nás potěší pohled na kostelík, stojící na nevysokém vršku nad osadou Kostelec. Patříce naň, bezděčně vzpomenete si na krajinu hned za bílou Lublaní se zvědaující.

Založení města spadá do dávné minulosti. Již jeho kostel, zasvěcený sv. Bartoloměji a na náměstí Palackého se nalézající, připomíná, že již roku 1321 musela tu býti kvetoucí osada. Vedle tohoto kostela má Heřmanův Městec ještě také kostel Panny Marie, a to ve Smetanově ulici a dvě větší kaple. Mimo to nalézá se tu zámek J. J. Karla knížete Kinského s krásným parkem, jenž každému jest přístup. S tímto parkem souvisí ke procházkám upravené lesy: „Bažantnice“ a „Palác“. Jimi po cestách velmi pěkně upravených možno dostati se do Váp. Podola, lázeňského to místa, asi dvě hodiny od Heř. Městce vzdáleného. Údolí, jímž cesta i dráha sem se vine, připomíná svou krásou některé údolí Šumavské.

Kde dnes stojí uvedený již zámek, stávala tvrz, která se připomíná již roku 1398. Roku 1591 byla majetkem pánů z Opršdorfu,

ale byla již nazývána zámek. Mezi nejstaršími majiteli připomíná se nezletilý Ojír z Mrdic, vnuk Jarošův, který se o své statky soudil s Henslinem z Hostinného, z Turgova řečeného. Když byl Ojír na honě úkladně zavražděn, přešel Heř. Městec na pány Městecké, před tím z Opočna jmenované, z nichž Jan v husitské době nechvalně se proslavil. V 15. století přešel Heř. Městec koupí na Jana Hertvika z Rušínova a pak na pány Tučky z Lípy, kteří městu mnohým dobrým

Heřmanův Městec.

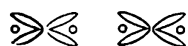
a užitečným prospěli, a to zvláště, když bylo město uherským vojskem krále Matyáše vypáleno. Roku 1538 odkoupil Heřmanův Městec Anděl Sigmund z Ronovce, který účastnil se vzpoury roku 1547, a proto zle byl pokutován. Po jeho smrti připadl Heř. Městec císaři Maxmiliánovi, jenž potvrdiv Městeckým všechny výsady, prodal jej roku 1577 uvedeným již pánům z Opršdorfu: Janovi, Jiříkovi a Vilémovi, kteří tvrz na zámek přestavěli. Roku 1591 uvádí se tu již Jan Jetřich st. ze Žerotína, jenž osvobodil Městecké od robot „ženných“, a syn jeho, Bedřich, nebyl městu také otčimem. Vymohl na císaři Maxmiliánovi, že mohli Městečtí vybírat clo i mýto a konati tři koňské trhy. Jeho

dcera, Eliška, provdávši se za pana Ladislava Berku z Dubé, výsady tyto nově potvrdila. Zle však vedlo se městu za dob války třicetileté. Roku 1661 přešel Heř. Městec na Šporky, kteří bývali městu dobrými pány. Když r. 1740 Heř. Městec se všim i s kostelem vyhořel, pomáhal Jan Josef Špork pohořelým jak mohl. I kostel vystavěl, jak dnes stojí a jak ho obrázek představuje. Vyhořelý byl o polovičku menší. Na jeho klenbách jsou krásné malby od Fr. X. Balka. Roku 1797 prodáno zboží p. Ottovi svob. pánu z Greiffenklanu, od něhož koupil Městec roku 1828 Rudolf kníže Kinský, známý český mecenáš.

I nynějšího majitele zajímají osudy města a činně účastňuje se všeho, co by k jeho rozkvětu přispělo. Tak i letos převzal na sebe protektorát velké krajské výstavy, která se tu na léto 1911 připravuje.

Celé město vyniká úpravností, čistotou a pořádkem. Obyvatelstvo jest pak ke všem cizincům vlídné a ochotné, proto jest město hledaným místem k letnímu pobytu.

K. J. Z.

Obět.

Když vidím Tebe, Bože můj,
pnět na kříži,
vroucí se dětské srdéčko
v žal pohříží.

Ó Pane náš, co trpěl jsi,
vše bez viny,
bys nejsvětější krví smyl
i zločiny.

Jen rouhání a posměch byl
Tvým údělem,
když trnovou jsi korunu
měl nad čelem.

Tam na Golgotě neblahé
Ty — světa Pán

dokonáváje v bolestech
byls lidmi štván .

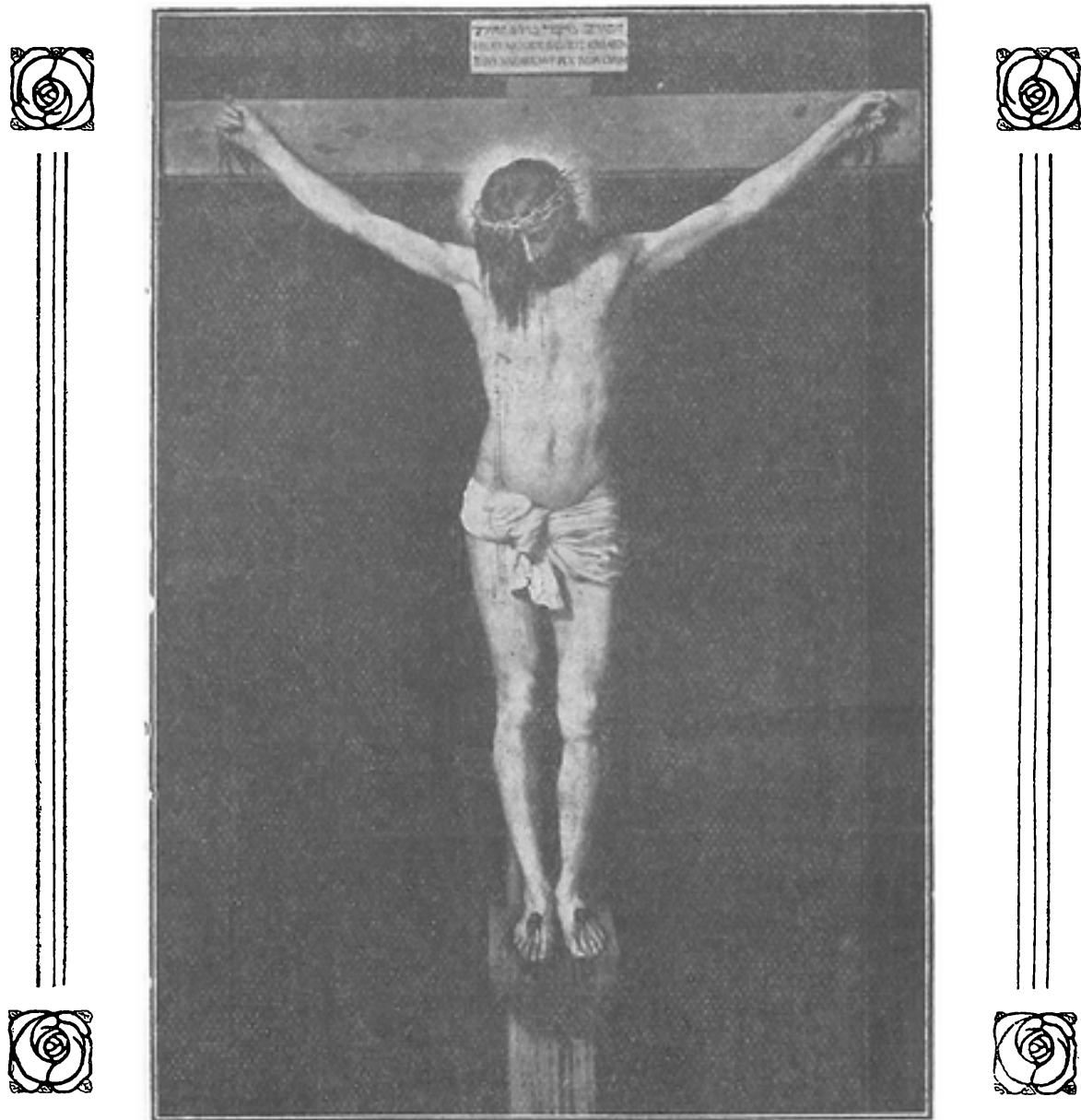
Ty, Boží Syn, jenž vykoupit
jsi lidstvo spěl,
i za naši jsi spásu tam
na dřevě pněl.

V ten Velký pátek neblahý
Tvá tekla krev,
kéž stálou připomínkou jest
nám žalný zjev.

By každý tedy na světě
jen ctnostně žil,
převeliké Tvé oběti
tak hoden byl. — — —

L. Grossmannová-Brodská.

Obět.

Špatný počtář.

Na jihozápadním svahu „Žalého“ v horách krkonošských jest roztroušena ves Benecko. Zde stýká se národnost česká s německou, a proto nepodivíme se, že vedle české veřejné školy založena i škola německá. Příležitosti až mnoho, aby mladý občan benecký naučil se počátkům lidské vzdělanosti. A přece pro Roberta Braunova z prostřední chalupy byla všecka tato příležitost marná. Sotva pochodil několik roků do české školy, předal ho otec do školy německé, kde mnoho měsíců ani ničemu nerozuměl, a když konečně dostal vysvěd-

čení propouštěcí, neuměl česky ani německy, a čemu se v české škole naučil, v německé zapomněl.

Ale k čemu „prý“ pro takového chudého hochu tolik moudrosti. Již jako školák doma otci soukal, až vyroste, nebude beztoho z něho nic jiného, nežli tkadlec. Tak arci mnozí lehkomyšní lidé soudí, ale, doufám, že takový soud jest veskrze nesprávný. Proč právě chudé dítě má býti neustále za dítětem bohatých rodičů, když tak často mívá schopnosti lepší nežli dítě zámožné? Což má menší právo na vzdělání? A je to jeho vinou, že rodiče jsou chudí?

Než dejme lidem rozum! Robert Braunů bude tkalcem, k čemu prý tedy mu učenosti.

Jednou seděl tak u svého stavu a házel člunkem jako o závod brzy na pravo, brzy na levo. Otevřeným oknem ozývalo se pravidelné notování stavu široko daleko: „Na cukr, na kafe, na cukr, na kafe...“ V tom stanula u okna hospodyně z velké světnice a zavolala dosti silným hlasem

„Robertku, poslouchej!“

Mladý tkadlec přestal házeti člunkem, otočil se k oknu a ptal se: „Co chcete, tetičko!“

„Mohl by's mně doběhnouti do města na trh s homolkami. Já ti je pěkně uchystám a časně ráno vydáš se na cestu!“

„I s radostí, tetičko! To jsem rád, že jste si právě na mne vzpomněla!“

„To víš, že tebe mám ráda!“

Tím se rozmluva toho dne skončila. Druhý den časně ráno, v neděli, byl Robert na nohou ve svátečním obleku. Nebyl to arci oblek nádherný, ale byl přece dosti slušný; Robertovi rodiče dovolovali svému synu jen o větších svátcích, aby si jej oblekl. Když jde nyní do města jako důvěrník tetičky z velké světnice mezi pány, tu arci se sluší, aby se lépe oblekl nežli jinou neděli.

Hospodyně byla také již v pořádku, když se Robert hlásil.

„Zde v té nůši máš dvě kopy homolek a budeš dávat jednu za dva dvouhaléře nebo dvě za tři krejcarey. Nezapomeň, že mi za homolky přineseš 3 koruny 60 haléřů. Co vyděláš více, bude tvé a ještě ti potom 60 haléřů přidám. Buď opatrný, v městě jest mnoho šidivých lidí! A nyní již s Pánem Bohem jdi!“

Vesele utíkal s nůší mladý obchodník přes Štěpanice k městu. V duchu počítal svůj výdělek, a byl spokojen. Koupí si novou kravatu, a to budou hoši koukati, až se v ní objeví příští neděli v kostele! V městě uschoval si nůši na chvíli u hokynářky „Toničky“ a

šel na ranní mši svatou. Pak si zase svůj krám postavil u kašny vedle punčocháře Procházky, čekaje, až půjdou lidé na devátou. A již u něho zastavila se starší panička :

„Co pak to prodáváš, chlapečku?“

„Prosím, homolky!“

„Ukaž! Ach, to jsou pěkné homolky! Jak pak je dáváš?“

„Prosím, tři za dva!“

„Tři za dva? To mi dej! A ještě jednou!“

Sotva odešla první, přišla druhá, třetí, čtvrtá. Robert nestačil prodávati a bráti peníze. Neustále: tři za dva, tři za dva.

„Neboj se, my tě neošidíme,“ domlouval mu dokonce jeden mladší pán. „Ty dávej homolky, a já ti budu vybírat peníze!“

Za čtvrt hodiny byla nůše prázdná a peníze poctivě odvedeny do klobouku. Robert se spokojeně usmíval, a zejména ho těšilo, když mu kupci řekli: „Máš pěkné homolky, přijď brzy zase!“

Než odešel domů, napadlo ho však, aby si ještě peníze přepočítal. Co že má přinést hospodyni? Aha! Tři koruny šedesát haléřů, a těch šedesát haléřů bude jeho.

Počítá: „Jeden, dva, tři, a pět osm, devět, deset.“

Než, co to? Již jest u konce, a napočítal jen jeden zlatý dvacet krejcarů, tedy dvě koruny čtyřicet haléřů, a má míti tři koruny 60 haléřů! Jak to možno? Vždyť ho nikdo neošidil? Sedí chudák na stupni u kašny, strnule dívá se před sebe a konečně dá se do pláče.

„Co ti jest, hochu?“ ptá se vedle punčochář, jenž již chvíli mladého obchodníka pozoroval.

Robert přerýraně jal se mu líčiti svůj bol.

Punčochář nasadil si své okuláry, jakoby v nich byl zdroj moudrosti, chvíli přemýšlel a pak se ptal

„Mnoho-li jsi měl těch safraportských homolek?“

„Prosím, dvě kopy!“

„A zač jsi je dával?“

„Prosím, tři za dva!“

„Tři za dva? A neměl jsi je, hlupáku, dávat dvě za tři?“

Robert vypouklil oči: „Mně se zdá, že mi to tak tetička řekla!“

„I ty motovidlo! To je ti jedno tři za dva jako dvě za tři? Nyní se těš, jak tě hospodyně uvítá! Budeš dopláceti!“

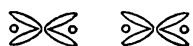
Dopláceti! Tak se těšil na těch 60 halířů, na tu novou kravatu — a nyní místo všeho dopláceti! Kde to vezme? Aby to zaplatil otec! Ale ta záda, bez výplaty se to jistě neskončí.

Znova slzy vstoupily nebohému do očí, až ho bylo punčochářovi líto. Promluvil s několika okolojdoucími a za chvíli odevzdával „slavnému počtáři“ jednu korunu dvacet haléřů: „Tu máš, filosofe, aspoň pro hospodyni, abys nemusel dopláceti. Výdělek pro sebe musíš oželeť, abys podruhé byl chytřejší. Neumíš-li počítati, do obchodu se nepleť!“

Robert si oddechl. Jen když aspoň tak to dopadlo! Podruhé si dá pozor!

Ale nebylo toho třeba. Hospodyně se o tom „znamenitém“ obchodě dozvěděla a Robert Braun již nikdy v městě s homolkami nebyl.

Bohumír Tomíček.

České písně.

Vy české písničky
něžné a prosté,
do duše, do srdce
radosti noste.

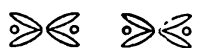
Vždyť jste tak prostinké,
něžné a milé,
tak jako ve trávě
chudobky bílé.

Zažeňte bolesti,
všakou též zlobu,
zněte nám životem,
zněte až k hrobu.

Vy české písničky,
jaká to krása,
když si vás zazpívám,
celý svět jásá.

Jásá svět celičký
tou českou písní,
z duše hned uprchne,
co ji tam tísní!

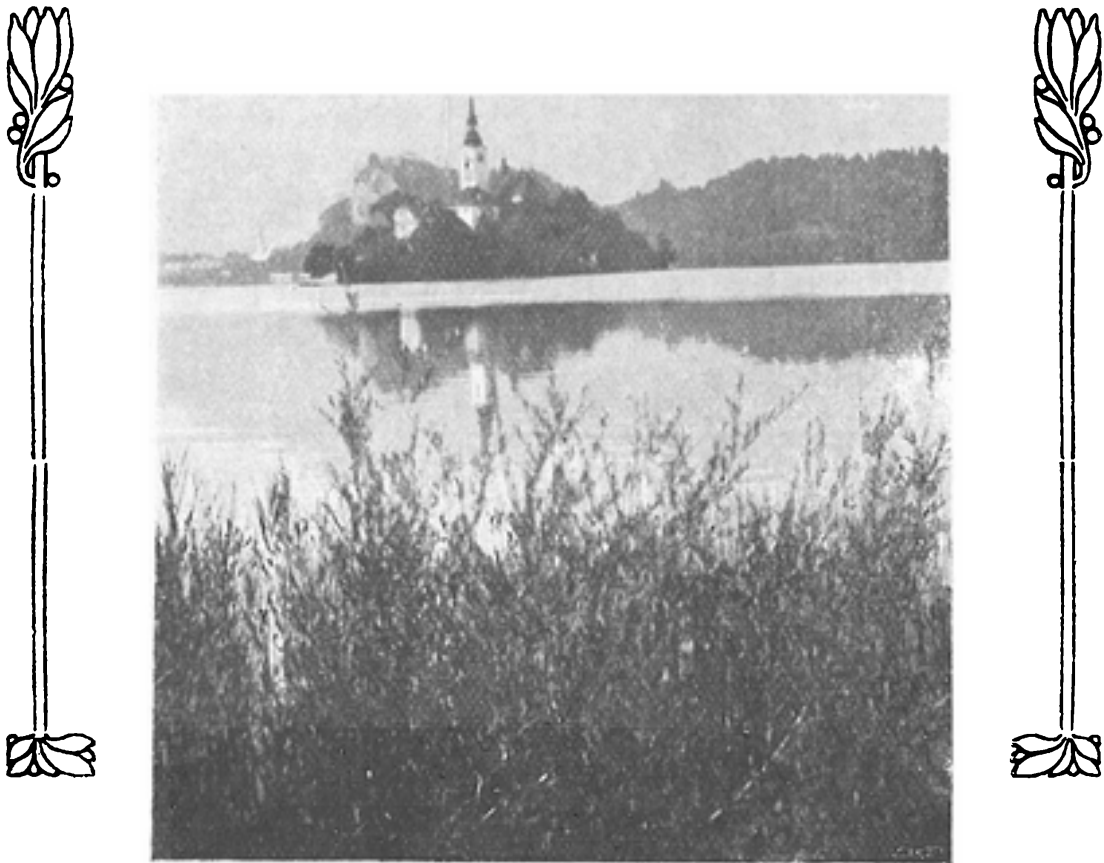
A. Marie Kadlčáková.

Na Bledském jezeře.

Pohlížeje na roztomilý obrázek půvabného Bledského jezera, bezděčně vzpomínám si slov Karla Engelmüllera: „Bledské jezero! Uprostřed zelených chlumův a strání, pod velebnou krásou Karavanek a světlým zjevem zaprášených vrcholku Triglavu, hraje tu svůdnou svou melodii barev a podmaňuje si rázem srdce milým svým půvabem. Nemá nic ze smutné melancholické krásy Královského jezera Berchtesgadenského, ani z majestátní Bodamského nebo dokonce Gardského

jezera . ale má radostný, svěží usměvavý vzhled, svítí v slunci roz-tavenou svou hladinou jako démant a bělá se jako drahocenná perla, zasazená v nejkrásnější klenot Kraňska. A starý zámek Bledský na strmé skále nad samým jezerem jako by střežil a zároveň prozrazoval dalekému okolí, kde že skrývá pod modravým, slavně rozjásaným nebem malý ten zázrak přírody

Bledské jezero s poutním kostelíkem Panny Marie v Horním Kraňsku.

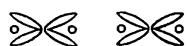
Vše tu jako by volalo, aby se tím člověk cestou na chvíli pomazlil ; od podivuhodných břehů, plných svěží, jasné zeleně, rozevírajících se v široká údolí a klenoucích se v několikerá pásma hor, od bílého poutnického kostelíka na ostrůvku až do těch rozkošných vill s dřevěnými pavlačkami, barevnými žaluziemi a růžovými zahrádkami vše lákalo.

Neznám kraje, který by byl prostoupen tak různotvárnou, až překvapující krásou přírody

Nejzajímavějším místem jest ovšem na ostrůvku kostelík zasvěcený Panně Marii. Odtud od rána až do večera často slyšeti jest zvonek. To cestující a hosté převážejí se sem a sami za provaz tahající zvoní. Panujeť tu víra, že se vyplní dobré přání, kdo s dobrým úmyslem, s čistým srdcem a zbožnou myslí vstoupí do kostelíka a zatáhá provazem, jenž tu před oltářem od zvonu ve věži se nalézajícího visí, až dozní-li mu zvonek trojím úderem. O původě tohoto zvonění vypravuje se velmi pěkná pověst.

Pobyt na Bledském jezeře jest příjemný. I vycházek tu dosti. Nejkrásnější jest ovšem návštěva Vintgaru. Zůstane nezapomenutelnou.

Zákouckého: „Krajem bratrských vlastí.“

Obrázky z katolických missií.

Podává Frant. Všeťočka.

Výstava v Bruselu.

Belgické hlavní město Brussel¹⁾ bylo minulého léta cílem přemnohých cestujících. Bylať tam světová výstava, kterou před jejím skončením potkalo také to neštěstí, že značná její část vyhořela.

Čítával jsem o velkoleposti a rozsáhlosti této výstavy mnohé zprávy v rozmanitých časopisech. Nejednen list také přinášel celé řady vyobrazení jednotlivých výstavních budov, ale ani v jediném listě jsem se nedočel zprávy, kterou se dovídám z posledního čísla „Katolických missií“, že tam totiž také vystavovali belgičtí missionáři množství předmětů vztahujících se na jejich působení mezi nevzdělanými národy bydlícími v území řeky Kongo.²⁾

Pokusím se krátce podati milým čtenářům obsah obšírné zprávy jmenovaného časopisu.³⁾

Ve škole bývají na stěnách zavěseny četné veliké papírové tabulky s přehledy, které si mají žáci pamatovati. Na výstavě brusselské bylo také v missijním oddělení zavěseno na stěnách množství

¹⁾ Čti Brysel; má 538 012 obyvatel.

²⁾ Veliká řeka ve střední Africe. Vlévá se do Atlantického oceánu. Veliká část Afriky kolem této řeky patří Belgii.

³⁾ Kath. Miss 1911, č. 5.

podobných, zřetelně psaných přehledů. Z nich se dovídal návštěvník, že v Belgickém Kongu působilo od roku 1886 až do 1910 neméně než 775 missionářův a milosrdných sester. Roku 1910 bylo v území missijním 220 kněží, 102 řeholní bratří a 134 sester. Spravovali 50.700 katolíkův a připravovali ke sv. křtu 95.730 katechumenů.¹⁾

Obecných škol měli missionáři 272, 5 školních kolonií čili osad,²⁾ 9 škol hospodyňských, 1 malý a 1 velký seminář³⁾ a 88 řemeslnických dílen. Žákův a žákyň v těchto ústavech 15.000!

Aby si návštěvníci mohli učiniti co nejlepší představu o práci v těchto školách a ústavech, bylo vystaveno velké množství podobizen, obrazů a modelů⁴⁾ missionáři zhotovených.

S jakými obtížemi a námahami se musí tato práce konati, dosvědčovala tabulka hlásající, že z uvedených missionářů 198 osob zaplatilo svoji námahu smrtí.

Velký podiv vzbuzovaly vystavené práce dětmi v missiích zhotovené. Bylo tam všeho druhu šatstvo, výšivky, klobouky, rohožky z vláken bambusových, předměty vyrobené z palmové kůry, slaměné košíky, koberce z vláken palmových, krajky, řezby ano i práce kovové. Vše to zhotovily děti 7—15leté. Také krásně psané úlohy početní i slohové, psané jazykem francouzským ba i latinským.

Často bylo slyšeti ze zástupu prohlížejících zajímavé předměty slova „Toho by věru ani naše dítky nedokázaly!“

Kromě vzdělání pečují také missionáři o tělesné blaho svých svěřencův. O tom poučovala tabulka, oznamující, že jest v Belgickém Kongu v katolických missiích 48 sirotčinců, 10 útulen pro vdovy, 14 lazaretů,⁵⁾ 25 nemocnic a 55 lékáren pro chudé.

Připojená ke přehledu řada fotografií ukazovala, jak zacházejí missionáři s nemocnými, zvláště s těmi, kteří jsou nakaženi nemocí v Africe velmi rozšířenou, tak zv. nemocí spavou. Jak již jméno ukazuje, jeví se ona choroba ospalostí; člověk slábne, a konečně hyne. Jest pak tak nakažlivou, že některé kraje jí byly úplně vylidněny.

O píli missionářů ve vědách svědčilo na výstavě 14 skříní s knihami jimi napsanými. A byly to nejen katechismy a biblické dějepavy, jak by se někdo domníval, nýbrž mluvnice a slovníky rozmanitých řečí afrických národů. Vzácnou ozdobou této

1) Čekatelů křtů.

2) Školy, kde žáci vzdálenější nejen se učí, nýbrž i bydlí.

3) Ústavy ke vzdělání domorodých kněží.

4) Domek zhotovený se dřeva neb jiné látky.

5) Léčebny pro určité, stejné nemoci.

části výstavy bylo rostlinopisné dílo řeholního bratra „nekněze“ J. Gilleta,¹⁾ jenž poslal do své vlasti herbář, čili sbírku rostlin čítající 6000 listů s vylišovanými bylinami. Mezi těmi bylo 350, jaké do té doby v území Kongo nebyly nalezeny a 184, kterých před tím věda vůbec neznala.

Hle, jak výmluvné svědectví o pílí missionářů vydávala výstava! Vším právem byla tudíž na význačném místě tohoto výstavního oddílu napsána slova spisovatele Xaviera de Maistres:²⁾ „K a t o l i c k é m i s s i e j s o u o b r o v s k ý m n á s t r o j e m p r a v é v z d ě l a n o s t i.“

Belgický národ je také na své missionáře hrdý a rád jim přispívá. I na výstavě bruselské byly vystaveny četné dary, na příklad bohoslužebná roucha a jiné pro missionáře.

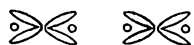
Lytyšská a lovaňská³⁾ studující mládež došla cti, že byla na výstavě umístněna deska s nápisem, že tito mladí přátelé missií odevzdali během 15 roků na missie **320.000 franků**, které mezi sebou sebrali.

Kéž i česká mládež nezapomíná na těžké a záslužné dílo missionářů!

1) Čti Žileta.

2) Čti Chavier de Méstr. Zemřel asi před 50 lety v Petrohradě.

3) Lüttich (čti Lytych) město ve východní Belgii, 851.485 obyvatel. — Lovañ, město belgické, 42.070 obyvatel.

Ořech a chlapci.

Dva venkovští chlapci, hrajíce si spolu pod starou lískou, našli nenadále oříšek.

„Ten je můj!“ zvolal první, „já jsem ho viděl nejdříve!“

„Není pravda, je můj!“ odvětil druhý, „neboť já jsem si ho zdvihl.“

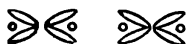
Tak se dlouho hádali, až konečně přistoupil k nim neznámý mladík, který byl svědkem rozepře a pravil:

„Já vás porovnáám!“

Vzal oříšek, rozlouskl skořápku na dvě půlky a řekl: „Jedna polovice skořápky náleží tomu, kdo ořech uviděl, druhá pak tomu, jenž ořech zdvihl. Zde vezměte! Jádro pak si nechám sám za to, že jsem vás rozsoudil.“

Tak ve sporech obyčejně bývá,
třetí z toho největší zisk mívá.

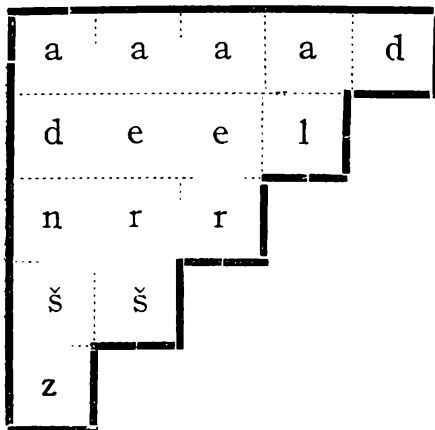
Z franc. přeložil J. M.

HÁDANKY A REBUSY

1. Roháček.

(V, Hlaváč.)

Město v Dalmacii.

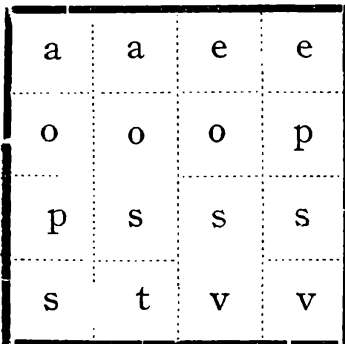
Český malíř.

Doba.

České město.

Souhláska.

2. Čtvercovka.

Sestavte písmena tak, aby zleva na pravo neb s hora dolů čtena dala tatáž slova. Význam slov: 1. Řecký bajkář, 2. pták, 3. obilný druh, 4. nástraha.

3. Hádanky.

a)

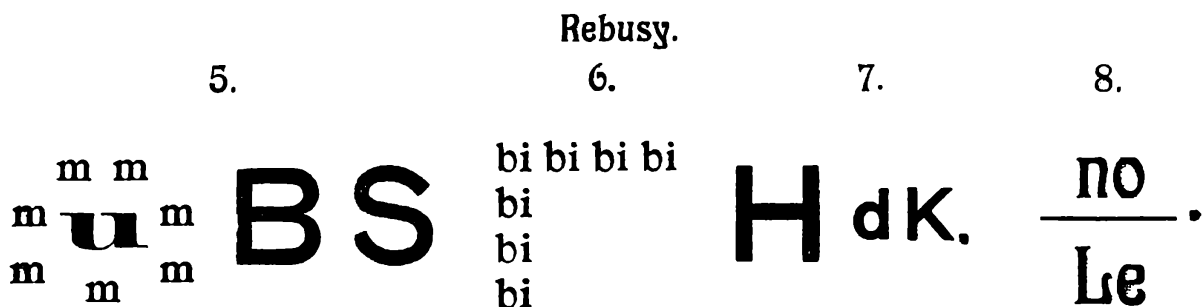
S „b“ na látce vždy nalézáme,
s „ch“ jako časopis jej známe,
s „m“ jest nápoj velmi cpojný,
s „s“ slovanský národ přehojný.

b)

Zrno má to, pleva ne,
v krmi je to, jako v hrachu;
hrušeň má to, jabloň ne;
máš to, sestro, i ty, brachu!

4. Číselka.

Selka nakoupila nádobí 1 2345678,
a složila je doma 1 2345678.

Pilní luštitelé hádanek a rebusů, kteří zašlou svá rozluštění nejdéle do 15. dubna 1911 redakci „Anděla Strážného“ v Brně, Biskupská ul. 1., obdrží odměnou pěknou knihu. — Na později došla rozluštění nelze sřetele bráti. Luštitelé, udávejte přesné adresy, zvláště ulici a číslo domu!

Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 5.

1. Hřbitove, hřbitove, zahrado zelená, co do tebe sejou ta drahá semena. Pořád je tam sejou, a žádné nevschází: snad že je zahradník hluboko zahází. Sup K. — 2. a) Jáva, Anna, noha, káva, Odra, lípa, láma, alka. Rába = Jan Kollar; b) sádlo, sídlo, sedlo. — 3. Dravec, Rumun, amiz, vůz, en, c. — 4. Krakov. — 5. Kamzík.

OBSAH:

Petrklíče. Báseň od Grossmannové-Brodské. — V podezření. Podává Jos. Brožek. — Jako holubička bílá. Báseň od R. Váňovského. — Román lidského života. Sebral Zatty. — Patero smyslů. Napsal J. Sázavský. (S obr.) — Co vypravuje pampeliška. Napsal Jan Beneš. — Návrat čápů. Báseň od L. Grossmannové-Brodské. (S obr.) — Čabanův robeneč. Historický román. Napsal K. J. Zákoucký. (2 obrázky.) — Heřmanův Městec. Napsal K. J. Z. (S obr.) — Obět. Báseň od L. Grossmannové-Brodské. (S obr.) — Špatný počtář. Napsal Boh. Tomíček. — České písně. Báseň od A. M. Kadlčákové. — Na Bledském jezeře. (S obr.) — Obrázky z katolických missií. Podává Fr. Všetěčka. — Ořech a chlapci. Z franc. přeložil J. M. — Hádky a rebusy.

V N o v o s a d e c h : Frant. Hlavica. — V O l o m o u c i : Kar. Leibner, Leopold Cink, Ant. Kubis, Jan Klisz. — V O l š í : Jos. Bartůšek. — V O p a v ě : Ant. Dittrich.
 V P e l h ř i m o v é : Frant. Pikal. — V P e t r o v i č k á c h : Jos. Ludvík. — V P o l i č e : Jin. Jilkova. — V P ř e d m ě ř i c í c h : Věk. Valtova. — V P ř í b o ř e : Jos. Šostek. — V P ř í k a z í c h : Jos. Kvétoň*. — V R a j h r a d ě : Kar. Ungr. — V Ř í č a n e c h : Tom. Kvarda. — V S e d l e c i : Máňa a Jenda Grünerovi, Jarda a Pepa Šimkovi, Pep. Holubovská, Mař. Duškova, Jen. Šeflů, Gust. Šrámek, Lid. Vyskočilova, Frant. Sýrotek. — V e S l o u p ě : Oldř. Hasoň*, Kar. Kašpárek. — V e Š t a r ě i Štěp. Coufalova, Anežka Honsova. — V e Š t ř e b ě t i c í c h : Kar. Roller. — V S y r o v i c í c h : Anast. Pelouškova*. — V Š a r a t i c í c h : Mar. Holoubkova. — V e Š l a p a n i c í c h : Frant. Macháčkova, Jos. Sadílek, Kar. a Petr Páralovi, Ad. Schoř. — N a T a b a r k á c h : Irena Kocholatá*. — V T e l n i c i : Mar. Bartáková. — V T ř e b í č i : Emilie Pohanova. — V T u ř a n e c h : An. Šmehlíkova, Frant. Šenkýř. — V Ů j e z d ě : Jos. Bišek, Jos. Šustek, Dom. Viktorin. — V e V a l. K l o b o u k á c h : Frant. Baránkova, Mar. Fúskova*. — V e V e l. N ě m ě c í c h : Vlad. Stelzer. — V e V í t k o v i c í c h : Anna Petříčková, H. Špornova, J. Pešat. — V e V l a d i s l a v i : Arnošt Masopust. — V e V o m i c í c h : Ant. Doležal. — V e V r a n o v i c í c h : J. Švejnoha, Lad. Mička. — V Z á l š í : Bož. Kubšova, Mar. Váňova ml., Jan Kunt, Mar. Váňova st., Kar. Suchan, Mar. Tláškova*. — Frant. Hrad. Frant. Chochol, Jos. Nováček, Fr. Nouza. — Růž. Nováčková. — Jan Líkař, Jan Fík, Vlad. Janžura, Mar. Hruškova, Frant. Špatný, Jan Chlaň*, Al. Dostal, Frant. Mráz. — V e Z d o u n k á c h : Kar. Maňásek. — V e Z l o b i c í c h : Ant. Slezáček.

Upozornění! Rozluštění hádanek a rebusů budiž vždy zasláno nejdéle do 15. každého měsíce! - - -

Spasitel světa vysílá své apoštoly a všechny své přátele do celého světa a volá, **že žeň sice veliká, málo však pracovníků.** Vy, milé děti, rády byste milého Spasitele vyzvání poslechly a šly třeba až do Číny a mezi divochy africké a australské hlásat, jak dobrotiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spasení přišli; avšak jste ještě m a l i, ještě doma zůstatí a se učiti musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za pohanské děti a šetříte dárky na vykoupení jich a vychování v křesťanské víře.

Dary na „Sv. dětství“ zaslali :

Josef Stáhala, farář, Těšetice u Olomouce, na spolek „Sv. dětství“ 67 K 47 h na jména pro pohanské děti vylosována.

Z Ů s t í n a : Filomena, Anna, Marie, František, Marie, Anežka; z S k a l o v a : Emilie, Ladislav, Josef, František, Marie, Anna; z R a t a j : Bohumil, Františka, Josef, Josef, Jan, Ladislav; z O h n i c : Františka, Anežka, Marie, Josef, Ludmila, Anežka, Marie, Karel, Hedvika.

V „Knihovně naší mládeže“ vyšlo:

Mezi víry a úskalími.

Napsal Karel J. Zákoucký. — Stran 140. — Cena K 1.80.

Vydala benediktinská knihtiskárna v Brně, Biskupská ulice číslo 1.

Vždy vhodný dárek

jest nejlepší

pěkná kniha

Nejlepší, bohatě ilustrovaný
zábavný časopis jest

Náš Domov

Vychází měsíčně a předplácí
se 4 K ročně.

Žádejte korrespondenčním
lístkem PRVNÍ SEŠIT na
ukázkou zdarma!

Ze starších ročníků na skladě ještě jsou:

I	str. 384	s 90 obr.	cena 2 — K
II.	480	přes 100	4 30 K
VII.	480	100	4 10 K
VIII.	480	100	4 10 K
IX.	480	100	4 10 K
X.	480	100	4 10 K
XI.	384	80	3 50 K
XII.	384	80	3 50 K
XIII.	384	80	3 50 K
XIV.	384	80	3 50 K
XV.	384	80	4 — K
XVI.	384	80	4 — K
XVII.	384	80	4 — K
XVIII.	384	80	4 — K
XIX.	380	80	4 — K

Objednávky vyřizuje Papežská knihtisk.
benediktinů rajhradských v Brně. ::

Krkonošský tkalcovský spolek

v HRONOVĚ č. 574, Čechy,

„VZÁJEMNOST“

který sobě v naší době chudí čeští tkalci založili, jest činem jejich obrození a vymanění z cizího područí. Skvělá pověst rukodílných výrobků krkonošských tkalců, pečlivost a příkladná solidnost jejich zboží při nejlevnějších cenách získává jim přízeň ve všech kruzích našeho národa, těšícího se z toho, že ubozí lidé dovedli si pomoci sami svou prací a přičinlivostí.

Zádejte cenníky, kupujte jejich zboží a agitujte pro ně v zájmu národním a prospějete sobě i jim. — Podnik křesť.-socialní! — Cenník a vzorky zdarma a franko.

Objednejte 1 balík, 40 metrů, různých látek v domácnosti nutně potřebných, jako plátno, kanafas, zefír atd. za **18 K.**

Předplatné na „Anděla Strážného“ celoročně:
 Rakousko-Uhersko 1 K 60 h, Německo 1 m. 60 pf., Rusko 80 kop.,
 Itálie 2 liry, Francie 2 franky, Amerika 40 c.
 Vychází měsíčně jednou, vyjma červenec a srpen.

Spasitel světa vysílá své apoštoly a všechny své přátele do celého světa a volá, že sice veliká, málo však pracovníků. Vy, milé dívky, rády byste milého Spasitele vyzvaly, jak poslechly a šly třeba až do Číny a mezi divochy africké a australské hlásat, jak otiv jest Bůh, a že chce, by všichni ku spasení přišli; avšak jste ještě mali, ještě na zůstatí a se učiti musíte. Co však učiniti můžete, to děláte: Modlíte se za poké dívky a šetříte dárky na vykoupení jich a vychování v křesťanské víře.

Redakci zasláno:

„**Růže Lurdská**“
 měsíce. Předplácí se ročník III., číslo 1.—4. Vychází v Blansku dne 1. každého
 Vydavatel, majitel a redaktor K 60 hal., na půl roku 80 hal. Jednotlivá čísla 12 h.
 Administrace a expedice Leopold Kolísek, konsistorní rada, farář v Blansku. —

„**Eva**“. Ženský měsíčník.
 Ročník VIII., číslo 1.—3. pro umění, zábavu, vzdělání a ženské sociální otázky.
 lická učitelka“ — Vychází „Věstník organizační“, „Naše domácnost“ a „Kato-

„**Křesťanská škola**“. Olomouci, Dolní náměstí číslo 17.
 Redaktor Václav Špaček. Spis pro šíření ideí náboženských v českém školství.
 a „Rodinné vychování“ —ami: „Obrana“ pravdy křesťanské ve veřejném životě

„**Rodinné Vychování**“. ročník X., sešit 1.—4. Nákladem V. Kotrby v Praze.
 slovanských. Se stálou přílohou šíření zásad dobrého vychování v rodinách česko-
 jednou za měsíc (vyjma červenec a srpen). Předplatné ročně 2 K. Jednotlivá čísla
 za 20 hal. Nákladem Cyrillověho knihtiskárny V. Kotrba v Praze-II., 200,
 Pštrosova ulice č. 200.

„**Květy Lásky**“. Lidový měsíčník, věnovaný zájmům křesťanské charity, zvláště
 opuštěným dětem. Ročník VII., číslo 1.—4. Redaktor Antonín Hoffmann, kooperátor
 na Král. Vinohradech. Administrace a expedice V. Kotrby v Praze-II., 200,
 („Útulky sv. Josefa“). Čistý výnos 2 K. 40 h.
 na celý rok 2 K. 40 h. Vychází v Praze-II., 200, Pštrosova ulice č. 200.
 ván sirotkům „Útulku sv. Josefa“. Předplatné

ROČNÍK XXX.

ČÍSLO 9.

«» KVĚTEN. — 1911. «»

Z jara.

Radostné jaro, krásami zdobící svět,
v duši mé budí ztracené mladosti květ!

Z daleka „kuku“ volá mne v hluboký les,
kam jen jak ze sna zaléhá skřivánčí ples.

Z blízkého háje hlaholí hrdliččin hlas:
„nadešel, synu, života nejkrasší čas.“

Obalen květem, oblečen v zelený šat,
s kyticí v ruce, vítá mne na jaře sad.

S nádechem růže na líci, panenství znak,
kvetoucí jabloň vábí můj nadšený zrak.

Šveholem ptačím proniká dětiček rej,
v duši mou novou naději budoucna lej!

Krátce však — a již sype se kvetoucí sníh
se stromů, mnohý uvázna v kadeřích mých.

Radostné jaro, krásami zdobící svět,
v srdci mém budí ztracené mladosti květ!

F. Plachý.

Zbloudil v lese.

Dle polského vypravuje **J. Krusič.**

Jiřík byl ještě malý hošík. Kdykoli ho matinka neviděla, ráno vstával i večer na lůžko se kladl bez modlitby, jako nerozumné zvířátko. Milosrdný Bůh ho ještě netrestal za to, ale čekal, polepší-li se. Pán Bůh miluje děti velice, nerad jich trestá, nýbrž chce, aby byly hodné.

Avšak Jiřík byl stále stejný; modlil se jen když mu otec nebo matka připomněli, ale sám od sebe nikdy.

Jednou o prázdninách poslali rodiče Jiříka na venkov k dědečkovi a k babičce. Líbilo se mu tam velice. Proběhl se po zahradě, pohrál si na dvoře a všude ho bylo plno. Nejraději si hrával s Válkem, synem kovářovým.

Bylo krásné letní odpoledne. „Pojďme do lesa na jahody,“ řekl Válek. A Jiřík šel.

Do lesa nebylo daleko; začínal hned za dědečkovou zahradou, ale táhl se na několik mil daleko široko. Jiřík tam byl jednou s babičkou a podruhé se služkou, ale pokaždé jen na kraji lesa. Válek mu po cestě vypravoval, že ví o cestě, kde roste mnoho jahod.

Jak vešli do lesa, ovanul je příjemný chlad a rozkošná lesní vůně. Ta mýtina, kde rostou jahody, není prý odtud daleko, povídal Válek Jiříkovi; sotva půl hodiny cesty. To přeběhnou za chvíli a jahod se najedí do syta, i domů si jich přinesou.

Cesta jim rychle ubíhala. Ani nepozorovali, že zašli hluboko do lesa. Šli brzy v pravo, brzy v levo, ale mýtiny nikde. Jiříka už nohy bolely a cesta byla stále obtížnější, les hustší a hustší. „Znáš dobře to místo?“ otázal se konečně nedůvěřivě.

„Abych ho neznal,“ durdil se Válek; „vždyť jsem tam byl s maminkou před čtyřmi dny.“

„A sám jsi nikdy v lese nebyl?“

„S jinými hochy více než stokrát, ale sám tak daleko ne,“ povídal Válek. Šli dále mlčky. „Teď v pravo!“ velel Válek a oba zahhnuli v pravo. Ale po mýtině ani památky. Obrátili se po chvíli v levo, ušli hodný kus, až se konečně Válek zastavil a řekl vážně „Zdá se mi, že bloudíme, vraťme se raději.“

„Babička mne jistě již hledá,“ zašeptal Jiřík a s radostí se dal na zpáteční cestu se svým soudruhem. Vraceli se, ale nevěděli, kterým směrem by se dali k domovu. Šli zase vedle sebe mlčky, beze slova. A les byl stále temnější a hustší; i slunce již se chýlilo k západu. „Válku, já se bojím,“ pravil konečně Jiřík a hlas se mu chvěl strachem.

„Volejme,“ radil Válek, „snad nás někdo uslyší.“ Volali oba co síly měli, volali znova a znova, stále hlasitěji, až se celý les ozýval jejich zoufalými výkřiky — ale nikdo nepřicházel.

Náhle blízko nich suché větve zachrastily a nějaké zvíře se mihlo mezi stromy. „Vlk, vlk,“ zvolal poděšený Válek a oba se dali do běhu. Strach je poháněl, nehleděli v pravo ani v levo, utíkali, že sotva dechu popadali. Jiříkovi se už pot řinul po tvářích, ale běžel dál a dále, sám [nevěda]kam. A když se konečně zastavil, tu teprve poznal, že jest bez Válka, v širém lese sám a sám!

„Válku, Válku!“ volal pln strachu a úzkosti, ale nikdo mu neodpovídal. Běhal po lese sem a tam, volal — a zatím se setmělo úplně. Ubohý hoch viděl, že je sám v noci v tom hrozném lese a dal se do usedavého pláče. Hrůza ho obešla, hlava se mu zatočila strachem a únavou, až klesl bezvládně k zemi, přitiskl obličej k zelenému mechu a jen naříkal: „Bože můj, co si jen počnu a kdo mne odtud vysvobodí?“

Les jen šuměl tajemně a každá větvička, každé stéblo trávy, i ten vonný mech jakoby mu šeptaly odpověď: „Bůh, Bůh!“ Upokojil se [poněkud] a pohlédl vzhůru. Vysoko nad vrcholky stromů spatřil blankytné nebe, poseté hvězdami. Jakoby všechny odpovídaly na jeho otázku „Bůh tě vysvobodí!“ Již klečel na zeleném mechu, sepjal ruce a modlil se vroucně: „Bože můj! Ty jediný mne vidíš. Smiluj se na mě mnou a vysvobod' mne odtud. Slibuji Ti, že se ode dneška budu rád modlívát k Tobě. Jen mne neopouštěj, můj dobrý Bože!“

Dobrá Bůh vyslyšel zbožnou modlitbu opuštěného hochá v hlubokém lese a poslal na něj klidný spánek. Na smrt znavený Jiřík usnul na měkkém mechu. Zdálo se mu, že krásný anděl se vznášel nad

ním, opatruje ho a chrání svými křídly. V tom ho bere za ruku a vede někam daleko, velmi daleko — jistě k dědečkovi a k babičce...

Probudil se a ohlédl kolem. Les šuměl lahodně, ptáci zpívali na stromech a haluzemi stromů až k němu se prodíraly zlaté paprsky vycházejícího slunce.

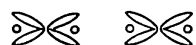
Bylo krásné letní jitro. Strach ho opustil. „Anděl Strážný mne chrání,“ pomyslí si, poklekl a pomodlí se ranní modlitbu. V tom zaslechl lidský hlas, ale cizí, neznámý. Dal se do volání a běžel radostně v tu stranu, odkud hlas vycházel. Za chvíli spatřil před sebou venkovskou dívku. Ta se podivila velice, když uviděla v lese neznámého hochu. Jiřík jí vypravoval, jak zbloudil včera a prosil ji, aby ho dovedla k dědečkovi. Dívka však neznala jeho dědečka, ale otec její ho k dědečkovi jistě dovede. Jest hajným a bydlí nedaleko. Ona prý nese snídání bratrovi, který tam pase krávy a právě na něj volala.

Jiřík neměl nic v ústech od včerejšího oběda a cítil nesnesitelný hlad. Byl by se s chutí dal do polévky, kterou dívka nesla bratrovi, ale neodvážil se o ni poprosit. Ale za chvíli byl již v myslivně a tam upokojil svůj hlad. Dostal talíř polévky a krajíc chleba, pomazaný máslem. Chutnalo mu jak náleží.

Celá rodina ho obstoupila a Jiřík chtěj nechtěj musel vypravovat znova o Válkovi, o lesní mýtině i o všem ostatním, čeho v lese zažil. Dověděl se, že jest velmi daleko od domova, dobré dvě hodiny cesty. Hajný pak zapřáhl do vozíku a dovezl Jiříka k dědečkovi. Tam byla ovšem veliká radost z jeho šťastného návratu; vždyť ho marně hledali celou noc a báli se, že se utopil v rybníce.

Válka našli v lese až třetí den, zmořeného hladem i únavou.

Jiřík splnil svůj slib a od té doby se modlí každý den, ráno i večer — i tehdy, když mu nikdo nepřipomněl.

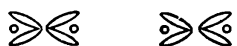
Jarní novina.

Smálo se slunéčko
vykouknouc nad lesy,
ku tanci komárek
mušku jak bere si.

Zaplálo jasněji,
ještě výš skočilo,
by jim na slunéčku
lépe se točilo.

Laštovný větérěk
novinku dále nes:
s muškou měl komárek
na louce velký ples.

L. Grossmannová-Brodská.

Dvě příhody z císařova života.

C í s a ř ů v k l o b o u k .

Jedenkráté navštívil císař pán vojenskou akademii v Novém Vídeňském Městě neohlášen. Vstoupiv do sálu, v němž právě přednášel setník Ebersberg, pozdravil posluchače a oslovil učitele:

„Nevyrušujte se, pane setníku, z přednášky a pokračujte!“

Na to položiv si svůj generálský klobouk na první lavici, opřel se o ni a naslouchal výkladu.

Posluchač B., před nímž klobouk ležel, použil té příležitosti a vytrhl si z klobouku jedno zelené pero na památku.

To vidouce někteří jeho spolužáci, dávali mu různé pokyny a B. rozuměv jim tak, že si také přejí míti něco na památku této vzácné návštěvy, trhal pero za perem.

Pojednou trhl příliš prudce. Klobouk se zakýmácel, ztratil rovnováhu a skutálel se s lavice.

Císař pán se ohlédl a zrak jeho spočinul na zbledlém B.

„Co jste dělal s kloboukem?“ otázal se ho vlídně mocnář.

Žák osmělen přívětivým tónem císařovy otázky, přiznal se, že trhal s klobouku pera a že při tom klobouk spadl.

„A nač tolika per potřebujete?“ tázal se panovník vlídně.

„Vaše Veličenstvo, spolužáci chtěli míti též po jednom na památku!“

„Nezbývá tedy, než abych vám tu zanechal celý chochol,“ s úsměvem pravil mocnář a vytrhnuv chochol, podal jej radostí zářícímu B. Po té se obrátiv k professoru Ebersbergovi, pravil: „Půjčte mi, pane setníku, laskavě vaši čapku!“

A maje na hlavě důstojnickou čapku, odcházel císař pán za provolávání slávy.

Když se po letech při jedné prohlídce vojska shledal s B., usmál se a pravil:

„Máte-li ještě onen chochol, jejž jsem vám při tak neobyčejné příležitosti dal na památku?“

„Mám, Vaše Veličenstvo!“ zněla odpověď.

„Pak byste k němu potřeboval snad klobouk,“ řekl císař a shledav, že B. náleží skutečně mezi nejlepší důstojníky jeho armády, postaral se o jeho povýšení mezi jenerály.

Gardistův třapec.

Malému arciknížeti, nynějšímu císaři pánu Františku Josefovi I., nebylo ještě ani pět let, když přihodila se mu následující příhoda.

Bylo to roku 1835. Ve dvorním hradě jako obyčejně stáli na stráži dva gardisté. Jednoho dne pojednou se otevřely dvěře a z komnaty vyšel malý arcikníže. Neznaje dosud pravidel vojenských, přistoupil k jednomu gardistovi a žádal ho, aby mu půjčil šavli.

Gardista dlouho váhal, ale posléze mysle, že ho nemůže stihnouti trest, zapůjčí-li šavli členu císařského rodu, přání mladého arciknížete vyhověl.

Jakmile měl arcikníže šavli v rukou, posadil se na ni obkročmo jako na dětského koníka a odhopkoval s ní do císařských komnat. Gardista zatím trnul strachem, aby nepřišla přehlídka.

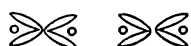
Po čtvrt hodině vrátil se malý arcikníže a gardistovi šavli vrátil. Třapec však byl poškubán. Gardista popatřiv naň, povzdychl: „Teď mi nezbude než koupiti si nový!“

Malý arcikníže zaslechnuv jeho stesk, zarazil se, ale po chvíli pravil:

„Až budu velikým, vynahradím ti to!“

A slovu dostál.

Upravil K. Zatty.

Kapr.

Jistý lakomec měl dobrého přítele, který mu čas od času posílával nějakou rybu po svém starém služebníku Jakubovi. Jakub nedostal však od starého lakomce nikdy ničeho „od cesty“, a proto si umínil, že se mu pomstí. Jednoho dne mu nesl velkého kapra. I vstoupil do světnice bez pozdravu, hodil rybu na stůl a šel. Lakomec však ho zavolał zpět a pravil:

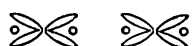
„Vy jste nezdvořilý příteli. Chci vám ukázat, jak si máte počínati. Posadte se na mé místo!“

Sluha se posadil a lakomec vzav kapra vyšel ven. Potom zaklepav vstoupil, hluboce se ukláněje, a přistoupiv k sluhovi, pravil:

„Pane, přijměte můj pozdrav. Můj pán se vám dává poroučeti a prosí, abyste od něho přijal tohoto kapra.“ Jakub však nebyl na hlavu padlý a odvětil hned: „Milý příteli, přijměte můj dík! Vyřídte mé poručení svému pánovi a zde vezměte něco od cesty!“

Tak starý lakomec, chtěje učít zdvořilosti, sám dostal poučení o štědrosti.

Z franc. přeložil J. M.

Sofia.

Vzpomínka z cest. — Píše Ignát Zháněl.

Na hranicích.

Šel jsem nedávno za krásného jarního odpoledne domů z procházky. U Matějů hrály si malé dívenky na školu. Byly tam Čilenka Matějova, která dělala slečnu učitelku, žákyněmi byly její nejlepší kamarádky: Lodesova Nanyňka, Fialova Mařenka a Čoupkova Mařenka. Když jsem k nim přicházel, právě začínalo vyučování a hlasitě ve sboru říkaly Pochválen buď Ježíš Kristus! Vítáme vás, důstojný pane! Jak dále jejich vyučování pokračovalo, nevím. Zašel jsem do naší farské zahrady.

Dítky hrají si rády na školu. My pak starší, kteří jsme již škole odrostli, zase si rádi vzpomínáme na své bývalé učitele. Když jsem chodil do gymnasia, učil nás češtině professor František Bartoš. Byl ve svém oboru proslaveným mužem a zanechal po sobě mnoho učených knih, jichž si všichni vážíme. Měl zvyk, že když donesl do školy slohové úlohy, předčítal dvě práce. Napřed přečetl nejlepší práci jako vzor, jak měla býti úloha provedena a pak přečetl nejhorší práci, kterou podal jako odstrašující příklad, jaká úloha neměla býti. Někdy pak chtěje znázorniti jak velký jest rozdíl mezi touto nejlepší a mezi touto nejhorší práci, říkával Tyto prace se liší od sebe tak jako nebe a dudy.

Úsloví toto tane mi na mysli, když nyní píše tento článku pro milé čtenáře „Andílka“, a vzpomínám na svou jízdu z Turecka do Bulharska. Jak velký jest rozdíl mezi nebem a mezi dudami, tak velice liší se od sebe říše turecká a říše bulharská. V Turecku všude zrovna bije do očí nepořádek, nečistota, neúpravnost, schátralost. Sotva jsi však přešel hranice a ocitl se v Bulharsku, jsi jako na jiném světě.

Turci jsou národ líný, pohodlný. Celý den posedávajíce na bobku venku před kavárnou, popíjejí černou kávu ze šálku, velkého jako náprstek a kouří z dlouhé dýmky, již říkají „čibuk“. Když se blíže díváš na Turky, pozoruješ, že mají jakýsi zamlklý výraz ve tváři. Máš chuť každého z nich chytnouti za ramena, zatřepati jím a volati na něho: Člověče, prohlédni, vzpamatuj se, otevři oči a dívej se radostně na ten Boží svět!

A podívejme se na bulharského šohaje! Jak mužně stojí, jak má vztýčenou hlavu, vážně sice, ale přece sebevědomě a rázně se

dívá. Jak ošklivě se vyjímají Turci v té široké sukni, tak zženštile vypadají! Bulhaři i když mají neumělé střevíce, řeménky na nohy

Sedlák z okolí Sofie

přivázané a šat ze hrubé látky, přece malebně jim sluší. A což teprve ty bulharské děvuchy! Turecké ženy mají přes obličej černý závoj, a když jdou, vypadají, jakoby byly zašité v pytli!

V Turecku jsou silnice horší než u nás obyčejné cesty, jsou-li mosty, jsou někdy položbořené a někdy pozůstávají jen z pilířů; není možno po nich jeti, kdo chce přes vodu, buď se nechá po loďce pře-

Žena a děvče bulharské z okolí Sofie.

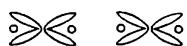
véztí anebo se přebrodí. Pole jsou nedbale obdělána, domy na venkově vypadají jako zříceniny. V ulicích plno špíny, nikdo jich nečistí. Odpadky vyhazují se na ulici a potulní psi vše sežerou.

V Bulharsku jest všude pořádek, silnice se zdaleka běhají, po obou stranách jsou vysázeny stromovím. Všechna pole jsou velkou pílí obdělána a přinášejí proto velký užitek.

Nikdo v Bulharsku souseda neutiskuje, před zákonem jsou si všichni rovni. Jak jinak v Turecku! Konal jsem koňmo desítidenní cestu s několika soudruhy z Jerusalema až do Damašku. Když jsme jeli kudysi a daleko široko nebylo žádné osady, kde se vzal tu se vzal jakýsi poloroztrhaný, špinavý, neumytý a neučesaný člověk a začal s pláčem a nářkem objímati a líbati kolena našeho dragomana.*) Plni účastenství ptáme se Co je? Vesničan tento jel ze kteréhosi města do své osady a seděl si pohodlně na svém oslíku. Dohonil tureckého vojáka — a toho poznáš jen dle toho, že má na sobě staré, roztrhané kalhoty — těch v Turecku žádný muž nenosí, jen vojáci, ozbrojen jest kde kdo. Voják mu beze všeho vzal oslíka za úzdu, shodil ho se zvířete a sám si na ně sedl. Vesničanovi nezbylo, než aby za ním šel pěšky. Něčeho podobného by neudělal žádný bulharský voják. Ti vypadají v pěkných stejnokrojích jako praví šohaji.

(Dokončení.)

*) Vůdce, který za peníze provází cizince a jim vše vysvětluje.

Fialka.

Ve stráni skromná fialka
květy své v listí skrývá,
slunce ji líbá zlatavé,
nad hlavou skřivan jí zpívá.

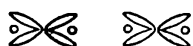
Milo tu něžné fialce,
vůni svou do kraje dýše,
ve travce v stráni omladlé
přešťastně sní tak tiše.

Pod strání v houští březovém
potůček kamením skáče,
pln žertů dnes a veselí,
jak v snětích lesní ptáče.

A šepotá své pozdravy,
kde fialka si hová.
Že ze všech květin nejhezčí,
každému o ní poví.

A fialinka pýříc se
v listí své kloní hlavu,
vždyť netuší a nevěří,
že první v pestrém davu.

Edv. Elpl.

Napravený zouvák.

V písárně státního úředníka stál zouvák, a ten byl velice nespokojen a broukal. „Je to bída, když našinec pořád jen stojí v koutě a musí vyčkat, až ty dámy boty přijdou. A jak bývají často umazány a jak hrubě se mnou chudásem zacházejí! Když jednu vyzouvám, druhá mne tlačí! Ba ano, dobře se mají boty, ty vidí kus světa! Co já zatím v koutě se krčím, procházejí se na slunci, a jsou-li unaveny, hnedle je povel: Sem se zouvákem! a já ty vznešené paničky musím vyzout, a ony bývají hezky v koutě postaveny.“

Boty, o kterých zouvák mluvil, patřily písáři, jenž si je zul, aby pohodlněji mohl pracovat. Jak onu řeč uslyšely, pravila bota pravé nohy ku své sestře: „Slyšíš, my prý se máme dobře, prý jsme paničkami! Hloupý ten zouvák ani neví, jak výborně se mu daří. Vždyť má nejsnadnější službu. Ale my! po celý den jsme jako zapřaženy, v létě se můžeme prachem zalknout, v zimě musíme do studeného sněhu, a když prší, hrozí nám nebezpečí utonutí. A pak ty kameny špičaté nám vždycky kousek kůže vydřou. Je to bídné živobytí, když se musí sloužit jinému!“

Zouvák tím více poslouchal, když se druhá bota ozvala: „To by tak ještě ušlo, ale to cídění a leštění — to mne nejvíce mrzí. Ráda bych věděla, nač ta „krása“ v takové bídě! To náš pán se má jinak; sedí hezky a píše. Písařem tak být!“

V tom přestal písář psát a vzdychl „Chvála Bohu, že zase jeden den ukončen! Takový písář jest věru jen chudák; aby vždy jen seděl a psal! To se má úředník ovšem jinak; pracuje, když se mu zachce a dobře se mu daří. Úředníkem bych si přál býti.“ Mezi řečí se obul a zastrčil střevíce do veliké kapsy kabátu.

Právě nyní vešel úředník a zabručel „Můžete jít. Ani nevíte, jaké máte časy!“

„A ještě se mi vysmívá!“ pomyslil si písář učinil jakousi poklonu a odešel.

Úředník se vzdálil také, nechal však dvěře svého pokoje otevřeny, tak že zouvák všechno mohl dobře zaslechnouti.

Tlustý úředník broukal hlubokým hlasem „Takový písář se má přece jen dobře. Jde si do hostince, pobaví se a má pokoj. Ale já? Do zítří má práce býti hotova. Pan ministr jen přidává roboty, ale plat je stejný, ba menší při té drahotě!“

„Totě divné!“ uvažoval zouvák, „i takový pán si stěžuje.“

Zaklepáno. K panu úředníkovi vešel lékař. „Dobře, že jste zde!“ vítal jej pán. „Není mi dobře a přec mám celou noc pracovat. Ta hrozná služba!“

Nevěsta z okolí Sofie.

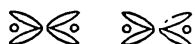
Pan doktor prozkoumal jej a pravil „Račte jen mnoho spáti! Jenom klid vám chybí.“ — „Ono se řekne ‚spáti,‘“ zahučel úředník.

— „Což vy, pane doktore, vy jste svým pánem!“ — Lékař se pustil do smíchu a zvolal „Já svým pánem?! Všech jsem sluhou! Ve dne, v noci mi nedají lidé pokoje. Věřte mi, příteli, lékař je tvor na světě nejutrápenější. Kolik jest ve městě nemocných, tolik mám pánův i velitelek; a ti znají člověka trápit.“

Když lékař byl odešel, přemýšlel zouvák i o něm.

Za chvíli se dostavil sám pan ministr a naříkal rovněž na hrozné poměry. O králi se vyjádřil takto „Chudák nemá klidné hodiny; starosti o říši nedají mu spáti!“ Pan ministr vzdychal a úředník taktéž; ale zouvák si nevzdychl a smál se potají, řka „Sami sluhové, sami ubožáci! Ani sám král není svým pánem.“ A od té chvíle byl zouvák mnohem spokojenější a sloužil dámám botám jako trpělivý sluha.

Jan Beneš.

Čabanův robenec.

Historický román. — Napsal **Karel J. Zákoucký**. (Dokončení.)

III.

Roku 1596 ještě přede žněmi odešel Vít do Prahy. Odešlo tehdy několik pardubických mendiků do Prahy a cestou si slíbili, že se občas sejdou, aby si pohovořili o zprávách, jež je z domova dojdou. Ale Vít ocitnuv se v Praze, na svůj slib skoro zapomněl. Za dne v koleji býval, v podvečer doma nad knihou sedal. Strýcových slov nad zlato si vážil. Stále se jimi řídil a dle nich jednal. Budou-li se na něho přátelé horšiti, nedbal. Však z jejich časté nepřítomnosti v koleji vytušil, že nežiji tak, jak si doma jejich rodiče přejí.

Odloučil-li někdy Vít své zraky od knihy, bylo to tehdy, když se mu vzpomínky na ty, které v Pardubicích v Řeznické ulici zanechal, vloudily do mysli a roztesknily ho. Ale takové chvíle vždy však jen okamžik trvaly. Hned se zase vzpamatoval a do učení se opět pohroužil.

Jednou však se sešel se svými krajany a chtěj nechtěj slíbiti jim musel, že je v domě šenkovním „U tří hroznů“ vyhledá a s nimi u korbélíku řízného piva posedí.

„A zazpíváme si,“ věda, že Vít rád zpívá, lákal ho Bydžovský.
„Zazpíváme!“ slíbil Vít.

„A uvidíš, že se ti mezi námi zalíbí! Veselo jest, U tří hroznů!“
vábil ho Suchomel.

„Nevím!“ odpověděl Vít. „Mně se líbí u knih!“

„Že jsi snad dosud nic jiného nepoznal! A knih ještě užiješ?“

„Užiji, ale já po ničem jiném netoužím!“

„Ale přijdeš,“ dolehl naň Suchomel, boje se, aby se jim Vít zase nějak nevymknul.

„Přijdu, když jinak nedáte, ale pouze jednou. Slibte mi, že mne již nikdy nebudete sváděti,“ žádal Vít a pravici jim podával, aby si je zavázal.

Někteří pozdvihli korbélíky, jiní vyskočili se svých míst...

„Slibujeme,“ zvolali Vítovi přátelé a pravici jeho stiskli.

A Vít ještě téhož dne vypravil se v podvečer do domu šenkovního. Tam bylo již hlučno a veselo. Studenti mladší i starší i měšťtínové seděli tam pohromadě u plných korbélíkův a velmi živě o čemsi hovořili.

Bylo to roku 1597 na počátku září.

Spatřivše Víta ve dveřích, rázem ve svém hovoru ustáli. Některí pozdvihli korbélíky, jiní vyskočili se svých míst, spěchali Vítovi v ústřety a všichni provolávajíce: „Vivat! Salve!“ Víta pozdravovali.

Vít usednuv mezi ně, naslouchal jejich hovoru a na knihy toho dne zapomněl.

Bylo však tehdy také v Praze o čem hovořiti. A hovořilo se o tom po všech hospodách.

Kdesi na Rýně potloukala se vojenská cháska, známá pode jménem Valloni, také Balouni. Tato cháska uslyševši, že slavné království české míní vypraviti vojsko do Uher, aby z tureckých rukou vydobyla pevnost Ráb, vypravila se do Čech, aby se tu dala najmouti do boje proti Turkům.

Byli to lidé zlí tito Valloni, vojáci ze řemesla. Kudy táhli, tudy po sobě stopy zůstavovali. Ve dne ohlašovali se dýmem, v noci zářemi hořících vesnic. Nářkův a proseb nedbali, naopak, spíše se tím jen rozběšňovali. Při přepadání a drancování ani kostelů nevynechali. Vlupovali se do nich a co cenného tam našli, vzali s sebou. Přímo sodomsky si vedli. Však když do Prahy vtrhli, v ghattě mnoho kalichů, monstrací a ornátů drahocenně vyšíváných prodali.

A do Prahy dostali se snadno, ačkoliv je velmi zlá pověst předcházela. Páni konšelé otevřeli jim pražské brány do kořán. Báli se krále i stavů, kteří Vallony do Prahy vyzvali, aby se tu s nimi o žold smluviti mohli.

Ačkoliv se s nimi těžko bylo smluviti, vykazována jim místa k pobytu jak možno. Ale aby jich mnoho pohromadě nebylo, rozdělení opatrně. Někteří přikázáni na Pohořelec, jiní na Příkopy a ještě jiní na Poříčí Nového Města.

Vallonům to bylo jedno. Byli to chlapi neurvalí, spustlí. Jakmile se na vykázaných místech uvelebili, počali si svou porýnskou němčinou nebo flámštinou poroučeti, a běda! — nebylo-li ihned jejich rozkazům vyhověno. Hromovali a nadávali, až slyšícím to hrůzou krev v žilách přestávala kolovati a z bázně ihned každé jejich přání splněno.

To se Vallonům líbilo a k neurvalostem povzbuzovalo. Každým dnem počínali si směleji a troufaleji. Byli skoro rádi, že se s pány na hradě pražském o žold dohodnouti nemohou. V Praze se jim, jak náleží, zalíbilo.

A o tom právě v hospodě „U tří hroznů“ se hovořilo, když tam Vít vstoupil.

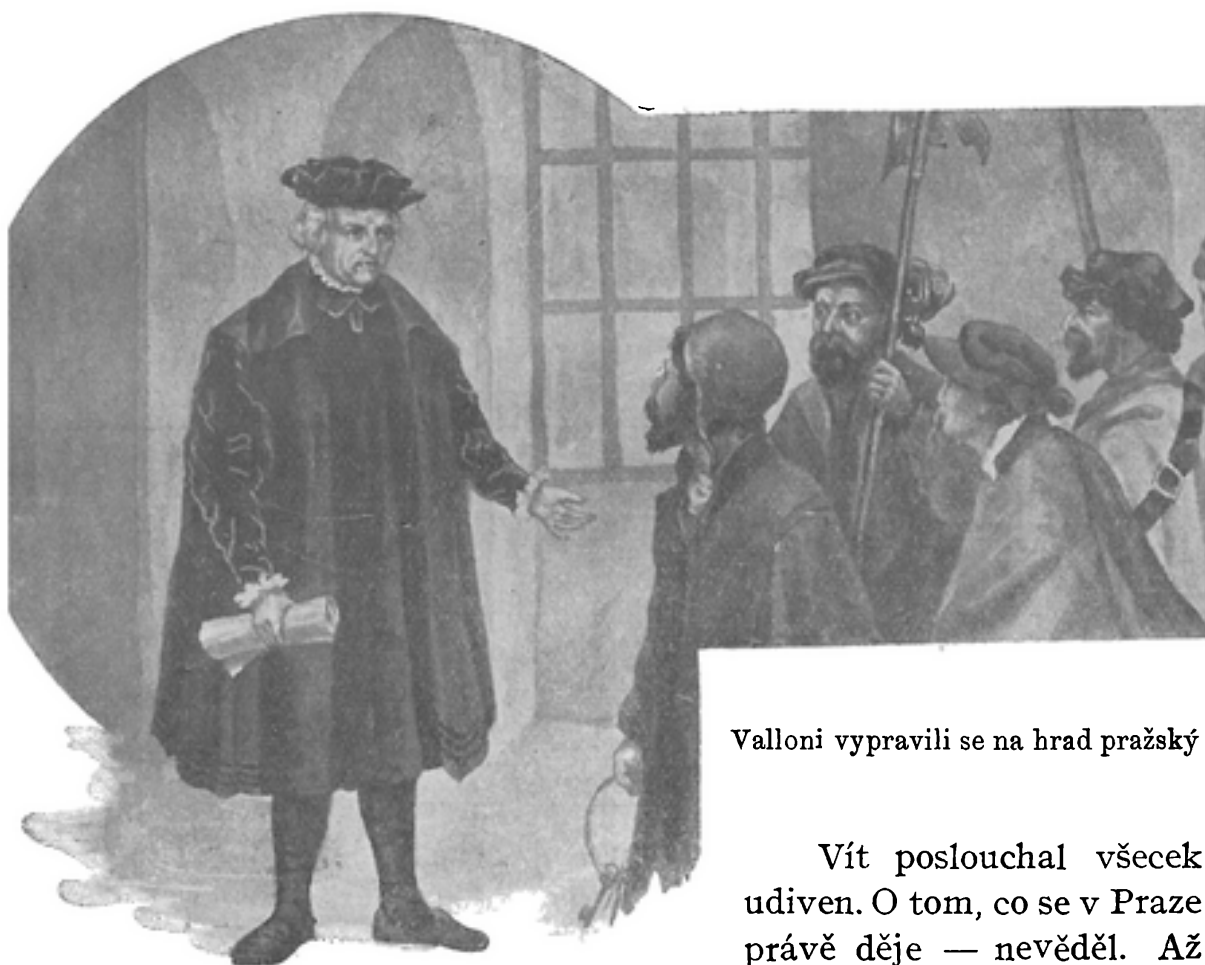
Mnohý měšténin se holedbal, že by si vallonské smělosti líbiti nedal.

„A co bys učinil, když by si takový spustlík na tebe křikl, a to neb ono nezpůsobně na tobě žádal!“ prohodil kdos.

„Poučil bych ho, že já jsem v téhle zemi pánem, byť bych měl při tom i meče použití!“ zněla odpověď.

„Ale ani bys pořádně se svým mečem se nerozpřáhl a již by ti letěl, že bys ani nevypátral, kam ti odletěl!“

„Oho!“
 „Žádné: Oho! — Jen jdi do Chebu, Kadaně, Loun a jiných míst, jimiž táhli, a uslyšíš, co tam spáchali!“
 „Pak je neměli do Prahy pouštěti!“
 „Inu, neměli, ale po skutku zlá rada. Již jsou tady!“
 „Pak ať se s nimi smluví, ať táhnou zase!“
 „To nemluv nám, ale na hrad jdi a pouč je tam. — —“

Valloni vypravili se na hrad pražský

Vít poslouchal všecek udiven. O tom, co se v Praze právě děje — nevěděl. Až dosud jen na své učení myslel. A viděl, že je to chyba, že má člověk vědět, co se kolem něho děje. Byl nyní skoro rád, že mezi přátele vešel a v duchu si již myslel, že přece jen občas takto mezi přátele zajde a, co se děje, vyslechne.

A skutečně již po čtyrech dnech se rozhodl, že si ke „Třem hroznům“ zajde.

A skutečně také si vyšel. Šel můstkem z koňského trhu města Nového do Starého města. Před ním ubíral se jakýs starý muž. Postava jeho byla již stářím nachýlena, vous šedivý. Proti němu šli čtyři Valloni. Dva z nich byli oděni červeným aksamitovým šatem, druhí dva byli v šatech kožených. Tito dle trubek, jež měli s sebou,

byli nejspíše trubači. Ale nezvedeně vedli se všichni čtyři. Nikomu, koho potkali, pokoje nedali. Tak nedali volně ani zmíněnému starci projíti. Za šedivý vous ho chytali a tahali.

To pobouřilo Víta. Vzpomněl si, že strýc mu říkal, že staré lidi vždycky v uctivosti máme mít.

Tak předvedeni byli před pana Ungroda...

„A tito zde bezbranného starce zlehčují bezpříkladně, pomyslí si a hněv v něm vzkypěl. Nerozváživ ani, co chce podniknouti, přiskočil a smělce, jenž starce za vous tahal, ve tvář uhodil.

To bylo mnoho. Vallon zlobou se rozběsnil a zvášnivěl. Po tulichu sáhl a vydobýv ho spěšně na Víta se rozpráhl. Ostatní Valloni učinili podobně.

Vít poznáv, že chybil, že čtyři na jednoho jest mnoho, uskočil a dal se na útěk.

Valloni za ním.

Na rohu Vodičkovy ulice však klopýtl a padl. Valloni již již s tasenými tulichy hnali se po něm.

V tom však byli tu sousedští vartýři a nastala putka zlá a litá. Vallonští trubači začali troubiti a Valloni po městě roztroušeni počali se sbíhati a také lid se sbíhal.

Půtka každým okamžikem stávala se povážlivější a nebezpečnější.

Po celé Praze se šířila.

Zjevný boj proti Vallonům se zdvihal.

O tom zvěděvše na hradě pražském, lekli se. Ihned vysláni do města komisaři, páni Pécz a Ungrod, a ti jezdice z ulice do ulice, napomínali ke klidu.

A také se ho dopracovali.

Ale po ulicích pražských bylo mrtvých jak vallonských tak měštěniných, tak i studentských. Ale i raněných bylo dosti. A tito vzati byli do léčení, a když se zotavili, do vyšetřování, aby spravedlivosti bylo učiněno dosti, jak si Valloni žádali. Ale nedosti těchto zajatých, kteří pro sečné rány utéci nemohli. Valloni vypravili se na hrad pražský a tam důrazně se domáhali odškodnění a potrestání všech, kteří se proti nim zdvihli a dosud beztrestně na svobodě jsou. Sám kastelán musel je vésti. A nejvyšší úředník zemský jejich žalobu vyslechnuv, jim vyhověl. Musel, protože si toho Valloni také zvláštní supplikací, dne 8. září 1597 podanou až k samému císaři, žádali. I pátráno po každém, kdo se půtky účastnil, a kdo vypátrán, do vězení vsazen, souzen a trestán. Valloni sami soudu byli přítomni, a kdo předveden, toho usvědčili, byť by toho dne ani na ulici nebyl.

Tak předvedeni byli před pana Ungroda i Jan, knihař, Petr, bečvař, Vavřinec, mandlěř, sousedé Starého města pražského, Vít Bubeníček, mendik a mnoho jiných a všichni byli obviněni, že půtku začali, usvědčeni, odsouzeni a žalářováni.

To roztrpčilo Víta.

Když byl propuštěn opět na svobodu, v Praze se mu znelíbilo. Rozhodl se ji opustiti. A úmysl svůj skutečně také brzy provedl.

Když do Pardubic přišel a do domu svého pěstouna nastoupil, překvapil všecky,

„Kde jsi se tu vzal, Víte?“ zvolali všickni jakoby jedním hlasem.
„Proč jsi Prahu opustil?“

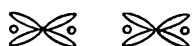
„Nespravedlivost mne vyhnala!“ odpověděl a hned jal se vypravovati, co se mu přihodilo a jak páni na hradě pražském, aby si Vallonů nerozhněvali a je proti Turkům najmouti mohli, jednali. „Zvláště Valloni: Linhart Kymerych a Franc Gülich, a byli to ti nejhorší, nejspustlejší!“ končil Vít své vypravování.

„A nevrátíš se tam již?“ otázala se Katuška.

„Ne!“ byla určitá odpověď Vítova. „Doma zůstanu a budu orat rodné lány a při tom naslouchati budu skřivanům, kteří vysoko pod nebesy pějící hymnus o spravedlivosti Boží!“

„Máš dobře,“ schválil mu pan Čaban a paní Čabanová přisvědčila.

A Vít vrátil se na rodný dvorec na Výstrkově a brzy po té přátelství mezi dvorcem ve Výstrkově a domem v Řeznické ulici bylo upevněno svazkem příbuzenským.

Proč kukačka klade vejíčka do jiných hnízd.

Lesní báchorka. — Napsala **Anuše Mittenhuhová.**

Děle již toho toulání netrpím; chcete-li u mne bydleti, musíte zavčas domů choditi. Můj dům jest počestným domem, proto v něm nemohou bydleti tací tuláci jako jste vy. A domovní klíč vám též nedám, o tom buďte ujištěna.“

Tímto hartusením napadl starý mrzutý jilm kukačku, když se jednoho večera vrátila pozdě domů.

Kukačka byla totiž v nájmu u jilmu, a poněvadž byl tento již značně starý a neustále rozladěný, hněvával se na kukačku hlavně pro její veselou, jen po zábavě toužící mysl.

„Odpusťte mi, pane domácí!“ omlouvala se kukačka. „Byla jsem venku tak zaměstnána, že jsem se nemohla dříve dostavit. Každý chtěl ode mne něco věděti, malý chlapec se mne ptal, za kolik let bude vojákem, pastýřce jsem musela říci, jak dlouho to ještě bude trvati, než ji pastýř její do své domácnosti uvede, a starý dřevorubec chtěl věděti, kolik let mu ještě pro život zbývá. Byla ta zajisté nemalá práce a vyhověti jsem jim přece musila.“

„Ale prosím vás, co do takových hloupostí,“ zahučel jilm. „Tím se jenom čas utrací.“

Kukačka však nedbajíc jeho rozmrzelosti, usadila se ve svém hnízdě a spala až do rána, a když se sluníčko na zemi usmálo, zakukala

právě tak vesele jako jindy, až se to lesem rozléhalo. Šel-li náhodou pocestný kolem, zacinkal v kapse penězi, řka: „To jsem rád, že mám peníze při sobě, když kukačka kuká, nebudou mi scházeti po celý rok.“

Čím více se však druzí těšili, tím více se hněval starý jilm. „Zvýším vám nájemné, slyšíte?“ volal na kukačku, nevěda jiného trestu pro ni. „Ode dneška mi musíte denně dvacet housenek a pup obrati. Dám si dobrý pozor při počítání a neučiníte-li zadost mé pohledávce, vyměřím vám přísný trest.“

Dobromyslná kukačka mu ve všem vyhověla a zůstala stále veselou a zábavnou, škádlila se s ostatními ptáky, co zatím jilm durditi se nepřestával.

„Kdybyste byla jen z polovice tak pořádnou jako jest párek sýkorek, který též u mne bydlí,“ pravil jilm, „pak bych byl s vámi zcela spokojen. Vezměte si příklad ze sýkorek; ty jsou tiché, zdržují se doma a neprovádějí neustále takový nesmyslný křik.“

„Ano, ony však nejsou nadány věšteckým duchem jako já, pak mohou ovšem mlčeti.“

Po té se kukačka vyhnula další rozmluvě a pochytaavši a snědši uložený počet pup a housenek, odlétla zase v širý kraj. Párek ctnostných sýkorek vyseděl zatím větší počet potomků, tak že jim posavadní hnízdo nestačilo. Tu pravil jilm kukačce: „Vyklidte zítra své hnízdo pro sýkorky. Mou povinností je starati se svědomitě o hodné nájemníky.“

Sýkorky seděly opodál na větvičce, a slyšíce chválu domácího pána, sklopili skromně hlavičky, ale peří se jim zvedalo hrdostí.

„Moje hnízdo že mám postoupiti, moje krásné hnízdo, které jsem si sama vystavěla? Ó nikoli, toho neučiním,“ bránila se kukačka.

„Čeho neučiníte?“ výsměšně opakoval jilm. „Zde přece poroučím jen já!“ dodal, hrdě se vypnuv. „Jsem zde pánem a dovedu si získati poslušnosti,“ vyhrožoval.

Sotva dořekl, již prudce otrásal větvemi, kde kukačka své hnízdo zbudováno měla, tak že se stěží jen udržela. Sýkorky přispěchaly svému domácímu na pomoc a nehledíce nerovného boje, pustily se vší silou do kukačky, klovajíce ji zuřivě ostrými zobáky, tak že konečně podlehla. Spadla s jilmu na zem a párek počestných sýkorek uvelebil se hned na to v jejím hnízdě.

Kukačka jsouc z nájmu vyhostěna, marně hledala nového přístřeší. Noc přestála v dutém stromě a jsouc zvyklá všeho pohodlí, které si ve svém bývalém hnízdě zařídila, kula plány o pomstě. Konečně měla nápad, který hlasitě projevila:

„Když jste mne z hnízda vypudily, musíte se za to starati o moji líheň, ano ještě více, pečlivá paní sýkorka musí má mláďata vychovati.“

Byla tímto plánem tak spokojena, že radostně bezpočtukrát zakukala k velké zlosti starého jilmu a sýkorek.

První holátka sýkorek vyrostla a rozlétla se po čase samostatně do světa. Sýkorka, samička, nakladla opět vajíčka a chystala se k tomu, po druhé je vyseděti.

Kukačka skrytě, ale obezřele sledovala její počínání, a když si jednou sýkorka se samečkem vylétla hledat potravu, položila jí kukačka rychle své vajíčko do hnízda.

Vrátivší se sýkorka nespozorovala kukaččiny lsti a pilně sedíc, vyseděla za nedlouho se svými mláďaty i malou kukačku, aniž tušila podvod, jehož nepřímým nástrojem se stala.

Vychovala holátka pečlivě a starostlivě, ale nevlastní dítě své měla nejraději; byla na to velice hrdou, že ona sama jsouc maličká, tak statné dítě vylíhla. Obdiv přítelkyň a zvláště starého jilmu jí velice lichotil.

Nevlastní dítě však jedlo mnohem více než všechny ostatní, tak že se obě sýkorky co starati měly, aby hlad malého obra ukojily.

I starý jilm si oblíbil zázračné dítě, a skláněje své větve nad hnízdem, chránil je pečlivě před větrem i úpalem slunečním.

Kukačka seděla často na větvích jedle, která stála podle jilmu, pozorovala vše, těšíc se nesmírně, že se jí tak podařilo sýkorky obelstíti.

Když děti sýkorek vyrostly, pravila k nim matka:

„Jste nyní již vyspělé, tak že se už musíte učiti zpívati, slyšte jen jak otec zpívá, a hleďte ho nápodobit.“

Malé sýkorky učinily velkou radost rodičům, neboť hlásky jejich napodobily předzpěv otcův až radost, ale zázračné dítě mlčelo a pohlíželo jaksi zamyšleně do lesa.

Ze staré jedle zavznělo té chvíle volání kukaččino

„Kuku, kuku, kukukuku, kuku!“

A zázračné dítě opakovalo radostně: „Kuku, kuku!“

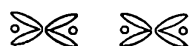
Jilm a sýkorky s údivem naslouchali, a když zázračné dítě sledujíc puď, který ho k vlastní matce pobádal, mžikem přelétlo na jedli, kdež se usadilo vedle kukačky, zůstaly leknutím ztuhly. Viděli, že jí bylo podobno jako vejce vejci.

Objasnilo se jim hned na první pohled, že vyseděly a pečovaly o podvržené dítě nenáviděné kukačky.

Kukačka, již se leš tak vydařila, si umínila, že už více hnízda stavěti nebude, našla si obydlí tu neb tam, kde se jí právě líbilo a

přespala v noci v dutých stromech. Každým rokem si vyhledávala jiné ptačí rodinky, které netušice svědomitě se jí o potomky staraly.

Bezstarostný život tak se jí zamlouval, že se mu oddala se vši lehkomyšlností své povahy. Od té doby klade vždy vajíčka do hnízda jiných drobnějších ptáků, kteří často ani nepostačí, aby kukaččino žravé dítě nakrmili, zatím co vlastní jeho matka se bezstarostně lesem toulá, provolávajíc bez ustání své radostné „Kuku, kuku, kuku!“

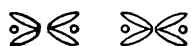
Nad říčkou.

Nad říčkou v údolí
zelený háječek,
nad říčkou v údolí
zelený háj —
daleko našich cest
tam krásné místo jest. —
Zelený háječek,
zelený háj.

Tam kvetou kočičky
v májový podvečer,
tam kvetou kočičky
v májový čas:
na větvích slavíci,
a pestří stehlíci
zpívají podvečer
v májový čas.

Tam půjdem', dítě mé,
v háječek zelený,
tam půjdem', dítě mé,
v zelený háj —
Utrhnem' kočičky,
vyslechnem' písničky —
tam půjdem', dítě mé,
v zelený háj.

J. Milota.

Povídka bez konce.

Emil a Julius prosili: „Vypravujte nám, matinko, něco hodně zajímavého.“ Matinka vypravovala

Jednoho dne kobylka a cvrček šli na trh do města. Cesta vedla přes řeku, jež byla zamrzlá. Kobylka se rozběhla a přeskočila led, ale cvrček nemohl a pravil kobylce: „Vezmi mne na záda, nejsem těžký!“

Ale kobylka řekla „Udělej to jako já rozběhni se a přeskoč!“

Nad říčkou.

Cvrček se tedy rozběhl, ale sklouzl a zlomil si nohu.

„Lede, lede! Silní mají býti dobří, a ty jsi zlý, že jsi cvrčkovi zlomil nohu, nožičku!“

Led odpověděl: „Slunce jest ještě silnější; neboť mne rozpouští —“

„Slunce, slunce! Silní mají býti dobří, a ty jsi zlý, že rozpouštíš led, a led že zlomil cvrčkovi nohu, nožičku.“

Slunce řeklo „Mraky jsou ještě silnější než já; neboť mne zahalují —“

„Mraky, mraky! Silní mají býti dobří, a vy jste zlý, zahalujete slunce, a slunce rozpouštějíc led, a led že zlomil cvrčkovi nohu, nožičku.“

Mraky odpověděly: „Vítr jest ještě silnější; neboť nás zahání.“

„Větre, větre! Silní mají býti dobří, a ty jsi zlý, zaháněje mraky, a mraky zahalujete slunce a slunce rozpouštějíc led, a led že zlomil cvrčkovi nohu, nožičku.“

Vítr pravil „Zdi jsou ještě silnější; neboť zadržují vítr!“

„Zdi, ó zdi! Silní mají býti dobří a vy jste zlý, zadržujete vítr, a vítr rozháněje mraky, a mraky zahalujete slunce, a slunce rozpouštějíc led, a led že zlomil cvrčkovi nohu, nožičku.“

Zdi pravily: „Myši jsou ještě silnější; neboť prohrabují zdi.“

„Myši, myši —“

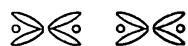
„Ale, maminko,“ zvolal Emil, „toť pořád stejné!“

„O nikoli, děti,“ odpověděla matka, „neboť teď přijde kočka, jež hubí myši; potom koště, jež zahání kočku, potom oheň, jež spálí koště; potom voda, jež hasí oheň; potom vůl, jež vypije vodu, potom...“

„To nemá žádného konce,“ pravil Julius.

„Ovšem; neboť vždy se najde někdo silnější, než kdo byl před tím.“

Z franc. přeložil J. M.

Obrázky z katolických missií.

Podává Frant. Všečeka.

Jak se platí v Africe.

Nedávno byl u nás výroční trh. Veliké zástupy lidí se hrnuly na náměstí. Někteří přišli z dosti dalekého okolí. Nejednoho venkovana bylo viděti, jak si někde v koutku na ulici přepočítává peníze. Uvažoval asi, zda mu stačí na koupení toho, co koupiti zamýšlel. Také mládež měla mnoho starostí. Ve škole se toho dne žáci i žákyně mnoho nenaučili. Neposedové byli ještě neposednější než jindy, tiřpak, kteří jindy klidně sedíce, naslouchají pozorně výkladům vyučujícího,

nedovedli utajiti, že i jim dnes sezení ve škole není příliš milým. Konečně zavzněl zvonec a jejich trápení se ukončilo. Honem utíkali domů, by odnesli knihy a občerstvíli se svačinou. Potom i oni spěchali mezi zástupy kupujících. Vyšlapovali si sebevědomě. Měli v kapse peníze. A je-li „za peníze v Praze dům“, lze jimi i o „jarmace“ všelicos dobrého poříditi.

Snad žádnému ze čtenářů „Anděla Strážného“ se nestane, že by se octnul v odlehlých končinách Afriky. Že by chtěl tam někde — kde působí missionáři — na „výročním trhu“ si něco koupiti, neb s tamějšími domorodci obchodovati. Bude však zajímati asi nejednoho, doví-li se, že by tam s penězy mnoho nepořídil. Tam panuje dosud ještě obchod směnný. Český cestovatel Emil Holub¹⁾ píše o takovém obchodě nejednu zajímavou stať.

Kdož by pochyboval, že i missionáři, kteří mezi černochoy celý život tráví, také o tom ve svých časopisech píší?

P. Kašpar Moskopp, člen Tovaryšstva Ježíšova,²⁾ napsal na př. pěkný článek, jak se v této příčině děje v Miruru při řece Zambezi.³⁾ Dle jeho zprávy povím dnes něco krátce milým čtenářům.

Kdo koná cestu Afrikou, musí si zjednati několik nosičů, kteří by za ním nesli věci, jichž je třeba ke obchodu směnnému. Hlavně to musí býti bavlněná látka, „dumpua“ zvaná. Jednotkou platební jest kus asi 2 lokty dlouhý, v ceně 1 marky.⁴⁾ Látka ta se hotoví v Indii⁵⁾ a jest velmi špatná. Po několikerém prádle zůstávají z ní pouhé cáry.

Prodává a kupuje se takto 3 kuřata stojí 1 dumpuu. Chce-li cestující pro své nosiče koupit kaferského piva (z kukuřice), musí dáti za půl hrnce $\frac{1}{2}$ dumpuy. Malé prase je za 6 dumpuí, motyka za dvě dumpue. Někteří černoši žádají místo této látky sůl neb skleněné perličky v ceně jedné dumpue atd. Dumpua zůstává tedy také tento-kráte jednotkou cenu určující.

Vítaným předmětem výměny je též mýdlo, sirky a nitě. 3 vejce dá černochoy za krabičku sirek nebo kartičku nití,⁶⁾ koš bramborů za kousek mýdla, tlustý asi 2 cm.

¹⁾ Narodil r. 1847 v Holici v Čechách, zemřel r. 1902 ve Vídni. Byl lékařem. Hlavní spisy jeho: Sedm let v jižní Africe. Z Kapského Města do země Mašukulumbú. Na všech cestách jej doprovázela jeho statečná choť.

²⁾ Jinak řád jezuitský zvaný. Založen sv. Ignácem z Loyoly.

³⁾ Dle časopisu „Kath. Miss.“ 1911, č. 6. Missie v jihovýchodní Africe.

⁴⁾ Asi 1 K 20 h. Marka jest peněz německý.

⁵⁾ Dva poloostrovy v jižní Asii. Přední a zadní Indie.

⁶⁾ Nitě navinuté na tuhém papíře, jak se i u nás prodávají.

Skleněným perličkám, o nichž je zmínka výše, říká se missangas a užívají jich mužové i ženy ku ozdobě.

Avšak nejen za věci se platí zbožím, nýbrž i za práci. Všimněme si, jak vypadá výplata dělníků v sobotu.

Hospodář stojí mezi balíky látky, zvané „nguo“, mezi pytly soli a bedničkami s mýdlem. Drže seznam dělníků v ruce, volá jednoho po druhém: „Murengachondzi!“ t. j. česky „Bouři dělající!“ Volaný odpoví: Senhor¹⁾ nebo kafersky „mbuya“! — „Kolik týdnů jsi pracoval?“ — „Tři.“ — „Dobře. Dostaneš 6 dumpuas. Chceš snad něco jiného?“ — „Chci motyku a nguo.“ Černoch tedy dostane motyku a 5 dumpue plátna.

Po něm volá jiného: „Mpondadve!“ t. j. „Šlapač hnoje!“ — „Kolik týdnů máš?“ — „Tři.“ — „O, ty podvodníku, kdys nastoupil?“ — „Třetí den (ve středu).“ — „Hleď tedy, že ti scházejí ještě dva dni! Odstup!“ Musí odejít a dostane mzdu až budou plné tři týdny.

„Kanta!“ — t. j. „Malý klobouk!“ — „Prompto (Zde).“ — „Za 6 týdnů ti patří 12 dumpuí.“ — „Chci vlněnou pokrývku.“ — „Tu jsou, vyhledej si!“ Když ji vyhledá, ocení hospodář pokrývku na 4—5 dumpuí a ostatní doplatí opět třeba v jiných předmětech. — Po mužích přijdou ženy.

„Karna!“ t. j. „Květinka.“ Předstoupí veliká a silná černoška. Má krásné jméno, ale — ústa podobná kačením zobáku. Oba rty má provrtané a v nich vloženy 3—4 cm. široké cínové jakés talířky. Hlavu má „květinka“ oholenou a natřenou olejem. Jenom na temeni má stočený malý proužek vlasů. Za to, že na pšeničném poli plašila po čtyři týdny ptáky, by nečinili škody, dostane 6 dumpuí.

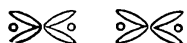
Potom přijde řada na jiné ženy. — Nastoupí Ndaipalero, t. j. Dnes jsem se stala ohyzdnou — a dostane mzdu za sbírání zemních ořechů.²⁾ Pak jest volána Nhemba (Bob), Muropa naknipa (Špatná krev), Kondnani (Těšte se) a j.

Též řemeslníci se vyplácejí podobně. Jejich mzda jest ovšem větší. Začátečníci mají týdně 2 1/2—3 dumpue, pokročilejší 3—4 a nejlepší 5—6.

Mzda ta se zdá býti nízkou, dlužno však povážiti, že dopravou se zboží velmi zdražuje. Tak na př. stojí doprava jedné tuny³⁾ zboží od ústí Zambezi do Miruru 500 marek!

1) Pane. Španělské slovo

2) Zemní ořech, latinsky arachis, jest nízká, motylovitá bylina, rostoucí v horských krajinách, i v jižní Evropě. Přináší jako plody bobule v zemi, jichž možno použiti za pokrm. Lisované poskytují oleje sloužícího ku přípravě pokrmů i svícení. Též v průmyslu, na př. při mydlářství se ho užívá. Ve Španělech se ze zemských ořechů hotoví i druh čokolády. — 3) 1 tuna = 10 metr. centů = 1000 kg.

Chlebíček Boží.

Pohádka. — Napsala **L. Grossmannová-Brodská.**

Dávno a dávno je tomu, kdy za Ratibořicemi stával panský hrad, po němž není nejmenší památky. Sídlel v něm bohatý a mocný rytíř Slavibor. Krakonoš, pán hor, jemuž se na čas v podzemí znelíbilo, a který také mezi lidmi žiti nehodlal, jako nuzný pastýř usadil se v doškové chatě pod hradem. Žil jako pravý mrzák, a přece mnohdy bohatý pán hradní záviděl tomuto chudšasovi tichý, spokojený život, po němž on sám při svém majetku marně toužil.

A tak jedenkrát zabořen ve měkké křeslo u okna, zlostně pohlížel hrdý Slavibor na pastýře, sedícího na prahu malé chaloupky a pojídajícího s chutí krajíc tvrdého, černého chleba.

Ten pohled Slavibora ještě více domrzl; nepřálť chudšasovi jeho zdravé chuti, neboť on sám nemohl ničeho požívat, jsa přesycen hojnými lahůdkami a drahými nápoji.

Mrzutě pak vyšel na lov do hustého lesa, přemítaje u sebe:

„Proč také já nemohu s chutí požití ulovené zvěřiny a chutného bílého chleba? A tomuto chudšasovi jdou k duhu suché, okoralé skývy.“

„Čím se mi odměníš, rytíři Slavibore, zjevím-li ti, co jest příčinou toho, nač sám sebe v duchu se tážeš?“ tak ozvalo se za ním zvláštním a silným hlasem.

Ulekl se rytíř, že může někdo tak dobře hádati jeho myšlenky, a obrátiv se, uzřel za sebou vysokého muže, v němž poznal pastýře pod hradem bydlícího.

„Jak se můžeš odvážiti až sem do mých lesů?!“ zahřměl naň.

„Větším pánem nežli ty ve svých lesích jest zde nade vším mocný Krakonoš.“

„Nevěřím v Krakonoše, nebo jsem jej dosud neviděl,“ vece Slavibor.

„Jsi hrdým, rytíři, a to není dobře pro tebe. Máš nepěkné myšlenky a závidíš mně, nuznému pastýři, spokojený život; i přicházím tě varovat, neboť ona nectnost, závist lidská, již mnoho zlého na světě způsobila.“

Úsměšně pronesl rytíř „Když jsi tak moudrým, že dovedeš čísti lidské myšlenky, tož pověz mi také, proč mě pranic netěší, kdežto ty s takovou chutí pojídáš suchý chléb?“

„Mýlíš se, já nepožívám tvrdého černého chleba, já pojídám chlebíček Boží.“

„Jak by to mohlo býti? Vidím též dobře a vím, že vždy míváš chléb jen obyčejný.“

„Inu ovšem, tobě i všem jiným lidem se tak podobá, jelikož na to patříte lidskými zraky. Ale vím, že jím chléb Boží, který toho, kdož jej požívá, vždy sytí, sílí, uchovává při zdraví, spokojenosti i dobré mysli,“ vykládal pastýř.

„A kterak si můžeš zaopatřiti tak vzácný a dobrý pokrm? Pověz mi, pastýři, kde lze ten Boží chlebiček koupiti a já se ti bohatě odměním,“ žádal Slavibor.

„Oh, ten chléb nikde koupiti nelze, toho nedosáhneš jinak, nežli zasloužíš-li si ho vlastní práci.“

„Jakže,“ zvolal hněvivě Slavibor, „pracovati, namáhati se mám, maje ke své obsluze tolik čeledi? Na moje pokynutí každý jen čeká, aby mi posloužil, a nyní já, bohatý a mocný rytíř, jehož sám král přítelem nazývá, měl bych se plahočiti a namáhati v potu tváře jako ten chudšas z chaloupky?“

„Nu, a jsi při všech svých přednostech šťasten a spokojen?“ usmál se pastýř.

„Nejsem,“ přiznával se rytíř, „časem omrzí mne všecko, radovánky, nečinnost i dobré časy a toužím po Božím chlebičku, jehož chci a musím dosíci.“

„Bez vlastního přičinění ho nedosáhneš,“ řekl pastýř.

„Vyšlu proň své rádce i služebníky; dám jim na cestu mnoho zlata, poručím, by sjezdili celý svět, pokud nenaleznou Božího chleba, a tak jistě se mi podaří jej pojísti.“

„Ne, takovým způsobem ho nikdy nedosáhneš! Nechtěje sám se oň přičiniti, budeš stále mrzut a nespokojen.“

„Porad' mi tedy, pastýři, co mám činiti, neboť velice toužím, abych mohl tak klidně a spokojeně spáti a jísti s takovou chutí černý chléb jak to ty činíš.“

„Nevím, rytíři Slavibore, uposlechneš-li mé rady, ale hodláš-li dosíci Božího chlebička, tož pranic jiného ti nezbyvá. Nuže slyš! Kamkoliv jen přijdeš, všude číň dobře, pomáhej nešťastným i potřebným radou i skutkem. Nevyhýbej se žádné, ani té nejtěžší práci, a můžeš-li někomu prospěti, nedbej při tom namahání. Buď spravedlivým, zlo potlačuj a dobro podporuj svým příkladem. Předcházej každého v pracovitosti a zbožnosti, a budeš-li věrně plniti tuto radu, pak, o Slavibore, každá skýva chleba, kterou požiješ, promění se u tebe v chléb Boží, jímž nejen že se výborně nasytíš, ale též nabudeš sřrchované spokojenosti, veselé mysli a stálého zdraví!“

Slavibor chvíli váhal, ale pak pocítil mocnou touhu býti šťastným a spokojeným, proto odvětil

„Uposlechnu tvé rady, pastýři; leč rci mi, jak nejlépe by bylo vykonati tento pěkný a vážný úkol?“

Pastýřova tvář se vyjasnila, když povídal

„Toť zcela lehké a jednoduché, kdekoliv se octneš a cokoliv uvidíš, a při všem, co konati budeš, vždy jen uposlechni lepšího hlasu svého srdce, neboť jen tak dojdeš toho, po čem toužíš.“

Potom utrl pastýř z blízkého dubu tři žaludy a pravil

„To sobě uchovej jako upomínku na své dobré sliby, a nyní buď zdráv!“

Nežli se Slavibor nadál, pastýř byl ten tam. Pouze ony tři žaludy svědčily, že to nebyl přelud.

Slavibor šel dále a octnul se na veliké pasece, kde se slabý shrbený stařeček namáhal porážením kmenů.

„Proč si neodpočneš, dědečku, anebo proč toho raději nadobro nenecháš? Jsi již stár a sláb na takové namahání,“ pravil k němu rytíř Slavibor.

„Ach, pane rytíři, jsem arci vetchý stařec, ale jsem při tom také chud, a proto musím úsilovně pracovati bych se obživil,“ zněla odpověď.

Tu Slavibor, poslušen pastýřovi rady, řekl:

„Zanech té těžké práce, dědoušku, a dojdi si tamo do hradu; rozkáži, aby ti tam dali lehčí výživu.“

„Zaplať Pán Bůh!“ děkoval stařec, „ale ještě tuto jedli musím skáceti, mám napřed zaplacenou mzdu.“

„Tedy ti pomohu,“ opět řekl rytíř, odepjal svůj meč i zlatem vykládaný pás a chopiv se starcovy sekery, pomohl tomuto strom skáceti.

Provázen žehnáním potěšeného starce, vesele ubíral se dále lesem; na blízké mezi spatřil stařenku, vzdychající pod velikou otepi roští. I pravil

„Zanech toho, babičko, je to pro tebe tuze těžké.“

„Ale čím bychom u nás v chaloupce topili?“ odpověděla stařena.

„O to se já sám postarám; přijď si ke mně do hradu a dám vám navéztí topiva, mnoho-li potřebovati budete po celou zimu,“ vlídně odpověděl rytíř.

„Odplať vám to nebe, dobrotivý pane, ale já toto roští odnésti musím; obdržela jsem je od útrpného myslivce, a on by se snad po-
hněval, že jeho almužnou pohrdám,“ vykládala stařena.

„Nuže, tedy to za tebe odnesu do vaší chaloupky,“ řekl Slavibor, jemuž to napovědělo dobré srdce při pohledu na vetchou stařenu uchopil otýpku a vykonal, co řekl.

Ještě nikdy ve svém životě nebyl tak šťasten a spokojen sám sebou, jako když provázen modlitbou stařeninou, odcházel od její chudé chaloupky.

Po této nezvyklé práci a namahání byl rytíř Slavibor velice vyhladovělý, a byl by s radostí jedl i suchý chléb, jímž dříve ve své nečinnosti a blahobytu pohrdal, když tu zahlédl na příkré skalní stráni malé dítě, s nářkem a všemožně zadržující bujnou kozičku, aby mu neutekla dolů po srázné stráni; kozlík byl velice bujný a neustále chtěl trkati slabé dítě, které zde stálo plačky, rady si nevědouc.

Rytíř zavolal na děcko „Sečkej, pomohu ti kozičku odvésti!“ A šel s ním, až se octl v chatrči uhlířově.

Když rytíř vstoupil, seděla celá rodina u stolu, na němž stála veliká dřevěná mísa, kamž hospodyně drobila černý chléb, na který nalila mléka.

Uhlířovic velice byli překvapeni příchodem hrdého, mocného pána a toliko prostosrdečná hospodyně podala rytíři dřevěnou lžíci se slovy: „Pojezte s námi chudé večere, urozený pane!“

Uhlíř se zalekl, aby tato slova pána neurazila, ale rytíř chopiv se lžíce, zasedl na lavici mezi druhé jedlíky, s nimiž pak si jako o závod nabíral prostého pokrmu.

A věru mu ještě nikdy nejvzácnější lahůdky tak nechutnaly, jako zde v uhlířově chatrči mléko s černým chlebem.

„Ach, to jest asi ten pravý chlebíček Boží,“ pomyslí si v duchu, vděčně vzpomínaje na pastýře; „však jsem si jej dnes úplně zasloužil.“

A bylo tomu skutečně tak.

Spěchal domů, aby pastýři poděkoval za dobrou radu, než jak se podivil, když po jeho chaloupce nenalezl nejmenší stopy! Na místě, kde pastýř — Krakonoš přebýval, rozkládala se čarokrásná květnice.

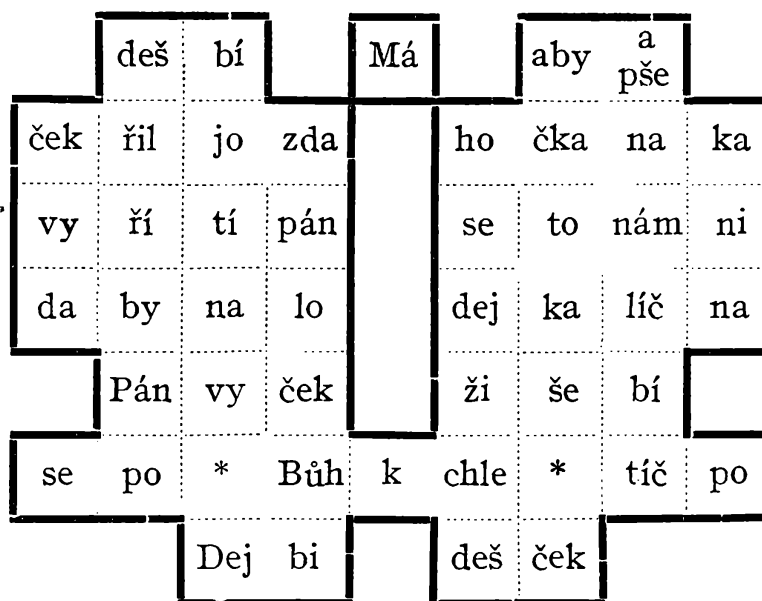
Od té doby stal se rytíř Slavibor z dřívějšího zaháleče a závistníka vzorem šlechetného a dobročinného pána, jemuž jeho podání žehnali.

Ale když ony tři žaludy, které od pastýře obdržel, zůstávaly stále svěží, zelené, nijak nevadnouce, poznal Slavibor, že to sám Krakonoš mu tehdy poradil, a tu vždy vděčně se rozpomínal na horského ducha.

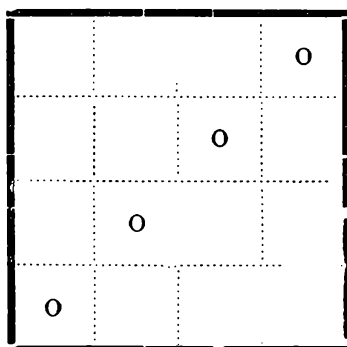

HÁDANKY A REBUSY

1. Koniček. (Jan Kliš.)

2. Čtvercovka.

Doplňte prázdné čtverce tak, aby slova od levé strany na pravo a shora dolů čtena stejně zněla. Význam slov: 1. Císař římský, 2. bajkář, 3. ranní vláha, 4. kámen.

3. Hádanky.

a)

První Palestina jeho vlastní,
druhá s třetí obličejé částí;
celek v každé domácnosti
k pohovění slouží dosti.

b)

S „v“ břehy potoka spojuje.
S „t“ módu často proměňuje.
S „s“ krásný cit tak zase sluje.

4. Číselka.

Šafář přinesl panu hraběti na 12345 obrovský 14325.

Rebusy.

5.

100 m² K 100 a² L
cik

6.

v v v
v ○ v
v v v W 001 T.

Pilní luštitelé hádanek a rebusů, kteří zašlou svá rozluštění nejdříve do **15. května 1911** redakci „Anděla Strážného“ v Brně, Biskupská ul. 1., obdrží odměnou pěknou knihu. — Na později došlá rozluštění nelze zřetele bráti. **Luštitelé udávejte přesné adresy, zvláště ulici a číslo domu!**

Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 8.

1. Zadar, Aleš, den, Aš, r. — 2. Esop, sova, oves, past. — 3. a) Rub, ruch, rum, Rus; b) hláska r. — 4. V Poličce, v poličce. — 5. Kolumbus. — 6. Zbiroh. — 7. Pohádka. — 8. Napoleon.

OBSAH:

Z jara. Báseň od F. Plachého. — Zabloudil v lese. Dle polského vypravuje Jos. Krusič. — Jarní novina. Báseň od L. Grossmannové-Brodské. — Dvě příhody z císařova života. Upravil K. Zatty. — Kapr. Z franc. přeložil J. M. — Sofia. Vzpomínka z cest. Píše Ig. Zháněl. (3 obrázky) — Fialka. Báseň od Edv. Elpla. — Napravený zouvák. Napsal Jan Beneš. — Čabanův robenec. Historický román. Napsal J. K. Zákoucký. (Dokonč.) (3 obrázky.) — Proč kukačka klade vajíčka do jiných hnízd. Lesní báchorka. Napsala Anuše Mittenhuhová. — Nad říčkou. Báseň od J. Miloty. (8 obr.) — Povídka bez konce. Z franc. přeložil J. M. — Obrázky z katolických missií. Podává Fr. Všetečka. Chlebiček Boží. Pohádka. Napsala L. Grossmannová-Brodská. — Hádanky a rebusy.

Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 8. zaslali:

V^z Berouně Zdenka Jarchovská. — V Bošovicích Jan Žemla.* — V Brně: František Šibor, Frant. Špaček* (Jen zašlete! Pozdrav!). — V Břevnově: Vinc. Gracias, Oldřich Borek, Karel Weiß, Ludvík Procházka. — V Bučovicích Jan Sobotka, Emilie Válková, Jos. Baňochova, Marie Zouharova, Milena Kolečkářova, Vil. Pokorná, Jar.^z Linhart*. — V Bystřici n. Pern. Jar. Onzova. — V Dol. Dubňanech Ter. Čechova, Josef Pospíšil, Frant. Šustr. — V Hor. Kounicích Ant. Kudera. — V Jiříkovicích Hedv. Koudelkova, Alois Daněk, Frant. Liškutin, Anna Dvořáčková, Ant. Daňkova, Lud. Hudečková. — V Konicích: Růž. Slavičková. — V Kraderobech Jan Nečas. — V Král. Poli: Jar. Mlčoch.^z — V Kroměříži Jos. Štěpka, Jan Vrána. — V Kutné Hoře Marie Fouskova*. — V Kvasicích Jar. Kotásek. — V Lanžhotě Rozalie Benešova. — V Lhotě Volavé Marie Patočková. — V Litovli Mar. Fidlerova. — V Mělčanech Frant. Vejrostova. — V Miletíně Jos. Heligr. — V Nákle Vojt. Směták, Flor. Navrátil. — V Novosádech F. Hlavica. — V Olomouci Jan Kliš*, Oldřich Holíš, Karel Leibner. — V Opavě Antonín Dittrich. — V Poličce Kristina Smejkalova. — V Předměřicích Věk. Valtova* (Díky! Podobně!). — V Příboře Josef Šostek*. — V Příbrami Mar. Dulsová, Bedř. Bělohávek. — V Příkazích Josef Květoň. — V Přísnoticích Jos. Měřínský*. — V Rajhradě Karel Ungr. — V Rosicích: J. Hochmann. — V Sedlci Pepa Šimek, Jenda Grüner, Mař. Duškova*, Jeníček Šeflů, Pep. Holubovska, Frant. Syrotek. — V Starči Anežka Honsova. — V Suché Lozi Jos. Beníček. — V Syrovicích Anast. Pelouškova. — V Šaraticích Marie Holoubkova. — V Trávníku Albín Čapka. — V Újezdě Jos. Šustek*, Jan Muric. — V Vel. Němčicích Vlad. Stelzer. — V Vomicích Ant. Doležal. — V Vranovicích Lad. Mička. — V Vyškově: Mařenka Greplova. — V Zbejšově Frant. Weiß, Anna Franzova*, Mar. Kozlova, Anna Jakešova, Anděla Růžova.

V »Ochotnickém
jevišti« vyšlo:

Dva úpady.

Obraz ze života v jednom jednání. — Napsala B. Mellanová.

Stran 32.

Cena 35 hal.

Vina otcova.

Činohra o pěti jednáních. — Napsala Dolfa Lesnická.

ROBINSON.

Obraz ze života opuštěného trosečníka v 6 jednáních. — Dle prof. Rutha pro české jeviště upravil Bohuslav Kervitzer.

Stran 52.

Cena 50 hal.

Vydala benediktinská knihtiskárna v Brně, Biskupská ul. č. 1.

Vždy vhodný dárek

jest nejlepší

pěkná kniha

Nejlepší, bohatě ilustrovaný
zábavný časopis jest

Náš Domov

Vychází měsíčně a předplácí
se 4 K ročně.

Žádejte korrespondenčním
lístkem **PRVNÍ SEŠIT** na
ukázkou zdarma!

Ze starších ročníků na skladě ještě jsou:

roč.	I	str. 384	s 90 obr.	cena 2—	K
	II.	480	přes 100	4 30	K
	VII.	480	100	4 10	K
	VIII.	480	100	4 10	K
	IX.	480	100	4 10	K
	X.	480	100	4 10	K
	XI.	384	80	3 50	K
	XII.	384	80	3 50	K
	XIII.	384	80	3 50	K
	XIV.	384	80	3 50	K
	XV.	384	80	4 —	K
	XVI.	384	80	4 —	K
	XVII.	384	80	4 —	K
	XVIII.	384	80	4 —	K
	XIX.	380	80	4 —	K

Objednávky vyřizuje Papežská knihtisk.
benediktinů rajhradských v Brně. ::

Krkonošský tkalcovský spolek

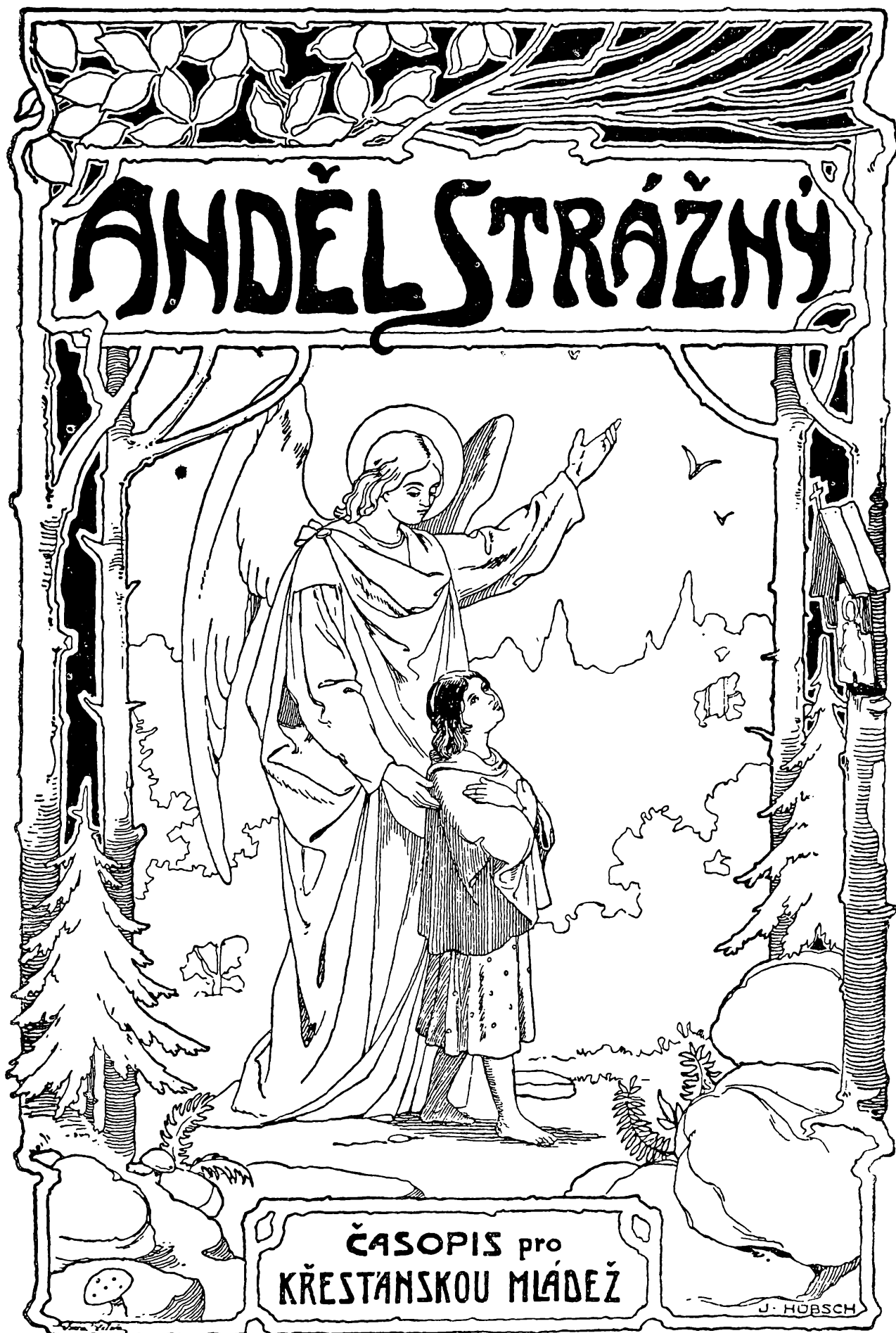
v HROPOVĚ č. 574, Čechy, „**VZÁJEMNOST**“

který sobě v naší době chudí čeští tkalci založili, jest činem jejich obrození a vymanění z cizího područí. Skvělá pověst rukodílných výrobků krkonošských tkalců, pečlivost a příkladná solidnost jejich zboží při nejlevnějších cenách získává jim přízeň ve všech kruzích našeho národa, těšícího se z toho, že ubozí lidé dovedli si pomoci sami svou prací a přičinlivostí.

Žádejte cenníky, kupujte jejich zboží a agitujte pro ně v zájmu národním a prospějete sobě i jim. — Podnik křesť.-socialní! — Cenník a vzorky zdarma a franko.

Objednejte I balík, 40 metrů, různých látek v domácnosti nutně potřebných, jako plátno, kanafas, zefír atd. za **18 K.**

Za obsah odpovídá **JAN DVOŘÁČEK**, učitel v Brně. — Vydává svým tiskem a nákladem benediktinská knihtiskárna v Brně.

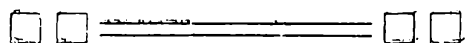
Za obsah odpovídá **Jan Dvořáček**, učitel v Brně.
Vydává svým tiskem a nákladem benediktinská knihtiskárna v Brně.

ROČNÍK TŘICÁTÝ

1910—1911

Š 66 OBRÁZKY A ČETNÝMI OZDOBAMI

ROČNÍK XXX.

----- ČÍSLO 10.

«» ČERVEN. — 1911. «»

Konvalinky.

I.

Hájku zelený, háječku náš,
proč ty z jara se zelenáš?

Já se zelenám ptáčkům k vůli,
by si na větvích usednuli.

Já se zelenám k vůli dětem,
jako lučina zkvítá květem.

Já se zelenám pro každého,
kdo z háje těší se zeleného.

II.

Vlažný jih v háje dých',
konvalinky bílé zvoní,
u lesa zaplesá
ptáče zkvětlé na jabloni.

V podvečer v lesní šer,
kdy se zvoní na klekání,
rok co rok rád můj krok
pěšinou se v tichu sklání.

Minul den — unaven
rád si zajdu v říši míru:
v tichu tam nalézám
útěchu a v sebe víru.

J. Milota.

Hvězdičky.

Nedaleko lesa stojí chaloupka ve stínu dvou javorů. Vždy za jasné, tiché noci vyhoupnou se na oblohu dvě krásné hvězdičky a osvětlují chaloupku i javory. Kdykoliv jsem na hvězdy patřil, vždy četl jsem v nich něco tajemného. Často jsem si pravil k sobě, že nejsou to hvězdy obyčejné. Ptal jsem se jednou matičky, proč ty dvě hvězdy na javory tak smutně svítí, a matička mi vypravovala:

V chaloupce pod javory žila také jedna maminka. Měla malého Karlíka, který byl mezi cizími lidmi, protože studoval. Karlík byl jedináček, však velmi hodný hoch. Karlík na matičku tolik vzpomínal. Jednou dostal z chaloupky pod lesem dopis. To jistě od matičky, která ho zve domů. Jak se Karlík těší, vždyť celých deset neděl matičky neviděl. — Roztrhne obálku a čte. Tvářinky mu blednou, v očička derou se slzy. To nepíše matička, to cizí lidi mu oznamují, by honem přijel, že matička těžko stůně. Ta ubohá matička. Však ona se jistě uzdraví, až bude svého jedináčka mítí ve svém náručí.

A jel domů. Jak spěchal ten malý hoch, aby odejmul od matičky bolest. — Však běda — nenašel matičky doma. Odeslí mu ji dříve, než přijel. Dědoušek zavedl Karlíka na hřbitůvek k nově nasypanému hrobu. Tam položili matičku. Karlík poklekl a hořce zaplakal.

Poprvé cítil se tak sám, opuštěn, bez lásky. Proč ho matička nevezala s sebou. A dědouškovi je tak těžko u srdce. Vždyť ví, že ani on tu již dlouho nezůstane, a z hocha bude ubohý siroteček. A přece ještě Karlíka těší: „Neplač, Karlíku, nejsi tak sám. Na nebi jest Bůh, který bude nad tebou bdíti. Tvůj andělíček strážný povede

tě po všech cestách, aby se ti nic nepříhodilo. Vidíš tam tu jasnou hvězdu nad javorem? Tou hvězdičkou se matička tvá na tebe dívá. Každé noci duše matiččina sestoupí a zlíbá čílko svého dítěte; zůstane u něho, dokud červánek ji neodvede do ráje.“

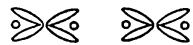
Karlík díval se na nebe a uzřel hvězdu nad javorem krásnou a třpytivou. Hledí upřeně — zdá se mu, že hvězda na něj kývá — blíží se javoru. Ó, to matička sestupuje dolů. Hvězdička zachvěje se a zmizí mezi větvemi. To matička jde vstříc Karlíkovi. „Již jdu, matičko, již jdu,“ volá hoch. Skočí — však hrůza — něco temného zahučelo v mladé hlavičce. Ten starý javor zastoupil mu cestu. Karlík klesá — krvácí. Neví, co se s ním děje. —

Dědoušek našel ho pod javory s hlubokou ránou v hlavě. Zaplakal nad ubohým děckem. Položil ho do lůžka a ránu obvázal. Karlík volá stále matičku. Již vztahuje ručky k ní — očka mu září.

„Matičko, drahá matičko,“ volá s andělským úsměvem. A matička vine sirotu k sobě — opustil i dědouška.

Od toho dne svítí nad javory dvě hvězdy.

E. Charvátova.

Královno nebeská!

Rád k Tobě utíkám se Máti,
když bída v žití doléhá,
ve chvílích krušných duše moje
na Tebe ještě spoléhá.

Když ve světě již těchy není
a v srdci leží bol a stesk,
a naděje již nikde není,
jen v očích zřítí slzí lesk,

tu před obrázkem Matky Boží
se v skrytu modlím sám a sám,
a umdlené své oči k Tobě
upírám k nebes výšinám.

A doufám pevně v pomoc Tvoji,
vždyť znáš tu bídu, strast a bol,
kdy Syn tvůj v mukách zmíral
hrozných,
jak pode květem zvadá stvol.

Nuž proto doufám v pomoc Tvoji,
kdy svět již naděj nedává. — — —
Tu v skrytu duše důvěřivá
u Tebe pomoc hledává.

Edv. Elpl.

Obětaví ruští vojáci.

Roku 1724 založil ruský car Petr Veliký ústav či akademii pro vědu a umění. V ústavu tom byla velká sbírka přírodnin a různých nástrojů a vzácná knihnice. Též manželka jeho, carevna Alžběta, přičiňovala se o rozmnožení sbírek těch.

V zimě r. 1749 vypukl v ústavu tom veliký požár. Můžeme si mysliti, jaká škoda byla by způsobena, kdyby vše bylo shořelo. Proto bylo z blízkých kasáren povoláno vojsko, aby pomáhalo hasit a též zachrániti drahocenné předměty. Vojáci s bezpříkladnou obětavostí zdraví i života podjali se těžkého úkolu toho. Podařilo se jim mimo jiné též zachrániti 40 skleněných nádob, obsahujících v líhu ryby, hady, ještěrky, mloky, hlísty, škrkavky, tasemnice, pavouky a pod.

Avšak když bylo opět vše do opravených místností přeneseno, shledalo se ku všeobecnému podivu, že skleněné nádoby byly bez líhu. Dověděv se o tom velitel pluku, dal všemu mužstvu z kasárny rozkaz nastoupiti v řadu. Na jeho otázku, co se stalo s líhem, vystoupilo z řady as 80 vojáků při požáruúčastněných před velitele a jeden jménem ostatních oznamuje, že po rozkazu poddůstojníkově všechen líh vypili. — „Je tomu tak?“ ptal se velitel dotyčného poddůstojníka. — „Ano,“ odpověděl, „sám jsem předcházet dobrým příkladem a nejvíc líhu jsem vypil. — „Proč jste tak učinil?“ táže se velitel dále. — „Inu,“ dí poddůstojník, „líh je přece látka snadno zápalná. I myslil jsem, že nádoby líhu prosté lépe proneseme plameny a sršícími jiskrami proto jsme líh vypili.“ — Velitel propouštěje vojáky nemohl se zdržeti smíchu srdečného. Ihned učinil o tom carevně patřičné oznámení. Tato zvěděvši zprávu tu, zvolala: „Ó, jaké to hrdinství! Je k tomu třeba zajisté veliké odvahy, vypítí líh pro záchranu tak šeredných v něm zvířat. Tito stateční vojáci zasluhují nejvyššího uznání a díků.“ I odměnila je štědrě. Vojáci pak řekli, že to byla nejlepší „vůdka“ (kořalka), jakou kdy pili.

Ed. Schubert.

Dědečkovy brejle.

Chce-li náš dědeček číst, musí dát na oči brejle. Mívá je v pouzdře na skříní uložené. Někdy je po čtení vloží jen do peřin, jindy je klade na okno. Tak to dělává, chce-li zas po chvílce číst.

Bez brejlí dědeček písma nevidí. „Běhá mi to po listě jako mravenci,“ říkává a nepřečetl by ani písmene. Jakmile však nasadí brejle, čte lépe než Jarouš.

Miluška se divívá, jak jen dědeček s těmi brejlemi může číst. Umí již sama také slabikovat, ale vezme-li dědečkovy brejle, plovou hned písmena jako v mlhách. Ani jednoho nerozezná.

Dětem se dědečkovy brejle velmi líbí. Proto se s nimi často nemůže dědeček shledat. I sám je někdy někam založí a pak je ovšem všichni po všech koutech sháníme. Ještě dobře, že je po každé přec na konec nalezneme. Sice by si dědeček nemohl ani ničeho přečísti. Ten by byl mrzutým!

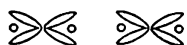
Jednou po poledni četl dědeček knihu. Pak usnul a chvíli si pospal. Právě když se probudil, přinesl posel noviny. To se zaradoval dědeček, že zase zví, co ve světě nového! Honem shání brejle, ale brejle nikde.

Prohlédl pouzdro, bylo prázdné. Všechny peřiny na svém lůžku opatrně dvakrát zobracel, po brejlích ani památky. Na stole, ve stole, na okně, na peci, na lavici, nikde nic. Jistě je ty děti někam zanesly. Zavolał je. Přišly dědečkovi na pomoc. Když nebyly brejle nikde nahore, hledaly dole. Tam už musí jistojistě být. Pod postelí, pod skříní, pod stolem, pod lavicí, pod policí, všechno marné. Jako by se země po brejlích slehla.

Už chtěly děti znova začít tam, kde prve dědeček přestal, když se Jarouš na celé kolo rozesmál. Ukazoval na dědečka, skákal s nohy na nohu a volal, až se zajíkal: „Vždyť máte, dědečku, brejle na očích!“ A všichni dali jsme se s ním do hlučného smíchu.

Dědeček zapomněl, že má ještě od spaní brejle nasazeny. Sám se na sebe zlobil. Konečně byl přece jen rád.

F. Richter

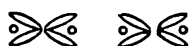
Modlitba.

Každé ráno
požehnáno
modlitbou má být;
Otče milý,
v každé chvíli
duši mé dej žít.

Ať tu v světě
jako v kvěť
duše čistá jest;
ať mé srdce
pro tě tluče,
Tebe miluje. —

Ku modlení
zvonů znění
denně volá nás;
Anděl Páně
k nebes bráně
přivede nás zas! —

A. Marie Kadlčáková.

Třešně.

Bajka dle **Z. M.**

Na stromě visela krásná třešně. Slunce ji zahřívalo, větřík ji kolébal a rosa jí omývala tvářičky.

Když dozrávala, byla červená jako korálek, krásná a svěží.

Přilétl k ní ptáček, prohlížel si ji a šveholil radostně: „To je moje lahůdka!“ A neodolal. Zobl do ní jednou i po druhé i po třetí a zobal a zobal až ukojil hlad i žízeň svého hrdélka.

Třešně viděla svoje podrápané šatičky a smutně naříkala: „Běda mně, což pak jsem pro ptáčka vyrostla?“

Ukázala se tvrdá pecka, oddělila se od stopky a padla na zemi.

Ležela pod stromem a stýskala si: „Ach, kde je moje krása!“

Větřík je znenáhla přikrýval pískem, déšť ji zaléval a oba jí šeptaly: „Nenaříkej, žes nakrmila hladového ptáčka; čekej jen a uvidíš, co bude dále.“

Minulo léto, minula zima a opět přišlo léto. Pecka ve vlhké zemi změkla, nabotnala a vzklíčila. Vypustila první zelený lístek a již lístek za lístkem vysílala vzhůru ke světlu. Ani sama nepozorovala, jak vyrostla v krásný stromek třešňový.

Přišlo jaro, stromek se obalil bílým květem; přišlo léto — na stromku plno krásných třešní. Všechny lístky i větévký se chvěly rozkoší, kdykoli větřík jimi pohrával a šeptaly si vespolek: „Dobře to bylo, že pecka padla do vlhké země; Bůh sám to tak řídil, aby vyrostl stromek ještě krásnější.“

Buď trpěливо, dítě, a nenaříkej — Bůh dovede i zlé obraceti v dobré!

J. K.

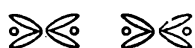
Poustevník a princ.

Princ, který byl velice pyšný na svou krásu a bohatství, vyjel si jednou na hon do končin odlehlých. Tu spatřil pojednou starého poustevníka, který sedě před svojí poustevnou, zdál se velmi bedlivě pozorovati lebku.

Princ přistoupiv k němu, pravil posměšně: „Co chcete, dobrý stařečku, na této lebce si vykoukati, že ji tak bedlivě pozorujete?“

Poustevník odvětil přísně: „Rád bych věděl, mladý pane, náleží-li tato lebka princí, nebo žebrákovi — ale nemohu toho nikterak rozeznati!“

J. M.

Zpěváci.

Napsala **L. Grossmannová-Brodská.**

Jeník Čiperů byl také skutečným čiperou a takový ferina, že když mezi hochy přihodilo se něco veselého, každý hned hádal, že také Jeníček má na tom největší podíl.

V jeho kulatém červeném obličejí černá očka hrála samým čtveřáctvím; neposedným byl jako rtuť, ale ke cti Jeníkově sloužilo, že nikomu vědomě neublížil; a proto se těšil přízni pana učitele Karáska, jenž nejednou řekl: „Hochu, máš tuze pěkný hlas a ve škole zpíváš jako skřivan. Važ si toho nadání. Kdo rád zpívá, obyčejně také dobré myslí bývá, a dobrá mysl nedá vzniknouti mrzuté náladě a všemu, co lidský život ztrpčuje.“

Když byla ve škole hodina zpěvu, tu Jeník dvojnásobně rád spěchal do školy. Jsa chápavým a čítaje pilně knihy, otázal se jednou:

„Prosím vás, pane učiteli, vysvětlíte mi, co to znamená. Tak jsem oněhdy četl větu, že ‚dobrého pěvce milují bozi‘. Jak tomu mám rozuměti?“

Pan učitel Karásek se usmál, řka:

„To snad se říkávalo za dob pohanských, když lidé ctili bohy, bůžky. My nyní známe jednoho pravého Boha, a dá se to dobře vysvětliti i nyní. Je to krásné nadání, pravá od Boha milost, je-li kdo obdařen hlasem líbezným. Takový člověk, byť se každý nestal světoznámým slavným zpěvákem, přece mnoho dobrého může působiti. Ve chrámu chválí zpěvem Tvůrce světa, pro vlastní potěchu i pro zábavu jiných lidí zapěje písně, které rozveselují a zahánějí zármutek. Kdo jiné těší a rozveseluje, koná dobrý skutek a získává si takto jisté zásluhy.“

„To se budu nyní ještě raději učití zpěvu,“ usmál se Jeník.

„Bude to jen ku tvému prospěchu,“ dokládal pan učitel.

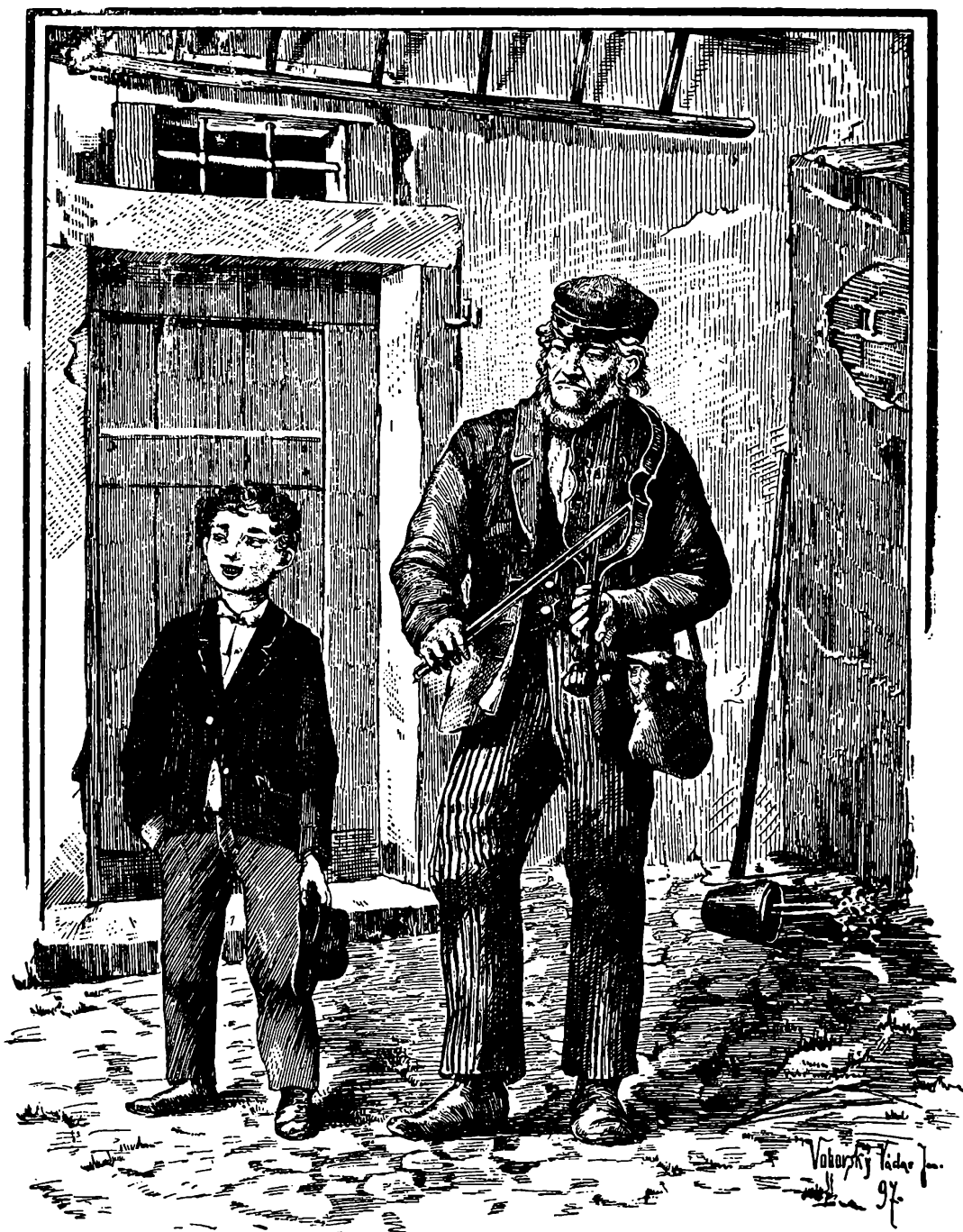
Ačkoli Čiperovi byli dosti zámožni, nemínili synka dáti na studie; ať se vyučí Jeník obchodu, aby mohl jedenkrát zastávatí otce.

Již nyní byl synek rodičům k ruce — matiče pro lecos došel; otcí pomáhal v krámě vážití a zabalovati koření do malých kornoutků, ve velkém železném hmoždíři tloukl skořici, pepř, při čemž se někdy hodně nakýchal, slovem, Jeník si dobře zasloužil nejen svoje příjmení „Čipera“, ale též název užitečného domácího všudybyla.

Že také k cizím lidem dovedl býti ochotným a úslužným, dokázal Jeník veselou příhodou, o které se v městečku dlouho se smíchem mluvilo.

Přišel do města starý vetchý dědoušek, takový potulný muzikant, živící se hrou na staré chatrné housličky.

Dům od domu nebožák starý chodil, dojemné i veselé písničky hrál, ale lidé pramálo všímali si vetchého stařečka.

Zpěváci.

Za půl dne stařeček-hudebník nesehnal ani tolik, aby mohl uhradit chudou večeři a nocleh; všecek sklíčen usedl na kamenné stupně u kupeckého krámu Čiperovic.

Jeník se hnal právě ze školy ; spatřiv stařečka, dal se s ním do hovoru, lituje nebožáka, jaké má trpké živobyetí. Náhle však si Jeník poskočil, rozesmál se a řekl :

„Sečkejte, dědoušku, přijdu hned, jen co si uložím učení.“

Odběhl a za chvíli se vrátil s notným krajícem pomazánky, o kterou se s dědouškem rozdělil, načež povídal :

„Pojďme. Vy budete hrát a já zpívat ; snad nyní více vyberete za svoji hudbu.“

„To snad nemůže býti,“ váhal stařec, „co by tomu řekli tvoji rodiče, hošíku?“

„Vždyť nedělám nic zlého a pomohu-li vám, rodiče jistě se nepohněvají.“

I vykročili stařeček s hochem. Již na prvním místě, kde stanuli, sbíhali se lidé na poslechnutí — to přilákal je zvučný čistý zpěv Jeníkův. Do stařečkovi mošny dvouhaléře takřka přšely a stále rostl zástup posluchačů, když se rozneslo, že to zpívá Čiperův Jeník, synek zámožného a váženého souseda.

„Měl to ten chlapec chytrý nápad,“ povídali si lidé mezi sebou.

„Nu, však se nadarmo nenazývá Čipera.“

„A jak to umí.“

„To ve škole se tak pěkně vycvičil ve zpěvu.“

Takto a podobně hovořili lidé, rádi při tom poskytující dárku nebožákovi, jehož dříve s prázdnou odháněli od svého prahu.

„Polovinu městečka obešli tak spolu. Jeník byl neunavným při pěni krásných písní. Pěl : „Moravo, Moravo, Moravičko milá,“ „Kde domov můj,“ a arci také jiné pěkné písně školní.

„Tolik jsem jindy nesehral ani za kolik dnů,“ povídal potěšený stařec.

„To jsem rád,“ Jeník upřímně dodával.

Na konec zašli ještě na dvorek k Čiperům a zástup malých posluchačů — spolužáků Jeníkových za nimi.

Paní Čiperová již věděla, co Jeník „vyvádí“, pověděla to na bratra mladší sestřička Andula ; leč pohnuta zjevem vetchého starce, prominula synkovi jeho „pohostinské vystoupení“, uvažujíc, že Jeníka k tomu pohnulo jeho dobré srdce.

Po odchodu stařečka-hudebníka řekl si Jeník :

„Jak je to pěkné, umí-li kdo hezky zpívati!“

Sofia.

Vzpomínka z cest. — Píše Ignát Zháněl.

Procházka Sofií.

Učme se pilně v mládí, použijme každé příležitosti, můžeme-li se něčemu naučiti. Naučil-li jsi se něčemu v mládí, ve stáří jak bys našel. Můj dobrý otec učival nás doma na klavír. Já a můj bratr Rudolf — však ho znáte, milí čtenáři, také vám někdy něco napíše — měli jsme každý od otce určenou hodinu, kdy jsme se musili cvičiti na klavíru. O jak nám byla dlouhou! Nejednou, ale desetkrát, ba třeba dvacetkrát odešli jsme od klavíru a postavili se před hodiny a s bolestí se dívali, jak dlouho ještě musíme hráti, než uplyne hodina. A jak jsem byl rád a jak mi prospělo, že jsem v Sofii v biskupském chrámu Páně uměl zahráti na varhany. Stalo se to takto:

Příjev do Sofie, hlavního města království bulharského, ubytoval jsem se v hotelu, nazvaném „Bulgarie“ (Bulharský). Druhý den byla neděle a šel jsem do kostela, abych sloužil mši svatou. Při kostele byl kapucínský klášter; ohlásil jsem se jako Moravan a přivítali mne jako bratra Slovana. Ihned zavolali dva bohoslovce, aby mi u oltáře přísluhovali, u hlavního oltáře rozželi všechny svíce a vybrali pro mne nejkrásnější bohoslužebná roucha.

Po mši svaté čekal již v sakristii mladý kapucínek a hlásí se ke mně jako krajan z jižních Čech. Žádá mne, abych převzal české kázání; pravil „Je zde mnoho Čechův a Moravanů, budou vám velice povděční, když jim zakázete.“

„S radostí,“ odpovídám, „ale kdy bude kázání?“

„Musíte ihned jíti na kazatelnu,“ poučuje mne, „jest již osm hodin a započnou bohoslužby.“

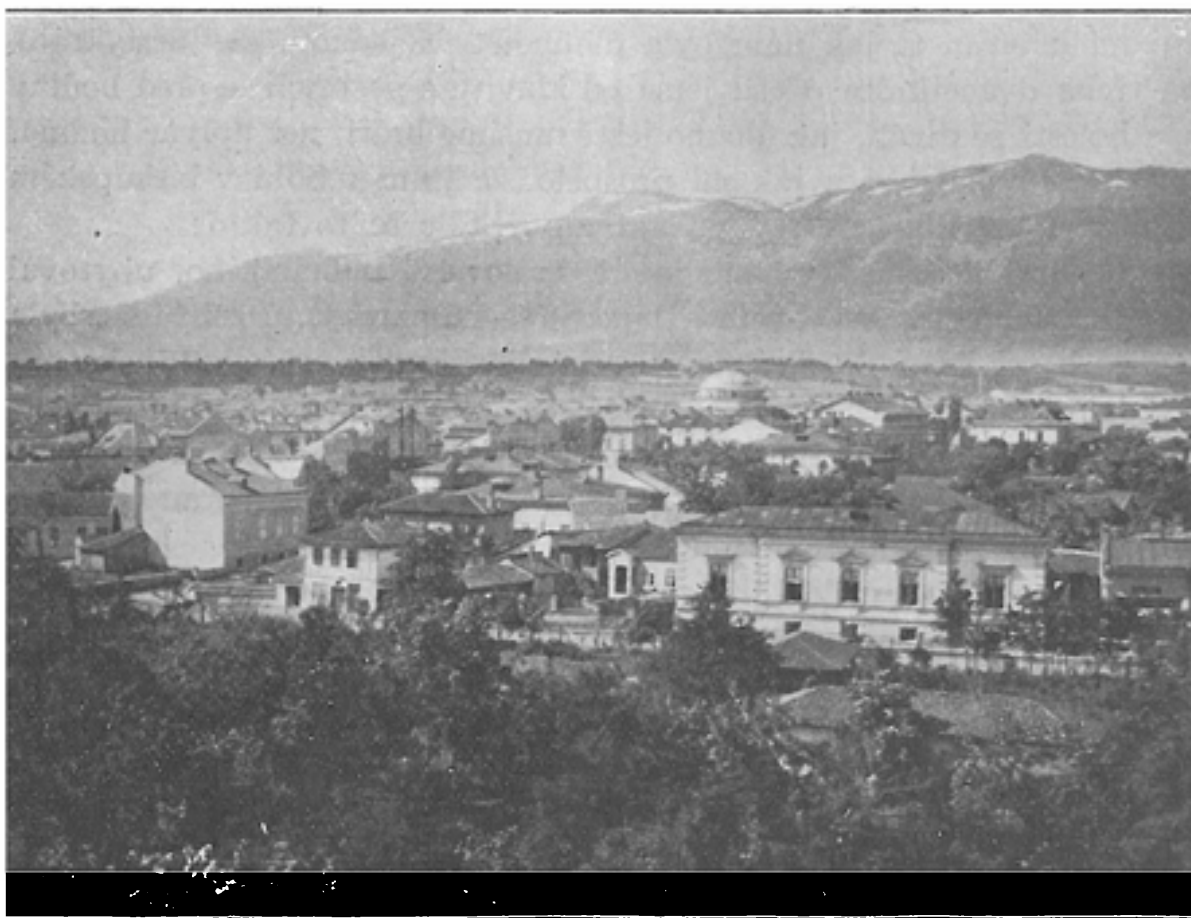
„Račte odpustiti, tak rychle nemožno mi se připraviti. Kázati tedy nemohu, ale máte-li zde varhany, zahraji krajanům, aby si ze srdce nějakou jim z vlasti známou písničku zazpívali.“

Ovšem velmi rád svolil a zavedl mne na kruchtu, kde byly malé sice, ale slušné varhany. Zahrál jsem „Otče náš“, píseň před kázáním, při mši svaté jsem hrál mariánskou „Tisíckrát pozdravujeme Tebe“ a při požehnání „Svatý“. Jak jsem se těšil, že umím hráti. V kostele bylo asi snad na sedmsedát našincův, a ti z plna hrdla zpívali, a byli mezi nimi professoři, doktoři se svými rodinami i obyčejní řemeslníci a nádeníci.

Sotva jsem ukončil, přistoupil ke mně jeden pán, představil se jako profesor na universitě N. a jménem všech mi děkoval, že jsem

jím zahrál jejich zamilované písně, jichž dávno již nezpívali; zároveň se mi nabídl, že mne provede po městě a zval mne k sobě. Milerád jsem přijal nabídku.

Když pak jdeme z kruchty, stojí tam katolický arcibiskup a ptá se, zda jsem hrál na varhany. Též mi poděkoval a pochvalně se zmínil, že hrám vážně a ne jak u nich zvykem vesele. Přál si, zda bych u nich nezůstal za varhaníka.

Pohled na Sofii.

V professoru N. našel jsem milého společníka, který mi ukázal všechny památnosti. Město není veliké, lze tedy vše pohodlně v krátké době shlédnouti. Ze starých budov vynikají zříceniny chrámu svaté Žofie; kostel rozbořilo zemětřesení. Královský zámek stojí na pěkném náměstí a se sněmovnou patří mezi nejkrásnější z nových budov v celém městě. Zmínky ještě zasluhuje pěkný most, ozdobený sloupy, na nichž jsou z kamene vytesáni orli v letu a ulice Marie Louisy, kdež je turecká mešita (modlitebna).

Odjezd ze Sofie.

Říkává se „Čech všude bratry má.“ Při odjezdu ze Sofie našel jsem krajanku, kde bych ji byl nejméně hledal. Opozdil jsem se v milé společnosti pana profesora N. a najal si drožku, abych dojel zavčas na nádraží. Šel jsem do světnice, v níž jsem bydlil v hotelu „Bulgarie“, vzal si svou ruční tašku a požádal sklepníka o účet.

V tom volá někdo z prvního poschodí: „Velebný pane, jste z Moravy?“

Orlí most v Sofii.

„Ano, jsem z okolí Brna.“

„Znáte pana knížete arcibiskupa Bauera v Olomouci?“

„Znám ho.“

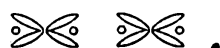
„Já jsem z Valašského Meziříčí, chodila jsem s ním do národní školy. Žije ještě jeho sestra Anna? Ta byla má nejlepší kamarádka.“

„Račte odpustiti,“ volám zase já, „spěchám na rychlík a nerád bych ho zameškal. Pojdte dolů a v rychlosti vám řeknu, co si ještě přejete vědět.“ Paní přišla a oba jsme litovali, že nebylo již času,

abychom si porozprávěli o milé naší Moravěnce. Jen mi v krátkosti řekla, že se jí dobře vede a že často na vlast vzpomíná.

Dojel jsem na nádraží právě když přijel rychlík z Cařihradu. Protože byla neděle a v Bulharsku ji světlí, bylo tam plno venkovanův a venkovanek z okolí města Sofie oděných v zajímavé kroje. Pěkně se vyjímalý též ozdoby, jež měly židovské paní a dívky na krku; měly totiž šňůry, sestávající se zlatých rakouských dukátů. V Sofii jest mnoho židů.

Nerad loučil jsem se s milým panem professorem a umínil si, že kdekoliv se naskytne příležitost, rovněž ochotně posloužím cizincům, když bych mohl a uměl.

Daleká cesta kotěte.

Vypravuje samo.

Konečně jsem doma! na klíně svých dvou mladičkových paní, jež si mne podávají z ruky do ruky a mne hladí něžnými rukama. Jakoby chtěly se mne shladiti všechny mé útrapy. Už jsou ty tam. Však jsem jich zažil hodně. Teď si spokojeně mohu popřásti.

Jmenuji se Mourek. Mé paní jsou hezká a dobrá děvčata. Starší říkají Tichačka, druhé Divoška. Jsou to, rozumějte, přezdívky, jež tají skutečná jména jejich. Ale hodí se na ně jen což!

Co jsem se vrátil, obě stokrát za den mi opakují: „Kde pak jsi Mourečku? Co se s tebou dělo, chudáčku?“ A já odpovídám jenom plačtivým mňoukáním. Poslouchám, jak hádají na možné i nemožné věci, jež se mi nikdy nepříhodily. Dopaluje mne to, že jim nemohu říci: „Tak tomu nebylo. Mýlíte se v tom i v tom.“

Posmívali se jednou Divošce přede mnou, že škrabe jak kocour. Není to ovšem pro mne poklonou, nicméně je to důkazem, že kocour umí psát. Zkusme to.

Lidé tvrdí také, že má kočka tuhý život. Já jsem toho vpravdě dokladem.

Předně musím vysloviti spravedlivé uznání svým mladým paním. Kdyby mi byl někdo ubližoval, byly by to oplakaly; činily všechno, aby mne uchránily smutného osudu.

Tak tedy měl jsem opustiti tichou vísku a hezký kraj v horách, kde jsem se narodil, a jíti daleko, nevím kam. Byl jsem teprve několik dní odloučen od své matky, byl jsem odstaven. Připadal jsem

si jako chasník dorůstající. Moje matka sama mi dala na srozuměnou, že nemá času déle se se mnou ostouzeti, a že se mi dostalo štěstí přijít do rodiny tak dobré, kde nebude se mi ničeho nedostávat.

Celičké poslední dny jsme skotačily, totiž mé malé přítelkyně a já, pod stromy v babiččině zahradě. Byly u ni na prázdninách. Tichačka mne pochovala v náruči, nebo mne uložila ku spánku do postýlky ku své loutce. Připadala mi opravdu trochu moc tichá. To byla jiná, když přišla Divoška. Vytrhla mne sestře z rukou, přitáhla mne k sobě za ocas, za uši, za vše, co mohla zachytiti. Byla prudká a popudlivá, ale živá a veselá jako kořata, a to bylo něco pro mne.

Lítaly jsme po trávníku jako blázni, lozily po stromech, a Tichačka na nás hleděla poněkud zasmušile. Zacásala-li mne divoška ve své rozpustilosti za srst nebo za kníry, ukázal jsem jí svoje drápy, jenom abych ji postrašil. Pro Tichačku jsem měl vždy jenom měkkou pracku.

II.

Věděl jsem, že mne odnesou daleko, hodně daleko. A já také rád chtěl následovati své mladé paničky kamkoliv. Mladý tvor rád změnil místo, aby viděl jiný svět. Zdá se vždycky také, že tam uvidí věci krásnější než doma před sebou.

Tichačka a Divoška nahučely mi do uší všemožné divy, jež uvidím, nová vyrazení, jichž spolu užijeme v z á m k u, v němž s nimi budu bývati. Slibovaly mi také, že Adéla, totiž kuchačka, bude mi přáti nadevše. No a to má pro kočky a pro psy velkou důležitost.

Jednoho dne posléze Divoška mne hladila svojí měkkou ručkou, řkouc :

„Mourku, zítra pojedeme.“

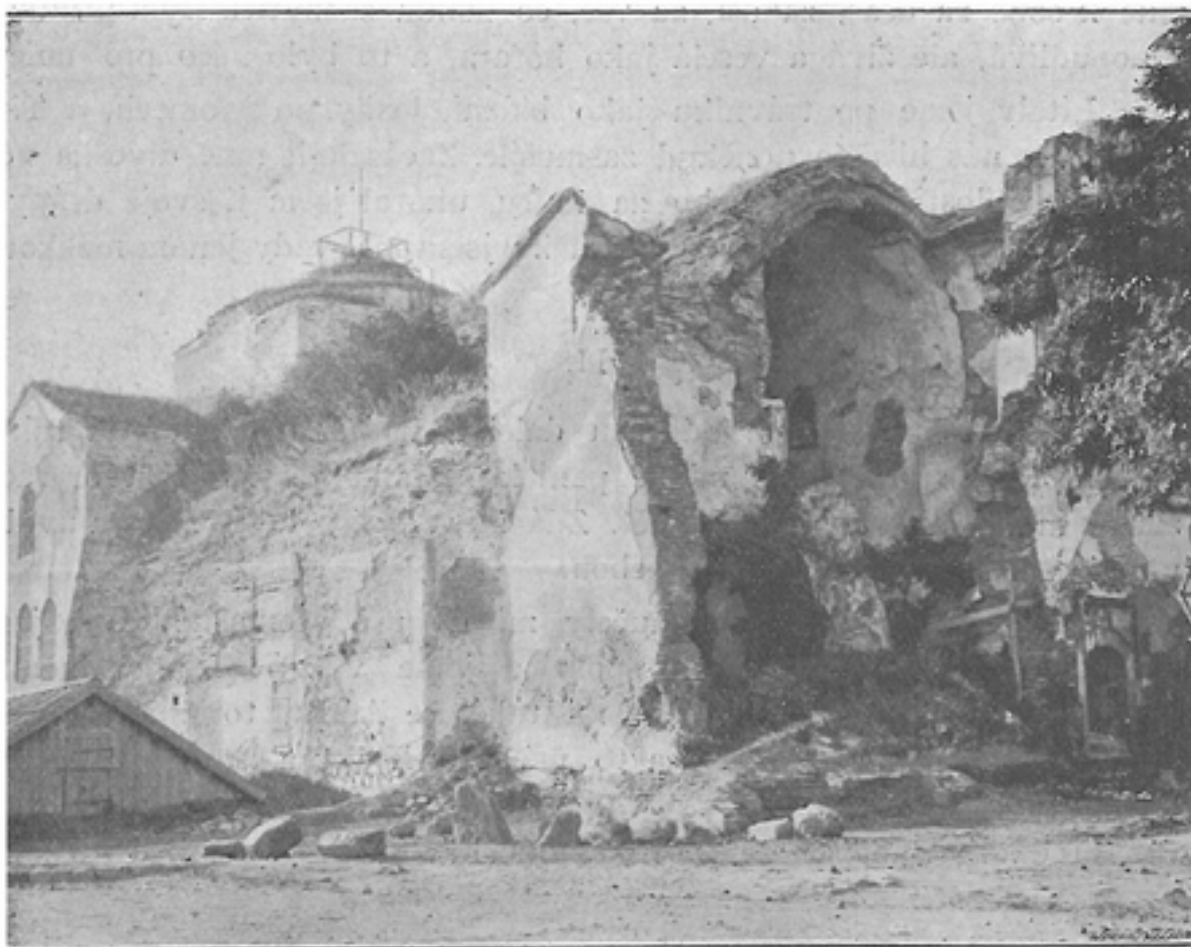
Ani ona ani já jsme nepřemýšlely, jakým způsobem pocestuji já. Druhého dne děti byly na nohou skoro ráno. Snídání mi dali hojnější než jindy. Nutiti mne tuze nepotřebovali do toho. Když jsem zdvihnul hlavu a pracky celé bílé z mísky plné mléka a nadrobeného chleba, již jsem vyprázdnil a vylízal, vidím, že mé malé paničky patří na mne zasmušile. Jejich bratři naproti tomu — ti o mne nestáli — ušklíbali se a poštuchovali.

Včera Tichačka přichystala mi na cestu pěkný košíček s přikrývkou. Chtěla mne nésti na ruce a občas mne vytáhnouti z mé skryše, abych se mohl nadívat na krajiny. Sliboval jsem si, jak se

vesele proskáču ve voze železničním s kouta do kouta, co čtveráctví bude s Divoškou!

Než potichu vše bylo připraveno, aby se moje cesta proměnila v mučení!

Otec prohlásil před matkou, že s kočkou vůbec nepojede. Dosti na tom, že sebou do vozu musí vzít maličkého Rogera, nesnesitelné stvoření.

Zříceniny sv. Žofie v Sofii.

Děti ovšem nedají mezi zavazadla. Ale kotě? Proč pak ne?

Sluha Jan, a od té ho nenávidím a dávám mu to znáti, zhotovil z bedničky žalář, do něhož jsem měl býti uzavřen. Tam mne strčili. Nemohl jsem se ani protáhnouti ani vzpřímiti. Udělal ji tuze maličkou. Ničemná krutost! Janovi se ovšem zdá, že je na světě dosti koček. Mám ho dokonce v podezření, že utopil mé bratříčky. Na vrch přibíl víko z tyček, že jsem nemohl mezi ně strčiti své pracky. Také jsem jich používal a hezkých škrabanců nadělal na ruce svého tryznitele.

Také jsem protestoval proti takovému se mnou zacházení ustavičným mňoukáním, tak že pan Hudec, otec dětí, vytrhl mou bedničku Tichačce z rukou a rozhodl bez odporu, že budu sdíletí osud ostatních beden, kufrův a pytlů na voze, jež Jan k nádraží měl dovézt.

A tak se stalo. Slyšel jsem ještě pláč Tichaččin a vzlykání Divoščino, jež dupala zlostí. Potom jsem cítil se unášen, zmítán a převrácen. Zvážili mne s celou tou hromadou zavazadel. Byl jsem

Knížecí zámek v Sofii.

jenom hloupou bedničkou. Hotový div, že se ten můj křehký truhlík nerozbil nebo nerozmačkal.

Když čekali na vlak, milý hlásek Tichačky ještě zaletěl ke mně, až mi srdce poskočilo. Ale už se mne neujala.

„Dají-li ho mezi psy,“ starala se.

„Aby jej zaškrtili!“ vzkřikla druhá.

Jak se mýlily! Při společném neštěstí zapomínají nepřátelé na staré neshody. Skrze mříže soucitně jsem pohlížel na psíčka bucláčka. Byl uvázan na smečce a měl asi sdíletí cestou osud ostatních. Se mnou byl by užil trochu vyražení. Cesta by nám byla spolu zábavnější.

Slyšeti oddychovati parostroj a záhvizd k odjezdu.

Byl jsem sám v nejodlehlejším koutě vozu nákladního. Tam mne hodili při všestranném shonu. Ještě jsem byl rád, že jsem se nedostal mezi ostatní kufry a bedny. Byly kolem mne nakupeny se všech stran. Na stanicích, když se vlak zastavil, čekal jsem návštěvy svých mladých majitelek. Ale darmo! Ani slova vlídného přátelství a povzbuzení. Byl jsem vydán mezi cizotu, opuštěn!

Jakýsi člověk v úřednické uniformě seděl na balíku u dveří do vozu. Tím otvorem viděl jsem ptáky se houpati svobodně na drátech telegrafních. Hleděl jsem na lehký dým, jak se zvedal z jeho dýmky, také volný, k modrému nebi. Byl jsem tak hloupý, že jsem dával mu znamení o své přítomnosti. Nadál jsem se u něho dobrého srdce a soucitu s nešťastným zvířátkem. Ale právě naopak. Moje mňoukání a ňamčení jej zlobily.

„Je to nápad, bráti sebou na cesty kotě,“ bručel si pod vousy vstávaje. „Není té havěti dosti?“

Hodil na mne hrubý koš. Měl jsem jednu pracku venku vystrčenu. Koš padl na ni, a já zaňamčel bolestí.

Pochopil jsem, že třeba býti potichu za každou cenu. Už ani známečky života jsem o sobě nedával. Jenom když začali prohazovati zavazadla a přinášeli nová, bylo třeba se ozvati, aby mne tu nenechali zadusiti, že je tu živý tvor mezi těmi krámy mrtvými! U toho sprostého zřízence nebyl bych ovšem ničeho pořídil. Ale spatřil jsem nedaleko něho chlapce v modré bluze. Pomáhal mu a mne při tom po každé uložil na vrch té hromady. Byl bych mu rád poděkoval. Lidé, kteří mají srdce a neradi vidí někořo trpěti, znají už ty nepatrné známky naší vděčnosti.

Cesta byla dlouhá. Umíral jsem nudou i hladem. Myška šukala mezi bednami. Mohla dobře až ke mně. Nebyl bych vystrčil pracky, leda abych si s ní pohrál. Ale už to máte tak. Zlá pověst všade vás doprovází. Jenom ucítiti kočku a už byla ta tam.

Na kteréš stanicí postáli jsme poněkud déle. Tu zaslechnu dobře známý a milý hlas, tázající se:

„Jak se daří Mourkovi, dobře?“

Načež chlapec onen poněkud uštěpačně:

„Výborně, slečinko.“

A drobné krůčky a hlasy se vzdálily.

Nastala kolem mne čirá tma.

Jiný hlas vyvolával:

„Vysočany, Vysočany!“

To byl název dědiny i hradu, kde jsem měl bývati. Budu tedy vysvobozen! Před mýma očima odnáší bednu za bednu pro zámek určené. Na mne nepřichází řada. Nikdo nedbal mého zoufalého mňoukání.

Zapomněli na mne za tím velkým košem, a můj hlas se ztrácel v tom hluku.

Vlak jel dále. Kam se dostanu?

Zřízenec začal zase kouřiti jako nejspokojenější člověk na světě. Můj ochránce v modré bluze zmizel. Cítil jsem všecku tu hrůzu hladu a žízně, kousal jsem slámu pod sebou, rozbolenu prackou ani už hýbati jsem nemohl. Byl jsem odvečen daleko od svých malých přítelkyň, které v tom světě širém jediné mne rády měly. Jakobych viděl jejich tváře zděšené! Shledáme se zase?

V té zoufalé společnosti pozbyl jsem skoro vědomí. Silný náraz mne probudil k životu. Kde vlastně jsem?

Stále v té kupě zavazadel, stísněn, zadušen, nyní přece na volném vzduchu pod palubou velké lodi, jež sumtěla jako lokomotiva, vychrlujíc k nebi sloup dýmu.

Jsem na moři, na jezeře, na řece? Neviděl jsem ničeho, nezvěděl jsem ničeho. Skrze mřížky jen viděl jsem hezké paní, uhlazené pány. Hrály tam a skotačily děti, veselé jako motýli. Ale ani jediné nešlo kolem mne, aby zaslechlo mé slabé mňoukání. A přece mi nyní nezbyvalo, leda dojítí soncitu některého dítěte.

Zase jsem upadl ve zmalátnělost, když tu najednou loď se zastaví za pronikavého hvizdu páry a hlaholu zvonu. Všecko spěchalo na zem. Nastalo vynášení zboží.

Cítil jsem, jak mne vyzvedli s jinými krámy. Skladník nesl hodné břímě. Mne si připevnil motouzem na malíček.

Když se octnul na můstku, upustil mne.

Hned se ozvaly hlasy: „Spadla vám krabice do vody!“

„A jak sebou kolotá!“ volalo jakési dítě. „A mně se zdá, že je v ní kotě, vidím je.“

Ale voda vnikala mezi lačkami a já klesl do hlubiny. Kdybych byl volný, to bych vyplaval. Ale tak zavřen jenom jsem cítil silný hukot v uších. V té chvíli uznával jsem, že jsem na konci své cesty světem.

Ale takového nespravedlivého konce přece jsem si nezasloužil!

Jak jsem byl zachráněn, či lépe vyloven? Nabyl jsem vědomí na břehu jakési dědinky, v ruku nějakého chlapce. Zlořečená klec moje zmizela.

Utíral mne svým šátkem, choval mne v náručí a šeptal mi slova soucitná a přátelská.

Ale nebyl sám. Kolem nás rozléhaly se hlasy a divoké křiky. Ani jsem si netroufal ohlédnouti se po těch křiklounech. Zastrčil jsem hlavu pod paži svého přítele, zalezl mu pod vestu, třásl se zimou a strachem.

Rozuměl jsem, co křičeli ti zlí skotáci kolem a co zlého se mnou zamýšlejí :

„Dej ho sem, Lojzo, však není tvůj.“

Lojza je odžduchl.

„Ani vám nepatří, bránil se. Co s ním chcete?“

„Co ti po tom? Sem s ním!“

„Nalezenec patří všem. Pobavíme se s ním.“

„To bude vyražení!“

„Taková mrcha se vylíže ze všeho.“

„Vy jste ukrutníci. Nechte mne,“ bránil se Lojza.

Zařal jsem v zoufalství své drápy do jeho šatů. Bylť nejmenší a nejslabší. Bránil mne statečně v té vřavě, ale brzo byl na zemi.

Tak tedy dostal jsem se zase z rukou dobrého človíčka, abych se stal obětí opravdových pronásledovatelů. Nebyly to jemné a něžné ruce děvčátek, jež se mnou smýkaly a mne tahaly za uši a za skráně, abych prý se smál. Do vzduchu mnou vyhazovali, ždouchali a plácali mne surovýma rukama. Když jsem celý zmučený dopadl na dlažbu při nábřeží, konečně mne kterýsi chopil a hodil do vody.

Zaslechl jsem ještě Lojzíkova volati

„Dědáčku, ach dědáčku, pomoc!“

Nebyl bych nikdy přišel k sobě ve vodě, ale cosi jako hák mne vytáhlo z černé propasti, a v okamžiku, kdy jsem dával celému světu s bohem, octnu se najednou na suchu zachráněn.

Celý zástup mladých darebů se rozprchnul před starým Davorem. Zajisté by jim byl za mne vyplatil. Silný a čilý přes svoji šedesátku stál tu vedle svého vnuka.

„Co pak s tím zvířátkem začneme?“ pravil vůči tázavému pohledu Lojzíkovu. Ani babička ani Mína ho nestrpí doma. Povídal jsi, že bylo v jakési kleci? Ukaž ji.“

„Když ji rozlámali,“ vysvětloval Alois, bera mne zase do náručí. „Tu je leda kus z ní.“

„Dobrá. Je na něm právě adresa,“ pravil stařec: „Z á m e k, V y s o č a n y. Zítřa časně ráno mám tam právě zanést pěkného pstruha.“

„Vemte mne s sebou, dědáčku, však mám prázdno. Zítřa ještě poslední den.“

„Uvidíme, co řekne babička. Teď pojíme. To bude asi kotě pro

ty děti zámecké. No, už mu bylo na mále. Ale byl to také nápad stěhovati jej jako nějakou bednu.“

„Ten asi bude vyhladovělý,“ litoval Lojzík.

Zanesli mne k nim. Měli chudobnou chatrč o jediné světniče. Také šaty měli na sobě chatrné a zalátané, ale vše bylo čisté. Kdybych nebyl myslil na své mladé paní, byl bych chtěl zůstat u těch dobrých lidí. Zajisté bylo srdce jejich tím soucitnější, čím asi byli méně šťastni.

Starou kočku zavřeli, aby, jak řečeno, žárlivostí mne nezakousla. U kamen mne osušili, polévkou mne občerstvili, a já spal jako zabitý u nohou Lojzíkových v lahodném teple jeho těla.

III.

To byla krása, když jsme ráno jeli po rybníku! Bylo to v rybářské bárce starého Davora. S napiatou plachtou letěla po větru. Voda byla rozčeřena ranním vánkem. Slunce vycházející zlatilo vrcholky horské a barvilo vlnky do růžova. Alois učil se veslovati, a já u jeho nohou cítil se šťasten jako král. Měl přeskvostný nápad nedáti mi zahynouti, když všecko ještě mohlo se na mne smáti.

Plavba mi připadala velmi krátká. A Lojzíkovi asi neméně. Netěšilo jej, že mne má vrátiti mým paním. Hladil mi srst suchou a zase hebkou, řka :

„Nevím, proč mám tak rád právě toto kotě. Je přece kotě jako druhé.“

„Milý hochu,“ stařec na to, „to je proto, žes mu prokázal dobrodiní.“

IV.

Mé malé paní asi spatřily bárku přijížděti, nebo hned byly na břehu, posypaném bílým křemenem. Byly také po bílu a jako z cukru. Z daleka jsem je poznal. Alois mne zdvihnul, abych je lépe viděl.

V zahradě Vysočanského zámku jest velké stromořadí kaštanů, jež rozpínají své větve nad průhlednou vodou rybníka. Zámek sám je staré stavení šedavé. Tam bude asi myši. Jest polozakryt stromy. Jsou tam dvě staré jizby. Tam se to běhá a tančí!

Ještě dosud slyším radostné výkřiky Tichačky a Divošky. Rád věřím, že objali Lojzíka a vrhly se kolem krku dědova. A hned byly se mnou v kuchyni. Kuchařka Adéla je vítala s vlídnou tváří.

Však konec cestování. Na sýpce, na hůře plno skrýší pro mne z vyprázdněných beden. Tam budu na číhané na mé paní myšky,

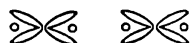
s nimiž už jsem si učinil známost. Tam jsem skryt před celým světem. Také bych mohl se utéci do boudy svého přítele Pozora, velkého psa hlídačského, jenž mi hned projevil přátelství. Za nic neopustím Vysočany. Ať si jdou kam chtějí, já nyní patřím do tohoto starého domu, zde se na mne usmívá šťastný osud.

My nebohá zvířátka máme život hodně krátký. A když jej vyplní samé strasti, nezbude ho ku spokojenosti, a dobře-li chápou, říkají, že pak je s námi konec načisto. A proto si uchráním co největší část svého života pro kočičí rozkoš a dobré bydlo na tomto světě.

A tak se vám znamenujím

Mourek.

Dle francouzského **Aug. L. Tvrzký.**

Zvonek lesa.

O drobné ptáče, srdce lesa,
ty živý zvonku večerní,
hle! slunce v náruč spánku klesá
a píseň tvoje ještě zní.

Tam na vrcholku staré břízy,
kde slední záře slunce hrá,
tam zříš jak červánky již mizí
a shasína dne nádhera.

A duše tvoje, druhu malý,
ve zbožném tone údivu —
co zatím mlh se závoj valí
na lesní pláň i na nivu ;

a duše tvoje, zvonku lesa,
se v písni tiché rozplývá,
co první hvězda na nebesa
jak muška sedá zářivá ;

a duše tvá s mou duší splývá
v jediném vroucím rozplání,
co v lesní mýtině se stmívá
a v údolí zní klekání — — —

J. Dědinský.

U rybníka.

U rybníka na mělčině,
tam se v létě koupáme:
my tři spolu
s lávky dolů
do voděnky houpáme!

Drobný písek čistě bílý
pod nožkami zachrupá;
žabí mísku
zvednem' z písku, —
vystaví se chaloupka.

Vedle louka plná květů
naším smíchen hlaholí:
Pleťte vínky
na hlávkynky,
ať vás nikdy nebolí!

Vyhřejte se na sluníčku,
zasmějte se do syta,
dokud mládí
žití sladí,
čistá radost rozkvítá.

J. Sázavský.

Soucít.

U doktorů měli návštěvou strýčka. Proto vidíme Jeníka jít si ke kupci pro čokoládu. Dostal na ni dva desetníky.

Poněvadž byla cesta sněhem vyšlapaná příliš úzká, potkal na ní Františka Octářova z cihelny. Třásl se zimou, ale přece se usmál na Jeníka. A když běžel Frantík dále, obrátil se Jeník za ním a zvolal: „Kam?“ — „K pekaři,“ odpovídal chudobný chlapec a zastavil se při tom. „A vím, že nic mi nedá.“ — „Proč?“ — „Jdu bez peněz.“

Stáli tu nyní chvíli dva chlapi mlčky několik krokův od sebe, zámožný a chudobný — Jeník a Frantík. Pak pokročil Jeník ke svému příteli a vložil mu desetník do dlaně. „Je tvůj?“ ptá se Frantík. „Ano.“ — „Děkuji ti, Jeníku. Pán Bůh ti zaplať!“

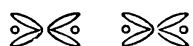
První se obrátil Jeník ke kupci pro čokoládu a pak pospíchal i Frantík k pekaři.

„To bude mít na chléb málo,“ myslil si Jeník, když sahal již po klice kupcova krámu. „A doma je jich tolik o hladu! — — — Frantíku!“ Frantík se ohlédl právě, když chtěl zahrnout za roh. Jeník zakývl naň rukou.

Běželi proti sobě. „To bys měl na chléb málo,“ řekl Jeník, když se setkali, a dal mu i druhý desetník. Chudobný hoch se chvíli na desetník díval, pak jej beze slov Jeníkovi vracel. „Je můj, jen si jej nech!“ pobízel ho Jeník. „Jeníku, jsi moc hodný a přece nevíš, co je hlad, Pán Bůh ti zaplať!“ Přejel si dlaní oči a šel rychle k pekaři.

„Kde máš čokoládu?“ ptala se matinka doma Jeníka. „Dal jsem peníze Octářovu Frantíkovi na chleba. Mají doma velký hlad.“ Matka nic neřekla, jen políbila chlapce na čelo a pohladila mu vlásky. Ani strýček ani tatíček o tom nevěděli.

C. Janda.

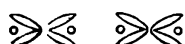
Hostina.

Až já půjdu podle krámu,
koupím sobě marcipánu,
přinesu si v košíku
za tři groše perníku.

Povidlí a hrách a kroupy,
všechno to můj hošík skoupí;
na polední hodinu
ustrojím vám hostinu.

Pozvu si vás všechny na ni,
na to dobré pochutnání;
všeho bude v hojnosti
pro přátele, pro hosti.

F. Říha.

Chytrý cestující.

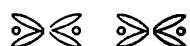
Cestujícího, který nesl veliký uzel, dohonil s vozíkem čeledín. Cestující pravil: „Buďte tak laskav, příteli, a dovolte mi trochu se s vámi svézt!“

Čeledín odpověděl: „Rád bych vám to dovolil, kdybyste neměl tak těžký uzel!“

„Ale to nic nevadí,“ zvolal cestující, „já si vezmu svůj uzlík na klín!“

„No, to je něco jiného!“ mínil vozka, a dovolil cestujícímu do vozíku vstoupit.

J. M.

Plchové.

Plchové jsou malá, ale něžná a čistotná zvířátka. Od hlavy podobají se našim myškám, od ocasu veverka, což ostatně je také dobře viděti i na našem obrázku.

Málokdo však byl tak šťasten, aby viděl plcha živého, protože ve dne spí; teprve k večeru vychází na pastvu a vrací se při východu slunce do své skrýše. Za úkryt mívá opuštěné hnízdo veverčí nebo ptačí, někdy též dutý strom a rozsedlinu skalní nebo díru po některém menším ssavci.

Dle toho jsou plchové zvířátka noční, která po způsobě slyšů nebo křečků přespávají zimu. Ale spánku oddávají se již v měsíci říjnu a probouzejí se až v dubnu. Spávají tedy sedm měsíců a odtud jim Němci dali jméno „sedmispáčů“.

U nás žijí tři druhy plchů: plch obecný, zahradní a lískový. Největší z nich jest plch obecný a nejmenší plch lískový; všichni však jsou větší než naše myš domácí. Na připojeném obrázku máme plcha obecného.

Plchové živí se tím, co jídá myš, veverka nebo zajíc. Zrní jde jim k duhu jako chléb, brambory jako řepa nebo mrkev. Především žerou rádi žaludy, bukvice, kaštiny a pochoutkou jsou jim lískové ořechy. Mimo to ohlodávají kůru mladých stromů a vykusují pupeny, stávají se tak škodlivými. Ale poněvadž jich nebývá viděti, připisuje se všechna taková škoda myším a veverkám.

Na štěstí u nás mnoho těchto zvířátek nežije. U velké míře jsou rozmnožena v Krajinsku a Itálii, kde se loví hlavně pro maso,

kteřé tam jídají jako u nás zaječí. Nejvíce je lovívají tamnější horalé na podzim, kdy jsou velice tuční. K tomu konci líčejí na ně v lesích pasti a za noci při ohni čekají, až po chvílích plchové se lapnou. Potom pasti prohlížejí a chycené plchy vybírají. K ránu vracejí se lovci domů, nesouce plné pytle kořisti. Mnohý lovec nachytá za noc třeba 300—500 těchto zvířátek, jež dobře zpeněží.

Plchové.

Plcha tam prodávají za 20 haléřů a připravují jej obyčejně s rýží. Jindy je smaží jako kuřátka, na nichž nejmlsnější jazyky si pochutnávají.

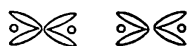
Namnoze chovají tam plcha také pro zábavu, neboť snadno zkrátne. Milá jest jeho čistotnost a čipernost, jež okouzlí každého milovníka zvířat. Někde mívají jej v kleci, jinde za oknem, kam mu dají stromeček nebo větvice a do koutka kus mechu, aby měl kde líhati a spávati. Ve dne plch obyčejně odpočívá a vylézá ven, jen

když má hlad. Pěkná podívaná jest na něho, když najde oříšek. Po-
padne jej předníma nožkama, sedne na zadeček, jako veverka a již
špičatými zoubky prohlodává svou nejmilejší pochoutku. Po chvílce
odhodí skořápku a pustí se do oříšku druhého, třetího a posledního
až pěkně všechny vylouská. Nikdo by neřekl, jak to umí! Ani jed-
noho oříšku při tom nerozkouše, nýbrž jen je provrtá a jaderka
z nich vybere.

Nejčilejší býva plch na večer, kdy jest pravý čas jeho života.
Když vyleze z pelíšku, shání se po večeri. Má-li něco k snědku, pojí
a napije se mléka, potom provádí veselé rejdy. V kleci leze po drátech
sem tam, brzy jest hlavou dolů, brzy nahoru a někdy i skáče.

Je-li puštěn z klece nebo z okna šplhá po záclonách, běhá a
válí se po podlaze, po stole a častokráte vlezte někomu do nohavice
nebo do rukávu, což bývá příčinou všeobecného smíchu a veselí.

Václav Kálal.

Na zahrádce.

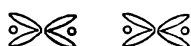
ak pěkně, milo na zahrádce,
kdy květem voní každá sněť,
kdy všecko sluncem okřálo zas,
a zpěvu plná větví spleť.

Jak koncert ptačí započal se,
hned všude radost — štěstí — ráj!
Zahrádka naše pohádkou je,
již vykouzlil nám krásný máj.

Na mezkách zlatem kvítka plají
a kolem bzučí včelek roj,
na trávě kapky duhou hrají,
zahrádka naše blaha zdroj!

Nuž spějme také do zahrádky,
kde vše se těší, raduje,
a ssajme vůni sněžných květů,
máj pokud zemí kraluje.

Edv. Elpl.

Obrázky z katolických missií.

Podává **Frant. Všečeka.**

Kouzelníci.

Večer před prvním květnem bývá ve zvyku v mnohých našich krajinách pálení čarodějnice. Mládež schovává k tomuto dni již dlouho napřed opotřebovaná košťata. Tato se pak za veselého pokřikování zapalují a vrhají do výše. Také přeskakují hoši i dívky oheň. Kdysi před lety jsem viděl, že při téže příležitosti zapálili bečku od olejové barvy a kouleli ji po svahu dolů.

Jest věru pěkné podívání na planoucí ohně na výšinách a na mihající se ve vzduchu plameny! Žel Bohu, že při této příležitosti nebývá dbáno mnohdy opatrnosti, a proto se při pálení čarodějnic stalo již nejedno neštěstí. I uhořeli někteří a tak zaplatili zábavu životem. Zvyk ten pochází z dob pohanských, kdy předkové naši věřili, že možno čarovati.

My ovšem víme, že kouzelníků není, že není čarodějnic, a jestli se podnes „čarodějnice pálí“ — je to pouhá zábava, s níž nespojujeme žádné pověry.

Kde není křesťanství, panuje pověra podnes a udržuje se podnes víra v kouzelníky.

Také černoši afričtí mají své kouzelníky, jimž připisují ve své nevědomosti podivuhodnou moc a k nimž se utíkají v nemoci i jiných okolnostech životních, kdy potřebují rady nebo pomoci. Potměšilí čarodějové pak, jsouce si dobře vědomi svého vlivu, používají ho ku podvodnému vydírání. Při svém nekalém řemesle se neštítí ani zločinů.

V malé africké knihovně č. 4., r. 1911, vypravuje P. Steinnetz, missonář v Angole,¹⁾ následující:

Jistý náčelník z okolí Huilla pozbyl loňského roku jakousi nemocí několik volů. Šel ku kouzelníkům o radu. Ti prohlédli vnitřnosti kuřete a potom prohlásili: „Máš v této zemi velmi mocného nepřítele; neodejdeš-li se svými dětmi ihned ze země, musíš i s dětmi zemřít!“ A náčelník uposlechl. Odešel ihned a usadil se ve vzdálených končinách. —

Blíže missie Tyivinguioru se ztratila jednomu pohanu pěkná kráva. Kouzelníci, s nimiž se radil, prohlédli zase vnitřnosti kuřete a potom naznali: „Tvoje kráva jest u Vakuralů.²⁾ Ti ji ukradli.“ Rozumí se, že pohan uvěřil. Vydal se ihned na cestu, proběhal celé

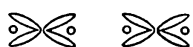
1) Portugalská osada v západní Africe.

2) Kmen černochů blíže zmíněné missie.

území Vakuralů, hledaje svoji krávu, leč marně. Bez výsledku se vrátil domů. Jednou večer šly dvě dívky k rybníku pro vodu, a co uzřely? Z vody vyčnívaly kravské rohy. Byla to pohřešovaná kráva. Šla se k rybníku napít a utonula v bahně, do něhož se zabořila. —

V zemi Gambos byla válka. Někteří bojovníci se z ní pak vrátili, někteří nevrátili. Také v jisté rodině se nevrátil bojovník domů. Jeho příbuzní šli ku kouzelníku, by vypátral, kdo „duši bojovníkovu snědl“.¹⁾ Kouzelník nepřišel do rozpaků. V takovém případě obyčejně jmenuje někoho, koho za nepřítele pohřešovaného člověka považuje. Jmenoval tedy osobu a nařídil: „Obžalovaný musí zaplatit několik volův a několik otroků!“ Obžalovaný ochotně platí. Tak se stalo i v tomto případě. Kouzelníkovi bylo zapláceno a po několika dnech — se vrátil pohřešovaný úplně zdrav domů. Nezemřel a přece kouzelník věděl — kdo jej usmrtil! Přes to však, že očividně lhou, nepozbývají čarodějové u pohanských černochoů důvěry. Ti však, kteří přijali křesťanství, od všelikých podobných nesmyslných pověr, kouzel a čar.

¹⁾ Kdo byl vinen smrtí.

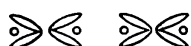
Rodičům.

Hledíte-li s láskou na mne,
moje zlatá matičko,
tolik štěstí, tolik blaha
cítí moje srdíčko.

Hledíte-li s láskou na mne,
vy, můj zlatý tatíčku,
vždy se ozve jenom radost
v tom mém vděčném srdíčku.

Já též na vás s láskou patřím,
jak na drahý poklad svůj. —
Pán Bůh mi vás oba stále
k mému štěstí opatruj!

P. Janovský.

Neštěstí.

Přichází k nám do vsi každý pátek slepý žebrák. Má černou pásku přes oči a nic ani ve dne nevidí. Vodívá jej někdy chlapec, někdy ho jen přivede a pak zas proň večer přijde. Tehdy pomalu drobnými kroky chodí od stavení ke stavení. Cestou přidržuje se zdí

a tápá po zemi holí. Přes náves ho po každé někdo milosrdný převede. Každý má s ním útrpnost.

Jednou ho na takové obchůzce překvapil dešť. Stál právě před našimi dveřmi a prosil o almužnu. Maminka pozvala ho do síně a dala mu, co nám zbylo od oběda. Žebrák s velikou chutí pojedl a poděkoval. Poněvadž stále ještě pršelo, pobídli jsme ho, aby jen ještě chvílku posečkal. Byl rád a jako v náhradu počal nám vyprávět, kterak přišel o zrak. A to nás právě všechny zajímalo.

Byl tehdy ještě malý hoch, žák. Dobře se učil, ale knihy nerad viděl. Lépe než ve škole líbilo se mu s kluky venku. Tam tropívali různou neplechu. Vybírali také ptáčky a stříleli staré z praků.

Jednou přinesl jeden z těchto kluků do školy zprávu, že v Jalovčí jsou kosi. Vzali hned všichni odpoledne s sebou do školy praky. Měli je v kapsách schované. Ze školy šli rovnou do Jalovčí. A skutečně! Byli tam kosi, jeden černý, druhý popelavý.

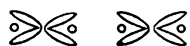
Sotva je kluci spatřili, počali hned do nich z praků střílet. Drali se houštinami za nimi a kamínky z praků jen hvízdali, až větévky se stromkův uletovaly.

V tom jeden z chlapců žalostně vykřikl. Byl to náš žebrák. Hned se všichni k němu sběhli. Držel dlaň na levém oku a mezi prsty ronila se mu krev.

Co je? Co se stalo? Kamínek z cizího praku vystřelil mu oko. Přišel o ně. Docela mu vyteklo. Po krátkém čase oslepl i na druhé. Žádnému řemeslu se proto nemohl vyučit. Teď chodí žebrotou po vsích. Jest nešťasten. Ničeho nevidí, ani božího sluníčka, ani modré oblohy, ani krásného lesa, nikoho a ničeho do smrti neuvidí. —

Přestalo pršet. Rozlítostněný žebrák se rozloučil a odešel. Mnoho jsme přemýšleli o jeho neštěstí.

K. Vymětal.

Divotvorný závoj.

Dle tureckého **A. Novotný:**

Slunce jako teplý rubín zardělé zacházelo za hory a teplá, jasná, tichá noc klonila se na hrad, na město a do šera je zahalila.

Za temnou stěnou stromů rozlila se bleďá záře — veliký měsíc vycházel.

Ve chvíli dveře skřípily v stězejích, král krásný, štíhlý, v bohatém šatě vyšel ven. Otroci doprovodili jej na terasu a zůstali tam, jak poručil všemocný pán.

Zahrada spala, jen fontán teskně šuměl. Pln snů byl čarokrásný sad, kde růže voněly a sterý květ, a ve stínů cypřišů, kde zpíval mnohý pták.

Dál šel mocný král. V světle luny třpytilo se zlato jeho šatu. Hrdá hlava byla plna dum.

„V dálkách, kde moře k vábným krajům se tulí, v rovinách bohatých, i v horách, kde studený sníh v obzorech se třpytí, poddaní nespokojeni jsou a bouří se. — Dobrý jest král, ale zlí úředníci jeho. Nemožno déle snášeti útisků. Zbraní lesklou dobudeme sobě práv. A král buď nám milostiv!“ —

Takovou zprávu zlou Ali Ahuraza, sluha bohů, přinesl do paláce, a před chvílí na bídném koni se slibem krále vracel se do daleka.

Starostliv byl král — — —

A druhého dne svolával k trůnu knížata, ministry a paše. — Ať vydají počet z vladařství svého!

I vydávali, jak přál si jejich pán a všichni pravili se býti spravedlivými. Někteří však zmateně mluvili.

Poznal král, že klamali jej a soužili lid. Strach o trůn zmítal jeho duši. O pomoci přemýšlel. Svolal radu svých věrných, aby pomohli. Ale návrhy jejich malichernými zdály se mu.

S úzkostí velikou do chrámu šel a hlasem vroucím volal o pomoc.

Slyšel jeho stesk stařícký sluha bohův a zdálo se mu, že vhodná chvíle přišla, aby v říši bylo dobře. A když odešel král, sám padl na zem a boha o pomoc prosil. — Jako poutník z dalekých krajů přestrojil se a druhého dne králi byl předveden.

Stýskal si vládce. Poutník jej těšil

„Zhotovím na tvůj turban závoj zázračný. Poctivý jej uvidí, nepoctivec nikoliv.“

Podivil se jeho řečí král a zálohu bohatou poručil mu vyplatiti.

Ve skrytu byl stařeček několik dnů. Peníze dal chudým, k bohu se modlil a na krále myslil. Ten věřil zas, že v pilné práci je.

Pak přišel ke králi a pravil: „Viz pane, zázračný závoj jsem utkal!“ a hedvábný papír pečlivě složený mu podával.

Svolal král řadu knížat, ministrů a pašů a o závoji jim mluvil. Pak papír rozevřel a leknutím ztrnul. Neviděl v něm ničeho!

„Nepoctivec jsem,“ řekl si v duchu a řada spáchaných křivd prošla mu hlavou.

Pak přistoupili knížata, ministři a pašové, aby podivili se mistrné práci. Strachem se chvěli, neboť neviděli ničeho.

I ptá se jich král: „Co se vám o závoji zdá?“

Nevěděli co povědít a bledí odstoupili od trůnu.

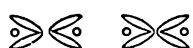
Zatím vzpomatoval se král. — „Musím přece pochváliti dílo mistra!“ — A sestoupiv s trůnu volal „Tys největším v říši mé, neboť pravdu si zjevil očím mým!“ Pak řádem vysokým ozdobil jeho prsa.

Přistoupil pak stařec, aby ovinul králův turban závojem. Pohyboval rukou sem a tam, jako by co dělal, ale nic to nebylo. Pak vsadil turban pánu svému na hlavu.

I padli všichni, kteří kolem byli k zemi a hlasem velikým volali : „Allah! Allah! — Živ buď král náš a hlava jeho ozdobena darem bohů, ať milosrdně vládne nám!“ —

Zmizel pak stařec. Král se závojem do rad a shromáždění po celé říši chodil, jak mu tento kázal.

Bázeň veliká jímala nepoctivce, když vstoupil král a závoje na jeho hlavě neviděli. — Což kdyby se ptal po jeho barvě, vzoru? ! Zkvétala říše a stařeček v ústraní děkoval Bohu za vnuknutí.

Rozluštění hádanek a rebusů z čísla 8.

1. Májový deštíček, dej nám ho Pánbíček, aby se vydařil na poli chlebiček. Dej Pánbůh deštička na naše políčka, aby se zdařilo žito i pšenička. — 2. Nero, Ezop, rosa, opál. — 3. a) Židlice; b) lávka, látka, láska. — 4. Zámek, zemák. — 5. Arcikníže Karel. — 6. Kolovrat.

OBSAH:

Konvalinky. Báseň od J. Miloty. — Hvězdičky. Napsala E. Charvátova. — Královno nebeská! Báseň od Edv. Elpla. — Obětavi ruští vojáci. Napsal Ed. Schubert. — Dědečkovy brejle. Napsal F. Richter. — Modlitba. Napsala A. Marie Kadlčáková. — Třešně. Bajka dle Z. M. Napsal J. K. — Poustevník a princ. Napsal J. M. — Jarní písničky. Básně od Em. Bučkové. — Zpěváci. Napsala L. Grossmannová-Brodská. (S obr.) — Sofia. Vzpomínka z cest. Píše Ig. Zháněl. (4 obrázky) — Daleká cesta kotěte. Vypravuje samo. Dle franc. napsal Aug. I. Tvrzký. — Zvonek lesa. Báseň od J. Dědinského. — U rybníka. Báseň od J. Sázavského. (S obr.) — Soucit. Napsal C. Janda. — Hostina. Báseň od F. Říhy. — Chytrý cestující. Napsal J. M. — Plchové. Napsal V. Kálal. (S obr.) — Na zahrádce. Báseň od Edv. Elpla. — Obrázky z katolických missií. Podává Fr. Vsetečka. — Rodičům. Báseň od P. Janovského. — Neštěstí. Napsal K. Vyňetal. — Divotvorný závoj. Dle tureckého napsal A. Novotný.

OBSAH.

BÁSNĚ:

	Str.		Str.
Bučkova Em.:		Sirotek	161
Jarní písničky	295	České písně	250
Dědinský J.:		Modlitba	293
U těch našich vrátek	47	Lenta B.:	
Pánkující psík	215	Roste jedle	84
Zvonek lesa	310	Milota J.:	
Elpl Edv.:		Nejhezčí jablíčko (s obr.)	23
Vlaštovky	1	Mráz a chudobka	53
Podziměk	36	Horské chaloupky	97
Dušičková vzpomínka	65	Soucit nebes (s obr.)	143
Svatý Martin	77	Zimní radovánky (s obr.)	152
Zimní radosti	103	Sněženka	222
Zima	151	Nad říčkou (s obr.)	278
Vánoční	158	Konvalinky	289
Skřivánek	193	Pittnerová Vlasta:	
Láska rodičů	205	Sen matičky (s obr.)	90
Přání matce	210	Sanice (s obr.)	167
Fialka	266	Báčův synek (s obr.)	180
Královno nebeská	291	Plachý F.:	
Na zahrádce	313	Z jara	57
Grossmannová-Brodská L.:		Práchňská Vilma:	
Andílku Strážný!	16	Rodný kraj	71
Proč a proto (s obr.)	27	Vánoční	129
Měsíček	44	Rajská O.:	
Vánoční svatá chvíle (s obr.)	146	Jedle	132
Petrklíče	225	Říha F.:	
Návrat čápů (s obr.)	237	Hostina	312
Oběť (s obr.)	246	Sázavský J.:	
Jarní novina	260	U rybníka (s obr.)	311
Janovský P.:		Šťastný Vladimír:	
Podtatá jedlička	109	Ctnost	11
Napadl sníh v lesy	115	Vlasti	13
Klevety na vrabce	119	Tichý Z.:	
Rodičům	317	Hladoví ptáčky	189
Kadlčáková Marie:		Váňovský R.:	
Modlitba Páně	33	Jako holubička bílá	229
Co to bude?	94		

ČLÁNKY POUČNÉ A ZÁBAVNÉ:

	Str.		Str.
Beneš J.:		Brožek Josef:	
Desatero pravidel pro čtenáře	37	Práce nehanobí	34
Stromy a blesk	55	V podezření	226
Obrovská paměť	158	Dostál Alois:	
Veleměsta	175	Jak daleko	171
Obrovské stromy v Kalifornii	190	Mluvící špaček	221
Co vypravuje pampeliška	234	Fabian Josef:	
Napravený zouvák	267	Štědrý večer	130
Bouška Bohumil:		Grossmannová-Brodská L.:	
Pepičkovy úlohy pro zasmání	28, 53	U vodníkovy tůně (s obr.)	86

	Str.
Vánoční stromek (s obr.)	135
Doma (s obr.)	184
Chlebiček Boží	283
Zpěváci (s obr.)	296
Charvátová E.:	
Hvězdičky	291
Ivanovna A. M.:	
V práci a vědění jest naše spasení	187
Janda C.:	
Soucítí	312
Jásková B.:	
Obrázek	78
K. J. Z.:	
Slovačká kapela (s obr.)	77
Chodové (s obr.)	119
Na Rožmberku (s obr.)	150
Heřmanův Městec (s obr.)	244
Kálal Václav:	
Zápas se lvem (s obr.)	23
Lov pardálů (s obr.)	58
Emuové (s obr.)	76
Nebezpečný rybář (s obr.)	122
Daňci v zimě (s obr.)	156
O zraku nočních zvířat	169
Vrány dorážejí na zajíce	195
Špačkové (s obr.)	211
Plchové (s obr.)	313
Kalina F.:	
Také druzí měli hlad	182
Karlovský F. V.:	
Lidunčina návštěva ve Svatve- čer. Dramatický obrázek.	116
Milý kout český — lázně Želez- nice (s 3 obr.)	206
Krusič J.:	
Zbloudil v lese (z polského)	258
Třešně	294
M. J.:	
Bájky . . .	60
Ořech a chlapci (z franc.)	254
Kapr (z franc.)	262
Povídka bez konce	278
Poustevník a princ	294
Chytrý cestující	313
Městecký Karel J.:	
O ovládnutí vzduchu (s obr.)	37
Mičanová L.:	
Jak jel stehlíček pšenku kupovat	108
Michajlov M.:	
Tři zeťové	153
Milota J.:	
Louskáček	13
Chytráček	109
O perníkové chaloupce (s obr.)	196
Mittenhubrová Anuše:	
Proč kukačka klade vajíčka do jiných hnízd	275
Müller K.:	
Chaloupky v zimě	183
Novotný A.:	
Divotvorný závoj	318

	Str.
Pittnerová Vlasta:	
Čert a bába (s obr.)	79
Na ledě (s obr.)	125
Preiningerova M.:	
Pokora, poslušnost — překrásné ctnosti	165
R.:	
† Msgr. Vladimír Šťastný (s obr.)	12
Most u Ivančic (s obr.)	44
Sloni (s obr.)	60
Valaši (se 4 obr.)	172
Richter F.:	
Dědečkovy brejle	292
Sázavský J.:	
Ukradený kuň	126
V chumelici	133
Patero smyslů (s obr.)	231
Slabý Vilém:	
Různé zprávy.	190
Stachevská V.:	
Dvě přítelkyně (přel. J. K.)	
Schmiedeisová B.:	
Zelená jedle (přel. z němčiny)	137
Schubert Ed.:	
Obětaví ruští vojáci	292
Šťastný A. B.:	
Přítel dítek	147, 162
Tomíček Bohumír:	
Hříby na stromech	92
Špatný počtář	247
Turgeněv Iv.:	
Kapka života (přel. z ruského)	
Tvrzský A. L.:	
Daleká cesta kotěte (z franc.)	302
Vávra K.:	
Zlaté prasátko	194
Všetečka Frant.:	
Obrázky z katolických missií	176, 218, 252, 280, 316
Vymětal K.:	
Neštěstí	317
Zákoucký Karel J.:	
Zachránění (s 2 obr.)	2
Čáp (s obr.)	16
O dvou bratřích (s obr.)	47
Na Oravě (s obr.)	71
Čabanův robenec (s 5 obr.)	238, 269
Na Bledském jezeře (s obr.)	250
Zatty:	
Román lidského života	230
Dvě příhody z císařova života	261
Zháněl Ignát:	
Malá Aninka (s obr.)	44
Vypravujme si	61, 84
Cadiz (se 4 obr.)	104
Zbloudili	139
Novodobé vozidlo	216
Sofia (se 7 obr.)	263, 299
Žukovský V. A.:	
Pohádka o caru Berendějovi atd.	66, 98
Hádky a rebusy v č. 1—9.	